PAHLVI GRAMMAR

પેહલવી ભાશાનું વ્યાકરણ

GOVERNMENT OF INDIA

ARCHÆOLOGICAL SURVEY OF INDIA

CENTRAL
ARCHÆOLOGICAL
LIBRARY

ACCESSION NO. 39034

CALL No. 491.535/Sun

D.G.A. 79.

8

E 1761

OFFICE OF THE DIRECTOR GENERAL OF ARCHAEOLOGY
Library Regr. No
INDIA.

E 1761

PRESENTED
BY THE TRUSTEES OF THE PARSEE PUNCHAYET
FUNDS & PROPERTIES FROM THE SIR JAMSETJEE
JEJEEBHOY TRANSLATION FUND.

A.H.
8962

A

GRAMMAR

OF THE

PAHLVI LANGUAGE

WITH QUOTATIONS AND EXAMPLES FROM ORIGINAL WORKS

AND

A GLOSSARY

39034

OF

WORDS BEARING AFFINITY WITH THE SEMETIC LANGUAGE

BY

PESHOTUN DUSTOOR BEHRAMJEE SUNJANA

Principal of Sir Jamsetjee Jejeebhoy
Zurthosti Madressa.

E 1761

491.535
Sun

BOMBAY:
Printed at the Duftur Ashkara Press.
BY
Behramjee Furdoonjee & Co.

The Era of Yezdijird 1240.
The Year of Christ 1871.

Registered under Act XXV. of 1867.

The Right of translation is reserved.

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.
Acc. No. 39034
Date 1.1.63
Call No. 491.535/ Suk

To,

RUSTOMJEE JAMSETJEE JEJEEBHOY Esq.

SIR,

Permit me to dedicate this work to you in token of my humble appreciation of your valuable aid and laudable efforts towards the diffusion of religious education amongst our Community, and the dissemination of a thorough knowledge and understanding of the ancient Zend and Pehlvi works relating to the Religion of Zoroaster amongst the Parsee priesthood.

I have the honor to be

Sir,

Your admirer

PESHOTUN DUSTOOR BEHRAMJEE SUNJANA.

OFFICE OF THE DIRECTOR GENERAL OF ARCHAEOLOGY
Library Regr No
INDIA.

પેહલવી ભાષાનું વ્યાકરણ.

અસલ પુસતકોનાં દાખલાઓ તથા સેમીટીક ભાષાને મલતા શબ્દોની ફરહંગ સાથે.

બનાવનાર,

પેશોતન દસતુર બેહેરામજી સંજાંણા,

સર જમશેદજી જીજીભાઈ જરતોશતી મદરેશાનો

મુખ્ય શીખશાગુરૂ.

મુંબઈ,

દફતર આશકારા છાપાખાના મધે

બેહરાંમજી ફરદુનજીની કુંપનીએ છાપીઉં છે.

કોટ—બેહરાંમજી હોરમજી સ્ટ્રીટ, નંબર ૬ તથા ૧૧.

સને ૧૨૪૦ યજદજરદી,

સને ૧૮૭૧ ઇસવી.

આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા આક્ટ પરમાણે રેજીસ્ટર
કરાવ્યુંછે, અને તે ફરીથી છાપવા તથા તેનો તરજુમો
કરવાનો હક એ ખરા બનાવનારનોછે.

માનવન્ત શેઠજી સાહેબ,

શેઠ રૂસતમજી સર જમશેદજી જીજીભાઈ,

જોગ.

જરતોશતી મજહબને લગતી કેલવણીનો આપણા ટોલામાં વધારો થાએ, અને આપણા મજહબને લગતાં કદીમ પુસતકો જે જંદ અને પેહલવી ભાષામાં લખાએલાંછે તેહનો સહમજ સંપુરણ રીતે આપણા ટોલાના અથોરનાંનો મેલવે, તે વીશે તમો સાહેબે વખતે વખત જે ઉલટ બતલાવીછે, અને કીમતી મદદ કીધી છે, તેહની ઇઆદદાસતની એક જુજ નીશાંન તરીકે આએ પેહલવી ભાષાનાં વ્યાકરણનું પુસતક નમનતાઈ સાથે તમો સાહેબને અરપંણ કરીને માંન મેલવ્વાની હું આએ જોગવાઈ લેઉંછું.

નેકનાંમ સાહેબ,

હું છેઉં તમારો હમેશનો દુઆગો,

પેશોતન દસતુર બેહરામજી સંજાણા.

PREFACE.

I was led to think of undertaking this work on the Grammar of the *Pahlvi* language in the year 1853 from the following incident ;—

In that year, I was officially invited by Mr. Pestonjee Maneckjee, Secretary of the Sir Jamsetjee Jijeebhoy Parsee Benevolent Institution to join a Committee which was appointed to examine a small manual in *Pahlvi* which was prepared for publication for the use of beginners by Dustoor Jamsetjee Burjcrjee, Teacher of *Zend* and *Pahlvi* class in that Institution. The other Members of the Committee were Moonsee Mir Suruff Ali, Mr. Dossabhoy Sorabjee Moonshee, Dustoor Minocherjee Eduljee Jamaspasana, and Dustoor Cowasjee Dorabjee Meherjeeranana. In the course of our examination, we came to discuss the inflections *Dabooned* and *Daboond* and two of our number happened to differ materially as to their grammatical forms &c. As there was no available grammar or dictionary of the language at the time, no definite result could be arrived at, but I was so much impressed with the necessity of having such works of reference that I resolved as far as in me lay, to supply the desideratum. Accordingly in 1855 I finished a small elementary treatise on Pahlvi Grammar of about 225 pages which was kindly translated in English at my request by my friend Mr. Nowrojee Furdoonjee. It was my intention to have published that work for the use of my Zoroastrian brethren, but sometime after as my worthy friend Mr. Cursetjee Rustomjee Cama had just returned from Europe I submitted it for his opinion. He quite approved of the idea, and presented me with Professor Spiegel's Pahlvi Grammar and other German works relating to the subject which he had brought from Europe and I was led by his advice to think of enlarging my work by authoritative quotations from the original Pahlvi

works in support of the several rules laid down in my grammar. This revised plan involved much research and labor;—in fact it necessitated my rewriting the whole work, and the result is the present treatise the publication of which has been delayed fully six years owing to certain circumstances.

The first work published in Europe on *Pahlvi* Grammar was by Dr. Martin Haug in the German language in 1854. It was followed in 1856 by *Grammatik der Huzvar-Sprache* by Professor Frederick Spiegel of Erlangen. In the latter work, the learned author has confined his authorities only to *Yasna*, *Vendidad Visprad Khordeh Avesta* and *Boondesh*—which is not to be wondered at as European scholars then had no access to other works, in the *Pahlvi* language. I have enjoyed this advantage but how far I have availed myself of this good fortune, it is for the reader to say. If it be not taking too much on myself, however I must bear my humble testimony to the creditable manner in which Professor Spiegel has utilized his authorities.

In 1855 my worthy friend Mr. Dhunjeebhoy Framjee Patell published a small Gujerati work containing 80 pages entitled "Hujavearas or Grammar of the Pahlvi language"

After this my friend Ervad Cowasjee Nosserwanjee Kanga published a Khordeh Avesta with its Pahlvi translation in the beginning of which he has introduced conjugations of Pahlvi verbs with a Pahlvi vocabulary, arranged on the system of Persian Amadan and Farsiat and about which the aforesaid Erved submits the following explanation in his preface.

"A vocabulary of Pahlvi words is introduced in the beginning of this Khordeh Avesta, which has been taken from a book used by the late lamented Dustoorjee Shaeb Jamsetjee Burjorjee Suratwalla to teach the Pahlvi class in connexion with the Sir Jamsetjee Jijeebhai Institution and copies of which are now in the possession of most of the Dustoors."

Last year (1870) I received from Dr. Martin Haug a copy of "*Pahlvi Pazand Glossary*" translated into English by Dustoor Hosangjee. In his Essay on the Pahlvi language prefixed to this work the learned Doctor has by means of comparative Philology traced several Semetic words used in ancient inscriptions to their origin and has expounded the meanings of others by means of the grammatical laws of the Hebrew and Chaldee languages. The work in short is a real help to Pahlvi scholars. Amongst the Zoroastrians the first work on Pehlvi Grammar was prepared in the Persian language in the year 1181 of the Yezdezerd Era by my patron Dustoor Eduljee Dorabjee Rustomjee Sunjana the high priest of the Shenshai Zoroastrians. This work I have received from him with his library as a legacy. It is a small treatise of about 60 pages Octavo and has a preface in *Pahlvi* in which the learned Dustoor says ;—

"As there was no work on *Pahlvi Grammar* and "what there was had passed into the hands of professors "of other religion, I was led to undertake this work "by observing in a gathering of Zoroastrians on the new "year day of Hormuzd in Ferverdin Month of the "present year 1181 Yezdezurd Era, that there was much "difference of opinion, rivalry and dissension in regard "to the meaning of a *Pahlvi* word and phrase and "although the controversy led to the exhibition of much "impatience of feeling, yet it led to neither party "succeeding against the other. I have therefore prepared "this small essay on Pahlvi Grammar for the use of "candid students of that language."

In the present work I have indicated the different parts of grammar by their Pahlvi equivalents and for such designations I alone am responsible.

In the appendix, I have given a Glossary of Semetic terms used in *Pahlvi* with their pronunciations in Goojerathi as handed down to us by the Dustoors of Iran and Hindoostan and I have added their generics from Hebrew, Chaldee, Samaritan, Syrian and Arabic. The pronunciations of Semetic terms as used by the Dustoors

of Iran and of India are founded on the well known authority of *Malik Nameh Assooree* which as will be mentioned hereafter is now more than 1200 years old and at the time when this work was written, the Pahlvi language was in its pristine use amongst the Zoroastrians of Iran. The modern orientalists of Europe, however, have modified such pronunciations but such modifications I do not feel justified in recommending to my Zoroastrian brethren.

My original proposal in my advertisement was to give a Glossary of about 3,000 *Pahlvi* words-but as the work has outgrown the limit originally proposed (400 pages) I have had to content myself with only words of *semetic* derivation.

I am indebted to my worthy friend Mr. Sorabjee Shapoorjee Bengallee for first encouraging me to publish this work and since then for his valuable advice and assistance in regard to arrangements for its publication. Nor should I omit to profess my obligations to the Bombay Government and to the Trustees of Sir Jamsetjee Jeejibhoy Translation Fund and other elders of the Parsee Community for the kind patronage accorded to me.

PESHOTAN DUSTOOR BEHRAMJEE SUNJANA.

Bombay 20 *April* 1871.

INTRODUCTION.

The *Pahlvi* is the most difficult of the languages spoken in Iran or Ancient Persia. Being a compound of the *Irani* and the *Semitic* elements, some knowledge of these languages is necessary for the critical understanding of the *Pahlvi* especially a knowledge of *Avesta, Sanskrit* and *Persian* under the former and *Hebrew, Chaldic Seriac* and *Arabic* under the latter. The Zoroastrian Dustoors of India who were noted for their proficiency in *Pahlvi* possessed no knowledge of the *Hebrew, Chaldic* and the *Seriac* languages, but their conversance with *Avesta Sanskrit, Persian* and *Arabic* stood them in much stead and enabled them to compare *Semetic* terms occurring in Pahlvi with their *Arabic* equivalents. The first text book used by Pahlvi students in those days was *Malik Namê Asoori* which was a collection of words after the manner of *Amdan* and *Farsiat* and as the little work contained a collection of *Semetic* words, infinitives, conjunctions, adverbs such as are found in Pahlvi works with their pronunciations and equivalents in Pazund it gave them a competent knowledge of the *Semetic* element of the *Pahlvi.* The famous Anquetil du Perron has embodied this *Malik Name Assoori* in his edition of the *Zend Avesta* published in 1771 (Vol. II p. 476 supra) and an English translation of the work under the style of *The Old Pahlvi, Pazund Glossary* prepared by Dustoor Hosangjee Jamasjee was brought out last year by Dr. Martin Haug under the auspices of the Bombay Government. The authorship of this work is ascribed to a Zoroastrian Dustoor of the time of the Sassanians. Another reason why a knowledge of the Semetic element of the Pahlvi language is necessary consists in the fact that the Pahlvi characters being all very nearly alike their decipheration is a work of difficulty even to the best of students and the pronunciation of any words

therefore could only be brought out from the text by a competent knowledge of the language. The *Pahlvi* is superior in its grammatical structure to the *Pazund* and the modern Persian, as it contains more inflections, affixes, prepositions, adverbs and other parts of speech. Its grammatical structure agrees in a great measure with the *Avesta and the ancient Cuniform texts.*

It is now difficult to assign the time when the Pahlvi language first began to be spoken in Iran but that it was current during our *Kyanian* kings, we have several reliable datas to believe. Modern researches have not elicited any plates or coins of the Kyanian times containing Pahlvi inscriptions but European travellers have brought to light certain cuniform inscriptions of the days of kings *Behmen* and *Dara* and these by no means tend to disprove that Pahlvi had no currency in those days. On the contrary *Mohomed Hosen Tubreji* the author of the well known Persian dictionary known as *Boor Hanae Kateh* informs us on the authority of ancient texts which he was able to glean that *Pahlvi* was the Court language during the reigns of the Kyanian kings :—

PEHLV means a country and *Pehlvi* means a native of the country. On the frontier of Isphan it means a courageous man. It also means a wise man and a man of high station *Rape Pehlv* means worshippers of God of high rank. There is also a kingdom of the names of *Pehlv* and *Pehlvi* denotes the language spoken there. Some authorities have affirmed that the *Pelhvi* language was the Court language of the Kyanian kings. Many are of opinion that the name of the *Son of Sam bin Nooh* is *Pehlv* and *Parse* was the name of his Son's Son and the terms *Pehlvi* and *Parsee* have reference to them.

Although this is what may be called modern testimony, yet there is no reason to impeach its veracity. Mohomood's researches point to three things ; *first* that *Pehlvi* is the language contiguous to the Province of *Isphan,—secondly,* that it was spoken at the court of Kyanian kings, and *thirdly,* that it owes its origin to *Pehloo bin Sam*. The term *Pehloo* however is not the name of an individual. *Sam* is the name of a country and its language was called *Soorianee* known in modern times as the *Semetic*. This language having come in

course of time in contact with ancient Parsee language gave rise to *Pehlvi* and this is further borne out by the fact that the *Soorianee* language was current in Persia in the time of Emperor Hosung of the Pesdadian dynasty. The *Pazand* and the modern Persian also owe their origin to the *Pehlvi.*

That the Pehlvi language obtained currency in ancient Persia during the dynasty of the Kyanian kings will be apparent from the following :—

First. In the first part of the Pehlvi work "*Dinkard*" there is given at the conclusion an account of the origin of that book. From this it appears that the "*Dinkard*" was composed by a high disciple of Zoroaster and with his observations. The original book was ordered by king Gustasp to be deposited in the Royal Archives and copies of it were distributed amongst the believers. When Alexander conquered Persia, he got possession of the M. S. of the "*Dinkard*" and had the historical portion of it translated into Greek. When Ardesir Babekan came to power, finding the text of the "*Dinkard*" scattered throughout, he commissioned a learned Dustoor of the name of *Tosre* to collect the fragments and edit the work. This edition afterwards fell into the hands of *Adar Frobag Farrokhajadan* who flourished during the last dynasty of the Sassanian kings. This learned Dustoor added a second part to the "*Dinkard*" containing the history and tenets of the *Mazdiasna* religion during the times of Alexander and the Sassanian kings. To quote the original ;—

The Dinkunte' that is the "Dinkard" book is composed with a view to diffuse the merits of the Majdeasna religion. The original work contains a dialogue written by a high disciple of Zoroaster which took place between him and Zordoster regarding the tenets and merits of the *Majdiasna religion.* King Gostasp of exalted dignity ordered the original M. S. to be deposited in the *Gunj Saspigan or* the Royal Archives and correct copies of it to be distributed amongst the believers. A copy was also sent and ordered to be preserved at *Dejnepest* that is at the castle of *Istakhir.* When Alexander of evil fame carried destruction to the heavenly religion in Persia, the contents of *Dajne pest* or the castle of *Istakhir* were destroyed by fire and the Greek possessed themselves of the Royal Archives and translations were made in Greek of works illustrating ancient history. When the Empire of Persia again flourished under the king of kings *Ardasir*

Babekan, he caused the scattered remains of the book to be collected and entrusted an elder professor of the religion, the pious *Tosre*, with the preparation of complete edition of the book with a commentary in Avesta *Tosre* undertook the task and restored the text from the original M. S. This new edition was ordered by king Ardesir to be deposited in the Royal Archives and copies distributed for the edification of the public. Incourse of times when owing to religious persecutions on the part of the Emperors professing the religion * several provinces rose up in arms there was living another leading Dustoor of the family of the good *Aderbad* by name *Adar Frobag Furrokhjadan.* This Dustoor collected together the various copies of the book then extant and prepared another edition with the addition of some new matter and this was distributed amongst the followers of religion who were much edified with the new text explained with its commentary in the avesta.

Secondly.—In the *Afreen* of *Ardafuroos* which is used as an invocation of blessings for the dead, there are repeated the names of all the Persian kings from *Gaiomerrd* to *Bahman* from which it appears that this *Doaw* or blessing was composed in the time of *Behman* and is now extant both in Pehlvi and Pazund. This derives confirmation from the fact that *Afrin Punjun* which is commonly known amongst the Zoroastrians as *Rapithan Afrin* and which is supposed to be composed in the time of *Nosserwan Kobad* follows the same method and quotes the names of all the elders of religion terminating with the name of Nosserwan. The Pehlvi of the *Afreen Ardafuroos* is as follows ;—

May the souls be at ease of Gaimurd, Hosang, Tehmoorusp, Jamshed, Furedoon, Meenochehr, *Bami* and *Jobin* Tehmasp—and likewise of Kekobad, Kekaooe, Seavuxs, Kekhosroo, Lohrasp, Gostasp—and Bahaman bin Aspundiar.

Thirdly. Recent European Travellers have brought to light several coins and seals bearing inscriptions in Pehlvi of the names of kings of the Seleucadae and *Askhanian* Dynasties. Count A. D. Gobineau the

* This word in the original Pehlvi is *Tajigan* which is followed by *Dinan*. *Tajigané Dinan* means leaders of religion or Zoroastrian Emperors. Thus in the Pazand Neerung of *Sarosse* Yeasts we read of *Tajiané Busté Kustian* which means emperors who put on the girdle of *Kusti*. This word *Tajigan*, however is used by Dustoor Moola Feeroze in *Avizeh Din* and by my friend Dr. Martin Haug in the *Zend-Pehlvi Glossary* as meaning *Arabs* which I do not think is borne out by the text-for the sequel of the above quotation goes on to state that the original edition of the "*Dinkard*" by *Adar Frobag* was found in the possession of one of his decendants by Dustoor *Atoon pat Admigan* who flourished during the decline of Ancient Persia. In the year 359 Yezdezerd Era Atoonpats copy came into the possession of one *Mahavundad Ramyane Vaheram* from an inhabitant of *Turku Aood* in Syrea by name *Arzoung Bagdad*. The mordern edition of Dinkard is taken from the text of this copy.

French Consul at the Court of the Shah has published the *Pehlvi* texts of these inscriptions in his "*Method* of *reading Cuniform texts*" published in Bombay in 1865 under the auspices of the Zoroastrian Aborigines Protection Committee. Mr. Edward Thomas of the late E. I. Coy. Civil Service has also published in 1868 in London a work entitled *Early Sasanian inscriptions seals and coins* and in that book (page 125 to 134) he has inserted the texts of those seals and coins written in *Chaldi Pahlvi* with Hebrew characters and these also contain the names of some of the successors of Alexander viz. Mithradates *Dara* and *Ardesir Dara* also of *Asak* of the Askanian dynasty, which goes to prove that the Pehlvi was spoken before the Alexandrian Invasion. To quote some of the *Pehlvi* inscriptions on the coins.

King Matardat (Mithrodates.)(*a*)

{ Arsak of exalted religion king of kings. (*b*)

Ardesir the son of king Dara

{ King Dara, son of king Atardad.

Fourthly.—There is a Pehlvi work come down to us containing an account of the miracles performed by Dustoor *Ardae Viraf* who flourished in Persia during the reign of the Greek Kings after the conquest of the country by Alexander. The preface to this work contains the following passage ;—

"The religion accepted and promulgated by Zoroaster "continued in its pristine purity for 300 years during "which the believers were loyal to it, when Alexander "came to Iran he spread dissensions and animosity "amongst the rulers of the land and when he died, the

(A) This personage lived about the year 363 of the Christian era and was one of the minor princes who succeeded to the dominions of Alexander.

(B) "Early Sassaneans inscriptions Seals and coins" p. 125. I have not followed the translation of Mr. Thomas in the text. He pronounces the word "Vulkes" as "Vulges" and translates it as descended from "Vulges." But the obvious meaning of the term is to denote the religion of *Arsak* the king named. If it had been otherwise, the text would have used the term "*Beni*" or *Beri*.

"people were divided amongst themselves as there "was no leader of religion or elder or ruler over their "head and moreover they were becoming sceptics in "matters of religion. Upon this the Dustoors and "Mobeds of the religion called a meeting of the believers "at the fire temple of *Aderfrobug* though under great "dread from the persecuting rulers and after good deal "of conversation and discussion, it was determined to "depute some persons from them to the denizens of "heaven in order to ascertain whether the ceremonies "now performed in honor of the dead such as *Yejusnee*, "*Baaz*, *Afrungan*, *Kiria*, *Bursnoom* and such like are felt "amongst the *Izads* (inhabitants of heaven) or *Devs* "(inhabitants of hell) and whether the souls derive any "benefit from such ceremonies. This was determined "on as the only means of satisfying the believers. "Therefore, from amongst the assembled Dustoors, Mobeds "and others seven persons were unanimously selected "who were noted for the orthodoxy of their faith in the "divine religion. The Seven selected three from their "body and these three selected one by name *Viraf* × × × "The soul of Viraf returned after seven days and seven "nights and entered his body again × × × *Viraf* then "desired a wise and sagacious man to be sent for and "such a person was accordingly brought and he wrote out "cleanly and distinctly what Viraf dictated.

Fifthly. From biographies of Alexander written in Pahlvi it appears that this language was spoken in the country when it passed into the hands of that potentate *Nizami Gungnavi* the author of *Sekunder Nameh* gives the following account of his authorities.

I could get no connected account of this exalted king in any one book but was obliged to collect materials from different sources and these I have utilized in this Poem, particularly the works written in Greek, Hebrew and Pahlvi of the time of Alexander himself.

I hope I have now made it sufficiently plain that the Pahlvi language was current in the time of the kyanian kings in Persia and that as maintained by some authorities it does not owe its origin to the time of the Sassanian Dynasty.

Again in the *Mujmalol*, a well known Persian history written in 1126 of the Christian era, there are copious citations from *Tareekhe Tubree* and other authorities. In his account of *Istekhir* or *Persipolis* the historian quoting the trust-worthy authority of *Humzeh Isphani* says:—

The *Humzeh Isphani* in its account of *Koorsee* or *Tukhte Jamshid* says that in the Palace of *Tukhte Jamshid* there are Pehlvi inscriptions which at one time a Mobed was sent for to decipher. The inscriptions contained the date and month of the building of the Palace, but I could take down no further particulars from the inscription as the character could not be deciphered and the meaning could not be understood from the form of the letters.

The inscription here referred to has not come down to our days as Kerr Porter, Sir William Ousley and other modern travellers make no mention of it, but from the allusion made in the *Humze Isphani* the antiquity of the Pehlvi language could be traced to the time of the Pesdadian kings of Persia.

Passing allusion has been made above to the origin of the term *Pehlvi*. The opinions of antiquarians, however, are by no means unanimous on the subject. Some maintain, that *Pehlv* means "side" or "frontier" and *Pehlvi* consequently is the name of the language spoken in the countries surrounding Persia. *Pehlv* also means a bold man and a hero and hence some are of opinion that *Pehlvi* is the language of the ancient kings or Pahlvans of Iran. Again *Pehloo* or *Pehluv* also means a country and Pehloo therefore is identified as the vernacular language of that country. Professor Spiegel conjoins the word *Pehluv* with the *Avesta* word *Perethoo* which means large or capacious. Professor Max Muller says that *Pehluv* is derived from the Semetic term *Fursh* which means area or openness. Spiegel also connects *Pahluv* with the Pazand word *Pasoom* which by rules of euphony was pronounced *Pahloom* in Pehlvi. Dr. Haug taking into consideration the several senses in which the *Shah Nameh* uses the term Pehlv is inclined to conclude that it means "relating to ancient Persians," by which he means the Pesdadians, Kyanian, Askanian and Sassanian. For my part I am inclined to think that *Pehluv* is derived from the *Avesta* word *Perethu* which in the second *Purgurd*

39084

of *Vendidad* means "*road*" or "*way.*" According to Pehlvi orthography *th* can be converted into *h* and accepting this construction, *Pehlvi* can be taken to mean "relating to path or way" and the Pehlvi language as the vernacular language as contradistinguished from the Zend or avesta or religious language.

Abne Howeul an Arabic author who lived in Persia in the fourth century of the Hizree era in describing the languages spoken in that country thus speaks of the *Pehlvi* language on the authority of another learned author by name *Humzeool Isphahni.*

Phaluv or *Pahluv* is derived from *Phahlah.* It is the opinion of *Humzeool Isphani* that there were five ancient languages in Persia. *Pehlvi, Dari, Persian, Khojee,* and *Syrian.* Of these, the Pehlvi was spoken at the court of the Kings of Persia on the frontiers of *Phuluv* which contained *Isphan, Reh, Hamdan, Mahnehavund,* and *Azerbaezan.* The Syrian is the spoken language of the inhabitants of *Sawad* yet their written intercourse was carried on in the Syrian Persian.

The learned orientalists of Europe guided by the inscriptions found at *Tukte Jamshed, Nukse Rustom* and the valley of Hajiabad, have divided the Pehlvi language into two parts namely the *Chaldee Pehlvi* containing Semetic words and idioms and the *Sassani Pehlvi* which is a mixture of Persian idioms and terms with Semetic. The former is the same as the *Syrianee Farsee* mentioned in the above quotation from *Humze Isphani.*

We moreover learn from the trustworthy authority of *Anvareh Soheli* that the Seriani language was prevalent in Persia in the time of king Hosang Pesdad. This work quoting another Persian work called "Culeelood dumneh" relates the following circumstances connected with the discovery of a document written on behalf of Hosang found enclosed in a box which was picked upon a mountain;

King Dabslim opened the box with his own auspicious hands and he found therein a piece of white silk cloth written over in the Seriac charac-

ters. Being desirous of learning the contents of the writing × × × a person was searched out who was versed in a knowledge of ancient writings and with the King's permission he was taken to his Majesty's presence. × × × The learned man deciphered every word of the writing with great difficulty and on thinking over the meaning for a long time said that this writing relates to the particulars of this treasure and is of advantage to the king. It is to the effect that this treasure is reserved by me, king Hosang for an exalted king of the name of Dabselim and I am informed by divine inspiration that it is destined to be his fortune.

This also tends to show that the Semetic element in the Pahlvi language is not owing to the admixture of the Assyrian as maintained by some but that it is only a derivation from the Syrean or *Seriac* language.

The Pahlvi language is also distinguished amongst European Orientalists by the name of the *Huzavarash* language the origin of which term has also taxed their critical skill. The learned Professor J. Muller identifies *Hazavarash* with *Hoojoorus* and ascribes its origin to the *Avesta* word *Hoojoothur* or "good zor." Professor Spiegel says that whether or not Professor Muller be correct in his derivation, there can be no doubt that *Huzavarash* and *Hoojoothur* are both of the same meaning. My learned friend Dustoor Hosangjee Jamaspjee in the preface to his *Zend Pehlvi* Glossary published in 1867 says as follows:

"This word which has been a great puzzle to the "European Scholars can be explained in a very simple, "and I think, satisfactory way. *Huzvaresh* means no- "thing, and can neither be explained from the Persian, "nor from a Semitic language ; it is simply a mispronunci- "ation of *Huzvanash* which is to be divided in huzva- "nashi. i. e. the language of *Ash*, which can be only "Assyria ; the full form may have been Huzvan-ashar "which was afterwards shortened and corrupted. To "this interpretation I was led by Dr. Haug who directed "during our frequent conversations several times my atten- "tion to the fact that the Pahlavi was more closely related "to the Assyrian than to any other Semetic language. "As regards the Syllable ân in Huzvanash, it is to be "remarked, that the Pahlavi ân is always changed to âr

"in Persian or Dari, as *metan* to *meher*, *âtan* to *adar* "*shatan* to *shahar* etc. Accordingly *huzvanash* became "*huzvarash*.—

Dr. Martin Haug in his learned and elaborate *Introductory Essay on the Pehlavi language* prefixed to Dustoor Hosangjee's *Pahlavi Pazand Glossary* takes up fully seven pages (37-43) to explain his views in regard to this point. He says that the meaning of the term Huzvanash which is frequently applied to Pehlvi is more difficult to settle and quotes the authority of *Aben Mokoofa* an Arabic author who flourished about 800 years ago from which it appears that the meaning of *Huzvaresh* as expounded to *Aben Mokoofa* by Parsee priests of those days was Orthography and Spelling. The Mobeds also informed the author that there were 1000 Semetic terms in *Zavaresh* or *Huzvaresh* from which Dr. Haug is led to infer that the Glossary of these 1,000 words must be the one known as the Sassanian Dictionary which is the same as the *Old Pahlvi, Pazand Glossary* translated by Dustoor Hosangjee. I am inclined to agree with Dr. Haug on this point, but he is of opinion from what *Aben Mokoofa* says that the term *Huzvaresh* can be referred to no language whatever. Referring however to Dustoor Hosangjee's rendering of the term Dr. Haug says :—

"Though there can now be little doubt as to the "meaning of Huzvaresh its etymology is by no means "easily discovered. Destur Hoshengji explains it as "Huzvan-asor, "the language of Assyria" an interpretation "which I had also adopted before examining the actual "use of the word ; but this can no longer be entertained.

The same authority also informs us that some antiquarians are disposed to take *Huzvaresh* as a derivation from *Huzvaren* which means "good zor." Dr. Haug himself attempts to resolve the term *Huz-varesh* into the Avesta *Ooz-vur* which means *open* or *explicit*. In this view the attempt made by my learned friend Dustoor Hosangjee to identify *Huzvaresh* with *Huzvanesh* cannot be reconciled with the received principles of ortho-

graphy of the Pehlvi language especially as in this language **R** is never changed into **N** except in certain terms in Persian of Pehlvi Origin.

Let it not be supposed that in alluding as above to the attempts made by such men as Muller, Spiegel, and Haug to account for the origin of the term *Huzvaresh* I mean in any way to reflect on their knowledge of ancient Persian literature. If, however, I can venture to put my own construction on the term it would be to the following effect ;—

In Pehlvi this word is written in three ways [illegible] [illegible] and [illegible] and their phonetic renderings would be *Huzvaresh*, *Huzvarshen*, and *Huzvarine.* The last syllables of the second and third terms viz., [illegible] and [illegible] may easily be converted into *Khaldea* and the term would thus be *Huzve-khaldea* or *Huzve Chaldee* which means the *Chaldee* language or language of *Chaldea* an ancient kingdom situated between the Euphrates and the Tigris of which Babylon was the capital. Dr. J. Bunsen in his *Philosophy of Universal History* says:—

> They are reduced to the Northern branch, spoken in the Euphrates and Tigris, Syria and Palestine ×××× The northern branch is represented, first by Hibrew (the language of the Ibri, men who came from Arapakhitis) fixed in Palestine (Canaan) and divided into Phœnician and Hibrew Proper ; and, secondly, by popular Chaldee, or the common language of Babylon and Asyria (Elam and assue), and of Mesopotamia and Syria (Aram and probably Lud, or semetic Asia Minor.)

In further confirmation of this view we find the following passage with preface of *Sassanian Pehlvi Glossary* translated by Dustoor Hosangjee.

"Through the virtue of the auspicious name and "glory of the Supreme God, may this Persian trans-"lation of *Malik Name Asooree* or work of Assy-"rian Glossary be of use and advantage to the students "of *Khaldee* or *Chaldee* language."

Again, no where throughout ancient *Pahlvi* writings do we find *Huzaveresh* used as a term of common acceptance but under the latter of the two words above quoted from *Malik Name Assooree* viz [illegible] and [illegible] the pronunciation is rendered in *Avesta*

character as *Hazvuresh* and hence it is I think that the word has obtained currency. Through ignorance of the meaning of the term we find some Pehlvi writers stating on the front page of their works. "I write this in the *Huzvuresh* or *Pehlvi* language." The ancient Dustoors of Iran however, were aware of the real meaning of the term thus defectively rendered, for we find *Anquetil du Perron* quoting a Pazand passage to the following effect.

"It is necessary to write this in *Avesta* or *Sewad* "characters, which Sewad characters are of *Huzavaresh* "or *Chaldee* language."*

I have thus attempted to give the result of my reading and researches in connection with the literature of the Pehlvi language and although it is not for me to claim any very exaggerated value for my labours, yet I am free to confess that I have been actuated throughout with an humble desire to arrive at the truth to the best of my powers.—

The following is a list of the Works in the Pahlvi language written at different times during the sway of Persia by the Kyanian, Askanian, and Sassanian dynasties which have come down to us ;

---

*This passage is also quoted by Spiegel and Haug. The latter has translated Sewad into Chaldee and the context bears him out.

Dinkunteh.
Vuzer kunteh Dini.
Neerungstân.
Shâyest-lâ-Shâyest.
Eruzbabâe Boondehsune.
Zende Javid Sidâdâde.
Zende Yajshna.
Zende vespe Ratoo.
Zende Hâdokht.
Zende Dâmdâd.
Zende Avestâe Khoordeh.
Dâdustâne Dinee.
Sheeon Goomâni Vujâr.
Boondehshne.
Minoe Kherud.
Mâdigâne Goshtfuriân.
Ogamdechâ.
Jâmâsp Beetâee.
Mâdigâne Virâf.
Anderje Atoonpât Mânuspundân.
Kârnâme Aruthster Pâpkân.
Gunjeh Sâaeegân.
Setâesne Eahân.
Mâdigâne Rucjom.
Mâdigâne Ahoonver.
Mâdigâne Rucjatnân.
Mâdigâne Khondad Jome Furverdin Binâ.
Mâdigâne Aivihnguno Tushkook.
Mâdigâne Madam cheme droon.
Mâdigâne Huft Amospund.
Anderje Dânâk Gubnâ.
Zende Vahooman yasht.
Mâdigâne Hoosrobe Kuvâdân.

Dulmâne Vehân Afneen.
Nupeekinshne Purverde.
Mâdigâne Durhut.
Vâje Atoon Pâte Mânuspundân.
Vujere deenee.
Mâdigâne Dârooe Khonsundush.
Mâdigâne Avâdushe Menyhân.
Mâdigâne Atoon Furobuge Furkhunjâdân.
Mâdigâne Gujuste Abâlesh.
Vâjeh Mâligâneh Avustâk.
Mâdigâneh Chutrung.
Daroon Neerungee Pavun Zend.
Cheedeh avustâ Gâsâne Afzoonee
Neerunge yajshne.
Yajshne chand Arj.
Avestâe Daroone Faroharân yasht.
Vishtasp yasht Puvun Neerung.
Avestâe Zende Peerâmoone yasht.
Mâleek Nâmeh Asoorie Puvunch Pârsee.

بنام ایزد بخشاینده بخشایشگر مهربان

દીબાચો.

પાક દાદાર અહુરમજદનાં મોબારેક નામની સતુતી કરવા સાથે, તે મીનો તથા ગેતીના સરદારની જેનાબમાં સર નમાવીને, અને તે સાહેબના મોકલેલા અશો પેગંમબર જરતોશત સપીતમાંનનાં પવીત્ર ફ્રોહરની ઇઆદ કરીને આએ પુસતકનો દીબાચો હું શરૂ કરૂં છેઉં.

પેહલવી ભાષા ઇરાંન સરજમીનને લગતી ભાષાઓમાની એક સરવેથી બિકટ ભાષાછે. એ ભાષાની રચના તેહેની અંદર ઇરાંની તેમજ સેમીટીક તત્વો ભેલાઇને તેના મેલાવરાથી થાએલીછે; તેથી એ ભાષાનાં પુસતકો વાંચવાનો પુખત અભેઆશ કરનારાઓને ઉપલી બેહુ ભાષાઓને લગતી કેટલીએક માહેતગારી મેલવવી જોઇએછે; તેમાં ખસુસન ઇરાંની ભાષાઓમાં અવસ્તા, શંઉસકરીત, અને ફારસી તથા સેમીટીક ભાષામાં હીબરૂ, ચેઆલડી,* સીરીઆક, અને અરબી ભાષાનાં વેઆકરણનાં મુલ તત્વો તથા શબ્દ કોશની સહમજ મેલવવી જોઇએ છે; કેમકે તે વગર એ ભાષામાં રચાએલાં પુસતકોની એબારતબંદી અને તેહેની મતલબ સંપુરણ રીતે સહમજાઇ સકતી નથી. આપણા હીંદુસતાંન ખાતે થાઇ ગએલા આગલા દશતુરો જે આએ પેહલવી ભાષા સહમજવાની કીરતી મેલવી ગએઆછે; તેઓ જોકે હીબરૂ, ચે

* આએ ભાષાને કેટલાએક ઘરસથી 'કેઆલડી' તથા 'ખેલડી' કરી નેબી બોલેછે; માંટે આએ પુસતકમાં જંહાંબી 'કેઆલડી' અથવા 'ખેલડી' કરીને લખાણ થાએલું હોએ તેહને 'ચેઆલડી' ભાષા જાણવી.

આલડી અને સીરીઆક ભાષાને લગતું કસું ગનેઆંન ધરાવતા નહી હતા, તોપણ તેઓએ અવસ્તા, શંઉસકરીત, ફારસી અને અરબી ભાષાનો હીંદુસ્તાંન ખાતે સારો અભેઆશ કરેલો હતો; તેહેનાં બલથી તેઓ પેહલવી ભાષાનાં પુસતકો વાંચીને સહમજી સકતા હતા, અને સેમેટીક ભાષાને લગતો બોલ જો પેહલવી પુસતકમાં તેઓને મલતો હતો તો તેનો મુકાબલો તેઓ અરબી ભાષાના તેહેને મલતા આવનારા શબ્દની સાથે કરતા હતા. વલી તે સાથે [illegible] **માલીકનામે અસુરી** નામની એક નાધલી પેહલવી શબ્દકોશ, જે હાલમાં ફારસી ભાષા સીખનાર અભેઆશીઓને સારૂ શરૂઆતમાં વપરાતી **આમદન** અને **ફારસીઆત**ના આકારને મલતીછે, તેહેનો તેઓ પેહેલો અભેઆશ કરતા હતા, તેથી તેઓને સેમીટીક શબ્દોના અરથો સહમજવાની વધારે કઉવત મલતી હતી; કેમકે આએ નાધલાં પુસતકની અંદર પેહલવી પુશતકોમાં વપરાએલા સેમીટીક શબ્દો તથા સેમીટીક ધાતુઓ ઉપરથી રચાએલાં સામાનય રૂપો તથા શબ્દયોગી અને કીરીયાવિશેષણ અવ્યયોનો એક મુખ્ય સંઘરહ તેહેના પાજંદ ઉચ્ચાર અને અરથની સાથે આપેલોછે; અને તે પુસતક સાસાંનીઆંન દોરની હદમા આપણા ટોલાના એક દસતુરની તરફથી રચાએલું ગણેઆમાં આવેછે; † માટે જેખી પેહલવી વીદેઆરથી જાંહાંવેર ઉપલી ભાશાઓની મદદ લઈને કોશેશ અને લાંમબા વખતના માહાવેરાથી એ ભાષાનું ગનેઆન મેલવે નહી, તાંહાંસુધી તે એ ભાષામાં લખાએલાં પુસતકોને સુધ

---

† આએ પેહલવી શબ્દ કોશની એક નકલ ફારસી અલેફ, બે, ની ટીપના આકારમાં આંકુવીટીલ ડુ પેરો નામના જાણીતા વીદવાંન ફરેંચ ગરંથકારે સને ૧૭૭૧ ઇસવીનાં સાલમાં પોતાનાં ફરેંચ ભાષામાં છપાવી પરગટ કરેલાં Zend Avasta **જંદ અવસ્તા;** એવે નામનાં પુસતકનાં બીજાં દફતરને ૪૭૬ મે સફેથી તેનાં અસલ ઊચ્ચાર અને અરથ સાથે પરગટ કરેલીછે; અને હાલ સને ૧૮૭૦ ઇસવીના સાલમાં એ શબ્દ કોશ તેહેના અસલ આકારમાં અલેફ, બે, ની ટીપ સાથની એક શબ્દ કોશ સાથે મુંબઈની નામદાર સરકાર તરફથી તેહેના ઈંગરેજી તરજુમા સાથે દસતુર હોશંગજી જામાસપજીનાં લખાંણ અને ડાકટર મારટીન હાઊગની તપાસ હેઠલ **ધી ઓલ્ડ પેહલવી પાજંદ ગલાસરી** હેવા નામથી પરગટ થાએલીછે.

રીતે વાંચીને તેહેનો બરોબર તરજુમો કરવાને સકતીવાંન થાએ નહી. અને જો કોઈ વીદેઆરથી ઉપર તલેની થોડી ઘણી માહેતગારીથી તેમ કરવાની હુલરાઈ કરેતો ખચીત તેવો શખસ પેહલવી લખાંણુની અસલ મતલબને શમજવામાં વારેવાર ભુલ ખાધા વના રેહે નહી. વલી આએ ભાષાના અક્ષરોની વલાંણ અને આકાર એકબીજાને મલતા આવવાને લીધે તેહેના ઘણા કાબેલ વીદેઆરથીનેબી કેટલાએક શબ્દો થોડોવાર વીચાર કરેઆ વગર સાધારણ નજરે જોતાંવાર ઉકલાવવાને બની સકે હેવું નથી. જોકે પેહલવી અક્ષરોની ઉતપંતી અવસ્તાના હરફોના ટુંકા આકાર ઉપરથી થાએલીછે, તોપણ અવસ્તાના અક્ષરની વલાણ હવડાં સુધી એકબીજાથી જુદા આકારમાં રહેલીછે, તેથી અવસતા ભાષા સેહુલાઈથી વગર અચકાવે વંચાઈ સકાએછે; પણ તેવી હાલત પેહલવી અક્ષરોની રહી નથી, તેહેને લીધે એ ભાષાનો દરએક શબ્દ વગર નીએમે તરેહવાર ઉચ્ચારથી વંચાઈ સકેછે; તેહેને તેના મેહલ ઉપર ઘટતી રીતે સહમજીને વાંચવા સારૂં એ ભાષાના પુરતા અભેઆશ અને માહવેરાની જરૂરછે.

પેહલવી ભાષા તેહેનાં વેઆકરણની બાંધણીમાં પાજંદ તથા હાલની ચાલુ ફારસી ભાષા કરતાં વધારે સરસ દરજ્જો ધરાવેછે; કેમકે તેહેની અંદર પાજંદ અને હાલની ફારસી કરતાં વધારે રૂપાખ્યાપણ, અર્થ, પ્રત્ય, ઉપસર્ગ, અવ્યયો અને વાકયરચનાઓછે. આએ ભાષામા જે જે વ્યાકરણરૂપી જોડણીઓછે તે સઘલી જોડણીઓ અવસતા અને કદીમ પારસી લેખો (Cuneiform Text.) ની સાથે મલતી આવેછે.

ઈરાંન દેશમાં પેહલવી ભાષા કેહારથી શરૂ થાઈ તે વીસેનો ચોકસ વખત મુકરર થાઈ સકતો નથી; પણ એ ભાષા આપણા કેઆંની પાદશાહઓના વખતમાં ચાલુ હતી હેવું સીધ કરવાને કેટલાએક ભરોસો રાખવા જોગ દાખલાઓ ઉપરથી આપણને બની આવેછે. જોકે કેઆંની પાદશાહઓના વખતમાં આએ ભાષાની અંદર કોતરાએલા સીક્કાઓ, તથા તખતીઓ હાલમાં આપણને મલી આવતી નથી, અને પાદશાહ બેહમન, અને દારાંને લગતી તખતીઓ કદીમ પારસી ભાષા

માં કોતરાએલી ઇઊરોપીઅન મુસાફરોની સોધથી આપણને જણાએલી છે, તે ઉપરથી હેવું નથી ઠરતું કે ઇરાંન દેશમાં તે વેલા પેહલવી ભાષાનો રેવાજ હતો નહી; કેમકે તે વેલા ઇરાંની પાદશાહઓનું રાજ ચોમેર પંથરાએલું હતું; તેથી તાંહાં ઘણીએક ભાષાઓ ચાલતી હતી, તેમાં પેહલવી ભાષા પણ હતી. આપણા કયાંની પાદશાહઓના વખતમાં પેહલવી ભાષા તેઓની દરબાર ખાતે બોલાતી હતી; હેવું "બુરહાંને કાતેઅ" નામની નામીચી ફારસી ફરહંગના બનાવનાર મોહમદ હોસેન તબરેજીએ તેહેને મલેલી કદીમ પુસતકોની દલીલો ઉપરથી જણાવેઉંછે. આએ કાબેલ ગરંથ કરતાં પોતાનાં પુસતકમાં પેહલવી ભાષા વીસે નીચે જણાવેઆ પરમાંણે લખેછે:—

پهلو—بفتح لام شهررا گويند مطلقا چه پهلوی بمعني شهری باشد و نواحي اصفهان را نيز گفته اند و مردم شجاع و دلاور باشد و مردم بزرگ و صاحب حال را هم ميگويند چه مراد از راه پهلوی راه بزرگان يزداني است و نام ولايتي هم است كه زبان پهلوی منسوب بان ولايت است و بعضي گفته اند كه لغت پهلوي زبان باي تخت كيان بوده است و جمعي گويند نام پسر سام بن نوح است و پارس پسر او بوده و پارسي و پهلوی بديشان منسوب است

"**પેહલવ**—અગત કરીને દેશને કેહેછે. કેમકે **પેહલવી**નો અર
"થ દેસીનો થાએછે; તેમજ એસફહાંનની સરહદ તથા બાહાદુર અને
"દેલાવર માણસને (**પહલવ**) કરીને બોલેછે. વલી બુજોરગ અને ચ
"હડતે દરજજેતાં આદમીનેબી '**પહલવ**' કરીને કેહેછે; કેમકે **રાહે**
"**પહલવી**ની મતલબ ચહડતે દરજજેના યજદાંપરસ્તોનીછે. વલી એ
"ક મોલકનું નાંમબી **પહલવ** કરીનેછે, અને પેહલવી ભાષા તે મોલ
"કને લગતીછે. કેટલાએક લોકો હેવું કહી ગએઆછે કે પેહલવી
"ભાષા કેઆંની (પાદશાહ) ઓની દરબારને લગતી ભાષાછે. ઘણાએ
"ક લોકોનું મતછે કે સાંમ બીન નુહના છોકરાનું નામ **પેહલુ** કરીને

" છે, અને પારસ તેહેનો છોકરો હતો, અને પેહલવી તથા પારસી તે
" ઓની સાથે સંબંધ રાખેછે."*

જો કે આએ ફારસી ગરંથ કરતાએ તેહેને મલેલી વીગતો ઉપરથી છેક પાછલા વખતમાં ઉપર લખેલો એહવાલ આપેઓછે; તોપણ તે કોઈબી પરકારે વાંધા ભરેલો નથી. ઉપલાં લખાંણુમાં તરણ મુખ્ય બાબત આવેલીછે, તેમાં એક એજ પેહલવી ભાષા એસફહાંનતા પરાંતને લગતી ભાષાછે, બીજું એજ તે કેઆંની પાદશાહઓની દરબાર ખાતે બોલાતી હતી, અને તરીજું એજ તેહેની ઉતપંતી પેહલુ બીન સાંમથી થએલીછે. આએ તરીજી બાબત ઉપરથી હેવું સીધ થાએછે કે પેહલવી જબાંનની ઉતપંતી સાંમના બેટા પેહલુથી થાઇછે, તે પેહલુ નાંમનો કોઈ પુરૂશ નહી પણ "સાંમ દેશની زبان سوری સુરીઆની" જબાંન જે સેમેટીક ભાષાને નામે હાલમાં ઓલખાએછે તેનું વપરાંણુ કદીમ પારસી ભાષાની સાથે ભેલાઇ જવાથી પેહલવી ભાશાની તેમાંથી ઉતપંતી થાએલીછે, અને એ વાત માનવા જોગછે, કેમકે સુરીઆંની ભાષા પેશદાદીઆંન ટોલાના પાદશાહ હોશંગના વખતમાં ઇરાંન ખાતે વપરાતી હતી; અને તે ભાષાના લોગતો કદીમ પારસીમાં આમેજ થાઇને તારપછી પેહલવી ભાષા જનમ પાંમીછે. તેમજ પેહલવી ઉપરથી પાજંદ અને હાલની ફારસી ભાશાની ઉતપંતી થાઇછે.

હવે પેહલવી ભાષા કેઆંની ટોલાના પાદશાહઓના વખતમાં ઇરાંન ખાતે ચાલુ હતી, તે વીસેની સાબેતીમાં જે દાખલાઓ હમોને મલી આવેઆછે, તે હમો અતરે આપીએછે.

પેહેલું—"દીનકરદ" નામની પેહલવી ભાષામાં લખાએલી મોતેબર કેતાબનાં બે ભાગોમાંહેના પેહેલા ભાગની સેવટે તે કેતાબનાં લખાંણુની ઉપજ નીપજનો એહવાલ આપેઆમા આવેઓછે, તે ઉપરથી આપણુને જણાએછે કે એ દફતર પેગમબર જરતોશતના વીચારથી તેહેના પેહેલે દરજજેના શાગેરદે લખેઉં હતું, અને તે અસલ કેતાબને કેઆંની પાદશા

---

* હુનેજ મલતો વીચાર "ફરહંગે જેહાંગીરી" તથા "ફરહંગે રેસીદી" ના કરતાઓએબી પોતાના પુસતકોમાં આપેલોછે.

હ ગોશતાસપે પાદશાહી પુસતકખાનાંમાં મેલાવી હતી અને તે ઉપરથી બીજી સાફ નકલો કરાવીને તેહેનો (પરજાના લોકોમાં) ફેલાવો કરેઓ હતો, અને તેજ અસલ નકલ પાદશાહ સેકંદરને ઈરાંનનાં પાદશાહી દફતરખાનાં માંહેથી મલી હતી, તેહેની અંદરના તવારીખને લગતા કેટલાએક ભાગનો તેણે યુનાની (ગરીક) ભાષામાં તરજુમો કરાવેઓ હતો. તેવાર પછી જારે પાદશાહ અરદેશીર બાબકાંનનું રાજ થાએઉં તારે તે અસલ કેતાબ છુટી પડેલી હાલતમાં તે પાદશાહને મલી હતી; તેણે તે વખતના એક કાબેલ 'તોસર' નામના દસતુરની પાસે તે કેતાબને મેલવીને દરૂસ્ત કરાવી હતી; અને તેહેની એક નકલ પાદશાહી પુસતકખાનાંમાં રાખવાનો તથા બીજી નકલોને જરતોશતીઓમા ફેલાવવાનો હોકમ કીધો હતો. એ પછી તે કેતાબની અસલ નકલ પાછલથી "દીનકરદ" કેતાબનું બીજું દફતર લખનાર દસતુરાંન દસતુર આદરફરોબગ ફરરોખજાદાંનને સાસાંનીઆન પાદશાહઓના છેલ્લા દોરમા મલી હતી. તે વેલા તેણે અસલ પુસતક ઉપરાંત સેકનદર અને સાસાંની પાદશાહઓના વખતમા બનેલા બીજા કેટલાએક મજદીયસની દીનને લગતા બનાવોની વીગત જણાવવા સાથે જરતોશતી દીનને લગતાં કેટલાંએક ફરમાનોને લગતું પોતાની તરફથી લખાંણ કરેઉંછે. જે વીસેનું અસલ લખાંણ આએ રીતનુંછે:—

"દીનકનતે (ઈઆને દીનકરદ કેતાબ) મજદીઅશની દીનને લ
" ગતી સઘલી કીમતી દાનાઈ પ્રસીધ કરવાની મતલબથી લખેઆમાં
" આવીછે, અને તેહેનું પેહેલ્લું લખાંણ પરથમ ભલી દીનને કબુલ ક
" રનારાઓ મધેથી આરાધના કરવા જોગ ફરોહરના પેગમબર જરતો
" શત સપેંતમાનના પેહેલ્લે દરજજેનાં શાગેરદે તે યસત ફરોહર (ઈ
" આને પેગમબર જરતોશત) થી સવાલ જવાબો સાંભલીને, ભલી દી
" નને લગતી દરએક બાબતની દાનાઈની સહમજ (તે) રોશની વાલાં
" મુલ (ઈઆને અશો જરતોશત) થી રોશનીની મોસાલે જાહેર કરવા
" સારૂં કરેલુંછે; અને તે (લખાંણ) ની શરૂઆત સવાલ અને (તેને
" લગતા) હુકમથીછે. બુજોરગ દરજજાના પાદશાહ કેઆંની ગુશતા
" સપે તે અસલ કેતાબ ઉપરથી નકલ કરવા તથા અસલને ગંનજે

"**શસ્પીગાન*** (ઇઆને પાદશાહી દફતરખાનામા) રાખવા અને સાફ "નકલોનો (લોકોમાં) ફેલાવો કરવાને ફરમાવેઉં; અને તેવાર પછી "તેહેની એક નકલ દેજે **નપેશતે**† (ઇઆને ઇસતેખરના

---

* **દીનકરદ**નાં અસલ લખાંણની અંદર 'ગંજે શસપીગાન' હેવી એબારત આવેલીછે, તેમાં લખાએલો '**શસપીગાન**' શબ્દ અવસ્તાના સંઘ, બોલ ઊપરથી બનેલાં સ્ત્રીલીંગ નામ 'સસ્તી' ઊપરથી બનેલોછે, જેહનો અરથ 'લેખ પતર' અથવા 'ગરંથ' કરીને થાએછે. આએ શબ્દનો છેલ્લો અક્ષર 'ઇ હોવાને લીધે તેહની સેવટે 'આંન' ને બદલે 'ગાન' પ્રત્યય લગાડેઆમાં આવેલોછે, માટે 'ગંજે શસપીગાન' નો અરથ 'લેખ' અથવા 'ગરંથને લગતી દોલત' નો થાએછે; તે ઊપરથી હમોએ તેનો અરથ 'પુસતકખાના' નો કરેંઓછે; કેમકે ઊપલી એબારતમાં આવેલા 'ગંજ' બોલની મોરાદ 'પુસતકના સંઘરહ' નીછે. '**શસ્પી**' બોલની શરૂઆતમાં અસલ દંતી સ, ને બદલે વપરાએલો ટાલુ શ, કાએદાથી ઊલટી રીતે લખાએલો નથી; કેમકે પેહલવીમાં **અંગોશત**, અથવા **અંગોસ્ત**, "આગલું". **શારક**, અથવા **સારક**, "બુલબુલ" હેવી રીતે દંતી અને ટાલુ શ, અવારનવાર વપરાએલાછે. એ શીવાએ ઊપલા ઇમલામાં વપરાએલા પ, નો આકાર ત, ને બદલે ફેરવાએલોછે.

† સર ઊલીઅમ આઊસલી પોતાની ઇરાંનની મુશાફરીના ગરંથનાં બીજાં દફતરને સફે ૩૪૪ મે **તારીખે તબરી**ના આધાર ઊપરથી લખેછે કેઃ—

King Gushtasp deposited the Zend, or sacred Volume which Zerdusht (Zoroaster) had brought to him *in a place at Istakhr called Dernebisht* (156)

(156) فی موضع من اصطخر یقال له درنبشت આએ નોટમાં આપેલા અરબી ફેકરા વીસે આએ કાબેલ ગરંથકારે પોતાની તરફથી આએ રીતનો ખોલાસો કરેંઓછે કેઃ—"આએ કીમતી ફેકરો જે હુંએ ટાંકી બતલાવેઓછે તે **બરીટીશ મીઉઝીઅમ**ની અંદર (Cotton. Lib. Vitell A. IV.) માં જલવાઇ રહેલોછે, અને તે (તારીખે) **તબરી**ના અસલ અરબી પુસતકનાં બીજાં દફતરમાં ઇઆને તે પુસતકના ચોથા ભાગની અંદર સાચવી રાખેલોછે."

વલી એજ ગરંથકાર ઊપલાંજ દફતરને ૩૭૪ મે સફે تاریخ معجم **તારીખે મોઅજમ** નામની ફારસી કેતાબનો ફકરો ટાંકીને તેહેને આધારે લખેછેકેઃ—

گشتاسپ چون با صطخر مراجعت نمود بفرمود تا دخمه ساختند
و کتاب زندرا به تعظیمی تمام آنجا بنهاد و گروهی را به محافظت
آن بر گماشت

"Gushtasp on his return (from Balkh) to Istakhr caused a "dakhmah or vault to be made, in which he deposited with

" કીલ્લા) માં મોકલીને તેહેને તાંહાં જાલવીને રાખવાની ચેતવણી
" આપી. (તેવાર પછી) બુરી કીરતીવાલા સરદાર સેકનદરથી ઈરાંન
" શેહેરમાં ખોદાઈ દીનને નોકસાંન પોહોચેઉં, અને (તે વેલા) જે કાં
" ઈ દેજેનપેશત (ઇઆને એસ્તખરના કીલ્લા) માં હતું તે બલી ગએ
" ઉં, અને જે પાદશાહી દફતરખાનામાં હતું તે રૂમી લોકોના હાથ
" માં ગએઉં; તે ઉપરથી (તેઓએ) આગલી તવારીખથી વાકેફ થવા
" સારૂ તેહેનો યુનાની (ગરીક) ભાષામાં તરજુમો કીધો. † જારે ઈરાં

"much reverential Ceremony the Book Zend, (composed by Zer-
"dusht); and appointed a body of persons to guard it."

"જારે ગોશતાસ્પ (બલખથી) એશતેખરમા પાછો આવેઓ તેઆરે એક
"દોખમુ અથવા ગુમબજ બનાવવા સારૂ ફરમાવીઉ; અને તેની અંદર તેણે
"ઘણી ઇજત ભરેલી રીતે (જરતોશતે બનાવેલી) જંદની કેતાબને મેલી; અ
"ને તેની તપાસ રાખવા સારૂં કેટલાએક જણને રાખેઆ."

† પાદશાહી પુસતકખાનામાંથી મલેલાં પુસતકોનો પાદશાહ સીકનદરના હુ કમથી **ગરીક** ભાષામાં તરજુમો થાએઓ હતો તે વીસે પાદશાહ સેકનદરની તવારીખ લખનાર શાએર નીજામી ગંજનવીએ પોતાનાં બનાવેલાં સેકનદરનામાંની અંદર નીચે જણાવેઆ પરમાણેનું લખાંણ કરેલુંછે:—

خرد نامها را ز لفظ دری   بیونان زبان کرد کسوت گری

"(સેકનદરે) એલમને લગતી કેતાબોનો દરી ભાષામાંથી ઇઉનાંની (ગરીક) ભાષામાં તરજુમો કરાવેઓ."

આએ જગોએ દરી ભાષાની મોરાદ પેહલવી ભાષાની સહમજવી જોઇએ છે; કેમકે પેહલવી ભાષા ઈરાંનના કેઆંની તથા સાસાની પાદશાહઓની દરબારી ભાષા હતી, તે ઉપરથી ઘણાએક શારસી લખાંણ કરતાઓએ પેહલવી ભાષાને **દરી** ભાષાને નામે લખેલીછે.

પાદશાહ સેકનદરના હોકમથી અવસ્તા અને બીજાં પુસતકોનો ગરીક ભાષામાં તરજુમો કરેઆ પછી તે પુસતકોને પાદશાહી પુસતકખાનામાં એલાહેદાં રાખેઆં હતાં, તે વીસેની સાબેતી સેકનદરનામાની અંદર આવેલી નીચે લખી જણાવેલી વીગત ઉપરથી આપણને મલેછે.

چو زهره بیال در امد نخست   زهاروتیان جای آن بوم شست
بفرمود تا آتش موبدی   کشند از هنرمندی و بخردی
فسون نامهٔ زند را ترکنند   وگرنی بزندان دفتر کنند

"જેઆરે (સેકનદર) બાબુલ ખાતે બખતાવારી સાથે આવી પોહોંચેઓ, તારે તે જગોની સરજમીનને તાંહાંના પરહેજગાર લોકોથી સાફ કીધી; અને ફરમાવીઉં કે સહમજ અને દાહાપણથી આતશપરસતીનો અટકાવ કરે, અને જંદ અવસ્તાનાં ધરમ પુસતકોને ધોઈ નાખે, અને જો તેમ નહી બનેતો બંધીઆર પુસતકખાનામાં તેહેને રાખે."

" નનું રાજ પાછું સારી હાલતમા લાવવા સારૂં પાદશાહુઓના પાદ
" શાહ અરદેશેર બાબકાનનો દોર પોહોચેઓ, તેઆરે તેણે આએ
" (દીનકરદનાં) લખાંણુને છુટી હાલતમાંથી એકઠું કરવા તથા તેહેને
" લગતા ખોલાસાને અવસતાના ખોલાસા સાથે પાછો મેલવીને સમ
" પુરણ કરવા સારૂં દીનનો એક આગેવાન અશો "તોસરે" નામનો ધ
" રમગુરૂ હતો તેહેને ફરમાવેઉં, તે ઉપરથી તેણે તે (કેતાબ) ને (તેહના)
" રોશન મુલ (ઇઆને અસલ નકલ) ઉપરથી ચલકાટ ભરેલી કીધી;
" અને તેહેને પાદશાહી દફતરખાનામાં રાખવા તથા તેની સાફ નકલોનો
" (પરજાના લોકોમાં) ફેલાવો કરવા સારૂ (પાદશાહ અરદેશરે) હુકમ
" કીધો. તેયાર પછી દીનનેજ લગતા પાદશાહઓ * ની તરફની ખ
" રાબીથી કેટલાએક મુલકોમાં ફીતનો ઉઠેઓ; તારે ભલી દીનના લો

---

* આએ ઊપલી પેહલવી એબારતની અંદર **તાજીગાન**, બોલ વપરાએલોછે, તે તેની પછી વપરાએલા **દીનાન**, શબ્દની સાથે સંબંધ ધરાવેછે; તેથી **તાજીગાને દીનાન**, નો અરથ "દીનને લગના તાજદારો" (ઇઆને જરતોશતી પાદશાહઓ) નો થાએછે; જેમકે રાતની સરોશ યશતની પછવાડે પઢવામાં આવતી પાજંદ નીરંગમાં "તાજીઆંને પશ્તે કુસ્તીઆંન" હેવી એબારત કુસ્તી બાંધનાર પાદશાહઓને અરથે વપરાએલીછે; માટે "અવીજેહ દીન" નામની કેતાબની અંદર મરહુમ દસતુર મુલાં ફીરોજજીએ તથા 'જંદ પેહલવી ગલાસરી' માં હમારા કાબેલ મીતર ડાકટર મારટીન હાઊગે "તાજીગાન" બોલનો અરથ 'અરબો' નો કરેઓછે, તે હમોને ઘટતો અને વાજબી દેખાતો નથી; કેમકે ઊપલાં લખાંણની પછી આવેલી પેહલવી એબારત ઊપરથી જણાએછે કે "દીનકરદ" કેતાબની આદરફરોબગ ફરરોખજાદ વાલી અસલ નકલ તે દસતુરની ઓલાદથી ઊતરતા આવેલા એક પેશવાની પાસેથી જરતોશતીઓ ઊપર પડેલા હાદેસાના વખતમાં (ઇઆને જરતોશતીઓની હકુમત ગએઆ પછી) ઘણી પુરાંની હાલતમાં તે વખતના દસતુર આતુરપાત આદમીગાનને મલી હતી; અને આતુરપાત આદમીગાનની નકલ ઇઅજદજરદી સને ૩૫૯ માં સીરીઆ દેશને લગતી **ફરખન આવાદ** નામની જગોના એક રેહેવાસી **અરેશવંગ બગદાદ** નામના ગરહસથ પાસેથી **માહુાવનદાદ શમયાને વહેરામ**ને મલી હતી, અને તેણે કરેલી નકલ ઊપરથી એકએક પછી થાએલી દીનકરદની નકલો હાલ આપણી પાસે મોજુદ રહેલીછે.

" કોનો (ખુબોવન્તા આદરબાદની ઓલાદનો) પેશવા આદરફરોબગ
" ફરરોખજાદાન હતો, તેણે તેહેની જે જે નકલો જુદે જુદે ઠેકાણે છુ
" ટી છુટી હતી, તેહેની અંદર નવી બાબતો હુમેરીને તેહેને વીખરાઇ
" ગએલી હાલતમાંથી પોતાની દીનના લોકોને સારૂં પાછી બાબબંદ
" કીધી; અને બલી દીનના લોકોને અવસતા તથા તેહેની પરથમ
" દીન કબુલ કરનારાઓએ કરેલી માએની વાંચીને સહમજવા સારૂ
" તેહેની અસલ ઉપરથી પાછી રોશની બરેલી નકલ કીધી." +

બીજું અરદાફરૂઅશની આફરીન (જે અશો રવાંનોને લગતું આફરીનગાન અથવા મીઅજદ કીધા પછી સેવટે દોઆ તરીકે પઢ વામાં આવેછે તે) માં પાદશાહુઓનાં રવાંનોને દોઆ કરતાં, ગઈઓ

+ [illegible]

મરદથી તે કેઆંની પાદશાહ બેહમન સુધીના ઈરાંનના ઈઅજદાંપરસ્ત પાદશાહઓના નામો વાપરેલાંછે, તે ઉપરથી જણાએછે કે, તે દુવા પાદશાહ બેહમનના વખતમાં જોડાએલી હતી, (કેમકે આફરીને પંનજી જેહને આપણા લોકો સાધારણ રીતે રપીથવનની આફરીનને નામે બોલેછે, તે પાદશાહ નોશેરવાંન કોબાદના વખતમાં બનેલીછે, તેમાં પણ ઉપલીજ રીતે કેઆંની પાદશાહ ગેશતાસપથી દીનને રેવાજ આપનારા બુજરગોનાં રવાંનોની ઈઆદ શરૂ કરીછે; અને પાદશાહ નોશેરવાંનનાં નામ આગલ આવીને તેને ખતમ કીધીછે.) અને તે પેહલવી તેમજ પાજંદમાં લખાએલી આપણી પાસે હાલ મોજુદ રહેલીછે, અને તેની અસલ પેહલવી એબારત આએ રીતનીછે:—

[illegible]

[illegible]

[illegible]

* [illegible]

"દરૂદ હોજો ! ગઈઓમરદ, હોશંગ, તેહમુરસ્પ, જમશેદ, ફરેદુન, "મીનોચહર બાંમી અને જોબીન તેહમાસપ તથા કેકોબાદ, કેકાઉશ, "કે સીઆવખશ, કેખશરો, કે લોહોરાસ્પ, કે ગેશતાસ્પ અને બેહ "મન બીન એસફનદીઆરના રવાંનને."

તરીજું—ઈઉરોપખંડના કાબેલ મુસાફરોએ કરેલી હાલની નવી શોધ મુજબ સેકનદર પછીના મલેકુત્તવાએફ તથા અશકાંનીઆંન ટોલાના કેટલાએક પાદશાહઓનાં નામથી ઈરાંનની જુદી જુદી સરહદોમાં કોતરાએલા સીક્કાઓ તેઓને મલી આવેઆછે; અને તે સીક્કા

* આએ એબારતનું પાજંદ વપરાંણુ નીચે મુજબ થાએલુંછે:—

[illegible]

એ હાલમાં ઇઉરોપખંડમાંછે; તેની ઉપરના લેખો ઇરાંનના હાલના ફરેંચ એલચી કાઉનટ એ. ડી. ગોબીનોએ ઉકલાવીને તેહેનો તરજુમો તે સીક્કા ઉપર કોતરાએલી અસલ પેહલવી એબારત સાથે આપેલોછે,* તેમજ તે પાદશાહુએોને લગતા કેટલાએક સીક્કાએોના લેખો ચેઆલડી પેહલવીમાં હીબરૂ હરૂફે આગલી હીંદુસ્તાંન ખાતેની નામદાર ઇશટ ઇનડીઆ કંપનીની સીવીલ સરવીસવાલા મીο એડવરડ ઠાંમસે લંડન ખાતે સને ૧૮૬૮ નાં સાલમાં છપાવી પરગટ કરેલાં "Early Sassanian inscriptions Seals and Coins." હેવે નામનાં પુસતકને ૧૨૫ થીતે ૧૩૪ સુધીના સફાએોમાં આપેલાછે; તેમાં મલેકતવાએફની અંદર પાદશાહ સેકનદરની પછી થાઇ ગએલા મીતરદથ પાદશાહ તથા અશકાંનીઆંનમાં પાદશાહ અશક તથા દારાં અને અરદશીર વગેરેના સીક્કાએો આવેલાછે; અને તે સીક્કાએો ઉપર પેહલવીની સાથે ગરીક ભાષામાં કોતરાએલું લખાંણ આપણુને મલેછે, તે ઉપરથી પેહલવી ભાષા સેકનદરની આગમચના વખતમાં ઇરાંન ખાતે વપરાતી હતી તેહેની આપણુને દેખઇતી શાખશી મલેછે. આએ પેહેલવી સીક્કાએો ઉપર નીચે લખી જણાવેઆ પરમાણે એબારત આવેલીછે, જેમકે :—

એશીઆ માઇનરના રાજા મીતરદથસના સીકકા ઉપરની પેહુલવી એબારત.

મેતરદત મલકા.

---

* આએ લેખો મુંબઇ ખાતે સને ૧૮૬૫ ઇસવીનાં સાલમાં ઊપલા કાબેલ એલચીનાં નાંમથી છપાઇ પરગટ થાએલા Method of reading Cuniform texts. હેવે નામનાં ઇરાંની જરતોશતીએોની હાલત સુધારનારી મંડલીની તરફથી છપાઇ પરગટ થાએલાં ઇંગરેજી પુસતકની અંદર પરગટ કરેઆમાં આવેલાછે.

ઉપલી એબારતનો તરજુમો.

પાદશાહ મેતરદત.*

અશકાનીઆંન ટોલાના પેહેલા પાદશાહ અરશકના સીકકા ઉપર કોતરેલી પેહલવી એબારત.

વલકેશી અરશક મલકીન મલકા.†

ઉપલી એબારતનો તરજુમો.

"ઉનચી દીનવાલો અરશક પાદશાહઓનો પાદશાહ."

મીડીઆના પાદશાહ અરદેશીર બીન દારાંના સીકકા ઉપર કોતરેલી અસલ પેહલવી એબારત.

અરથશતર મલકા બરીએ દારલી મલકા.

ઉપલી એબરતનો તરજુમો.

અરદેશેર પાદશાહ દારાં પાદશાહનો પુત્ર.

મીડીઆના પાદશાહ દારા બીન ઈતારદતના સીકકા ઉપર કોતરેલી અસલ પેહલવી એબારત.

દારેલ મલકા બરીએ ઈતારદત મલકા.

---

* આએ સરદાર ઇસુ કરાઇસટની ૩૦૦ વરસ ઉપર થાઇ ગએઓછે. અને તે સેકનદર પછી થાએલા મલેકુતવાએફમાનો એક એશીઆ માઇનર નો રાજા હતો.

† મી૦ થાઅસના પુસતકને ૧૨૫) મે સફે ઉપલી એબારત આવેલીછે, તેમાં આવેલા "વલકેશ" બોલનો ઉચ્ચાર 'વલગેશ' કરીને કીધોછે; અને તેહેની મતલબ હેવી જણાવેઆમાં આવીછે કે 'વલગશ' ની ઓલાદનો 'અરશક' પણ એ બોલ જેમ સાસાંની પાદશાહોના સીકકા અને લેખોમાં પાદશાહનાં ના

ઉપલી એબારતનો તરજુમો.

દારાં પાદશાહ ઈતીરદત (આતરદાદ) પાદશાહનો બેટો.

ચોથું—દસતુર અરદાએવીરાફને લગતા એહવાલનું એક પેહલવી પુસતક હાલમાં આપણી પાસે પેહલવી ભાષામા લખાએલું મોજુદછે, તેની અંદર જણાવેછે કે તે પુસતક દસતુર વીરાફની હજુરમાં લખાયું હતું, અને દસતુર વીરાફે જે મોજેજા ભરેલું કાંમ કરીઉં હતું તે પાદશાહ સેકનદર પછીના ઈરાંનનાં રૂમી હાકેમોના રાજમા કરીઉં હતું. જે વીસેની અસલ એબારત તે પુસતકના દીબાચામાં નીચે જણાવેઆ મુજબ આવેલીછે.

"અશો જરતોશતની કબુલ કરેલી અને દુનીઆંમાં ફેલાએલી દી
"ન ૩૦૦) વરસની આખેરીવેર નીરમલ રેહી, અને માંણસો તે ઉપ
"ર વીસવાસુ રહેઆં. તેવારપછી સીકનદરરૂમી * * ઈરાંન શેહેર
"માં આવેઓ, તેને * * ઈરાંનના મોહોટા હાકેમોની અંદર એ
"ક બીજા વચ્ચે વેર અને અદાવત નાખી અને પોતે મરણ પામે
"ઓ * * તેવારપછી ઈરાંન શેહેરના લોકો એક બીજા સાથે જઘ
"ડો કરવા લાગેઆ; કેમકે તેઓને માથે કોઈ દીનનો એલમ ધરાવ
"નારો દસતુર, વડીઅલ, હાકેમ, અને પાદશાહ હતો નહીં; તેથી
"ખોદાઈ (ઈઆને દીનને લગતી) બાબદ વીસે તેઓ શકમંદ થાએ
"આ. * * તે વેલા જે કોઈ દીનના દસતુર મોબદો હતા તેઓએ પે
"લા દીનના રાહજન હાકેમોથી ઘણા બીહીને ફતેહમંદ આદરફરોબ

મની આગલ હમેશ [illegible] "મજદયસન બગી અરથશતર મલકાઆન મલકા" ઈઆને "મજદીઅસની દીનવાલો બખતાવર અરદેશર પાદશાહઓનો પાદશાહ" ઈતીયાદી આવેછે, તેમ 'અરશક' નાં નામની આગલ 'વલકેશ' બોલ તે પાદશાહ કીઓ ધરમ પાલતો હતો તે બતલાવવાને સારૂ આવેલોછે. જો અરશકના બાપ અથવા વડીઅલનો સંબંધ બતલાવનારાં નામ તરીકે તે હતેતો અરશકના "મલકાઆન મલકા" ના ખેતાબની આગલ વચમાં [illegible] બેનમ, અથવા [illegible] બરી, બોલ વપરાઈને તે આવતે, પણ તેમ બનેલું નથી, માટે **વલકેશ** નો અરથ હમોએ મી० થાંમસે આપેલા તરજુમાની ઉપરાંત કરેઓછે અને તે હમોને વાજબી જણાએછે.

" ગ (નામના આતશ કદેહ) ની દરગાહમા અંનજુમન બોલાવીઉં;
" અને (તાંહાં) ઘણીએક રીતની વાત તથા તકરાર આએ (બાબત)
" ઉપર થાઈ, કે આપણામાથી કોઈ શખસ જાએ અને મીનોઈ લો
" કોથી ખબર મેલવે, કે આપણુ હવડાં જે ઈજશને, બાજ, આફરી
" નગાંન, કીરીયા, બરશનુમ અને ઈઓજદાથરેગીરીને લગતું કાંમ ક
" રીએછે, તે ઈજદોની તરફ પોહોચેછે કે દેવોની તરફ પોહોચેછે ?
" અને તે (કાંમ) આપણા આતમાની મદદને સારૂં પોંહોંચસે કે નહી ?
" તારેજ આપણી મતલબ બર આવે અને હાલના વખતમાં જે માણ
" સોછે તેવોની ખાતેરી થાએ. પછી દીનના દસતુરોના અને આ
" દર ફરોબગની દરગાહમા બોલાવેલાં સઘલાં આદમીઓ હતાં તેઓ
" ના એકમલતા વીચારથી, જે સાત પુરૂશો ખોદાઈ દીન વીસે ઘણા
" જ વીસવાસુ હતા તેઓને ચુંટી કાહાડેઆ * * અને સાતમાથી
" તરણ અને તરણમાથી એક વીરાફ નામનાને પસંદ કીધો * *
" તે વીરાફનું રૂહ સાત દાહાડા અને રાતે પાછું આવેઉં અને બદ
" નની અંદર દાખલ થાએઉં. * * અને તેણે (વીરાફે) ફરમાવેઉં
" કે એક ડાહેયા અગમબુધીવાલા લખનારને બોલાવો; તે મુજબ તે
" ઓએ એક સીખેલા દુરઅંદેશ લખનારને બોલાવેઓ, અને તેણે
" આગલ બેસીને જે કાંઈ વીરાફે કહીઉં તે સુધ, ખોલલું અને વીગ
તે લખેઉં." * આએ અસલ લખાંણ હાલમાં આપણી પાસે પેહ
લવી વીરાફનામાનાં પુસતક તરીકે મોજુદ રહેલું છે.

---

* [illegible]

પાંચમું—પાદશાહ સેકનદર રૂમીના વખતમાં ઇરાંન ખાતે પેહલવી બાષાનું ચલણ હતું; તે વીસેની સાબેતી પાદશાહ સેકનદરની તવારીખ બીજી બાષાઓ સાથે પેહલવી બાશાની અંદર લખાઇ હતી, તે ઉપરથી આપણુને મલી આવેછે. જે વીસે સેકનદરનામાના બનાવનાર શાએર નીજાંમી ગંજનવીએ પોતાની તરફથી લખેલા સેકનદરની તવારીખનાં પુસતકની અંદર નીચે જણાવેઆ પરમાણે વરણુન કરેઉંછે:—

اثرهای ان شاه آفاق گرد نديدم نگاريده دريك نورد
سخنها كه چون گنج آگنده بود بهر نسختي در پراگنده بود
زهر نسخه برداشتم مايها برو بستم از نظم پيرايها
زياده ز تاريخهاى نوي يهودى و نصراني و پهلوي
گزيدم ز هر نامهٔ نغز او زهر پوست برداشتم مغز او
زبان در زبان گنج پرداختم وزان جمله سرجملهٔ ساختم

" તે બુજોરગ પાદશાહને લગતો સઘલો એહવાલ દરોબશત એક " કેતાબની અંદર લખેલો મહને નહી મલેઓ, તેથી છુટાં છુટાં જે " જે પુસતકમાં તેને લગતું કીમતી વરણુન હતું, તે દરએક પુસતકમાં " થી ચુંટી કાડીને તે ઉપરથી આએ કવીતાનું પુસતક હુંએ બનાવી " ઉંછે; તેમાં અગત કરીને સેકનદરના વખતની તુરતની યુનાંની (ગ " રીક), નસરાની (હીબરૂ) અને પેહલવી બાષામાં લખાએલી કેતાબો " ઉપરથી આએ પુસતક રચીઉંછે."

[illegible]

હવે આએ ઉપર બતલાવેલી બરોસો રાખવાજોગ દલીલો ઉપરથી વગર શકે સાબેત થાએછે કે પેહલવી ભાષાનું વપરાંણ કેઆંની પાદશાહઓના વખતમાં હતું, અને જેઓ એ ભાષાની ઉતપંતી સાસાંની પાદશાહઓના વખતમાં થાએલીછે હેવું મત આપી ગએઆછે, તે વાત આએ દાખલાઓથી રદ થાએછે.

વલી مجمل التواریخ મજમલોલ તવારીખ,* નામની ઘણી નામીથી અને પુરાતમ ફારસી કેતાબમાં તેહનો બનાવનાર استخر **એસ્તખર** અથવા **પરસીપોલીસ**નો એહવાલ આપતાં **હમજે એસફહાંની**નાં બનાવેલાં બરોસા બરેલાં ફારસી પુસતકનો આધાર બતલાવીને લખેછેકે:—

اندر حال کرسی در کتاب الاصفهانی همی شرح دهد — بر آنجا
نبشتها هست بفهلوی و همی گوید در روزگار موبدی را بیاوردند که
آنرا بخواند در جمله این لفظ بود که کردش این زمان جم بفلان ماه
و فلان روز بپهلوی نبشتست این کلمهای و بسیاری دیگر و من از
جهت نادانستن حرف آن ننوشتم که از صورت غرضی بر نخیزد

"(હમજે) એસફહાંનીની કેતાબમાં કુરસી (ઇઆને તખતે જમશીદ) ના એહવાલની અંદર આએ રીતનું બએઆંન કરેઉંછે કે, તાંહાં (ઇઆને તખતે જમશીદવાલા મેહેલમાં) પેહલવી ભાષાની અંદર લખાણોછે, જે વીસે હેવું કેહેછે કે એક વેલા એક મોબેદને તે (લેખો) વાંચવા સારૂં બોલાવેઓ હતો, તે લખાંણની અંદર મતલબ એ હતી કે:—" **આએ (મેહલની) બાંધણી જમશેદના વખતમાં**
" **ફલાંણે રોજે અને ફલાંણે મહીને કરેલીછે.**" આએ પેહલવી લખાંણ ઉપરાંત બીજું ઘણુંએક લખેલું હતું; પણ તે અખશર નહી સહમજી સકવાને લીધે હુંએ તે લખી લીધું નહી; કેમકે (દસ્તખતના) આકાર ઉપરથી મતલબ સમજાતી નથી."

જોકે આએ પેહલવી એબારત એક હજાર વરસની લાંબી મુદત ગુજરી જવાને લીધે કેર, પોરટર તથા સર ઉલીઅમ આઉસલી, જેવા

* આએ કેતાબ સને ૧૧૨૬ ઇશવીના સાલમાં બનેલીછે, અને તેહમાં "તારીખે તબરી" ના દાખલાઓ જાબજા ટાંકેઆમાં આવેલાછે.

નામીઆ મુશાફરોના વખતસુધી જલવાઈ રહીતી નહી, માટે તેઓ તે હેની કસી નીશાંન આપી સકેઆ નથી; પણ હમજે એસફહાંનીનું લખાંણુ જો આપણે કબુલ રાખીએતો, પેહલવી ભાષાનું પુરાતમપણુ છેક પેશદાદીઆન પાદશાહઓના વખતની સાથે મલી સકેછે.

આએ ભાષાનું નામ **પેહલવી** કરીને સા ઉપરથી પડેઉંછે, તે વીસેની સોધ કરતાં જુદા જુદા કાબેલ ગરંથકારોએ આપેલા વીચાર ઉપર આપણુને ધેઆંન આપવું જોઈએછે.

એ વીસે જુદા જુદા ગરંથ કરતાઓનાં જુદાં જુદાં મતછે. કેટલાએક તવારીખ તથા કોશ લખનારાઓનું હેવું મતછે કે, પહલવ—સબ્દનો અરથ 'તરફ' અથવા બાજુનો થાએછે; માટે ઈરાંનના દેશોની આસપાસ બોલાતી ભાષાનું નાંમ પેહલવી કરીનેછે. બીજું, બાહાદુર અથવા પેહવાંનને '**પેહલવ**' અથવા **પેહલવાંન** કરીને કેહેછે, તેથી **પેહલવી** અથવા **પેહલવાંની** એ આગલા ઈરાંની પેહલવાનો તથા પાદશાહઓને લગતી ભાષાછે. તરીજું, 'પેહલુ' અથવા **પેહલવ** શેહર અથવા દેશને કેહેછે, માટે પેહલવી જબાંનનો અરથ દેશી ભાષાનો થાએછે. પરોફેસર સપીગલ પહલવ, બોલને અવસતાના પેરેથુ, શબ્દની સાથે મેલવેછે, જેનો અરથ "બોહલુ" અથવા 'વીસતારવાલું'' હેવો થાએછે. પરોફેસર મેકસમુલર, પહલવ, બોલની ઉતપંતી સેમીટીક فرش ફરશ, જેનો અરથ "ખોલાસો" અથવા "વીસતાર" નો થાએછે, તે ઉપરથી થાએલી ગણેછે. વલી સપીગલે પાંજંદમાં **પારુમ**, ઉપરથી **અશ**, નો **અહુલ**, બનીને રૂપ લીધેલા **પહલુમ**, બોલની સાથે **પેહલવ** ને મેલવેઓછે. ડાકટર હાઉગે શાહાનામા મધે વપરાએલા پهلوی **પેહલવી**, બોલને લગતી સઘલી મતલબો ધેઆંનમાં લઈને તે ઉપરથી پهلوی **પેહલવી**, બોલનો અરથ "આગલા ઈરાંનીઓને લગતું" હેવો કરેઓછે. અને આગલા ઈરાંનીની મતલબ તેણે પેશદાદીઆંન, કેઆંનીઆંન, અશકાનીઆંન, અને સાસાંનીઆંન ટોલાને લગાડીછે. આએ સઘલો વીચાર ધેઆંનમાં રાખવા સાથે માહારો વીચાર હેવોછે કે پهلو પેહલવ, ની ઉ

તપંતી અવસતાના [illegible] પેરેથવ, બોલ ઉપરથી થાઈ હોએ, હેવું જો આપણે માનીએતો, વંદીદાદની બીજી પરગરદમાં 'રસતા' અથવા 'મારગ' ને મારે [illegible] પેરેથવ, શબ્દ વપરાએલોછે, અને તેમાં વપરાએલા [illegible] થ, ને બદલે પેહલવીમાં કાએદાસર [illegible] હ, થાએલોછે; મારે એ ઉપરથી જો આપણુ **પેહુલવી** બોલનો અરથ કરીએતો તેહેનો અરથ "રસતા (અથવા) મારગને લગતું" હેવો થાએછે, અને તેના આધાર ઉપરથી پهلوی زبان પેહલવી જબાંન, નો મોરાદી માએનો "રેવાજી અથવા ચાલુ ભાષા" નો થાઈ સકેછે, અને તે સહુમન આપણુને કબુલ રાખવા જોગ કરેછે; કેમકે જેઆરે જંદ અથવા અવસતાની ભાષા ધરમ પુસતકને લગતી મુકરર થાઈ હોએ, તારે ઈરાંનમાં રાજ દરબારી અથવા લોકોની ચાલુ ભાષા તરીકે વપરાતી જબાંનનુ નાંમ ઓલખને સારૂં **પેહુલવી** કરીને રાખેઆમાં આવીઉં હોએ.

એબન હઉકલ † નામનો, એક અરબી ગરંથકાર ઈરાંનદેશમાં વપરાતી ભાષાઓ વીશેનુ વરણુન આપતાં હમજેઉલ એસફહાંની નામના એક કાબેલ ગરંથકારનાં રચેલાં પુસતકના આધાર ઉપરથી પેહલવી ભાષા વીશે આએ રીતે લખેછે કે;—

"فهلو ફેહલવ, ઈઆને 'પહલવ' બોલ فهله '**ફેહુલહુ**' ઉપરથી
"નીકલેલોછે. હમજેઉલએસફહાંનીનો કોલછે કે ઈરાંનની કદીમ
"ચાલુ ભાષા પાંચ હતી; પેહલવી, દરી, ફારસી, ખોજી, અને સ
"રીઆંની, તેમાં પેહલવી ભાષા (ઈરાંનના) પાદશાહુઓની દરબાર
"ખાતે બોલાતી હતી અને તે ફેહલહ ‡ ની (સરહદને) લગતી હ
"તી; જે (સરહદ) ને લગતાં એસફેહાંન, રએ, હમદાંન, મા

† આએ ગરંથકાર હીજરી સનેની ચોથી સદીમાં ઈરાંનમો થાઈ ગએઓછે.

‡ હમજે એસફહાનીના જણાવેઆ મુજબ ઈરાંનને લગતા એક મોહોટા પરાંતનું નાંમ આગલા વખતમાં پهلو **પહુલવ** હેવાં નામથી જણાએલું હતું, અને તે વાતને શાહનામાના બનાવનાર શાએર ફીરદોસીતુસીના કોલથી વધારે ટેકો મલેછે; કેમકે આએ શાએરે પાદશાહ કાઉશને લગતા એહવાલમાં રૂમ, અને ચીનના પરાંતોની સાથે **પેહુલવ** નામના એક પરાંતનું નાંમ નીચે લખી જણાવેલી બેતની અંદર જણાવેલુંછે; જેમકે:—

همه بارشان دبیه خسروی   ز رومی و چینی و از پهلوی

"હનેહાવંદ, અને આજરબાઈજાંન, નામનાં પાંચ શેહેરોછે. સીરી
"આની બાષા **સવાદ**ના રેહેવાસીઓનીછે, તો પણ તાંહાં સીરીઆની
"પારસીમાં લખાંણનો વહીવટ ચાલતો હતો.*"

ઈરાંન ખાતે તખતે જમશેદ, નકશે રૂશતમ અને હાજીઆબાદની ખીણ, અને પાહાડો ઉપર સાસાંની પાદશાહોના વખતમાં તથા તેહેની આગમજ પેહલવી બાષામાં કોતરાએલા લેખો તથા સીક્કાઓનાં લખાંણ ઉપરથી ઇઉરોપખંડના ઉગમણ પરાંતની બાષાઓનો અભ્યાસ કરનારા કાબેલ વીદેઆરથીઓએ પેહલવી બાષાનાં તે લખાંણોને બે બાગમાં વેંહેંચી નાખેલાછે, તેમાં જે પેહલવી લખાંણની અંદર સેમીટીક લખાંણની રીતીઓ તથા શબ્દો વપરાએલાછે, તેહેને **ચેઆલદી પેહલવી**નું નામ આપેઉંછે; અને જે લખાંણની અંદર ઈરાંની લટણ તથા શબ્દોની સાથે કાંઇએક સેમીટીક બોલો વપરાએલાછે, તેહેને સાસાની પેહલવીનું નામ આપેલુંછે. તેમાંની **ચેઆલદી પેહલવી** હમોએ ઉપલા ફકરામાં **હમજેહ એસફહાની**ના લખાણમાં જણાવેલી سریاني فارسی **સરીઆની ફારસી**છે.

સરીઆંની બાષાનું લખાંણ ઈરાંનના મોલકમાં પાદશાહ હોશંગ પેશદાદના વખતથી ચાલતું હતું, તેહેની સાબેતી "અનવારેસોહેલી" નામની બરોસો રાખવા જોગ ફારસી કેતાબ ઉપરથી આપણને મલેછે. આએ કેતાબમાં **કલીલુલદમન** નામની કેતાબને આધારે દાબશલીમ પાદશાહને એક પાહાડના અંદરથી મલેલા ખજાંનામાં

---

* فهلو — بالفتح ثم السكون , لام يقال فهله قال حمزة الاصفهاني
كان كلام الفرس قديما يجري على خمسة السنة الفهلوية و الدرية
و الفارسية و الخوزية و السريانية فاما الفهلوية فكان يجري بها كلام
الملوك في مجالسهم وهي لغة منسوبة الي فهله و هواهم يقع
علي خمسة بلدان اصبهان و الري و همدان و ماه نهاوند و اذربيجان
و اما السريانية فكان يتكلم بها اهل السواد و المكاتبة في نوع من اللغة
بالسرياني فارسي

પાદશાહ હોશંગની તરફથી લખાએલો એક દસતાવેજ મલેઓ હતો, તે માં એક દાબડી તેને મલી હતી, તે વીસેનું બએઆંન આપતાં નીચે જણાવેઆ પરમાણે લખેછે કે:—

"(દાબશલીમ પાદશાહે) પોતાને બખતાવર હાથે તે દાબડીને
"ઉઘાડી, (તેઆરે તેમાં) એક સફેદ રેશમી કટકો તે ઉપર સરીઆંની
"ભાષામાં લખેલાં કેટલાંએક લખાંણ સાથનો નજર પડેઓ, તેમાં શું
"બાબતછે, તે જાંણવા સારૂં પાદશાહ આતુર રહેઓ * * તારે એ
"ક વીદવાંન શખસ જે કદીમ ભાષાઓ લખવા તથા વાંચવામાં પુ
"રતી માહેતગારી ધરાવતો હતો તેહેની ખબર મેલવીને તેહેને પાદશાહ
"ની પરવાંનગીથી હજુરમાં લઈ ગએઆ * * તે દાંનેશમંદે પે
"લું લખાંણ લઈને તેની અંદરના દરએક શબ્દને ધેઆંન આપીને
"ઉકલાવેઆ, તેવાર પછી ઘણોએક વીચાર કરીને કહીઉં કે આએ
"લખાંણ આએ ખજાંનાની હકીકતને લગતું અને ઘણાએક ફાએદા
"ભરેલુંછે; અને તેની મતલબ એછે કે આએ ગંજનામાને હું
"હોશંગ પાદશાહએ દાબશલીમ નામના એક બુજોરગી ભરેલા રાજા
"ને સારૂં અમાંનત રાખેલોછે અને ખોદાઈ વસીલાથી હુંએ જાણે
"ઉંછે કે આએ ખજાંનો તેહેને નસીબે લાગસે."†

આએ ઉપલા દાખલાઓ ઉપરથી આપણને ખોલલી રીતે જણા

---

† بدست مبارک سرحقه باز کرد پارهٔ حریر سفید دید خطی چند بقلم سریانی بروی نوشته شاه متعجب شد که این چه چیز تواند بود * * تا از حکیم که در خواندن و نوشتن خطوط غریبه مهارتی تمام داشت خبر یافتند و بحکم عالی اندک وقتی را بپایهٔ سریر علی حاضر گردانیدند * * حکیم ان نوشته بستد و کلمات آنرا حرفا حرفا بنظر استفسار در آورد و بعد از تعقّل بسیار فرمود که این مکتو بیست مشتمل برانواع فواید و گنج نامه بحقیقت همین تواند بود ملخّص سخن انست که این گنجنامه‌را منکه هوشنگ بادشاهم ودیعت نهاده ام برای رای عظم و پادشاه بزرگ که اورا دابشلیم خوانند و بواسته الهام الهی دانسته‌ام که این خزانه نصیب وی خواهد بود

એછે કે પેહલવી ભાષાની અંદર સેમેટીક બોલો વપરાએલાછે, તે વીસે કેટલાએક સાહેબો હેવું ધારેછે કે, આસીરીઆંન લોકોનું રાજ ઈરાંનમા થાએઆ પછી તેહેનું વપરાંણુ થાએલુંછે, તે વાત બીલકુલ ભરોસા ભરેલી કરતી નથી; પણ સેમેટીક બોલોનું વપરાંણુ ઈરાંનની સરજમીન ઉપર કદીમ વખતથી વપરાતી **સરીઆંની** અથવા સીરીઆક ભાષાના સંબંધને લીધે થાએલુંછે.

પેહલવી ભાષાને કેટલાએક ઈઉરોપખંડના વીદવાનો [Pahlavi] **હુજવરેશ** ભાષાને નામે બોલેછે, અને એ બોલને તેઓએ તરેહવાર રીતે બીજા બોલો સાથે મેલવીને સહમજાવવાની કોશેસ કરીછે; તેમાં કાબેલ પરોફેસર જે. મુલરનું હેવું મતછે કે [Pahlavi] هزوارش બોલ **હુજોરશ** તથા **હુજુરશ** કરીને વંચાઈ સકેછે, અને તે અવસતાના **હુજુથર**, 'સારો જોર' હેવા શબ્દ ઉપરથી નીકલેલોછે. પરોફેસર સપીગલ કેહેછે કે જેમ પરોફેસર જે. મુલર એ શબ્દને **હુજુથર** ઉપરથી નીકલેલો કેહેછે, તે વાત બનેલી હોએ કે નહી; તોપણ **હુજવારેશ** બોલ **હુજુથર** શબ્દને મલતો આવેછે હેમાંતો શક નથી. હમારા ફાજેલ મીતર દશતુર હોશંગજી જામાસપજી જામાસપ આસાવાલાએ સને ૧૮૬૭ ઈસવીનાં સાલમાં મુંબઈની નામદાર સરકારના હુકમથી છપાવી પરગટ કરેલી **જંદ પેહલવી ગલાશરી**ના ઈંગરેજી પુસતકના દીબાચાને સફે તરીજે નોટમાં આએ **હુજવારેશ** બોલનો અરથ તથા ખોલાસો નીચે જણાવેઆ પરમાંણે કરેઓછે.

"આએ (હુજવારેશ) બોલ જેણે ઈઉરોપખંડના વીદવાંનોને એક "ઘણી ગુચવણમા નાખેઆછે, તેહેનો ખોલાસો ઘણી સેહેલાઈથી થાઈ "સકેછે, હેવું હું ખાતરીથી વીચારૂંછું. **હુજવારેશ**, બોલ કસસી "માએઆપુંજી ધરાવતો નથી, અને કોઈબી ઈરાંની કે સેમેટીક બા"ષાની મારફતે તેહેનો ખોલાસો થાઈ સકતો નથી; કારણકે તે માત"રે **હુજવાંન અશ**, નો અસુધ ઉચચારછે, **હુજવાંનશ**, નો અરથ "**અશની જબાંન**નો થાએછે, કે જે માતરે આશીરીઆ (દેશ) ની "થાઈ સકસે; એનો પુરો આકાર 'હુજવાન અશર' કરીને હો

"વો જોઇએ, પણ પાછલથી તે ટુંકો અને ખરાબ થાએઓછે.
"આએ સહુમજ ડાકટર હાઉગની મારફતે મહને મલીછે, કેમકે
"તેણે દર વખતની હમારી સાથની વાતચીતમાં કેટલીએકવેલા આ
"એ બાબત ઉપર માહારૂં ધેઆંન ખેંચેઉં હતું કે પેહલવીને અત
"લગનો સંબંધ બીજી સેમીટીક ભાષાનાં કરતાં આશીરીઅન
"ભાષાની સાથે વધારેછે. **હુજવાનશ** (બોલ) માં વપરાએલા [illegible]
"**આન**, અક્ષર વીશે (માહારી તરફથી) ખોલાસો કરેઆમાં આવે
"છે કે પેહલવી [illegible] આન, હમેશાં ફારસી અથવા દરી ભાષામાં **આર**,
"થાએછે, જેમકે (પેહલવી) **મતનનું મેહેર**, **આતનનું આદર**, **શતન**
"**નું શેહર**, ઈતીઆદી; તેમજ **હુજવાનશનું હુજવરશ** થાએલું છે."†

વલી આપણી ટાપુમાં પરખેઆત થાએલો ઉગમણુ પરાંતની ભાષા ઓનો કાબેલ વીદેઆરથી ડાકટર મારટીન હાઉગે હાલમાં "An Introductory Essay on the Pehlavi language" હેવે નામનો એક રેસાલો પેહલવી ભાષાની બાબતમાં ઘણીએક સોધ અને ચંચલાઈથી લખેઓછે, અને તેહેને દસતુર હોશંગજીએ ઈંગરેજી ઉચ્ચાર અને તરજુમા સાથે છપાવી પરગટ કરેલી Pahlavi Pazand

---

† This word which has been a great puzzle to the European Scholars can be explained in a very simple, and I think, satisfactory way. Huzvâresh means nothing, and can neither be explained from the Persian, nor from a Semitic language; it is simply a mispronounciation of Huzvânash which is to be divided in huzvânashi. e. the language of Ash, which can be only Assyria; the full form may have been Huzvân-Ashar which was afterwards shortened and corrupted. To this interpretation I was led by Dr. Haug who directed during our frequent conversations several times my attention to the fact that the Pahlavi was more closely related to the Assyrian than to any other Semetic language. As regards the syllable [illegible] ân in Huzvânash, it is to be remarked, that the Pahlavi ân is always changed to âr in Persian or Dari, as matan to meher, âtan to adar, Shatan to shahar etc. Accordingly huzvânash became huzvârash.—

Glossary ને બદલે તેના દીબાચા તરીકે મેલેઆમાં આવેલોછે, તેહેમાં આએ કાબેલ ગરહસથે هزوارش **હુજવારેશ** બોલને લગતી તકરારમાં પોતાના રેસાલાના ૩૭) થોતે ૪૩) સુધીના સફાઓ રોકેઆછે, તેની અંદર આએ વીદવાંન ગરહસથ આએ રીતે લખેછે કે "હુજવારેશ બોલનો અરથ વારેઘડીએ પેહલવી ભાશાને લાગુ પાડેઆમાં આવે છે; પણ તે સીધ કરવું ઘણું મુશકેલછે." એ પછી ડાકટર હાઉગે ગએઆ આઠસો વરસ ઉપર થાઈ ગએલા **એબને મકુફા** નામના એક મહમદીઅન અરબ ગરંથકારે ઈરાંનના કાબેલ મોબદોથી زوارش **જવારેશ** (એટલેજે હુજવારેશ) બોલ વીસે મેલવેલો ખોલાસો, તેહેની અસલ એબારત અને તરજુમા સાથે પોતાના રેસાલામાં આપેઓછે; જેહેમાં બીજી બાબદો સાથે **હુજવારેશ** બોલનો અરથ મોબદોની તરફથી તે ગરંથકારને "શબદોના વરણુની જોડણી" નો સમજાવેઆમાં આવેઓછે. એ શીવાએ તે મોબદોની તરફથી ઉપલા ગરંથકારને **જવારેશ**ની અંદર એક હજાર સેમેટીક શબદોનું લખાંણ થાએલુંછે, હેવું પણ કેહેવામાં આવેઉં હતું, તે ઉપરથી ડાકટર હાઉગ તરક પોંહોંચાડીને પોતાની તરફથી જણાવેછે કે આએ એક હજાર બોલની શબ્દકોશ તે **સાસાનીઆન ફરહુંગ**ને નામે ઓલખાતી ચોપડી હોવી જોઈએ, અને તે હાલમાં છપાઈ પરગટ થાએલી દસતુર હોશંગજી વાલી Old Pahlavi Pazand Glossary છે. (ડાકટર હાઉગનું આએ મત કોઈબી રીતે ખોટું નથી.) એબને મકુફાના વીચારોને લગતી સઘલી તકરાર ઉપરથી ડાકટર હાઉગ કેહેછે કે **હુજવારેશ** બોલનો અરથ કોઈબી ભાષાનો થાઈ સકતો નથી.

એ પછી ડાકટર હાઉગ દસતુર હોશંગજીએ કરેલા હુજવારેશના અરથ વીસે પોતાની તરફથી આએ રીતે ખોલાસો કરેછે કે:—

" જોકે **હુજવારેશ**નો અરથ હાલમાં બેશક તેહેની શબ્દ સાધન
" વીદેઆ એ કોઈબી રીતે સેહેલાઈથી સોધી કડાતો નથી; પણ દસતુર
" હોશંગજી તેહેને **હુજવાન અસોર** ઈઆને આસીરીઆની ભાષા
" કરીને સહમજાવેછે; જે એક ખોલાસો આએ શબ્દની ચોકસ તપા

" સ કરવાની આગમજ હું એબી કબુલ રાખેઓ હતો * પણ તેહેની " પરોણાગત ઘણો વખતસુધી થાઈ સકતી નહી."

એ પછી ડાકટર હાઉગ **હુજવારેશ** બોલને બીજા વીદ્યારથીઓ અવસતાના **હુજવારેન**, શબ્દ ઉપરથી બનેલો વીચારેછે, અને જેનો અરથ "સારાં કઉવત" નો થાએછે, તે જણાવીઉં છે; અને તેવાર પછી આએ કાબેલ વીદ્યારથીએ પોતાની તરફથી **હુજવારેશ** બોલનો અરથ કરવાની તજવીજ કરીછે, તેમાં તેણે પેહલવી હુજ, ને અવસતાના **હુજ**, ઉપસર્ગ સાથે, તથા **વારેશ**ને **વર**, ધાતુ સાથે મેલવીને, તેહેનો અરથ 'બોલવું' અથવા 'જાહેર' હેવો કરેઓ છે. હવે આએ સઘલા વીચારોને ધેઆંનમાં લેતાં હમારા કાબેલ મીતર દસતુર હોશંગજીએ **હુજવારેશ**ના ઈમલાને **હુજવાન-અશ**, કરીને વાંચેઓછે, તે વીસે હમારી તરફથી કાંઈએક ખોલાસો કરવાને ઘટતું વીચારીએછે. સાદી નજરે જોતાં કોઈબી પેહલવી વીદ્યારથી **હુજવારેશ**ના ઈમલાને **હુજવાનશ** કરીને કદી વાંચી સકે નહી; કેમકે **હુજવાર** ને **હુજવાન** કરીને વાંચવું, કાએદાની રૂએ નહી બની સકે હેવુંછે. તેમજ ઈશ, નું વંચાણ **અશ**, કરીને મુતલક થાઈ સકે નહી. દસતુર હોશંગજીએ પેહલવી **ર**, ને **ન**, સાથે બદલ થવાના જે દાખલા આપેઆછે તે કેટલાએક ચોકસ પેહલવી શબ્દો ઉપરથી બનેલા ફારસી બોલોને લગતાછે, તેથી તે **હુજવારેશ** હેવા પેહલવી શબ્દની સાથે કસો સંબંધ ધરાવતા નથી; માટે દસતુર હોશંગજીએ કરેલું **હુજવાનશ**નું ઉકલામન માહારાં મત પરમાંણે વાજબી નથી, અને તેહેમાંથી કાહાડવા ધારેલો અરથ વગર હસતીનો ગણાએ તેમાં થોડોજ શકછે.

---

* **હુજવારેશ** એક ભાષાછે હેવું મત આપતાં હું ચાલુ વીચારને મલતો થાએઓ હતો, અને તેવાજ વીચારથી હુંએ તે ખોલાસાને વાજબી ગણેઓ હતો. શબ્દને ઊકલાવવાની જે સરવેથી સેહેલી રીતછે તેહેની મારફતે **હુજવાંન અસોર**ને બદલે અપભ્રશ્ટ થાએલો બોલ (હુજવારેશ) માહારા અને દસતુરના ધેઆનમાં આવેઓ; પણ હું તો સારીપઠે જાણતો હતો કે અસલ **ન**, કદીબી **ર**, સાથે બદલ થતો નથી. ડા૦ મા૦ હા૦

ક્રાબેલ પરોફેસરો મેખશ મુલર, સપીગલ, અને હાઉગે **હુજવારેશ** બોલને સાદી નજરે જેમ વંચાઇ સકે તેમ વાંચીને તેહેને અવસતાના જુદા જુદા શબ્દો સાથે મેલવીને તેહેનો અરથ કરવાની પોતાની તરફ થી જે કોશેશ કરીછે, તેમાં આએ વીદવાનોની કસી કસુર હમોને જણા તી નથી; કેમકે તેઓને તે બોલ ભુલ ભરેલી હાલતમાં વંચાએલો મલે ઓ હતો, અને અક્ષરોના એકસરખા આકારને લીધે તેહેને તેમ વાંચ વા માગેતો તેમ પણ બની સકે, હેવું હોવાને લીધે તેઓએ કરવા ધારે લો **હુજવારેશ**, નો અરથ ખરી રીતે તેઓ કરી સકેઆ નથી.

હવે માહારી પોતાની સોધ ઉપરથી [illegible] **હુજવારેશ**, બોલ સા ઉપરથી નીકલેલોછે, અને તેહેનું ઉકલાંમણ પેહલવી અખશરના એકસરખા આકારને લીધે કેમ ફેરવાએઉંછે; તેહેની વીગત અતરે જણાઉંછું.

પેહલવી લખાંણોની અંદર [illegible], [illegible] અને [illegible], હેવા તરણ તરેહના ઇમલાઓ વપરાએલા આપણને મલેછે, તેહેને વ ગર વીચારે જો આપણે વાંચીએતો તેહેમાનો પેહેલો આકાર **હુજ વારેશ**, બીજો **હુજવારશન**, અને તરીજો **હુજવારીને**, કરી વંચાઇ સકેછે; પણ જો તે માહેના બીજા તથા તરીજા ઇમલામાં [illegible] **હુજવાર** ની પછી વપરાએલા [illegible] તથા [illegible], ના આકારને [illegible] ને બદલે કાંઇ એક ફેરવાઇનિ બનેલા આકારો ગણીએતો તે બની સકે હેવુંછે, અને તે ઉપરથી જો [illegible] અથવા [illegible] ના ઇમલાને આપણ **હુજવે—ખલદીય**, ઇઆને "ખાલદી ભાષા" કરીને વાંચીએતો તે વાંચવું ખરે ખરૂં અને વગર શકનુંછે; કેમકે આગલા વખતમાં એશીઆને લગતું ખલદય * નામનું એક મોહોટું પરાંત યુફરેટીસ, અને ટાઇગરીસ, ના મની નદીઓ વચે વસેલું હતું; જેની રાજધાંની બાબીલોનનું શેહેર હતું.

---

* ડાકટર જે. લેમપરીઅરે સને ૧૮૨૦ ઇસવીના સાલમાં છપાવી પરગટ કરેલી Classical Dictionary માં લખેછ કે:—

Chaldæa, a country of Asia between the Euphrates and Tigris. Its capital is Babylone, whose inhabitants were famous for their knowledge of Astrology.—

ડાકટર જે. બુનશન "ધી ફીલાસફી ઓફ યુનીવરસલ હીસટરી" નામનાં પુસતકનાં દફતર બીજાંને સફે ૧૧) મે લખેછે કેઃ—
"સેમીટીક ભાષાને લગતી ઓતર તરફની સાખાને નામે ઓલખાતી ભાષા યુફરેટીસ અને ટાઇગરીસ નદીની વચ્ચેના દેશોમાં વપરાતી સીરીઆ અને પાલેસટાઇનમાં બોલાતી ભાષાછે; અને * * તે ઓતર તરફની ભાષાને નામે ઓલખાતી પાલેસટાઇનમાં મુકરર થાએલી પેહેલી હીબરૂ ભાષાછે. અને તે 'ફોએનીસીઆન' તથા 'સુધ હીબરૂ' એ બે ભાગમાં વેહેંચાએલીછે; અને બીજી સાધારણ લોકોની ખાલદી (Chaldee) અથવા બાબીલાન તથા આશીરીઆ, અને મેસોપોટેમીઆ તથા સીરીઆની સાધારણ ભાષાછે" †

એ ઉપરથી હેવું સીધ થાએછે કે, આપણા ઇરાંની વડીઅલો સીરીઆની ભાષાને નામે જે બોલી ઇરાંનમાં વાપરતા હતા, તે ઉપર જણાવેલી **ખાલદી** (Chaldee) ભાષા હતી; (જેહને હાલમાં આપણ 'ચેઆલડી' બાષાને નાંમે ઓલખીએછે), અને તેહેની સાબેતી 'સાસાંની પેહલવી ફરહંગ' ને નામે આપણા લોકોને જાંણીતી "માલીક નામએ અસુરી" નામની, પેહલવી લખાંણની અંદર વપરાએલા સેમીટીક બોલોની શબ્દ કોશ, ના દીબાચાનાં લખાંણ ઉપરથી મલેછે.

'માલીક નામએ અસુરી' નામની શબ્દ કોશ ‡ ના પેહલવી દીબાચામાં તેનો બનાવનાર લખેછે કેઃ—

---

† They are reduced to the northern branch, spoken in the Euphrates and Tigris region, Syria and Palestine, and * * The northern branch is represented, first, by Hibrew (the language of the Ibri, men who came from Arapakhitis) fixed in Palestine (canaan), and divided into Phœnician and Hibrew Proper; and, secondly, by popular Chaldee, or the common language of Babylon and Asyria (Elam and Assur), and of Mesopotamia and Syria (Aram and probably Lud, or Semitic Asia Minor).

‡ આએ શબ્દ કોશને આપણા જરતોશતી દસતુરો "સાસાનીઆંન પેહલવી ફરહંગ" ઇઆને સાસાની પાદશાહઓના વખતમાં બનેલી પેહલવી શબ્દ કોશને નામે ઓલખેછે, જે પુસતક તેહના ઇંગરેજી તરજુમા સાથે Pahlave Pazend Glossary "પેહલવી પાજંદ ગલાસરી" ને નામે દસતુર હોશંગજી તથા ડાકટર હાઊગની તપાસ ઉપરથી હાલમાં પરગટ થાએલ છે.

"તે બરદાશતના કરનાર દાદાર અહુરમજદનાં (મોબારેક) નામ, "ઓલખ, અને સ્તુતી (ની બરકત) થી, આએ ફારસી તરજુમા સા "થનો 'માલીકનામએ અસુરી' ઇઆને 'આસીરીઆ શબદ કોશ' "ને લગતો રેસાલો, તે ખાલદી (ચેઆલડી) ભાષા સીખવામાં, નવા "અભેઆશીઓને ફાએદેમંદ, સારી બખશેસ કરનાર, અને સુભકા "રક થજો!" *

આએ ઉપર લખી જણાવેલા દાખલાઓ ઉપરથી વગર શકે આ પણી ખાતેરી થાએછે કે જેને આપણ હવડાં સુધી [illegible] હુજવારેશ, કરીને વાંચતા હતા તે શબદનું ખરૂં વાંચન અસલમાં હુજવે-ખલ દીઅ, કરીને હતું, પણ જેમ કેટલાએક સેમીટીક શબ્દોના ઇમલાઓ ને સુધ રીતે વાંચવાની ઇઆદદાશત પાછલથી આપણા લોકો પાસે ન હી હોવાને લીધે, તેઓને અસુધ રીતે વાંચવાનો આપણામા માહવેરો પડેઓછે, તે મુજબ [illegible] હુજવે-ખલદીચનો ઇમલો હુજવારેશ, કરીને વંચાતો આવેઓછે.

આએ [illegible] હુજવારેશ, બોલ આપણી પાસેનાં કદીમ પેહલ વી પુસતકોનાં લખાંણુની અંદર આપણને મલતો નથી; પણ હમોએ ઉપર જણાવેલી "માલીકનામએ અસુરી' ઇઆને આસીરીઆ શબદ કોશની અંદર [illegible] † તથા [illegible] હેવા આકારનાં બે ઇમલાઓ આવેલાછે, તેમાના છેલલા આકારની નીચે અવસતા અખશરે તેહે નો ઉચ્ચાર [illegible] હુજવારેશ કરીને કરેલોછે, અને હમો ધારી એછે કે તેજ ઉપરથી આએ બોલને વાંચવાના સબબની ઉતપંતીબી થાઇછે; અને તે ઉપરથી પાછલથી પેહલવી પુસતકોની નકલ કરનારા

---

* [illegible]

† [illegible] આએ ઇમલાની સેવટે આવેલો [illegible] નો આકાર [illegible] ૫, ઉપરથી બનેલોછે: પણ વચ્ચેથી – આટલો આકાર ઘસાઇને નીકલી જવાને લીધે [illegible] ને બદલે [illegible] કરીને પાછલથી નકલ કરનારાઓને હાથે લખાતો આવેઓછે.

તથા તેહેનો અભેઆશ કરનારાઓને [illegible] હુજવારેશ બોલનો અ રથ તેહેને લગતી પુરતી તપાસ કરવાનો સંજોગ નહી મલવાને લીધે પેહલવી ભાષાનો સહમજાએઓછે; જે ઉપરથી તેઓએ કોઈ કોઈ પે હલવી કેતાબોનાં મથાલાં ઉપર "આએ કેતાબ હું હુજવારેશ (ઈઆને પેહલવી ભાષા) માં લખુંચ" કરીને લખેલુંછે. તોપણ પાછલા વખ તના ઈરાંની દસતુરો આએ ખાંમી ભરેલી રીતે વંચાએલા હુજવારેશ બોલના અસલ અરથની તદન વકુફ નહી ધરાવતા હોએ હેવું નહી હતું, કેમકે આકુવીટીલ ડુ પેરોંન નામના ફરેંચ ગરંથકારે પોતાનાં લખાંણુની અંદર એક પાજંદ ફેકરો ટાંકેલોછે (જેની નોધ ઈઊરોપખંડના કાબેલ પરોફેસરો ફરેડરીક સપીગલ, અને ડાકટર મારટીન હાઉગે પોતાનાં પુસતકોમાં નોધી લીધીછે *) તેમા લખેછે કેઃ—

[illegible]

[illegible]

"તે અવસતાના અખશરે અથવા સેવાદના અખશરે લખવું સજાવારછે, જે (સવાદના અખશર) ઉજવારેશ (ઈઆને ચેઆલદી ભાષા) નાછે." ડાકટર મારટીન હાઉગે ઉપલા ફેકરાનો તરજુમો આપતાં સેવાદનો અરથ (Chaldæa) **ચેઆલડીઅ** નો કરેઓછે, અને તેમજ ઉપલી પાજંદ એબારતમાં '[illegible] ખતે સેવાદ' ની મોરાદી માએની ઉજવારેશ (ઈઆને-ચેઆલડી ભાષા) થી જણાવેલીછે.

પેહલવી ભાષામાં આપણા જરતોશતી મજહબને લગતાં ઘણાં એક પુસતકો કેઆંની, આશકાંની, અને સાસાંની પાદશાહઓના જુદા જુદા વખતમાં લખાએલાં હતાં, તેહેમાંથી જે પુસતકો, રેસાલાઓ, અને અવસતાના તરજુમાંઓ આપણી પાસે હાલમાં મોજુદ રહેલાંછે, તેહેની એક ટીપ હું અતરે નીચે આપું છઉં.

* જુવો ડાકટર સ્પીગલનાં બનાવેલાં **હુજવારેશ** ભાષાનાં વેઆકરણના દીબાચાને સફે ૨૨) મે તથા ડાકટર મારટીન હાઉગે છપાવી પરગટ કરેલા An introductory Essay on the Pahlavi Language ને સફે ૪૨ મે.

[illegible] દીન કનતે.
[illegible] વજેર કનતે દીની.
[illegible] નીરંગશતાંન.
[illegible] શાયસ્ત ના શાયસ્ત.
[illegible] દરજયખાએ ખુનદેહશને.
[illegible] જંદે જવીદ શીદાદાદે.
[illegible] જંદે ઇજશને.
[illegible] જંદે વીસ્પે રતુ.
[illegible] જંદે હાદોખ્ત.
[illegible] જંદે દામદાદ.
[illegible] જંદે અવસ્તાએ ખુરદે.
[illegible] દાદસ્તાને દીની.
[illegible] શેકન ગુમાની વજાર.
[illegible] ખુનદેહશને.
[illegible] મીનોએ ખેરદ.
[illegible] માદીગાને ગોશતફ્રીઆંન.
[illegible] ઓગમદેચા.
[illegible] જામાસ્પ નામાઈ.
[illegible] માદીગાને વીરાફ.
[illegible] અન્દરજે આતુનપાત માનસ્પન્દાંન.
[illegible] કારનામએ અરદશતર પાપકાંન.
[illegible] ગનજે શાઇગાન.
[illegible] સેતાએશને યહાન.
[illegible] માદીગાને રકજોમ.
[illegible] માદીગાને અહુનવર.
[illegible] માદીગાને રક જાતનાન.
[illegible] માદીગાને ઓનદદ જોમે ફ્રવરદીન નામા.
[illegible] માદીગાને અફ્રીઆંઘનો તશકુક.
[illegible] માદીગાને મદમ ચેમે દરૂન.
[illegible] માદીગાને હફ્ત અમહાસ્પન્દ.

[illegible]	અન્દરજે દાનાક ગબના.
[illegible]	જંદે વહુમન યશત.
[illegible]	માદીગાને હુસરોબે ક્વાદાન.
[illegible]	દહમાને વેહાન આફ્રીન.
[illegible]	નપીશ્નીનશને પરવરદે.
[illegible]	માદીગાને દરહત.
[illegible]	વાજે આતુન પાતે માનસપન્દાન.
[illegible]	વજેરૈદીની.
[illegible]	માદીગાને દારૂએ ખુનસન્દશ.
[illegible]	માદીગાને આવાદશ મેનઇહાન.
[illegible]	માદીગાને આતુન ફ્રોબગે ફ્રખનઝદાન.
[illegible]	માદીગાને ગજસતે અબાલિશ.
[illegible]	વાજે માલીગાને અવસ્તાક.
[illegible]	માદીગાને ચતરંગ.
[illegible]	દરૂન નીરંગી પવન જન્દ.
[illegible]	ચાદે અવસ્તાએ ગાસાને અફ્રજુની.
[illegible]	નીરંગે ઇજશને.
[illegible]	ઇજશને ચન્દ અરજ.
[illegible]	અવસ્તાએ દરૂને ફ્રોહરાન યશત.
[illegible]	વીશતાસપ યશત પવન નીરંગ.
[illegible]	અવસ્તા જન્દે પીરામુને યશત.
[illegible]	માલીક નામએ અસુરી પવનચ પારસી.

આએ પેહલવી બાષાનુ વયાકરણ બનાવવાની શરૂઆત હમોએ સને ૧૮૫૩ ઇસવીના સાલમાં કરી હતી; એ વેલાએ સર જમશેદજી જીજીબાઇ ઇનસટીટીઉશનનાં મકાંન ખાતે જરતોશતીઓને પેહલવી અને જંદ સીખવવાને સારૂં આપણા ટોલાના શખીતબે માનવંતા બુજોરગ અકાબર સાહેબ મરહુમ સર જમશેદજી જીજીબાઈ પેહેલા બારોનેટના ખરચથી એક વરગ ઉંઘાડેઆમાં આવેઓ હતો, અને તાંહાં સુરતવાલા મરહુમ દસતુરજી જમશેદજી બરજોરજી ઉપલી બાષાઓ

ને લગતી કેલવણી આપતા હતા; તેઓની તરફથી વીદેઆરથીઓને પેહલવી ભાષાની શરૂવાતમા કેલવણી આપવા સારૂં ફારસી 'આમદ નામે' ના આધાર ઉપરથી પેહલવી સામાનય રૂપોની ગરદાનો સાથે કાંઇએક પેહલવી વેઆકરણને લગતાં તતવો ફારસી કાએદાના આધાર ઉપરથી રચીને, તે વીસેનું એક પેહલવી વેઆકરણને લગતું નાધલું પુસતક દસતુર મજકુરે બનાવીઉં હતું.* તે પુસતક છપાવી પરગટ કરવાની આગમજ તેહેની તપાસ કરવા સારૂં તે વખતના સર જમશેદજી જીજીભાઇ ઈનસટીટીઉશનના સેકરેટેરી મરહુમ શેઠ પેશતનજી માણેકજીએ એક સરકીઉલરની મારફતે મુનશી મીર અશરફઅલી, શેઠ ડોશાભાઇ સોહેરાબજી મુનશી, દસતુર મીનોચહરજી એદલજી જામાસપ આસાના, દસતુર કાઉશજી દારાબજી મેહેરજીરાણાની સાથે હમોને પણ નોતરેઆ હતા. આએ મેલાવરાની અંદર ['દાબુનેદ'] 'દાબુનેદ' અને [?] 'દાબુનદ,' આએ બે શેગાઓ ઉપર ઉપલી મંડલીમા હાજર થાએલા બે ગરહસથોને એકબીજામા તકરાર ચાલી હતી, પણ આએ ભાષાનાં બે મુખીઅ હથીઆર જે વેઆકરણ અને શબદકોશ, આએ તકરારને લગતા ચુકાદાને સારૂ જોઇએ, તે નહી હોવાથી, આએ તકરારનો એક તરીજા ગરહસથની તરફથી આપેલા વાજબી વીચાર છતાં પણ કસસો ચુકાદો થાએઓ નહી. તે ઉપરથી એ પછી પેહલવી વેઆકરણનાં મુલ તતવને લગતું એક નાધલું ૨૨૫) સફાનું પુસતક તેહેની અંદર અસલ પુસતકોના દાખલાઓ જણાવેઆ વગર હમોએ લખીને તઇઆર કીધું, અને તે પુસતકનો સને ૧૮૫૫—૫૬ ના સાલમાં હમારા કાબેલ મીતર શેઠ નવરોજજી ફરદુનજીએ હમારી એલતેમાસ ઉપરથી ઈંગરેજીમાં તરજુમો કરેઓ હતો. તે બાદ હમારો વીચાર ઉપલાં પુસતકોને છપાવી જરતોશતીઓમાં પરગટ કરવાનો હતો. એટલામાં હમારા ચાલાક અને વીદેઆઅભેઆશી

---

* આએ કાએદો ભાઇ કાવશજી નોશેરવાનજી કાંગાએ શને ૧૮૫૯ ઇસવીનાં સાલમાં છપાવી પરગટ કરેલી ખોરદે અવસતા બા માંએનીનાં પુસતકના આગલા ભાગમાં પરગટ કરેલોછે.

મીતર શેઠ ખુરશેદજી રૂશતમજી કામાજી ઇઉરોપ ખાતેથી અતરે આવે આ, તેવણુ સાથે એક બે વેલા હમારી મુલાકાત થાઈ, તેહેમાં તેઓને હમોએ હમારી તરફથી તઈઆર કરેલું પેહલવી વેઆકરણનું પુસતક બતલાવેઉં, તે કાંમ તેઓએ પસંદ કીધું, અને તારપછી તેઓએ હમોને અરલાંગનવાલા કાબેલ પરોફેસર સપીગલે બનાવેલું હુજવારેશ બાષાનાં વેઆકરણનું એક જરમન બાષામાં છપાએલું પુસતક પોતાની તરફથી બીજાં પુસતકો સાથે ભેટ કરેઉં, અને હમારા વેઆકરણનાં પુસતકમાં દરએક બાબતને લગતા અસલ પેહલવી પુસતકોમાંથી દાખલાઓ ટાંકીને બતલાવવાની હમોને બલાંમણ કીધી; તે બલાંમણ આએ બાષાના અભેઆશ કરનારા વીદેઆરથીઓના બાબમાં વધારે ફાએદાકારક હમોને જણાઈ, તે ઉપરથી હમોએ તેમ કરવાને કબુલ કીધું; અને તેમ કરવામાં હમોને નવેસરથી અસલ પુસતક રચવા કરતાં દાખલાઓ અસલ પુસતકો મધેથી સોધી કાહાડીને તેની જગોએ મેલતાં ઘણી મેહેનત અને વખત રોકવો પડેઓ હતો; અને તે ઉપરાંત આએ પુસતક છપાતાં હમોને વચ્ચે નડેલી ઢીલને લીધે નજદીક છ વરસની હદ ગુજરીછે.

સને ૧૮૫૪ ઇસવીનાં સાલમાં પેહલવી બાષાનાં વેઆકરણને લગતા ટુક સારનું એક નાધલું ચોપાંનીઉં ઇઉરોપ ખાતે પેહેલવેહેલાં ડાકટર માર્ટીન હાઉગની કલમથી જરમન બાષામાં લખાએઉં હતું; તેવાર પછી અરલાંગનની "રાએલ કાલેજ" ના કાબેલ પરોફેસર ડાકટર ફ્રેડરીક સ્પીગલે સને ૧૮૫૬ ઇસવીના સાલમાં Grammatic der Huzvâresche, હેવે નામનું એક પેહલવી વેઆકરણને લગતું પુસતક જરમન બાષામાં છપાવી પરગટ કરેઉંછે. આએ પુસતકમાં ઉપલા કાબેલ પરોફેસરે પોતાની તરફથી પેહલવી વેઆકરણને લગતા જે દાખલાઓ લખી બતલાવેઆછે તે ઇજશને, વંદીદાદ, વીસપેરદ અને ખોરદેહ અવસતાનો પેહલવી તરજુમો તથા બુનદેહશને કેતાબ સેવા એ બીજાં કોઈ પેહલવી પુસતકોના નથી, અને તેહેમાં આએ વીદવાંન ગરહસથની કસી કસુર નથી; કેમકે ડાકટર માર્ટીન હાઉગ અતરે

થી ઇઉરોપ ખાતે ગએઓ તેહેની આગમજ ઇઉરોપખંડ ખાતે પેહલવી લખાંણને લગતાં ઉપલાં પુસતકો સેવાએ બીજું કાંઈ હતું નહી; તેથી જુદે જુદે વખતે લખાએલાં બીજાં પેહલવી પુસતકોની રચના અને તેહેમાં વપરાએલા વેઆકરણને લગતા ભાગોને લગતી તપાસ કરીને તેહેનું વરણન આપવાને તથા અસલ પુસતકોમાંના દાખલાઓ નોધવાને ડાકટર ઇસ્પીગલને જોગવાઈ મલી નથી; પણ આપણી પાસે તે સઘલાં પેહલવી પુસતકો હાજર હોવાને લીધે હમોને હમારાં આએ પેહલવી વેઆકરણનાં પુસતકમાં તે કદીમ પુસતકોના દાખલાઓ બતલાવવા સાથે વેઆકરણને લગતી બીજી સોધો દાખેલ કરવાને બની આવેઉંછે. ડાકટર સ્પીગલનું ઉપલું પુસતક તપાસી જોતાં તેહેને મલેલાં પેહલવી લખાંણ ઉપરથી વેઆકરણને લગતા ભાગો ઉપજાવી કાહડવામાં આએ ચંચલ જેહનના વીદવાંને વખાંણવાજોગ મેહેનત કરીછે.

સને ૧૮૫૫ ઇસવીનાં સાલમાં હમારા લાએકીવાલા મીતર શેઠ ધનજીભાઈ ફરાંમજી પટેલે 'હુજવરશ અથવા વીશેશ પેહલવી ભાષાનું વેઆકરણ' હેવે નાંમનું ૮૦ સફાનું એક નાંધલું પુસતક ગુજરાતી ભાષામાં છપાવી પરગટ કરીઉં હતું.

એ પછી સને ૧૮૫૯ ઇસવીનાં વરસમાં હમારા મીતર એરવદ કાવશજી નોશેરવાંનજી કાંગાએ પેહલવી તરજુમા સાથે ખુરદેહ અવસતાનું પુસતક છપાવી પરગટ કરીઉંછે; તે પુસતકની શરૂઆતમાં 'પેહલવી ફરહંગ' ને નાંમે પેહલવો મસદરની ગરદાંન તથા શબ્દ કોશને લગતો ભાગ ફારસી 'આમદન' તથા 'ફારસીઆત' ની લઢણ ઉપર રચેલો પરગટ કરેઓછે, અને તે વીસે મજકુર એરવદે પોતાનાં લખાંણમાં નીચે જણાવેઆ પરમાંણે ખોલાસો કરેઓછે:—

"આ ખોરદેહે અવસતાના પેહલા ભાગમાં પેહેલવી ફરહંગ મુ"કેલીછે તે શર જમશેદજી જીજીભાઈ ઇનશટીટીઉશનને લગતો જે પે"હલવી કલાસ હતો તેમાં બેહેશતનશીન દસતુરજી સાહેબ જમશેદજી "બરજોરજી શુરતવાલા શીખવતા હતા અને જે હાલ ઘણાખરા દસ"તુરો પાસેછે તે ઉપરથી દાખલ કીધોછે."

હમોએ બીજું જણાવવું જોઈએછે કે આએ ચાલતાં ઇસવી સને ૧૮૭૦ નાં વરસમાં હમારા વીદવાંન મીતર ડાકટર માર્ટીન હાઉ

ગની તરફથી 'પેહલવી પાજંદ ગલાસરી'નું દસતુર હોશંગજીની તર ફથી કરેલા ઈંગરેજી તરજુમાનું એક પુસતક હમોને ભેટ મલેઉંછે, તે પુસતકમાં આએ કાબેલ ગરહસથે પેહલવી ભાષા વીશે પોતાની તરફથી લખેલા રેસાલામાં આએ ભાષામાં કોતરાએલી તખતીઓમાં વપરાએલા કેટલાએક સેમીટીક બોલો તથા ધાતુઓની સરખાંમણી તેહેની અસલ ભાષાના લોગતોની સાથે બતલાવીછે, તથા વેઆકરણને લગતા ભાગમાં કેટલાએક પેહલવી રૂપોને લગતા પ્રત્યયો જણાવેઆછે; અને તે સાથે હીબરૂ તથા ચેઆલડી ભાષાનાં વેઆકરણમાં વપરાએલી રીત મુજબ પેહલવીમાં વપરાએલાં સેમીટીક ધાતુઓને જુદા જુદા આઠ વરગની અંદર વેહેચી નાખીને તેહેને લગતા કેટલાએક અરથોની સમજ આપીછે, તે પેહલવી ભાષાના વીદેઆરથીઓને જાણવા જોગ બાબતછે.

આપણા જરતોશતીઓમાં પેહલવેહેલાં પેહલવી ભાષાનું એક ટુંક વેઆકરણ ફારસી ભાષામાં સને ૧૧૮૧ ઈઅજદજરદીનાં વરસમાં મુંબઈના શેહેનશાહી જરતોશતીઓના દસતુરાંન દસતુર એદલજી દારાબજી રૂશતમજી સનજાણાએ બનાવીઉં હતું; જે પુસતક તે હમારા મરહુમ મુરબીની તરફથી, તેઓનાં પુસતકખાંનાંમાં વારસા તરીકે હમોને મલેલું હાલ હમારી પાસે મોજુદછે. આએ ફારસી નાધલાં પુસતકનું કદ ડીમી કાગજના આઠમા ભાગના ૬૦ સફાનુંછે. તે પુસતકનો દીબાચો પેહલવી ભાષામાં આએ મરહુમ દસતુર સાહેબે રચેલોછે; તેમાં પણ તે દીનદાર અને કાબેલ દસતુરે પેહલવી વેઆકરણ નહી હોવાને લીધે તેઓના વખતમાં પેહલવી લેખોનું વંચાંણ અવાર નવાર જુદી જુદી રીત થવા વીસેની ફરીઆદ નીચે જણાવેઆ પરમાણે કરીછે.

"જેઆરે આએ પેહલવી ભાષાનાં વેઆકરણનું પુસતક નહી
"હતું, અને જે કાંઈ હતું તે જુદદીનોના હાથમાં ગએઉં, તેવાર પછી
"કોઈએ તેવું પુસતક બનાવીઉંતું નહી; તે ઉપરથી હમણાં સને
"૧૧૮૧ ઈઅનદજરદીનાં વરસમાં મોબારેક ફરવરદીન મહીનો અ

" ને અહુરમજદ રોજ હતો તે નોરોજની ખુશી ભરેલી મીજલસ બ
" રાએલી હતી તેહેમાં, કેટલાએક હાજેર થાએલા ગરહસથો, એક
" પેહલવી શબ્દ અને વાકયની મતલબ વીસે, એકબીજામા જઘડો,
" હરીફાઈ, અને અઠડાઅઠડી કરવા લાગેઆ, અને તકરાર કરતી
" વખતે પોતાના સખુનને જાલવવા સારૂં ઘણાજ કરોધવંત થાએ
" આ; પણ તેઓમાંથી કોઈ એકબીજા ઉપર ફાવેઓ નહી. એજ
" પરમાણે એકબીજા સાથે તકરાર કરવા લાગેઆ; પણ કોણનું બોલ
" વું ખોટું છે, તે વેઆકરણ વગર કોઈ સહમજી સકેઆ નહી. આ
" એ કારણને માટે હુંએ આએ પેહલવી વેઆકરણનો રેસાલો અગ
" ત કરીને સારી દેઆંનતના વીદેઆરથી અને શીખશકોને સારૂં
" ઉલટ રાખીને બનાવેઓછે." *

આએ હમારાં પુસતકની અંદર વેઆકરણને લગતા જે જે બાગોને મથાલે પેહલવી નામો આપેઆમાં આવેઆંછે, તે નાંમો હમોએ હમારી તરફથી ઉપજાવીને આપેઆંછે, અને તેમ કરવામાં હમારી મતલબ હવે પછીના વીદેઆરથીઓમાં એ નામોનું વપરાંણ ચાલુ રાખવા વીસેનીછે.

આએ પેહલવી વેઆકરણની સેવટે હમોએ જે સેમીટીક શબ્દો

---

* [illegible]

તથા ધાતુઓ ઉપરથી પેહલવી પુસતકોમા વપરાએલા શબ્દોની એક શબ્દ કોશ આપીછે, તે બોલોના ઉચ્ચાર જેમ આપણા ઈરાંન તથા હીંદુસ્તાન ખાતેના દસતુર મોબદો કદીમ વખતથી કરતા આવેઆ છે, તે મુજબ હમોએ તે અસલ બોલોની પાસે તેહેનો ગુજરાતી ભાષામાં ઉચ્ચાર આપેલોછે; તોપણ તે દરએક બોલ તથા ધાતુ સેમીટીક ભાષાને લગતી હીબરૂ, ચેઆલડી, સેમરીટન, સીરીઆક, અને અરબી ભાષાના કોઆ બોલ અથવા ધાતુની સાથે મલેછે, તે હમારી તરફની સોધથી હમોએ બતલાવેઉંછે. સેમીટીક શબ્દો તથા ધાતુઓના અસલ ઉચ્ચારો કેટલાએક ચોકસ અક્ષરોના ફેરફારથી અતરેના તથા ઈરાંનનાં દસતુર મોબદો કરતા આવેઆછે, તેના આધારમાં તેઓ પાસે "માલીક નામએ અસુરી" નામનું ૧૨૦૦) થી વધારે વરસ ઉપર લખાએલું પુરાતમ શબ્દ કોશનું પેહલવી પુસતકછે. અને જે વેલા એ પુસતક ઈરાંન ખાતે લખાએઉં, તે વેલા પેહલવી ભાષાનું વપરાંન ઈરાંનના જરતોશતીઓમાં ઘણી આબાદ હાલતમાં હતું; માટે હાલમાં ઈઉરોપખંડના વીદેઆરથીઓ પેહલવી પુસતકોમાં વપરાએલા સેમીટીક શબ્દોના ઉચ્ચાર ઉપલી રીતથી જુદા પોતાની સહમજ પરમાણે કરેછે, તેમ આપણા જરતોશતીઓની તરફથી ઉચ્ચાર કરવાની હમો જરતોશતી વીદેઆરથીઓને ભલામણ કરતા નથી. હમો હેવું ધારીએછે કે જેમ અવસતાના બોલો અને ધાતુઓ ઉપરથી બનેલા પેહલવી શબ્દોના ઉચ્ચાર કેટલાએક ચોકસ અક્ષરોના ફેરફારથી કરવાનો કાએદો વપરાંનમાં આવેલોછે. જેમકેઃ— [illegible] નું [illegible] મદુનદ, [illegible] નું [illegible] જમ, [illegible] નું [illegible] નમાજ, [illegible] નું [illegible] ફ્નાજ, [illegible] નું [illegible] માલ, [illegible] નું [illegible] ખુશક, ઈત્યાદી, તેમ આગલા વખતમાં ઈરાંનના પેહલવી વીદેઆરથીઓએ સેમીટીક બોલોની અંદરના કેટલાએક ચોકસ અક્ષરોનો અસલ ઉચ્ચાર ફેરવીને તેહેનું વંચાંન કરેઉંછે, અને તે વપરાતા ઉચ્ચાર મુજબ "માલીક નામએ અસુરી" ના બનાવનારે પોતાનાં પુસતકમાં તે ઉચ્ચારો આપેઆછે, તે આપણા બુજોરગ નીઆગાનોની રીત પકડીને જો આપણ જરતોશતીઓ સેમી

ટીક પેહલવી બોલોના ઉચ્ચારો કરેઆ જાઈએતો તેહેમાં આપણ વગર ચુક કરવે વાજબી મારગ ઉપર ચાલીએ છઈએ.

આએ વેઆકરણને લગતી જાહેર ખબરની અંદર હમોએ શેવટે આપવા ધારેલી પેહલવી શબ્દ કોશમાં ૩૦૦૦) પેહલવી લોગત તેના અરથ સાથે આપવાને જણાવીઉં હતું; અને એ પુસતકની હદ ૪૦૦) સફા સુધીની થશે હેવી કબુલત આપી હતી; પણ પાછલથી આએ પુસતકની ઉપલી હદ ઉપરાંત વધારે સફા રોકાવવાને લીધે, હમોએ ફકત પેહલવી પુસતકોના અંદર વપરાએલા સાધારણ સેમીટીક બોલો આપીને, હમારી તરફની શબ્દ કોશ પુરી કીધીછે.

આએ પેહલવી વેઆકરણનું પુસતક છપાવી પરગટ કરવાનો હમોને ઉલટ આપનાર તરીકે તથા એ પુસતકને લગતી સઘલી સારી ગોઠવણ અને તે વીસે હમોને કરેલી નેક સુચનાઓ વીસે, હમો હમારા લાએકીવાલા અને ભલા મીતર શેઠ શેરાબજી શાપુરજી બંગાલીના ઘણા આભારી છઈએ.

સેવટે આએ પેહલવી વ્યાકર્ણને લગતું પુસતક, પેહલવી વીદીઆર્થીઓ, તેમજ બીજા એલમદારોને અગતનું અને ઉપીઓગી હોવા છતાં, પેહલવી ભાષાને લગતા એલમનો વધારો કરવાનો ભલી ઉલટ અને સારી દીલસોજીથી, તેહને આપણી નાંમદાર સરકારે, તથા શર જમશેદજી જીજીભાઈ ટરાંસલેશન ફંડના માનવન્ત તરસ્ટી સાહેબોએ, અને આપણા ટોલાના બુજોરગ અકાબરો અને લાએકીવાલા ઘરસથોએ જે કીમતી મદદ અને આસરો આપેઓછે, તે વીસે હમો તે સાહેબોનો મોહટાં માંન સાથે ઉપકાર માંનીએછે.

રોજ ૧ લો માહ ૪ થો શને ૧૨૪૦ ઇઅજદજરદી.

પેશોતન દસતુર બેહરાંમજી સંજાણા.

આએ પુસતકમાં વપરાએલા સંક્ષેપ બોલોનો ખોલાસો.

સંક્ષેપ શબ્દ.	ખોલાસો.
અવ૦, અ૦	અવસ્તા.
પા૦	પાજંદ.
ફા૦	ફારસી.
સં૦	સંસકરીત.
અર૦	અરબી.
દીન૦ ૩, ૪, ૫, ૬, ૭, ૮. ..	દીનકરદ ૩, ૪, ૫, ૬, ૭, ૮ મું દફતર.
વીર૦	વીરાફ.
વન૦, વ૦ ૧, ૬, ૨, ૩, ૪, ૧૬, ૬, ૮, ૧૮, ૧૯, ૫, ૭, ૯, ૨૨, ૧૩, ૧૪, ૨૦, ૧૭.	વનદીદાદની ઈત્યાદી પરગરદ.
કાર૦ (અથવા) કારના૦	કારનામે અરથશતર પાપકાન.
વન૦, પર૦	વનદીદાદની પરગરદ.
ખુર૦	ખુરદેહ અવસ્તા.
દાદ૦	દાદસ્તાને દીની.
દીન૦	દીનકરદ.
ઈ૦	ઈત્યાદી.
બુન૦	બુનદેહશને.
ઈજે૦ ૧, ...	ઈજેશને ૧, ૯, ૮, ૩૦, ૨૮, ૨૩, ૫, ૩, ૧૩, ૧૦, ૧૧, ૨૦, ૪૩, ૭, ૧૮ મો હા.
ઈજે૦, ઈ૦	ઈજેશને.
આત૦..	આતશ.
અખ૦	માદીગાને અખત જાદુ.
નીં૦	નીઆએશ.
અન૦ આદ૦, અન૦ આ૦ ..	અનદરજે આતુનપાત માનસ્પન્દાંન.
વીસ્પ૦	વીસ્પેરદ.
પદ૦ નામે૦	પતવન્દ નામે.

પર૦	પરગરદ.
અન૦	અનદરેજ.
અબુ૦	અબુરચમેહર.
દફ૦	દફતર.
આફ૦, આ૦	આફરીનગાન, (અથવા) આફરીન.
શ૦	શરેહ.
મા૦	માદીગાન.
ગો૦	ગોશતપરીઆન.
અર૦	અરદાફરઅશનું.
પુ૦	પુરસેશ.
દહ૦	દહમ.
આ૦	આતુનપાત.
જામ૦	જામાસ્પ ખીતાઈ.
અર૦	અરથશતર.
પા૦	પાઝન્દ.
મા૦ હ૦ અમ૦	માદીગાનિ હફ્ત અમેશસ્પન્દ.
ક૦ પા૦	કદીમ પારસી, (cuniform texts)
Chald.	Chaldee, or Chaldy.
Syr.	Syriac.
Samar.	Samaritan.
Chald-Samar.	Chaldee-Samaritan.
Arab.	Arabic.
Hib.	Hibrew.
Rabbin.	Rabbinnical.
વિ૦	વિશેષણ.
ક્રિ૦વિ	ક્રિયાવિશેષણ.
નાં૦	નામ.
ક્રિ૦	ક્રિયાપદ.
સ૦	સર્વનામ.
દર્શ૦	દર્શક.

આ કેતાબ આગમચથી ખરીદ કરનારા સાહેબોનાં નાંમ.

	નકલ.
મુંબઈની નાંમદાર સરકાર	૫૦
સર જમશેદજી જીજીભાઈ તરાંસલેશન ફંડ	૩૦૦

અ

શેઠ અરદેશરજી હોરમજજી વાડીઆજી	૪૦
શેઠ અરદેશરજી ખરશેદજી દાદીશેઠનાં	૧
શેઠ અરદેશરજી ડોસાભાઈ મુનશી	૧
શેઠ અરદેશરજી એદલજી ચીનાઈ.	૧
શેઠ એદલજી નોશેરવાંનજી શેઠના.	૨
શેઠ એદલજી રૂસતમજી સુનાવાલા	૨
શેઠ એદલજી કાવસજી મોદી	૧
શેઠ એદલજી બહમનજી મારીસના	૧
શેઠ એદલજી સોહરાબજી કાલાભાઈ પટેલના.	૧
શેઠ એદલજી ફરાંમજીની કું૦	૧
શેઠ એદલજી ખરશેદજી બનાતવાલા	૧
શેઠ એદલજી રૂસતમજી મોદી	૧
શેઠ એદલજી રૂસતમજી રીપોરટર	૧
શેઠ એદલજી ખરશેદજી સુરતી	૧

ક

શેઠ કાવસજી જાંહાંગીરજી રેડીમનાં શી. એશ. આઈ	૧૨૫
શેઠ કાવસજી નાનાભાઈ દાવર	૫
શેઠ કાવસજી જાંહાંગીરજી નશાવાલા	૧

	નકલ.
શેઠ કાવસજી નવરોજજી બાંમજી..	૨
શેઠ કાવસાહા પેસતનશાહા કામાનાં	૧
શેઠ કાવસજી તથા શેઠ પાલણજી ધનજીબાઈના છોકરાઓ ..	૧

ખ

શેઠ ખરશેદજી ફરદુનજી પારખ..	૫
શેઠ ખરશેદજી નોશેરવાનજી કામાજી	૧૦
શેઠ ખરશેદજી કાવસજી માણેકજી.	૭
શેઠ ખરશેદજી રૂસતમજી કાંમાજી.	૫
શેઠ ખરશેદજી શોહરાબજી શેઠના..	૧
શેઠ ખરશેદજી માણેકજી શેઠના	૧
શેઠ ખરશેદજી શોહરાબજી વાછાઘાંધી..	૧
શેઠ ખરશેદજી રૂસતમજી શેઠના..	૧
શેઠ ખરશેદજી જાંહાંગીરજી તારાચંદ..	૧
શેઠ ખરશેદજી એદલજી જહવેરી..	૧
શેઠ ખરશેદજી સોહરાબજી વાડીઆજી	૧

જ

ધી હાનરએબલ સર જમશેદજી જીજીબાઈ બારોનેટ શી.એશ.આઈ.	૨૦
શેઠ જમશેદજી દોરાબજીની કુંપની	૨૦
શેઠ જમશેદજી કુંવરજી જશાવાલાનાં છોકરાઓ..	૫
શેઠ જમશેદજી હોરમજજી પેસતનજી બાટલીવાલા..	૨
શેઠ જમશેદજી નોશેરવાનજી દાદીશેઠનાં..	૧
શેઠ જમશેદજી ધનજીબાઈ વાડીઆજી..	૧
શેઠ જમશેદજી ધનજીબાઈ શેઠનાં..	૧
શેઠ જમશેદજી પેસતનજી માડન	૧
શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી બાટલીબોઈ..	૧
શેઠ જાંહાંગીરજી ફરાંમજી જસાવાલા..	૧

	નકલ.
શેઠ જાંહાંગીરજી રૂસતમજી મોદી	૧
શેઠ જાલભાઈ હોરાબજી ઉમરીગર	૧

ટ

શેઠ ટેમુલજી જમશેદજી દેશાઈ	૨
શેઠ ટેમુલજી પેશતનજી શેઠના	૧

ડ

શેઠ ડોસાભાઈ હોરમનજી કામાજી	૧૫
શેઠ ડોસાભાઈ ફરાંમજી કરાકા	૧
શેઠ ડોસાભાઈ બેજનજી	૨
શેઠ ડોસાભાઈ હોરમનજી પટેલ	૧
શેઠ ડોસાભાઈ બહમનજી મોટાભાઈ	૧
શેઠ ડોસાભાઈ ધનજીભાઈ દીનસાહ	૨

દ

શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ	૫૦
શેઠ દાદાભાઈ હોરમનજી કાંમાજી	૧
શેઠ દીનશાહજી દાદાભાઈ ઘાંધી	૧
શેઠ દીનશાહજી એદલજી લાંમના.	૧
શેઠ દીનશાહજી તથા શેઠ ફરાંમજી ભીખાજી ખાંન	૫
શેઠ દીનશાહજી શાપુરજી ડાલાસનાં	૧
શેઠ દોરાબજી નાનાભાઈ નવરોજજી વાડીઆજી	૧
શેઠ દાદાભાઈ હોરમનજી કમોદ	૧

ધ

શેઠ ધનજીભાઈ ફરાંમજી પટેલ	૧
શેઠ ધનજીભાઈ પેસતનજી મેહતા	૧
શેઠ ધનજીશાહા માણેકજી લાલકાકાના	૧

ન

	નકલ.
શેઠ નોશેરવાંનજી જાંહાંગીરજી વાડીઆજી	૨૫
શેઠ નોશેરવાંનજી માંણેકજી પીટીટ	૧૫
શેઠ નોશેરવાંનજી બહમનજી મોદીની કુંપની	૨
શેઠ નોશેરવાંનજી રતનજી તાતા	૫
શેઠ નોશેરવાંનજી મનચેરજી પટલુ	૧
શેઠ નોશેરવાંનજી ફરાંમજી ધનજીભાઈ	૧
શેઠ નોશેરવાંનજી અરદેસરજી ખરશેદજી વાડીઆજી	૨
શેઠ નવરોજજી ફરદુનજી	૧
શેઠ નવરોજજી દોરાબજી સકલાતવાલા.	૨
શેઠ નવરોજજી બેજનજી ફકીરજી	૧
શેઠ નવરોજજી જાંહાંગીરજી ગાંમડીઆ	૧
શેઠ નવરોજજી દાજીભાઈ ઉનવાલા	૧

પ

શેઠ પેસતનજી કાવશજી શેઠના	૨૧
શેઠ પેસતનજી હોરમજજી કામાજી	૧૫
શેઠ પેસતનજી એદલજી સુખીઆશેઠનાં	૧
શેઠ પેસતનજી એદલજી સરાફ	૨
શેઠ પેસતનજી નવરોજજી દાવર	૧
શેઠ પેસતનજી ધનજીભાઈ કુરલેવાલા	૧
શેઠ પોહોચાજી શોરાબજી પોહોચાજી	૧
શેઠ પેસતનજી દારાશાહા શેઠનાં	૧
શેઠ પેસતનજી નવરોજજી પોહોચાજી	૧
શેઠ પેસતનજી મનચેરજી ચીનગર	૧
શેઠ પેસતનજી હોરમજજી સનતોક	૧
શેઠ પેસતનજી નવરોજજી ખરાસ	૧

	નકલ.
શેઠ પાલણજી હોરમનજીનાં છોકરાઓ	૧
શેઠ પાલણજી દારાબજી મેહેરજીનાં છોકરાઓ	૧
ફ	
શેઠ ફરાંમજી નોશેરવાંનજી પટેલ	૨૦
શેઠ ફરાંમજી બહમનજી શેઠનાં	૫
શેઠ ફરાંમજી હોરમનજી	૫
શેઠ ફરાંમજી એદલજી દાવર	૧
શેઠ ફરાંમજી દાદાભાઈ કરાકા	૧
શેઠ ફીરોજશાહ પેસતનજી મેહેરજી	૧
બ	
શેઠ બહમનજી જીજીભાઈ	૧૦
ધી હોનરએબલ શેઠ બેહરાંમજી જીજીભાઈ	૨૦
શેઠ બેહરાંમજી નોશરવાંનજી શીરવાઈ	૧૦૦
શેઠ બહમનજી માંણેકજી જમશેદજી મુલલાં	૨
શેઠ બહમનજી મનચેરજી ધનજી મેહેતાના	૧
શેઠ બેહરાંમજી નોશેરવાંનજી શંનજાંણા	૧
શેઠ બેહરાંમજી દાદાભાઈ રેજીશટરાર	૧
શેઠ બેહરાંમજી કાવશજી બીશની	૧
શેઠ બેહરાંમજી હોરમનજી પટેલ.	૧
શેઠ બહમનશાહા કાવશજી ભરૂચા	૧
શેઠ બરજોરજી રૂશતમજી મુલલાં ફીરોજજીનાં	૨
શેઠ બેહરાંમજી ખરશેદજી ગાંધી	૧
શેઠ બરજોરજી બહમનજી પદમ	૧
મ	
બાઈ શાહેબો માણેકબાઈ તથા મોતલીબાઈ જાંહાંગીરજી નોશરવાનજી વાડીઆજી	૧૫
શેઠ મેહરવાંનજી માણેકજી શેઠના	૧૫

	નકલ.
શેઠ મેહેરવાંનજી ફરાંમજી પાંડેના.	૧૦
શેઠ મનચેરજી ફરાંમજી કાંમાજી..	૫
શેઠ મનચેરજી બહમનજી પંથકી..	૧૦
શેઠ મનચેરજી પેશતનજી વાડીઆજી..	૧
શેઠ મનચેરજી હોરમજજી કાંમાજી.	૨
શેઠ મેહેરવાંનજી દાદાભાઈ વાડીઆજી.	૨
શેઠ માણેકજી જાંમાશજી કાકા.	૧
શેઠ મનચેરજી ફરાંમજી શેઠના	૧
શેઠ મનચેરજી નવરોજજી બનાંજી	૧
શેઠ મેહેરવાંનજી જીજીભાઈના છોકરાવો	૧
શેઠ માણેકજી શેરાબજી હાશબરનર..	૧
શેઠ મેહેરવાંનજી હોરમજજી આરીઆં	૨
શેઠ માણેકજી નવરોજજી જહવેરી.	૧
શેઠ માણેકજી હોરમજજી પરબેજ..	૧
શેઠ માણેકજી આદરજી ડાકટર	૧
શેઠ માણેકજી બહમનજી ગેરા	૧

ર

શેઠ રૂશતમજી જમશેદજી જીજીભાઈ..	૫
શેઠ રૂશતમજી હોરમજજી વાડીઆજી.	૧
શેઠ રતનજી એદલજી	૫
શેઠ રૂશતમજી દોશાભાઈ શેઠના..	૫
શેઠ રતનજી બહમનજી નાદરશાહ	૫
શેઠ રૂશતમજી બેહરાંમજી ચીનાઈ	૧

લ

શેઠ લવજીભાઈ રૂશતમજી શેઠના.	૧

શ

શેઠ શેહરાબજી જમશેદજી જીજીભાઈ.	૧૫

	નકલ.
શેઠ શેહરાબજી શાપુરજી બંગાલી	૧૦
શેઠ શેહરાબજી નવરોજજી વાડીઆજી	૧
શેઠ શાપુરજી જીવાજી વાછા..	૧
શેઠ શંતોકજી તથા શેઠ ધનજીભાઈ શેહરાબજી શંતોક.	૧
શેઠ શેહરાબજી એદલજી ટાટા	૧
શેઠ શેહરાબજી વાછાઘાંધીના છોકરાઓ	૧

હે

શેઠ હીરજીભાઈ હોરમજજી તથા શેઠ ફરાંમજી હોરમજજી શેઠના..	૧૫
શેઠ હોરમજજી તથા શેઠ જમશેદજી બહુમનજી વાડીઆજી. ..	૧૫
શેઠ હોમજી ખરશેદજી દાદીશેઠના	૧
શેઠ હોરમજજી મોટાભાઈ દલાલ..	૨
શેઠ હોરમજજી જાંહાંગીરજી દાદીશેઠનાં	૧
શેઠ હોરમજજી દાદાભાઈ પલીડર..	૧
શેઠ હીરજીભાઈ મેહરવાંનજી વાડીઆજી..	૧
શેઠ હોરમજજી એદલજી..	૧
શેઠ હોરમજજી પેશતનજી મોઢવાલા..	૧
શેઠ હોરમજજી ભીખાજી કરંજીઆ	૧

શ્રી પુણાં ખાતે ખરીદ કરનાર સાહેબોનાં નાંમ.

ખાંનબાહાદુર શેઠ પદમજી પેશતનજી..	૫
શેઠ દોરાબજી પેશતનજી ધાશવાલા	૫
શેઠ ધંનજીશાહા જમશેદજી..	૧
શેઠ પીરોજશાહા પેશતંનજી.	૧
શેઠ ટેમુલજી દાદાભાઈ મોદી.	૧
શેઠ દાદાભાઈ કાવશજી બુતી.	૧
શેઠ દારાબશાહા શેહરાબજી નરીમાનના	૧
શેઠ બહુમનજી શેહરાબજી શેઠનાં	૧

પેહલવી ભાશાનું બ્યાકરણ.

સાધારંણ વરણન.

૧. બ્યાકરણ તે એક વીદ્દેઆછે કે જેહની મારફતે વીદ્દેઆરથીઓને ભાશાનો તરીકો જાંણેઆમાં આવેછે, અને તેથી તેઓ ભાશાનો વહીવટ તથા સુધ અને અસુધ જોરણી સહમજવાને સકતીવાંન થાએછે.

વરણ વીચાર.

૨. પેહેલવી ભાશામાં ઓગનતીસ મુળાક્ષરોછે, તેહેમાં છ સ્વર અને બાકી વ્યંજનછે. અને તેહેનું લખવું તથા વાંચવું જમની તરફથીછે. તેઓના જુદા જુદા આકાર તથા ઊચ્ચારની સહમજ નીચે લખી જણાવેલા કોઠા ઊપરથી વાંચનારને મલી આવશે. આએ કોઠામાં પેહેલાં જંદ, પછી ફારસી, અને તે પછી પેહેલવી અખશરોના આકાર લખેઆમાં આવેલાછે, તેહની મતલબ એછે કે પેહેલવી અખશરના ઊચ્ચારની સહમજ તેહેને મલતા જંદ અને ફારસી અખશરો ઊપરથી વીદ્દેઆરથીઓને મલી આવે.

પેહેલવી બાશાના મુળાક્ષરોનો કોઠો.

ગુજરાતી.	ઝંદ.	ફારસી	પેહેલવી.	જોડાએલો આકાર.		
				આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
સ્વર.						
અ	𐬀	ا	[illegible] (૧)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
આ	𐬁	آ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ઇ-ઈ	𐬌	ی	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ઈ-ઈ	𐬍		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ઉ	𐬎	و	[illegible]		[illegible]	[illegible]
ઊ	𐬏		[illegible]		[illegible]	[illegible]
વ્યંજન.						
ક	𐬐	ک	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ખ	𐬑-𐬒	خ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ગ	𐬔	گ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ઘ	𐬖	غ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ચ	𐬗	چ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
જ	𐬘	ج	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ઝ.	𐬲	ژ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ઝ.	𐬰	ز	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
ત	𐬙	ت	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

(૧) ـ એ અખશરનો ઉચ્ચાર અ, તથા આ એ બેહુ રીતે કરેઆમાં આવેછે.

ગુજરાતી.	ઝંદ.	ફારસી.	પેહેલવી.	જોડાએલો આકાર.		
				આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
દ	𐬛-[illegible]	د	[illegible] (૨)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ન	𐬥	ن	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
પ	𐬞	پ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ફ	𐬟	ف	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
બ	𐬠	ب	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
મ	𐬨	م	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ય	𐬫		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ર	𐬭	ر	[illegible] (૩)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
લ		ل	[illegible] (૪)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
વ	𐬬	و	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
વ઼	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
સ	𐬯	س	[illegible] (૩)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
શ	𐬱	ش	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
હ	𐬵	ه	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

(૨) [illegible], આએ અખશરો ઉપર કેટલીએક વેલા ˆ ની નીશાંન મેલિઆમાં આવેછે, અને કેટલીએક વખત નથી મેલિઆમાં આવતી.

(૩) [illegible], અને [illegible] એ અસલ આકારછે, તે ઉપરથી [illegible] અને [illegible] બનેઓછે.

(૪) કેટલીએક વખત લખાંનમાં [illegible] ની ઉપર [illegible] નીશાંન નથી મેલિઆ માં આવતી.

ઊપલા કોઠામાં જણાવેલા અખશરોમાંના ૧૭ તેહેની આગલ તથા પાછલથી બીજા અખશરો સાથે જોડાઈને લખેઆમાં આવે છે. અને બાકીના અખશરો ફકત આગલથી જોડાએછે, પણ તેહેની પછી આવનારા કોઈબી અખશર સાથે જોડાતા નથી, તે વીસેની સહમજ નીચે લખી જણાવેલા અખશરોની વીગત ઊપરથી મલી આવસે.

બેહુ તરફથી જોડાઈને લખાતા અખશરો.

અ, આ, ઇ, ઈ, ખ, ગ, જ, જ઼, જ઼, દ, મ, ય, ર, લ, સ, શ, હ.

આગલથી જોડાઈને લખાતા અખશરો.

ક, ઘ, ચ, ઝ, ત, ન, પ, ફ, બ, વ઼, વ.

પેહલવી ભાશાના ઓગનતીશ અખશરો ગણેઆમાં આવેછે, પણ તેઓમાંના ૨૭ અખશરો માતરે નીચે લખી જણાવેલા છ આકાર ઊપરથી વાંચેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

૧ અ, આ, ઈ, ખ, હ,

૨ ચ, ઝ, જ઼, જ઼, પ, ફ, વ઼

૩ ત, દ,

૪ ઉ, ન, ર, લ, વ,

૫ ક, ઘ, ૄ, ઈ,

૬ ગ, ઝ, જ઼, દ, ઇ–ઙ,

અખશરોની જોરણીના દાખલાઓ.

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
અ, આ.	અરૂમાઈ. આસમાન.	આતશ. ખુશારુપ.	અનશુતા.
આ.	આઘ.	વરાગ. નીઆન.	હમા.
ઈ.	ઈસ્તાદન. ઈસદવાસ્તર.	એસમ. રીસ્તે.	શોક. દખશે. કુનશને.
ઈ	ઈઆફ્તન. ઈવારે.	આસીઆવ. અઈબાર. દરાઈદન.	બામી. ગેતી. જાદૂઈ.

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
[illegible] ઉ.		[illegible] ખુન. [illegible] પુસ.	[illegible] અખુ. [illegible] દુ.
[illegible] ઊ.		[illegible] દારૂઈહા. [illegible] રૂન.	[illegible] હનદૂ. [illegible] જાદૂ.
[illegible] ક.	[illegible] કારદ. [illegible] કસ.	[illegible] નેગાન. [illegible] અશકેમ.	[illegible] નીઆક. [illegible] ખુશક.
[illegible] ખ.	[illegible] ખરદ. [illegible] ખુદ.	[illegible] અખતર. [illegible] હુમખા.	[illegible] અખ.
[illegible] ગ.	[illegible] ગોશ. [illegible] ગાસ.	[illegible] પરગાંન. [illegible] સેહમગન.	[illegible] મજગ. [illegible] ગોરગ.

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
ઘ.	ઘનશને.	વઘદાન. મારઘન.	મઘ. અહરમોઘ.
ચ.	ચશમ.	માનોશચેહર.	ગચ.
જ.	જસ્ત. જહે.	ગજાક. | હંજાંમ. ઈજંન. | રેજંન.	દરૂજ. વરજ.
જ઼.	ઝઆન. જ઼રદ.	અજ઼ાન. હોજ઼વાન.	
જ઼.	જ઼ નૂં.	અવીજ઼ે. દુજ઼ ખાને.	દેજ઼. દુજ઼.
ત.	તંન. તેશે.	દુખતર. ગોશતાસ્પ.	સખત. તેસ્ત.

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
દ.	દરાજ. દસ્ત.	દનદાંન. બુનદે.	મયજદ. સનેદ. વાદ.
ન.	નોશાક. નીમે.	વનાસ. અનાક.	રોબાન. વંન.†
પ.	પાશને. પીમ.	ગોસપંદ. પરપદ.	કરપ. શપ. આપ.
ફ.	ફરદુમ. ફનાજ.	વફર. આફ્રીન.	કોફ.

† બોલની સેવટે અથવા વચ્ચે । ન, ની આગલનો વ્યંજન ^ સાથે નો હોએતો ।। લખેઆમાં આવેછે. જેમકે બંનદે "તાબેદાર" તંન, "શરીર".

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
બ.	બખ્શ. બૂમ.	હંબાર. ઓરબરાંન.	સરોબ. ખોંબ.
મ.	મરદુમ. મીઆને.	આશમોઘ. ગોમાન.	પશમ. દામ.
ય.	યજશને. યોશદાસ્રે.	અયોઘ. અયાફ્તન.	
ર.	રોશન. રદ.	દેરંગ. કરપ.	વન્‌ર. દીવાર.
લ.	લોહરાસ્પ. લપ.	બાલશને. બાલા.	હમીમાલ. પોહલ.

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
[illegible] વ	[illegible] વેહ.	[illegible] બેવર.	[illegible] સરવ.
	[illegible] વદાખતન.	[illegible] ઓરવર.	[illegible] ગવ.
[illegible] વ઼.		[illegible] અવીન્જે.	[illegible] આસીઆવ઼.
		[illegible] ગવ઼ર.	[illegible] સેવ.
[illegible] શ.	[illegible] શરમ.	[illegible] હેશમ.	[illegible] દરફશ.
	[illegible] શાદી.	[illegible] દોશે.	[illegible] કેશ.
[illegible], [illegible] સ.	[illegible] સરદે.	[illegible] પોસ્ત.	[illegible] ગાસ.
	[illegible] સતારે.	[illegible] અસ્પ.	[illegible] રાસ.
[illegible] હ.	[illegible] હસર.	[illegible] સોહર.	[illegible] પંજાહ.
	[illegible] હીને.	[illegible] ચેહર.	[illegible] દેહ.

સ્વરોની બાબતમાં.

૩. જેમ જંદમાં જુદાં જુદાં રૂપના ૧૨ સ્વરો મુખેઅછે, તેમ આએ ભાશામાં નથી. હેમાં અ, ઈ, અને ઉ, હેવા ત રણ હ્રસ્વછે. એ સ્વરો મધેથી નો ઉચ્ચાર અ, તથા આ, એ બેહુનો થાએછે. જેમકે:—

અવીજે.–"નીરમલ" પા० ફા० پاکیزه. અંદર–"મધ્યે" "વચે" અવ० ફા० اندر. આતશ– અવ० આતરશ, ફા० آتش. આરજુ–"ઊમેદ" ફા० آرزو. વાદ–"પવન" અવ० ફા० باد.

નો ઉચ્ચાર ઈ, ઇ, અને એ, નો થાએછે. જેમકે:– દસ્તાદન—"ઊભૂ રેહવું" ફા० ایستادن. ઈસ્દવાસ્તર—અવ०, રીસ્તે—"મુજ રેલું" અવ०. કેશ–"સીટી" અવ०, ફા० کش. પાશને—"પગની એડી", અવ० ફા० پاشنه. તેશે—"વાંસલો", અવ० ફા० تیشه— દાદે–"આપેલું", અવ० ફા० داده. ઘણું કરીને અથવા નો ઉચ્ચાર અવસતાની ઇ–ઇ, ના જેવો થાએછે, અને તે બોલની સેવટે અવસતાના અ, ને બદલે આવેછે તથા ફારસી માં ه સાથે બદલ થાએછે.

ઉ. નો ઉચ્ચાર ઉ–ઊ, અને ઓ, નાં જેવો થાએછે. જેમકે:– અવ્‌જૂન–"વધારે", પા० ફા० افزون, ખુશ ક–"સુકું", અવ० ફા० خشک. કોર–"આંધલો" પા० ફા० کور, કેટલાએક બોલોમાં આ, અથવા ઈ, ની

આગલ ૧ લખેઆમાં આવેછે, પણ બોલાતો નથી. જેમકે:— ખાસતે–"દોલત" ફા૦ خواسته. ખેશ–"પોતે–સગું" અવ૦ —પા૦ ફા૦ خویش.

૪. પેહલવીમાં દીર્ઘ સ્વર ઊપલા સ્વરોનો બેવડો આકાર થવાથી બનેલાછે. જેમકે:— + મલીને આ, + મલીને , ઈ, અથવા + મલીને ઈ, અને + અથવા + મલીને ઈઆ ઊ, તથા ઓ, થાએછે. જેમકે:— હમા–"સંઘલું", બાજા—અવ૦ ફા૦ بازو, ખોદા, ફા૦ خدا, આસીઆવ–"ઘંટી", ફા૦ آسیاب, અઈબાર—"મદદ કરનાર", ફા૦ یار. નીઆજ–"કંગાલીઅત" ફા૦ نیاز. જીઆન–"નોકસાંન", અવ૦ ફા૦ زیان. ગેતી–"આએ દુનીઆં", ફા૦ گیتی. દારૂ–"દવાઈ," પા૦ ફા૦ دارو. પાહલૂ–"પાંસલી" અવ૦ ફા૦ پهلو. હેનદૂ–"હીંદનો દેશ", અવ૦ ફા૦ هندو. અશો "પાક, પવીતરાઈવાલો", અવ૦ ફા૦ اشو. અવ૦ .

૫. એ સેવાએ અ, ની પાસે અથવા આવેઆથી , અથવા એ, તથા આવેઆથી ઓ, થાએછે. જેમકે:- એશાંન–"તેઓ" અવ૦ "તેઓનું" ફા૦ ایشان. ઓગામ—અવ૦ પા૦ ફા૦ ; જેહારે બોલની શરૂઆતમાં ઓ, અથવા એ, નો ઊચ્ચાર કરવાનો હોએછે, તેઆરે ઊપર જણાવેઆ પરમાણે ઉ, અને ઈ, ની આગલ અ, લખેઆમાં આવેછે. પણ વચ્ચે ફકત

લખેઆમાં આવેછે; જેમકે:—[illegible] સ્તોર—"ઘોડ", અવ૦ [illegible] ફા૦ ستور. [illegible] ગોશવારે—"કાંનની બાલી", અવ૦ [illegible] ફા૦ گوشوار. [illegible] એશ—"દુખ", અવ૦ [illegible] ફા૦ ریش. [illegible] ફરેદુન—અવ૦ [illegible] પા૦ [illegible] ફા૦ فریدون.

૬. જંદ ભાશાના હ્રસ્વ [illegible] ઈ, અથવા [illegible] ઉ, થી શરૂ થતા બોલો પેહલવીમાં વપરાતી વખતે તેહેની આગલ [illegible] અ, ઊચ્ચારની સેહલાઈને થકી વધારેઆમાં આવેલોછે, અને તે ફારસીમાં પણ તે મજ રહેલોછે. જેમકે:—

[illegible] એંદર—"હીઆં-અતરે", અવ૦ [illegible] ફા૦ اندر. [illegible] એદુન—"એ પરમાણે", અવ૦ [illegible] ફા૦ ایدون. [illegible] ઓશતર—"ઊંટ", અવ૦ [illegible] ફા૦ اشتر. [illegible] ઓરવર—"ઝાડ", અવ૦ [illegible] ફા૦ اروار.

૭. આએ ભાશાના બોલોમાંથી ઘણા મોહાવેરાને લીધે નીકલી ગએલા સ્વરોને જણાવ્વા સારૂ, તથા શબદોમાં વપરાએલા વ્યંજનોનો સુધ ઊચ્ચાર કરવા થકી, સ્વરોની ઈધાંની દાખલ આગલા વખતમાં (՜) [illegible] અજ્પર, (ˏ) [illegible] અજેર, અને (ˊ) [illegible] પેશ, હેવી તરણ નીશાંનો વપરાતી હતી. પણ તે આએ ભાશાનો અભેઆશ કમ થવાને લીધે પાછલથી નીકલી ગેઈછે, તો એ પણ એ પછીની ફારસી જબાંનમાં તે નીશાંનો ચાલુ રહેલીછે. આએ ઊપલી નીશાંનો પેહલવી [illegible] અ, [illegible] ઈ, અને [illegible] ઉ, ના આકારને બરોબર મલતી આવેછે. હેમાંની પેહેલ્લી નીશાંન હરફની ઊપર મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે [illegible] ક, ફા૦ کَ—તે ઊપરથી તે

હેને [illegible] અજપર—"ઊપરથી", અવ૦ [illegible] [illegible] ફા૦ زبر હે
વું નાંમ આપેલુંછે. બીજી નીશાંન હરફની નીચે મેલેઆમાં આવેછે;
જેમકે [illegible] કે ફા૦ بِ તે ઊપરથી તેહેને [illegible] અજેર—"નીચે" અવ૦
[illegible] ફા૦ زیر નું નાંમ આપેલુંછે. અને તરીજી નીશાંન હરફની
સામએ મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે [illegible] કો, ફા૦ بُ, તે ઊપરથી તેહે
ને [illegible] પેશ—"આગલ" અવ૦ [illegible] ફા૦ پیش નું નાંમ આ
પેલુંછે. ફારસી (´) زبر (͵) زیر અને (´) پیش એ તરણ ની
શાંન તથા નાંમો પેહેલવી ઊપરથી લીધામાં આવેલાંછે, અને તે
અસલ પેહેલવી આકાર તથા બોલો સાથે સરખાવતાં એકમલતાં
ઊતરેછે.

ઊપલી નીશાંનો પેહેલવી [illegible]
[illegible] હેવે નામનાં ફારસી આમદં નાંમે, તથા ફારસીઆતને
મલતાં પુરાતંમ પુસ્તક મધે માહારા જોએઆમાં આવેલીછે. એ સેવા
એ બીજાં કોઈ પુસ્તકમાં તે મલી આવતી નથી. પણ આએ વાત
ચોકસછે કે ઊપર લખી જણાવેલી સ્વરોની નીશાંનો ઘણી પુરાત
મછે, અને તે આગલા વખતમાં પેહેલવી વ્યાકરણ મધે વપરાતી હ
તી, જે ઊપરથી તે ફારસી ભાશાને વારસા તરીકે મલેલીછે; અને
હેવું ધારેઆમાં આવેછે કે તેહેને ફારસી ઊપરથી અરબી વ્યાકરણરથી
ઓએ અરબી જબાંનના કાએદામાં દાખેલ કરી હોએ. કેમકે અર
બી ભાશાનું વ્યાકરણ મુસલમાંનોના પેગાંમબર મહમદની પછી તેહે
ના જાએનશીન અલીના વખતમાં પેહેલવેલું બનાવેલું હતું, હેવું
અરબી જબાંનના વ્યાકરણરથીઓ પોતે લખી ગીઆછે. અરબીમાં
ઊપલી નીશાંનોને فتحه, کسره, અને ضمه હેવાં નાંમો આપીને ઊ
પલીજ શેકલોથી વાપરેલીછે.

આએ નીશાંનો જે પેહલવી બોલમાંથી સ્વર નીકલી ગીઆ હો એ તે સ્વરની આગલના અખશરને અથવા જે વ્યંજનનો સ્વર સાથે લાંમબો ઊચ્ચાર કરવો હોએ તો તે અખશરને લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

(ˆ) [illegible] અજપર—

[illegible] કસ—"નાંઢલું", અવ૦ [illegible]—[illegible] ખરફ્રસ્તર—અવ૦ [illegible] ફા૦ خرفستر, [illegible] ગર્મ—"ઊંનુ", અવ૦ [illegible] ફા૦ گرم.

(͵) [illegible] અજેર—

[illegible] નેગાન—"છુપીશિ", અવ૦ [illegible] ફા૦ نهان. [illegible] દેસ, "ફાડીખાનારૂં જાનવર"—અવ૦ [illegible] ફા૦ دد, [illegible] મેજદ—"બદલો"—અવ૦ [illegible] ફા૦ مزد.

(´) [illegible] પેશ—

[illegible] ઓમેદ, "આસા"—ફા૦ امید.

આએ ઊપલી અને તે સેવાએ બીજી નીચે લખી જણાવેલી નીશાંનો હાલમાં જેમ પેહલવી પુસતકોમાં આપણા જોએઆમાં આવતી નથી, તેમજ તે નાંમીચાં ફારસી અને અરબી પુસતકોમાંબી દેખાતી નથી. પણ માતરે શબદોનો દરએક અખશર સહી રીતે બોલવા સારૂ એ ભાશાઓની લીપી મધે જોએઆમાં આવેછે.

(˜) [illegible] ગેરાંનીન—

૮. આએ નીશાંન એક શબદમાં એકજ સ્થાનના બે વ્યંજનો

પાસે પાસે આવેઆથી એકનો લોપ થાએછે, તેહેનો ઉચ્ચાર કરવા સારૂ વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે:— વદ + તર- નું વત્તર, "ઘણું ખરાબ", શપ + પેરે- નું શપ્પરે, "રાતે ઉડનાર", અરરૂનતંન- નું અર્રૂનતન— "ધોવું"; હેને અરબીમાં تشدید તશદીદ કરીને કેહેછે.

( ) પસકુન—

૯. આએ નીશાંન શબ્દની વચ્ચે અથવા છેડેના વ્યંજનને સ્વરની મદદ વગર સાકેન અથવા વિરામ બોલવા સારૂ તેહેની ઉપર મેલેઆમાં આવેછે. જેથી તે અખશરના ઉચ્ચારમાં કાપની થાએ છે, અને સ્વરનો ઉચ્ચાર તેહેમાં ભેલાઈ શકતો નથી. જેમકે:— ચશમ્- આંખ, ચત્‌રંગ્- ફા૦ شَطْرَنْج, અરબીમાં આએ નીશાંનને جَزْم કરીને કેહેછે.

અખશરોની તબદીલ.

૧૦. પેહેલવી ભાશાનો મોહોટો ભાગ અવસતા અથવા જંદ ભાશા ઉપરથી નીકલેલા શબ્દોથી બનેલોછે. તેહેમાં હરફોની એકસરખી વલંણ તથા એકમલતા ઉચ્ચાર અને બીજા સબબોને લીધે કેટલાએક પેહેલવી અખશરોનો ઉચ્ચાર ફેરફાર થાએલોછે, તેથી એ ભાશાનો અભેઆશ કરનારાઓને તે ચોકસ કરવાને અને સુધ વાંચવાને વાસતે ઘણો સંધે રેહેછે. આએ કારણસર પેહેલવીનો દરએક અખશર જંદના કીહા કીહા અખશરોની સાથે બદલ થાએછે, તથા કીહા અખશરો વધારાનાછે, તેહેની થોડીએક વીગત હમો અતરે આપીએછે.

[illegible] અ, અથવા [illegible] આ.

૧૧. પેહેલવીમાં બોલની શરૂઆતમાં તથા વચ્ચે આવેલો [illegible] અ, અથવા [illegible] આ, જંદના [illegible] અ, તથા [illegible] આ, સાથે બદલ થાએ છે, અને તેમજ તે ફારસીમાં પણ મલેછે. હેમાં પેહેલવી બોલની વચ્ચે લખાએલો જંદનો [illegible] ઘણું કરીને "આ" ના ઉચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અને તેજ કાએદો ફારસીમાંથી ચાલુ રહેલોછે. બોલની સેવટે આવેલો [illegible], અથવા [illegible], જંદની [illegible] ઉ, સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—

પેહલવી.		જંદ.	ફારસી.	
[illegible]	અસપ	[illegible]	اسپ	ઘોડો.
[illegible]	આપ્	[illegible]	آب	પાંણી.
[illegible]	આતશ	[illegible]	آتش	આતશ.
[illegible]	ચારે	[illegible]	چاره	એલાજ, ઊપાએ.
[illegible]	ગાસ	[illegible]	گاه	જગા.
[illegible]	જાનું	[illegible]	زانو	ગોઠંણ.
[illegible]	બજા	[illegible]	بازو	બાજુ.
[illegible]	દાના	[illegible]	دانا	ગનેઆંની.
[illegible]	બાલા	[illegible]	بالا	ઊનચે.
[illegible]	નસા	[illegible]	نسا	લોથ.

૧૨. જંદનાં બોલની અંદર આવેલો [illegible] પેહેલવીમાં ગુના કે વરધી થાઈને વપરાએછે. તેહેમાં બોલની શરૂઆતમાં ગુણાની [illegible] અ, લખેઆમાં આવેછે, પણ વચ્ચે લખાતી નથી. જેમકે:—

જંદ ફા० ارز કીમત.

ورزیدن એખતીઆર કરવું.

ઊનચે.

૧૩. એ સેવાએ અ, અથવા આ, બોલની શરૂઆતમાં વધારા તરીકે લખેઆમાં આવેછે તે જંદમાં મલતો નથી. જેમકે:—

જંદ ફા० روییدن ઊગવું.

સં० युज મલવું, શાંમેલ થવું.

آراستن સમારવું.

آمورزیدن ગુનાહ માફ કરવો.

† ابر ઊપર.

૧૪. કેટલીએક વખત જંદનાં ને બદલે પેહલવીમાં અ, વંચાએછે. જેમકે:— અઈઆફ્તઃ—"હાંસેલ" અવ० ફા० یافت. અદા—"જીવ" અવ०.

૧૫. ઈ, આએ સ્વર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તે જંદની ય, તથા ઈ, સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— ઈસક—"આજાર" અવ०. ઈશત—"દોલત", અવ०; વચ્ચે જંદની, , , અને, સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— તીજ—"વેહેતું, ધારદાર" અવ० ફા० تیز. મીગ—

† અવર, બોલ અવ० ઉપરથી નીકલેઓછે, તે કાએદા પર માંણે ઓપર, કરીને લખાવો જોઈતો હતો, તેમ નથી થઈઉ તેહેનું કારંણ ઉ, અને પ, એ ઓષ્ટસ્થાનના બે અખ્શરો જોડાઈને પેહલવી વ બને છે, તેહેને લીધેછે. જેમકે હેનેજ મલતો બીજો દાખલો અવ० "હમેશ" તે ઉપરથી પેહલવી અવીસતન, અને ફારસી آسیدن "હમેલદાર થવું"

"પેશાબ" અવ૦ [illegible] ફા૦ میز. [illegible] સ્પીશ—"જુ" અવ૦ [illegible] ફા૦ سپش. [illegible] જવીદ—"જુદું" અવ૦ [illegible] ફા૦ جدا. [illegible] વીસપ—"સંઘલું" અવ૦ [illegible]. [illegible] તેશે—"વાંસલો" અવ૦ [illegible] ફા૦ تیشه. [illegible] તેશત—"થારી, રકાબી" અવ૦ [illegible] ફા૦ تشت અથવા طشت. [illegible] કેશ—"લીટી" અવ૦ [illegible] ફા૦ کش. બોલની સેવટે આવેલી [illegible], [illegible], [illegible] અથવા [illegible] જંદની [illegible], [illegible] અને [illegible] સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] જહે—"વેશીઆ, અથવા જનાકાર" અવ૦ [illegible] ફા૦ جه. [illegible] બોઇ—"વાસ" અવ૦ [illegible] ફા૦ بوی. [illegible] પાઇ અથવા [illegible] પઇ—"પગ" અવ૦ [illegible] ફા૦ پای. [illegible] જોઇ—"પાણીની નેહર" અવ૦ [illegible] ફા૦ جوي. [illegible] પાશને—"એડી" અવ૦ [illegible] ફા૦ پاشنه. [illegible] સરદે—"ભાંત, કેસમ" અવ૦ [illegible] ફા૦ سرده. [illegible] દાદે—"આપેલું" અવ૦ [illegible] ફા૦ داده.

૧૬. એ સેવાએ પેહેલવી બોલોમાં કેટલીએક વખત આવાજની સેહેલાઈને વાસતે [illegible] ઈ, વધારા તરીકે લખેઆમાં આવેલીછે, તે જંદ બોલમાં મલતી નથી. જેમકે:—[illegible] દીવાર—અવ૦ [illegible] ફા૦ دیوار. [illegible] પેસ્તાન—અવ૦ [illegible] ફા૦ پستان. [illegible] ઈસ્તાદન—"ઊભું રેહવું" અવ૦ [illegible] ફા૦ ایستادن.

૧૭. [illegible] ઉ—આએ સ્વર બોલની શરૂઆતમાં મુતલક લખાતો નથી, પણ તેહેની સાથે [illegible] જોડાઈને [illegible] ઓ, ના ઊચ્ચારથી લખે

આમાં આવેછે. જે વીસેના દાખલા હમોએ આગલ આપેઆછે. એ સેવાએ એ સ્વર શબ્દની વચ્ચે અને સેવટે વાપરેઆમાં આવેલોછે, અને તે જંદના , , , અને સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— ખુશક–"સુકું" અવ૰ ફા૰ خشک. દુશ–"ખરાબ" અવ૰ ફા૰ دروش અથવા دوز. દૂર–અવ૰ ફા૰ دور. સ્તૂન–"થાંભ" અવ૰ ફા૰ ستون. અપુસ–"હમેલ" અવ૰ ફા૰ آبس. ખુરશને–"ખોરાક" અવ૰ ફા૰ خورش. સનુર–"કમાન" અવ૰ ; તોખશા–"કોશેશ કરનાર" અવ૰ પા૰ . મુરદે–"મુવેલું" અવ૰ ફા૰ مرده. તુમ–"ઘણુંજ" અવ૰ તેમ. જેમ નો આકાર ફેરવાઈને પેહલવીમાં અર, અથવા આર, થાએછે, તેમજ ઊર, પણ થાએછે. જેમકે:— બુરદન–"લેઈજવું" અવ૰ ફા૰ بردن. પુરનાફ—"જવાંન" અવ૰ ફા૰ برنا. પુનસીદંન—"પુછવું" નું , ફા૰ پرسیدن. હોજવાન–અવ૰ ફા૰ . સુફતંન–અવ૰ ફા૰ سفتن.

૧૮. એ સેવાએ પેહલવી બોલોમાં જંદના ને મલતા ખ, ની પાસે જેહારે અ, અથવા આ, અને ઈ, આવેછે તેઆરે તેઓની વચ્ચે હમેશ ઉ, વધારા તરીકે લખેઆમાં આવેછે, પણ તે હેનો ઊચ્ચાર કરેઆમાં આવતો નથી, અને તેજ કાએદો ફારસી માંભી વપરાએલોછે. જેમકે:— ખારશ–"સેહેલાઈ" અવ૰

ફા૦ خواري. ખાવ્-અવ૦ ફા૦ خواب. ખાર-"ખાનાર" અવ૦ ફા૦ خوار. ખાવર-"બરદાશત કરનાર" અવ૦ ફા૦ خوارر.

૧૯. જેમ જંદ બોલની શરૂઆતમાં આવેલા ઉ, ને બદલે પેહેલવીમાં ઓ-લખાએછે, તેમ કેટલાએક બોલોમાં ને બદલે ગ, વાપરેલોછે. જેમકે:— ગોફતે-"કહેલું" અવ૦ ઊખત, ફા૦ [illegible]. ગોશને-"ગોધો, અથવા જવાં ન નર" અવ૦ , સં૦ उक्षन्.

૨૦. જંદ બોલમાં જે ચોકસ અખશરોની આગલ ઈ, ઉ, અને ઇ, પુશતીને સારૂ તથા અખશરની જોરણીને ખાતર આવેલીછે, તે પેહેલવીમાં વાપરેલી નથી. જેમકે:- રીશ-"જખમ" અવ૦ ફા૦ ريش. સીજ-"દુખ" અવ૦ ફા૦ سيج. પરીક-અવ૦ ફા૦ پري. રોદ-"નદી" અવ૦ ફા૦ رود. ગેરફતન-"પકડવું" અવ૦ ફા૦ گرفتن. ગરમ-"ઊંનું" અવ૦ ફા૦ گرم. અરજ-"કીમત" અવ૦ ફા૦ ارز. વરસ-"બાલ" અવ૦ સં૦ वर्श.

૨૧. આએ વાત ઈઆદ રાખવી જોઈએછે કે જંદ બોલો ઉપરથી બનેલા પેહલવી શબદોની સેવટનો વ્યંજન ઘણું કરીને સાકેન અથવા વિરાંમ બોલાએછે, અને અસલ જંદ બોલને છેડે , , અથવા અને અથવા , એ સ્વરો આવેલા હોએછે તે પેહેલવીમાંથી નીકલી જાએછે. જેમકે:— બુજ-"બકરૂં" અવ૦

ફા૦ مغ. મગ-"ખાડો" અવ૦ ફા૦ تن. તંન-અવ૦ ફા૦ ... ખેરદ-"બુધ્ધી" અવ૦ ફા૦ خرد. ગર-"પરવત" અવ૦ ફા૦ گر. બૂમ-અવ૦ ફા૦ بوم સં૦ ભૂમિ.

૨૨. જંદમાં જે બોલની સેવટનો વ્યંજન તેહેની આગલના બીજા વ્યંજનની સાથે જોડાએલો હોએચ અને ઊપલા કાએદા પરમાણે તે બોલ પેહેલવીમાં વપરાતી વખતે તેહેની સેવટનો સ્વર નીકલી ગએલો હોએચ, તેઆરે તે બેમાંનો પેહેલ્લો વ્યંજન જબર સાથે ઈઆને આખ્ખો બોલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— વજર્-"ગોરૂજ" અવ૦ . ફરશોસ્તર-અવ૦ . ફરપદ્-અવ૦ .

૨૩. જંદના જે બોલમાં ની આગલ અથવા મેલેઆમાં આવેછે તે બોલ પેહેલવીમાં વાપરતી વખતે તેહેમાંથી ઊપલા અખશરો કાહાડી નાંખેઆમાં આવેલાછે. જેમકે:— વંઘહુ-નું વહુ-"ભલું". અંઘહોશ-નું અહોશ-"બેમરગ". દંઘહુ પઈતે-નું દહીઓપદ-"પાદશાહ".

વ્યંજનો.

૨૪. કંઠસ્થાન- ૧. ક, જેહારે આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે તે જંદ , તથા પાજંદ, અને ફારસી ک સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— કારદ-"છરી" અવ૦ પા૦ ફા૦ کرد. કસ-"નાહલું" અવ૦ ફા૦ کس.

[illegible] કામે—"મરજી" અવ૦ [illegible], પા૦ [illegible] ફા૦ کام, સં૦ કામ. જેહારે એ અખશર બોલની વચ્ચે તેહેની આગલ આવેલા ક કેર વ્યંજન સાથે જોડાએલો હોએચ તેઆરે તે "ક" નાજ ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અને જંદ તથા ફારસીના તેજ અખશર સાથે બદલ થાએછે. પણ મૃદુ સાથે જોડાએલો હોએચ તારે તેહેનો ઊચ્ચાર ૭ ગ, ના જેવો થાએછે, અને તે પાજંદ [illegible] તથા ફારસી گ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] શકસતંન—"ભાંજવું" અવ૦ [illegible] પા૦ [illegible] ફા૦ شکستن. [illegible] નેગાન—"છુપી ઊં" અવ૦ [illegible] પા૦ [illegible], ફા૦ نگان. [illegible] આગાસ—"ખબરદાર" અવ૦ [illegible] પા૦ [illegible] ફા૦ آگاه. [illegible] કરગાસ—અવ૦ [illegible], પા૦ [illegible] ફા૦ کرکس. સેવટે બોલાતા ૭ ક, વીસે ચોકસ નીઅમ રાખવામાં આવેલો નથી. કેમકે તેહેનો આકાર કેટલાએક અખશરોની શેકલને એકમલતો આવ્વાને લીધે જાંહાં તેહેનો ઊચ્ચાર "ક" નો નહી કરવો જોઈએ તાંહાં તેહેને ઊપલા ઊચ્ચારથી કેટલાએકોએ વાંચેલોછે. જેમકે [illegible] દાના—આએ બોલ જંદ [illegible] ઊપરથી નીકલેલોછે, તેહેની સેવટે આવેલો ૭ નો આકાર [illegible] આ—ને બદલે [illegible] થાએલોછે, તે છતાં તેહેને **દાનાક**, તેમજ [illegible] ચારે, "એલાજ" એ બોલ જંદ [illegible] ઊપરથી નીકલેલોછે, તેહેને **ચારક** કરીને વાંચેછે. એ સેવાએ કેટલાએક બોલોની સેવટે આવેલો ૭ ક, જંદના ૭ સાથે બદલ થાએછે અને ફારસીમાંબી તેમજ રહેલોછે. જેમકે:—[illegible] ખુશક—"સૂકું" અવ૦ [illegible] ફા૦ خشک. [illegible] નીઆક—"બપાલો" અવ૦ [illegible] ફા૦ نیاک અથવા نیا.

૨. ખ, આએ અખશરનો એક ઉચ્ચાર જંદના ને મલતો થાએછે, અને તેહેનો સાદ હલકમાંથી નીકલેછે. જેમકે:– ખરદ–"અકલ" અવ૦ ફા૦ خرد. ખરૂસ–"પોકાર" અવ૦ ફા૦ خروش. બીજો ઉચ્ચાર જંદના ને મલતોછે, અને તેહેનો આવાજ ઉપલા આવાજથી હલકી ઘાંટીની ઉપરથી નીકલેછે, અને તે જંદના તથા ની સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— ખોરે–"નુર" અવ૦ ફા૦ خوره. ખારી–"સુખ" અવ૦ ફા૦ خواري. ખુશ્ક–"સુકૂં" અવ૦ ફા૦ خشک. ખુરશેદ–"સુરજ" અવ૦ ફા૦ خورشيد. વ ચલો, હમખા–"દોસત" અવ૦ ફા૦ همخواه. બખ્ત–"નસીબ" અવ૦ ફા૦ بخت. અખુ–"દેલ" અવ૦.

૩. ગ–આએ અખશરનો આકાર બીજા અખશરોની વલંન સાથે એકમલતો હોવાને લીધે તેહેની પીછાંણને સારૂ પાસલા જમાનામાંતે ઉપર (¨) મેલવાનો રવઈઓ નીકલેઓછે. પણ તે પુસતકોમાં કોઈ કોઈ ઠેકાંણે જોઆમાં આવેછે. આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે અવસ્તાના તથા અને ફારસી گ તથા ج સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:– ગોન્–"રંગ" અવ૦ ફા૦ گون. ગાસ્–"જગો" અવ૦ ફા૦ جای. ગોશતાસ્પ્– અવ૦ ફા૦ گشتاسپ. ગોમાન્–"શક" અવ૦ ફા૦ گمان. ગાન–"જીવ" અવ૦ ફા૦ جان; બોલની વચ્ચે, જેમકે:–

[Pahlavi] ઓગામ—અવ૦ [Avestan] પા૦ [Pazand] ફા૦ اشکم.
[Pahlavi] અંગોસ્ત્—"આંગલું" અવ૦ [Avestan] ફા૦ انگشت;
બોલની છેડે આવેછે તે અવસ્તાના [Avestan] ક, [Avestan] ગ, અને [Avestan] ઘ. સાથે
અને ફારસી گ તથા ک સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[Pahlavi] ગો
ર્ગ—"વરૂ" અવ૦ [Avestan] ફા૦ گرگ. [Pahlavi] મર્ગ—"મોહત"
અવ૦ [Avestan] ફા૦ مرگ. [Pahlavi] જંગ—"પગ" અવ૦
[Avestan]. [Pahlavi] વર્ગ—"પાતરૂ" ફા૦ برگ. [Pahlavi] દરંગ—"લાંબી
મુદ્દત" અવ૦ [Avestan] ફા૦ درنگ. [Pahlavi] તીગ—"તલવાર" અ
વ૦ [Avestan] ફા૦ تیغ. એ સેવાએ કેટલાએક બોલોની સેવટે [Pahlavi] ગ,
વધારા તરીકે વપરાએલોછે. જેમકે:—[Pahlavi] વસ્તરગ—"કપડું"
અવ૦ [Avestan], સં૦ વસ્ત્ર; કેટલાએક બોલોની સેવટે [Pahlavi] ઈ, ની જ
ગોએ "ગ" વંચાએલોછે. જેમકે:—[Pahlavi] સીજી—"દુખ દેનાર" તેહે
નું, સીજગ, ફા૦ سیزگی દુખ, સખતી, [Pahlavi] હમપુનસેસ—"પુછ
પરછ કરવી" તેહેનું, હમપુનસગશ, ફા૦ همپرسی; કેટલાએક અવસ
તાના બોલોમાં સેવટે આવેલા [Avestan] ને બદલે પેહેલવીમાં [Pahlavi] ગ, વપરાએ
લોછે. જેમકે:—અવ૦ [Avestan] નું [Pahlavi]ગ, નેરીઓ
સંગ, [Avestan] નું [Pahlavi] બંગ—"હમેલ તોડી પાડવાની દવાઈ".

૪. [Pahlavi] ઘ.—આએ અખશરનો આકાર તથા ઉચ્ચાર અવ
સતાના [Avestan] ને મલતોછે, અને તે અવસતામાં ઉપલાજ અખશર
સાથે અને ફારસીમાં ک સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[Pahlavi] ઘન—
"તે" [Pahlavi] ઘનશને—"માર" બોલની વચ્ચે. [Pahlavi] વઘદાન—
"માથું" અવ૦ [Avestan] પા૦ [Pazand] ફા૦ [Persian]. [Pahlavi] અઘ

દીન—"ખરાબ ધરમ" અવ૦ [illegible]; છેલ્લે. [illegible] મઘ—"ખાડો" અવ૦ [illegible] ફા૦ مغاک. [illegible] વજઘ—"દેડકો" અવ૦ [illegible] ફા૦ وزغ અ૦ وزغ. [illegible] અઈઓઘ—"જુગારી" ફા૦ [illegible].

૨૫. **તાલુસ્થાન.** ૨-૧. [illegible] ચ, આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે હમેશ તે અવસ્તાના [illegible] અને ફા૦ چ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] ચશમ—"આંખ" અવ૦ [illegible] ફા૦ چشم. [illegible] ચાહ—"કુઓ" અવ૦ [illegible] ફા૦ چاه. [illegible] ચારે—"એલાજ" અવ૦ [illegible] ફા૦ چاره. બોલની અંદર જેઆરે બે સ્વરોની વચ્ચે ઈઆ કોઈ મૃદુ અખશરની પછી તે સાથે જોડાએલો આવેછે, તેઆરે તેહેનો ઊચ્ચાર "જ" ના જેવો થાએછે, અને તે ફારસી ز સાથે બદલ થાએછે, અને તેમ નહી હોએચ તો "ચ," ના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અને તેમજ તે ફારસી چ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] રોજન્—"બારી" અવ૦ [illegible] ફા૦ روزن. [illegible] તજેદ—"તે ચાલેચ" અવ૦ [illegible] ફા૦ تازد અથવા تازد. [illegible] માનોશચેહર—"મીનોચેહર" અવ૦ [illegible] ફા૦ منوچهر. [illegible] "તે ખરાબ કરેચ" અવ૦ [illegible]. બોલની સેવટે ઘણું કરીને "જ" ના ઊચ્ચારથી બોલાએછે, અને તે અવસ્તાના [illegible] અને ફારસી ج અથવા ز સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] ફ્રાજ્—"આગલ" અવ૦ [illegible] ફા૦ فراز. [illegible] પંજ—"પાંચ" અવ૦ [illegible] ફા૦ پنج. [illegible] અજ—"થી" અવ૦ [illegible] ફા૦ از. કેટલીએક વખત પેહેલવીમાં [illegible] ને બદલે [illegible] લખેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:—

સજેદ—"તે જાએચ" અવ૦ , તેહેને બદલે સજેદ—આવેછે. તેમજ તજેદ—નું તજેદ—થએલુંછે.

૨. જ-આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તે આરે તે અવસ્તાના અથવા સાથે અને ફારસી ج સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— જસતે—"પોહોચેલું" અવ૦ . જહે—"જનાકાર" અવ૦ ફા૦ جه. જામાસ્પ—અવ૦ ફા૦ جاماسپ. જાદૂ—"જાદુઈ" અવ૦ ફા૦ جادو. જોઈઆન—"જવાંન" અવ૦ ફા૦ جوان. જમ—અવ૦ ફા૦ جم, વચ્ચે આવેછે તેઆરે અવસ્તાના , અને તથા ફારસી ج અને ز સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— હનજમંન—"મેલાવડો" "મજલસ" અવ૦ ફા૦ انجمن. બાજા—"બાજુ" અવ૦ ફા૦ بازو. ફરજાને—"દાંનેશમંદ" ફા૦ فرزانه; બોલની સેવટે આવેછે તેઆરેબી ઊપલાજ અખશરો સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— અરજ—"કીમત" અવ૦ ફા૦ ارز. બુજ—"બકરૂં" અવ૦ ફા૦ بز. સોજ—"દુખ" અવ૦ ફા૦ سوز. એ સેવાએ અવસ્તાના , અને સાથે બદલ થાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:— નું નોમજ—"નમસકાર" "સલાંમ" ફા૦ نماز. નું અજેર—"નીચે" ફા૦ زیر.

૩. જ઼—આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં અવસ્તાના , અને સાથે અને ફારસી ز અથવા ژ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે,

[illegible] જફર-"મોહોડું" અવ૦ [illegible] ફા૦ زفر - زفر. [illegible] જને-"જન" અવ૦ [illegible] ફા૦ زن. [illegible] જરદ-"પીલું" અવ૦ [illegible] ફા૦ زرد. [illegible] જનશને-"માર" અવ૦ [illegible]-"મારવું" ફા૦ زنش. [illegible] જુફર-"ઊંડું" અવ૦ [illegible] ફા૦ ژرف; બોલની વચ્ચે આવેછે તેઆરે અવસ્તાના [illegible] અને ફારસી ز સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] હોજવાન-"જીભ" અવ૦ [illegible] ફા૦ زبان. [illegible] વજદ-"દંડો" અવ૦ [illegible] ફા૦ وزد. [illegible] વજર-"ગુરજ" અવ૦ [illegible] ફા૦ گرز.

૪. [illegible] જ-આએ અખશર અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] અને ફા૦ ژ અથવા ز સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] જાનૂં-"ગોઠંણ" અવ૦ [illegible] ફા૦ زانو. [illegible] અવીજે-"નીરમલ" ફા૦ ازاد. [illegible] દુજખાને-"દોજખ"† અવ૦ [illegible] ફા૦ دوزخ. [illegible] અજ-"સાંપ" અવ૦ [illegible] ફા૦ اژدر. [illegible] દુજ-"ચોર" અવ૦ [illegible] ફા૦ دزد.

૨૬. **દંતસ્થાન.** ૨-૧. [illegible] ત, આએ અખશર અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] સાથે અને ફારસી ت અથવા د સાથે બદલ થાએછે. તે

† અવસ્તાના કેટલાએક બોલો પેહલવીમાં વપરાતી વખતે અસલ એમલાની અંદર આવેલા અખશરો અવાર નવાર થએલાછે. જેમકે:—[illegible] ગેરેવ-"ગર્ભ" નું [illegible] ગેવર, [illegible] કરન-"કીનારો" તેહેનું [illegible] કનારે-તેમજ [illegible] અહૂમ-નું [illegible] અખુન- થવું જોઇએ તેહેને બદલે [illegible] અ, ને ઠેકાણે [illegible] ખ, બદલાઇને [illegible] ખાને, થએઉછે, અને તે બોલ ફારસીમાંની خانه કરીને વપરાએઓછે. પણ دوزخ બોલની અંદર ફારસીમાંથી خانه નીકલી ગઇઉછે અને دوزخانه ને બદલે સંખયેપ થાઇને دوزخ રહેલુંછે.

હેમાં બોલની શરૂઆતમાં હમેશ "ત" ના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] તંન—"શરીર" અવ૰ [illegible] ફા૰ تن. [illegible] તેજ.—"તીખશન" અવ૰ [illegible] ફા૰ تیز. [illegible] તનુર—"પદરખાંનું" અવ૰ [illegible] ફા૰ تنور. [illegible] તોખશા—"કોશેશ" અવ૰ [illegible] ફા૰ تخشش. બોલની વચ્ચે અથવા સેવટે જો તેહેની આગલ કઠોર વ્યંજન આવેલો હોએતો તેહેનો ઊચ્ચાર "ત" નો થાએછે, અને મૃદુ હોએતો "દ" થાએછે. જેમકે:— [illegible] ઓશતર—"ઊંઠ" અવ૰ [illegible] ફા૰ اشتر. [illegible] શતન—"શેહેર" અવ૰ [illegible]. [illegible] સ્તૂન—અવ૰ [illegible] ફા૰ ستون. [illegible] જાદૂ—"જાદુઈ" અવ૰ [illegible] ફા૰ جادو. [illegible] દાદે—"આપેલું" અવ૰ [illegible] ફા૰ داد. છેલલો, [illegible] હફ્ત—"સાત" અવ૰ [illegible] ફા૰ هفت. [illegible] બખત—"ભાએગ" અવ૰ [illegible] ફા૰ بخت. [illegible] રદ—"સરદાર" અવ૰ [illegible] ફા૰ رد. [illegible] જવીદ—"જુદું" અવ૰ [illegible] ફા૰ جدا. [illegible] ગઈઓમરદ—અવ૰ [illegible] ફા૰ کیومرث. એ સેવાએ કોઈ વખતે પેહેલવીમાં [illegible] થ, નો ઊચ્ચાર કરવા સારૂ [illegible] ત—અને [illegible] હ—સાથે લખેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] અરથશતર—"અરદેશેર" ફા૰ اردشیر. પણ [illegible] નો એમલો પેહેલવીમાં લખતી વખતે [illegible] અને [illegible] પછી [illegible] ઉ, મેલવો જોઈએ તાંહાંવચ્ચે મેલેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:—[illegible].

૨. [illegible]—[illegible]—[illegible] દ, આએ અખશરનો [illegible]—[illegible] આકાર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે તે અવસ્તાના [illegible] અને [illegible] સાથે બદલ થા

એછે, અને ફારસીમાં [illegible] સાથે મલેછે. જેમકે:— [illegible] દુશમન-"શતરૂ" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] દાર-"લાકડૂં" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] દરૂંન-"રોટી" "ખોરાક" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] દોશે-"ઈછા" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] દસ્ત-"હાત" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] દામાદ-"જમાઈ" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]; બોલની વચ્ચે [illegible] દ, અવસ્તાના [illegible] ત, [illegible] અને [illegible] સાથે તથા ફારસી [illegible] સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:-[illegible] અંદર-"મધે" "વચ્ચે" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] દંદાન-"દાંત" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] ગોશતદાન-"જીવાંમનું વાસંન" અવ૦ [illegible]. [illegible] પદામ-"પદાન" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] વજદુર-"પરવરશી" અવ૦ [illegible]; બોલની સેવટે લખાએલો [illegible] દ, અવસ્તાના [illegible], [illegible], [illegible] અને [illegible] સાથે બદલ થાએછે. તેહેમાં [illegible] નો આકાર ઘણું કરીને અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] ને બદલે વપરાએલોછે. જેમકે:—[illegible] અરવંદ-"તજીવાન" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] અંદ-"તેટલું" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] સજદ-"તે જાએછે" અવ૦ [illegible]. [illegible] મેજદ-"બદલો" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] દામાદ-"જમાઈ" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] વાદ-"પવન" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] રોદ-"નદી" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible].

ઙ. ૧ ન, આવો અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેલો હોએચ

તે હમેશ અવસ્તાના [illegible] અને ફારસી ن સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:– [illegible] નીમે–"તરફ" અવ૦ [illegible] ફા૦ نیم. [illegible] નમદ–"બીછાંનું" અવ૦ [illegible] ફા૦ نمد. [illegible] નીઆક–"ખપાવો અથવા મમાવો" અવ૦ [illegible] ફા૦ نیاز; બોલની વચ્ચે આવેછે તે અવસ્તાના [illegible], [illegible], અને [illegible] તથા ફારસી ن અને ر સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— [illegible] પાને–"સંભાલ કરનાર" અવ૦ [illegible] ફા૦ بان. [illegible] અનદર–"મધે" અવ૦ [illegible] ફા૦ اندر. [illegible] ફ્રનાજ્–"આગલ" અવ૦ [illegible] ફા૦ فراز. [illegible] પુનસેદ "તે પુછેચ" અવ૦ [illegible] ફા૦ پرسد; બોલને છેડે આવેછે તેઆરે પણ ઉપલાજ અખશરો સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— [illegible] દનદાંન–"દાંત" અવ૦ [illegible] ફા૦ دندان. [illegible] રોબાન–"આતમા" અવ૦ [illegible] ફા૦ روان. [illegible] શતંન–"દેશ" અવ૦ [illegible] ફા૦ شهر. [illegible] મતંન–"બંદોબસત, કરાર" અવ૦ [illegible] ફા૦ مهر. એ સેવાએ [illegible] દેરંગ–"લાંમબો વખત" એ બોલની અંદર બોલાતો [illegible] ન, અવસ્તાના [illegible] ને બદલે આવેલોછે, કેમકે અવ૦ [illegible] બોલ ઉપરથી પેહલવી [illegible] દેરંગ, બોલ નીકલેલોછે, અને તે ફારસીમાંબી درنگ કરીને વપરાએલોછે. અવસ્તાના [illegible] ને બદલે પેહલવીમાં [illegible] ઉ, થાએછે, અને [illegible] ન, તથા [illegible] ઉ, નો આકાર એકસરખો હોવાને લીધે ઉપલો ફેરફાર થાએલોછે.

૨૭. **ઓશ્ટસ્થાન**—૪-૧. [illegible] પ, આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે અવસ્તાના [illegible] તથા ફારસી پ અથવા

પ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] પુર-"ભરેલું" અવ૦ [illegible] ફા૦ پر. [illegible] પાશને-"એડી" અવ૦ [illegible] ફા૦ پاشنه અથવા پاشنه. [illegible] પુના-"જવાંન પુરૂશ" અવ૦ [illegible] ફા૦ برنا; બોલની વચ્ચે તથા સેવટે અવસ્તાના [illegible], તથા [illegible] અને ફા૦ પ અથવા પ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] સ્પેદ-"ઉજરૂં" અવ૦ [illegible] ફા૦ سپید. [illegible] ફરપદ-"ઘુંટી" અવ૦ [illegible]. [illegible] સેપાહપત-"લશકરનો સરદાર" ફા૦ سپهبد. [illegible] અસ્પ-"ઘોડો" અવ૦ [illegible] ફા૦ اسپ. [illegible] કરપ-"કાલબુદ" અવ૦ [illegible] ફા૦ کرپ. [illegible] શપ-"રાત" અવ૦ [illegible] ફા૦ شب.

૨. [illegible] ફ, આએ અખશર અવસ્તાના [illegible] તથા ફારસી ف સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] ફરદુમ-"પેહલું" અવ૦ [illegible] ફા૦ فردم. [illegible] ફનાજ-"આગલ" અવ૦ [illegible] ફા૦ فراز. [illegible] ફરમાન-"હોકમ" પા૦ [illegible] ફા૦ فرمان; બોલની વચ્ચે આવેછે તેઆરેબી અવસ્તા અને ફારસીના ઉપલા જ અખશરો સાથે બદલ થાએછે. પણ તેહમાં આટલો ફેરછે કે અવસ્તાના કેટલાએક બોલોમાં [illegible] ની આગલ [illegible] પ, આવેલોછે તે પેહલવીમાં હમેશ "ફ" ના ઉચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અને તેમજ તે ફારસીમાંબી વપરાએલોછે. જેમકે:—[illegible] વફર-"બરફ" અવ૦ [illegible] ફા૦ برف. [illegible] જુફર-"ઊંડું" અવ૦ [illegible] ફા૦ ژرف. [illegible] દરફશ-"જુનડો" અવ૦ [illegible] ફા૦ درفش. [illegible] હફત-"સાત" અવ૦ [illegible] ફા૦ هفت.

સોફ્તે-"ખલુ" અવ૦ ફા૦ سفت. અઈઆફ્ત-"આએપત" અવ૦ ફા૦ تاب. નાફ-"દુંટી" અવ૦ ફા૦ ناف. બોલની સેવટે ફારસીના કેટલાએક બોલોમાં ک સાથે પણ બદલ થાએછે. જેમકેઃ— કોફ-"ટેકડો" અવ૦ પા૦ ફા૦ کوه. એ સેવાએ પેસ્તાન- આએ બોલમાં વપરાએલો પ, અવસ્તાના પ- ને બદલે આવેલોછે, કેમકે અવસ્તામાં આવેલા બોલ ઊપરથી પેહેલવી બોલ નીકલેલોછે, અને જેમ પેહેલવીમાં પ, વપરાએઓછે, તેમજ ઊપલો બોલ ફારસીમાંબી پستان કરીને پ થી લખેઆમાં આવેછે. આ ફેરફાર બોલની શરૂઆતમાં આવેલા બે જોડ અખશરોની વચ્ચે વધારાની ઈ, દાખેલ થવાથી થએઓછે. વલી ફરેદુન- બોલની અંદર જે ફ, વપરાએઓછે તે અપવાદ તરીકેછે, કેમકે તે અવસ્તાના ને બદલે લખેઆમાં આવેલોછે. અવસ્તામાં પાદશાહ ફરેદુનનું નાંમ કરીને લખેલુંછે, તેહેનું પેહેલવી તથા ફારસીમાં , فریدون, થાએલુંછે.

૩. બ, આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે તે અવસ્તાના અને ફારસી ب સાથે બદલ થાએછે. જેમકે, બેવર-"દશ હજાર" અવ૦ ફા૦ بیور. બુજ-"બકરૂં" અવ૦ ફા૦ بز. બાજા-"બાજુ" અવ૦ ફા૦ بازو. બોલની વચ્ચે અથવા સેવટે આવેછે તેઆરે તે અવસ્તાના અને તથા ફારસી ب અથવા و સાથે બ

દલ થાએછે, અને આવસ્તાના » અથવા [illegible] ને બદલે પેહેલવી માં [illegible] ની આગલ ı ઉ, વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] તોબાન—"સકતી" અવ૦ [illegible] ફા૦ توان. [illegible] રોબાન—"જીવ" અવ૦ [illegible] ફા૦ روان. [illegible] દોબારીદન—"દોડવું" અવ૦ [illegible] ફા૦ دویدن, બોલની સેવટે. [illegible] હુસરોબ—"નેકનાંમી વાલો" અવ૦ [illegible] ફા૦ خسرو. [illegible] ગરોબ—"નવગીરેહની લાકડી" અવ૦ [illegible] ફા૦ کروب અથવા کرو. [illegible] ખુંબ—"કુમારની ભઠી" અવ૦ [illegible] ફા૦ خنب. એ સેવાએ કેટલાએક બોલોની સેવટે અથવા વચ્ચે ε ની પાસે [illegible] વધેલોછે તે અવસ્તામાં મલતો નથી, પણ ફારસીમાં કેટલેએક ઠેકાંણે રહેલોછે. જેમકે:—[illegible] દુંબ—"પુછડું" અવ૦ [illegible] ફા૦ دنب. [illegible] નંબ—"તરાવત" અવ૦ [illegible] ફા૦ نم. [illegible] સ્તહમબે—"જોલમ" અથવા [illegible] સ્તહમે- ફા૦ ستهم અથવા ستم. કેટલાએક બોલોની સેવટે આવેલો [illegible] ફારસીમાં ه સાથે બદલ થએલોછે. જેમકે:—[illegible] સ્તોબ—"આજેજ" તેહેનું પા૦ [illegible] ફા૦ ستوه. [illegible] ગરોબ—"ગાંઠ" તેહેનું گره.

૪. ε મ, આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં અવસ્તાના ɛ અને ફારસી م સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] મીઆન—"વચ્ચે" અવ૦ [illegible] ફા૦ میان. [illegible] મખશ—"માંખ" અવ૦ [illegible] ફા૦ مگس. [illegible] મોરૂ—"પંખેરૂં" અવ૦ [illegible] ફા૦ مرغ. બોલની વચ્ચે અથવા સેવટે અવસ્તાના ɛ, ɟ અને કોઈ વખતે » તથા ફારસી م અને ب સાથે બદલ થાએછે. જેમકે-

[illegible] હનજમન-"મંડળી" અવ० [illegible] ફા० انجمن. [illegible] ગેમાન-"શક" અવ० [illegible] ફા० گمان. [illegible] આસમાન-"આકાશ" અવ० [illegible] ફા० آسمان. [illegible] જરમાન-"વખત" "જુદાપો" અવ० [illegible] ફા० زمان. બોલની સેવટે. [illegible] એસમ-"કાદી" અવ० [illegible] ફા० اسم. [illegible] દામ-"જગત" અવ० [illegible] ફા० دام. [illegible] પદામ-"પદાંન" અવ० [illegible] ફા० پدام. [illegible] વરહરામ-અથવા [illegible]-"બેહેરામ" અવ० [illegible] ફા० بهرام. [illegible] વીઊંગહામ- અવ० [illegible] ફા० ویونگهان.

૨૮. **અર્ધસ્વર**-૫-૧. [illegible] અથવા [illegible] ય, એ અખશર અવસ્તાની [illegible] અથવા [illegible] સાથે અને ફારસી ی સાથે બદલ થાએછે. જેમકે, [illegible] યજત-"આરાધના વાલો" અથવા "ઈજદ" અવ० [illegible] ફા० ایزد. આએ બોલની સેવટે આવેલો [illegible] ઙ- અવસ્તાના [illegible] ને બદલેછે, પણ તે બોલાતો નથી. [illegible] યાન-"બુજોરગ" અવ० [illegible] ફા० یان. બોલની વચ્ચે. [illegible] મયાન-"કમર" અવ० [illegible] ફા० میان. [illegible] અયાફ્ત-"આએપત" અવ० [illegible] ફા० یافت. બોલને છેડે. [illegible] સાય-"છાયો" અવ० [illegible] ફા० سای.

૨. [illegible] ર, આએ અખશર અવસ્તાના [illegible] અને ફારસી ر સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— [illegible] રોશંન-"ચલકાટ વાલું" અવ० [illegible] ફા० روشن. [illegible] રદ-"સરદાર" અવ० [illegible] ફા० رد. [illegible] રોજન-"બારી" અવ० [illegible] ફા० روزن.

બોલની વચ્ચે. [illegible] અરજ-"કીમત" અવ૦ [illegible] ફા૦ ارز. [illegible] ખરદ-"અકલ" અવ૦ [illegible] ફા૦ خرد. [illegible] ગોરગ-"વરૂ" અવ૦ [illegible] ફા૦ گرگ. બોલની સેવટે. [illegible] ઓશતર-"ઊંટ" અવ૦ [illegible] ફા૦ اشتر. [illegible] દર-"દૂર" અવ૦ [illegible] ફા૦ دور. [illegible] ઓશસ્તર-"ઊગમણ" અવ૦ [illegible]. [illegible] દીવાર-"દીવાલ" અવ૦ [illegible] ફા૦ دیوار. [illegible] જરથુહશતર-"જરતોશત" અવ૦ [illegible] ફા૦ زردهشتر.

૩. [illegible] લ, આએ અખશર અવસ્તામાં નથી, પણ પાછલથી તે પેહલવીમાં વપરાએલોછે, અને તે અવસ્તાના [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] અને [illegible] સાથે અને ફારસીમાં ل સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— [illegible] અલબોરજ-"અલબરૂજ પાહાડ" અવ૦ [illegible] ફા૦ البرز. [illegible] બુલંદ-"ઊનચો" અવ૦ [illegible] ફા૦ بلند. [illegible] બાલા-"ઊંચે" અવ૦ [illegible] ફા૦ بالا. [illegible] માલીદન-"મસલવું" અવ૦ [illegible] ફા૦ مالیدن. [illegible] હલેદ-"તે છોરી દીએચ" અવ૦ [illegible] ફા૦ هلد. [illegible] હલે-"બેહુદું બોલનાર" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] હમીમાલ-"શતરૂ" અવ૦ [illegible] ફા૦ [illegible]. [illegible] પોહલ-"પુલ" અવ૦ [illegible] ફા૦ پل અથવા پول. [illegible] હજલ-"વાટપાડો" અવ૦ [illegible] ફા૦ هزل.

૪. [illegible] વ, આએ અખશર અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] તથા ફારસી و, ب અને گ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— [illegible] વેશ-"ઘ

ણું" અવ૦ [illegible] ફા૦ بیش. [illegible] વીમ-"ધાસતી" અવ૦ [illegible] ફા૦ بیم. [illegible] વજ્ઘ-"દેડકો" અવ૦ [illegible] ફા૦ غوک; બોલની વચ્ચે. [illegible] ગોશવાર-"કાંનની બાલી" અવ૦ [illegible] ફા૦ گوشوار. [illegible] હાવન-"ખાંડણી" અવ૦ [illegible] ફા૦ هاون. [illegible] ઓરવર-"જાડ" અવ૦ [illegible] ફા૦ اورور અથવા بر, બોલની છેવટે. [illegible] સરવ-"સરોવરનું જાડ" ફા૦ سرو. [illegible] ગવ-"ગાય" અવ૦ [illegible] ફા૦ گو.

૫. [illegible] વ, આએ અખશર અવસ્તાના [illegible] વ્ અથવા [illegible] સાથે અને ફા૦ و અથવા ب સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] એવીઆંઘહુન-"કુસતી" અવ૦ [illegible]. [illegible] ખાવ્ર-"બરદાશત કરનાર" અવ૦ [illegible] ફા૦ خوار. [illegible] અવ્ર-"વાદલ" અવ૦ [illegible] ફા૦ ابر. [illegible] ગવ્ર-"ગર્ભ" અવ૦ [illegible].

૨૯. ઊપમ. ૬-૧. [illegible] શ, આએ અખશર અવસ્તાના [illegible], [illegible] અને [illegible] તથા ફારસી ش અથવા س સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—[illegible] શરમ-"લાજ" અવ૦ [illegible] ફા૦ شرم. [illegible] શાદી-"ખુશી" અવ૦ [illegible] ફા૦ شادی. [illegible] શૂદન-"જવું" અવ૦ [illegible] ફા૦ شدن, બોલની વચ્ચે. [illegible] પાશને-"એડી" અવ૦ [illegible] ફા૦ پاشنه. [illegible] હશત-"આઠ" અવ૦ [illegible] ફા૦ هشت. [illegible] અરશક-"અદેખાઈ" અવ૦ [illegible] ફા૦ رشک. [illegible] પેશક-"કીમત" અ

વ૦ . મખશ–"માંખ" અવ૦ ફા૦ مگس. શેકસ્તન–"ટોડવું" અવ૦ ફા૦ شکستن.

૨. , સ, આએ અખશર અવસ્તાના , , , અને સાથે તથા ફારસી س, ش અને ز સાથે બદલ થાએછે, તેહમાં બોલની શરૂઆતમાં આવેલો અવસ્તાના અને સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— સ્તારે–"સીતારો" અવ૦ ફા૦ ستاره. સરૂન–"સીંગનું" અવ૦ ફા૦ سرون. સોહર–"રાતું" અવ૦ ફા૦ سرخ. સખ્ત–"કઠણ" અવ૦ ફા૦ سخت. સીજ–"દુખ" અવ૦ ફા૦ سیج. સે–"તરણ" અવ૦ ફા૦ سه; બોલની વચ્ચે અથવા સેવટે આવેલો અવસ્તાના ઊપલા સંઘલા અખશરો સાથે તેઓના મેહલ પરમાણે બદલ થાએછે, અને તે ફારસીમાં س, ش અને ز સાથે મલેછે. જેમ કે:— વાસ્તર–"ઘાસ" અવ૦ ફા૦ واستر. પોસ્ત–"ચાંમડી" અવ૦ ફા૦ پست. હાસર–"કલાક, ફરસંગ" અવ૦ ફા૦ هاسر અથવા عسر. આસ્રૂન–"અથોરનાંન" અવ૦ ફા૦ آسرون. અંગોસ્ત–"આંગલું" અવ૦ ફા૦ انگشت. મજેસ્ત–"ઘણુંજ મોહોટું" અવ૦ ફા૦ مهست. સોસર–"કાંજી, ખીર" અવ૦ ફા૦ شوربا, سوراخ, ગાસ–"જગો" અવ૦ ફા૦ گاه. પાસ–"સંભાલ" અવ૦ ફા૦ پاس અથવા پاسبانی.

૨. હ, આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં અવસ્તાના અથવા સાથે અને ફારસી ه સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:- હજાર—"હજાર" અવ૦ ફા૦ هزار. હમ—"સાથે, એકસરખું" અવ૦ ફા૦ هم. હફત—"સાત" અવ૦ ફા૦ هفت. હોશ—"મોત" અવ૦ ફા૦ هوش. હશત—"આઠ" અવ૦ ફા૦ هشت. હીમ—"આદત" અવ૦ ફારસીમાં هیم ને બદલે خیم વપરાએછે. જેઆરે હ, બોલની વચ્ચે અથવા સેવટે આવેછે, તેઆરે તે અવસ્તાના , , , અને સાથે અને ફારસીમાં ه અને કોઈજ વેલા خ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— જહે—"જનાકાર" અવ૦ ફા૦ جه. તહમુરપ—"તેહમુરસ" અવ૦ ફા૦ طهمورپ અથવા تهمورث. હેહર—"પલીદી" અવ૦ ફા૦ هیهر. સોહર—"રાતું" અવ૦ ફા૦ سرخ. પહલૂ—"પાંસલી" અવ૦ ફા૦ پهلو. ચેહરે—"સુરત" અવ૦ ફા૦ چهره. ગેહાન—"દુનીઆં" અવ૦ ફા૦ گیهان અથવા جهان. નેહાદન—"મેલવું" અવ૦ ફા૦ نهادن; બોલની સેવટે. પહુ—"પશુ" અવ૦ ફા૦ پاه. દેહ—"દશ" અવ૦ ફા૦ ده. સનાહ—"હથીઆર" અવ૦ ફા૦ سلاح.

એ સેવાએ પેહલવીમાં હર, અથવા હલ, હેવો એમલો લખેઆમાં તથા બોલેઆમાં આવેછે, તે અસલ નથી પણ પછવાડેથી

અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] ને બદલે લખાએલોછે, માટે તે અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] અને ફારસી ش સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—
[illegible] અહલોબ—"પવીતરાઈવાલો" અવ૦ [illegible] ફા૦ اشو.
[illegible] અહરમોઘ—"પવીતરાઇને ખરાબ કરનાર" અવ૦ [illegible] પા૦ [illegible]. [illegible] ફરવહર—"આતમા" અવ૦ [illegible] ફા૦ فروهر.

૩૦. જેમ હમણાની ફારસીમાં મહમદીઆંન લોકોનું રાજ થએ આ પછી ઘણાએક અરબી લોગતો દાખલ કરેઆમાં આવેઆ છે, અને તેમજ હાલની ઈંગરેજી ભાશામાં નારમન બોલો વાપરેઆમાં આવેઆછે, તે પરમાણે પેહલવી ભાશાની અંદર સેમીટીક† બોલો વપરાએલાછે. જે સેમીટીક બોલો પેહલવીમાં વપરાએલાછે તે એકસરખી રીતે વાપરેઆમાં આવેઆ નથી. જેમ હીબરૂ બોલો, કેઆલડી ભાશામાં વાપરતી વખતે તેહમાં કેટલોએક ફેરફાર કરેઆમાં આવેલોછે, તેજ પરમાણે સેમીટીક બોલો પેહલવીમાં વાપરતી વખતે તેહમાં ફેરફાર થએલોછે, અને તે હેવી રીતનોછે કે કેટલાએક સેમીટીક બોલો વગર ફેરફારે પેહલવીમાં વપરાએલાછે, અને કેટલાએક બોલોની આગલ, વચ્ચે, અને સેવટે, અખશરો વધારેઆમાં આવેલાછે. તે વીસેના થોડાએક દાખલાઓ સહમજને સારૂ હમો અતરે પરગટ કરીએછે.

---

† Shemitic સેમીટીક, ની અંદર સાત ભાશાઓ ગણેઆમાં આવેલીછે, તેહેમાં એક Chaldee કેઆલડી, બીજી Syriac સીરીઆક, તરીજી Arabic અરબીક, ચોથી Hebrew હીબરૂ, પાંચમી Samoriton સમોરીટન, છઠી Ethiopic ઇથીઆપીક, અને શાતમી Old phenicion ઓલડ ફેનીસીઅન, માટે સેમીટીકને નામે જે બોલ આવે તેહેને ઉપલી ભાશાઓને લગતો જાણવો.

પેહલવીમાં વગર ફેરફારે વપરાએલા સેમીટીક બોલો.

સેમીટીક.			પેહલવી.
શમ	"નાંમ"	અર૦ اسم	[illegible] શમ.
અબ	"બાપ"	અર૦ اب , ابو	[illegible] અબુ.
ખહ	"બાઈ"	અર૦ اخ	[illegible] ખહ.
શપીર	"ભલું"		[illegible] શપીર.
આહર	"પછી"	અર૦ آخر	[illegible] આહર.
ઈઓમ	"દીવસ"	અર૦ يوم	[illegible] જોમ- ઈઓમ.

બોલની શરૂઆતમાં વધેલા અખશરોનાં દાખલા.

સેમીટીક.			પેહલવી.
નપશ	"પોતે"	અર૦ نفس	[illegible] બેનપશમન.
મલ્લ	"કેહેવું"	અર૦ مرّ	[illegible] જમલ્લુનતન.
શમઅ	"સાંભલવું"	અર૦ سمع	[illegible] વશમમુનતન.
શતઅમ	"ખાવું"	અર૦ طعم	[illegible] વશતમુનતન.

બોલની વચ્ચે વધેલા અખશરોના દાખલા.

સેમીટીક.			પેહલવી.
રાશ	"માથું"	અર૦ راس	[illegible] રોએશમન.
શમા	"આકાશ"	અર૦ سما	[illegible] શમીઆ.
લેલહ	"રાત"	અર૦ ليل	[illegible] લેલીઆ.
તશઅ	"નવ"	અર૦ تسع	[illegible] તશીઆ.

બોલની સેવટે વધેલા અખશરોનાં દાખલા.

સેમીટીક.			પેહલવી.
યદ	"હાત"	અર૦ يد	યદ**મન**.
ગદ	"નસીબ"		જદ**મન**- ગદ**મન**.
રગલ	"પગ"	અર૦ رجل	લગર**મન**.
ગમલ	"ઊંઠ"	અર૦ جمل	જમ**ના**.
કલબ	"કુતરૂં"	અર૦ كلب	કલબા.
ગબર	"પુરૂશ"	અર૦ نفر	ગબ**ના**.
દમ	"લોહી"	અર૦ دم	દમી**આ**.
બશર	"ગોશત"	અર૦ بسر	બસરી**આ**.
સુસ	"ઘોડો"		સુસી**આ**.

૩૧. એ સેવાએ પેહલવીમાં સેમીટીક બોલો થોડાએક અખશરો ના ફેરફાર ઊચ્ચારથી વાંચેઆમાં આવેછે. જેમકે:—**અસર**–"બાંધવું" અર૦ اسر તેહેનું પેહલવી **આસરૂનતન**. **ખત**– "સીવવું" અર૦ خاط તેહેનું પેહલવી **અત્તુનતન**. ગમલ– "ઊંઠ" અર૦ جمل તેહેનું પેહલવી જમ**ના**. રગલ– "પગ" અર૦ رجل તેહેનું પેહલવી **લગરમન**. આએ વાંચવાનો ફેરફાર તરણ તરેહથી થએલો ધારેઆમાં આવે છે, તેહેમાં એક પેહલવી અખશરોના એકસરખા આકારને લીધે પેહલવી વાંચનારોએ અખશરોને ભુલ ભરેલી રીતે વાંચેઆ હોએ અને તેથી પાછલા વખતમાં આએ ફેરફાર થાએલા હોએ. બીજું, સેમીટીક બોલોનાં થોડાએક ચોકસ અખશરોને બદલ કરીને તેહેને

આગલા વખતમાં પેહેલવી વીદ્યારથીઓએ આએ ભાશામાં વાપરે આ હોએતો તેથી ઊપલો ફરક પડેઓ હોએ. અને તરીજું, એમી ટીક ભાશામાં ઊપલા બોલોનો અસલ ઊચ્ચાર પેહેલવીને મલતો હોએ અને પછવાડેથી તેહમાં ફેરફાર થએઓ હોએતો તેથી પણ ઊપર જણાવેઆ જેવો ફેર પડેઓ હોએ.

[Pahlavi]:—શબ્દોત્પત્તિ.

૩૨. શબ્દોની ઊત્પત્તિ, એ જુદા શબદોના આકારમાં જે ભેદ હોએચ તે બતલાવેછે.

શબદો તરણ તરેહનાછે; સાદા, સમાસીક, અને સાધીત; તેહમાં જે શબદ બીજા કોઈ શબદમાંથી નહી બનેઓ હોએ તેહને [Pahlavi] ઈઆને સાદો શબદ કેહેછે. જેમકે:—[Pahlavi] બરાત-“ભાઈ”, [Pahlavi] કોફ-“પાહાડ”, [Pahlavi] ચીશ-“વસ્તુ”; જે શબદ બે જુદા જુદા શબદોની મેલવણીથી બનેલા હોએછે તેહને [Pahlavi] ઈઆને સમાસીક શબદ કેહેછે. જેમકે:—[Pahlavi] કતેખોદા-“ઘરધણી”, [Pahlavi] કારઆગાસ-“કાંમનો જાણનાર”, [Pahlavi] દીન દોસ્ત-“દીનને ચાહનાર”; જે શબદ કોઈ પ્રત્ય અથવા ઊપસર્ગ જોડાઈને બનેલા હોએછે તેહને [Pahlavi] [Pahlavi] ઈઆને સાધીત કરીને કેહેછે. જેમકે:—

[Pahlavi]-“ઊગમન” તેહેને [Pahlavi] જોડાવાથી [Pahlavi] “ઊગમનનું”.
[Pahlavi]-“બોલી” „ [Pahlavi] „ [Pahlavi] “બોલનાર”.
[Pahlavi]-“હદ” તેહેની આગલ [Pahlavi] આવેઆથી [Pahlavi] “વગરહદનું”.
[Pahlavi]-“ફલ” „ [Pahlavi] „ [Pahlavi] “વગર ફલનું”.

૩૩. પેહેલવી ભાશાના શબ્દો આઠ ભાગમાં વેહેંચાએલાછે, જેહેને ગેબશને આઈનીનીહ- ઈઆને ભાશાના ૫ રકારો, કરીને કેહેછે, અને તેઓનાં નાંમની વીગત આએ પરમાણે છે. શમ–નાંમ. ૨- ગોહર–વિશેષણ. ૩- પાદદેહશનેશમ–સર્વનામ. ૪- કુનશને–ક્રિયાપદ. ૫- માલીકે કોનશને–ક્યાવિશેષણઅવ્ય. ૬- માલીકે હમપતવંદ–શબ્દયોગીઅવ્ય. ૭- માલીકે પતવંદ–ઉભેઆંનવયીઅવ્ય. ૮- માલીકે અદવાજ –કેવલપ્રયોગીઅવ્ય.

૧. નામ, એ હરકંઈ ચીજનું નાંમછે; જેમકે:— આદમી; અકલ; ઘોડો; દાહાપણ.

૨. વિશેષણ, નાંમ જે વસ્તુને બતલાવતું હોએ તે વસ્તુની અંદર જે ગુણ હોએ તે બતલાવનાર શબ્દછે. જેમકે:— **મોહોટી** કેતાબ; **નવો** ખરીઓછે.

૩. સર્વનામ એક શબ્દછે કે જે નાંમની બદલીએ મુકેઆમાં આવેછે. જેમકે:— અરદેશેરે ગોસ્સો કીધો અને **તેણે** અરદવાંનના છોકરાને કહીઉં.

૪. ક્રિયાપદ, તે શબદછે કે જે કોઈ તરેની ક્રિયા અથવા હસ્તી બતલાવેછે. જેમકે:— ઘોડો દોડેછે; આદમી **જાએછે**.

૫. ક્રિયાવિશેષણ અવ્ય, એ શબ્દ વખત, જગા, અને રીતીની

હાલતો, બતલાવ્વાને વાસ્તે વિશેષણ, ક્રિયાપદ, અથવા બીજા ક્રિયા વિશેષણની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] હરએક કોઈ નેકીથી સહમજદાર કેઆરે થશે; [illegible] ગનેઆંન **ઘણું સારૂં**છે; [illegible] તુંએ કેહેવી **દાંનાઈ ભરેલી રીતે** કરીઊંછે.

૬. શબ્દયોગીઅવ્યય, એક લાગતછે કે જે નાંમ અથવા સર્વનામની આગલ, એક ચીજનો બીજી ચીજ સાથે સંબંધ બતલાવ્વાને વાસ્તે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] તે પુસતક કુરસી **ઊપર**છે; [illegible] સાસાનને **નજદીક** બોલાવીઓ.

૭. ઊભયાન્વયીઅવ્યય, એક શબ્દછે કે જે વાકયમાંના જુદા જુદા શબ્દોને અથવા જુદા જુદા વાકયોને એકબીજા સાથે જોડેછે. જેમકે:— [illegible] અરદવાંન હું **તથા** તું **અને** દુનીઆનાં ઘણાંએક માણસ ઊપર તન **તથા** જાંન **તથા** દોલત **અને** માલમતામાં વધારે સરસછે. [illegible] ગાંમમાં નહી **પણ** ગાંમની એક બાજુએથી ગીઓ.

૮. કેવલપ્રયોગી અવ્યય, એક શબ્દછે કે જે એકાએક મનની ગતી અથવા ઈછા બતલાવેછે; જેમકે:—[illegible] અયા—અરે! [illegible] અએ—ઓ! [illegible] દીહર—અફસોસ!

૩૪. કેટલાએક શબ્દોત્પત્તિ જુદા જુદા સંબંધ બતલાવ્વાના

કાંમમાં વાપડેલાછે તેહેને [Pahlavi] વરદશને–વીભકતી અથવા રૂપ કે હેછે, અને ભાશાના મુખ્ય પરકારો નાંમ, વિશેપણ, સર્વનામ અને ક્રિયાપદ, એઓનેજ તે લગાડેઆમાં આવેછે. તેહમાં નાંમ, સર્વનાંમ અને વિશેપણના રૂપ આપવાને [Pahlavi] બનાદ–વિભકતી લગાડવી ક રીને કેહેછે, અને ક્રિયાપદના રૂપ આપવાને [Pahlavi] વરદાનાક–ધાતુને રૂપ આપવું કરીને કેહેછે.

નાંમ:— [Pahlavi]

૩૫. જે બોલ ઊપરથી ઈંદરીઓ અથવા વીચારની મારફતે હરેક ચીજ ધેઆંનમાં આવી સકે તેહને નાંમ કરીને કેહેછે, અને તે નાંમ બે પરકારનાંછે, એક [Pahlavi] દુનસ્ત–વિશેષ, અને [Pahlavi] અવેદોનસ્ત–સામન્ય; બીજું [Pahlavi] બરતે–સિદ્ધ, અને [Pahlavi] અવરદાશતે–ભાવવાચક.

[Pahlavi] [Pahlavi]–વીશેષ નાંમ, એક ચોકસ ચીજ અથવા શખ્સને લાગેછે; જેમકે:—[Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi].

[Pahlavi] [Pahlavi]–સામાન્યનાંમ, આખા વર્ગમાથી કોઈબી ચીજને અથવા જે જાતની એકથી વધારે ચીજ હોએ તેહેને લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi]–નગર; [Pahlavi]–માણસ; [Pahlavi]–પેહેલવાંન.

[Pahlavi] [Pahlavi]–સિદ્ધનાંમ, જે ચીજને ઈંદરીઓની મારફતે આપણે જોઈ સકીએ અથવા તેહેનાં ગુણે આપણા ધેઆનમાં આવી સકે તેહવી વસ્તુઓના નાંમને કેહેછે; જેમકે:—[Pahlavi]–આતશ, [Pahlavi]–લાકડું, [Pahlavi]–માંણસ.

૩૫ —ભાવવાચકનાંમ, કોઈબી ચીજનો ગુણ જેહેને આપણે તે ચીજથી છુટો ધેઆંનમાં લેઈ સકીએછે તેહને કેહેછે; જેમકે:— -રોશની, -સચાઈ, -સુખ, -ફતેહ.

૩૬. નાંમને સરદે—લિંગ, ઓશમાર—વચન, અને ચેગુની—વીભકતી, લગાડેઆમાં આવેછે.

લિંગ :— .

૩૭. લિંગ તરાણછે, જકરી સરદે—પુલ્લિંગ, વકદી સરદે—સ્ત્રીલિંગ, અને સાદગી સરદે—નાન્યતરલિંગ.

૩૮. પેહેલવી ભાશામાં નરજાતી નાંમો પુલ્લિંગછે; જેમકે:— -છોકરો, પુરૂશ. નારીજાતી નાંમો સ્ત્રીલિંગછે; જેમકે- -છોકરી, -સ્ત્રી. જે નાંમો નર અને નારી એ બેહુ જાતીમાં નથી તેહેને નાન્યતરલિંગમાં ગણેલાંછે; જેમકે:— -છાતી, -આંગલી, -હાથ.

૩૯. પેહેલવી ભાશામાં પુલ્લિંગ તથા સ્ત્રીલિંગ પીછાંણવા સારૂ ચેઆર રીત વાપરેઆમાં આવેલીછે, તેમધે પેહેલ્લી રીતમાં ફકત નાંમો ઊપરથીજ તેઓનાં લિંગ સહમજાએછે; જેમકે:—

	પુલ્લિંગ.		સ્ત્રીલિંગ.
	પુરૂશ.		સ્ત્રી.
	છોકરો.		છોકરી.
	બાપ.		માએ.

પુલ્લિંગ.	સ્ત્રીલિંગ.
[illegible] ઘોડો.	[illegible] ઘોડી.
[illegible] ઘોડો.	[illegible] ઘોડી.
[illegible] ધણી.	[illegible] ધણીઆંની.

૪૦. બીજી રીતીમાં પુલ્લિંગ બતલાવ્વા સારૂ [illegible] ગબના, [illegible] જકર, [illegible] નર અને [illegible] ગોશને, તથા સ્ત્રીલિંગ બતલાવ્વા સારૂ [illegible] નેશમન, [illegible] વકદ, [illegible] માદે, અને [illegible] દીનુતે, હેવા શબદો સાધારણ નાંમોની પાસે અથવા આગલ મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—

પુલ્લિંગ.	સ્ત્રીલિંગ.
[illegible] [illegible] હકુમત કરનારો.	[illegible] [illegible] હકુમત કરનારી.
[illegible] [illegible] ચાકર.	[illegible] [illegible] ચાકરડી.
[illegible] [illegible] ગોધો.	[illegible] [illegible] ગાએ.
[illegible] [illegible] નર ઊંઠ.	[illegible] [illegible] માદા ઊંઠ.
[illegible] [illegible] બકરો.	[illegible] [illegible] બકરી.

૪૧. ઊપલી રીતીમાં છેલ્લાં તરણ નાંમો મધે જે સંબંધ બતલાવનારી [illegible], પેહેલાં નાંમની પાસે મેલેઆમાં આવીછે તે ઊપલા બોલો [illegible] تب થી, ઈઆને પુલ્લિંગ તથા સ્ત્રીલિંગ બતલાવનારા શબદો જે પછવાડેછે તે આગલ મેલેઆથી નીકલી જાએછે. જેમકે:— [illegible] [illegible]-ગોધો, [illegible] [illegible]-ગાએ, [illegible] [illegible]-નર ઊંઠ, [illegible] [illegible]-માદા ઊંઠ, [illegible] [illegible]-બકરો, [illegible] [illegible]-બકરી.

૪૨. તરીજી રીતમાં નાંમને છેડે કાંઈએક અખશરોનો ફેરફાર થએઆથી પુલ્લિંગ તથા સ્ત્રીલિંગ નાંમો બનેલાંછે; જેમકે:—

પુલ્લિંગ.	સ્ત્રીલિંગ.
બાપ.	માએ.
છોકરો.	છોકરી.
ભાઈ.	બેહેન.
સાહેબ.	શેઠાંણી.
પાદશાહ.	રાંણી.

૪૩. ચોથી રીતીમાં પુલ્લિંગ નાંમોને છેડે ઈ, અથવા ઈ, વધારેઆથી સ્ત્રીલિંગ નાંમો બનેલાંછે; જેમકે:—

પુલ્લિંગ.	સ્ત્રીલિંગ.
ઘર ધણી.	ઘર ધણીઆંની.
બપાવો, મમાવો.	બપાઈ, મમાઈ.
છોકરાનો છોકરો, દોહિત્રો.	છોકરાની છોકરી, દોહિત્રી.
પુરૂશ.	સ્તરી.

૪૪. આએ ઊપલી ચેઆર રીતોઓમાંની બીજી રીતીમાં પુલ્લિંગને વાસ્તે ગબના, તથા જકર, અને સ્ત્રીલિંગને સારૂ નેશમન, તથા વકદ, બોલો વાપરેઆમાં આવેલાછે તે સેમીટીકનાછે, અને તે સેવાએ બીજા અવસ્તાને મલતાછે. પણ બોલ અવસ્તાના "માદા" ઊપરથી નીકલેલોછે તે છતાં તેહેમાં સેમીટીકનાં કાએદા પરમાણે સ્ત્રીલિંગની નીશાંન બતલાવ્વા સારૂ ત, દાખેલ કરવામાં આવેલોછે. તરીજી રીતીમાં આવેલા સઘલા સેમીટીક લાગતાછે તેમધે સ્ત્રીલિંગ નાંમોમાં ત, વાપરેઆમાં આવેલોછે તે ઊપલી ભાશાના કાએદા પરમાણે વાજબીછે.

એથી રીતીમાં બતલાવેલા સઘલા બોલો અવસ્તાને મલતાછે, અને તેહમાં બોલને છેડે સ્ત્રીલિંગને સારૂ અથવા મેલેઆમાં આવે લીછે તે પણ અવસ્તાના કાએદા પરમાણેછે.

વચન :— .

૪૫. પેહેલવી ભાશામાં એકથી વધારે ચીજને બહુવચંનમાં ગ ણેલીછે, અને તે બતલાવવા સારૂ બે વચંનછે. તાકી–એક વચન, અને દુખતી–બહુવચન. જેઆરે નાંમ એક વચંનમાં હોએચ તેઆરે તેહેને કોઈ નીશાંન લગાડેઆમાં આવતી નથી, પણ બહુવચંનમાં હોએચ તેઆરે તેહેને છેડે અથવા આંન, અ ને યાહ, હેવા પ્રત્યો લગાડેઆમાં આવેછે, તેહેમાં આંન, જાંનદાર તથા નીરજીવ એ બેહુ જાતની વસ્તુઓના નાંમને લાગે છે, અને યાહ, ફકત નીરજીવ ચીજોનાં નાંમોને લગાડેઆ માં આવેલોછે. જેમકે:—

એકવચન.	બહુવચન.
આદમી.	આદમીઓ.
પાદશાહ.	પાદશાહો.
પુરૂશ.	પુરૂશો.
પવીત્તર.	પવીત્તરો.
દીવસ.	દીવસો.
રાત.	રાતો.
વરસ.	વરસો.

૪૬. જે નાંમોની સેવટે અવસ્તાના ને બદલે આવેલી ઇ, અથવા ઈ, હોએચ, તેહેને પ્રત્ય લાગતી વખતે નો ઊચ્ચા

૨ "ગ", તથા નો ઊચ્ચાર "ઈગ" થાએછે; જેમકે:— વદરદે-ગુજરેલું, દખશે-ખસલત, તેહેનું વદરદગાન-ગુજરેલાંઓ, દખશગાન-ખસલતો, તોબાંની-સકતીવાંન, સાલી-વરસાંન, તેહેનું તોબાંનીગાંન-સકતીવાંનો, સાલીગાન-વરસાંનો. જે નાંમોનો છેહલો અખશર અથવા હોએચ તેહેને લાગતી વખતે તેહેનો ઊચ્ચાર "આઈ" થાએછે. જેમકે:— દાના- ખોદા—તેહેનું દાનાઈઆન, ખોદાઈઆન. એ સેવાએ કેટલાંએક નાંમોમાં બહુવચનને સારૂ આન, ને બદલે વપરાએલોછે અને તેહેને 'ઈઆન', તથા 'ગાન' એ બેહુ રીતે વાંચેલોછે; જેમકે:— આશ્નીન-શેઆ, રોબાંની-રવાંનને લગતું, ફ્રવરદીન-ફ્રોહરને લગતું, તેહેનું શેઆઓ, રવાંનને લગતા, ફ્રોહરને લગતા.

૪૭. બહુવચનને સારૂ બીજો પ્રત્ય યાહ છે, અને તે હમેશ નીરજીવ વસ્તુને વાસ્તે વપરાએલોછે. જેમકે:—

ચાંમડું.	ચાંમડાંઓ.
જમીન.	જમીનો.
સખુન.	સખુનો.
શેહેર.	શેહેરો.

દાખલા.

(દીન૰ ૬.) મારાસપંદના અદરબાદે કહીઊંછે કે આદ

બીઓએ ખરાબ આદતને પીછાંણવી. [illegible] (વીર૦) બીજા દીનના દસ્તુરો તથા મોબદો હતા તેઓ ઘાતકી હુકમોથી ધાસ્તી ભરેલા હતા. [illegible] (વન૦ ૧) હું જે અહુરમજદ છેઊં તે મેં (તેહને) જગાઓ અને ગામો મધેથી ઘણુંજ સરસ પેદા કીધું. [illegible] (દીન૦ ૩.) વરસો, તથા મહીનાઓ, અને દીવસોની ઊતપંતી સુરયની ચાલ ઊપર (છે). [illegible] (દીન૦ ૪.) શેહેરોમાં પરગટ કરવા સારૂ ફરમાવીઊં. [illegible] (વીર૦) સંઘલા અવસ્તાઓજંદ સાફ કરેલાં ગાએનાં ચાંમડાંઓ ઊપર સુનેરી પાંણી (રોશનાઈ) થી લખીને કેતાબ તરીકે પાપકના સ્તખરમાં મેલેઆ હતા.

૪૮. પેહેલવી ભાશામાં બહુવચનને સારૂ [illegible] અથવા [illegible] આંન, પ્રત્ય વપરાએઓછે તે અવસ્તાના [illegible] અનહ (અથવા) અંઘહ, બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે, કેમકે અવસ્તામાં [illegible] કારાંત પુલ્લિંગનાં બહુવચનની પેહેલ્લી વીભકતી [illegible] અંઘહો, છે. [illegible] યાહ, બોલ અવસ્તાના બહુવચનની પેહેલ્લી વીભકતીનો પ્રત્ય [illegible] અસ, છે તે ઊપરથી બનેલો ધારેઆમાં આવેછે, અને જેમ [illegible] આંન, ની આગલ કેટલાંએક નાંમોમાં [illegible] ઈ, અથવા [illegible] ગ, વધારા તરીકે દાખે

લ કરેઆમાં આવેલોછે, તેમ ઊપલા બોલમાં પણ તે વધારેઆમાં આવેલોછે, કેમકે અવસ્તાના [illegible] નું પેહલવી [illegible] આહ, થવું જોઈએ, તેહેને બદલે [illegible] યાહ, થાએલુંછે. ફારસીમાં બહુવચનને સારૂ જે [illegible], અથવા [illegible] એ બે હરફ વપરાએલાછે, તે ઊપલાજ બોલોપરથી લીધામાં આવેલાછે, પણ તેહેમાં તફાવત માતરે એટલો છે કે ફારસીમાં છેલ્લા બોલની અંદર વધારાની [illegible] ઈ, વાપરેલી નથી, અને [illegible] આહ, ને અખશરના એકસરખા આકારને લીધે [illegible] હા, વાંચેલોછે.

વિભકતી :— [illegible]

૪૯. પેહેલવીમાં અવસ્તાની માફક નાંમ અથવા વીશેષણની સાથે વિભકતીના સઘલા પ્રત્યો જોડાઈને આવતા નથી, પણ તે નાંમની આગલ અથવા પાછલ છુટા મેલેઆં આવેછે. માતરે નામની સેવટે પાંચમીને સારૂ [illegible] હા, અને છઠીને થકી [illegible] આંન, હમેશ જોડાઈને આવેછે.

૫૦. પેહેલ્લી વીભકતીને સારૂ કોઈ નીશાંન નથી, પણ હાલની ચાલુ ભાશાઓની માફક તેહેને સારૂ બોલ પોતેજ વપરાએછે. જેમ કે :-[illegible] (કારનાં૦) પાપક પારસનો હાકમ તથા ઈજારેદાર હતો. [illegible] (વીર૦) પછી તે વીરાફે માજદીઅસનાંનોની આગલ અદબ બજાલાવીને તેઓને કહીઊં. [illegible] સુરજ ઊંચે આવેચ. [illegible] (વન૦ ૧.) હું જે અહુરમજદ છેઊં.

૫૧. બીજી વીભકતીને સારૂ [illegible] રા, [illegible] ઓએ, અને [illegible] વર, આએ હરશે વાપરેઆમાં આવેછે. તેહેમાં [illegible] નાંમની પછી મેલે આમાં આવેછે, અને [illegible], તથા [illegible], નાંમની આગલ મેલેઆમાં આ વેછે. જેમકે:—[illegible] (વીર૦) વીરાફ્ને સાત બેહેન હતી. [illegible] ઈરાંન શેહરનાં વીદવાંનોને મારીનાંખેઆ. [illegible] (કાર૦) પાપકને કોઈ નાંમ રાખનારૂં ફ્રરજંદ નહી હતું. [illegible] (વં૦ ૧.) સપીતાંમના જરતોશતને તે અહુરમજદે કહીઉં. [illegible] (ખુર૦) જે ગરીબોને પરવરશ કરે. [illegible] (કાર૦) આએ રાજ તે પુરૂશને ઈઆ તે પુરૂશનાં ફ્રરજંદોને મલસે. [illegible] (દાદ૦) આએ સવાલનાં કાગજમાં તમોએ ઘણા પેઆરથી અને પોતાની ઓમદા ઓયદાઈથી જે કાંઈ દુઆ મહને કરીછે. [illegible] (વીર૦) નેક કરાણી (ના અંદાજા) થી તરીજું પેઆલું વીરાફ્ને આપેઉં.

૫૨. તરીજી વીભકતીને સારૂ નાંમની આગલ [illegible] મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] (વં૦ ૬.) બેહુ હાતે કરી એકકું પકડે. [illegible]

(વીર૦) નેક મનશનીએ કરી પેહેલ્લે કદમે, નેક ગવશનીએ કરી બીજે કદમે, અને નેક કોનશનીએ કરી તરીજે કદમે, ચીનવદ પુલ ઊપર મહુને પોહોચાડેઓ. [illegible] (દીન૦ ૪) હેવી રીતે જે કાંઈ છુટા પડેલા (અવસ્તા) હતા તે સંઘલાને બાબ બંદ ગોઠવ્વા સારૂ તે પાદશાહોના પાદશાહ પાપકના અરદેશેરે તોસર (નાંમના) એક સાચ્ચા દસ્તુરની મારફતે ચાહીઊં.

૫૩. ચોથીને સારૂ [illegible], [illegible], [illegible], અને [illegible], એ ચેઆર હરફે વાપરેઆમાં આવેલાછે, તેહેમાં [illegible] નાંમની પછી મેલેઆમાં આવેછે, અને બાકીના નાંમની આગલ આવેછે. જેમકે:—[illegible] (વીર૦) સાત મરદો જે ખોદાઈ દીન વીસે ઘણા એકીનદાર હતા. [illegible] (વં૦ ૨.) ઈઆને મેં દીનને સારૂ પેહેલ્લાં તે સાથે પુછપરછ કીધી. [illegible] (વં૦ ૧૯) નહી તન, નહી જીવના પેઆરને સારૂ, નહી ઘણી જીનદગીને સારૂ (અને) નહી સારી જીનદગીને સારૂ. [illegible] (વં૦ ૨.) આલમના પેઆરને સારૂ આએ ચીજ કર. [illegible] (વં૦ ૩.) ગોએઆ તે અશો મરદને વાસતે નસા લેઈ ગીઓ હોએ. [illegible]

(વંન૦ ૨.) ઓ જમશેદ જો તું દીનને વાસ્તે શુમાર લેઈજવો (અભેઆશ કરવો) મારેથી નહી કબુલ કરે. [illegible]
[illegible] (દીન૦) આએ (જેહાંનની) કાએઆને હેવી રીતે રાખે કે કાએઆ ને વાસ્તે રવાંનને દુખ નહી પોહચે. * * [illegible]
[illegible] (કાર૦) ગેરઈનસાફી થી માહરી મરદાંનગી પોતાને વાસતે નહી કરાસે.

પ૪. પાંચમીને સારૂ [illegible] મેન, [illegible] અજ, અને [illegible] હ્, એ હરશે વાપરેઆમાં આવેલાછે, તેહમાં [illegible] સેમીટીકને મલતોછે અને [illegible] અવસ્તાના [illegible] હચ, બોલ પરથી નીકલેલોછે, જે ઊપરથી ફારસીમાં ;ا થાએલોછે, અને [illegible] એ અવસ્તામાં પાંચમી એકવચનને સારૂ આવનારા [illegible] અથવા [illegible] પ્રત્ય ઊપરથી બનેલોછે, તેહમાં ફેરફાર એજ થએલોછે કે અવસ્તાના [illegible] ને બદલે પેહલવી [illegible] હ, થએલોછે, અને તે આગલ મેલેઆમાં આવેલોછે. આએ હરશેમાંના પેહલા બે, નાંમની આગલ મેલેઆમાં આવેછે, અને છેહેલ્લો, ભાવ વાચક નામની સેવટે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— [illegible]
[illegible] (દીન૦) અહુરમજદ આદમીઓથી હેવી આરજુ રાખેચ કે તેઓ જે કાંઈ કરે તે પોતાને વાસ્તે કરે. [illegible]
[illegible] (વીર૦) ફ્રતેહમંદ સરોશઅશોથી મેં પુછીઊં. [illegible]
[illegible] (વંન૦ ૪) જો કોઈ ગુનાહ ગુજારેશ નહી કરેતો આએ તરણમાંથી એકબી (ગુ

નાહ) માફ નહી થાએ. [illegible] (દીન૦) સંઘલી આલમને સફાઈથી સીનગારસે. [illegible] (વીર૦) તું એ જે કાંઈ જોઈઊં તે રાસતીથી હમોને કેહ.

૫૫. છઠી વીભકતીને સારૂ [illegible] આન, [illegible] જકે, [illegible] આને, અને [illegible], એ ચેઆર હરફો વાપરેલાછે, તેહમાં પેહલ્લો હરફ નાંમને છેડે જોડાઈને લખેઆમાં આવેછે, અને બાકીનાં નામની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. છેલ્લો હરફ બે નાંમની વચ્ચે મેલેઆમાં આવેછે અને તે બે માંના પેહેલ્લાં નાંમની સાથે જોડાઈને લખાએછે. જેમકે:— [illegible] જરતોસતના આદરપાદે કહીઊં. [illegible] (દીન૦) ફરોખજાદનો આદરફરોબગ ભલી દીતનાઓનો આગેવાંન. [illegible] (વીર૦) મેં કહીઊં કે તું નેક કીહા સખીનું રવાંનછે. [illegible] (વીર૦) સરોશઆશો અને આદર ઈજદે માહારો હાત પકડેઓ. [illegible] મેં બાંમદાદના વખત ઊપર વાસ્તરીઓશ લોકોના રવાંનને જોએઆં. [illegible] (ખુર૦) જે શખસ સવાબનું કાંમ કરવામાં મેહેનત લીએછે તેણે માહારી બંદગી કીધીછે. [illegible] (ખુર૦) ગાંમની ફરાખીને સારૂ અને દેશની ફરાખીને

સારૂ. [illegible] (દીન૦) હું સા ઊપર છેઊં ખોદાની ચીજ ઊપર ઈઆ દેવોની ચીજ ઊપર. [illegible] (કાર૦) સાસાને પોતાનો ભેદ હતો તે પાપક આગલ કહેઓ. [illegible] (વીર૦) આએ તે મરદનું રવાંનછે કે જેણે એતી (આએ દુનીઆં) માં અશો મરદને મારી નાંખેઓ.

૫૬. સાતમી વીભકતીને સારૂ [illegible] દર, હેવો હરફ નાંમની આગલ મેલેઆમા આવેછે. જેમકે:—[illegible] (વીર૦) દુનીઆંમાં ઊલટો વીચાર જાહેર થાએઓ. [illegible] (દાદ૦) જેમ માએનાં પેટની અંદર બચ્ચું ઊધરેછે તે પરમાણે વધેછે. [illegible] (કાર૦) શેહેરમાં દરએક જણ સાસાનની આસપાસ ઊભા રેહીને તેહેને સલાંમ કરેછે. એ સેવાએ સાતમીના અરથને સારૂ [illegible] વર, અને [illegible] પવન, એ બે હરફોને વાપરેલાછે. જેમકે:—[illegible] (દીન૦) જેહેનો સવાબ વધારે તેહેનો મારગ બેહેશતમાં અને જેહેનો ગુનાહ વધારે તેહેનો મારગ દોજખમાં. [illegible] (વં૦ન૦ ૧.) ઈનસાફનું કાંમ પરથમ તે જગોમાં જાહેર કીધું. [illegible] (વીર૦) તેહેના જેહેવો

ઘણોજ બદબોઈ ભરેલો પવન દુનીઆમાં જોએઓ નથી. [illegible] (બુન૦) તેહેને સ્પહાનમાં મે હસરકા નદીને નાંમે લોકો બોલેછે.

૫૭. આઠમી વીભકતીને સારૂ પેહેલ્વીની માફક કોઈ નીશાંન નથી, ફકત એબારતની મતલબ ઊપરથી તેહેનો અરથ જાણેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] (વં૦ ૧) મેં પેદા કીધીઓ સપેતમાન જરતોશત ખુશી આપવા વાલી જગોને. [illegible] (વં૦ ૨) જરતોસતે અહુરમજદથી પુછીઊં કે ઓ ગેબી વરધીના કરનાર અહુરમજદ. કેટલીએક વખત સંબોધનના અરથને સારૂ [illegible] અએ, હેવો કેવલ પ્રયોગી નાંમની આગલ મેલેઆમાં આવેછે, કે જે અવસ્તાના [illegible] આઇ, બોલ ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે. જેમકે:—[illegible] ઓ અશો જરતોશત! અવસ્તાના [illegible] ને બદલે આવેછે. વલી કેટલીએક વખત કીરીઆપદના સેગાઓની પછવાડે બીજા પુરૂશના સરવ નાંમની સાથે [illegible] આ, જોડાઈને આવેછે, અને તે સંબોધનનો અરથ બતલાવેછે. જેમકે:—[illegible] (વં૦ ૧૯) ઓ (અંઘર મેનીઊ) જે તારીથી નહી બની સકે તે તું હમુને ફરમાવેચ! [illegible] (વીર૦) ઓ વીરાફ તું સલાંમત આવેઓછે!

વિભક્તી રૂપ.

[Pahlavi] ગબના—મરદ.

	એકવચન.	બહુવચન.
૧	[Pahlavi] મરદ.	[Pahlavi] મરદો.
૨	[Pahlavi] મરદને.	[Pahlavi] મરદોને.
૩	[Pahlavi] મરદે.	[Pahlavi] મરદોએ.
૪	[Pahlavi] મરદને સારૂ.	[Pahlavi] મરદોને સારૂ.
૫	[Pahlavi] મરદથી.	[Pahlavi] મરદોથી.
૬	[Pahlavi] મરદનું.	[Pahlavi] મરદોનું.
૭	[Pahlavi] મરદમાં.	[Pahlavi] મરદોમાં.
૮	[Pahlavi] ઓ મરદ.	[Pahlavi] ઓ મરદો.

[Pahlavi] મગોપત–ધરમગુરૂ.

	એકવચન.		બહુવચન.	
૧	[Pahlavi]	ધરમ ગુરૂ.	[Pahlavi]	ધરમ ગુરૂઓ.
૨	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]	ધરમ ગુરૂને.	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]	ધરમ ગુરૂઓને.
૩	[Pahlavi] [Pahlavi]	ધરમ ગુરૂએ.	[Pahlavi] [Pahlavi]	ધરમ ગુરૂઓએ.
૪	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]	ધરમ ગુરૂને સારૂ.	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]	ધરમ ગુરૂઓને સારૂ.
૫	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]	ધરમ ગુરૂથી.	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]	ધરમ ગુરૂઓથી.
૬	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]	ધરમ ગુરૂનું.	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi]	ધરમ ગુરૂઓનું.
૭	[Pahlavi] [Pahlavi]	ધરમ ગુરૂમાં.	[Pahlavi] [Pahlavi]	ધરમ ગુરૂઓમાં.
૮	[Pahlavi]	ઓ ધરમ ગુરૂ.	[Pahlavi]	ઓ ધરમગુરૂઓ.

વિશેષણ:—[Pahlavi].

૫૮. વિશેષણ ગુણ અથવા સંખ્યા બતલાવેછે. તેહેમાં જે, નાંમનો ગુણ બતલાવેછે તેહેને [Pahlavi] [Pahlavi] ગોહરે દખશે—ગુણ વિશેષણ કરીને કેહેછે. જેમકે:—[Pahlavi] વેહ–સારૂં; [Pahlavi] સ્પેદ–ઊજરૂં;

સખ્ત-કઠણ; જે શબ્દ જથો અથવા સંખ્યા બતલાવેછે તે હેને ગોહરે ઓશમાર-સંખ્યા વિશેષણ, કરીને કેહે છે. જેમકે:—-ઘણા; -એક; -પેહેલ્લું.

૫૯. વિશેષણનો નાંમની સાથે સંબંધ બતલાવ્વા સારૂ જેમ હાલની ચાલુ ફારસી ભાષામાં વપરાએછે, તેમ પેહેલવીમાં ઇ, વાપરેઆમાં આવેલીછે. જેમકે:- ગબનાઇ અહ્લોબ, અશો મરદ; દીને વેહ, ભલી દીન; કેટલીએક વેલા ઘણા મોહાવેરાને લીધે એજાફતની નીકલી જાએછે. જેમકે:- (વીર૦) હું સરોશ અશો અને આદર ઈજદની સાંમને પોહાચેઓ. જે એબારતમાં વીશેષણ નાંમની આગલ આવેછે તેવારે એજાફતની મુતલક મેલેઆમાં આવતી નથી. જેમકે:— (વીર૦) આએ રવાંન તે દોજખી મરદનુંછે. આએ કાએદો ફારસીમાંબી વપરાએલોછે, અને તેહેને ફારસી વ્યાકર્ણમાં 'કલબે એજાફ્ત' ના નાંમથી લખેછે. વીશેષણને એક તથા બહુવચન લગાડેઆમાં આવેછે, અને નાંમની માફક એક વચનને છેડે આન, પ્રત્ય જોડાએઆથી બહુ વચન થાએછે. જેમકે:— -અશો, અને -અશોઓ.

૬૦. ગુણ વિશેષણના દરજાને વાસતે તરણ હદ વાપડેઆ માં આવેલીછે, તેહેને અંદાજશને, કરીને કેહેછે, તેહેમાં પેહેલ્લી હદ બુન-મૂલકોટી; એ વીશેષણનો સાદો આકારછે. જેમકે:— સારૂં; થોડું.

૬૧. બીજી હદને [Pahlavi] અપ્રજુની-તુલનાકોટી, કરીને કેહેછે, અને તે પેહેલ્લી હદનાં કરતાં વધારે ગુણ બતાવેછે. આએ હદ બતલાવ્વા સારૂ [Pahlavi] તુન અથવા મૂલ કોટીને [Pahlavi] તર, પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[Pahlavi] (વીર૦) તમારામાંથી આએ કામને સારૂ જે લાએક તથા ઘણો નીરદોશ અને ઘણો પરખેઆત (હોએ) તે એક જણને ચુંટી કાહડો. [Pahlavi] (દીન૦) ઘણો જાલમ લોભનો દરૂજ અને ઘણો હલકો ખોરાક આપણે હમણાં ખાધો તેજ. [Pahlavi] (વંન૦ ૧.) તે ઘણી સારી અને ઘણી સુતરી (જમીનને) મેં પેદા કીધી. ફારસી ભાશામાંથી ઊપલી હદને સારૂ تر બોલ વાપરેઆમાં આવેછે, તે પેહલવી [Pahlavi] ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે.

૬૨. તરીજી હદને [Pahlavi] અપ્રજુનતરી-પરાકાષ્ટાકોટી, કરીને કેહેછે, અને તે મુલકોટીએ જે ગુન બતલાવેઓ હોએ તેહેની સરવેથી ચઢતી હદ બતલાવેછે, અને તે હદ દેખાડવા સારૂ અસલ બોલને છેડે [Pahlavi] તોમ, અથવા [Pahlavi] ઈસ્ત, ઈઆ [Pahlavi] સ્ત, પ્રત્યો લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[Pahlavi] (વીર૦) ઘણાંજ તકસીરવાર તથા ઘણાંજ નજીસ અને ઘણાજ ધંધાતાં ખરફ્સ્તરની મીસાલે. [Pahlavi] (ઈજ૦ ૧) પેદાનો કરનાર અહુરમજદ સફાઈદાર, નુ

રમંદ, કદમાં ઘણોજ મોહોટો, મરતબામાં ઘણોજ ચઢતો (અને) દેખાવમાં ઘણોજ નેક. [Pahlavi] (વં૰ ૫.) વલી રસતામાં તે પશુઓ અને ઢોરો ઘણીજ થોડી હીલચાલ કરે.

૬૩. પેહલવી ભાશામાં તુલના કોટીને સારૂ [Pahlavi] તર, પ્રત્ય અવસ્તાના [Pahlavi] તર, ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે, અને પરાકાષ્ટા કોટીને સારૂ [Pahlavi] તુમ, અથવા [Pahlavi] ઈસ્ત, અને [Pahlavi] સ્ત-પ્રત્યો અવસ્તાના [Pahlavi] તેમ, અને [Pahlavi] ઈશ્ત, પરથી લીધેલાછે. [Pahlavi] સ્ત, પ્રત્ય પેહલવી વિશેષણના બોલોની સાથે જોડાઈને આવેછે તે જુદો પ્રત્ય નથી, પણ તે [Pahlavi] ઈસ્ત, માંથી [Pahlavi] ઈ, નીકલી જાઈને બનેલોછે.

૬૪. કેટલાંએક વિશેષણોને તુલના અને પરાકાષ્ટા કોટીના પ્રત્યો લાગતી વખતે તેહમાં કાંઈએક ફેરફાર થાએછે. જેમકે:—

મુલ.	તુલના.	પરાકાષ્ટા.
[Pahlavi] સલશ-"ખરાબ".	[Pahlavi] સરીતર.	[Pahlavi] સલશતોમ.
[Pahlavi] વેહ-"સારૂ".	[Pahlavi] ખુપતર.	[Pahlavi] પાલુમ.
[Pahlavi] બાલા-"ઊંચુ"	[Pahlavi] બાલાતર.	[Pahlavi] બાલેસ્ત.
[Pahlavi] મસ-"મોટું".	[Pahlavi] મેહતર.	[Pahlavi] મહેસ્ત.

૬૫. વિશેષણના દરજ્જાની હદ બતલાવનાર [Pahlavi], [Pahlavi], અને [Pahlavi], પ્રત્યો એબારતની અંદર જેમ વીશેષણના બોલો સાથે જોડાઈને આવેછે તેમ નાંમ અને ક્રિયા વીશેષણો સાથે પણ જોડાએછે. જેમકે:—[Pahlavi]

[Pahlavi] (દાદ૦) સવાબનો બદલો ઘણો વધારનાર અને ઘણી મોહોટાઈ જાહેર કરનાર. [Pahlavi] (વં૦ ૭) તે પાંથરેલાં કપડાંઓ મધેથી ઘણુંજ ઊપરનું અને ઘણુંજ નીચેનું. [Pahlavi] ([Pahlavi]) [Pahlavi] (વં૦ ૯.) આએ જમીન મધે જે પાંણીથી ઘણીજ હેલાએદી, જાહાડ પાંનથી ઘણીજ હેલાએદી, (ઘણીજ સોજળી જગો) અને ઘણીજ સુકી જગો હોએ. [Pahlavi] (ઈજ૦) સવાબથી ઘણોજ ઊંચ.

૬૬. કેટલીએક વેલા તુલના કોટીને સારૂ નાંમની આગલ ઈઆ પછવાડે [Pahlavi] કબદ, [Pahlavi] વેશ, અને [Pahlavi] ફરેહ, તથા પરાકાશ્ટાને સારૂ [Pahlavi] કબદશ, [Pahlavi] વેશચ, અને [Pahlavi] ફરેહસ્ત, અથવા [Pahlavi] ફરેહચ, હેવા શબદો વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે— [Pahlavi] (દાદ૦) બેહેશતનાં શુખ અને આરામને વાસ્તે સારૂં કાંમ કરવામાં ઘણી તસદી અને ડર (છે). [Pahlavi] (વં૦ ૩) જમીનનો ફરેસતો ઘણો સુખી સાથી? [Pahlavi] (દીન૦ ૫) ઘણા શવાબકારનો મારગ બેહેશતમાં (છે). [Pahlavi] (વં૦ ૧) તે ગરમી હદ કરતાં ઘણી ખરાબછે. [Pahlavi] (વં૦ ૫.) તે ગુજરી ગએલાઓના નસા જે આએ જમીન ઊપર ઘણાજછે. [Pahlavi] (વં૦ ૨) ઘણાજ ઊંચા પાહાડ ઊપર ઘણા

માં ઘણું એક હાત શુધી. [Pahlavi] (વન૦ ૩) ઘણાંજ પશુ અને ઢોરો તે ઊપર જાણ્યે. [Pahlavi] (દન૦ ૫.) ગેરનીતી અને આપમતલબથી ઘણોજ સંભાલ રાખવો.

૬૭. એ સેવાએ પરાકાશ્ઠ કોટીનો અરથ બતલાવ્વા સારૂ નાંમ અથવા વીશેષણની આગલ [Pahlavi] કબદ કબદ, અથવા [Pahlavi] કબદાંન કબદ, જેવા બોલો વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] (દીન૦ ૫.) પાદશાહ ગોશતાસપને તે ઘણોજ ભેદ ભરેલો ખજાંનો (એહવાલ) ખોલ્લી રીતે કહેઓ. [Pahlavi] (દીન૦ ૧.) આએ તરેહની કીરીઆથી બીજી ઘણીએક પારકી ઓરતો ખુશ થાએ.

૬૮. કેટલીએક વેલા પરાકાશ્ઠા કોટીને સારૂ તુલનાકોટી વાલા શબદોની પછી [Pahlavi] ચેગુન, [Pahlavi] મેન, અને [Pahlavi] આધ, એ તરણ બોલોમાંનો કોઈબી શબદ સરખાવ્વાની હદની નીશાંની દાખલ વાપડેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] (વંન૦ ૧૩.) તે બીજાં સગના કરતાં ઘણા ખરાબ જોરનો, વધારે ખરાબ દોડવાલો, ઘણી બુરી ચાલનો, ઘણો બુરો, લોકોને ઘણુ દુખ દેનાર, બુરા ખવાસનો. [Pahlavi] (વંન૦ ૭.) મજદીઅસનાંન લોકોનાં કરતાં દેવની પરસ્તેશ કરનારાઓ ઊપર વધારે અજમાવ્વું. [Pahlavi]

[Pahlavi text] (દાદ૦) કેમકે તમોએ પોતાના કરતાં મોહોટા સર દારનું મહને નાંમ આપીશીંચ. [Pahlavi text] (અખ૦) સખાવત કરનારાઓ કરતાં વધારે સખાવત કરનાર તેશતર ઈજદ. [Pahlavi text] (દાદ૦) બુરાઓના કરતાં ભલાઓને વધારે હલાકી સા સારૂ પોહોચેછે? [Pahlavi text] (અખ૦) તાહરો વીચાર બરફનાં કરતાં વધારે થંડો (છે).

[Pahlavi text]-જથો બતલાવનાર વિશેષણ.

૬૯. જથો બતલાવનાર વિશેષણની અંદર સંઘલાં સંખ્યાવાચક વિશેષણો આવેછે. તેહેમાં [Pahlavi text] કેવલ સંખ્યા વાચક વિશેષણ, અને [Pahlavi text] ક્રમ સંખ્યા વાચક વિશેષણ, હેવા બે ભાગછે.

૭૦. જે શબ્દ ચીજોની સંખ્યા બતલાવેછે, અથવા "કેટલા"? એ સવાલનો જવાબ આપેછે તેહેને કેવલ સંખ્યાવાચક વિશેષણ કરીને કેહેછે. જેમકે:—[Pahlavi text], એક; [Pahlavi text], બે; [Pahlavi text], તરણ.

૭૧. કેવલ સંખ્યાવાચક વિશેષણો બે રીતે લખેઆમાં આવેછે એક આંકડાઓથી અને બીજું અખશરોથી, અને તે નામની આગલ તથા પછવાડે બેહુ રીતે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[Pahlavi text] (દીન૦ ૨.) વરસની અંદર ૧૨ મહીના અને દરએક મહીનો ૩૦ દાહાડાનો. [Pahlavi text] (વીર૦) હમો સાત બેહેન ને આ એક ભાઈ (છે). [Pahlavi text] (દીન૦) તેઓને સારૂ જુ

દા જુદા ૨૦૦૦ દેરમ મોકલેઆ. જેમ કેવલસંખેઆ વાચક વીશેષણો નાંમની આગલ તથા પછવાડે બેહુ રીતે મેલેઆમાં આવે છે, તેમ કેટલીએક વેલા સંખેઆની ગોઠવણમાં ચહડતો આંક આગલ ઈઆ પછવાડે બેહુ રીતે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] દહ દો, અથવા [illegible] દોવાજદેહ, "બાર" [illegible] દેહસે, તેહેનું [illegible] સીજદેહ, "તેર". કેટલીએક વેલા સંખેઆના એમલામાં સરવેથી મોહોટો આંક સેવટે અને નાહલો આંક શરૂઆતમાં વાપડેલો આવે છે; અને ત કાએદો આપણી હાલની ચાલુ ભાશાઓના તરીકાથી જુદોછે. જેમકે:—[illegible] (વન૦ ૨૨) ૯ અને ૯૦ અને ૯૦૦ અને ૯૦૦૦ અને ૯૦૦૦૦ આજાર.

૭૨. પેહેલવી ભાશામાં સંખ્યાવાચક વીશેષણો અવસ્તા અને સેમીટીક એ બેહુ ભાશા ઊપરથી લીધામાં આવેલાછે, જેઓની વીગત હમો અતરે આપીએછે.

કેવલસંખ્યા વિશેષણ.

	અવસ્તાને લગતા.			સેમીટીકને લગતા.
૧	[illegible]	[illegible]	એક.	[illegible]
૨	[illegible]	[illegible]	બે.	[illegible]
૩	[illegible]	[illegible]	તરણ.	[illegible]
૪	[illegible]	[illegible]	ચેઆર.	[illegible]
૫	[illegible]	[illegible]	પાંચ.	[illegible]
૬	[illegible]	[illegible]	છ.	[illegible]

		અવસ્તાને લગતા.		સેમીટીકને લગતા.
૭	[illegible]	[illegible]	સાત.	[illegible]
૮	[illegible]	[illegible]	આઠ.	[illegible]
૯	[illegible]	[illegible]	નવ.	[illegible]
૧૦	[illegible]	[illegible]	દસ.	[illegible]
૧૧	[illegible]	[illegible]	અગીઆર.	[illegible]
૧૨	[illegible]	[illegible]	બાર.	[illegible]
૧૩	[illegible]	[illegible]	તેર.	[illegible]
૧૪	[illegible]	[illegible]	ચઉદ.	[illegible]
૧૫	[illegible]	[illegible]	પંદર.	[illegible]
૧૬	[illegible]	[illegible]	સોલ.	[illegible]
૧૭	[illegible]	[illegible]	સતર.	[illegible]
૧૮	[illegible]	[illegible]	અઢાર.	[illegible]
૧૯	[illegible]	[illegible]	ઓગનીસ.	[illegible]
૨૦	[illegible]	[illegible]	વીસ.	[illegible]
૨૧	[illegible]	[illegible]	એકવીસ.	[illegible]
૨૨	[illegible]	[illegible]	બાવીસ.	[illegible]
૨૩	[illegible]	[illegible]	તેવીસ.	[illegible]
૨૪	[illegible]	[illegible]	ચોવીસ.	[illegible]
૨૫	[illegible]	[illegible]	પચીસ.	[illegible]
૨૬	[illegible]	[illegible]	છવીસ.	[illegible]

૨૭	[illegible]	[illegible]	સતાવીસ.	[illegible]
૨૮	[illegible]	[illegible]	અઠાવીસ.	[illegible]
૨૯	[illegible]	[illegible]	ઓગનતીસ.	[illegible]
૩૦	[illegible]	[illegible]	તીસ.	[illegible]
૪૦	[illegible]	[illegible]	ચેઆલીસ.	[illegible]
૫૦	[illegible]	[illegible]	પચાસ.	[illegible]
૬૦	[illegible]	[illegible]	સાઠ.	[illegible]
૭૦	[illegible]	[illegible]	સીતેર.	[illegible]
૮૦	[illegible]	[illegible]	એંસી.	[illegible]
૯૦	[illegible]	[illegible]	નેવું.	[illegible]
૧૦૦	[illegible]	[illegible]	સો.	[illegible]
૨૦૦	[illegible]	[illegible]	બસો.	[illegible]
૧૦૦૦	[illegible]	[illegible]	હજાર.	[illegible]

૭૩. એ સેવાએ બીજા સંખેઆ બતલાવનારા શબદો નાંમને ઠેકાંણે વપરાએછે; જેમકે:—[illegible] દોખત-જોડ; [illegible] બેવર-દસ હજાર; [illegible] પંગ, અથવા [illegible] નીમે-હરધું.

ક્રમ સંખ્યા વિશેષણ.

૭૪. ક્રમ સંખ્યાવાચક વિશેષણો એક હારની અંદર, ઠેકાંણું અથવા સંખ્યાની હદ બતલાવેછે. જેમકે:-[illegible] ફરદુમ-પેહેલું; [illegible] દદીગર-બીજું; [illegible] સેદીગર-તરીજું.

૭૫. કેવલ સંખ્યાવાચકના કોઈબી બોલને છેડે [illegible] ઉમ, પ્રત્ય જોડાએઆથી તે ક્રમસંખ્યા વાચક થાએછે. તેહેમાં [illegible] નખો

સ્ત, [illegible] નજેસ્ત, [illegible] અવલન, અથવા [illegible] અવલા, [illegible] દદીગર, અથવા [illegible] દુદ, અને [illegible] સેદીગર, એ બોલો અપવાદ તરીકે વપરાએલાછે અને બાકીના કાએદા પરમાંણેછે. જેમકે–

૧	[illegible]	[illegible], [illegible], [illegible], [illegible]	પેહેલું.
૨	[illegible]	[illegible], [illegible], [illegible]	બીજું.
૩	[illegible]	[illegible], [illegible]	તરીજું.
૪	[illegible]	[illegible], [illegible], [illegible]	ચોથું.
૫	[illegible]	[illegible], [illegible]	પાંચમું.
૬	[illegible]	[illegible], [illegible]	છઠ્ઠું.
૭	[illegible]	[illegible], [illegible]	સાતમું.
૮	[illegible]	[illegible], [illegible]	આઠમું.
૯	[illegible]	[illegible], [illegible]	નવમું.
૧૦	[illegible]	[illegible], [illegible]	દસમું.
૧૧	[illegible]	[illegible], [illegible]	અગીઆરમું.
૧૨	[illegible]	[illegible], [illegible]	બારમું.
૨૦	[illegible]	[illegible], [illegible]	વીસમું.

૭૬. ઊપર લખી જણાવેલાં કેવલ સંખ્યા વિશેષણ તથા ક્રમ સંખ્યા વિશેષણોમાં સેમીટીકને મલતી સંખ્યા ૧૦ મા આંક સુધી પેહેલવી પુસતકોમાં વપરાએલી આપણને મલી આવેછે, તે પછીની બીજી મલતી નથી. પણ તે સંખ્યા અરબી ઊપરથી હમોએ પુરી કરેલીછે.

૭૭. ક્રમ સંખ્યા વિશેષણને સારૂ પેહેલવીમાં [illegible] ઊમ, પ્રત્ય વ

પરાએઓછે તે અવસ્તામાં [Pahlavi] કારાંત શબ્દને કેવલ સંખ્યાવાચક વિ
શેષણની નીશાંની [Pahlavi] લગાડેઆથી તેહેનો આકાર [Pahlavi] ઇમ, થા
એછે, તે ઉપરથી લીધામાં આવેલોછે. જેમકે :—અવસ્તા [Pahlavi]
અશત-આઠ, તેહેનું [Pahlavi] અશતેમ-આઠમું, [Pahlavi] દસ-દસ,
તેહેનું [Pahlavi] દસેમ-દસમું. ફારસીમાં ક્રમસંખ્યા વિશેષણની એ
લામાત તરીકે જે [Pahlavi] ઓમ, વપરાએછે તે ઉપલાજ પ્રત્ય ઉપરથી
બનેલોછે.

સર્વનાંમ.

૭૮. સર્વનાંમો નાંમની જગોએ વાપરેઆમાં આવેછે, અને તે
બોલનાર, સાંભલનાર અને જેહેને સારૂ કેહેવામાં આવતું હોએ તેહે
વા પુરૂશ અથવા વસ્તુને બતલાવેછે, અને તેઓ વચ્ચેનો સંબંધ
દેખાડેછે.

૭૯. સર્વનાંમો નીચે લખી જણાવેલા પાંચ વરગમાં વેહેચા
એલાંછે. ૧. [Pahlavi] પુરૂષ વાચક સર્વનાંમ;
૨. [Pahlavi] પ્રશ્નાર્થક સર્વનાંમ; ૩. [Pahlavi]
[Pahlavi] અન્વિત સર્વનાંમ; ૪. [Pahlavi] નામ
વાચક સર્વનાંમ; ૫. [Pahlavi] વિશેષણાર્થક સર્વનાંમ.

પુરૂષવાચક સર્વનાંમ :—[Pahlavi].

૮૦. જે સર્વનાંમો બોલનાર અથવા બોલનારાઓને બતલાવેછે
તેઓને પ્રથમ પુરૂષ સર્વનાંમ કેહેછે. જેઓ સાંભલનાર શખસ અથ
વા શખસોને બતલાવેછે તેઓને દ્વિતીય પુરૂષ સર્વનાંમ કેહેછે, અને
જેઓ જે શખસ અથવા વસ્તુને સારૂ બએઆંન કરેઆમાં આવતું

હોએ તે શખસ અથવા વસ્તુને બતાવેછે, તેઓને તૃતીય પુરૂષ સર્વ નાંમ કેહેછે.

પ્રથમપુરૂષ સર્વનાંમ.

૮૧. પ્રથમપુરૂષ સર્વનાંમ છ પરકારનાંછે અને તેઓની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

	એકવચન.	બહુવચન.
૧.	રૂ-"હું".	રોમન-"હમો".
૨.	ઓમનમ.	ઓમનીમ.
૩.	ઓમન.	
૪.	અવમ.	અવમાન.
૫.	અમ.	અમાન.
૬.	મ.	માન.

૮૨. ઊપલાં સર્વનાંમો મધેનાં પેહેલ્લાં ચેઆર સર્વનાંમો સેમીટીક ભાષાના બે સર્વનાંમો સાથે મલતાં આવેછે. તેહમાં રૂ-"હું" અને રોમન-"હમો", એ સેમીટીક **લી**, અને † **લવ**, અથવા **લો** સાથે મલેછે; અને ઓમનમ, ઓમન, અને અવમ, એ **ઓ** અથવા **અવ** સાથે મલેછે. પેહેલવી ભાશામાં કેટલાએક સેમીટીક બોલો વાપરતી વખતે જેમ બોલની સેવટે વધારેઆમાં આવેલોછે, તે કાએદા પરમાંણે તથા ની અંદર વધેલોછે, અને તે ઊપરાંત તેહેની સાથે પ્રથમપુરૂશની નીશાંન તરીકે અવસ્તાને મલતો મ, જોડેઆમાં આવેલોછે.

† **લી**, અને **લો**, એ પ્રથમપુરૂશ સર્વનાંમો હીબરૂ જબાંનમાં બીજી તથા છઠી વીભક્તીમાં વપરાએલાછે, અને **આ**, અથવા **અવ** પેહેલ્લીમાંછે.

૮૩. આએ સર્વનાંમો મધે છદાં આંકવાલાં સર્વનાંમો નાંમ, વિશેષણ ક્રિયાપદ અને બીજા અર્થોની સાથે જોડાઇને લખેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

દાખલા.

[illegible] (વીર૦) તું સારા વીચાર, સારા વચન, સારી કરણી અને સારી દીનવાલા શખસની હૂં કેરદાર છેઉં. [illegible] તે પેહલ્લી રાતે હું સરોશઅશોની હજુરમાં પોહાચેઓ. [illegible] (કાર૦) હવે માહારી ઘણી સખત સીખાંમણ તુંને એજછે કે તું નમનતાઈ અને ફરમાંબરદારી કરજે. [illegible] (વીર૦) આએ આરાધના, દરૂન, આફરીંગાંન, કીરીઆ, ચોખાઈ અને પવીતરાઈ જે આપણ કરવામાં લાવીએછે તે ઈજદોને પોહાચેછે કે દેવોને? [illegible] (દીન૦) આપણ આદમીઓએ હાશીઆર રેહેવું (જોઈએ) કે આપણે ઈજદોની (તરફ) થી પાછા નહી રહીએ, અને દરૂજોની પુઠે નહી ચાલીએ. [illegible] (કાર૦) હમારી ખાહેશછે કે તું તેહેને હમારી દરબાર ખાતે મોકલે. [illegible]

(વન૦ ૨) તાહારી આએ દુનીઆંને હું ફરાખી આપું. [illegible] (વીર૦) હું એક જગો આગલ ગીઓ (તાંહાં) તે સખીનાં રવાંનને મેં જોઈઊં. [illegible] (વન૦ ૧૯) સી રીતે તેઓથી હું કરૂં? [illegible] (દાદ૦) જેહરે શેહેરેવર મહીને હું શીરાજમાં આવેઓ. [illegible] (વન૦ ૨) આદમીઓ મધેથી પેહેલ્લાં મેં તેહેની સાથે પુછપરછ કીધી. [illegible] (વીર૦) એક જગો આગલ હું ગીઓ (તાંહાં) મેં કેટલાંએક આદમીનાં રવાંનને જોએઆં. [illegible] (વન૦ ૨૨) હું જે અહુરમજદ છેઊં, (અને) હું જે ભલો પેદાનો કરનાર છેઊં. [illegible] (વન૦ ૨.) દુનીઆંની પર વરશી હું તાહારીથી કબુલ કરૂં. [illegible] (ગુન૦) તમોને મેં ઘણી સરસ, સંપુરણ મનસકતી આપીછે. [illegible] (વન૦ ૧૯) કીહા સખુનથી તું મહને દુર કરશે? [illegible] (દીન૦) હમોને આ રીત સારી લાગેછે કે આએ વસતુ મેહેનતથી હમો પોતે પેદા કરીએ. [illegible] (વન૦ ૧) હું જે અહુરમજદ છેઊં તે મેં ઘણું સરસ પેદા કીધું. [illegible] (વન૦ ૧૯) ગુરી દાંનાઈ

ના દોજખી દેવો માહરાં મોત વીશેની પુછપરછ કરેછે. [illegible] (ઈજ૦ ૯) સંઘલી હસ્તીવાલી દુનીઆમાં મેં વધારે નેક તુંને જોએઓ. [illegible] (વીર૦) તુંએ મહને ઘણી નેક કીધી. [illegible] (વીર૦) કેમકે મેં તાહરા જેવી હરગેજ જોઈ નથી. [illegible] (વન૦ ૨) એટલે જે પરથમ દીન વીશેની પુછપરછ મેં તે સાથે કીધી. [illegible] (વન૦ ૧૯) કીહા સખુને કરી તું મહને મારશે. [illegible] (ખુર૦ અ૦) ઓ ખોદા મહને સારો વીચાર વધાર. [illegible] (દીન૦) જો તેહેને હમારીથી દુખ અને સખતી પોહોચે તો તેહેનો ઊપાએ કરે. [illegible] (વન૦ ૧૯) જે સપેતમાંન જરતોશત (છે) તેનું મોહોત હમોને નહી દેખાતું.

૮૪. [illegible] આમનીમ, અને [illegible] અમાન, એ સવનાંમો ઘણાં કમ વપરાએલાંછે તેથી તેહેને લગતા દાખલાઓ અતરે પરગટ કરવાને બની આવેશે નથી. [illegible] એ સર્વનાંમ અવસ્તાનાં પ્રથમપુરૂશ એકવચનના સર્વનાંમ [illegible] ઊપરથી બનેલુંછે, અને તેમજ [illegible] ઊપરથી [illegible]મ, થાએલુંછે. અને [illegible] અથવા [illegible] એ અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી બનેલું હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. ફારસીમાં ما, અને [illegible] એ સર્વનાંમો ઊપલા બોલો ઊપરથી લીધામાં આવેલાંછે.

૮૫. એ સેવાએ [Pahlavi] મંન, એ સર્વનાંમ ઈજશનેના ૧૯ હામાં અવસ્તાના છઠી એકવચન [Pahlavi] ને બદલે લખેઆમાં આવેલુંછે. જે મકે:—[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] * * [Pahlavi] [Pahlavi] * * [Pahlavi] [Pahlavi] ઓ સપેતમાંન જ રતોસત માહરો તે અહુનવરનો ભાગ વગર સુસ્તીએ અને વગર અવાર નવાર પતે પઢે.

દ્વિતીય પુરૂષ સર્વનાંમ.

૮૬. બીજા પુરૂષનાં સર્વનાંમો પાંચ કેસમનાંછે, અને તેઓની વીગત નીચે જણાવેઆ મુજબછે.

	એકવચન.	બહુવચન.
૧.	[Pahlavi] રક—"તું".	[Pahlavi] રકોમ—"તમો".
૨.	[Pahlavi] ઓમની.	[Pahlavi] ઓમનીત.
૩.	[Pahlavi] અવત.	[Pahlavi] અવતાન.
૪.	[Pahlavi] અત.	[Pahlavi] અતાન.
૫.	[Pahlavi] ત.	[Pahlavi] તાન.

૮૭. ઊપર લખી જણાવેલાં સર્વનાંમો મધે પેહેલા આંકવાલાં સર્વનાંમો સેમીટીક **લક** અથવા **લકહ** અને **લકન** અથવા **લકમ** ને મલતાંછે. તેમજ [Pahlavi] અને [Pahlavi] સેમીટીક **અતહ** અથવા **અત** અને **અતમ** અથવા **અતન** ને મલતાં આવેછે. પણ આએ છેલ્લાં સર્વનાંમો સેમીટીકમાંથી લીધામાં આવેલાં નથી, અવસ્તામાં પ્રથમ પુરૂષ એકવચનનું સર્વનાંમ [Pahlavi] છે તેહેને છેડેનો સ્વર કાહાડી નાખી તેહેની આગલ વધારાનો [Pahlavi] મેલેઆથી તે બનેલુંછે. જેમ અવસ્તા

ના [illegible] ની આગલ [illegible] વધારેઆથી [illegible] અત, બનેલોછે તેમજ [illegible] અવ, હેવો ઊપસર્ગ [illegible] ની આગલ મેલેઆથી [illegible] અવત, બનેલુંછે.

[illegible] ઈ, એ સર્વનાંમ, અવસ્તામાં બીજા પુરૂષ એકવચનના સર્વનાંમ તરીકે ક્રિયાપદના સેગાઓમો [illegible] અથવા [illegible] વપરાએલાછે તેહને બદલે વાપરેઆમાં આવેછે. ફારસીમાં બીજાપુરૂષ એકવચનનાં સર્વનાંમો [illegible], [illegible], અને [illegible] થી લખેઆમાં આવેછે તે ઊપલાં પેહલવી નાંમો પરથી બનેલાંછે, તેહેમાં [illegible] એ સર્વનાંમ અવસ્તાના [illegible] ને મલતું વગર ફેરફારે રહેલુંછે, અને [illegible] નાંમની સેવટે જોડાઇને આવેછે. બીજા પુરૂષના પેહલવી સર્વનાંમો મધે [illegible], [illegible] અને [illegible] એ આકારનાં સર્વનાંમો નાંમ અને ક્રિયાપદના સેગાઓની આગલ આવે છે, [illegible] એ નાંમ અથવા વીશેષણની સાથે પાછલથી જોડાઈને આવે છે, અને [illegible] અથવા [illegible] નાંમની અથવા ક્રિયાપદના સેગાઓની પછવાડે લખેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

દાખલા.

[illegible] (વીર૦) ગેતી (આએ જેહાંન) માં તું ગાથા પઢેઓ. [illegible] (દીન૦) હમારા કરતાં વધારે લાએક (હોએ) તે શખસને તું આપ. [illegible] (વન૦ ૧૯) તાહારા નીઆગાંનોએબી મહને આરાધેલાછે. [illegible] (વીર૦) આએ કામને સારૂ તમારામાંથી જે એકજણ લાએક હોએ તેહને ચુંટી કાહાડો. [illegible]

[illegible] (દીન૦ ૭) ખાલેસી વાલો અશો જરતોસત આએ દુનીઆમાં પેદા થાસે, જે તમો દેવો છેઓ તે તમોને વગર આસાના કરસે. [illegible] (વન૦ ૨) આદમીઓમાંથી પેહેલ્લાં કોણને તુંએ પુછપરછ કીધી. [illegible] (ઈજ૦ ૯) કોણે તાહારો હોમ તઈઆર કીધો. [illegible] (બુન૦) તમો આદમીઓ દુનીઆના માબાપ તરીકે છેઓ, મેં તમોને ઘણો સંપુરણ વીચાર આપેઓછે. [illegible] (વન૦ ૧૯) કીહ કલાંમથી હું તુંને ઈઆદ કરૂં. [illegible] (વીર૦) હું નેક થાઈ તે તુંએ મહને વધારે નેક કીધી. [illegible] (બુન૦) સેવટે હું તમોને પાછાં વગર દુખનાં અને તંનદરૂસત બનાવસ, અને આખેરશ હું તમોને સંગલી રીતે અમરગ કરસ. [illegible] (વન૦ ૪) તુંને જેઆરે જોઈશે તેઆરે હું આપસ. [illegible] (દીન૦) એક મરદની મારફતે સંદેસો મોકલેઓ કે તમો મેહેનત ભરેલી રીતને માં પસંદ કરો. [illegible] (વીર૦) જે કાંઈ તુંએ જોઈશે તે સાચ્ચી રીતે હમોને કેહ. [illegible] (વીર૦) તમોતો પસંદ કરોચ પણ મહને નહી પસંદ કરનાર મત નહી આપસે.

તૃતીય પુરૂષ સર્વનાંમ.

૮૮. તરીજા પુરૂષને સારૂ નવ સર્વનાંમોછે, અને તેઓની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

એકવચન.	બહુવચન.
૧. [Pahlavi] વરમન "તે".	[Pahlavi] વરમનશાન "તેઓ".
૨. [Pahlavi] અવશ.	[Pahlavi] અવશાન.
૩. [Pahlavi] ઓખશ.	[Pahlavi] ઓખશાંન.
૪. [Pahlavi] અશ.	[Pahlavi] અશાન.
૫. [Pahlavi] શ.	[Pahlavi] શાન.
૬. [Pahlavi] જક.	[Pahlavi] જકશાન.
૭. [Pahlavi] વર.	
૮. [Pahlavi] ઓ.	
૯. [Pahlavi] ધન.	

૮૯. ઊપલાં સર્વનાંમો મધેનું પેહલું સર્વનાંમ ઘણું કરીને પુરૂશને લાગેછે, અને તે તથા [Pahlavi] નું બહુવચન [Pahlavi] લાગેઆથી થાએછે. એ સેવાએનાં બીજાં સર્વનાંમો પુરૂષ તથા ચીજ એ બેહુને લગાડેઆમાં આવેછે, તેહમાં [Pahlavi] ઓખશ, હમેશ ચોથી વિભકતીમાં આવેછે. અને [Pahlavi] વર, [Pahlavi] ઓ, અને [Pahlavi] ધન, એ તરણ સર્વનાંમો ઘણાં કમ વપરાએલાંછે, જેહમાંનું [Pahlavi] ઓ, અવસ્તાના દરેક સર્વનાંમ [Avesta] અને ફારસી [Persian] ને મલતું આવેછે, અને [Pahlavi] અશ, અથવાં [Pahlavi] અવશ, એ અવસ્તા મધે છઠી વિભકતીમાં તરીજો પુરૂષ બહુવચનનું સર્વનાંમ [Avesta] આવેલુંછે તેહમાંથી છઠીની એલામાત [Avesta] ની કહી જાઈને બનેલું હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. ફારસીમાં [Persian]

હેવું સર્વનાંમ તરીજા પુરૂષને સારૂ વાપરેઆમાં આવેછે તે ઊપલાં પેહેલવી [illegible] બોલ ઊપરથી નીકલેલુંછે. [illegible], [illegible] અને [illegible] એ સર્વનાંમો હમેશ એકવચનમાંજ વપરાએછે. જેમકે:—

દાખલા.

[illegible] (કાર૦) તે અથવા તે મરદનાં ફરજંદોમાંનો કોઈ દુનીઆંની પાદશાહીએ પોહોચસે. [illegible] (વીર૦) તે રાતે તેહને કેટલીએક હલાકી અને સખતી પોહોચેછે. [illegible] (વન૦ ૧૩) તે કાંમોથી તે કેટલો તકસીરવાર થાએછે. [illegible] (દીન૦) તેઓએ કહીઉં કે તે ચીજ હમોને ઘટતી નથી. [illegible] (વન૦ ૧૯) તેઓને કેહી જગોએ બદલો પોહોચાડેચ. [illegible] (ઈજ૦ ૧) તેણે હમોને બનાવેઆછે. [illegible] (દીન૦) કોઈ પણ આદમી (હેવું) નથી કે માએને પેટે પેદા થવાથી તે ઊપર પાંચ મીનો (ઈ સકતી) કોશેશ નહી કરે. [illegible] (વીર૦) આએ મરદ કોણ? અને તેણે શું તકસીર કીધી? [illegible] (દાદ૦) તેઓને મીનોમાં દુખ અને સજા ઘણીછે. [illegible] (દીન૦ ૫) તેઓ સઘલા અવસ્તાઓજંદ પઢતા હતા. [illegible]

(વીર૦) તેઓએ ફતેહમંદ આદર ફરોબગની દરગાહમાં અંજુમન બોલાવીશું.

(વીર૦) તે તરીજી રાતની અંદર કેટલુંએક સુખ અને નેકી તેહેને મલેછે.

(કાર૦) સફેહાન અને પારસ અને તેહેને લગતી સરહદો ઘણીખરી અરદવાંન સરદારના હાતમાં હતી.

(દીન૦ ૬) તેહેને તે ચીજ કધી નહી પોહોચે.

(દીન૦ ૪) તેઓને વાસ્તે અજમાવ્વાનું જલદીથી તરક કીધું.

(વન૦ ૨) જાહારે તે ખાએ નહી તેઆરે (તે) સકતીવાંન નહી.

(વન૦ ૧) તેહેને તેઓ પાલેછે અને તેહેનું ભલું ચાહેછે.

(ઈજ૦ ૯) જે પુરૂશો નુસક સીખનાર (ઈઆને ધરમની કેલવણી લેનાર) તરીકે હોએચ તેઓને હોમ દાંનાઈની જીઆદતી બખસેચ.

(દીન૦) જે કોઈ આએ ચેઆર ચીજને સારૂ સવાબ કરે તો તેહેને સવાબ નહી પોહોચે.

(વન૦ ૨) એટલે જે તેણે ગોસપંદના ટોલાને તથા આદમીઓને સારી રીતે રાખેઆં.

(વીર૦) કેમકે તેઓ

નો દીનથી વાકેફકાર કોઈ દસ્તુર નહી હતો. [illegible] (દાદ૦) જેઆરે તેઓને સજા કીધી તેઆરે તેઓને કાંહાં જગો મલેછે. [illegible] (વન૦ ૪) કાંઈ નહી લેવાએ, કેમકે તે અવસ્તાથી જાહેરછે. [illegible] (દાદ૦) સવાલની નીચે જવાબ લખુંછેઊં (અને) જેઆરે કોઈ સવાલમાં મતલબ નથી તો તેહને તેથી ઊલટી રીતે ગણુંછેઊં. [illegible] (દીન૦ ૪) હરેમન તથા દેવોની ઠગાઈ તથા કંગાલીઅત અને તેઓનો મેલાપ ભલા લોકોને છુપી રીતે કેહેવી પરકારનું દુખ દીએચ તેહને પીછાંણવુ. [illegible] (વન૦ ૨) આદમીઓમાંથી પેહેલ્લાં મેં તેહને પુછપરછ કીધી. [illegible] (દીન૦ ૪) તેહેની દરએક નકલ છુપેઆ ખજાંનામાં રાખવા ફરમાવી. [illegible] (વન૦ ૨) તેઆરે ઓ જરતોસત હું જે અહુરમજદ છેઊં તે મેં તેહને કહીઊં. [illegible] (વન૦૧૪) જેમ તે જે મજદીઅસનાનો છે તેઓને તેહને લીધે ગુનાહ નહી લાગે તેમ કરે. [illegible]

(અન૦ આદ૦) સારી ખસલતનો તથા દરૂસ્ત અંદાંમનો અને અનુભવ વાલો પુરૂષ જો કશુ અદના હોએ તોએ પણ તું તેહને દામાદ કરજે. [illegible] (દાદ૦) જોકે તમોએતો તે દોસતીને અરથે લખેલુંછે તોપણ મહને (તે) કઠણ લાગેછે.

૯૦. પુરૂષ સર્વનાંમો મધે [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] અને [illegible] એ સર્વનાંમો વીભકતીને લગતા હરશે આસપાસ આવેઆ વગર સંઘલાં રૂપોમાં વપરાએછે.

પ્રશ્નાર્થક સર્વનાંમ:—[illegible]

૯૧. પ્રશ્નાર્થક સવનાંમો સવાલ પુછ્વાના કારણસર વાપરેઆમાં આવેછે, અને તેઓની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

૧. [illegible] મવન—કોણ.
૨. [illegible] કદામ—કોણ, કીહું.
૩. [illegible] કદાર— „ „
૪. [illegible] એમન—શું?
૫. [illegible], [illegible] ચેમ— કાંએ?
૬. [illegible] આગ— કાંહાં?
૭. [illegible] અહમત—કહારે?
૮. [illegible] ચેગુન—કેમ, સી રીતે?
૯. [illegible] ચંદ—કેટલું?

૯૨. આએ સર્વનાંમો મધેનું પેહેલ્લું સર્વનાંમ પુરૂષને લાગેછે અને તે વાકય રચનામાં નાંમની આગલ ઈઆ પાછલ બેહુ રીતે

મેલેઆમાં આવેછે. બીજું અને તરીજું સર્વનાંમ પુરૂષ અને ચીજ એ બેહુને વાસતે વાપરેઆમાં આવેછે. ચોથું સર્વનાંમ ચીજને લગાડેઆમાં આવેછે. પાંચમું કારણ અથવા સબબ બતલાવ્વા સારૂ વાપડેછે. છઠું મકાંન અથવા ઠેકાંણું બતલાવેછે. સાતમું વખતને બતલાવેછે. આઠમું રીત અથવા તરીકો બતલાવ્વા સારૂ વાપડેઆમાં આવેછે, અને નવમું સંખ્યા અથવા હદ પુછવા સારૂ લખેઆ અથવા બોલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

દાખલા.

[illegible] (વન૦ ૨૦) પરહેજ કરનારાં આદમીઓ મધેથી કોણે સારી પરહેજ કરી જાણી? [illegible] (વીર૦) અરે તું કોણછે અને કોણ સાથે સંબંધ રાખનારછે? [illegible] (વન૦ ૮) ઓ પેદાના કરનાર દેવ કોણછે? અને દેવની આરાધના કરનાર કોણછે? [illegible] (દીન૦) હું કોણ છેઊં? આદમી છેઊં કે દેવ? [illegible] (વીર૦) આએ કેહી જગો અને આએ કીહાં માંણસોછે? [illegible] (કાર૦) તું કીહાં ખાંનદાંનની બુનીઆદનોછે? [illegible] (બુન૦) આગલ કોણને પેદા કીધું જીવને કે બદનને? [illegible] (વન૦ ૭) તેહેની સજા કેહીછે? [illegible] * * [illegible] (વન૦ ૭) ઓ અહુરમજ

૬ તે કોણછે જે નેકી વીચારે કે હું કરૂંચ અને નેકી (તેથી) દુર થાએ? [illegible] (ખુન૦) તમોને તે શું વધારે ફાએદા ભરેલું લાગેચ? [illegible] (વન૦ ૧૮) તાહરા તે જવાંનોમાંનો પેહલો કોણ? [illegible] (ઈજ૦ ૯) તેહને શું નેઆમત મલી? [illegible] (વીર૦) આએ શખસે શું તકસીર કીધી કે રવાંનને હાવી રીતની સજા કરેછે? [illegible] (દીન૦) આરાધના અને બંદગીથી શું ફાએદો? [illegible] (દીન૦) હું સા ઊપર છેઊં ઈઅજદાંની ચીજ ઊપર કે દેવોની ચીજ ઊપર? [illegible] (દીન૦) નસા અને દસતાંનથી બરસમને દુર રાખવાનું કારણ સું? [illegible] (દીન૦) મુવેલાં બદનને સગ દેખાડવાનું સું કારણ? [illegible] (દાદ૦) સરોશનું કારણ સું? અને તરણ દાહાડા જે સરોશની ઈજશને અને દરૂન કરવા ફરમાવેછે તે સું? [illegible] (વન૦ ૧૯) તેઓને કાંહાં બદલો પોહોચાડેચ? [illegible] (દીન૦) હું પાછો કાંહાં જવસ બેહેસતમાં કે દોજખમાં? [illegible] (દીન૦) હું કાંહાંથી આવેઓ છેઊં ગરોથમાંન મધેથી કે દોજખ મધેથી? [illegible]

[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] (ઈજ૦ ૨૮) દરએક જણ નેકીથી વાકેફકાર કેહારે થસે? [Pahlavi] [Pahlavi] (વન૦ ૭) તે ગુજરેલા પુરૂશ ઊપર દરૂજે નસશ કેહારે દોડેછે? [Pahlavi] * * [Pahlavi] (દીન૦) હું કેહારે આવેઓ અને કેહારે જવસ? [Pahlavi] (વીર૦) તું અશો સી રીતે આવેઓ? [Pahlavi] (વન૦ ૭) તે ખાવાનાં વાસણો સી રીતે પાક થાએ? [Pahlavi] (દાદ૦) ચીનવદ પુલ અને ચકાદે દાઈતીનો મારગ અશો લોકો અને તકસીરવારોને કેહવી રીતનોછે? [Pahlavi] (વન૦ ૯) તે ખાડાથી બીજો ખાડે કેટલો (દુર)? [Pahlavi] (વન૦ ૫) આતસથી કેટલું દુર?

૯૩. પ્રશ્નાર્થક સર્વનાંમો મધે [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi] એ તરણ સર્વનાંમો સેમાટીક ભાશાને લગતાંછે, અને તે ભાશામાં એ સર્વનાંમો **મન**, **અહમત** અને **મી** અથવા **મે** હેવા ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે. પેહલવીમાં છેહલ્લાં સર્વનાંમની સેવટે [Pahlavi] વધારા તરીકે મેલેઆમાં આવેલોછે. એ સેવાએ [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] અવસ્તાના [Pahlavi] બોલ ઊપરથી નીકલેલુંછે, અને [Pahlavi] ની અંદર [Pahlavi] વ પરાએલોછે તે [Pahlavi] ની જગોએ બદલ થાએલોછે. [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] અવસ્તાના [Pahlavi] ઊપરથી નીકલેલોછે, તથા [Pahlavi] અવસ્તાના [Pahlavi] અને [Pahlavi] એ બે બોલો જોડાઈને બનેલુંછે, અને [Pahlavi] એ

અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી લીધામાં આવેલુંછે. ફા રસીમાં જે [illegible], [illegible] અને [illegible] હેવા બોલો વાપરેઆમાં આવેછે તે ઊપલાં સર્વનાંમો ઊપરથી બનેલાછે. આએ સર્વનાંમો એ કવચંન તથા બહુવચંનની અંદર એકસરખી રીતે વપરાએછે. પણ [illegible] ની સેવટે કોઈ વેલા બહુવચંનને સારૂ [illegible] ઈઆંન, હેવો પ્રત્ય જોડાઈને આવેછે.

અન્વિત સર્વનાંમ:—[illegible]

૯૪. અન્વિત સર્વનાંમ એ સંબંધી સર્વનાંમને કેહેછે, અને તે સર્વનાંમ વાક્યની અંદર જે નાંમ આગલ ગએલું હોએ તેહેનો સંબંધ દેખાડેછે, જેહેની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

૧. [illegible] મવન— જે.
૨. [illegible] શ.
૩. [illegible] જે.

૯૫. ઊપલાં અન્વિત સર્વનાંમો મધેનું પેહેલ્લું સર્વનાંમ છુટા આકારથી લખેઆમાં આવેછે, બીજું [illegible] અથવા [illegible] "કે" અને હેવાજ બીજા ઊભયાન્વયીની સાથે જોડાઈને આવેછે, અને તરીજું પુરૂષ સર્વનાંમોની સાથે આગલથી જોડાઈને લખેઆમાં આવેછે, અને એ સર્વનાંમો (બીજા આંકવાલાં સર્વનાંમ સેવાએ) એકવચન તથા બહુવચનમાં એકસરખી રીતે રેહેછે. જેમકે:—

દાખલા.

[illegible]
[illegible] (દીન૦) જેહેનો સવાબ વધારે તે બેહેશતમાં અને જેહેનો

ગુનાહ વધારે તે દોજખમાં. [illegible] (દાદ૦) તેહેના ગુજરવા પછી તેહેને સારૂ કોઈ સવાબ કરે (કે) જે (સવાબ) તરીજી રાતની બાંમદાદે ખસુસંન આએ દુનીઆંથી ગુજરેઓછે તેહેને હેસાબે ગણાએ. [illegible] (વન૦૫) જે આએ જમીન ઊપર ગુજરેઆછે તેઓના નસાના પુશકલ પણાથી. [illegible] (વીર૦) એ પરમાંણે તેઓએ સાત પુરૂશો જે ખોદાઈ દીન ઊપર વગર શકના હતા તેઓને ચુંટી કાહડેઆ. [illegible] (દીન૦) તેણે બે હેરબદોને જોએઆ જેઓ લાકડાંનો ભાડો પોતાની પીઠ ઊપર લેઈ જતા હતા અને થાકી ગએઆ હતા. [illegible] (વીર૦) આએ રવાંન તે તકસીરવાર પુરૂશનુંછે કે જેણે ગેતીમાં ખરાબ હકુમત કીધી. [illegible] (દીન૦) સાહેબી અને દોલતના હદથી જીઆદા શોકી નહી થવું કારણ કે જે મલેલું હસે તેહેની લેહેજત કમ થાસે. [illegible] (વન૦ ૨) જેમ એક દુબલું ગોસપંદ કે જેહેને પાંણી તથા ખોરાક આપીને માતેલું કરે. [illegible]

[illegible] * * [illegible] (વીર૦) મેં તે ઓરતોનાં રવાંનને જોએઆં કે જેઓએ ખાવંદને સરદાર તરીકે ગણેઆ હતા. [illegible] (દીન૦) મેં તેઓનાં રવાંનને જોએઆં કે જેઓએ હમેશ દીનને ઈઆદ રાખી અને ખોદાની આરાધના કીધી તથા ફરમાવી. [illegible] (કાર૦) તે સપનો જે મેં જોએઓ તે સાચો થએઓ. [illegible] (વન૦ ૧૯) ઓ (અંઘરેમેનીઓ) જે (કાંમ) તું પોતે નહી કરી સકે તે તું હમોને ફરમાવેછે. [illegible] (દાદ૦) તમારાં કાગજની અંદર જે લખી જણાવેછીંચ.

નાંમવાચક સર્વનાંમ :— [illegible]

૯૬. નાંમવાચક સર્વનાંમની અંદર પ્રસપર્વાચક સર્વનાંમોને ગણેલાંછે અને તે બે પરકારનાંછે, તેહેમાં એક અવસ્તાને લગતાં અને બીજાં સેમીટીકને લગતાંછે, જેહેની વીગત નીચે જણાવેઆ ફરમાણેછે.

૧. [illegible] ખુદ—પોતે.

૨. [illegible] ખેશ.

૩. [illegible] બેનપશમન.

૪. [illegible] નપશમન.

૯૭. ઊપલાં શર્વનાંમો મધે [illegible] ખુદ, અને [illegible] ખેશ, એ અવસ્તાના [illegible] "પોતે" અને [illegible] "પોતાનું" બોલો

ઊપરથી લીધામાં આવેલાછે. જે ઊપરથી ફારસીમાં خره અને خوش, બોલો ઊપલાજ અરથને વાસ્તે વાપરેઆમાં આવેલાછે. [illegible] બેનપશમન, અને [illegible] નપશમન, બોલો સેમીટીક **નપશ** ઊપરથી બનેલાછે, હેને મલતો અરબીમાં نفس બોલ વ પરાએછે. [illegible] અને [illegible] આએ બે આકારોમાંનો પેહલો ઘણું કરીને [illegible] ની માફક કર્તાને અરથે વાપરેઆમાં આવેછે, અને બીજો [illegible] ની જગોએ સંબંધ બતલાવનારાં વિશેષણ ત રીકે વપરાએલોછે. જેમકે:—

દાખલા.

[illegible] (વન૰૧૯) ઓ જરતોશત તું પોતે પઢ આએ અહુરમજદની પેદાએશને. [illegible] (વન૰૧) આદમીઓ પોતે શકમંદછે અને વલી બીજાઓને શકમંદ કરેછે. [illegible] (વીસ૰ ૨૧) જે પોતાની દીઆંનતની અંદર ચોખ્ખો હોએ. [illegible] (ઈજ૰ ૮) પોતાની પેદાએશને નેકીમાં સકતીવાંન કર. [illegible] ** [illegible] (કાર૰) તું પોતે જાણેછે કે અ રદવાંન હું અને તું કરતાં તન-રવાંન અને દોલતમાં વધારે સકતી વાંનછે. [illegible] (ઈજ૰) હું પોતે તુંહુંને આપું. [illegible] (ઈજ૰ ૩૦) એટલે જે તેઓ પોતે ગુનાહ અને સવાબ વીશે બોલેઆ. [illegible]

[illegible] (દીન૦) હમોને તે રીત સારી લાગેછે કે આએ વસ્તુ હમો પોતાની મેહનતથી પેદા કરીએ. [illegible] (દાદ૦) કેમકે તમોએ મહને પોતાના કરતાં મોહોટા સરદારનું નાંમ આપેલું છે. [illegible] (દીન૦) હું પોતાને વાસ્તે જાંણુંછેઊં, કારણ કે અહુરમજદ ખોદાની તરફથી હું આવેલો છેઊં.

૯૮. ઊપલાં સર્વનાંમો મધેનાં [illegible] ની પછાડે [illegible] શ, જોડાએઆથી તે સંબંધ બતલાવનારૂં વિશેષણ થાએછે, અને [illegible] ની જગોએ વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] (દીન૦) તેહેનું પોતાનું એક નાંમ અહુરમજદ. [illegible] (દીન૦) પોતાની જાતી કરણીએ પરહેજથી રેહેવું. એ સેવાએ કેટલીએક વેલા [illegible] અને [illegible] ને બદલે [illegible] તથા [illegible] વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે [illegible] (કાર૦) પોતાની ખુજોરગીને નહી (ખુજોરગી) હાએ તેમ ગણ. [illegible] (પદ૦ નાંમે૦) સાચવટે કરી પોતાને ખોલ્લો રાખજે. હેને મલતું ફારસીમાં خویش વાપરેઆમાં આવેછે.

૯૯. કેટલીએક વેલા [illegible] બોલ તરીજા પુરૂષનાં સર્વનાંમ તરીકેબી વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] (વીર૦) ખરફસતરો માથાનું ભેજું ખાતાં હતાં અને વારેવાર

તેહેનાં બદનને દાંતમાં પકડીને ગોશતને ગરી જતાં હતાં. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ઈજ૦) તેઓને હું ઈઆદ કરૂં તેઓનાં નાંમે કરી.

વિશેષણાર્થક સર્વનાંમ:—[illegible] [illegible] [illegible]

૧૦૦. વિશેષણાર્થક સર્વનાંમની અંદર દર્શક સર્વનાંમ, દર્શક શબ્દો અને અનિયમિત સર્વનાંમો ગણેઆમાં આવેલાંછે.

દર્શક સર્વનાંમ.

૧૦૧. દર્શક સર્વનાંમ, જે વસ્તુ આપણી વીચાર સકતીથી અથવા ઈંદ્રિઓની મારફતે આપણને દેખાએછે તેહેને ચોકસ બતલાવ્વા સારૂ વાપડેઆમાં આવેછે, જેઓની વીગત નીચે લખી જણાવેઆ પ્રમાંણેછે.

૧.	[illegible]	રગોમન—એ, આઓ,	
૨.	[illegible]	ગોમન—	„
૩.	[illegible]	અફ, એ—	„
૪.	[illegible]	એમ—	„
૫.	[illegible]	અના—	„
૬.	[illegible]	જક.—	તે.
૭.	[illegible]	વરમન—	„
૮.	[illegible]	હમો —	„

૧૦૨. ઊપલાં સર્વનાંમો મધે [illegible], [illegible], [illegible], અને [illegible] એ સર્વનાંમો નજદીકની ચીજ બતલાવ્વા સારૂ વાપરેઆમાં આવેછે, અને [illegible] એ નજદીક અથવા દુર એ બેહુને લગાડેઆઆમાં આવેછે. એ સેવાએનાં બીજાં સર્વનાંમો દુરની વસ્તુ બત

લાવ્વા સારૂ લખેઆમાં આવેછે, જેહેમાં [illegible] ઘણુંકરીને પુરૂશને વાસ્તે વાપરેઆમાં આવેછે અને બાકીનાં પુરૂશ તથા ચીજ એ બેહુને સારૂ વપરાએલાંછે. જેમકે:—

દાખલા.

[illegible] (દીન૦) એ દીવસે (આજે) તેં ખાધું તે કાંહાંથી ખાધું. [illegible] * * [illegible] (કાર૦) હું * * કેરમાંનની લડાઈથી હાર ખાઈને આવેઓ છેઊં, મારે આએ દીવસ (ઈઆને આજનો દાહાડો) મહને ઊતારો આપવાને ફરમાવો. [illegible] * * [illegible] (દીન૦ ૪) આએ વેલા પાદશાહોના પાદશાહ ખોસરો (નોશેરવાંન) કોબાદે * * દીનનો ખોલાસો કરવા સારૂ * * ફરમાવેઊં. [illegible] (વન૦ ૨) તેઆરે એ જમીન પસુઓથી પુર થાઈ. [illegible] (દીન૦) આએ બદંનને હેવી રીતે રાખે કે બદનને વાસ્તે રવાંનને કાંઈ દુખ નહી પોહોચે. [illegible] (વીર૦) આએ સંધેસો દેહખાહીથી હું લેઈજાંઊં. [illegible] (વન૦ ૨) કેમકે હું એ (ધરમની) ઊસ્તાદી તથા શાગેરદી કરવાને અસકત છેઊં. [illegible] (ઈજ૦ ૧) એરવદી એકે દાંનાઈએ કરી પોતાને લાએક કરવું. [illegible] (દીન૦ ૩)

સુરજ (ની ચાલ) નું વરસ આએ રીતનું (છે). [Pahlavi]
[Pahlavi] (બુન૦) ઘનામીનોએ
એ રીતે રાખીશું (ઈઆને એમ જાણીશું) કે અહુરમજદ લાચારી
માંછે. [Pahlavi] (દાદ૦) આએ
કાગજ તીર મહીનામાં હેવે વખતે મલીશું. [Pahlavi]
[Pahlavi] (દાદ૦) આએ મરદે હો
શીઆરીમાં જે કાંઈ (વસ્તુ) દીકરીને આપીશું હોએ. [Pahlavi]
[Pahlavi] (કાર૦) આએ શખશને લીધે હેતું જણાએછે.
[Pahlavi] (વન૦ ૧) એ ચીજ વીસે હું આગ
લ કેહુંચ. [Pahlavi] (વન૦ ૨) એટલે જે
આએ કરૂં અને તેભી કરૂં. [Pahlavi]
[Pahlavi] (દાદ૦) ગોશનેદમના માંનોશચેહરની તરફથી દોઆ
સાથે જવાબ એ. [Pahlavi]
[Pahlavi] (વન૦ ૨) એટલે જે તે પાદશાહી હેવી સારી
રીતે તે હથીઆરની મારફતે કરી સકનાર હતો. [Pahlavi]
[Pahlavi] (કાર૦)
તે ઈઆ તે પુરૂશનાં ફરજંદોમાંનો કોઈ દુનીઆંની પાદશાહીએ પો
હોચસે. [Pahlavi] (વન૦ ૫)
ઓ દાદાર! તે ઓરત ખોરાકની અંદર પેહેલ્લાં શું ખાએ?
[Pahlavi]
(વીર૦) આએ રવાંન તે પુરૂશનું (છે) કે જેણે અશો મરદને મારી
નાંખેઓ. [Pahlavi]

(દીન૦) હમારાં કરતાં વધારે લાએક (હોએ) તે શખસને તું આપ. [illegible] * * [illegible] (દાદ૦) જો તે સવાબ તે ગુજરનારે ફરમાવેલો નહી હોએ, * * તો તે કાએદાસર નથી. [illegible] (વીર૦) હમો સાત બેહેન છઇએ અને તે એક ભાઈ (છે). [illegible] (વીર૦) તે આદમીઓ કે જેઓનો સવાબ તથા ગુનાહ બરાબર હતો. [illegible] * [illegible] (વન૦ ૪) તેઓના તે ગુનાહ અશોઈના તરીકાથી, કમ થાએ. [illegible] * * [illegible] * * [illegible] (અન૦ વજોરગમતુંન) આએ કેતાબ * * તે પાદશાહોના પાદશાહ ખુશરો (નોશીરવાંન) ના હોકમ આપવાથી * * બનાવી.

૧૦૩. ઊપલાં સર્વનાંમો મધે [illegible] રગોમન, અને [illegible] ગોમન, એ સવનાંમો અવસ્તાને મલતાં નથી, પણ તેહેનો એમલો સેમીટીક દન "આએ" ને મલતો આવેછે. [illegible], એ આકાર ગો, અથવા દન, એ બેહુ રીતે વંચાઈ સકેછે, અને તે ઊપરથી પરોફેસર સપીગલે તેહેને દનમન કરીને વાંચેલોછે. [illegible], એ [illegible] નો આગલો આકાર હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. [illegible], [illegible] અને [illegible] આએ સર્વનાંમનો આકાર અવસ્તાનાં દર્શક સર્વનાંમ [illegible] અથવા [illegible] ઊપરથી નીકલેલોછે, જે ઊપરથી ફારસીમાં બહુવચનને વાસ્તે [illegible] હેવો લાગત વાપરેઆમાં આવેછે. [illegible] એમ, એ સર્વનાંમ અવસ્તાના દર્શક સર્વનાંમ [illegible] ઊપરથી પુલ્લિંગ

પેહલ્વી એકવચનને સારૂ બનેલા [illegible] બોલનું બનેલુંછે, જે ઊપરથી ફારસીમાં એજ મતલબને લગતું او અથવા اوی એ સર્વનાંમ વાપરેઆમાં આવેછે. [illegible] અના, એ સેમીટીક હન ને મલતુંછે, અને [illegible], એ સેમીટીક જક અથવા દકને એકસરખી રીતે મલતું આવેછે. છેહેલ્લું સર્વનાંમ [illegible] હમો, અથવા [illegible] હામો, એ અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] બોલ ઊપરથી નીકલેલુંછે, જે ઊપરથી ફારસી همی અથવા همین બોલ બનેલોછે અને તે ઊપલા અરથને સારૂ કાંઈએક તફાવતે વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે [illegible] અથવા [illegible] તેજ વેલા; [illegible], તેજ જગો;

દર્શક શબ્દ.

૧૦૪. આએ ભાષામાં નિયમિત દર્શક શબ્દ વાપરેઆમાં આવતો નથી, પણ અનિયમિત દર્શક શબ્દને સારૂ નાંમની સેવટે [illegible] અને કોઈ વખતે [illegible] મુકયામાં આવેછે; જેમકે:— [illegible], એક મરદ; [illegible], એક આદમી.

અનિયમિત દર્શક શબ્દ સંખ્યાવાચક વિશેષણ [illegible] ને મલતો છે, પણ તેમાં ફેર એટલોજછે કે તેના જેટલું જોર એ બતલાવતો નથી.

દાખલા.

[illegible] (વન૦ ૫) જેઆરે એક મરદ બાલવાનાં લાકડાં લાવ્વા સારૂ જાએ. [illegible] (વન૦ ૫) જેઆરે (લાકડાંના) એક કટકા ઊપર નસા પોહોચે. [illegible]

[illegible] (અન૦ આ૦) જેમ એક પરંદું એક જાડ ઊપરથી બીજાં જાડ ઊપર બેસેછે તે પરમાણે આએ દુનીઆંની દોલતછે. [illegible] (વીર૦) હું એક જગો આગલ ગીઓ તાંહાં હું એ એક મરદનાં રવાંનને જોઇઊં.

૧૦૫. જેમ પેહેલવીમાં અનિયમિત દરેક શબ્દને સારૂ [illegible] અથવા [illegible] વપરાએલોછે, તેમજ ફારસીમાં ی વપરાએછે.

અનિયમિત વિશેષણાર્થક સર્વનાંમ.

૧૦૬. અનિયમિત સર્વનાંમોની વીગત નીચે લખી જણાવેઆ પરમાણેછે.

૧	[illegible]	હરએક, દરએક.	૧૭	[illegible], [illegible]	સઘલું.
૨	[illegible]	”	૧૮	[illegible]	”
૩	[illegible]	કોઈ.	૧૯	[illegible]	”
૪	[illegible]	કાંઈ.	૨૦	[illegible]	બીજું.
૫	[illegible]	કોઈ, ચીજ.	૨૧	[illegible]	”
૬	[illegible]	કોઈ, કાંઈ.	૨૨	[illegible]	”
૭	[illegible]	કાંઈ, કોઈ.	૨૩	[illegible]	બેહુ.
૮	[illegible]	દરએક, કોઈબી.	૨૪	[illegible]	”
૯	[illegible]	કોઈ પણ, કોઈબી.	૨૫	[illegible]	એટલું, કેટલું.
૧૦	[illegible]	”	૨૬	[illegible]	કેટલુંએક.
૧૧	[illegible]	દરએક, કોઈબી.	૨૭	[illegible]	કેટલુંએક.
૧૨	[illegible]	કોઈ પણ.	૨૮	[illegible]	”

૧૩	[Pahlavi]	કાંઈ પણ.	૨૯	[Pahlavi]	એખલું.
૧૪	[Pahlavi]	"	૩૦	[Pahlavi]	"
૧૫	[Pahlavi]	"	૩૧	[Pahlavi]	"
૧૬	[Pahlavi]	દરએક.	૩૨	[Pahlavi]	"

૧૦૭. ઊપલાં સર્વનાંમો મધેનું પેહેલું સર્વનાંમ [Pahlavi] કના–સેમીટીક **કલ** ને મલતુંછે જેહેનો અરથ "સંઘલું" અથવા "દર એક" નો થાએછે. એને મલતું અરબીમાં كل અથવા كلي છે. બીજું સર્વનાંમ [Pahlavi] હર, વપરાણમાં ઘણું કમ આવેલુંછે અને તે અવસ્તાના [Pahlavi] "સંઘલું" બોલ ઊપરથી બનેલુંછે, જે ઊપરથી હાલની ફારસીમાં ઊપલા અરથને વાસ્તે هر વપરાએછે. તરીજું સર્વનાંમ [Pahlavi] અદશ, સેમીટીક **અઈશ** ને મલતુંછે, સેમીટીક **ઈ** નો ઊચ્ચાર ઘણુંકરીને પેહેલવીમાં **દ** સાથે બદલ થાએછે. જેમ **અઈશ** બોલ સેમીટીકમાં પુરૂશ, અથવા શખસ, ને અરથે વપરાએલો છે તેમજ તે પેહેલવીમાંબી રહેલોંછે. ચોથું સર્વનાંમ [Pahlavi] સેમીટીક **મનદુમ**ને બરોબર મલતુંછે. પાંચમું સર્વનાંમ, [Pahlavi] ચેશ, વપરાણમાં ઘણું કમછે. એ સર્વનાંમ અવસ્તાના [Pahlavi] "કોઈ" બોલ ઊપરથી બનેલુંછે, જે ઊપરથી પાજંદમાં [Pahlavi] અને ફારસીમાં چيز બોલો ઊપલા અરથને સારૂ વપરાએલાછે. છઠા આંકવાલું સર્વનાંમ [Pahlavi] પાજંદ [Pahlavi] તથા ફારસી همه ને મલતુંછે. સાતમાં આંકવાલું સર્વનાંમ [Pahlavi] ચહુચ, [Pahlavi] چه, અને [Pahlavi] همه એ બે બોલો જોડાઈને બનેલુંછે. આઠમાં આંકવાલું સર્વનાંમ [Pahlavi] અવસ્તાના, [Pahlavi] "દરએક" અથવા "હરકાંઈ" બોલ ઊપરથી બ

નેલુંછે. જેહમાં [Pahlavi] અને [Pahlavi] એવા બે લાગતા વપરાએલા છે, તેહમાં [Pahlavi] અવસ્તાના [Avestan] ને મલતોછે અને [Pahlavi] અવસ્તાના [Avestan], નો બનેલોછે. [Pahlavi] ઊપરથી કાંઈએક ફેરફાર થાઈને નવ અને દસમાં આંકવાલાં સર્વનાંમ [Pahlavi] તથા [Pahlavi] બનેલાંછે, તે મધે પેહેલાંમાં [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] થએલોછે, અને બીજામાં [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] થએલોછે. અગીઆરમા આંકવાલું સર્વનાંમ [Pahlavi] ચીકામચદ, [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi] એ તરણ શબદો મલીને બનેલુંછે, તેહમાં ફેરફાર માતર આએજ થાએલોછે કે [Pahlavi] ની અંદરનો [?] નીકલી જાઈને [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] થએલુંછે. બારમા આંકવાલું સર્વનાંમ [Pahlavi] અદશીચ, [Pahlavi], [Pahlavi], અને [Pahlavi] એ તરણ શબદો જોડાઈને બનેલુંછે, તેહમાં [Pahlavi] નો અરથ "કોઈ" [Pahlavi] નો અરથ "એક" અને [Pahlavi] નો અરથ "બી" અથવા "પણ" નો થાએછે, અને એ સર્વનાંમ પુરૂશને વાસતે વપરાએલુંછે. તેરમા આંકવાલું સર્વનાંમ [Pahlavi] મનદુમીચ, ઊપલીજ વીગતને મલતુંછે, અને તે બેજાંન પદારથને સારૂ વપરાએલુંછે. ચઊદ અને પંદરમા આંકવાલાં સર્વનાંમો [Pahlavi] ની સાથે [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] જોડાઈને બનેલાંછે, એમાં [Pahlavi] એ સેમીટીકને મલતો બોલ છે. સોલમા આંકવાલું સર્વનાંમ [Pahlavi] કાદમન, સેમીટીકછે. એને મલતું અરબીમાં [Arabic] મલેછે. સતરમા આંકવાલું સર્વનાંમ [Pahlavi] હરવેસ્પ, અથવા [Pahlavi] હરવેસપીન, અવસ્તાના [Avestan] અને [Avestan] એ બે બોલો જોડાઈને બનેલુંછે. આએ સર્વનાંમને છેડેના [Pahlavi] ની જગોએ [Pahlavi] બદલ થવાથી અઢારમા આંકવાલું સર્વનાંમ બનેલુંછે. ઓગનીસમા આંકવાલું

સર્વનાંમ [illegible] અથવા [illegible] હમા, "સઘલું" અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી નીકલેલુંછે, જે ઊપરથી ફારસીમાં [illegible] અથવા [illegible] એ બોલો ઊપલાં સર્વ નાંમની જગોએ વપરાએછે. વીસમું સર્વનાંમ [illegible] આવાની, "બીજું" અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી બનેલુંછે, જેહેને મલતું પાજંદ [illegible] છે. જે કાએદાથી અવસ્તાનો [illegible] પેહલવીમાં [illegible] સાથે બદલ થાએછે, તેજ કાએદાથી [illegible] ની અંદર [illegible] ને બદલે [illegible] વપરાએલોછે. એકવીસમા આંકવાલું સર્વનાંમ [illegible] હાંન, અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] બોલ ઊપરથી નીકલેલૂં હોએ એવું ધારેઆમાં આવેછે. બાવીસમા આંકવાલું સર્વનાંમ [illegible], સેમીટીક દરેક સર્વનાંમ [illegible] અને [illegible] મલીને બનેલુંછે. ચોવીસમા આંકવાલું સર્વનાંમ [illegible] કનાદે, [illegible] અને [illegible] એ બે લાગતોની જોરણીથી બનેલુંછે. પચીસમા આંકવાલું સર્વનાંમ [illegible] અંદ, અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી નીકલેલુંછે, અને તે ઊપરથી પાજંદ તથા ફારસીમાં [illegible], [illegible], વપરાએછે. છવીસમા આંકવાલું સર્વનાંમ [illegible] અવસ્તાના [illegible] બોલને મલતુંછે. ફારસીમાં [illegible] એવો બોલ આએ સર્વનાંમની જગોએ વપરાએછે તે ઊપલાજ લાગત ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે. સતાવીસમા આંકવાલું સર્વનાંમ [illegible] [illegible] અંદ ચંદ, પચીસ અને છવીસમા આંકવાલાં બે સર્વનાંમો જોડઈને બનેલુંછે, એજ પરમાણે અવસ્તામાંબી [illegible] [illegible] એ બોલો ઊપલા અરથને સારૂ વપરાએલા વારે ઘડીએ જોએઆમાં આવેછે. અઠાવીસમું સર્વનાંમ [illegible] અથવા [illegible] વીચાર કરીને જોતાં [illegible] "એક", અને [illegible] "કેટલું" એ

બે બોલો જોડાઇને બનેલુંછે. ઓગનતીસ અને તીસમા આંકવાલાં સર્વનાંમો [illegible] તથા [illegible] અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી બનેલાંછે, તેહેમાં [illegible] ને બદલે [illegible] થાએલુંછે, અને તેહેને [illegible] તથા [illegible] પ્રત્યયો લગાડેઆમાં આવેલાછે. એકતીસમું સર્વનાંમ [illegible] તંનીહ, અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી બનેલુંછે. જે ઊપરથી શારસી [illegible] થાએલુંછે. બતરીસમું સર્વનાંમ [illegible] એ [illegible] અને [illegible] એવા બે શબ્દો જોડાઇને બનેલુંછે જેહેનો અરથ "એક તંન" નો થાએછે. આએ સર્વનાંમો એબારતમાં કેહવી રીતે વપરાએલાંછે તેહેના દાખલાઓ હમો અતરે પરગટ કરીએછે.

દા ખ લા .

[illegible] (દીન૦) હરએક માંણશ જે ગુજરેલું હોએ તેથી પોતે દુર રેહે. [illegible] (વીર૦) કારણ કે દરએક (માણસ) જેહેનું પુંણ પાપ કરતાં તરણ સરોશોચરનાંમ ભાર વધારે (હોએતો) તે બેહુશતીછે. [illegible] (ઈજ૦ ૨૮) દરએક જણ નેકીથી વાકેફકાર કેઆરે થસે? [illegible] ** [illegible] ** [illegible] ** [illegible] (દાદ૦) કે તમોએ હરએક તરેહથી વગર મોહોતાજે અને દરએક ઈછાથી વગર ધાસતીએ રેહેવા સારૂ દીનની ખાહેશને લગતા જવાબ મેલવ્વા થકી સવાલો લખેઆછે. [illegible]

[illegible] (કાર૦) તે પુરૂશના ફરજંદોમાંનો કોઈ દુનીઆંની
પાદશાહીએ પોહોચસે. [illegible]
[illegible] (વન૦ ૪) કોઈ શખસ તરણે (ગુનાહ) ની ગુજારેશ ક
રેતો એકનીબી ધાસતી રાખવી નહી. [illegible]
[illegible] (અન૦ આ૦) જેમ જંગલમાં વા
ઘ કોઈબી શખસથી બીહીતો નહી તેમ. [illegible]
[illegible]
(અન૦ આ૦) જો તું ચાહતો હોએ કે કોઈથી ગાલ નહી સાંભલે
તો તું કોઈને ગાલ દેતોમાં. [illegible]
[illegible] (દાદ૦) વલી જેહેમાં કાંઈ નથી તેહેને હું આ
એ રીતે પરતું મેલુંછું. [illegible]
[illegible] (અન૦ આ૦)
જેમ એક વિધવા ઓરત (કે) જેહેની પાસેથી કોઈ શખસ કાંઈ ચીજ
લીએ તેહેને તે કાંઈજ કરી સકે નહી. [illegible]
[illegible] (દીન૦)
આએ બદનને એવી રીતે રાખે કે બદનને વાસતે રવાંનને
કાંઈ દુખ નહી પોહોચે. [illegible]
[illegible] (વન૦ ૩) રોશંને
કહેલુંછે કે કોઈ શખસ જાંણે કે સગદીદ થએલો નથી તો તેણે હો
શીઆરી રાખવી ઘટારતછે. [illegible]
[illegible] (ઈજ૦ ૯) તું તેહેને હરેક વસતુ આપવા જોગ આપેછે.
[illegible]

[illegible] (અન૦ આ૦) કોઈ પણ રીતે કોલ કરાર તો ડતોમાં કે તેહેને લીધે તાહારી આબરૂને હાંની નહી પોહોચે. [illegible] (દીન૦ ૪) અહુરમજદની તરફથી જરતોસતે લાવેલા અવસ્તા ઓત્તમ નીશાંન તરીકેછે, તેહેમાં કાંઈ જુઠું, બેહુદું અને દેવોની મતલબને લગતું નથી. [illegible] (ખુર૦) કોઈ શખસ ઊપર ખરાબ નજરથી નહી જોએ. [illegible] (વન૦ ૬) કેટલી મુદતવેર આએ જમીન પરત રેહ? ઈઆને કોઈ કામમાં નહી વપરાઈ શકે? [illegible] (વન૦ ૧૬) દસતાંનવાલી ઓરતના ખાંનાંથી દુર રેહવું (કેમકે તે) કાંઈ કાંમનું નથી. [illegible] (દીન૦ ૪) માહારી ઈછ્છા ફાએદા ભરેલાં જાહેર કાંમ કરનારા દરએક અશોને મલતી (છે). [illegible] (વન૦ ૨) એટલા વાસતે તે વર્તુલને તું બનાવ યે આરમાંની દરએક ગમથી ખોલલાં મેદાંન તરીકેનું. [illegible] (ઈજ૦ ૯) બાપ અને બેટો દરએક ઊધરભવમાં પંદર વરસની ઊમરના હતા. [illegible] (વન૦ ૧૬) ઘણામીનોને લગતાં કોઈબી ખરફસતરને મારે.

[Pahlavi]
[Pahlavi] (ઈજ૦ ૨.૩) સઘલાં અશોનાં ફ્રોહરો જે આએ જ
મીન ઊપર કોઈબી ઠેકાંણે ગુજરી ગએલાં હોએ. [Pahlavi]
[Pahlavi] (વન૦ ૧) તેઓ દરએક
જગોએ જાદુઈની મતલબને વાસ્તે જાએચ. [Pahlavi]
[Pahlavi] (વન૦ ૩) તે (મજદીઅસ
ની દીન) ઊડારી નાખેચ તેઓએ કોઈબી ગુનાહ કીધો હોએચ તે
સઘલા ગુનાઓને. [Pahlavi]
[Pahlavi] (ખુર૦) હું દરએક શવાબનાં કાંમ
ની અશો લોકોને ખબર કરૂં. [Pahlavi]
[Pahlavi] (અન૦ આ૦) કોઈ શખસ (કે) જેહેને શરમ
નથી તેહેને ઘણું કેહેતોમાં. [Pahlavi]
[Pahlavi] (દીન૦) આપણી દીનનો ચ
મતકાર જોસેતો તેહેને કોઈ શખસ પાછો મેલસે નહી. [Pahlavi]
[Pahlavi] (અન૦ આ૦) ચોર માંણસ
પાસેથી કાંઈ ચીજ લેતોમાં અને (તેહેને) આપતોમાં. [Pahlavi]
[Pahlavi] (વન૦ ૫) જગો તથા મકાં
ન અને માંણસ કસ્સાને નજઊસ નહી કરે. [Pahlavi]
[Pahlavi] (ખુર૦) નીતીથી ખ
રચ કરતાં કાંઈ પણ વધે તે ભલા હકદારોને આપે. [Pahlavi]
[Pahlavi]
[Pahlavi] * * [Pahlavi] (દાદ૦) જેમ તમોએ (હમોને) દોઆ

કરીછે તે (દીઆ) સંઘલાં પરમાંણે અને સંઘલી મોહોટાઈ સાથે તમો દરએક દોસતોને ** પોહોચો. (વન૰ ૧૯) અએ અહુરમજદ! તું સઘલી સહમજ વાલો છે. (ઈજ૰ ૫) તેણે (હોરમજદે) રોશની તથા જમીન અને અવલથી તે આખેર સુધીની સંઘલી નેઆંમત આપીછે. (ઈજ૰ ૩) આએ ઈજશનેમાં તું અહુરમજદના પેદા કરેલા આતશ ને સઘલા આતશોની સાથે હું ચાહુંચ. (ઈજ૰ ૯) હું અને માહારા શાગેરદો, સરવેથી આગમચ જોઈએ. (ખુર૰) જેમ અહુરમજદને પસંદ આવે તેમ સઘલાં સવાબનાં કાંમના હોકમ કરવા. ** (કાર૰) આદર ફરોબગ તથા આદર ગોશસ્પ અને આદર બુરજીન ** સઘલી દુનીઆંને રોશની આપતા હતા. (વન૰ ૮) તેહેની સઘલી કીરીઆ જેમ બીજી ઈજશનેની (છે) તે પરમાણેછે. (ઈજ૰ ૧૩) હું સઘલો વખત અહુરમજદના સંબંધ તલે રાખું. (વીર૰) તેઓએ સાહેબી તથા પાદશાહી અને સરદારી

કીધી નથી. પણ બીજા સવાબને લીધે પુનવાંન થએઆછે. [illegible] * * [illegible] (કાર૦) અરદશેર * * લખવા વાંચવાના તથા સવારી અને બીજા એલમમાં એટલોતો વધી ગીઓ કે પારસની અંદર પરખીઆત થએઓ. [illegible] (દાદ૦) બીજા બેહેશતને લગતી સહમજ ધરાવનારા પુરૂશો જેઓ વધારે સંપુરણ વીચારવાલાછે તેઓને લખવું સજાવાર હતું. [illegible] (અન૦ આદ૦) જે કાંઈ તુહુને સારૂં નથી તે તું બીજા શખસને વાસ્તે હરગેજ માં કરતો. [illegible] (વન૦ ૩) અગરજો તેને બીજું વધારે ખરાબ કાંમ કીધું ઈઆને તેણે વલી બીજો ગુનાહ કીધો તો પસતાવો કરવાથી તે (ગુનાહ) નો ઘટાડો થાએ. [illegible] (દાદ૦) ઈઆ તે (સવાબ) તેહેને સી રીતે મલેછે અને મદદગાર થાએછે જેમ તેણે પોતાને હાતે તે બુજોરગ કાંમ કીધું હોએ તેમ કે બીજી રીતે? [illegible] (વીર૦) તેઆરે મોબેદો તથા દીનના બીજા દસતુરો હતા તેઓ તે રાહમારૂ સરદારોથી ધાસ્તી ભરેલા હતા. [illegible]

[Pahlavi] (વન૦ ૨) તું જે જરતોસતછે તે તાહારીથી બીજા તેહેને મેં આએ અહુરમજદી અને જરતોસતી દીનને બતલાવી. [Pahlavi] (વન૦ ૯) તે ખાડો બીજા ખાડાઓથી કેટલો (દુર)? એક ડગલાં જેટલો. કેટલીએક વેલા દરીક સર્વનાંમ [Pahlavi] ની પાસે [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] "એક" ના અરથને વાસ્તે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] (ઈજ૦ ૯) તેમાંનો એક ઓરવાખશ દાવર હતો. [Pahlavi] (વન૦ ૨) હું જે જરતોસત છેઊં તે સેવાએ બીજા કોણને તુંએ આએ અહુરમજદી અને જરતોસતી દીન બતલાવી હતી. કેટલીએક વેલા [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] નું અનેકવચન [Pahlavi] કરીને લખેઆમાં આવેલુંછે. જેમકે— [Pahlavi] (વન૦ ૧૯) નમસકાર તે બીજા પવીતર લોકોને. [Pahlavi] (કાર૦) વલી તેઓમાંથી બીજો સરદાર આગલ આએઓ. [Pahlavi] (અન૦ આ૦૬૦) દોલત અને હકુમત બીજા ધણીને સવાધીન થાસે. [Pahlavi] (વન૦ ૩) એકબીજા સાથની મદદગારીથી. [Pahlavi] (વન૦ ૩) બેહુ ફરમાંન વીસે તેઓ એકમલતા વીચારના થએલાછે. [Pahlavi] (વન૦ ૫) બેહુ તરેહથી રીમન થાએ. કેટલીએક

વેલા જણનો અરથ બતલાવ્વા સારૂ [illegible] ની જગોએ [illegible] વપરાએછે. જેમકે:— [illegible] (વન૦ ૫) બેહુજાણનું શરીર બરશનુમને લાએક. [illegible] (વીર૦) તમો ગેતી (આએ જેહાંન) ની અંદર રેહવું અને પીતવું હદથી જીઆદા માં કરતા, નહીતો આએ કેટલુંએક દુખ અને પીડા તમારાં ગુજરેલાં રવાંનને પોહોચસે. [illegible] * * [illegible] (વન૦ ૧૬) દશતાંન વાલી ઓરત બરસમ, તથા એવીઅંધન તથા જોર અને જીવાંમ એ કેટલીએક વસતુને જોવા થી અપવીત્તર કરેછે. [illegible] (વીર૦) કે તેઓનાં રવાંને તે પેહલ્લી તરણ રાતમાં એટલી હલાકી અને દુખ દેખાડેઊં કે તેટલું દુખ તેઓએ આએ દુનીઆંમાં મુતલક જોઈઊંતું નહી. [illegible] (અન૦ અણુ૦) તે કેટલીએક વસતુઓની નાપાએદારી વીસે ઘણા ખુબ સહમજનાર. [illegible] (વીર૦) કેટલાએક દાંનાઈ અને હેકમતવાલા ઈરાંન શેહેરના દસતુર અને દાવરોને મારી નાંખેઆ. [illegible] (કાર૦) કેટલાએક દા

હાડા સુધી સારો ખોરાક આપવાથી ઘટતી રીતે પરવરશી કીધી.
કેટલીએક વેલા [illegible] "તેટલું", તથા [illegible] "જેટલું" હેવા અરથને
વાસતે પણ વપરાએછે. જેમકે:— [illegible]
[illegible] (વન૦ ૮) આએ
જમીનમાં તરણ ખાડા ખોધે તે એટલા (દુર કે) આગલા ખાડાથી
તરણ દગ જેટલા. [illegible]
[illegible] (અન૦ અમુ૦) હુંએ ખશુરંન આએ
દુનીઆંની ઈઆદગારીને વાસતે આએ કેતાબમાં કેટલોએક બોલા
સો લખેઓછે. [illegible]
(વીર૦) હુંએ કેટલાએક મરદ તથા કેટલીએક ઓરતોનાં રવાંનને
જોએઆં. [illegible]
[illegible] (વીર૦) હું એક જગો આગ
લ ગીઓ (તાંહાં) હુંએ કેટલાંએક માંણસોનાં રવાંન જે એકઠાં ઊભે
લાં હતાં (તેઓ) ને જોએઆં. [illegible]
[illegible] (વન૦ ૫) જેમ હું આગલ કેહુંછ તેટલું નહી.
[illegible] (વન૦ ૬) તે
સરવેથી મોહોટાં આંગલાંનાં ઊપલાં બેટકાં જેટલું. [illegible]
[illegible] (વન૦ ૫)
જેઆરે બે (બચ્ચાં) હોએ તે બેમાંથી એખલું એક રેહે અને બી
જું આવે તેહેવુંજ મરણ પાંમે. [illegible]
[illegible] (વીર૦) દરએક શખસ એમ વીચારતો હતો કે
(હું) એખલો છેઊં. [illegible]

[illegible] (અન૦ આ૦) જીવ એખલો (રેહસે) અને મુએલું બદંન એખલું એક જગોએ સગ અને પરંદાંની હરીફાઈમાં પડસે. [illegible] (કાર૦) અરદેશર પોતે ઘોડા ઊપર એખલો કમારગે ઊતરેઓ.. [illegible] (વન૦ ૩) કોઈ માંણસ એખલું એક જાતથી ગુજરેલાંને નહી લેઈજાએ. [illegible] (વન૦ ૫) એખલો (મુરદાંને) હીલવેતો બદંન બરશનુમને લાએક (થાએ). [illegible] (ઈજ૦) માંણસ જંગલમાં એખલું ફરહર કરેછે તે મેહેર (ઈજદ) ને લીધેછે. [illegible] (વીર૦) પોતે એખલો દોજખને લાએક થએઓછે. આએ ઊપર લખી જણાવેલાં સર્વનાંમો સેવાએ કેટલીએક વખત અનિયમીત સર્વનાંમનો અરથ બતલાવ્વા [illegible] ચ, કોઈ શબદની સાથે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— [illegible] (ઈજ૦ ૯) જેમકે માહારી પછી દરએક ફાએદા ભરેલા લોકો સ્તુતી કરે. [illegible] (વન૦ ૪) જેહારે કોઈ હમદીનનો મરદ ભાઈ અથવા દોસત અતરે આવે. એ સેવાએ ઊપર જણાવેલાં સર્વ નાંમો મધેનાં કેટલાંએકને કોઈ વખતે બહુવચનની નીશાંનીનો પ્રત્ય [illegible] લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible]

[Pahlavi] (દીન૦ ૪) બનેતો સારી ચાલ ચલણ વાલા કોઈબી શખશો જે (મજદીઅસ્નની) રાહ ઊપર નહી (હોએ) તેઓની તરસ અને ભુખને ભાંજવી તથા થંડી અને ગરમીથી તેઓનો બચાવ કરવો. [Pahlavi] (ઈજ૦ ૧૩) એ વીસે તકરાર કરવા કોઈ આગલ જવું નહી જોઈએ પણ એ સારૂ જે તકરાર કરવા આવે તે સાથે સારી રીતે તકરાર કરવી ઘટારતછે.

[Pahlavi] ક્રિયાપદ.

૧૦૮. જે શબ્દની મારફતે કોઈબી જાતનું કાંમ અથવા સ્થિતીની આપણને સહમજ મલેછે તેહેને [Pahlavi] અથવા ક્રિયાપદ કરીને કેહેછે. જેમકે—[Pahlavi] તે કરેછે, [Pahlavi] તે બલેછે, [Pahlavi] તે ચાલેછે, [Pahlavi] તે રેહેછે, [Pahlavi] હતો, [Pahlavi] થએઓ, ઈ૦

૧૦૯. ક્રિયાપદનો અસલ લોગત જેહેને બીજા પ્રત્યયો લાગીને જુદાં જુદાં રૂપો બનેછે તેહેને [Pahlavi] ઈઆને **ધાતુ** કરીને કેહેછે, અને તેહેની સહમજ બતલાવ્વા સારૂ ઘણું કરીને બીજા પુરૂશ એકવચનને વાસતે વપરાતું શા રૂપછે; જેમકે—[Pahlavi] હો, [Pahlavi] થા, [Pahlavi] કર, [Pahlavi] જાંણ.

૧૧૦. ધાતુઓની સેવટે [Pahlavi] તથા [Pahlavi] એવા બે પ્રત્યયો લગાડેઆથી તેહેનું સામાન્યરૂપ બનેછે; જેમકે—[Pahlavi] થવું, [Pahlavi] પુછવું, [Pahlavi] કાપવું.

૧૧૧. પેહલવી ભાષામાં અવસ્તા અને સેમીટીક એ બેહુ ભાષાનાં ધાતુ વાપરેઆમાં આવેલાંછે, તેહમાં જે ધાતુઓ અવસ્તા મધેથી લીધેલાંછે તેઓને સામાન્યરૂપની હાલતમાં લાવ્વાને સારૂ બે રીત વાપરેલીછે, એક અસ્તાનાં અસલ ધાતુનો ભુતકરૂદંત બનાવીને તેહમાંથી તે કરૂદંતનો પ્રત્ય [Pahlavi] કાહાડી નાંખી તેહને બદલે સામાન્યરૂપનો પ્રત્ય [Pahlavi] મેલીને તથા બીજું અસલ જંદનાં ધાતુને [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] પ્રત્ય લગાડીને તેહેનું સામાન્યરૂપ બનાવેલુંછે. જેમકે:—અવસ્તાનો ભુતકરૂદંત [Pahlavi] બાંધેલું, [Pahlavi] જણેલું, [Pahlavi] ચાલેલું; તે ઊપરથી પેહલવી સામાન્યરૂપ [Pahlavi] બાંધવું, [Pahlavi] જાણવું, [Pahlavi] જલદીથી ચાલવું, અથવા દોડવું; તેમજ અવસ્તાનું ધાતુ-[Pahlavi] તપવું, [Pahlavi] આપવું, [Pahlavi] થવું, [Pahlavi] પુછવું, [Pahlavi] એખતીઆર કરવું; તે ઊપરથી પેહલવી સામાન્યરૂપ [Pahlavi] તપવું, [Pahlavi] આપવું, [Pahlavi] પુછવું, અને [Pahlavi] એખતીઆર કરવું.

૧૧૨. કેટલાંએક ધાતુને સામાન્યરૂપની હાલતમાં લાવતી વખતે ધાતુ અને સામાન્યરૂપનો પ્રત્ય [Pahlavi] ની વચ્ચે [Pahlavi] સ, વધારેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:—[Pahlavi] દોડ, તેહેનું [Pahlavi] દોડવું, [Pahlavi] ચાહ, તેહેનું [Pahlavi] ચાહવું; વલી કેટલાંએક ધાતુઓને સામાન્યરૂપની હાલતમાં લાવતી વખતે [Pahlavi] ની આગલ વધારાની [Pahlavi] ઈ, દાખેલ થાએલીછે. જેમકે:—[Pahlavi] ચાહ, તેહેનું [Pahlavi] ચાહવું, [Pahlavi] જાંણ, તેહેનું [Pahlavi] જાંણવું; એ સેવાએ થોડાંએક સામાન્યરૂપોમાં ધાતુ અને સામાન્યરૂપનું પ્રત્ય [Pahlavi] ની વચે [Pahlavi] સ, ને બદલે [Pahlavi] આ, વપરાએલો જોઆમાં આવેછે. જેમકે:—[Pahlavi] પડ,

એમાં અવસ્તાનું ધાતુ [illegible] છે. અને તેહેની આગલ [illegible] ઉપસર્ગ તરીકે આવેલોછે. તેહેનું [illegible] પડવું, [illegible] ઉભો રેહ, તેહેનું [illegible] ઉભું રેહેવું.

૧૧૩. જંદનાં ધાતુની સેવટે જો દંતસ્થાનનો કોઈ અક્ષર આવેલો હોએછે તો તેહેને સામાનીઅરૂપનો પ્રત્ય [illegible] લાગતી વખતે તે બદલાઈને [illegible] થાએછે. જેમકેઃ—[illegible] બાંધવું, તેહેનું [illegible]; [illegible] ઉગવું, તેહેનું [illegible]; [illegible] સુંદર બનવું, તે ઉપરથી [illegible].

૧૧૪. જંદ ભાષાને લગતાં જે ધાતુની સેવટે કોઈબી સ્વર આવેલો હોએ અને તેહેની પાસે જો વધારાનો [illegible] દાખેલ થએલો નહી હોએતો, તે ધાતુને સામાનીઅરૂપનુ પ્રત્ય [illegible] લાગતી વખતે [illegible] ત, નો ઉચ્ચાર બદલાઈને "દ" થાએછે. અને તેજ કાએદો જે ધાતુની સેવટે [illegible] ર, આવેલો હોએછે તેહેને પણ લગાડેઆમાં આવેલોછે. જેમકેઃ—અવસ્તા- [illegible] આપવું, [illegible] ઉભું રેહેવું, [illegible] થવું, [illegible] લેઈ જવું, તે ઉપરથી પેહેલવી સામાનીઅરૂપ [illegible] દાદંન, [illegible] ઈસ્તાદન, [illegible] બુદન, અને [illegible] બુરદંન; એ રીતે આવેછે.

૧૧૫. સેમીટીક ભાષાને લગતાં જે ધાતુઓ આએ ભાષામાં વાપરેલાંછે તે હેવી રીતેછે કે જેમ અરબી જબાંનમાં હમણાં નાંમની સેવટે "ٍ" تنوین મેલેઆમાં આવેછે, તેમ અસલ ધાતુની સેવટે تنوین તરીકે [illegible] ઉન, લગાડીને પછી તેહેને સામાનીઅ રૂપનું પ્રત્ય [illegible] લગાડેઆમાં આવેલુંછે. જેમકેઃ—કેઆલડી **તબેર** "ભાંજવું", તેહેનું પેહેલવી [illegible]; અને તે ઉપરથી પેહેલવી સામાનીઅરૂપ [illegible]

"ભાંજવું" કરીને થાએછે; જેહેને મલતું હીબરૂમાં **શબેર** અને અરબીમાં ثبر મલેછે; તેમજ હીબરૂ **અલેપ** "શીખવું" તેહેનું પેહલવી [illegible]; અને તે ઊપરથી તેહેનું મસદર [illegible] "શીખવું" કરીને થાએછે.

૧૧૬. સેમીટીક ભાષાનાં જે ક્રિયાપદો પેહલવીમાં વપરાએલાંછે તે સાત તરેહેનાંછે. તેહેમાં એક તરણ વ્યંજનથી બનેલાં ધાતુઓનું છે; જેમકેઃ—**તબેર**, ભાંજવું; **કતર** ખોટી રેહેવું; તે ઊપરથી પેહલવી [illegible] ભાંજવું, [illegible] રેહેવું, અથવા સબર કરવી; આએ વર્ગનાં કેટલાંએક ક્રિયાપદોમાં ધાતુના બીજા અક્ષરની પાસે ઘણીએક વેલા ; ઈ, વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે—**કતેબ**, લખવું; **મકેર**, તાએબે થવું; તે ઊપરથી પેહલવી [illegible] લખવું; [illegible] કબુલ કરવું; આએ છેલલા શબદમાં આવેલી ; ઈ, ને કેટલાએક સાહેબો ક વાંચેછે. બીજા વર્ગમાં ધાતુનો પેહલો અક્ષર ; ન, આવેછે, જેહેને પેહલવીમાં ઘણુ કરીને ; વ, ના ઊચ્ચારથી વાંચેઆમાં આવેલોછે. જેમકેઃ—**નફેલ**, પડવું; **નજેલ**, જવું; **નતેર**, કાએમ રેહેવું; તે ઊપરથી પેહલવી [illegible] પડવું; [illegible] જવું; [illegible] કાએમ રેહેવું; તરીજા વર્ગમાં ધાતુનો બીજો વ્યંજન બેવરાએલો હોએછે. જેમકેઃ—**હેરર**, ધોવું; **મેહલ**, કેહેવું; તે ઊપરથી પેહલવી [illegible] ધોવું; તથા [illegible] કેહેવું; ચોથા વર્ગમાં ધાતુનો પેહલો ઈઆ છેલ્લો અક્ષર કંઠસ્થાનનો **હ**, **અ**, અને ह, હોએછે. જેમકેઃ—**હેરક**, ભાગ પાડવો; વેહેચવું; **હેરમ**, હુંગાલું, આરાંમ કરવો; **હફેર**, ખોદવું; **જેરઅ**, જાણમવું; તે ઊપરથી પેહલવી [illegible]

ભાગ કરવો; બખશવું; [illegible] ખોઆબ કરવો; શુવું; [illegible] ખોશવું; અને [illegible] જણમવું; પાંચમાં વર્ગમાં ધાતુનો પેહલો અક્ષર ? ઈ, આવેછે. જેમકે—**ઈહેબ**, આપવું; **ઈતબ**, બેસવું; તે ઉપરથી પેહેલવી [illegible] આપવું; [illegible] બેસવું; છઠા વર્ગમાં ધાતુનો બીજો અક્ષર ? વ, આવેછે. જેમકે:—**કવમ**, ઊભું થવું; **મોત**, મરણ પાંમવું; તે ઉપરથી પેહેલવી [illegible] ઊભું રેહેવું; [illegible] મરણ પાંમવું; સાતમાં વર્ગની અંદર ધાતુનો છેલ્લો અક્ષર **આ** હોએચ, તે બદલાઈને **ઈ** થાએ છે અને તેહેની પાસે કાએદા મુજબ ? દાખેલ થાએછે. જેમકે—**કરા**, બોલાવવું; પુછવું; **રમા**, ફેંકી નાખવું; **મહા**, મારવું; તે ઉપરથી પેહેલવી સામાનીઅરૂપ [illegible] અથવા [illegible] પઢવું; [illegible] ફેંકી નાખવું; [illegible] મારવું; પણ [illegible] અથવા [illegible] ખાહેશ કરવા, અથવા માંગવું; તેહેને પેહેલવી સામાન્યરૂપની હાલતમાં લાવતી વખતે ? નીકલી જાઈને [illegible] થાએલુંછે. એ સેવાએ [illegible] આવવું; સેમીટીક [illegible] ઉપરથી લીધામાં આવેલુંછે. પણ તેહેમાંથી ધાતુનો છેલ્લો અક્ષર [illegible] ને બદલે થએલી ? નીકલી ગએલીછે. સેમીટીક ભાશામાં ધાતુને [illegible] અથવા સામાનીઅરૂપની હાલતમાં લાવતી વખતે તેહેમાં કેટલોએક ફેરફાર કરેઆમાં આવેછે. તેહેમાં એકતો એકે ધાતુની આગલ **મ** વધારેઆમાં આવેછે; જેમકે-**પકેદ** મેલાબ, તેહેનું **મપકેદ** મોલાકાત કરવી; બીજું ધાતુના છેલ્લા અક્ષરની આગલ **ઊ** વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે:—**કેતલ** નું **કતુલ** મારીનાંખવું; તરીજું

ધાતુની શેવટે **અ** અથવા **હ** વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે—ધાતુ **શકબ** નું **શકબહ** હેઠે મેલવું; તેમજ આએ તરણ રીત પેહેલવી માંહી વપરાએલીછે, અને તેહને મુલ ધાતુ તરીકે ગણેઆમાં આવેલીછે. જેમકે **એમન** મજબુત થવું; તે ઊપરથી પેહેલવી [illegible] ઈમાંન લાવ્વું, અથવા મજબુત થવું; એમાં ધાતુનો છેલ્લો અક્ષર [illegible] મ, સેમીટીક [illegible] ન, ને બદલે આવેલોછે. **કતુબ** લખવું, તે ઊપરથી પેહેલવી [illegible] લખવું, એમાં ઊ ને બદલે [illegible] **ઈ** વપરાએલી ધારેઆમાં આવેછે. **શકબહ**, હેઠે મેલવું; તે ઊપરથી પેહેલવી સાભાનીઅરૂપ [illegible] હેઠે મેલવું; એ સેવાએ કેટલાં એક સેમીટીક ધાતુને પેહેલવી ભાશામાં વાપરતી વખતે તેહેની આગલ [illegible] જ, વધારેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:— [illegible] લખવું, [illegible] ઊભું રેહેવું, [illegible] મરણ પાંમવું. કેટલીએક વેલા [illegible] જ, નો ઊચ્ચાર નરમ થાઇને [illegible] જ, વાપરેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:— [illegible] મારીનાખવું, તેહેનું [illegible] આવેછે. કેટલાએક સાહેબો એ [illegible] જ, અક્ષરના એકસરખા આકારને લીધે તેહેને, દ, ના ઊચ્ચારથી પણ વાંચેછે. કેટલીએક વેલા સેમીટીક ધાતુનો પેહેલો અખ્સર [illegible] જ, થી શરૂ થએલો હોએછે તો તેહેની આગમચ આવેલો [illegible] જ, "ઈ" ના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—**જબહ**, નું [illegible] ઈઆદ કરવું; **જ.રેર** નું [illegible] લેઈજવું.

૧૧૭. મારે જણાવવું જોઈએછે કે જેમ અવસ્તા ઊપરથી બનેલા કેટલાએક પેહેલવી લોગતોમાં [illegible] ને બદલે [illegible] ન, વપરાએલો

છે; જેમકે:— [illegible] નું ભાઇ, [illegible] નું [illegible], તેમજ સેમીટીક બોલોમાં આવેલા [illegible] અથવા [illegible] ને પેહેલવીમાં ૧ સાથે બદલ કરીને વાપરેલોછે. જેમકે:— **કરા** પઢવું, બોલાવવું; તેહેનું [illegible], **હેમર** ઘેરવું, તેહેનું [illegible], **મસેલ**, કેહેવું; તેહેનું [illegible], **ગમલ** ઊંઠ, તેહેનું [illegible].

૧૧૮. આપણે જાણીએછે કે અવસ્તા અને સંસકરીત ભાશાનાં ઘણાંએક સાદાં ક્રિયાપદોની આગલ તેહેની ખુબસુરતી બતલાવવા સારૂ કેટલાએક ઊપસર્ગ વાપરેઆમાં આવેલાછે, તેમજ તે પેહેલવી ભાશામાં ક્રિયાપદો અથવા નામની આગલ છુટા ઈઆ જોડાઈને આવેલાછે. તેમાં જે ઊપસર્ગ ક્રિયાપદથી એહલાએદા લખેઆમાં આવેછે તે અગત કરીને શબ્દયોગીઅવ્યયછે. અને જોડાઈને આવેછે તે ક્રિયાપદના અસલ આકાર મધે ગણેઆમાં આવેલાછે. જેઓની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

[illegible] અ—આએ ઊપસર્ગ વધારા તરીકે વપરાએલોછે; જેમકે-અસલ અવસ્તા [illegible] ઊપરથી પેહેલવી [illegible] અથડવું, લાગવું; [illegible] ઊપરથી [illegible] ઊગવું; [illegible] ઊપરથી [illegible] ઊપર; ફા૦ ابر

[illegible] અપ—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] ઊપરથી બનેલો છે, એનું પા૦ [illegible] અને ફા૦ [illegible]; જેમકે—અ૦ [illegible] ઊપરથી [illegible] સલગવું; ફા૦ افروختن; [illegible] વધવું, તેહેનું પા૦ [illegible] ફા૦ افزونی.

[illegible] આ—આએ ઊપસર્ગ અ૦ [illegible] ઊપરથી બનેલોછે. જેમકે

અ० [illegible] ઉપરથી [illegible] અથવા [illegible] દુખ દેવું; અ० [illegible] પરથી [illegible] ગુનાહ બખશવો, માફ કરવું; એનું ફા० آزردن તથા آمرزیدن છે.

[illegible] ઈ—આએ ઉપસર્ગ પાછલથી ઉચ્ચારની સેહેલાઇને ખાતર વધારેઆમાં આવેલોછે. જેમકે—અ० [illegible] ઉભું રેહેવું, તે ઉપરથી [illegible] ફા० ایستادن.

[illegible] ઓ—આએ ઉપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] ઉપરથી નીકલેલો જણાએછે, અને તે ફા० ا થી લખેઆમાં આવેછે; જેમકે—અવસ્તાનાં [illegible] ધાતુ ઉપરથી [illegible] પડવું; ફા० افتادن; અ० [illegible] ઉપરથી [illegible] ઉભું રેહેવું.

[illegible] અં—આએ ઉપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] ઉપરથી બનેલો છે, જેહેનો અરથ એકઠું, સાથે, નો થાએછે. એને મલતો પા० [illegible] અને ફા० هم આવેછે. જેમકે—[illegible] એકઠું કરવું; તેનું પા० [illegible] ફા० انباردن; તેમજ અ० [illegible] અથવા [illegible] અને [illegible] ઉપરથી પેહેલવી [illegible] સાંભલવું.

[illegible] ખ—આએ ઉપસર્ગ વધારા તરીકે વપરાએલોછે, કદાચ એ [illegible] ને બદલે [illegible] વંચાએઓ હોએ, પણ અવસ્તાનાં [illegible] ધાતુ ઉપરથી [illegible] ચાહવું; હેવું ક્રિયાપદ પેહેલવીમાં વપરાએલુંછે. જે ઉપરથી ફા० خواستن બોલ એજ અરથને સારૂ વપરાએલોછે.

[illegible] ગ—આએ ઉપસર્ગબી વધારા તરીકે આવેલોછે. અને તે ફારસીમાં પણ મલેછે. જેમકે—અ० [illegible] તે ઉપરથી [illegible]

શક, વેહેમ, ફા૦ گمان; [illegible] તેણે કહીઉં; તે ઊપરથી [illegible] કેહેવું, ફા૦ گفتن.

[illegible] જ—આએ ઊપસર્ગ વગર કારણે વપરેલોછે. જેમકે—અ૦ [illegible] જુદું, એહલાએદું; તે ઊપરથી પેહેલવી [illegible] અથવા [illegible] ફા૦ جد અથવા جدا.

[illegible] અથવા [illegible]—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે અને તે ફારસીમાં پی અથવા પ થી વપરાએ છે. જેમકે:—અ૦ [illegible] ઊપરથી [illegible] માપવું, તે હેનું ફા૦ پیمودن; [illegible] અને [illegible] ઊપરથી [illegible] અથડવું; [illegible] લડાઈ, તેહેનું ફા૦ پیکار; [illegible] [illegible] ઊપરથી [illegible] મલવું, સંબંધ થવો; ફા૦ پیوستن; [illegible] [illegible] ઊપરથી [illegible] સજા, ફા૦ پادفراه; [illegible] બદલો, ફા૦ پاداش.

[illegible] ને—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] બોલ ઊપરથી નીકલેલો દેખાએછે. કેમકે અવસ્તા [illegible] [illegible] નીચે બેસવું; તે ઊપરથી પેહેલવી [illegible] અને ફા૦ نشستن બેસવું; તેમજ [illegible] ઊપરથી [illegible] મેલવું, ફા૦ نهادن બનેલુંછે.

[illegible] ફર—આએ ઊપસર્ગ અવ૦ [illegible] બોલ ઊપરથી બનેલો છે. અને તે ફારસીમાંબી فر ના એમલાથી લખાએછે; જેમકે:—અ૦ [illegible] [illegible] ઊપરથી [illegible] હોકમ કરવો; એનું ફા૦ فرمودن.

[illegible] વ—આએ ઊપસર્ગ [illegible] ઊપરથી સંખશેપ થઇને નીકલેલોછે, અને તે ફારસીમાં ب ના એમલા સાથે મલેછે; જેમકે:—

અ० [illegible] [illegible] ઉપરથી [illegible] પાંથરવું; તેહેનું શ્રા० سُتُردن.

[illegible] વે—આએ ઉપસર્ગ [illegible] ઉપરથી બનેલો ધારેઆમાં આવેછે. અને ફારસીમાં તે بِر ની સાથે મલેછે; જેમકે—અ० [illegible] અને [illegible] ઉપરથી [illegible] આરાસતે થવું, સુંદર બનવું; એ ફારસી پیراستن સાથે મલેછે.

૧૧૯. આએ ઉપલી વીગતમાં જણાવેલા ઉપસર્ગો સેવાએ બીજા ઉપસર્ગોછે તે ક્રિયાપદ સાથે જોડઈને આવતા નથી, પણ છુટા આવેછે. અને તેઓનો એક નીઅમ નથી. કોઈવેલા અવસ્તાને મલતા ઉપસર્ગો સેમીટીક ક્રિયાપદો સાથે અને સેમીટીક ઉપસર્ગો અવસ્તા ઉપરથી નીકલેલાં ક્રિયાપદો સાથે આવેછે. અથવા સેમીટીક ઉપસર્ગો સેમીટીક ક્રિયાપદો સાથે અથવા અવસ્તાના ઉપસર્ગો અવસ્તા ઉપરથી નીકલેલાં ક્રિયાપદો સાથે વાપરેઆમાં આવેલાછે. જેમકે:—

[illegible]—આએ ઉપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] [illegible] ઉપરથી નીકલેલોછે. એનો અરથ 'ઉપર' નો થાએછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] ઉપર લખેઉં, (દીન० દ્દ० ૫). એને મલતું ફારસીમાં زِبَر અથવા بَر છે.

[illegible]—આએ ઉપસર્ગ [illegible] ને બદલે ઘણું કરીને વપરાએછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] તે ઉપર લાએઓ, [illegible] [illegible] તેણે ઉપર મેલેઉં, (વીર०). [illegible] [illegible] તે ઉપર હોડેચ, (વન० પર० ૭). [illegible] [illegible] તે ઉપર વરસે, (દીન० દ્દ० ૬). કેટલેએક ઠેકાણે "આગલ" ના અરથને વાસતેબી [illegible] વપરાએલોછે. જેમકે:—

[illegible] [illegible] તે આગલ ગેઈ, (દીન૦ ૬૫૦ ૬). કેટલીએક વખત એ ઊપસર્ગ કલાંમની જેબાએશ તરીકે વગર અરથે વપરાએલોછે. જેમકે:— [illegible] [illegible] તે જુદું કરે, [illegible] [illegible] સાંભલવું, (વન૦ ૫૨૦ ૭).

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે. એનો અરથ "વચ્ચે" નો થાએછે. જેમકે:— [illegible] [illegible] તે વચ્ચે લેઈ ગીઓ, (દીન૦ ૬૫૦ ૭). આએ ઊપસર્ગ ઘણો કમ વપરાએલોછે. અને તે ઊપરથી ફારસીમાં اندر બોલ ઊપલા અરથને વાસતે વાપરેઆમાં આવેલોછે.

[illegible]—આએ ઊપસર્ગનો અરથ 'પાછું, ફરીને' હવો થાએછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] પાછો ફરેઓ, (દીન૦ ૬૫૦ ૫). [illegible] [illegible] પાછી રાખ, (વન૦ ૫૨૦ ૮). એ ઊપરથી ફારસીમાં باز બોલ ઊપલા અરથને વાસતે વપરાએલોછે.

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ ઊપલા [illegible] ને બદલે ઘણું કરીને વપરાએલોછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] પાછો આવેઓ, (વીર૦). [illegible] [illegible] પાછું રાખેશિં, (દીન૦ ૬૫૦ ૭). [illegible] [illegible] પાછું નાખેશિં, (દીન૦ ૬૫૦ ૪).

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ દુરના અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] તે દુર થાએચ, (દીન૦ ૬૫૦ ૬). [illegible] [illegible] તે દુર થાએચ, (વન૦ ૫૨૦ ૭).

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે, એનો અરથ "ઊપર" નો થાએછે. જેમકે:—

[illegible] [illegible] ઊપર લખેઊં, (દીન૦ દ૪૦ ૫). કેટલીએક વખતે વગ ર અરથે પણ વપરાછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] [illegible] તે કોટ તોડે. [illegible] ઊપરથી શરસીમાં [illegible] અથવા [illegible] વપરાએઓછે.

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ 'અંદર' અથવા 'આગલ' ને વાસતે આવેછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] અંદર ફેરવેઓ, (વીર૦). [illegible] [illegible] અંદર જવું, (મુન૦ વન૦ ૫ર૦ ૪). [illegible] [illegible] [illegible] આગલ ચાલેઊં હતું, (દીન૦ દ૪૦ ૭). આએ ઊપસર્ગ ઊપરથી શરસીમાં [illegible] વપરાએઓછે. કેટલીએક વેલા [illegible] વગર અરથે પણ વપરાએછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] તે જાંણે, તે સહમજે, (વન૦ ૫ર૦ ૯).

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે. અને તે 'આસપાસ' ના અરથને વાસ્તે વપરાએલોછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] આસપાસ કશ ખેંચવો, (વન૦ ૫ર૦ ૧૯). [illegible] [illegible] [illegible] તેઓ આસપાસ બેઠાં હતાં, (દીન૦ દ૪૦ ૭).

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ 'મોકાબેલ' અથવા 'સાંમણે' નાં અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] તે સાંમણે આએઓ, (વીર૦). [illegible] [illegible] તે સાંમણે પોહોચે, (દીન૦ દ૪૦ ૬).

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ [illegible] ની આગલનો [illegible] નીકલી જાઈને બનેલોછે. એનો અરથ 'ઊપર' નો થાએછે; અને તે ઘણો કમ વપરાએલોછે. જેમકે:-[illegible] [illegible] ઊપર ઊભો, (દીન૦ દ૪૦ ૭).

[illegible]—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી

નીકલેલોછે. અને તે 'આગલ' ના અરથને વાસતે આવેછે. જેમકેઃ— [Pahlavi] [Pahlavi] તે આગલ ઊભો રેહેચ, (દીન૦ દ૫૦ ૬).

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના [Avestan] બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે. અને તે 'આગલ' તથા 'નજદીક' ના અરથને સારૂ વપરાએલોછે. જેમકેઃ—[Pahlavi] [Pahlavi] નજદીક આએઓ, (વીર૦). [Pahlavi] [Pahlavi] આગલ મેલેઊં, (દીન૦ દ૫૦ ૬). [Pahlavi] [Pahlavi] આગલ લેઈ જવું, (દીન૦ દ૫૦ ૫). એ સેવાએ કેટલીએક વખત વગર અરથે કલાંમની જેબાએશને વાસતે વાપરેઆમાં આવેલોછે. જેમકેઃ—[Pahlavi] [Pahlavi] (તેણે) બાંધેઓ, (દીન૦ દ૫૦ ૭). [Pahlavi] [Pahlavi] પકડેઓ, (વીર૦). આએ ઊપસર્ગ ઊપરથી ફારસીમાં فراز બોલ વપરાએછે.

[Pahlavi]—આ ઊપસર્ગ 'હેઠે' અથવા 'નીચે' હેવા અરથને સારૂ આવેછે. જેમકેઃ—[Pahlavi] [Pahlavi] નીચે લેઈ ગીઓ, (વીર૦). [Pahlavi] [Pahlavi] નીચે જોઈઊં, (દીન૦ દ૫૦ ૭). કેટલીએક વેલા વગર અરથે આવેછે. જેમકેઃ—[Pahlavi] [Pahlavi] મરણ પાંમેઓ, (વીર૦). એ ઊપરથી ફારસીમાં فرود બોલ વપરાએછે.

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ 'બાહેર, ના અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકેઃ—[Pahlavi] [Pahlavi] બાહેર ખેંચી કાહાડી, (વીર૦). [Pahlavi] [Pahlavi] બાહેર આવ્વું, (ખુન૦). ફારસીમાં بیرون બોલ એજ ઊપરથી વપરાએલોછે.

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ કલાંમની જેબાએશને વાસતે ઘણી વખતે વગર અરથે વપરાએછે. જેમકેઃ—[Pahlavi] [Pahlavi] તેઓ લીએ,

[illegible] [illegible] કહીઉં, (વીર૦). [illegible] [illegible] પીછાંનવું, (દીન૦ દ૫૦ ૬).

[illegible]—આએ ઉપસર્ગ સેમીટીક **લુત** બોલ ઊપરથી નીકલેલો છે. અને તે **સાથે**ના અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકે:— [illegible] [illegible] સાથે આયેઉં, (દીન૦ દ૫૦ ૬). [illegible] [illegible] તે સાથે રાખે, (વં૦ન૦ ૫૨૦ ૪).

[illegible]—આએ ઉપસર્ગ સેમેટીક **રચીન** ઊપરથી બનેલોછે. અને તે 'આગલ' તથા 'નજદીક' ના અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકે:— [illegible] [illegible] [illegible] તેણીઓ નજદીક ગેઈ, (વીર૦). [illegible] [illegible] તે આગલ રાખે, (દીન૦ દ૫૦ ૬). [illegible] [illegible] તે આગલ ગીઓ, (દીન૦ દ૫૦ ૭).

[illegible]—આએ ઉપસર્ગ અવસ્તાના [illegible] બોલ પરથી નીકલેલોછે. અને તે ઊપલાજ અરથને સારૂ આવેછે. જેમકે:— [illegible] [illegible] તે આગલ દોડી ગઈ, (દીન૦ દ૫૦ ૭). આએ ઉપસર્ગ ઘણો કમ વપરાએલોછે. એ ઊપરથી ફારસીમાં پیش બોલ મુરવ્વેજછે.

[illegible]—આએ ઉપસર્ગ આરમીક **રારા** બોલને મલતોછે. અને તે 'ઊંચે' ના અરથને સારૂ વપરાએલોછે. જેમકે:— [illegible] [illegible] તે ઊંચે પરકાસેચ, [illegible] [illegible] તે ઊંચે આવે, (દીન૦ દ૫૦ ૭). એ ઊપરથી ફારસીમાં [illegible] વપરાએછે.

[illegible]—આએ ઉપસર્ગ 'તરફ' ના અરથને સારૂ વપરાએછે. જેમકે:— [illegible] [illegible] 'તરફ ખેચવું' (દીન૦ દ૫૦ ૬).

[illegible]—આએ ઉપસર્ગ 'તરફ' અથવા 'નજદીક' અને 'ઊપર' ના

અરથને વાસ્તે વપરાએછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] તે તરફ કરે, [Pahlavi] [Pahlavi] તરફ મોકલેઓ, (દીન૦ ફ૦ ૬). [Pahlavi] [Pahlavi] તે ઊપર જાએચ, (મુન૦). કેટલીએક વેલા [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi] જેવા બોલોની આગલ [Pahlavi] વગર અરથે ફકત કલાંમની જેબાએશને સારૂ વપરાએછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તે આગલ થાએ, [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] પકડવાડે કીધું, [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તે સાંમણે લેઈ જાએ, (દીન૦ ફ૦ ૬).

[Pahlavi] [Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ 'વચે' ના અરથને વાસ્તે વપરાએ છે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] વચે નાખેઊં, (વીર૦). હેને મલતું ફારસીમાં [Pahlavi] આવેછે. [Pahlavi] [Pahlavi] ને બદલે કેટલીએક વખત [Pahlavi] [Pahlavi] વપરાએછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તે વચ્ચે કરે, (દીન૦ ફ૦ ૫).

[Pahlavi]—આએ ઊપસર્ગ 'સાથે' ના અરથને વાસ્તે વપરાએલોછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] સાથે પુછપરછ કીધી, (વન૦ પર૦ ૨). [Pahlavi] [Pahlavi] સાથે થવું, (દીન૦ ફ૦ ૭). ફારસીમાં એને મલતો બોલ [Pahlavi] એજ મતલબને વાસ્તે વપરાએછે.

૧૨૦. આએ ઊપલા ઊપસરગો સેવાએ [Pahlavi], [Pahlavi], [Pahlavi] અને કોઈ વેલા [Pahlavi] એ ઊપસરગો જેમ ફારસીમાં વગર અરથે [Pahlavi] વપરાએછે, તેમ ઘણે ઠેકાંણે વપરાએલાછે. જેમકે :— [Pahlavi] [Pahlavi] તે ઢાંકે, [Pahlavi] [Pahlavi] તે ઈંજે, [Pahlavi] [Pahlavi] તે કરે, [Pahlavi] [Pahlavi] તે થાએ, [Pahlavi] [Pahlavi] તે સાંભલે, [Pahlavi] [Pahlavi] તે હાંસેલ કરે.

ક્રિયાપદોના વર્ગ.

૧૨૧. પેહેલવી ભાષાનાં ક્રિયાપદ [illegible] સજાક, સકર્મક—[illegible] અસજાક, અકર્મક—[illegible] સહાયાકારક, [illegible] ઊભયવીધ—અને [illegible] પ્રયોજક, એવા પાંચ ભાગમાં વેહેચાએલાંછે. તેમાં કરતાની મારફતે કાંમ બીજી ચીજ ઊપર થાએ હેવી મતલબનાં જે ક્રિયાપદોછે તેહેને [illegible] કરીને કેહેછે. જેમકે:— [illegible] મારવું, [illegible] સજા કરવી. અને કાંમ કરતા ઊપરજ રેહે તેહેવી મતલબનાં ક્રિયાપદોને [illegible] કરીને કેહેછે. જેમકે:- [illegible] ચાલવું, [illegible] દોડવું.

૧૨૨. જે ક્રિયાપદો અરથ, કાલ, રૂપ, અને પુરુશ, બતલાવ્વા સારૂ બીજાં ક્રિયાપદોની સાથે મદદ તરીકે વાપરેઆમાં આવેછે, તે ક્રિયાપદના ભાગને [illegible] ઈઆને સહાયાકારક, કરીને કેહેછે. અને તેઓમાં નીચે જણાવેલાં ક્રિયાપદો વપરાએલાંછે. જેમકે:— [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] અથવા [illegible], [illegible], [illegible], [illegible].

૧૨૩. પેહેલવીમાં નાંમ અથવા વીશેષણને [illegible] નો પ્રત્ય લાગવાથી, અથવા [illegible] ઈઆ [illegible] એવાં ક્રિયાપદો તેહેની પાસે મેલેઆથી, તે સકરમક ક્રિયાપદની હાલતમાં આવેછે. જેમકે:- [illegible] ફાએદો, [illegible] દુઆ, [illegible] ચાલુ, [illegible] ઊમેદવાર, [illegible] ચલકતું; તે ઊપરથી [illegible] ફાએદો કરવો, [illegible] દુઆ કરવી, [illegible] ચાલુ કરવું, [illegible] ઊમેદવાર કરવું, [illegible] જાહેર કરવું; અને તેમજ [illegible] છુપેલું, [illegible] અતરા

એલું, [illegible] નજર, [illegible] કેદ. તે ઊપરથી [illegible] [illegible] છુટું કરવું, [illegible] [illegible] અતરાએલું કરવું, [illegible] [illegible] નજર કરવી, [illegible] [illegible] કેદ કરવું. જે વીસેના દાખલાઓ નીચે જણાવેઆ પરમાણે આપણને મલેછે.

દાખલા.

[illegible] (વન૦ ૫૨૦ ૪) શાએદ કરે એટલેજે તે તેહેને વાસતે નશે કરે; [illegible] * * [illegible] * * [illegible] (દાદ૦) તમોએ જેટલી દુઆ કીધીછે. અને જે પરમાણેના આશેરવાદ દીધાછે. તે સઘલાં પરમાંણ પરમાણે (તે આશેરવાદ) * * તમો દરએક દોસતોને જુદા જુદા * * પોહોચજો; [illegible] (દાદ૦) તે સંકટ તથા પરેશાંની અને કશટ સવાબનાં કાંમને ચાલુ કરવા સારૂ પોહોચેછે; [illegible] (વીર૦) પોતાની મીઠી જબાંને કરી પારકાઓની ઓરતોને ઠગીને ઊમેદવાર કીધી. અને (તેઓના) ખાવંદથી જુદી પાડી; [illegible] (દીન૦ ૪) શેહેરોમાં પરસીધ કરવા (સારૂ) ફરમાવીશું; [illegible] (કાર૦) કનીજક દુરથી જોતી હતી; [illegible] (કાર૦) અરદેશેર બીધો કે રખેને ગાંમનાં લોકો જોએતો ઓલખે અને પકડે.

૧૨૪. કેટલાંએક વીશેષણો નાંમની પાસે [illegible] પ્રત્ય લાગીને બ

નેલાં હાએચ, તેઓને સકર્મક ક્રિયાપદનું પ્રત્ય [Pahlavi] લાગતી વખતે વીશેષણનો [Pahlavi] પ્રત્ય નીકલી જાએછે. જેમકે:—[Pahlavi] મોતવાલું, દુખી, [Pahlavi] તરતાજું, તેહેનું [Pahlavi] દુખી કરવું, [Pahlavi] તાજુ કરવું; જે વીસેના દાખલાઓ નીચે લખી જણાવેઆ પરમાણે આપણને મલેછે.

[Pahlavi] (દીન૦ ૭) જરતોસ્તને (તેહેની) માએના પેટમાં મોતવાલો કરવા સારૂ દેવોએ તરેહવાર સખત કોશેશ કીધી.

[Pahlavi] (દીન૦ ૭) તેહેને સારૂ દુનીઆંને વીસતારવાલી કીધી, તરી તાજગીવાલી કીધી અને વરધીવાલી કીધી.

૧૨૫. નાંમ અથવા વીશેષણને સકર્મક ક્રિયાપદની હાલતમાં લાવવા સારૂ તેહેની સેવટે જોડાઈને આવનારો પ્રત્ય ઘણું કરીને [Pahlavi] છે. પણ કેટલેએક ઠેકાંણે [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] વપરાએલો છે, અને એ ફેરફાર પાછલથી થાએલો ધારેઆમાં આવેછે. એમાં કાએદાથી ઊલટું થાએલું કાંઈ નથી. જેમ સામાન્યરૂપની નીશાંની [Pahlavi], [Pahlavi], અને [Pahlavi] છે, તેમ સકર્મકની ઈધાંની [Pahlavi] ને જાલવી રાખીને [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] પ્રત્ય વાપરેઓછે; જે વીસેનો એક દાખલો હમો અતરે આપીએછે. [Pahlavi] (કાર૦) તેઓએ પોતાની જાત, તથા દોલત અને માલ મતા અરદેશેરની આગલ મેલી અને (પોતાની) એકદેલી તથા તાબેદારી જાહેર કીધી.

૧૨૬. નાંમ અથવા વીશેષણને અકર્મક ક્રિયાપદનું રૂપ આપવા સારૂ તેહને છેડે [Pahlavi] પ્રત્ય જોડાઈને આવેછે, અથવા [Pahlavi] ઈઆ [Pahlavi] ક્રિયાપદના સેગાઓ તેહની પાસે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] નોકસાંન, [Pahlavi] જખમી, [Pahlavi] અતરંગ. તે ઊપરથી [Pahlavi] ખરાબ થાવું; [Pahlavi] જખમી થવું [Pahlavi] અતરંગ રેહેવું; [Pahlavi] [Pahlavi] નેક થવું; [Pahlavi] [Pahlavi]; ગુજરનાર થવું; [Pahlavi] [Pahlavi] અશો થવું; જે વીસેના દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાણે મલેછે.

દાખલા.

[Pahlavi] (દીન૦ ૭). પોરોશસપનો વીચાર હેવી રીતે ખરાબ થએઓ કે તેહની તે ધાસતીને લીધે ખસુસંન પોતે જાતે જરતોશતનું મરવું પસંદ કીધું;

[Pahlavi] * * (બુન૦) તેથી ઘનામીનોને આકેબત તેહનાં નકાંમાં થવા વીસે તથા દેવોને જખમી થવા વીસે જણાવેઊં;

[Pahlavi] * * [Pahlavi] (બુન૦) સેવટ કેહેવી રીતે અને કેટલાં હથીઆરોની મારફતે સરંજાંમ પોહોચસે, તે સરવે બનેઆંની અહુરમજદ જાંણતો હતો.

[Pahlavi] (દીન૦ ૬). જેઆરે કોઈ આદમી ગુજરેલું હોએ, તેઆરે તેથી તે

પોતે અતરંગ રેહે, કે હું તેહેને નહી અટકું તો તેથી રીમન નહી થાઊં; [illegible] (વીર૦). હું નેક થાઈ તે તુંએ મહને ઘણી નેક કીધીછે.

[illegible] (દીન૦૫). જો તે દરૂજો એ પરમાણે સગ ઈઆ પરંદાંને નસાની આગલ જોએતો * * તેઓનો તે ઊપર રેહેવાથી હક ઘટે. અને તેજ પરમાણે નસસની કમ સકતી થાએ.

એ સેવાએ કેટલેએક ઠેકાણે વિશેષણની પાસે [illegible] પ્રત્યને બદલે [illegible] વપરાએલો જોએઆમાં આવેછે. પણ તે પાછલથી બનેલો હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. અને તે આપણને બુનદેહશને કેતાબ માં નીચે લખી જણાવેલા ફકરામાં મલેછે. જેમકે:— [illegible] (બુન૦). ઘનામીનો ખુશી થએઓ. અને તે શુસતીમાંથી પાછો ઊઠેઓ. એજ પરમાણે પછવાડેનાં લખાંનમાં [illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદની જગોએ [illegible] વપરાએલુંછે. જેમકે:— [illegible] (બુન૦) સું પેદાએશની સરદારી છોરી દીધી કે જમીન જલદીથી ભાગી અને જાડ શુકું થએઊં.? [illegible] * * [illegible] (વીર૦). તેઓ * * બીજાં સવાએ કરી અશો થએઆછે. [illegible] (દાદ૦). જેઆરે એક શખસ ગુજરે અને તેહેના ગુજરેઆ પછી કોઈ તેહેને સારૂ સવાબ કરે.

ઊભયવિધ ક્રિયાપદ.

૧૨૭. દરએક સકરમક ક્રિયાપદ બે રૂપની અંદર વપરાએલાં છે. તેહમાં જે ક્રિયાપદ કાંમ જેહેની ઊપર થાએચ તેહેને અને તે કાંમના કર્તાને બતલાવેછે, તેહેને [Pahlavi] ઈઆને સકરમકરૂપ, કરીને કેહેછે; અને તે ક્રિયાપદનો ભાગ સકરમકને નાંમે ઓલખાએછે. પણ જે સકર્મક ક્રિયાપદ જે ચીજ ઊપર કાંમ થાએ તેજ ચીજની સાથે કર્તાનો સંબંધ બતલાવેછે, તે હેવી મતલબનાં ક્રિયાપદોને [Pahlavi] ઈઆને કર્મણી વાચકરૂપ, અથવા ઊભયવિધ ક્રિયાપદ કરીને કેહેછે.

૧૨૮. પેહેલવી ભાષામાં આએ રૂપ બે તરેહથી બનેલુંછે; તેમાં એક ભુતકરીદંતની પાસે [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi], ક્રિયાપદના રેગાઓ તેહેના અર્થ અને કાલો બનાવ્વા સારૂ મેલેઆમાં આવેઆથી થાએલુંછે. જેમકે:— [Pahlavi] * * [Pahlavi] (દીન૰ ૫). હેરેમન અને બીજા દેવ દરજો કપાએલા થશે. [Pahlavi] (દીન૰ ૬). તે દોજખી આદમી પછવાડેથી જેઆરે સહમજેચ કે હું દગાએલો છેઊં. તેઆરે તે રવાંનને સારૂ માએતમ ભરેલો થાએચ. [Pahlavi] (દીન૰ ૬). આએ દુનીઆમાં અપરમાણીક રહેલા પુરૂશને વાસતે આવતી દુનીઆં ખરાબ થાએચ. [Pahlavi] (દીન૰ ૬). મગરૂરી કરવાને લીધે તથા ભલાની દુશમની કરવાને લીધે અને બીજાને

સારૂ નેકીને લાએક નહી થવાને લીધે પીડાએલા થાએચ. [illegible]
[illegible] (વીર૦). તમો હમારી
ઊપર નાહેકનો જોલમ કરેલા થાઓચ. [illegible]
[illegible] (દીન૦ ૫). આએ સબબને
લીધે મજદીઅસની દીનની જે કાંઈ દાનાઈ હમોને જણાએલીછે.

બીજું કર્મણી વાચકરૂપ અથવા ઊભયવીધ ક્રિયાપદ બનાવ્વા સારૂ સકરમક ક્રિયાપદનાં શું જંદ કે સેમીટીક ધાતુને છેડે [illegible] પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેછે, અને તેથી તેહેનું સામાન્ય રૂપ બનેછે. આએ [illegible] પ્રત્યમાં વપરાએલો [illegible] અવસ્તામાં કર્મણી વાચકરૂપ અથવા Passive Voice. ને સારૂ ધાતુની પાસે આવનારા [illegible] ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે. પણ પેહેલવી લખાનના એકસરખા એમલાને લીધે તેહેનો ઊચ્ચાર [illegible] ય, ને બદલે [illegible] શ, થએઓછે. જેમકે:— [illegible] સજા કરવી; તેહેનું [illegible] સજા થવી; [illegible] સમારવું; તેહેનું [illegible] સમરવું; [illegible] લેઈ જવું, તેહેનું [illegible] લેઈ જવાવું; ને વીસેના દાખલાઓ આએ રીતે આપણને મલેછે.

[illegible]
[illegible] * * (દીન૦ ૫). સઘલી આલમ જેહવી કે આપણી રોશનીને લગતી અસલ જાત, ખાલેસી અને પવીતરાઈએ કરી * * સમરસે; [illegible]
[illegible] (દીન૦ ૫). સઘલી ઘાત અને ખાપણ ભલી પેદાએશથી દુર લેઈ જવાસે; [illegible] * * [illegible]
[illegible] (દીન૦ ૫). તેઓનો * * તે સઘલા

દેવોથી કેટલોએક સંભાલ રખાએચ; [illegible] (દાદ૦). માહારે સારૂ ધંધેરો પીટાવો મહને મુતલક પસંદ નથી; [illegible] (દાદ૦). જો એ પરમાણે મતલબને બંદ બેસતું અથવા શાવતું નથી દેખાએઊં તો (તેહને) જાહેર કરવામાં આવેઊં નથી; [illegible] (ઇજ૦ ૧૦) ઓ અશોઇને જાહેર કરનાર અશો હોમ! હું તુહને આએ માહારૂં શરીર જે સુંદર દેખાએચ તે આપું. (ઈઆને તાહારી તરફ માહારાં તનને ફેદા કરૂં).

[illegible] પ્રયોજક ક્રિયાપદ.

૧૨૯. [illegible] અથવા પ્રયોજક ક્રિયાપદ, કાંમ બીજાની પાસે કરાવ્વાની મતલબ જાહેર કરવા સારૂછે. અને તેહને બનાવ્વા સારૂ પેહેલવીમાં ધાતુને છેડે [illegible] પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેછે. અને તેથી કોઈબી ધાતુનાં પ્રયોજક ક્રિયાપદનું સામાન્યરૂપ થાએછે. એમાં પ્રયોજકનો અર્થ બતલાવ્વા સારૂ મુખેઅ નીશાંન [illegible] છે, અને એ પ્રત્ય પ્રયોજકના અરથને સારૂ અવસ્તામાં વપરાએલા [illegible] ઊપરથી લીધેલોછે. જેમકે:— [illegible] છુટવું, તેહેનું [illegible] છોડવું; [illegible] પોહોચવું, તેહેનું [illegible] પોહોચાડવું; [illegible] વરસવું, તેહેનું [illegible] વરસાવ્વું; જે વીસેના દાખલાઓ નીચે લખી જણાવેઆ પરમાણે આપણને મલેછે.

દાખલા.

[illegible]

[Pahlavi] (દીન૦ ૬). દરવંદને અશો હેવી રીતે કરવો કે જે ગુનાહની તરફ તે હોએ તેથી તેહને પાછો ફેરવે. [Pahlavi] * * (દીન૦ ૭). તે ખોદાની દીનની ખુબીને નહી સાંભલનારે પોરોશસપને જરતોસતથી ખરાબ થવા સારૂ ઘણી અચરત ભરેલી રીતે બીહીવાડેઓ. [Pahlavi] (કાર૦). તમો પોતાને તથા સવારોને તસદી ભોગવનાર માં કરો અને ઘોડાઓને માં થાકવો. [Pahlavi] (વન૦ ૫ર૦ ૬). કે (જેથી) તેઓનાં હાડકાંને કાલબુદને ખાનારાં સગ ઈઆ કાલબુદને ખાનારાં પખશી લેઈ જાઇને પાંણી અને જાહાડ પાનમાં નહી પોહોચાડે. [Pahlavi] * * [Pahlavi] (ઈજ૦ ૧૧). સ્તુતી કરૂંચ વાદલ અને વરસાદની કે એ તાહારાં શરીરને ઊનચા પાહાડો ઊપર ઊધારેછે. [Pahlavi] (દીન૦ ૭). પછી પોરોશસપે કરપીન દોરાસરોબ આગલ (જરતોસતને) આતશે નહી બાલવા વીશે કહીઊં.

૧૩૦. પ્રયોજક ક્રિયાપદની નીશાંન [Pahlavi] ને બદલે પછવાડેથી કેટલાંએક ક્રિયાપદોમાં [Pahlavi] વપરાએલોછે. જેમકે:—[Pahlavi] ફરવું, તેહનું [Pahlavi] ફેરવવું; [Pahlavi] સીખવું, તેહનું [Pahlavi] સીખવવું; [Pahlavi] દોડવું, તેહનું [Pahlavi] દોડાવવું; [Pahlavi] વરસવું, તેહનું [Pahlavi] વરસાવવું; જે વીસેના દાખલાઓ ની

એ લખી જણાવેઆ પરમાણે આપણને મલેછે. જેમકે:—
[Pahlavi text]
[Pahlavi text]
[Pahlavi text] (વીર૦). તે મરદ બેહેશતની અંદર, અશો લોકોની વચ્ચે, તે ઓરત જે તેહેના અખતીઆરમાં હતી, તેણીને નેકીની તરફ નહી ફેરવ્વાથી, તથા (નેકી વીસે) નહી સીખવવાથી, શરમમાંછે. [Pahlavi text] (બુન૦). તે માહારી પેદાએશને પોતાની તરફ ઊઠાડવું કરી શકસે. [Pahlavi text] (બુન૦). તે (અપવશ) તેશતરને નબલાઈથી એક ફરસંગ દોડાવસે; ફારસી ભાષામાં પ્રયોજક ક્રિયાપદનો પીછાંણને સારૂ જે [Pahlavi text] પ્રત્ય વપરાએલોછે તે પેહલવીમાં [Pahlavi text] ને બદલે પાછલથી બનેલા [Pahlavi text] ઊપરથીછે.

૧૩૧. એ સેવાએ કેટલાંએક ક્રિયાપદોમાં [Pahlavi text] અથવા [Pahlavi text] પ્રત્ય વપરાએઆ વગર, અને તેહેના અસલ સ્વૈમાં કસો ફેરફાર થએઆ વગર તે ક્રિયાપદો પ્રયોજકના અરથને વાસતે વપરાએલાંછે. તે ક્રિયાપદો કોઈ ઊપરથી બનેલાં નથી; પણ તે અસલછે. જેમકે:— [Pahlavi text] દેખાડવું; [Pahlavi text] મલમલાવવું; ઈ૦

૧૩૨. કેટલાંએક ક્રિયાપદોમાં પ્રયોજકનો અરથ બતલાવવા સારૂ [Pahlavi text] અથવા [Pahlavi text] એ બેમાંની એકુ નીશાંન વાપરેઆમાં આવેલી નથી; પણ અસલ ક્રિયાપદમાં વપરાએલા સ્વૈમાં કાંઈએક ફેરફાર થાઈને તે ક્રિયાપદ પ્રયોજકના અરથને સારૂ વપરાએલાંછે. જેમકે:— [Pahlavi text] ગુજરવું, તેહેનું [Pahlavi text] ગુજારવું; અથવા ગુજર કરાવવી; [Pahlavi text] વધવું, તેહેનું [Pahlavi text] વધારવું; જેમકે:—

[illegible] (ઈજ૦ ૨.૦). હું જે અહુરમજદ છેઊં તે તેહેનાં રવાંનને ચીનવદ પુલને મારગેથી તરણ નોબતે (ઈઆને તરણ કદમે) બેહેશતનાં મકાંનમાં ગુજર કરાવશ. [illegible] (દીન૦ ૬). આદમીઓએ રવાંનને વાસતે ઘણીજ ચાહા રાખવી આએ કારણને વાસતે કે જે કાંઈ સકતી તેહેને નહી મલી હોએ તેહેને વધારવી.

૧૩૩. એ સેવાએ આએ ભાષામાં ઈચ્છા અર્થક અને અતિશયાર્થકનાં રૂપો વપરાએલાંછે. તેહેમાં હરેક કાંમમાં ઈચ્છા અથવા શોક બતલાવવાની મતલબ જણાવવા સારૂ ધાતુને [illegible] શીદન, પ્રત્ય લાગીને કેટલાંએક ક્રિયાપદો બનેલાંછે; જેમકે:—

[illegible] ** [illegible] ** [illegible] (દીન૦ ૫). જેઆરે બંદગીને વાસતે જવા માંગે ** તેઆરે સઘલાં શરીર અને કપડાંને કોઈબી તરેહની નજીસીથી ** સોજાં રાખવાં. [illegible] (ઈજ૦ ૪૩). તે કાએદાઓથી કે જે દેખાડવાની તુંએ ઘણી ઈચ્છા રાખીછે.

આએ ઊપલા દાખલાઓમાં [illegible] તથા [illegible] બોલો આવેલાછે તેહેમાં ઈદછા અથવા મરજીનો અર્થ બતલાવવા સારૂ ફકત [illegible] શ, વપરાએલોછે; અને તે અવસતામાં એજ મતલબને સારૂ બનેલાં Desiderative ક્રિયાપદ મધે આવેલા [illegible] શ્રીપરથી લીધામાં આવેઓ હોએ હેવું જણાએછે. આએ આકાર

પેહલવી પુસ્તકોમાં ઘણો કમ વપરાએલોછે; અને તેહેને બદલે ઘણુ કરીને દરએક ક્રિયાપદની આગલ [Pahlavi], [Pahlavi], અને [Pahlavi] ક્રિયાપદના સેગાઓ મેલેઆમાં આવેલાછે. જેમકે :—

[Pahlavi] (દીન૰ ૬). એહરેમન અને દેવો અહુરમજદની પેદાએશને સારૂ થોડીજ હલાકી અને નોકસાંન કરવા માંગે ; [Pahlavi] (અન૰ આદ૰). જેઆરે તું શાદી કરવા માંગે તેઆરે પેહેલ્લાં એ બાદાર માંણસને વચ્ચે નાંખજે; [Pahlavi] (બુન૰). સતવેસવરની બદઓ પોએતી દરીઆમાંથી ફરાંકનત દરીઆમાં જવા માંગેચ; [Pahlavi] (વન૰ ૩). તે (શખસ) મરણ પાંમે તાંહાંસુધી મરગર જાંન હોએતો તે વીસે અગત કરીને એમ ફરમાવેલુંછે કે કોઈ તેહને પુછવાની ઈચ્છા જણાવે કે તેથી તે બુરાઈના મારગમાં નહી પોંહોંચે; [Pahlavi] (વંન૰ ૪). વલી (તે કરજદાર) કેહેવા માંગે કે માહારી પાસે નથી તો તે ચોરની જગોએછે.

૧૩૪. વલી હરએક ક્રિયાપદને લગતા વીચારનું બલ વધારવાનાં તથા તેહેનાં કશિઅતનો વધારો દેખાડવાનાં કારણસર જેમ અવસતામાં અસલ ધાતુને આખું બેવરેઆમાં આવેછે, અને તેવાર પછી તેહેને અંત્યવર્ણ લગાડેઆમાં આવેછે; તેમ અતિશયપણું બતલા

વનારા અતિશયાર્થકના આકારો આએ ભાષામાંથી વપરાએલાછે. પણ તેહેમાં ફેર માતરે આટલોજ જોઓઆમાં આવેછે કે અવસતાની માફક અસલ ધાતુ થોડેજ ઠેકાંણે બેવડાએલાંછે; અને ઘણે ઠેકાંણે ધાતુને દુપટ કરવાને બદલે પેહેલ્લાં તેહેનું ધાતુ સાધીતનાંમ અથવા ભુતકૃદંત મેલીને તેવાર પછી તે ધાતુને તેહેનાં અંત્યવર્ણ સાથે વાપરેલુંછે. જેમકે:—[illegible] તે વારેઘડીએ હીલવે; [illegible] હમો વારેઘડીએ ચાહીએચ; જે વીશેના દાખલાઓ આપણને નીચે જાણાવેઆ મુજબ મલેછે.

[illegible] (વન૰ ૧૮). તું જે અહુરમજદ છે તે તાહારી તરફ વારેઘડીએ ઘણીજ અદાવત કોણ રાખેછે, અને તેથી કોણ ઘણુંજ વધારે દુખ પાંમેછે? [illegible] (બુન૰). ફરાંકરદ દરીઆનું સઘલું પાંણી ઘણું જોરથી હીલેછે; [illegible] (વન૰ ૧૮). જેમ ચોપગું વરૂ એક બચાંને તેહેની માએના પેટમાંથી ઘણું જોરમાં ચીરી નાખે તેમ; [illegible] (દીન૰ ૪). આપણે ખાલેકીના સરદાર અહુરમજદને વારેઘડીએ ઘણો પઢીએ કે જેહેનેથી આપણામાં ગેબી શહુમજનું ઊતપંન થવુંછે; [illegible] (ઈજ૰ ૨૦). તેઓ તે (કલાંગો) નો વારેઘડીએ ઘણો અભેઆશ કરે ઈઆને અજબર કરતા રેહે.

ભેદ વિચાર.

૧૩૫. કોઈબી મુલ ધાતુનાં રૂપમાં કાંઈએક ફેરફાર થાઈને તેહનો અસલ અરથ બદલાવાથી જે નવાં ક્રિયારૂપનો શબદ શીધ થાએછે તેહને ભેદ વીચાર કરીને કેહછે. આએ ભાષામાં તે ભેદ તરણ તરેહનાછે તેહમાં એક [illegible]-મુલરૂપ ભેદ, બીજો [illegible]-પ્રયોઝક ભેદ, અને તરીજો [illegible]-કર્મણિવાચ્યં, અથવા શકય ભેદ; જેમકે:—[illegible], ધાતુનો મુલ ભેદ, [illegible] હું એખતીઆર કરૂંચ; પ્રયોઝક ભેદ, [illegible] હું એખતીઆર કરાંઊંચ; કર્મણિવાચ્યં અથવા શકય ભેદ [illegible] મારીથી એખતીઆર કરાએચ.

રૂપ વિચાર.

૧૩૬. આએ ભાષામાં બે પ્રકારનાં રૂપછે એક [illegible] કરણ રૂપ; અને બીજું [illegible] અકરણ રૂપ; જેમકે:— [illegible], [illegible], અને [illegible] હું છેઊં; [illegible], અથવા [illegible] હું હતો; [illegible] મેં કીધું; [illegible], [illegible] તે હસે; [illegible] તે કરસે; એમાં [illegible], [illegible], [illegible] અને [illegible] એ ધાતુ [illegible] ઈઆને કરણરૂપમાંછે; અને [illegible], [illegible], [illegible] હું નથી; [illegible] તે નથી; [illegible] હું નહી હતો; [illegible] મેં કીધું નથી; [illegible] તેથી છુરાઈ નથી; એમાં [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] અને [illegible] એ ધાતુ [illegible] ઈઆને અકરણ રૂપમાંછે. આએ બીજાં રૂપમાં તરીજા પુરૂશ એકવચનના વરતમાનને સારૂ [illegible], [illegible], [illegible] અને [illegible]

બોલો વપરાએછે; તેમાં [Pahlavi] એ [Pahlavi] ઊપરથી બનેલુંછે. આગ્નાર્થ અથવા દુઆ અને શરતી વાકયમાં આએ રૂપને સારૂ [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] વપરાએછે; જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] તું માં કર; [Pahlavi] [Pahlavi] તું માં પુછ; [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તે જમીનને માં જો તો; [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] કે તુહુને હોમ બાંધે નહી; આએ અકરણ રૂપના [Pahlavi] અને [Pahlavi] ક્રિયાવિશેશણો સેમીટીક **લા** અને **અલ** અથવા **હલ**, ને મલતાંછે. અવસતામાં આએ ક્રિયાવિશેશણોને સારૂ [Pahlavi] અને [Pahlavi] બોલ વપરાએલાછે; અને તે ઊપરથી પાજંદ અથવા ફારસી ભાષામાં એજ અરથને સારૂ [Pahlavi] અને [Pahlavi] વપરાએલાછે; પણ પેહલવી પુસતકોમાં તેહનું વપરાણ થએલું જાણાતું નથી.

અર્થ વિચાર.

૧૩૭. પેહલવી ભાષામાં **સ્વાર્થ, આગ્નાર્થ, શકયાર્થ, સંકેતા** અથવા **સંસ્યાર્થ** એવા મુખ્ય ચેઆર અરથછે; અને તેઓની ઓલખ તેઓની જુદી જુદી નીશાંનીઓથી થાએછે. આએ અર્થો માંના પેહેલાને [Pahlavi], બીજાને [Pahlavi], તરીજાને [Pahlavi], અને ચોથાને [Pahlavi], હેવું નાંમ આપેઆમાં આવેલુંછે.

૧૩૮. [Pahlavi] **સવાર્થ**-વીસે વધારે ખોલાસો કરવાની કાંઈ જરૂર નથી; કેમકે તે કોઈબી બાબત **છે** કે **નહી**, તેજ માતરે બતલાવેછે; પછે તે વાકય કરણ રૂપમાં અથવા અકરણ રૂપમાં કે પ્રશ્નાર્થક કોઈબી હાલતમાં હોએ. જેમકે:—[Pahlavi] [Pahlavi] હું છેઊં; [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તેહને બોલાવેઓ નથી; [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] શું અશો મરદો ઊઠસે? ઈ૦

૧૩૯. [Pahlavi] **આગ્નાર્થ**-જે ક્રિયાપદનાં રૂપમાંથી બોલનાર

શખસ હોકમ, ઊપદેશ, ઈઆ પ્રાર્થના કરેચ હેવું જણાએ; તે વાકય માંના તે ક્રિયાપદને આગ્નાર્થની હાલતમાં જાંણવું. જેમકે:—પેહલો પુરૂશ એકવચનના દાખલા—

[illegible] (વન૦ ૨). હું આએ તાહારી દુનીઆંનો વધારો કરૂં ઈઆને ઘણી તુરૂપત કરૂં; અને હું તાહારીથી દુનીઆનાં લોકોની પરવરશી કરવી કબુલ કરૂં; [illegible] (વન૦ ૧૯). તે અહુરમજદી ભલી મજદીઅસની દીનની ગીબત હું નહી કરૂં; [illegible] (વન૦ ૨૨). તેહેને સારૂ હજાર ઊતાવલી ચાલના તેજ ઘોડાઓનો સઘલો નેક બદલો (ઈઆને કઊઅત) હું તુહુને આપું; [illegible] (વીર૦). અહુરમજદ અને અમેશાસપંદોની તરફથી અશો લોકોને બેહેશતની અંદરથી મલતો નેક બદલો હમો તુહુને દેખાડીએ; [illegible] (કાર૦). તેહનામાં જે બુદીછે તેહેનો સારો બદલો હમો આપીએ; [illegible] (કાર૦). તું તે બેહુ બંધવા ભાઈને છોડ કે હમો પાછા પોતાનાં શેહેર, વતન અને ભોમી ઊપર આવીએ.

૧૪૦. અવસતાના આગ્નાર્થમાં પ્રથમ પુરૂશ એકવચનની નીશાંની Act. Voice માં [illegible], [illegible]; અને middle Voice માં [illegible],

અથવા [Pahlavi] છે; તથા બહુવચનમાં Act. Voice ને સારૂ [Pahlavi], અને middle ને સારૂ [Pahlavi] છે; તેમાંની પ્રથમ પુરૂશને લગતી છેલ્લી નીશાંની ઊપરથી પેહેલવી તરજુમામાં કેટલેએક ઠેકાણે પ્રથમ પુરૂશ એકવચન તથા બહુવચનને સારૂ [Pahlavi], અથવા [Pahlavi], અને [Pahlavi] પ્રત્ય વપરાએલાછે. જેમકે:—

* * [Pahlavi] (ઈજ૦ ૯). એ સેવાએ વલી હું દુનીઆમાં મોરાદ પાંમેલા આગલ ચાલું * * અને સઘલા દુખ દેનારા દેવો અને આદમીઓનાં દુખને હું ટાલું; [Pahlavi] (ઈજ૦ ૮). ઊઠું હું જે જરતોસ્ત છેઊં તે કુટંમની આગમચ; [Pahlavi] (ઈજ૦ ૭). હમો પોહોચીએ, રાજી રહીએ અને કબુલ કરીએ; [Pahlavi] (વન૦ ૬). ગુજરેલાં માણસોનાં બદનને હમો કાંહાં લેઈ જાઈએ અએ અહુરમજદ અને તેઓને કાંહાં મેલીએ.

૧૪૧. એ સેવાએ બહુવચનમાં કોઈ કોઈ જગોએ [Pahlavi] પ્રત્યની આગલ [Pahlavi] વપરાએલું જોએઆમાં આવેછે. જેમકે:—(ઈજ૦ ૭) [Pahlavi] ઈઆને હમો તે કબુલ કરીએ અને ખુશીથી (તેહેને) તાએબે થાઈએ.

૧૪૨. બીજા પુરૂશ એકવચનને સારૂ બે રીત વપરાએલીછે; તેહેમાંની એક રીતમાં ક્રિયાપદનો અસલ આકાર વાપરેઆમાં આ

વેલોછે; અને બીજીમાં બીજા પુરૂશનાં એકવચનનાં સર્વનાંમ તરીકે [illegible] વાપરેઆમાં આવેલીછે. જેમકે:—

[illegible] (અન૦ આ૦). માહારા દીકરા ઊઠ (હોશીઆર થા) કેહું (તુહુને) ઓતમ દાનાઈ સીખવું; [illegible] (કાર૦). હવે છુટકારો માંગ અને પરસચાતાપ કરીને (પોતાને) લાચાર ગણ; [illegible] અરદાએવીરાફ મજદીઅસનાંનોના પેગાંમ લાવનાર તું હાડવાલી દુનીઆંમાં જા; [illegible] (વન૦ પર૦ ૧૮). ઓ ઘરધણી તું ઊઠ; કપડાં પેહેડ, તાહારા હાત ધો, ખાલવાની કાઠીને પસંદ કર અને સારો રીતે ધોએલા (બેહુ) હાતે કરી તે પાક કાઠી મારી આગલ લાવ અને મહને રોશન કર; [illegible] (વન૦ પર૦ ૨). ઓ વીઊઘહેઆનના જમશેદ તું કબુલ કર મારી દીનને વાસતે સહમજ આપવી; [illegible] (દીન૦ ૭). ઓ ગુસતાસપ આએ હીમ (ઈઆને) દીન જે પસંદ કરેલી અરૂસછે તેહને તું એકદમ વલગ (ઈઆને એખતીઆર);

૧૪૩. કેટલીએક વખત આગ્નાર્થના સેગાની આગલ [illegible] વધારા તરીકે વાપરેલોછે; જે ઊપરથી ફારસીમાં આગ્નાર્થના સેગાની નીશાંન તરીકે દરએક આગ્નાર્થના સેગાની આગલ [illegible] વપરાએઓછે;

પેહલવીમાં તે વીશેના દાખલા આપણને આએ રીતે મલેછે; જેમ કે:— [illegible] (વીર૦). પછી સરોશઅશો અને આદરઈજદે મારો હાત પકડેઓ અને કહીઊં કે તું આવ જે હમો તુંને બેહેશત અને દોજખ દેખાડીએ.

૧૪૪. બીજા પુરૂશના બાહુવચનને સારૂ [illegible] પ્રત્ય ધાતુને લગાડેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:— [illegible] (વન૦ ૫ર૦ ૧૮) તમો આદમીઓ ઊઠો, ઓત્તમ અશોઈની વખાણ કરો, અને દેઓને ધીકારો; [illegible] (વીર૦). તમો અરદાએવીરાફને લેઈજાઓ, અને (તેહેને) અશો લોકોનો નેક બદલો અને મકાંન દેખાડો; [illegible] (કાર૦). હવે તમો એ જુઓ કે આએ કેરમ અને તેહેના સવારોને નોકસાંન પાંમવા સારૂ તેહેનો ઊપાએ કેમ સોધી સકાએ.

૧૪૫. કેટલેએક ઠેકાંણે ઈજતના કાએદાથી એક આબરૂદાર ઘરસથને આગ્ના અથવા વીનનતી કરતી વખતે એકવચનને બદલે બાહુવચનનો પ્રત્ય વાપરેઆમાં આવેછે; જેમકે:— [illegible] * * [illegible] (કાર૦). ઓબદાંન ઓબદે * * તેહેને (અરદેશેરને) કહીઊં કે તમો સુખી રેહો! ફરમાવો કે મરગરજાંની ગુનેહગારોમાં

ધણીના હોકમને તોડનારા (ગુનેહગાર) ની સજા તેઓ મહને કરે.

૧૪૬. આજ્ઞાર્થના તરીજા પુરૂશ એકવચનને સારૂ [illegible] અને બહુવચનને સારૂ [illegible]—[illegible] અને [illegible] પ્રત્યયો વપરાએલાછે. જે એ બારતમો એ સેગાઓ આવેલાછે તેમાં તેઓની મતલબ આએ રીતનીછે કે: તે કરે, તે આએ અથવા પેલું લેઈજાએ, તે પેલું કાંમ નહી કેરે; જેમકે:— [illegible] (વન૦ ૫ર૦ ૫). તરણ રાત પછી તે (ઓરત) મકાંનને અડકે, ખોરાકને અડકે, પોશાકને અડકે અને બીજા મજદીઅસનાનોને અડકે; [illegible] (કાર૦). અરદવાંને જેઆરે અરદેશેરને જોએઓ તેઆરે ખુશ થએઓ, અને બુજોરગી આપીને ફરમાવેઊં કે તે દર રોજ તેહેનાં (અરદવાંનનાં) ફરજંદો તથા મલતા વીશેકો સાથે ચોપગાંઓનાં શેકારને વાસતે જાએ; [illegible] (ઈજ૦ હા૦ ૧૦). તે ભલો સરોશ (હીઆં) રેહે ઈઆને તેહેનો (હીઆં) શિતારો થાએ; [illegible] * * [illegible] * * [illegible] (ઈજ૦ હા૦ ૨૦). કેઆન ખોરેહ નેક સરદારો સાથે આઓ કારણસર કે તેથી તેઓ ઘણી નેકી કરે; [illegible] * * [illegible] (ખુર૦ અવ૦). અગો ફરોહરો ખુશીથી આએ મકાંનમાં આવે, અને ખુ

શીથી આએ મકાંનમાં ચાલે ** અને ખુશીથી આએ મકાંનમાં આશેરવાદ દીએ.

૧૪૭. [illegible] શકયાર્થ—એ શકયતા, સંભવતા, જરૂરીયત, અને અગત્યપણું, બતલાવેછે. એમાં શકયતા અથવા સંભવતાનો અરથ બતલાવ્વા સારૂ કોઈબી ક્રિયાપદનાં સામાન્યરૂપ અથવા કાલ, વચન અને પુરૂશના સેગાઓની આગલ [illegible], [illegible] અને [illegible] ક્રિયાપદના સેગાઓ તેહેના કાલ, વચન અને પુરૂશને લગતા અંત્યવર્ણો સાથે મેલેઆમાં આવેછે; અને આએ રીપ ૨ બતલાવેલાં તરણ ક્રિયાપદોમાંનું પેહેલું ક્રિયાપદ ખચીતાઈ અથવા બેશકપણાના અરથને સારૂ વપરાએલુંછે; અને બીજું તથા તરીજું સંધે અથવા શકમંદપણું બતલાવવાનાં કારણસર આવેલુંછે; જેમકે:—[illegible] (વન૦ ૫). જેઆરે તે (પાંણી) પાછું ફરી સકેતો તેહેને ફેરવવું; પણ જેઆરે નહી ફરી સકે તેઆરે તે પાણીને મથક આગલથી અટકાવ્વું; [illegible] † [illegible] (કાર૦). આએ કાંમ હું તમારી મદદે કરી સકશ; [illegible] ** [illegible]

---

† [illegible] એ શબ્દ ઘણોખરો પુરૂશ, કાલ, અને વચનના પ્રત્યયો તેહેને લાગેઆ વગર વપરાએછે; અને કોઈ કોઈ વખત ભુતકાલને સારૂ [illegible] અથવા [illegible] એ ક્રિયાપદના સેગાઓ તેહેની પાસે મેલેઆમાં આવેછે, ઇઆ [illegible] પ્રત્ય તેહેની સાથે જોડાઇને આવેછે. અને વરતમાનને સારૂ [illegible] અથવા [illegible], [illegible] અથવા [illegible], [illegible] અથવા [illegible] અને [illegible] અથવા [illegible] અને [illegible] એ તરણે પુરૂશને લગતાં સરવ નાંમો સેવટે જોડાઇને આવેછે, અથવા તે વાકયના અસલ ક્રિયાપદની સાથે તે જોડાએછે.

[illegible] (ઈજ૦ ૧૧). એટલેજે તું દોડાવ્વાને સકતીવાન માં થતો; * * અને અટકાવ્વાને સકતીવાંન માં થતો; [illegible] (ઈજ૦ ૯). તેણે અહુરમજદની પેદાએશમાં થઈ સકીઊં તે સઘલું નોકસાંન કીધું; [illegible] (કાર૦). પછી જેઆરે હોરમજદ પાદશાહ થાએઓ તેઆરે તે સઘલાં ઈરાંનનાં દેશને પાછું એક પાદશાહની હકુમતમાં લાવી શકેઓ; [illegible] (દીન૦૪) દીનનો દસતુર કેહે તે હુંએ કેહેવી રીતે સીખી સકવું; [illegible]. [illegible] (દાદ૦). સરવેને પેદા કરનાર અહુરમજદ કે જે દરએક ઊપાએને સારૂ સકતીવાંન થાએલોછે તેથી તે પોતે સકતીવાંન થાઈ તે દરૂજને રોશન ચીજોમાં પેવસ થવા નહી દેસે; [illegible] (ખુર૦માહ૦ની૦). બઍજાંણ જો એક મરતબે આવેતો તેહેને તેઓ આજેજ કરી સકે; [illegible] (ખુર૦ આત૦ ની૦). ઈઆને મહને (માહારા) પગથી સારૂં કાંમ કરી સકવું થજો. કેટલીએક વેલા આએ વાકિયને લગતા બીજા વાકિયચોમાં [illegible] ને બદલે ફકત [illegible] વપરાએલોછે; જેમકે:—[illegible] (ખુર૦ આત૦ ની૦). કે મહને ખોઆબથી જલદી ઊઠી સકવું હોજો; [illegible]

[Pahlavi] (ખુર૦ નીં૦). કે તેઓ ઘર મધે ગુનાહ અને ઘાત
નહી કરી સકે; [Pahlavi]
[Pahlavi] (દાદ૦). જેકાંઈ મહને સવાલ કરેલા
છે તે સઘલાનો જવાબ હું જેટલી દાંનાઈ અને સકતી ધરાંઊંચ તે
મુજબ આપી સકુંચ; [Pahlavi]
[Pahlavi] (વન૦ ૧૯). જે (કાંમ) તું પોતે કરી સકતો નથી તે તું
હમોને ફરમાવેછે. જેઆરે વાકિય કર્મણિ વાચકની હાલતમાં રચા
એલો હોએછે; તેઆરે અસલ ક્રિયાપદ આગલ આવેછે; અને
[Pahlavi] ના સેગાઓ તેહેની પછવાડે મેલેઆમાં આવેછે; જેમ
કે:— [Pahlavi]
[Pahlavi] (વીર૦). તેઓ (પોતાની) પીઠે કરી એક ડુંગર ખેંચ
તા હતા; પણ ખેંચી સકાતોતો નહી; [Pahlavi]
[Pahlavi] * * [Pahlavi]
[Pahlavi] (કાર૦). અરદેશેર નાહસી ગીઓછે * * તે તરણ દા
હાડાની હદમાં પકડી સકાસે; (પણ) તેવારપછી પકડી સકાવાનો ન
થી; [Pahlavi]
[Pahlavi]
[Pahlavi] (વન૦ ૧). એમ બનેઊં હોત કે તેઓનું
(ઈઆને ખલકનાં લોકોનું તાંહાં) જવું નહી થઈ સકીઊં હોત; અ
ને વલી એક ખંડથી બીજા ખંડમાં ઈજદોનાં ફરોહર સેવાએ રેહે
વાઈ સકાઈઊં નહી હોત; [Pahlavi]
[Pahlavi] (વંન૦ ૫). હલાકી પેદા કી
ધી હોએતો તે સારી કુશેશથી ઢંકાઈ સકે; આઓ કર્તરિ અને

કર્મણિ વાચ્યંનો તફાવત બુનદેહેશને કેતાબના બનાવનારે ઘણોજ થોડો રાખેલોછે, જાંહાં વાકય કર્તરિ વાચ્યંની હાલતમાં લખાએલોછે તાંહાં જોકે કાએદા પરમાંણે [illegible] ક્રિયાપદનો સેગો આગલ અને અસલ ક્રિયાપદ તેહેની પછી આવ્વું જોઈએ, તેહેને બદલે અસલ ક્રિયાપદ આગલ વાપરેલુંછે અને [illegible] ના સેગાઓ તેહેની પછી વાપરેલાછે. જેમકે:— [illegible] (બુન૦). તે દોજખી ગનામીનો અશો મરદની ધાસતીને લીધે માંથું ઊંચકી સકેઓ નહી; [illegible] (બુન૦). કેમકે જો (તે અહેવાલ) કહેઓ હોતતો દેવોએ ભેદને જાંણેઓ હોત અને નોકસાંન કરી સકેઆ હોત; જોકે કાએદા પરમાણે ઊપલા વાકયચોમાં [illegible] તથા [illegible] કરીને જોઇએ; પણ તેહેને બદલે ઊપલી રીતે વપરાંણ થએલુંછે. [illegible] અને [illegible] ક્રિયાપદોમાંનું પેહેલ્લું ઈરાંની અને બીજું સેમીટીકને મલતુંછે; જેઓના દાખલાઓ નીચે જણાવેઆ પરમાણે આપણને મલેછે; [illegible] (વીર૦). અતીશીય સંકડાસને લીધે (તાંહાં) કોઈથી રેહેવાઈ સકે નહી; [illegible] (કાર૦). કારણ કે અરદવાંન વધારે ભાએગસારી હતો તેહેને લીધે પાપકથી તે હોકમ રદ કરાઈ તથા છુપવાઈ સકાએઓ નહી; [illegible]

(દાદ૦). જે સુબબને લીધે માહરીથી આએ તનને લગતા ગુનાહ ની ગુજારેશ અને રવાંનને છોડવું થાઈ સકેશે હોત; [illegible] (દીન૦). જે આએ દુનીઆનાં લોકોછે તેઓથી પેદાના કરનારને પીછાંણવું તથા તે પેદાના કરનારથી બુજોરગ પેદાએશ કેમ થાઈ તે જલદીથી સાહમજાઈ સકાતું નથી. કર્તરી વાચકમાં [illegible] ની માફક [illegible] અથવા [illegible] ના સેગાઓ અસલ ક્રિયાપદની આગલ મેલેઆમાં આવેલાછે; જે વીસેના દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—[illegible] * * [illegible] † [illegible] (કાર૦). તે ગુનેહગાર * * કેહી જગોએ ગીઓચ અને હમો (તેહેને) કેઆરે પકડી સકસું; [illegible] (કાર૦). આપણને દોડવુંતો જોઈએ કેમકે તેહેને તે ખોરેહ મલે તેહેની આગલ કદાચ આપણ તેહેને પકડી સકીએ; [illegible] (બુન૦). કણુ અંધારી રાતે જમીન ઊપર એક બાલ (હોએતો તેહેને) તે જોઈ સકે; [illegible]

† પેહેલવી પુસ્તકોમાં શબ્દાર્થની અંદર ઘણેએક ઠેકાંણે સામાન્યરૂપ અથવા ભુતકાલના સેગાઓનો નીઅમ સચવાએલો નથી; જેમ ફારસી ભાષામાં شاید, باید, توان, અને ترس નીપાસે کرد, گفت, હેવા સેગાઓ ભુતકાલની હાલતમાં લખાએછે અને તેહેનો અરથ સામાન્યરૂપમાં થાએછે, તેમ આએ ભાષામાં અસલ ક્રિયાપદના સેગાઓ કોઈ વખતે સામાન્યરૂપની હાલતમાં ભુતકાલને સારૂ લખાએલા આવેછે અને ભુતકાલના સેગાઓ સામાન્યરૂપના અરથને સારૂ લખાએલા આપણને મલેછે.

[illegible] (વીર૦). હેવી રીતનું અંધારૂં કે હાતે પકડી સકે; [illegible] (ભુન૦). જો તે પુરૂશને આએ વખતે આએ જમીન ઊપર જલદી થી પેદા કરી શકત તો ઘનામાંનો આએ રીતે જાલેમ નહી થએઓ હોત; [illegible] (દાદ૦). બુરા લોકોનાં કરતાં સારા લોકોને હલાકી સાવાસતે પોહોચે છે, ખસુસન તે કારણસર કે જેહને લીધે તેઓને બેહેશતમાં (જવાનો) મારગ થાઈ સકે; [illegible] (ઈજ૦ ૧૦). કારણ કે દીનનો રેવાજ ખસુસન દીનદારોની મારફતે થાઈ સકેછે. હરકાંઈ ચીજની જરૂરીઅત બતલાવ્વાને સારૂ [illegible] ક્રિયાપદના સેગાઓ અથવા [illegible], [illegible], [illegible] અને [illegible] હેવા લાગતો અસલ ક્રિયાપદની આગલ અથવા પછવાડે મેલેઆમાં આવેછે. અને તે વીસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછે; જેમકે:— [illegible] (દાદ૦). અશો મરદને આએ દુનીઆમાં સા કારણને માટે પેદા કરેલોછે અને તેહને આએ દુનીઆમાં કેહવી રીતે રેહવું જોઇએ? [illegible] (વન૦ ૪). કારણ કે તે (કાંમ) તેણે ચાલુ કરવું જોઈતું નહી હતું; [illegible] (વીર૦). ઘણી તરેહેની વાત અને તકરાર આએ

ઊપર થાઈ કે આપણે ઊપાએ સોધવો જોઇએ. [illegible]
[illegible] (વીર૦) મોહ્યે જબ્જીઓ આપવો પડતો હતો.
[illegible] (કાર૦)
ઈરાંન શેહરની પાંદશાહી તુંને ઘણાં વરસ કરવી પડસે. [illegible]
[illegible]
(વન૦ ૫) પકાવેલું ખાનું (મુરદાંથી) તરંણ કદમની અંદરનું ઈઅ
જદાંની ઈઆદને સારૂ મુતલક રવા નથી; [illegible]
[illegible] (વન૦ ૮) જેઆરે લેઈજાએ તેઆરે
પાછું નહી લાવ્વું જોઇએ; [illegible]
[illegible] (વન૦ ૮) સોશીઓશ કહીઊંછે કે રોટીબી સુ
કી ખાવી જોઇએ; [illegible]
[illegible]
[illegible] (વન૦ ૫) જો કોઈ આદમીઓ બાલવાનાં લાકડાં લાવ્વા
સારૂં જાએ તો તેહેની જગાની હદ નથી; કેમકે જાંહાં હોએ તાંથી
તે કાપવાને યોગીઅછે; [illegible]
[illegible] (વન૦ ૧) (જાદુઈનાં કાંમને) હલકુ કહેલુંછે; કારણ
કે તે કાએદાસર ઘટતું નથી. [illegible]
[illegible] (વન૦ ૫). ધરમ ગુરૂઓ તેહે
નાં રવાંનનો એક તરતીઆઊંશ ગુનાહ રદ કરેતો વાજબીછે.
[illegible] (વીર૦) જે તેહેનેક
રવું તથા ફરમાવ્વું જોઈતું હતું તે તેણે નહી કીધું તથા નહી (કરવા)
ફરમાવીઊં. [illegible]
[illegible] (દાદ૦) ખશુશન તે બીજા વધારે

સંપુરણ વીચારવાલા દાંનેશમંદ અશો મરદો ઊપર (તમોએ) લખવું જોઈતું હતું.

૧૪૮. આએ ઊપર જણાવેલી સહાયકારક ક્રિયાપદના સેગાઓની મદદ સાથની શકયાર્થની રીત પછવાડેથી દાખેલ થાએલી માલુંમ પડેછે; કેમકે એ સેવાએ શકયાર્થની મતલબ જણાવ્વા સારૂ બીજી રીત ક્રિયાપદના સેગાઓમાં પેહલ્લા પુરૂષ સેવાએ બીજા અને તરીજા પુરૂષના અંત્યવર્ણોમાં નીચે જણાવેઆ મુજબનો કેટલોએક ફેરફાર થવાથી વપરાએલી આપણને મલેછે.

૧૪૯. શકયાર્થની આએ રીતના અંદર બીજા પુરૂષનાં એકવચનને સારૂ યેફ્શ, અથવા યેશ, યેફ, એશ, ઈશ, શ, અને યા, હેવા અંત્યવર્ણો આવે છે; તેમાં અથવા યેફ્શ—એ અંત્યવર્ણ અવસતા મધે આવેલા પેહલ્લા Potential (શકયાર્થ) ના બીજા પુરૂશ એકવચનને સારૂ Active Voice (પરસમઈપદ) માં વપરાએલા ઓફ્શ-પ્રત્ય ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે; એ આકારમાં આગલ વપરાએલી ઈ—વધારા તરીકે દાખેલ થાએલી ધારવામાં આવેછે; અને યેફ, યેફ્શ, માંથી શ-નીકલી જાઈને બનેલો આકારછે. એશ, તથા ઈશ—એ પ્રત્યયો બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ અવસતામાં એજ અર્થના Middle Voice (આતમનેપદ) નાં અંત્યવર્ણ અફ્શ—તથા ઈશ—ને બરોબર મલતા આવેછે; અને શ-એ તેહનો શંક્ષેપ થાએલો આકારછે. યા—એ આકાર અવસ્તામાં વપરાએલા બીજા શકયાર્થના પરસમઈપદમાં બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ વપરાએલા યાઓ-પ્રત્ય

ને મલતોછે. આએ છેલ્લા પ્રત્યને બદલે કેટલેએક ઠેકાંણે પ-વપરાએલો મલેછે, તેને યા-નો સંકોચાએલો આકાર આપણે ગણવો જોઇએ.

૧૫૦. બીજા પુરૂષનાં અનેકવચનને સારૂ યેત-પ્રત્ય વપરાએલો મલેછે, અને તે **યેત** તથા **એત** એ બેહુ ઉચ્ચારથી બોલાએછે. આએ અંત્યવર્ણની ઉતપનતી અવસતાના પેહલ્લા અને બીજા શકયાર્થની અંદર બીજા પુરૂષ અનેકવચનને સારૂ Act. Voice માં વપરાએલા અંત્યવર્ણો અઙ્હ્ત-અથવા યત-ઉપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે.

૧૫૧. તરીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ બે રીત વપરાએલી જોએઆમાં આવેછે; તેમાં એક અંત્યવર્ણમાં ઈત, અથવા એત, અને ઈદ-પ્રત્યયો આવેછે. આએ છેલ્લો આકાર કાંઈ જુદો નથી; પણ તે ઈત-ઉપરથીજ બનેલોછે, એમાં , એ ના આકારમાં અને એ ના ઉચ્ચાર તથા એમલામાં બદલાઈ ગીઓછે. ઈત, પ્રત્ય અવસ્તાના એજ અર્થમાં તરીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ Middle Voice માં વપરાએલા અંત્યવર્ણ ઈત, ને મલતોછે. બીજી રીતમાં વર્તમાનકાળના તરીજા પુરૂષ એકવચનનો સેગો વપરાએછે, અને તેહની આગલ , , અને શકયાર્થની નીશાંની બતલાવ્વા સારૂ મેલેઆમાં આવેછે. આએ ઉપસર્ગોમાંનો પેહલ્લો અને તરીજો આકાર શકયાર્થને સારૂ અવસતામાં વપરાએલી ય-ના ઉચ્ચાર તથા આકારને મળતોછે, અને બીજો આકાર તેઓ ઉપરથી શંક્ષેપ થાઇને બનેલોછે.

૧૫૨. તરીજા પુરૂષનાં અનેકવચનને સારૂંભી ઊપલીજ રીત વાપરેઆમાં આવેલીછે; તેમાં કેટલીએક વેલા વર્તમાંનકાળના તરીજા પુરૂષ અનેકવચનના સેગાઓની આગળ ઊપલા ઊપસર્ગો મેલેઆમાં આવેછે, તે ઊપરાંત [illegible]–[illegible] યેન્દ, [illegible] યાંન્–[illegible]–[illegible] યેન, અને [illegible] ઇન્દ–હેવા અંત્યવર્ણો ક્રિયાપદના સેગાઓમાં મલેછે; અને જાંહાં એ પ્રત્યયો વપરાએલા આવેછે, તાંહાં [illegible]–[illegible]–[illegible] અને [illegible] એ ઊપસર્ગો ઘણાં કંમ વપરાએલા મલેછે. એ ઊપલા અંત્યવર્ણો એજ અર્થને સારૂ વપરાતા અવસતાના [illegible]–યન્ત, [illegible] યાંન, અને [illegible] યેન–પ્રત્યયોને બરોબર મલતા આવેછે. એ વાસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછે; જેમકે:—

પેહલ્લો પુરૂષ એકવચન.

[illegible] (વન૦ ૯) તે તરંણ બીજા ખાડા પાંણીને સારૂ તું ખોધજે; [illegible] (વન૦ ૯) તરંણ કશ અંદરથી અંદરનાં છ ખાડાથી એહલાએદા તું ખેંચજે; [illegible] (વન૦ ૯) તેવાર પછી (તેહની) આગલ તું બાર કશ ખેંચજે; [illegible] (વન૦ ૯) પછી તું જરતોશત કશની ઊપરની બાજુએ એક હદમાં ઊભો રેહજે, અને તે વેલા આએ કલાંમોને પઢજે; [illegible] (વન૦ ૯) પછી તું લોહાડાં ઈઆ સીસાંની વસતુની મારફતે નીરંગ છાંટજે; [illegible]

(વં૦ ૯) એક લાકડીને તું પસંદ કરજે અને તેહેનાં નવ ગાંઠને
તું ગણજે; [illegible] (વં૦ ૧૯) અએ જરતોશત (તેહેને સારૂ) ખશુ
સંન વગર ખસી કરેલા ગોધાનો દીનની કીરીઆથી તઈઆર
કરેલો નેરંગ (ઈઆને નેરંગદીનને) તું પસંદ કરજે; [illegible] (વં૦ ૧૯)
(તે નેરંગદીનથી) અહુરમજદની પેદા કરેલી જમીન ઉપર તું પા
કી લેઈજાજે (ઈયાને આપજે). કેટલીએક વેળા [illegible] શ, ની સાથે
થોડે ફેરે મલતા આવતા આકારને લીધે [illegible] ને બદલે [illegible]
લખાએલા જોઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] (વં૦ ૯) તેહેનાં
માથાંનાં પાછલા ભાગ ઉપર તું છાંટજે, તે જગોએ કે જાંહાં બાલ
ઊગેલાછે; હીઆં [illegible] બોલ અવસતાના [illegible] બોલ
ના તરજુમાં દાખલ વપરાએલો છે. [illegible]
(વં૦ ૧૭) તેહેને તું તે જગોયે લેઈજાજે; [illegible] (વં૦ ૧૭) ઓ જરતો
શત! તેઆરે આએ જેકારી ભરેલા વચનોને તું બોલજે; [illegible]
(વં૦ ૧૮) અહુરમજદે આએ રીતે કહીઊં કે ઓ જરતોશત!
તેહેને તું અશોરનાન માં કેહેતો. કોઈ કોઈ જગોએ [illegible] બી નીક
લી જાઈને ફકત આગ્નાર્થને મલતો સેગો જોએઆમાં આવેછે. જેમ
કે:—[illegible] (ઈજ૦ ૬૮
હા૦) ઓ અહુરમજદી ઓલાદનાં નુર તું મહને આપજે ઊતાવલું સુખ;

આએ જગોએ [illegible] બોલ અવસતામાં આવેલા [illegible] બોલના તરજુમાં દાખલ વપરાએલોછે. ઘણી વેલા આગ્નાર્થ બીજાપુરૂપ એક વચનના સેગાઓનો આકાર સક્યાર્થના એજ પુરૂશને લગતા સેગાઓને મલતો આવેછે; જેમકેઃ— [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (વન૦ ૧૯) અએ જરતોશત, તું પદ સવાસે ખુદાદને; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] અએ જરતોશત, તું પદ હું જે અહુરમજદ છેઊં તે માહરાં ફ્રેરોહરને.

બીજો પુરૂપ અનેકવચન.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (વન૦ ૧૯) મનની મારફતે સારૂ વીચારવું, સખુનની મારફતે સારૂ બોલવું, અને કરણીની મારફતે સારૂ કરવું, એ તરંણ ઓમદા વસતુને લાએક તમો પોતે માં થતા; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (વન૦ ૧૮) મનની મારફતે ભુરૂં વીચારવું, વચંનની મારફતે ભુરૂં બોલવું, અને કરણીની મારફતે ભુરૂં કરવું, એ તરણવણી ખરાબ વસતુને લાએક તમો પોતે થાજો; કેટલીએક વેલા [illegible] નીકલી જાઈને ફકત [illegible] ય, મલેછે; અને કોઈ વેલાતો લખનારની ચુકથી [illegible] ય, બી નીકલી જાઈને આગ્નાર્થ એકવચનનાં સેગાના જેવોજ આકાર મલેછે. જેમકેઃ— [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ઈજ૦ ૮ હા૦) તમો પુનવંતને સકતીવાંનપણું અને પાપીને અસકતપણું આપજો; [illegible] [illegible] [illegible]

[Pahlavi] (ઇજ૰ ૬૫ હ૰)
તમારીથી સારા બદલાની હું ઉમેદ રાખુંચ તે તમો મહને આપજો.
આએ ઉપલા વાકયઓમાં વપરાએલા [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi] બોલો અસલ અવસતામાં આવેલા [Pahlavi] અને [Pahlavi] ના તરજુમાં દાખલ વાપરેઆમાં આવેલાછે.

તરીજો પુરૂષ એકવચન.

[Pahlavi] (વન૰ ૫)
તે તરંણ રાત પછી (પોતાનાં) સઘલાં શરીરને જરૂર ધોએ; [Pahlavi] (વન૰ ૬) અએ જરતોશત! તે જરૂર જલદીથી નજદીક જાએ અને મુરદાંને પાંણીમાંથી બાહેર લાવે; [Pahlavi] (વન૰ ૧૪) તેણે ભલા સવાબને ખાતર તથા રવાંનનો ગુનાહ કમ થવા સારૂં, સતર, પશુ તથા અનુમીને અશો મરદોને સવાધીન કરવાં ઘટારતછે. [Pahlavi] (દીન૰ ૬) જો તે કીરતી વાંન થવા માંગેતો, તેણે ખોરશેદની ખુશ અવાજે યાદ કરવી જોઇએ. [Pahlavi] (દીન૰ ૬) કોઈ ચાહે કે તે જે આરાધના કરે તે ખોદાની હજુરમાં તુરત પોંહચે, તો તે (આરાધના કરતી વખતે) પાદીઆવ કરે અને પોતાનાં બદન તથા કપડાંને સફાઈ સાથનાં રાખે; [Pahlavi] (ઇજ૰ ૯ હ૰)

કોઈ શખસ હમારી આગલ જોઈ નહી સકે; પણ સરવેથી આગલ હમો જોઇએ. [illegible] (આફ્‌રી૦ દહ્‌મ૦) કે જલદીથી આએ મકાંન તરફ પોંહચી સકે અ શોઈ. [illegible] (૬૯) [illegible] ૬૯ [illegible] (વન૦ ૪૫૦) એક સ્ત્રીને તેહની સાથે જરૂર પરણાવે. એટલેજે તેહને એક સ્ત્રી જરૂર કરી આપે.

તરીજો પુરૂષ અનેકવચન.

[illegible] (વન૦ ૫) તે મજદીઅશનાંનો પેલાં કાલબુદને ખોરશેદના દેખાવ વાલું જરૂર કરે; [illegible] (વન૦ ૬) જે મજદીઅશનાંનોછે તેઓ આએ રીતે તેથી તકસીરવાર નહી થાએ કે તે (ખેડવાને લગતી) જમીનને તેઓ તપાસી જોએ. [illegible] (વન૦ ૫) ઓ સપેતમાંન જરતોશત, તે મકાંનમાંથી જલદી આતશ, બરસમ, તશતો, હોમ, અને હાવનીમને તેઓ જરૂર લેઈ જાએ. [illegible] (વન૦ ૫) તે જે મજદીઅસનાંનોછે તેઓએ જેમસતાંનમાં નવ રાત અને હમીનમાં મહીનાંની મુદતવેર સબર કરવી જોઈએ; [illegible] (વન૦ ૮) (તે પછી) મજદીઅસનાંનો તે (મરનાર) નાં મકાંનમાં જરૂર ખાંનું બનાવે; [illegible]

[illegible] (દીન૰ ૬) જો તેહેને હલાકી પોહોચેતો આદમીઓએ તે એઆર ચીજ તેથી દુર થવાની ધાસતી રાખવી અને હકુમત તથા દોલતને તેઓએ તરક કરવી; [illegible] (વન૰ ૫ શ.) બાલક જાણનારી ઓરતને જેઆરે નહવાડવાની ધાસતી હોએતો તેહેને તેઓ નહવાડે નહી; [illegible] (વન૰ ૮ શ૰) બે (ગુજરેલાંનાં શરીર) ને તેઓ સાથે, તથા બોજો ખેચનારાં જાંનવરોની મારફતે, અને રાતને વખતે લેઈજાએ નહી; [illegible] (દીન૰ ૬) જેઆરે તેઓ મીનોને લગતું મકાંન સમારવા માંગતા હોએતો તેઓને ઘટારતછે કે જેમ બને તેમ સારી ચાલચલંણને જનમ આપે, અને તેજ પરમાંણે તેહની મારફતે અહુરમજદની પેદાએશને વધારે, કે તેહેવી રીતથી ઘણું સુંદર મકાંન તેઓ મેલવી સકે; [illegible] (દીન૰ ૬) આદમીઓએ ફુશેશમંદ રેહું જોઈએ કે તેઓ આએ દુનીઆંને લગતી ઈછાને આવતી જેહાંનના સંબંધ સાથે રાખી સકે. [illegible] (વન૰ ૩ શ૰) સાચાં દેલથી સવાબને વીચારનાર થવા સારૂ ગુનેહગારોને તેઓએ ઊલટથી પુછપરછ કરવી જોઈએ, કે જે

સબબને લીધે તે (પાપીઓ) નો ગુનાહ રદ થાએ; [illegible] [illegible] (કાર૦) અરદેશેરે અરદવાંનના ઘોડાઓમાંથી બે ઘોડા જે એક દાહાડામાં ૬૦ ફરસંગ ચાલી સકે તેઓ ઊપર જીન નાખેઊં; [illegible] (દીન૦ ૬) તનમાંથી દરૂજને બાહેર કાહાડેઓ હોએ તો પાછો તેહેને તેઓએ બદનમાં દાખલ થવા દેવો જોઈએ નહી. [illegible] (દીન૦ ૭) અદમીઓ ગઈઓમરદની ઓલાદથી છે, માંટે તેઓને સારી ચીજ એછે કે તેવો સવાબનું કાંમ જરૂર કરે.

૧૫૩. કેટલીએક વખતે સકયાર્થને સારૂ ઊપલી નીશાંનો મુતલક જોએઆમાં આવતો નથી અને તેહેને બદલે ફકત વરતમાંનકાલના સેગાઓ આપણને મલેછે; અને તે સેગાઓ સકયાર્થને વાસતે તાંહાં વપરાએલાછે હેવું ફકત એબારતની રચનાં ઊપરથીજ પીછાંની સકાએછે; જે વીસેના કાંઇએક દાખલાઓ હમો અતરે બતલાવીએછે. [illegible] (કાર૦) શું એમ બનવું જોઈએ? કે અરદેશરને પોતાને નબલાઈ, તથા દુખ અને ગમ પોહોચે; (ઈઆને પોંહોંચી સકે); [illegible] (કાર૦) જો તેઓ તેથી કવીઅત મંદ થસે અને (પોતાના) બાપનું વેર લેવા માંગસેતો તેઓ ખચીત માહારાં બચાંઓને દુખ દેનાર થસે.

૧૫૪. આએ ઊપલા દાખલાઓ જોવાએ શકયાર્થને સારૂં "દાદસ્તાંન" "દીનકરદ" અને વંદીદાદના પેહલવી તરજુમાં મધે તરી જાપુરૂષ એકવચનના પ્રત્યઓની આગલ [illegible] ય, અથવા [illegible] ઇ, વપરાએલો આપણને મલેછે, કે જે અવસતાના [illegible] ય, તથા [illegible] ઇ, ને મલતોછે; જે વીશેના દાખલાઓ આએ રીતેછે:— [illegible] (દાદ૦) જેમ દીનમાં ફરમાવેલુંછે તેમ તે નસુશવાલાં (ઈઆને જીવ નીકલી જવાથી ખરાબ અવસ્થામાં આવેલાં) કાલબુદને પાહાડ ઊપર તેહેની જગોએ રોશનીમાં મેલે, અને તેહેને પાંણી તથા જાહાડ પાંણમાં અને (ખોદાની) ઈઆદ કરવાવાલાં આદમીઓની નજદીક નહી લેઈ જાવા સારૂં કાએદા પરમાંણે જરૂર બંદોબસતીમાં રાખે (ઈઆને તેહને જાલવણીથી જરૂર રાખે); [illegible] (દીન૦ ૬) તેઆરે આએ રીત બેહેતરછે કે તેહેવા નોકસાંનકારક ગુનાહોને આએ દુનીઆંથી જરૂર બાહેર લેઈ જાએ; (ઈઆને દુનીઆંમાંથી તેહને દુર કરવા ઘટારતછે.) [illegible] (દીન૦ ૬) માંણસ જાતે આએ ચીજ ઘણી ઓતમ સહમજવી જોઈએછે કે, જે કોઇ ઓતમ ગણેઆંન મેલવસે તે સારી વસતુને પીછાંણી સકસે અને તેહેને જાહેર કરવાને સકતીવાંન થસે; [illegible] (વંન૦ ૯) વગર

અટકાવે તે આતશ આગલ નહી જાએ. એજ પરગરદમાં બીજે ઠેકાંણે રસ્પેદ, ને બદલે જામતુન્પેદ, નો સેગો અવસ્તાના જસોફ્દ, બોલનાં તરજુમાં દાખલ આવેલોછે.

સંશયાર્થ.

૧૫૫. સંશય અથવા સંકેતાર્થ, શક, ઈઆ સંધે ભરેલી હાલત બતલાવેછે, અને તે શક અથવા સંધે ખરેખરો નંહી; પણ અટકલેલો તથા તરક બાંધેલો અને આસા તથા ઊમેદ ધરાવનારો હોએછે. આએ અર્થની સહમજ બતલાવ્વા સારૂં આએ ભાષામાં ધાતુ અને પુરૂશ સર્વનાંમના પ્રત્યઓની વચ્ચે, ઇઆ તે પ્રત્યઓને છેડે આ, મેલેઆમાં આવેછે, અને તે અવસતામાં મજકુર અર્થની સહમજને વાસતે વપરાતા આ, ઊપરથી લીધેલો હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. પુરૂશ સર્વનાંમોની આગલ સંશયાર્થની આ, ફકત વર્તમાનકાલના સેગાઓમાં બીજા અને તરીજા પુરૂશનાં એકવચનમાં તથા અનેકવચનમાં કાએદાસર મલેછે. એ સેવાએ પેહેલ્લા પુરૂશનાં એકવચનમાં તથા બીજા પુરૂશનાં અનેકવચનમાં તે મલતી નથી; પેહેલ્લા પુરૂશનાં અનેકવચંનમાં તે કોઈ કોઈ ઠેકાંણે પુરૂશ સર્વનાંમની પછી વપરાએલી મલેછે. આએ અર્થના ભુતકાલને સારૂ, ભુતકાલના કોઈ બી સેગાની પછી આમના, અથવા આમનાદ, બોલો મેલેઆમાં આવેલાછે. આએ સબદો એજ અરથને સારૂં કોઈ કોઈ વેલા વર્તમાંનના સેગાઓની પાસેબી વાપરેઆમાં આવેલાછે. એ વીસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછેઃ—

પેહેલ્લો પુરૂષ અનેકવચનના દાખલા.

[illegible]
[illegible]
[illegible] (કાર૦) પણ હ
મો હેતું ધારીએછે કે, જો હમો તુહુને પોતાને એક દુર દેશના જાત્રા
કરનાર પુરૂશ તરીકે **બનાવીએ**, અને તું પોતાને તે (ફેરમ) ની તા
બેદારી તથા ચાકરીમાં મશગુલ રાખે; તો આએ દરૂજનો ઊપાએ
થાઇ શકે; [illegible]
[illegible]
(કાર૦) હમો દીનથી વાકેફ્કાર બે ચેલાઓ તરીકે તાંહાં આવીએ
અને ખોદાની તરફની મદદને સારૂં ખોદાતાલાની તથા અમેશાસ્પં
દોની ઘણી ઇઆદ અને આરાધના કરીએ.

બીજા પુરૂષ એકવચનના દાખલા.

૧૫૬. બીજા પુરૂશ એકવચંનને સારૂં [illegible] આહ, [illegible] આશ,
[illegible] અથવા [illegible] યા, અને [illegible] આ, એવા અંત્યવર્ણો વપરાએલાછે.
એ અંત્યવર્ણોમાં શંસ્યાર્થની [illegible] આ, ની પાસે બીજા પુરૂષ એકવચ
નનાં સર્વનામ તરીકે [illegible] શ, અને [illegible] હ, વપરાએલોછે; તરીજા
આકારમાં પુરૂષ સર્વનામ પછી [illegible] આ, વપરાએલોછે; અને છેલ્લો
આકાર બીજા પુરૂશનું જમીર નીકલી જાઇને ફકત [illegible] આ, થી
રહેલોછે. કેટલીએક વેલા [illegible] યા, નો આકાર [illegible] ના જેવો લખાંણની
અંદર આપણને મલેછે; એ વીસેના દાખલાઓ નીચે જણાવેલા પ
રમાંણે આવેલાછે:— [illegible]
[illegible]
[illegible] (દાદ૦) કારણ કે જો તું (તાહારાં)

દેલમાં બેહેમનને (ઈઆને ભલા વીચારની સકતીને) સાચ્ચો સાથી કરસે, ઇઆને (તાહારાં દેલમાં) તેહેને ઊતારસે, તો તેથી સારી ચાલને સારૂ કીઓ મારગછે અને નરસ ચાલને સારૂ કીહો મારગછે, તે બેહુ મારગને તું સહમજસે. [illegible] (કાર૦) જો તું માહારા જાંન અને બદનને ઈજા નહી પોંહાંચાડવાની કબુલાત આપેતો હું (તુહુને) સાચું કેહું. [illegible] (વન૦ ૧૮ પર૦) જાંહાંવેર તું જીવે તાંહાં વેર તું ખુશી બરેલી જીંદગીથી જીવજે. [illegible] (વં૦ ૨) એટલેજે તું ચાલતી થા! [illegible] (મા૦ ગો૦) તું રાહજંન જોલમગાર દરવંદ જીવતાંજીવત ફકીર તરીકે થજે; [illegible] (કાર૦) હું શાહપુર છેઊં તે તું કેમ જાંણે; [illegible] (મા૦ ગો૦) કોઈબી સવાલ તું તેહેને કરસેતો તે તુહુને જવાબ વાલસે. [illegible] (વન૦ ૧૯) બલી મજદીઅસની દીનનો તું ધીકાર કર, કે જેમ તે વદગન પાદશાહે (ખુબી) મેલવી તેમ તું ખુબી મેલવે. † [illegible] (વં૦ ૧૯) ઊગતાં જાહડોની નજદીક તું જા ઓ સપેતમાંન જરતોશત!

---

† આએ વચન અંઘરમેનીઉનાછે અને તે પેગમબર અશો જરતોશતને ફરેબ દેવાની ધારણાથી તેણે કહેમા હતા.

આએ ઊપલા ફેકરાઓમાં આવેલા [illegible] તથા [illegible] બોલો અવસતાના [illegible] તથા [illegible] એ બે બોલોના તરજુમા દાખલ વપરાએલાછે, અને જેમ તેમાંથી બીજાપુરૂશ એકવચનનાં જમીરને લગતો [illegible] હ, નીકલી ગએઓછે, તેમજ તેહેના તરજુમા મધેથીબી બીજાપુરૂશનાં જમીરને લગતો [illegible] હ, અથવા ઈ, નીકલી ગએલી આપણા જોએઆમાં આવેછે.

તરીજાપુરૂશના દાખલા.

૧૫૭. તરીજાપુરૂશનાં એકવચનને સારૂં [illegible] આદ્—[illegible] યાઇદ્—[illegible] આઇદ્ અને [illegible] યાદ્—અથવા [illegible] યાદ્—એ પરમાંણે પાંચ તરેહના અંત્યવર્ણો વાપરેઆમાં આવેલાછે; તેહેમાં [illegible] આદ્ [illegible] યાદ્ અથવા [illegible] યાદ્, એ તરંણ આકારોની ઊતપનતી અવસતાના [illegible] આદ્ પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે, ફકત બીજા અને તરીજા આકારમાં વધારાનો [illegible] ઈ, દાખલ થાએલી ધારેઆમાં આવેછે; પણ જો તેમ નહી હોએતો આશીર્વાદ અર્થમાં તરીજાપુરૂશ એકવચનને સારૂં વપરાએલા [illegible] યાદ્ ઊપરથી એ એમલો બનેલોછે, એમ આપણે સહમજવું જોઇએછે. [illegible] યાઇદ્ અને [illegible] આઇદ્—એ આકારો અવસતાના એજ પુરૂશને લગતા પ્રત્ય [illegible] આઇતે—ઊપરથી બનેલા છે; એમાં ફેર માંતરે એટલો થાએલોછે કે પેહેલામાં વધારાની [illegible] ઇ, આગમચ આવેલીછે, અને બીજામાં [illegible] આ—નો એમલો થોડેએક દરજ્જે ફેરવાઇને [illegible] થએઓછે. એ વીસેના દાખલાઓ નીચે લખી જણાવેઆ પરમાંણે આપણને મલેછે. જેમકેઃ— [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (વ૰ ૭) જો પેહેલ્લી વખત દેવ
પરસ્ત (ઈઆને વાજેબુલ કતલ) નાં દરદને કાપે અને તેથી તે મ
રે, જો બીજી વખત દેવપરસ્તનાં દરદને કાપે અને તેથી તે મરે;
જો તરીજી વખત દેવપરસ્તનાં દરદને કાપે અને તેથી તે મરે, તો
તે (હકીમ) હમેશ શુધી નાલાએકછે; [illegible]
[illegible] (વ૰ ૫) તે જે ઓરત (છે) તે ખોરાકમાંનો કી
હો ખોરાક પેહેલ્લાં ખાએ?; [illegible]
[illegible] (ઈજ૰ ૬૧) નેકી તે પુરૂશને
હોજો કે જે હમેશ તુંહુને ઘણો આરાધે; [illegible]
[illegible]
(દીન૰ ૬) ભલા લોકોની ભલાઈ ઊપર (ઈઆને સવાબનાં કાંમ
ઊપર) શોક કરતો રેહે, કે જેથી તેહેનું દેલ સમરે; [illegible]
[illegible]
[illegible] (વ૰ ૧૫) જો કશુ છુપી રીતે એખતી
આર કરેલું બચ્ચું જણમેતો મજદીઅસનાંનોમાંથી તેહેનું વાલીપણું
કોણ કરે?; [illegible]
[illegible] (ઈજ૰ ૮) જો તે પુર
તી ઊમરના અને પઢવાને સકતીવાંન મજદીઅસનાંનોમાંથી જે કો
ઈ આએ કલાંમો પઢવાને નહી પસંદ કરે; [illegible]
[illegible]
[illegible]
(દીન૰ ૬) જે પુરૂષ હમેશગીને લગતી વસતુની ખોલ, અને
પીછાંણ કરસેતો તે, મરતબો, વખાંણ, કઊઆત અને દોલતને બે

હતર ચીજ તરીકે હરગેજ ગણશે નહી; [illegible]
[illegible] * * [illegible]
[illegible]
(ઇજ૦ ૧૧) જે કોઇ માહારા તે દરૂનને હાંણી પોહોચાડે, ઇઆ
લુટે અથવા ચોરે, તો તેહનાં મકાંનમાં, નહી અથોરનાન, નહી
રથેશતાર કે નહી વાસતરીઓશ જણે. [illegible]
[illegible] (ઇજ૦ ૬૧) જે (ફરજંદ) માહા
રાં મકાંનને, મોહોલાને, ગાંમને, શેહેરને અને ખંડને આબાદ કરે.

૧૫૮. આએ ઊપલા ફેકરામાં [illegible] ફરાદયાદ—બોલ વપ
રાએલોછે તેહેમાં [illegible] ય-નો એમલો [illegible] ના આકારથી લખેઆમાં
આવેલોછે, તે અવસ્તાના [illegible] બોલના અંત્યવર્ણમાં વપ
રાએલા નાંમને ક્રિયાપદની હાલતમાં લાવનારા [illegible] ને બદલે
આવેલોછે. આએ એમલો **ફરાદયાદ** ને બદલે **ફરાદખનાદ** અ
થવા **ફરાખનાદ** કરીને પાછલથી વંચાએલોછે. [illegible]
[illegible] (આ૦ અર૦) અતરે કોણ આ
રાધનામાં હમારાં નાંમ લીએ? [illegible]
[illegible] (વન૦ ૧૬) જો કે તે ઓરત ભુખી નહી રેહે, એટલેજે પેટ
ભરતું ખાંનું ખાએ; [illegible]
[illegible] (વન૦ ૧૯) તે ચોજલથરેગર મરદ ફરી
ફરીને ચેઆર વખત તેહને ધોએ; [illegible]
[illegible] (વન૦ ૭)
જેઆરે વાદલ નહી થઈઊં હોએ ને તે (ગુજરેલાં) ઊપર સાએઓ
નાંખેતો (તે નશશને) મારે.

૧૫૯. કેટલીએક વેલા [Pahlavi] આદ્-ને ઠેકાંણે ફકત [Pahlavi] આ, મલે છે. જેમકે:- [Pahlavi] (વન૦ ૮) જો દરને માંટે કાંઇ નહી હોએતો પેદા કરે; [Pahlavi] (દીન૦) અગરજો તે જુઠું બોલનાર ખોટું બોલવાને લગતો હોવાછતાં તેહની ખોટી ખબર આપવામાં અશો લોકોને ફાએદા પોંહચે તોપણ તેહને કબુલ રાખે નહી, અને તે જુઠું બોલનારની વખાંણ કરે નહી.

૧૬૦. એ સેવાએ કોઈકોઈ વેલા વર્તમાંનકાલના તરીજાપુરૂષ એકવચનના સેગાની આગલ આએ અર્થની નીશાંની દાખલ [Pahlavi] આ, ઊપસર્ગ તરીકે આવેલો આપણને મલેછે. જેમકે:—[Pahlavi] (વન૦ ૮) પછી અશો દશતુર તમો મજદીઅસનાંનોને તે મજદીઅસનાંન નસાસાલારો વીસે કેહે. આએ જગોએ અવસ્તાના [Pahlavi] વઠચાદ્, બોલના તરજુમા દાખલ [Pahlavi] નો સેગો વપરાએલોછે. † એ સેવાએ કેટલીએક વેલા ધાતુને તરીજા પુરૂશનું પ્રત્ય લાગા પછી [Pahlavi] યાદ્, તેહની પાસે વાપરેલા જોએઆમાં આવે છે, અને તે વીસેના દાખલાઓ ઘણું કરીને વંદીદાદના તરજુમાં મલે

---

† વંદીદાદની ૧૫ મી પરગરદમાં સંશયાર્થની નીશાંની દાખલ વર્તમાંન કાલના સેગાની આગલ [Pahlavi] આ, ને બદલે [Pahlavi] અના, મલેછે, જેમકે; [Pahlavi] જાંહ શુધી તે બીજું સગ મોટું થાએ તાંહ શુધી તેહની જાલવણી કરે. આએ વાક્યમાં અવસતાના [Pahlavi] બોલના તરજુમા દાખલ [Pahlavi] નો સેગો વપરાએલોછે.

થી આપણને મલેછે. જેમકે:— [illegible] (વન૦ ૧૫) મજદીઅસનાંનો મયેથી તેહેનું વાલીપણું કોણ કરે. *

૧૬૧. તરીજા પુરૂશ અનેકવચનને સારૂં ઘણું કરીને [illegible] આન્દ્ અને [illegible] યાન અથવા [illegible] યાયાન, પ્રત્યઓ વપરાએલા જોએઆમાં આવેછે; તેહેમાં [illegible] આન્દ્, એ આકાર અવસ્તાના [illegible] આન્તે—ઊપરથી બનેલો ધારેઆમાં આવેછે; અને [illegible] યાન્—અથવા [illegible] યાયાન્—એ આશીર્વાદ અર્થમાં તરીજા પુરૂશ અનેકવચનને સારૂં વપરાએલા [illegible] યાંન્, પ્રત્ય ઊપરથી બનેલોછે. એ વીસેના દાખલા આ નીચે લખી જણાવેઆ પરમાંણે આપણને મલેછે:— [illegible] (વન૦ ૧૫) ઓ પેદાના કરનાર! કેઆરે તે કુતરાંઓ પોતાની મેલે જીનદગી ભોગવનાર અને ખોરાક ખાનાર થાએ. [illegible] (વન૦ ૫) તાંહાંવેર કે પખશીઓ ઊડે ઈઆને ફરહર કરે, અને જાહાડ પાંનો નીકલે ઈઆને ઊગે; [illegible] (વન૦ ૬) હેવી રીતે કે તેહેને અગત કરીને કાલખુદને ખાનારાં સગ અને પરંદાંઓ ઓલખે; [illegible] (વન૦ ૬) ઓ પેદાના કરનાર! જો તેઓ (તે જમીનને) હાડકાં, બાલ, મુરદાર ગોશત,

* એજ પરગરદમાં ચેઆર ઠેકાંણે અવસતાના [illegible] બરાદ્ બોલના તરજુમા દાખલ [illegible] ને બદલે [illegible] અને એક ઠેકાંણે [illegible] હેવા એમલાઓ લખાએલા મલેછે.

ચરકીન અને વેહેતાં લોહીથી નહી તપાસી જોઈએ; [illegible]
[illegible]
[illegible] (વન૦ ૭) ઓ પેદાના કર
નાર! તે મજદીઅસનાંનો જેઆરે પોતાને સારૂં વઈદને પસંદ કરે,
તેઆરે મજદીઅસનાંન અને દેવયસનાંનો મધેથી પેહેલાં કોણ ઊ
પર તેઓ અજમાવે; આએ ઊપલા બે ફેકરાઓમાં [illegible] અન્દ
નો એમલો [illegible] ના આકારથી લખેઆમાં આવેલોછે, પણ હીઆં
[illegible], એ [illegible] આ, નો આકારછે; [illegible]
[illegible] (વન૦ ૮)
જો તેઓ તે ગુજરેલાંના શરીરને જલદી લેઈ જવું ઘટતું જાંણે. એ
ટલેજે તેઓ તેહને લેઈ જાએ તેહમાં તેઓનું ભલું થઈ સકતું હોએ;
[illegible]
(વન૦ ૫) જો તે મજદીઅસનાંનો તે કાલબુદને ખોરશેદને દેખતું
નહી કરે; [illegible]
[illegible]
[illegible] (દીન૦ ૬) આદમીઓના
ઘણા ચહડતા ગુણો આએ એક વસ્તુથી પીછાંણી સકાએ, કે જેઆરે
તેઓ એલમનો વધારો કરે, તેઆરે સારી ચીજથી (ઈઆને સારાં
કાંમો કરીને) તેઓ પોતાને જાંણીતા કરે તથા પરખીઆત થાએ.

૧૬૨. "દાદસ્તાંને દીની" માં એ ઊપરાંત તરીજાપુરૂશ અનેકવચ
નમાં [illegible] ની પાસે [illegible] શબ્દ, નો પ્રત્યવાપરેઆમાં આવેલોછે.
જેમકેઃ—[illegible]
[illegible] જે કાંમ તેહના ગુજરવા પછી તેઓ કરે, તે એનીને લગતા

હેસાબ અને તોલમાં નથી. વલી હેવોજ એમલો મજકુર કેતાબની ૧૧ મી પુરશેશમાં સંશયાર્થ ભુતકાલનાં અર્થને માટે પણ વપરાએલો મલેછે. જેમકે:— [illegible] જેઆરથી તે સવાબ પોંચેછે તેઆરથીજ તે ગુનાહને ઊખેડી નાંખવાને સારૂં છે, જો તેઓએ તે (સવાબ) ગુનાહને ફેરવી નાખવા તથા ગુનાહની તાજશ થવા સારૂં કીધો હોએતો.

૧૬૩. જેવારે નાંમ તથા વીશેષનને અકર્મક ક્રિયાપદના સેગાઓની મારફતે સંશયાર્થની હાલતમાં વાપરેછે તેઆરે જો તે નાંમ અથવા વીશેષણ એકવચનમાં હોએતો [illegible] અથવા [illegible] નો સેગો તેહેની પાસે લખેઆમાં આવેછે, અને અનેકવચનમાં હોએતો [illegible] અથવા [illegible] નો સેગો તેહેની પાસે વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] (વન૦ ૩) જો કશુ તેહેમાંની કોઈ ચીજ (ઈઆને કોઈ ગુનાહ) હેરો હોએ, કે તે પાછો હટી નહી સકેતો તે ગુનાહ તે જુદદીન બલી દીનમાં આવે તોપણ તે ઊપર રેહે; [illegible] (વન૦ ૬) જો તે મજદીઅસનાંનો પઈસાથી સકતીવાંન હોએ, અને જો ચાહેતો પથરનું (બનાવે); આએ ફેકરામાં [illegible] [illegible] ની એબારત અવસતાના [illegible] તવાંન, બોલના તરજુમાં દાખલ વપરાએલીછે.

૧૬૪. કોઈ કોઈ વખતે [illegible], અથવા [illegible] ને બદલે અનેકવચનમાં [illegible] વપરાએલો જોએઆમાં આવેછે; પણ તે વેલા તે

વાકયમાં તેહની આગલ અનેકવચનનું જમીર જરૂર કરીને લખેઆ માં આવેછે. જેમકે:- [illegible] (વન૦ ૬) ઓ પેદાના કરનાર! જો તે મજદીઅસનાંનો ફલવંત જમીનને પાંણી સીપવા, ખેડવા અને બી વાવ્વા ચાહે.

૧૬૫. આએ ઊપર જણાવેલી વીગત સેવાએ ઘણી વેલા સંશયાર્થની નીશાંની નીકલી જવાથી તેહેને લગતા સેગાઓ સાદા વરતમાંનના આકારમાં લખેલા આવેછે. ભુતકાલ અથવા ભુતકરીદંતના સેગાઓની પછી સંશયાર્થને સારૂં [illegible] અથવા [illegible] ઓમનાદ—અને [illegible] ઓમના— તથા [illegible] અને [illegible] એવા શબ્દો વાપરેઆ માં આવેછે. તેમાં પેહેલ્લા તરણ શબદોમાં સંશયાર્થની નીશાંન તરીકે [illegible] આ, વપરાએલોછે, અને છેલ્લા તરણમાં તે વીસેની કોઈ નીશાંની નથી; પણ તેઓ સંશયાર્થને સારૂ વપરાએલાછે હવું તેહેને લગતા વાકયની રચના ઊપરથી જણાએછે. અને તે વીસેના દાખલાઓ નીચે લખી જણાવેઆ પરમાંણે આપણને મલેછે. [illegible] (ખુન૦) જો કશુ કહીઊ હોતે, તો દેવો ભેદને જાંણી સકતે, અને નોકસાંન કરી સકતે. [illegible] (વન૦ ૫) જેહરે પરંદાંઓ ઊડેઆં હોએ, જાહાડ પાંન ઊગેઆં હોએ, અને પવને જમીનને સુકવી હોએ; [illegible]

[illegible] (વન૰ ૭) જેમકે તેહેનો જીવ તેજ વખતે ગીઓ હોએ તેમ; [illegible] (કાર૰) તમારા જેવા ભુજોરગ ઘરસથ (હમારીથી) મરણ પામે તે હમોને ઘટતું નથી; [illegible] (વીર૰) મહને તુંએ ખુબી અને નેકી કાંએ નહી સીકવી, કે હુંએ ખુબી અને નેકી કરી હતેતો, આએ હલાકી ભોગવ્વાને લાએક નહી થતે; [illegible] (વન૰ ૮) જેમકે તનોમદ દુનીઆંમાં દશ હજાર બલતા આતશને તેણે દાદગાહમાં પોંહોંચાડેઆ હોએ; [illegible] (દીન૰ ૬) જો કબુ ઘણો મુશ્કેલ થએઓ હોતતો હુંએ મુશ્કેલીથી ઘણી ઈજા જોઈ અને ભોગવી હોત; [illegible] (વન૰ ૫) તેહેને સારૂ જે કાંઈ પેદા કરીઊં હોએચ તે તેહેને ઊદીઓગથી મલેચ; [illegible] (વન૰ ૭) જો ઊનનો તકીઓ અને બીછાનું સઘલું તેસાથે લાગેલું હોએતો તે એકમલતું છે; [illegible] (વંન૰ ૮) તે બેહુ હરકોઈ હોએતો ચાલે, એક મરદ અને એક ઓતર હોએતો ચાલે, અને વલી બંધે ઓરત હોએ તે (બી) ચાલે. [illegible]

[illegible] (કાર૦) જો તારામાં કાંઈબી માએઆ હોએતો હમારો એલાજ કર; આએ. અર્થમાં કેટલાએક વાકયઓ શરત્ય હાલતની અંદર રચેલા આપણને મલેછે, જેહેમાં પેહેલ્વાં ક્રિયાપદનો હાધાર તે વાકય મધેનાં બીજાં ક્રિયાપદ ઊપર રેહેછે. જેમકે:— [illegible] (વીર૦) જો માહારે વીસે મત પડેતો હું ખુશીથી તે અશો લોકોના મકાંન તરફ જાઊં. [illegible] જો હોકમ હોએતો રવાંનને લગતી આરાધના કરૂં; [illegible] (કાર૦) જો ખોદાતાલા ઈરાંન શેહેરને લગતાં ખોરેહને આપણી મદદે મોકલસેતો આપણ છુટકારો પાંમશું. [illegible] (બુન૦) જો તરંણ પગનું અમના પાંણીમાં નહી હોતતો દરીઆમાંથી સઘલું પાંણી ઘટી ગીઊ હોત; [illegible] (વન૦ ૧) ઓ સ્પેતમાંન જરતોશત! જો હુંએ ખુશી આપનારી જગાને પેદા કરી નહી હોતતો કોઈ ઠેકાંણે ખુશી અપાત નહી.

૧૬૬. ઊપર જણાવેલી રીતીઓ સેવાએ સંશયાર્થને લગતી [illegible] આ, એ અર્થની મતલબ જણાવ્વા સારૂ પુરૂષ સર્વનાંમોની સાથે જોડાઇને [illegible] આએ આકારમાં લખાએલી મલેછે. જેમકે:— [illegible] (વન૦ ૨) તેઆરે જમશેદે વીચારીઊં

કે જે ગોશ વીસે મને અહુરમજદે કહીઊંછે તેને લગતું કાંમ હું કેમ કરૂં; [illegible] (કાર૦) ચાલો આએ સારૂં (શેકારી) જંગલછે, અને અતરે ગોરખી ઘણાંછે, તાંહાં હું અને તું સરસાઈ અને નરસાઈની ફરીને અજમાએશ કરીએ, અને (આપણી) ચાલાકી બતલાવીએ; [illegible] (વન૦ ૩) (નસાની વસતુને) એખલો એક કદમે ઊઠાવે અને એખલો એક કદમે મેલેતો મરગરજાંન (થાએ); [illegible] (દીન૦ ૬) જે કોઈ આએ ચેઆર વસતુને સારૂ સવાબ કરેતો તે સવાબ તેહને નહી લાગે.

આએ ઊપલા બે વાકયઓમાં [illegible] નો એમલો આવેલોછે, તે ૩ ઈ- ૭ દ અને [illegible] આ, એ તરંણ અક્ષરો જોડાઈને બનેલોછે. એ એમલો કોઈ વેલા [illegible] ના આકારમાંભી લખાએલો મલેછે.

૧૬૭. ઊપર લખી જણાવેલી રીત સેવાએ [illegible] ક્રિયાપદના તરીજા પુરૂષ એકવચનમાં [illegible] આ, નો આકાર ૩ દ, ની સાથે લગાડવાને ઠેકાંણે તે ક્રિયાપદને લગતા ધાતુના વચલા અક્ષર સાથે કોઈ કોઈ વેલા જોડીને લખેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] (મા૦ ગો૦) જે કોઈ આએ દુનીઆંમાં સવાબ નહી કરે તો તેહને તાંહાં (આવતી જેહાનમાં) મદદ નહી મલે.

આશીરવાદાર્થ.

૧૬૮. હમોએ ઊપર લખી જણાવેલા ચેઆર અર્થો સેવાએ આ

એ ભાષામાં પાંચમો આશીરવાદાર્થછે; પણ તેહને વાસતે કોઈ નવા પ્રત્યઓ વાપરેઆમાં આવેલા નથી, કેમકે જેમ અવસતાના બીજા શકયાર્થની અંદર તરીજા પુરૂષનો અંત્યવર્ણ યાદ્, આશીરવાદાર્થને સારૂ વપરાએલોછે, તેહનેજ આધારે પેહલવીમાંબી તે શકયાર્થનો પ્રત્ય અથવા યાદ્, એવા આકારથી આશીરવાદાર્થને સારૂ વાપરેઆમાં આવેલોછે. એ સેવાએ કોઈ કોઈ વેલા બીજા પુરૂષ એકવચનમાં યાશ—અથવા યા, પ્રત્યઓ આશીરવાદાર્થની મતલબને સારૂ વપરાએલા મલેછે, તે અવસતામાં યાક—પ્રત્ય, જે બીજા શકયાર્થની અંદર બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ વપરાએછે, અને તે સંકેતા અથવા આશીરવાદાર્થને સારૂબી આવેછે, તે ઊપરથી બનેલો આકારછે. એ વીસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછેઃ-

(ઈજ૦ ૮ હા.) તે અહુરમજદની પોતાની તરફનો બદલો નેકીની મારફતે હમોને પોંહચો, (ઈઆને હમોને મલો.)
†
(ઈજ૦ ૬૨ હા.) એ રવેશે તે ભલા મરદને ભલાઈનો બદલો પોંહચો (ઈઆને મલો;)

(ઈજ૦ ૬૨ હા૦) હવે આએ મકાંનથી ગોસપંદનો અઘટારો થજો, ઈઆને ગોસપંદનો ટોલો માં ઘટતો;

(ઈજ૦ ૬૪ હા.) જે તાહરી હમેશાં યાદ કરે, તે મરદ

† આએ વાકીઆમાં એ એમસો યાદ-ને બદલે લખેઆમાં આવેલોછે.

ને નેકી પોહચો; [illegible] (ઈજ૦ ૬૪ હા.) એટલેજે માહરા પગથી દરએક કાંમ કરાઈ સકો; [illegible] (ઈજ૦ ૬૪ હા.) કે મારીથી ઊંઘમાંથી જલદી ઊઠી સકાઓ; [illegible] † [illegible] (ઈજ૦ ૬૫ હા.) એટલેજે હમારીથી રખાઈ સકો. [illegible] (ઈજ૦ ૬૫ હા.) હમોને સખાવત રેહો ઈઆને હમોને ચીજ અપાતી રેહો; [illegible] .(ઈજ૦ ૬૫ હા.) એટલેજે તેથી ઈજદો હમારી તરફ નેકીનો બદલો પોહચાડતા રેહો; [illegible] (ઈજ૦ ૧૧ હા.) એ રવેશે તું વગર ફરજંદનો થજે, અને તારી સાથે તેજ બદનાંમી રેહજો; [illegible] (મા૦ ગો૦) ઓ ગુનાહ ભરેલા જોલમગાર રાહજંન ! તું જીવતાં જીવત ફકીર થજે, અને મરતાં વાર દોજખમાં પડજે.

૧૬૯. [illegible] બુદન, ક્રિયાપદ ઊપરથી બનેલો [illegible] નો સેગો કાએદા પરમાંણે **બીઆદ** કરીને વંચાવો જોઈએ; પણ તેહને બદલે **ય**, નીકલી જાઈને તે **બાદ્**ના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અવસતામાં એને મલતો [illegible] બુયાદ્–બોલ વપરાએછે, અને તેમજ બીજા પુરૂષ એકવચનને લગતો સેગો [illegible] બાશ, કરીને વાંચેઆ

---

† આએ જગોએ [illegible] ઓમનીઆદ-ને બદલે [illegible] ઓમનીઆ, બોલ વપરાએલોછે.

માં આવેછે ; જેને મલતા ફારસીમાં બ્પ અને ..બ્પ લાગતો ઊપલા અરથને સારૂ વપરાએલાછે.

દમાંન-કાલ.

૧૭૦. પેહલવી ભાષામાં વર્તમાંન અને ભૂત એવા બે મુખેઅ કાલછે. જેમ અરબીમાં મોજારે, ના સેગાઓ વર્તમાંન અને ભવીષ્ય, એ બેહુ કાલને સારૂં વપરાએછે, તેમ પેહલવીમાં વર્તમાંનને લગતા સેગાઓ ભવીષ્યને માંટે એકસરખી રીતે વપરાએલાછે; અને તેઓના વર્ગને લગતા બીજા કાલોનાં રૂપો તેઓની પાસે બુદન, જાહુનતન- ઈસ્તાદન, જકવીમુનતન, અને હોમન-ઈ૦ સહાયકારક ક્રિયાપદોના સેગાઓ આવેઆથી, અથવા ઊપસર્ગો આગલ મેલેઆથી બનેલાંછે.

વર્તમાંન.

૧૭૧. વર્તમાંનકાલના પરકાર તરણછે; એક **વર્તમાંન**, બીજો **અપૂર્ણ વર્તમાંન** અને તરીજો **રીતી વર્તમાંન** છે; તેમાં ધાતુ અથવા આગ્નાર્થના બીજા પુરૂષ એકવચનના સેગાને છેડે નીચે જણાવેલા પુરૂષ સર્વનાંમોને લગતા પ્રત્યઓ લગાડવાથી વર્તમાંનકાલ બનેછે; જેમકે વીનાર-અને વાદુન- એ ધાતુઓને નીચે જણાવેલા અંત્યવર્ણો લગાડો ;—

પુરૂષ	એકવચન.	પુરૂષ	અનેકવચન.
૧	મ્	૧	ઇમ્
		૨	ઈત્
૨	ઈ	૩	ઈન્દ
૩	એદ		ન્દ

અવસ્તા ઉપરથી બનેલાં ક્રિયાપદમાં આગ્ને બે રીત મલેછે; પણ સેમ ટીકમાં ફકત ૩ મલેછે.

૧૭૨. આએ ઊપલા પ્રત્યઓ અવસતામાં વર્તમાંનકાલને સારૂ વપરાએલા અંત્યવર્ણોને મલતા આવેછે; પણ તેહમાં તફાવત માંતરે એટલોજછે કે તરંણે પુરૂષ સર્વનાંમોનાં એકવચનને છેડે અવસતા મધ્યે પરસ્મૈપદમાં ઈ, અને આત્મનેપદમાં એ, આવેછે, તે પેહલવીમાંથી નીકલી ગએલીછે. જે વીસેનો વીચાર નીચે જણાવેલા કોઠા ઊપરથી વાંચનારને જણાસે. જેમકે:—

	અવસ્તા એકવચન		તેહનું પેહલવી.
	પરસ્મૈપદમાં.	આતમનેપદમાં.	
પુરૂષ ૧	મી,	એ, ...	મ્
૨	હી,	હે, ...	ઈ
૩	તી,	તે, ...	એદ્
	અનેકવચનમાં.		અનેકવચનમાં.
૧	મહી,	. . . .	ઈમ્
૨	ત,	. . . .	ઈત્
	થ,	. . . .	
૩	અન્તી,	એન્તે,	† ઈન્દ્ / ન્દ્

૧૭૩. આએ ઊપલા પ્રત્યઓમાં બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ જે હ, ને બદલે પેહલવીમાં ઈ, થાઇછે, તેહેનો સબબ પેહલવી અક્ષરોમાં હ અને ઈ, નો એકસરખો આકાર હોવાને લીધે બનેલો ધારેઆમાં આવેછે. તરીજા પુરૂષ એકવચનના પ્રત્યમાં ત, ની આગલ ઈ, આવેલીછે તે અવસતાના કાએદા પરમાંણે ત, ની આગલની પુશતીની ઈ, ને લગતીછે. આએ ઈ,

† ઈન્દ-એ આકાર ઘણું કરીને અવસતાનાં ચોથા વર્ગનાં ધાતુ ઊપરથી બનેલાં ક્રિયાપદના સેગાઓમાં મલેછે.

નો ઉચ્ચાર ઈ ને બદલે એ નો કરેઆમાં આવેછે, તે ઈ, ની આગલનો ધાતુનો છેલ્લો અખશર મફતુહ હોવાને લીધેછે. પેહલ્લા અને બીજા પુરૂષનાં અનેકવચનને સારૂં ઈમ્ અને ઈત્- પ્રત્યઓ વપરાએલાછે, તેમાં મ્ અને ત્ ની આગલ આવેલી ઈ, અવસતાને મલતી આવતી નથી, માંટે ધારેઆમાં આવેછે કે સેમીટીક ભાષામાં નાંમને અનેકવચનની હાલતમાં લાવ્વા સારૂં તેહની સેવટે ઈ—અથવા ઈમ લગાડેઆમાં આવેછે, તેમ પેહલવીમાં પેહલા તથા બીજા પુરૂષ એકવચનનાં સર્વનાંમ મ્ અને ત, ની આગલ ઈ, તેહનું અનેકવચન બનાવ્વા સારૂં વાપરેઆમાં આવી હોએ; કેમકે તેહને લગતી સાબેતી આપણને અવસતા મધેથી મલતી નથી. તરીજા પુરૂશનાં અનેકવચનને સારૂં ન્દ, અથવા અંદ, પ્રત્યઓ વપરાએલાછે, તે અવસતાના એન્તે, અથવા અન્તી, ને મલતા આવેછે—અને આએ સઘલાં પુરૂષ સર્વનાંમો સાથે વપરાએલા વર્તમાંનના દાખલાઓ પેહલવી પુશતકોમાં આપણને આએ રીતે મલેછે. જેમકે:—

પેહલ્લો પુરૂષ એકવચન.

(ઈ० હ. ૧૦) ઓ અશોઈની ઊતપનતી કરનારા અશો હોમ, હું તુહને આએ માહરૂં સરીર આપું, (ઈઆને માહરી જાતને તાહરી તરફ ફેલ કરૂં) કે જે મહને સુંદર દેખાએચ; (ઈ० હ. ૨૬) અશો લોકોનાં ખુબીવંતાં, સુરાં, વરધીનાં કરનારાં ફરોહરોને હું વખાંણું છે

ઊં, બોલાઊં છેઊં, પોતાનાં કરી ગણું છેઊં અને ઇઆદ કરૂં છેઊં.

બીજો પુરૂષ એકવચન.

[illegible] (ઈ૦ હા. ૯) ખુબીવંતું આપનાર, એટલેજે તું ખુબી ભરેલી વસતુ આપેછે; [illegible] (વ૦ ૧૯) જે ચીજ તું પોતે કરવાને અસકત તે તું હમોને ફરમાવેછે.

તરીજો પુરૂષ એકવચન.

[illegible] (ઇ૦ હા. ૯) દુર હોશનો અરથ એછેકે તે આદમીઓનાં રવાંનથી ઈજાને દુર રાખેછે; [illegible] (વન૦ ૫) જે પરમાંણે મોહોટું જાહાડ નાધલાં જાહાડને ધાંકેછે તેમ. [illegible] (કાર૦) અરદેશેર સહમજેઓ કે અરદ્વાંન બુરી નેમ તથા ખરાબ મતલબને સારૂં (એમ) કેહેછે.

૧૭૪. તરીજા પુરૂશનાં એકવચનને શારૂં [illegible] એદ્-પ્રત્યછે; પણ પાછલથી તે નરમ ઊચ્ચારમાં વપરાવાને લીધે તેહમાંથી [illegible] ઈ, નીકલી જાઈને [illegible] ને બદલે [illegible] દ, લખેઆમાં આવેલોછે; જે વીસેના કેટલાએક દાખલાઓ અવસતાના પેહલવી તરજુમાં મધે તથા કેતાબોમાં આપણને મલેછે. જેમકે:— [illegible] (વન૦ ૪) પેહલ્લાં તે બોલવાથી કોલ કરે; [illegible] (વ૦ ૫) પાંણી તેહેને નીચે ઘસડી લેઈ જાએચ, એટલેજે તેહને નીચે તલીઆંમાં લેઈ જાએચ; [illegible]

[illegible] (વન્૦ ૫) ઓ દાદાર ! જેઆરે ગરમીની ફસલ જાએચ અને થંડીની મોસમ આવેછે, આએ પાછલા વખતના એમલાઓ ઊપરથી ફારસીમાં [illegible], [illegible], [illegible] ઈ૰ સેગાઓ તરીજા પુરૂશનાં એકવચનને સારૂં વપરાએલાછે.

પેહલો પુરૂષ અનેકવચન.

[illegible] ** [illegible] (વીર૰) આએ ઈજશને તથા બાજ, આફરીગાંન અને કીરીઆ ** આપણે કરવામાં લાવીએછે તે ઈજદોને પોંહાંચેછે કે દેવોને; [illegible] (ઈજ૰ ૩૫ હ.) એ રવેશે તમારી દીનને હમો એખતીઆર કરીએચ, અને વલી બીજાઓને (તેહની) અહમજ આપીએચ; [illegible] (કાર૰) તેઓની પછવાડે તું ઘણો જલદી જાએ, પણ હમો નહી જાંણતા કે તેથી તું સરસ થાઈ સકે.

બીજો પુરૂષ અનેકવચન.

[illegible] (વન્૰ ૭) તમો જે આદમીઓ છેઓ તે જાંણોચ, અને સહમજોચ, અને ખાધા પછી વલી ફરીને (તે ખોરાક વીસેનો) વીચાર રાખો છેઓ; [illegible] (વીર૰) દરએક ચોખાઈ તથા પવીતરાઈ જે તમો કરો છેઓ ,અને રાખો છેઓ, તે સઘલું કાએદાસર રાખો છેઓ.

તરીજો પુરૂષ અનેકવચન.

[illegible] ** [illegible] (વન૦ ૫) પાંણીઓ પોતીક (નાંમના) દરીઆમાંથી ફરાંકનત (નાંમના) દરીઆમાં સફાઈથી વેહછે; [illegible] ** [illegible] (વીર૦) આદમીઓ ગુજરેલાંઓની પછવાડે ** અંણઘટતી રીતે જે આંસુ નાંખેછે, તેથી આ એ નદીમાં વધારો થાએછે. [illegible] † [illegible] (ઈ૦ ૨૩ હા.) ખાંનાંમાં લોકો જે અંણદીઠ લેજ્જત જોએચ તે તેહના વસીલાથીછે; [illegible] (ઈ૦ ૧૬ હા.) જે પવીતર રૂઉ સરદાર તરીકે હાવનીમની આસપાસ ઘણા નજદીકથીછે.

અપૂર્ણ વર્તમાંન.

૧૭૫. વર્તમાંનકાલની ચાલુ અને ચોકસ હાલત સહમજાવ્વા સારૂં પેહલવી ભાષાનાં પુશતકોમાં વર્તમાંનના સેગાઓની આગલ [illegible] અથવા [illegible] હમે, એવા બે ઊપસર્ગોમાંનો કોઈબી ઊપસર્ગ મેલેઆમાં આવેલોછે. [illegible] હમૈ, એ બોલનો અર્થ 'હમેશ' નો થાએછે, તેજ મતલબને ધેઆંનમાં રાખીને ચોકસ વર્તમાંનના અર્થની સહમજ બતલાવ્વા સારૂં એ ઊપસર્ગને વર્તમાંનના સેગાઓની આગલ વાપરેઆમાં આવેલોછે. ફારસી ભાષામાં ચોકસ વૈતમાંનની સહમજ

† સેમીટીક ક્રિયાપદના સેગાઓમાં હમેશ તેહનાં ધાતુમાં આવેલા ו ન લીધે અનેકવચનને લગતો ו ન, સમાસ હાલતમાં રેહછે.

આપવા સારૂ [illegible] હમી, અથવા [illegible] મી, હેવા ઊપસર્ગો વપરાએલા છે, તે ઊપલા પેહલવી બોલો ઊપરથી નકલ કરેલાછે. આએ ઊપસર્ગો સાથના દાખલાઓ આપણને અવસતાના પેહલવી તરજુમા સેવાએ પુશતકોનાં લખાણમાં વારેઘડીએ મલેછે, અને તે આએ રીતેછે:— [illegible] (કાર૦) અરદશીરે (અચરત થાઈને) કહીઊં કે તું શું કેહચ!; [illegible] (દીન૦ ૬) તેઓને પુછીઊં કે તમો ઊચે દરજેનું કાંમ કરનારા હમોને જણાઓ છેઓ, તે છતાં સા કારણસર આએ રીતે કાંમ કરો છેઓ? [illegible] (દીન૦ ૬) તેણે બે એરવદોને જોએઆ કે તેઓ (આતશ ઊપર) બાલવાનાં કાંઈએક લાકડાં પોતાની પીઠે ડુંગર ઊપરથી ઊચકીને લાવેછે, અને થાકી ગીઆછે. [illegible] (કાર૦) વલી તેમજ તરીજી રાતે એમ જોઈઊં કે ગોએઆ આદરફરોબગ, ગોશસપ અને બુરજીનમેહર સાસાનનાં ઘરમાં પરકાશેછે.

૧૯૬. આએ ઊપલી રીત સેવાએ દીનકરદ—દાદસ્તાન, અને બુનદેહશને, દેતાબમાં અપૂર્ણ વર્તમાંનની સહમજ બતલાવ્વા સારૂં તરીજા પુરૂષ એકવચનના વર્તમાંનના સેગાની પાસે [illegible], [illegible] અને [illegible]ના સેગાઓ વપરાએલા મલેછે. જેમકે:—[illegible] (દીન૦) દોજખનો રસતો એવી

રીતે કપાએછે (ઈઆને દોજખમાં જવાનો મારગ બંદ થાએછે.) [illegible] (દા૦દ૦) જે કોઈ શખશ કાંઈ બદલો મેલવેછે, તે બદલો (તેહની) જીનદગીને લગતો (એટલેજે તેણે આએ દુનીઆંમાં કરેલાં કાંમોનો) છે. [illegible] (બુન૦) તેઓની અંદરથી બીજાં પાંણીઓ તરેહવાર રીતે વેહછે.

રીતિ વર્તમાંન.

૧૭૭. રીતી વરતમાંન, એક કાંમ વર્તમાંનકાલની અંદર ચાલુ હાલતમાં હોએચ તેહની સહમજ આપેછે, અને તેહને સારૂં ભુતકૃદંત અથવા ભુતકાલના સેગાની પાસે [illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદના વર્તમાંનના સેગાઓ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] (દા૦દ૦) જેમ બચું માએનાં પેટમાં વધતું જાએછે તેમ; [illegible] (વન૦ ૩) જે અનાજ વાવેચ તે અશોઇને વાવેચ, ઈઆને તેહની રોપની કરતો રેહચ; [illegible] (ઈજ૦ ૧૯) અહુરમજદની હકુમતને સહમજતો રેહ, એટલેજે તે પોતાની જાત ઊપર અહુરમજદને ખોદા તરીકે રાખતો રેહ; [illegible] (ઈજ૦ ૧૯) એટલેજે તે ગાથાઓને ચાલુ રાખતો રેહચ; [illegible] (વન૦ ૧૧) એટલેજે તેઓ ગોસપંદોને સારૂ આએ ઓતમ કાંમ કરતા રેહ કે

(તેઓનું) ચારીકિ બનાવે; [illegible] [illegible] * * (દીન૦ પુ૦ ૧૨) દરૂજને ટાલવાએ તથા પેદાએશમાંથી (તેને) દુર કરવાએ * * દુનીઆંના ઘણાં આદમીઓનો સંભાલ થતો રેહ.

ભૂતકાલ.

૧૭૮. આએ ભાશામાં ભૂતકાલના છ પરકારછે; તેમાં પેહલ્લો ભૂત, બીજો અપર્ણભૂત, તરીજો પુરંણભૂત, ચોથો ભૂતભૂત, પાંચમો વર્તમાંનભૂત અને છઠો ભવિષ્યભૂતછે. જેની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાંણેછે.

૧૭૯. કોઈબી ક્રિઆપદનાં સામાન્યરૂપ અથવા [illegible] ને છેડેથી [illegible] કાહડી નાંખવાથી તેનો ભુતકાલ બનેછે. જેમકે; [illegible] બુદન–"થવુ" તેનું [illegible] બુદ્–થએઓ, [illegible] જકતલુનતન, "મારી નાંખવું" તેનું [illegible] જકતલુનત્,–મારી નાંખીકિ, અને તેહની આગલ અથવા પાછલ તેનાં પુરૂપ સર્વનાંમો મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—

[illegible] (વન૦ ૨) આએ અહુરમજદી અને જરતોશતી દીન મેં તેહને બતલાવી; [illegible] (વીર૦) બીજામાંની દુનીઆંમાં તુંએ ગાથાને ગાએઆ; [illegible] (દીન૦ ૬) તેઓએ સંદેસો લેઈ જનારને આએજ જવાબ દીધો; [illegible] (વન૦ ૨) આદમીઓમાં પેહલ્લાં તુંએ કોણ સાથે પુછપરછ કીધી; [illegible] (વીર૦) તેણીઓ એકમલતા વીચારની થાઈ; [illegible]

(વીર૦) એટલેજે નેક કરણીના ખવાસને લીધે તે (ઓતમ) જગોએ હું પોંહચેઓ. [Pahlavi] (દાદ૦) જેઆરે શેહરેવર મહીને હું શીરાજમાં આવેઓ.

અપૂર્ણભૂત.

૧૮૦. અપૂર્ણભૂતને ફારસી વ્યાકરણમાં ماضی استمراری નું નાંમ આપેઆમાં આવેલુંછે, અને તે ગુજરેલા વખતમાં એક કાંમની ચાલુ હાલત બતલાવેછે. આએ કાલની સહમજને સારૂં પેહલવીમાં ભૂતકાલના સેગાની આગલ [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] હમે, નો ઉપસર્ગ મેલેઆમાં આવેછે; અને તે વીસેના દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—

[Pahlavi] (દીન૦ ૬) તેઓ એકઠા મલીને અવસતાઓજંદ પઢતા હતા; [Pahlavi] (દીન૦ ૫) બેહુ જણ ઊચે દરજેની ધરમને લગતી કેલવણી આપવા, અને દીનના હોકમને લગતું કાંમ બનાવવા સારૂં ઘેરેઘેર જતા હતા; [Pahlavi] (વીર૦) એક ઓરતનાં રવાંનને હુંએ જોઈઊં કે જેહનાં સઘલાં સરીરને ખરફ્સતરો ખાતાં હતાં; [Pahlavi] (બુન૦) એ રીતે કેઓસરોની હકુમતવેર આતુનગોશસપ આલમને આસરો આપતો હતો; [Pahlavi]

[Pahlavi] (કાર૦) તેઓ બપોરને વખતે તેજ પવંનની માફક જતા હતા, અને તારાં કરતાં બેહદ ચાલતા હતા.

પૂર્ણભૂત.

૧૮૧. પૂર્ણભત—આએ કાલ એક કાંમની કીરીઆ ગુજરેલા વખતની અંદર પુરી થાઈ ચુકી હોએ, તેહની આપણને સહમજ બત લાવેછે, અને તેહનું રૂપ કોઈબી ક્રિયાપદના ભુતકાલની પાસે [Pahlavi] જહુનતન, અથવા [Pahlavi] બુદન, અને [Pahlavi] વજરૂનતન, ક્રિયાપદના ભતકાલનો સંગો આવેઆથી બનેછે; જેમકે [Pahlavi] [Pahlavi] કેહી રેહો, [Pahlavi] [Pahlavi] જતો રેહો; ઈ૦ જે વીસેના દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—

[Pahlavi] (બુન૦) તેઓથી ૩૦ દાહડા ખોરાક જતો રેહો; [Pahlavi] (બુન૦) જેઆરે તે (બ્રહ્મુનવરના) તરંણ બાગોમાંનો એક બોલી રેહો, તેઆરે ગનામીનો પોતાને માટેની ધાસતીથી અંદર ભરાઓ; [Pahlavi] (બુન૦) જેઆરે તેઓ દુધ પી રેહાં તેઆરે મશી અએ મશીનેને કહીશં કે મને તેથી ખુશી ઊપજીછે; કારણ કે હુંએ (એ પરમાંણેનો ખોરાક) ખાધોતો નહી; [Pahlavi] (ઈજ૦ ૪૧) એટલેજે પ વીતરાઈની વખાંણ થાઈ, તેજ દેવની હાલતનો ધીકાર થાઈ ચુકો; [Pahlavi] (કાર૦) અરદવાંને જાંણીશં કે અરદેશેરની સાથે તેહની દાસી ના

સી ગેઈ; [illegible] (કાર૦) તુંને (જેઓ) મરાઈ ગીઆ તેઓ વીસે કસ્સી દાજ કે ગમ નથી.

૧૮૨. આએ કાલની અંદર જેઆરે અશલ ક્રિઆપદનો સેગો [illegible] જહુનત્—આવેલો હોએચ તો પૂર્ણભૂતની સહમજ બતલાવ્વા સારૂં તેહની પાસે [illegible], અથવા [illegible] ને બદલે [illegible] જ કવીમુનાત્-નો સેગો વપરાએછે; જેમકે:— [illegible] (મા૦ ગો૦) જેઆરે અખત જાદુએ તેનીથી તે સખુન સાંભલેઆ, તેઆરે તે થંડો થાઈ ગીઓ.

ભૂતભૂતકાલ.

૧૮૩. ભૂતભૂતકાલ—આએ કાલ ફારસીમાં ماضی بعید અને ઈંગરેજીમાં Pluperfect, ને નાંમે ઓલખાએછે, અને તે એક કાંમ આગલ પુરૂ થએઆ પછી બનેલાં કાંમની સહમજ આપેછે; જેમકે, [illegible] મેં આપીઊં હતું. આએ કાલનું રૂપ કોઈબી ક્રિઆપદના ભૂતક્રિદંત અથવા ભૂતકાલના સેગાની પાસે [illegible] અથવા [illegible], અને [illegible] અથવા [illegible] એ સેગાઓ આવેઆથી થાએછે; એમાં [illegible] અથવા [illegible] નાં કરતાં [illegible] અથવા [illegible] નું વપરાંણવધારે થાએલુંછે, અને તે વીસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછે; જેમકે:— [illegible] (વીર૦) જેઓએ આએ દુનીઆંમાં તેટલી સંકટ કધી નહી જોઈ હતી; [illegible] (કાર૦) એક દાહડે અરદવાં

ન, અરદેશેર અને બીજા સવારો સાથે શેકારગાહ તરફ ગીઓ હતો; [illegible] (દીન૦ પુ૦ ૧૩) એઓ સાથે ગેતીની ખાલેસી ગરોથમાંનની માફ કની હોવાને લીધે, ગહઓમરદની જાતને આએ દુનીઆંમાં ગરોથ માંનને લગતી પેદા કરી હતી કરી કહેલુંછે; [illegible] ૯૮ * * ૯૯ [illegible] (દાદ૦) હુંએ જે કાંઇ (માહરા) ચેલાઓનો છુટકારો થવા તથા (તેઓને) મદદ મલવા સારૂં કેટલાએક ઊપાએઓ સોધેઆ હતા, તે તરફ હુંએ વધારે ધેઆંન આપેઆને લીધે મને સવાલનો કાગજ મલેઓતો નહી; [illegible] (કાર૦) તેવાર પછી અરદેશેર, પેલા કેરમને મારેઓ હતો. તાંહાં પાછો બીજીવાર આએઓ; [illegible] (બુન૦) કારણ કે મેં (એ પરમાંણેનો ખોરાક) ખાધોતો નહી.

૧૮૪. 'પેહલવી વીરાફ' અને 'માદીગાંને ગોશતફરીઆંન' માં કેટલેએક ઠેકાંણે ભૂતભૂતકાલને સારૂં [illegible] અને [illegible] ના સેગાઓ વપરાએલા મલેછે, તે [illegible] તથા [illegible] ના શંક્ષેપ આકારોછે, હેવું આપણે ધારીએતો તે ભુલ ભરેલુ નથી. એ સેગાઓ ઊપલી કેતાબોમાં નીચે જણાવેલા ફેકરાઓમાં આવેલાછે; જેમકે:- [illegible] * * [illegible] (વીર૦) વલી મેં એક ઓરતનાં રવાંનને જોઇઊં, કે તેણીનું પેટ ચીરીઊં હતું, અ

ને (તેનાં) આંતરડાંઓ સગને નાંખેઆં હતાં. [illegible] (મા૦ ગા૦) કે તેણીઓએ દીનની સ્તુતી કરવાને લીધે પાદશાહોની તરફથી સુનાં અને મોતી સાથનું તાજ મેલવીઊં હતું.

વર્તમાંનભૂત.

૧૮૫. વર્તમાનભૂત---આએ કાલ જે કાંમ તરતનું થાએલું હોએ તેહની સહમજ બતલાવેછે. અને તેહની ઓલખ ફારસી વ્યાકર્ણમાં ماضی قریب તથા ઈંગરેજીમાં Perfect Tense, ને નાંમે આપેઆમાં આવેલીછે. પેહલવી ભાષામાં આએ કાલનું રૂપ બનાવ્વા થકી બે રીતને કાંમે લગાડેલીછે; તેમાં એક [illegible], એ નાંમી ક્રિયાપદના વર્તમાંનકાલના સઘલા સેગાઓ (તરીજો પુરૂષ એકવચન સેવાએ) કોઈ બી ક્રિયાપદના ભુતકાલ અથવા ભુતકરીદંતની પછી મેલેઆમાં આવે છે; અને બીજી રીતમાં [illegible] ને બદલે [illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદના વર્તમાંનના સેગાઓ આવેછે. એ વીસેના દાખલાઓ નીચે જણાવેઆ પરમાંણે આપણને મલેછે; જેમકે:—

[illegible] (દીન૦ ૬) હું કાંથી આવેઓછેઊં, ગરોથમાંન મધેથી કે દોજખ મધેથી ? [illegible] (કાર૦) અરદેશેરે કહીઊં કે મેં કરીઊંછે, અને અરદવાંનના છોકરાએ કહીઊં કે નહી, સબબ કે (એ કાંમ) મેં કરીઊંછે. [illegible] (ઈજ૦ હ. ૯) કે તેહનીથી તું, તું ખાલેસી ભરેલા જરતોશત! પોરોશસપનાં ઘરમાં જનમીઓછે.

[Pahlavi]
[Pahlavi] (ઈજ૰ ૧ હા.) જેથી હમો પેદા થએલા છઇએ, જેવી શરીરી રૂપમાં હમો બનેઆ છઇએ, અને જેથી હમો પલેઆ છઇએ. [Pahlavi] (ઈજ૰ ૧૬ હા.) જેઓ થએઆછે, અને વલી જેઓ થસે, તે વીસેની વાકેફકારી અહુરમજદનેછે. [Pahlavi] * * [Pahlavi] (કાર૰) હું કેરમની લડાઈથી લાચારીમાં આવેઓ છેઉં; [Pahlavi] (ઈજ૰ ૧૯ હા.) જે હું સીખેઓ નથી તે તું સીખેઓછે. [Pahlavi] † [Pahlavi] (ઈજ૰ ૯ હા.) કારણ કે તુંએ પોતાના આતમાને નેક તથા ઈજા વગરનો કરેઓછે; [Pahlavi] (દાદ૰) અશો મરદને સેતારા, ચંદર, સુરજ અને આતશનાં કરતાં ભલો પેદા કરેલોછે તે સા માંટે? [Pahlavi] (કાર૰) પાપક નહી જાંણતો હતો કે સાસાન દારાએ દારાની ધુની આદથી જણમેલોછે. [Pahlavi] * * [Pahlavi] (વીર૰) તેઓ બીજા સવાબને લીધે અશો થાએલાછે.

૧૮૬. આએ કાલની પેહલ્લી રીતીમાં વપરાએલાં [Pahlavi] ક્રિયાપદના પુરૂષ સર્વનાંમો વર્તમાનના સેગાઓના આકાર સાથે એકમલતા હોવાથી, કેટલાએક વાકીઅઓમાં જાંહાં તેઓ ભૂતકાલના સેગાની પછી પુરૂષ સર્વનાંમ તરીકે કર્તા તથા કર્મની હાલતમાં વપરાએલાછે

† અતરે [Pahlavi] નો સેગો [Pahlavi] ના આકારમાં લખાએલોછે, તેમાં કાતેબની ભુલથી [Pahlavi] ને બદલે તેહનો આકાર [Pahlavi] કરીને લખેઆમાં આવેલોછે.

તેહમાં અને ભૂત વર્તમાંનનાં રૂપમાં કસ્સો ફરક દેખાતો નથી; પ ણ વાકય રચનાની સહમજ ઊપરથીજ તેઓની એક બીજાથી પી છાંણ થાઈ સકેછે. જેમકે:— [illegible] (ઈજ○ હ. ૯) કારણ કે સઘલી ઇ સમાંની આલમની અંદરથી ઘણો સુનદરબી મેં તુહુને જોએઓછે; [illegible] (ફ્રુન○) હુંએ તમોને ઘણીજ ઓતમ સંપુરણ મનસકતી આપીછે. [illegible] (વન○ ૨) આદમીઓમાંથી તે સાથે પેહલાં હુંએ પુછપરછ કીધી.

ભવિષ્ય.

૧૮૭. ભવિષ્યકાલને સારૂં કોઈબી સાહીઆકાર્ક ક્રિયાપદ અથવા ઊપસર્ગો વગર ફકત અનિયમીત વર્તમાંનકાલના સઘલા સેગાઓ એ કસરખી રીતે વાપરેઆમાં આવેલાછે; જેમકે:— [illegible] (કાર○) જાંહાં વેર હું જીવતો રેહવસ તાંહાંવેર હું પોતે (માહરાં) ફરજંદો સાથે તા હચે તાબેદાર રેહવસ; [illegible] (દીન○ ૭) તે ફરશકંતને વખતે હું જે અહુરમજદ છેઊં તે ઈચ્છા પરમાંણે દુનીઆંનાં લોકોમાં હમેશની જીનદગી, હમેશનો ફાએદો, અને મરજી મુજબનું સુખ આપસ; [illegible] (કાર○) જો ખોદાઈ નુર ઈરાંનશેહરને માંટે આપણી મદ દ પોંહચસેતો આપણ બનચસું, અને નેકી તથા ખુબીએ પોંહચસું;

[Pahlavi] (ઇજ૦ ૯ હા.) માંસરે સાથે તનપસીન સુધી તું રેહસે, એટલેજે લોકો ઇજશનેની કીરીઆમાં તુહુને વાપરસે; [Pahlavi] (દાદ૦) તેઓને સારૂં સેતારા, ચંદર, અને સુરીઅની રોશની રેહી સકસે કે નહી ? [Pahlavi] (ભુન૦) રવાંન (પોતાનાં) શરીરને પીછાંણસે કે આએ માહરૂં (સરીર) છે; [Pahlavi] (કાર૦) હેવું જણાએછે કે એક નવો હાકમ અથવા પાદશાહ પરસીધ થસે તથા તે ઘણા હાકમોને કતલ કરસે અને દુનીઆંને પાછી એક રાજ તલે લાવસે; [Pahlavi] (ભુન૦) પછી સઘલાં આદમીઓ તાવેલી ધાતુમાંથી ગુજર કરસે અને પાક થસે.

૧૮૮. ભવિશ્યકાલનાં એ સેવાએ બીજા ચેઆર પ્રકારછે:— અપૂર્ણ ભવિશ્ય, વર્તમાંન ભવિશ્ય, ભૂત ભવિશ્ય, અને ભવિશ્ય ભવિશ્ય.

૧૮૯. અપૂર્ણ ભવિશ્યને સારૂં કોઈબી અપૂર્ણ ભુતકાલના સેગા ની પાસે [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ક્રિયાપદના વર્તમાંનના સેગા ઓ મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—

[Pahlavi] } [Pahlavi] . . . . હું થતો હસ.

[Pahlavi] } [Pahlavi] . . . . તું થતો હસે.

[Pahlavi] } [Pahlavi] . . . . તે થતો હસે.

૧૯૦. વર્તમાંન ભવિષ્યને સારૂં ધાતુની સાથે [Pahlavi] પ્રત્ય જોડઈ ને બનેલાં વીસેષણોની પાસે [Pahlavi] શબ્દ તરીજા પુરૂષનાં એકવચન સેવાએ પાંચે પુરૂષ સરવનાંમો શાથે વાપરેઆમાં આવેલાછે, અને તરીજા પુરૂષનાં એકવચનમાં [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] નો સેગો વપરાએલોછે; જેમકે:—

[Pahlavi] [Pahlavi] . . . . હું પુછનાર છેઊં.
[Pahlavi] [Pahlavi] . . . . તું પુછનારછે.
[Pahlavi] [Pahlavi] . . . . તે પુછનારછે ઈ૦

૧૯૧. ભૂત ભવિષ્ય—ને સારૂં કોઈબી ક્રિયાપદના ભૂતકાલના સેગાની પાસે [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ક્રિયાપદના અનીઅમીત વર્તમાંનકાલના સેગાઓ મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—

[Pahlavi] / [Pahlavi] } [Pahlavi] . . . . હું થએઓ હસ.
[Pahlavi] / [Pahlavi] } [Pahlavi] . . . . તું થએઓ હસે.
[Pahlavi] / [Pahlavi] } [Pahlavi] . . . . તે થએઓ હસે. ઈ૦

૧૯૨. ભવિષ્ય ભવિષ્યને સારૂં વર્તમાંન ભવિષ્યમાં વપરાએલાં વીસેષણોની પાસે [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ક્રિયાપદોના અનીઅમીત વર્તમાંનના સેગાઓ મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—

[Pahlavi] / [Pahlavi] } [Pahlavi] . . . . હું પોંહચનાર હઈસ.
[Pahlavi] / [Pahlavi] } [Pahlavi] . . . . તું પોંહચનાર હસે.
[Pahlavi] / [Pahlavi] } [Pahlavi] . . . . તે પોંહચનાર હસે. ઈ૦

કૃદંત.

૧૯૩. પેહલવી ભાશામાં બે કૃદંતછે:-વર્તમાંન, અને ભૂત; જેહ માં વર્તમાંન કૃદંતને સારૂં બે નીશાંન વપરાએલાછે, એક [Pahlavi] આન, અને બીજી [Pahlavi] આક, અને એ બેહુ નીશાંનો ક્રિયાપદનાં ધાતુ અથવા આગ્નારૂપને લગાડેઆથી તેહનો વર્તમાંન કૃદંત થાએછે. જેમકે:-

ધાતુ		તે ઉપરથી વર્તમાં કૃદંત.	
[Pahlavi]	બોલ, ...	[Pahlavi]	બોલતો.
[Pahlavi]	ઊડ, ...	[Pahlavi]	ઊડતો.
[Pahlavi]	પકાવ, ...	[Pahlavi]	પકતો.
[Pahlavi]	લેઈ જા, ...	[Pahlavi]	લેઈ જતો.
[Pahlavi]	છુપાવ, ...	[Pahlavi]	છુપાવતો.
[Pahlavi]	જો, ...	[Pahlavi]	જોતો.
[Pahlavi]	દોડ, ...	[Pahlavi]	દોડતો.
[Pahlavi]	બલ, ...	[Pahlavi]	બલતો.

૧૯૪. આએ ઊપલી વર્તમાંન કૃદંતની નીશાંનોમાંની પેહલ્લીનો આકાર [Pahlavi] આન, છે, તે અવસતામાં વર્તમાંન કૃદંતને સારૂં આતમને પદની અંદર વપરાતા [Pahlavi] આન, પ્રત્યને મલતો આવેછે; બીજો આકાર [Pahlavi] આક–છે તે ઊપલાં [Pahlavi] આન, ને છેડેનો [Pahlavi] ન, [Pahlavi] ક, ના આકારથી લખાઇને બનેલો ધારેઆમાં આવેછે. આએ બેહુ શેકલોનું જેમ પેહલવીમાં વપરાણ થાએલુંછે, તેમજ તે ફારસીમાં પણ થાએલુંછે; ફકત ફારસીમાં પેહલવી [Pahlavi] આક, નો એમલો લાંબા ઊચારની T આ, થી લખાએછે. જેમકે;— دویدن દોડવું, તેહનું دوان દોડતું; رسیدن પોંહચવું, તેહનું رسان પોંહચતું; دانستن

જાંણવું, તેહનું [illegible] જાંણતું; [illegible] જોવું, તેનું [illegible] જોતું. આએ રીત સેવાએ [illegible] નદે—હેવો એક પ્રત્ય ધાતુને લાગીને કેટલાએક વર્તમાંન કૃદંત બનેલા જોએઆમાં આવેછે; જેમકે:— [illegible] જીવવું, તે ઊપરથી [illegible] જીવતું; [illegible] ઊડવું, તે ઊપરથી [illegible] ઊડતું. આએ છેહ્લો પ્રત્ય સેમીટીક ભાષાનાં વપરાંણમાં આપણને મલેછે; પણ જો આપણ તેહને પરસ્મૈપદના વર્તમાંન કૃદંતને સારૂં અવસ્તા ના સંપુરણ આકાર [illegible] અંત, ની સાથે મેલવીએતો તે બની સકે હેવુંછે. વર્તમાંન કૃદંતને લગતા દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવે આ પરમાંણે મલેછે:—

[illegible] (વીર૦) આએ તે દરવંદ પુરૂષનું રવાંનછે કે જેણે ગેતી (ઈઆને આએ દુનીઆં) માં બેકાએદે બાજ રાખેઆ વગર, બોલતાં ખોરદાદને લગતું પાંણી પીધું અને અમેરદાદને લગતો ખોરાક ખાધો; [illegible] (વીર૦) આએ તે દરવંદ પુરૂષનું રવાંનછે કે જેણે પોતાનું મોહડું, માંથું, વસીનદા હાત અને પોતાનાં બદનને લગતી બીજી નેજાસતને ઘણી મરતબે વેહતાં પાંણીમાં ધોઈ; [illegible] (વીર૦) આએ તે દરવંદ ઓરતનું રવાંનછે (કે) જેણે પોતાનાં બાલકને ભુખની હાજેતને સારૂં રડતું મેલીઉં; [illegible] (વન૦ ૭) તમો જે આદમીઓ છેઓ તે દેખતાં છેઓ;

[Pahlavi] (વ૦ ૬) નસા સાથનાં વેહતાં પાંણી આગલ તેઓ જાએ; [Pahlavi] (વ૦ ૫) તે જીવતા પાંણીને હાંની પોંહચાડેચ, જીવતા આતશને બુજાવેચ અને જીવતા ગોસપંદાને તંગી પોંહચાડેચ; [Pahlavi] (કા૨૦) જાંહાં સુધી હું જીવતા રેહસ તાંહાં સુધી હું (માહરાં) ફરજંદો સાથે તારો તાબેદાર રેહવસ.

૧૯૫. ભૂત કૃદંત—એ ભૂતકાલના સેગા ઊપરથી બે રીતે બનેલોછે, તેમાં એક ભુતકાલના સેગામાં વપરાતો એખલો [Pahlavi] ત, અથવા [Pahlavi] દ, સાકેન આએ કૃદંતનતને સારૂં વપરાએલો મલેછે, અને બીજી રીતમાં [Pahlavi] ત, અથવા 'દ' ની પાસે [Pahlavi]—અથવા [Pahlavi] તેહને લાંમબા ઊચારથી બોલવા સારૂં આવેછે, અને તે પ્રત્ય અવસતા તથા સેમીટીક એ બેહુ જાતનાં ધાતુની સાથે એકસરખી રીતે જોડાઇને આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] બસ્ત્, અથવા [Pahlavi] બસ્ત–બાંધેલું; [Pahlavi] દાદ્, અથવા [Pahlavi] દાદ–આપેલું; [Pahlavi] જરહુન્ત્, અથવા [Pahlavi] જરહુન્ત–જનમેલું; [Pahlavi] જમીતુન્ત, અથવા [Pahlavi] જમીતુન્ત–મુવેલું; [Pahlavi] પુન્સીદ્, અથવા [Pahlavi] પુન્સીદ–પુછેલું. અવસતામાં ભૂત કૃદંતની નીશાંની તરીકે સંપુરંણ [Pahlavi] ત, છે, તે ઊપરથી પેહલવીમાં ધાતુને છેડે [Pahlavi] ત, અથવા [Pahlavi] દ, ભૂત કૃદંતને સારૂં વપરાએલોછે. ફારસીમાં مفعول اسم ને સારૂં જે ته અથવા ده વપરાએલાછે તેહની ઊપલાજ પ્રત્યઓ ઊપરથી નકલ થએલીછે; જેમકે گفته કહેલું; رفته ગએલું; ઈ૦ આએ

ભૂત કૃદંતને લગતા દાખલાઓ પેહલવી પુશતકોનાં વપરાંણમાં આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—[illegible] * * [illegible] (વીર૦) રવાંનને વગર ઈજાએ રાખનાર મારેસપંદના (બેટા) આદરબાદે તાવેલું કાંસુ છાતી ઊપર રેડીઊં; [illegible] (વીર૦) હુંએ ઘણાં આદમીને જોએઆં કે તેઓનું માંથુ અને દાહડી બોડેલી (હતી); [illegible] (દીન૦ ૬) એક શખસ એક પાહાડ ઊપર ઊંચે ગીઓ અને તે પાહાડની અંદર રહેલા એક પુરૂષને જોએઓ; [illegible] * [illegible] (કાર૦) પાપક ઈજારેદાર, * પારસનો પાદશાહ હતો, અને અરદવાંનની તરફથી નેમેલો હતો; [illegible] (વન૦ ૧) બીજી જગાઓ તથા શેહરોછે, તે વીસે વીગતે કહેલું નથી. [illegible] (કાર૦) અરદેશેર બાબકાંનનાં કારનાંમાંમાં એમ લખેલું હતું. [illegible] (દાદ૦) બાકી રહેલા ગુનાહને સારૂં, બદ વીચારની, બુરૂં બોલવાની, અને બદ કરતુકને લગતી સજા કરીને (ઈનસાફના) પુલને ગુજારવુંછે. [illegible] (ઈજ૦ ૯ હ.) જે જાણમેલાઓ કરતાં ઘણોજ કીરતીવાંન હતો. [illegible] (વન૦ ૬) જેઆરે તેમાં ચીકાસ મલેલો હોએ.

૧૯૬. જે ધાતુને સામાન્ય રૂપનો પ્રત્ય [illegible] લાગેલો હોએચ તેહ

નો ભુત કૃદંત અથવા પ્રત્ય લાગીને બનેછે. જેમકે; (દા૬૦) અકલે કરી દરએક બુરાઈ જાંખ પાંમેલી, અને અકલે કરી દરએક ખુબી બુર્જોરગીએ પોંહચેલીછે. (ઈજ૦ ૩૫ હ.) જે હમણાં શુધી કરેલું અને જે કાંઈ હવેથી આગલ કરાનારૂં (છે.)

સામાન્ય રૂપ.

૧૯૭. આએ ભાષામાં સામાન્ય રૂપ તરેવાર રીતે બનેલાંછે. તેમાં ચેઆર રીત મુખીઅછે. જેમાંની પેહલ્લી રીતમાં ધાતુની પાસે તન, અથવા દન, અને ઈદન, + એવા પ્રત્યઓ મેલેઆમાં આવેછે, જેમકે ધાતુ- આમુજ-સીખ, તેનું આમુખતન-સીખવું; ખુર-ખા, તેનું ખુરદન-ખાવું; જાતુન-આવ, તેનું જાતુનતન-આવ્વું; વરજ-એખતીઆર કર, તેનું વરજીદન-એખતીઆર કરવું; બી

+ આએ ઈદિન, પ્રત્યમાં વપરાએલી ઈ, સઘલે ઠેકાણે સામાન્ય રૂપના અસલ પ્રત્યને લગતી નથી; પણ તે કેટલીએક વેલા અવસતાના ચોથા વર્ગનાં ધાતુની નીશાંની દાખલ, કેટલીએક વેલા નાંમને ક્રિયાપદની હાલતમાં લાવ્વા સારૂં અવસતામાં વપરાએલા ય, ની જગોએ, અને કોઈ વેલા વધારા તરીકે દાખેલ કરેઆમાં આવેલીછે. જેમકે અવસતાના ચોથા વર્ગને લગતાં ધાતુ જાય, ઉપરથી જાઇદિન—જનમવું; યુદય, ઉપરથી અયુઝીદન—અથડવું, લડવું; અવસતાના પેહલ્લા વર્ગનો ધાતુ બઝ—વેહચવું; તેને શ, લાગવાથી બક્ષ—ભાગ, હીસ્સો; હેવું પરીયક નાંમ બનીઉં, અને તેહની ઉપર ય, વધારેઆથી તેહનું સામાન્ય રૂપ બક્ષીઅ—બખશવું; અથવા વાંટણી કરવી; જે ઉપરથી પેહલવી સામાન્ય રૂપ બક્ષીદન—વેહચવું, બખ્ખશવું. વલી ગેરેજ—પોકારવું, રડવું; તેરેસ—બીહવું; એ અવસતાનાં પેહલ્લા વર્ગનાં ધાતુ ઉપરથી ગરઝીદન—પોકારવું; અને તરસીદન—બીહવું; ઈતીઆદી રૂપો બનેલાછે.

જી રીતમાં ધાતુની પાસે પેહલ્લાં શને, પ્રત્ય મેલીને તેહનું પરીથક નાંમ બનાવેઆમાં આવેછે, અને તેઆર પછી તેહની પાસે અથવા ય, સામાન્ય રૂપની નીશાંની દાખલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે, ગોબ-બોલ, તેનું ગોબશને-બોલી; અને તે ઊપરથી ગોબશનશ-અથવા ગોબશની-બોલવું; ઈતીબુન-બેસ, તેહનું ઈતીબુનશને-બેઠક; અને તે ઊપરથી ઈતીબુનશનશ-અથવા ઈતીબુનશની-બેસવું. તરીજી રીતમાં ધાતુની પાસે તી, અથવા દી, હેવા પ્રત્ય મેલેઆમાં આવેછે, જેમકે; બૂ-થા, તેહનું બૂદી-થવું- અથવા હોવું; પદીરોપ્-કબુલ, તે ઊપરથી પદીરોપ્તશ-કબુલ કરવું.

૧૯૮. ચોથી રીતમાં નાંમ અથવા વીશેષણની પાસે શ- અથવા ય, આવેઆથી તેહનું સામાન્ય રૂપ બનેછે. જેમકે; અકાર-નકાંમું, તે ઊપરથી અકારાશ-નકાંમું થવું; વગર ઊપીઓગનું બનવું; અવીજ-નીરમલ, તે ઊપરથી અવીજગશ-નીરમલ રેહવું; પેદાક-જાહેર, તે ઊપરથી પેદાકશ-જાહેર થવું; ઓસતોબાંન-ઓસતવાર, તે ઊપરથી ઓસતોબાંનશ-ઓસતવાર રેહવું; હીમ-ખસલત, તે ઊપરથી હીમશ-ખસલત થવી.

૧૯૯. આએ ઊપલી સામાન્ય રૂપની ચેઆર નીશાંનીઓમાંની પેહલ્લી નીશાંની તન-અથવા દન, ને લગતો આકાર અવસતામાંથી આપણને મલતો નથી; પણ ખીલારોકી તખતીઓનાં લખાંણમાં સામાન્ય રૂપની નીશાંની તરીકે **તન** પ્રત્ય વપરાએલો મ

લેછે, જેમકે; **અન્તરે પાપેરેતાને**-લડાઈ કરવાની અંદર; આએ એબારતમાં વપરાએલા **પાપેરેતાને** બોલની અંદર આવેલો **પાપેરે** વીસ્તાર બતલાવનારો ધાતુછે, તેહની પાસે આવેલો **તન** સામાન્ય રૂપનો પ્રત્યછે, અને તેની સાથે જોડાએલો **એ** ચોથી એકવચનની નીશાંનીછે. **પાપેરેતાને** ની અંદર **તન** ને બદલે **તાન** પ્રત્યછે, તેમાં આવેલી **આ** અસલ **અ** છે; પણ કાએદા પરમાંણે તેની પાસે **ન** આવેઆને લીધે તેનો ઊચ્ચાર **આ** નો થએલોછે. સામાન્ય રૂપની બીજી તથા ચોથી રીતમાં ભાવવાચક નાંમ અથવા વીશેપનની પાસે શ-અથવા -ય, વપરાએલોછે, તે અવસતામાં નાંમનું સામાન્ય રૂપ બનાવ્વા સારૂં નાંમની પાસે ય, મેલેઆમાં આવેછે તે ઊપરથીછે; જેમકે- પેરેસન્-સવાલ, તેહનું પેરેસન્ય-સવાલ કરવો; વીઆખ્મન્-વીચાર, તેહનું વીઆખ્મનીઅ-વીચાર કરવો. **પેહલવીમાં** સામાન્ય રૂપની નીશાંની દાખલ જે શ-વપરાએલોછે, તે અસલ અવસતાના ય, નો આકારછે, પણ તે આકાર શ-ને એકસરખી રીતે મલતો હોવાને લીધે પાછલથી તે **શ**, નાજ ઊચ્ચારથી બોલાવા લાગોછે. અને તેથી તે પેહલવી તથા ફારસી એ બેહુ ભાષામાં એકસરખી રીતે **શ** ને નાંમે ઓલખાએછે. તરીજી રીતમાં ધાતુને તી, અથવા દી, ના પ્રત્ય સામાન્ય રૂપને સારૂં લગાડેઆમાં આવેછે તે અવસતામાં સામાન્ય રૂપના અર્થને સારૂં વપરાતા તય, અથવા દીઅ, પ્રત્યને બરોબર મલતા આવેછે: જેમકે, અવસતાના ધાતુ- મન, વચ, અને વેરેજ- ઊપરથી મતય, વોચારવું; ઊખ્તય,

બોલવું; વર્ઝીતંય, એખતીઆર કરવું. તેમજ અવસ્તાનાં ધાતુ- વજ- સરૂ-અને વેરેજ-ઊપરથી તેહનું સામાન્ય રૂપ વજએદીઅ-લેઇ જાવું; સરૂઈદીઅ-સાંભલવું; વેરેજેદીઅ-એખતીઆર કરવું. જેમ બીજી અને ચોથી રીતમાં ય, નો આકાર શ-ને મલતો લખેઆમાં આવેઓછે, તેમજ આએ તરીજી રીતમાં કેટલીએક વેલા ને બદલે આવેછે, અને તેહનો ઊચ્ચાર શ નો કરેઆમાં આવેછે. આએ ઊપલી તરણે રીતમાં જોકે ય, વપરાએલો છે, તોપણ તેહનો ઊચ્ચાર દીર્ઘ ઈ થી કરેઆમાં આવેછે.

૨૦૦. આએ ઊપલાં સામાન્ય રૂપને લગતા આકારોને નામસાધિત ધાતુને નાંમે જો આપણ બોલીએતો તે કાંઇ અંનઘટતું નથી; કેમકે તે ધાતુને નાંમી પ્રત્ય લાગીને બનેલાછે.

૨૦૧. ઊપર જણાવેલી પેહલ્લી રીત સેવાએનાં નાંમસાધીત ધાતુઓ જેમ સામાન્ય રૂપને સારૂં વપરાએલાંછે, તેમજ તે નાંમ તથા વીશેષનને અરથે પણ વપરાએલાછે. એમાં બીજી રીતની અંદર વપરાએલો શને, પ્રત્ય અવસ્તામાં પરીથક અથવા ભાવવાચક નાંમ બનાવ્વા સારૂં થવેમ, પ્રત્ય વપરાએલોછે, તે ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે; કેમકે અવસ્તાનો થવેમ, પ્રત્ય પેહલવીમાં શને, ના ઊચ્ચારથી લખાએલો આપણને મલેછે. જેમકે અવ૦ પેથવેમ, ખોરાક; તેહનું પેહલવીમાં પશને, તેમજ સ્તોથવેમ, નું સેતાઇશને, સ્તુતી, વખાંણ; શને, ની પાસે જેઆરે ય, અથવા શ, હેવો પ્રત્ય લાગેછે તેઆરે તેહની સેવટે વપરાએલો –ઁ નીકલી

જાએછે, જેમકે મીનશને, વીચાર; તેહેનું મીનશની, અથવા મીનશનશ, વીચાર કરવો.

૨૦૨. નાંમસાધીત, પ્રયોજક અને ઊભયવિધ અથવા કર્મણી વાચક ધાતુઓની સેવટે સામાન્ય રૂપની નીશાંની દાખલ હમેશ ઈદન, પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેછે, જેમકે બેશજીનીદન–આરાંમ કરવો; ફરાદયઈનીદન–ફરાખી આપવી; પેદાકીનીદન–જાહેર કરવું; નપીકીનીદન–નકલ કરવી. સાતુનીનીદન–ચલાવ્વું; વરદીનીદન–ફેરવ્વું; વીનારશીદન–સમરવું; તુજશીદન–સજા થવી. જો કે ઊપલાં સામાન્ય રૂપોની અંદર વપરાએલો ઈન–અને શ–પ્રત્ય અવસતાના અય, અને ય, એ ચોકસ પ્રત્યઓ ઊપરથી લીધામાં આવેલાછે, માંટે કાએદા પરમાંણે ઊપલાં સામાન્ય રૂપોના ઊચ્ચાર **બેશજીઅઈદન—ફ્રરાદયયઈદન—પેદાકીઅઈદન—નપીકયઈદન—સાતુનયઈદન—વરદયઈદન—વીનારયઈદન—અને તુજયઈદન**—કરીને થવો જોઈએ; પણ અક્ષરના એકમલતા આકાર અને ઊચ્ચારની સેહલાઈને સારૂં તેઓ પાછલથી **ય** ને બદલે **ઈન** અને **શ** ના આવાજથી બોલાતા આવેઆછે. જાઈતગુનતન–લાવ્વું; દરનજીનીદન–ગણવું; મરચીનીદન–ખરાબ કરવું, એ સામાન્ય રૂપમાં વપરાએલા ને તેહનાં અસલ ધાતુને લગતો સહમજવો.

ધાતુ રૂપ.

૨૦૩. પેહલવી ભાષામાં બૂદન, ઈસ્તાદન,

અથવા એસ્તાદન, જહવુનતન, અને જકવીમુનતન, આએ સામાન્ય રૂપો આવેછે, જેઓનો અર્થ "થવું" અથવા "હોવું" હવો થાએછે, અને તેના સેગાઓ બીજા ક્રિયા પદોના સેગાઓની પછી સાહીઅકારક ક્રિયાપદ તરીકે ઘણાંખરાં જોડાએછે. આએ સામાન્ય રૂપોમાંનું પેહલ્લું રૂપ અવસતાના બૂ—ધાતુ ઊપરથી, બીજું અને તરીજું અવસતાંનાં અસ, ધાતુ ઊપરથી, અને ચોથું તથા પાંચમું સેમીટીક હુહ, તથા કવીમ, ઊપરથી બનેલુંછે. એ સેવાએ અવસતાનાં અસ, તથા સેમીટીક હુહ, ધાતુ ઊપરથી પેહલવીમાં બે સંક્ષેપ આકારો વર્તમાંનકાલની અંદર વપરાએલા આપણને મલેછે, તેમાં હુહ, ઊપરથી હુમન, હેવું એક નાંમી ક્રિયાપદ પુરૂષ સર્વનાંમોની સાથે જોડાઈને આવેછે. અસ, નો સંક્ષેપ આકાર અ, † પેહલ્લા પુરૂશ એકવચનમાં તથા તરીજા પુરૂષ અનેકવચનના સેગામાં વપરાએલો મલેછે, પણ પેહલ્લા પુરૂષ એકવચનનું સર્વનાંમ આવ્વાને લીધે કેટલીએક વેલા નો આકાર માં બદલ થએલો આપણને મલેછે. અને તરીજા પુરૂષ એકવચનમાં તેહનો ખરો આકાર અસ્ત, આપણને વારેઘડીએ જડેછે. એ સેવાએ પેહલ્લા પુરૂષનાં અનેકવચન, તથા બીજા પુરૂષનાં એક તથા અનેકવચનમાંથી નો આકાર લખાંણમાંથી નીકલી ગએઓછે; તોપણ ઊચ્ચારમાં કાંઈએક તેહની નીશાંન જલવાએલી આપણને દેખાએછે. શરસીમાં બીજા પુરૂષ એકવ

† અ—એ અસલ અવસતાનાં અસ—ધાતુની અંદર આવેલા સ, ઉપરથી થાએલા હ, છે; પણ પાછલથી તેહનો ઉચ્ચાર થી કરેઆમાં આવેલોછે.

ચન સેવાએ સઘલા સેગાઓમાં ו અ, લખાંણમાં જરવાઈને રેહે લેછે. આએ [Pahlavi] અસ, તથા [Pahlavi] હુમન, ઊપરથી બનેલા વર્તમાંનકાલના સેગાઓની વીગત હમો અતરે આપીએછે :—

સવાર્થ.

વર્તમાંન.

ઈરાંની.		સેમીટીક.	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[Pahlavi] હું છેઊં,	૧	[Pahlavi]—[Pahlavi] હું છેઊં.
૨	[Pahlavi] તું છે,	૨	[Pahlavi] તું છે.
૩	[Pahlavi] તે છે,	૩	† [Pahlavi] તે છે.
	અનેકવચન.		અનેકવચન.
૧	[Pahlavi] હમો છઈએ,		[Pahlavi] હમો છઈએ.
૨	[Pahlavi] તમો છેઓ,		[Pahlavi] તમો છેઓ.
૩	[Pahlavi] / [Pahlavi] } તેઓછે,		[Pahlavi] અથવા [Pahlavi] તેઓછે.

૨૦૪. ફારસીમાં ام, ی, ست એકવચનને સારૂં અને یم, ید, ند અનેકવચનને સારૂં વપરાએલા સેગાઓ આપણને મલેછે, તે ઊપલા આકારને બરોબર મલતાછે; આએ બેહુ જાતના આકારોના દાખલા આપણને પેહલવી પુશતકોમાં નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે :—

---

† તરીજા પુરૂષ એકવચનમાં કાએદા પરમાંણે [Pahlavi] હુમનેદ—જોઈએ તેહને બદલે [Pahlavi] હઈત, બોલ વપડાએલોછે તેમાં [Pahlavi] હઈ, એ સેમીટીક તરીજા પુરૂષનો સેગોછે અને તેને છેડે ઈરાંની કાએદા મુજબ તરીજા પુરૂષનાં સર્વનાંમને સારૂં [Pahlavi] લગાડેઓછે.

[illegible] (વન૰ ૧૩) ઓ સપેતમાંન જરતોશત! હું જે અહુરમજદ છેઊં તે મેં સગને પેદા કીધુંછે. [illegible] (ઈજ૰ હા. ૧૩) હું અહુરમજદને માંનનારો છેઊં, ઇઆને ભલા પુરૂષમાંનો એક પુરૂષ છેઊં. [illegible] (ઈ૰ હા.૮) તમો અમેશાસપંદો છેઓ યજદાંપરસતી દીનની મારફતે યાદ કરવા જોગ; [illegible] (વન૰ ૭) જે દરવંદો નસાને લગતું કાંમ કરનારાછે તેઓ દુકાલને પસંદ કરનાર, અને ધાસતીને વધારે મદદ આપનારાછે.

૨૦૫. પેહલવીમાં અવસતાનાં [illegible] અસ-ધાતુ ઊપરથી બનેલા અસલ પ્રત્યઓનાં રૂપો ઊપર જણાવેઆ પરમાંણે ઘણાં કમ આપણને મલેછે; અને તેહને બદલે એજ અવસતાનાં [illegible] અસ, ધાતુ ઊપરથી બેકાએદે બનેલાં [illegible] ઈસ્તાદન, હેવાં સામાન્ય રૂપના સેગાઓ સઘલા કાલ તથા અર્થની અંદર અસલ તથા સાહીઆકારક રીતે વપરાએલાછે.

[illegible] ને લગતા દાખલાઓ.

[illegible] (વન૰ ૫) હું જે અહુરમજદ છેઊં તે હું તેઓને એકદંમ વરસાઊંચ; [illegible] (દી૰ ૬) કે હું કોણ છેઊં? આદમી છેઊં કે દેવ? [illegible] (કાર૰) તેં કેમ જાંણીઊં કે હું શાપુર છેઊં? [illegible] (વન૰ ૫) કે તું જર

તોસતછે તે તાહરા વગર. [illegible] (કાર૦) તું કીહાં ખાંનદાંનની ઓલાદનોછે? [illegible] (કાર૦) તમારે તાંહાં પેહલવાંનગરીના હોનરમાં ઘણો વખણાએલો એક લાએક પુત્રછે. [illegible] (કાર૦) તમો એક ઓરતનાં કરતાં ઘણા કમજોર અને નકામાં છેઓ. [illegible] (વન૦ ૭) તમો જે આદમીઓ છેઓ તે દેખતાં છેઓ; [illegible] (ઈજ૦ હા. ૧) જેઓછે ઓતમ પવીતરાઈને લગતા; [illegible] (દાદ૦) જેઓ પરશકંત કરવા સારૂં લાએકનાછે, તે ઓ કોણછે? તથા કોણ થસે? અને કેહવી તરેહનાછે?

[illegible] હોમન—ને લગતા સેગાઓનાં રૂપ સંશયાર્થમાં આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—

વર્તમાંન.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[illegible] / [illegible]	હું હોઊં,	૧	[illegible] / [illegible]	હમો હોઈએ.
૨†	[illegible] / [illegible]	તું હોએ,	૨	[illegible]	તમો હોવ.
૩	[illegible] / [illegible]	તે હોએ,	૩	[illegible]	તેઓ હોએ.

† વંદીદાદની પાંચમી પરગરદમાં [illegible] પાઠી, હેવો પ્રત્ય સંશયાર્થ વર્તમાંનના બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂં વપરાએલોછે, જેમકે—[illegible] તું જે અહુરમજદછે, તે નમાની ઉપર ચલાવેછે.

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હું હોત,	૧	[illegible] હમો હોત.
૨	[illegible] તું હોત,	૨	[illegible] તમો હોત.
૩	[illegible] તે હોત,	૩	[illegible] તેઓ હોત.

૨૦૬. સંશયાર્થને લગતી [illegible] આ, જેમ પેહલવીમાં વર્તમાંન તથા ભૂતકાલના સેગાને સારૂં [illegible] હોમન-ની પછવાડે અથવા [illegible] હોમન, ને પુરૂષ સર્વનાંમો લાગીને તેની પછી વપરાએલીછે, તેમ તે ફારસીમાંબી ઊપલાજ અર્થને સારૂં વપરાએલી આપણને મલેછે; પણ તેહમાં ફેર માંતરે એટલોજછે કે [illegible] હોમન-શબ્દ ફારસીમાં વાપરેલો નથી, અને સંશયાર્થની નીશાંની તરીકે પેહલવીમાં [illegible] આ, તેહના અસલ ઊચ્ચારમાં બોલાએછે તેહને બદલે તે ફારસીમાં ભુતકાલની અંદર ی ઇ, અને વર્તમાંનને સારૂં ا આ-ના ઊચ્ચારથી ભુત તથા વર્તમાંનના સેગાની પછવાડે વપરાએછે, અને તેહની સહમજ ફારસી વ્યાકર્ણની અંદર شرط, تمنّی, અને استمرار ની ی ઈ, તથા الف دعا અલેફેદોઆ-નાં નાંમથી આપેલીછે, અને તેહનું વપરાંણ ફારસી પુસતકોમાં આપણને આએ રીતે મલેછે, જેમકે:— آمدی તે આએઓ હોત, آمدندی તેઓ આએઆ હોત, آمدمی હું આએઓ હોત: روی شادی دشمنش کم بیندا તેહનો દુશમન ખુશીનું મોહડું નહી જોએ.

ઈસ્તાદન—અથવા જકવીમુનાતન—આએ બે સામાન્ય રૂપોમાંનું પેહલું રૂપ અવસતા અને બીજું સેમીટીક મુલ ઊપરથી બનેલુંછે, તેઓનો અર્થ 'હોવું' અથવા 'ઊભુ રેહવું' હેવો થાએછે. આએ સામાન્ય રૂપના સેગાઓ જેમ છુટા તેમજ બીજા ક્રિયાપદોના સેગાઓની પછી જોડાઈને આવેછે; તેમાં જેઆરે તેહના સેગાઓ છુટા વપરાએલા હોએ તેઆરે તેહને અસલ ક્રિયાપદને લગતા ગણવા, અને બીજાં કોઈ ક્રિયાપદની પછવાડે તે વપરાએલા હોએતો તેહને સહીઆકારક સહમજવા. તેઓનું રૂપાખ્યાપન નીચે જણાવેઆ પરમાંણેછે:—

અનિયમિત વર્તમાંનકાલ. †

ઈરાંની.			સેમીટીક.		
પુ૦		એકવચન.	પુ૦		એકવચન.
૧		હું હોઊં.	૧		હું હોઊં.
૨		તું હોએ.	૨		તું હોએ.
૩		તે હોએ.	૩		તે હોએ.
પુ૦		અનેકવચન.	પુ૦		અનેકવચન.
૧		હમે હોઈએ.	૧		હમે હોઈએ.
૨		તમો હોવ.	૨		તમો હોવ.
૩		તેઓ હોએ.	૩		તેઓ હોએ.

† એના વર્તમાંનકાલનાં ૩૫ અનિયમિતને મલતાછે, અને તે 'છે' ને અર્થે વપરાએછે.

ભૂતકાલ.

ઈ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] હું હતો,	૧	[illegible] હું હતો.
૨	[illegible] તું હતો,	૨	[illegible] તું હતો.
૩	[illegible] તે હતો,	૩	[illegible] તે હતો.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હમે હતા,	૧	[illegible] હમે હતા.
૨	[illegible] તમે હતા,	૨	[illegible] તમે હતા.
૩	[illegible] તેઓ હતા,	૩	[illegible] તેઓ હતા.

૨૦૭. ભવિશ્યકાલને માંટે ઊપર લખી જણાવેલા અનિયમિત વર્તમાંનના સેગાઓ કસ્સો ફેરફાર થએઆ વગર વપરાએછે.

૨૦૮. કેટલાંએક લખાંણોમાં [illegible] તથા [illegible] ના ભૂત તથા વર્તમાંનકાલના સેગાઓને બદલે [illegible] બૂદન—અથવા [illegible] જહ્વુનતન—ના સેગાઓ વપરાએલા મલેછે, તે ફેરફાર પાછલથી થાએલો ધારેઆમાં આવેછે, અને તે ઊપરથી ફારસીમાં સઘલે ઠેકાંણે ઊપલા અર્થને સારૂં ایستادن ને બદલે بودن ના સેગાઓ વપરાએલાછે. જેમકે—کرده بود કીધું હતું; کرده باشد કીધું હોએ; ઈ૦

૨૦૯. અવસતાના બૂ-ધાતુ ઉપરથી બનેલાં બૂદન-તથા સેમીટીક હુહ-ઉપરથી બનેલાં જહવુનતન-એ સામાન્ય રૂપોનો અસલ અર્થ "થવું" છે. તે ઉપરાંત એ સામાન્ય રૂપોના સેગાઓ "હોવું" તથા "રેહવું" હેવે અર્થે પણ વપરાએલાછે, અને તેઓની ગરદાંન અથવા રૂપાખ્યાપન નીચે જણાવે આ પરમાંણે આપણને મલેછે:—

સવાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

ઈ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું થાઉં છેઉં (અ૦) હું થાઉં,	૧	હું થાઉં છેઉં (અ૦) હું થાઉં.
૨	તું થાએછે (અ૦) તું થાએ,	૨	તું થાએછે (અ૦) તું થાએ.
૩	તે થાએછે (અ૦) તે થાએ,	૩	તે થાએછે (અ૦) તે થાએ.
	અનેકવચન.		અનેકવચન.
૧	હમે થઈએછે (અ૦) હમે થઈએ,	૧	હમે થઈએછે (અ૦) હમે થઈએ.
૨	તમો થાઓ છેઓ (અ૦) તમો થાઓ,	૨	તમો થાઓ છેઓ (અ૦) તમો થાઓ.
૩	તેઓ થાએછે (અ૦) તેઓ થાએ,	૩	તેઓ થાએછે, (અ૦) તેઓ થાએ.

૨૧૦. આએ ઉપર જણાવેલા ને લગતા વર્તમાંનકાલના સેગાઓનાં રૂપની અંદર બીજા પુરૂષ એકવચનના સેગા સેવાએ કે

ઈજી પુરૂષને લગતા સેગામાં [illegible] બૂ—ધાતુની અંદર વપરાએલા [illegible] ઊ. ને બદલે કોઈ ક્ષર આપણને મલતો નથી, તે ઊપરથી જણાએછે કે તે પેહલવી લખાંણમાં વપરાએલો નથી, પણ હાલની ફારસીમાં તે આપણને મલેછે. એ વીસેના પેહલવી દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવેલા પરમાંણે મલેછે; જેમકે:-[illegible] (વન૦ ૧૮) સગલી જીસમાંની આલમમાં મેલાપ કરેઆ વગર હું હમેલદાર થતી નથી. [illegible] (વન૦ ૧) તે ભુરૂ દશતાંન ઘણું જોરમંદ રેહચ. [illegible] (ઈ૦હ. ૨૧) જેથી તે ઇજશનેની હઆતી મેલવતો રેહ. [illegible] (વન૦ ૫) આપણે તેઓથી ખચીત રીમન થઇએ. [illegible] (કાર૦) વજીરે કહીઉં કે તમો જીવતા રેહો. [illegible] (વન૦ ૭) તેઓ પછી હમેશ લગી અપવીતર રેહછે. [illegible] (આ૫૦ ૬૯૦) ભલાઓ સકતીવાંન થાએ અને ભુરાઓ અસકત થાએ; ફારસી રેવાએતમાં ઊપલું લખાંન આએ રીતે કરેલુંછે:—
وهان پادشاه بغد ترنان اواشاه بغد از کرد کنشن خويش اواخش بغد پشيمان 'બુનદેહશને' કેતાબની અંદર ઘણાખરા એમલાઓ પાછલાં લખાંણને મલતા મલેછે, તે મુજબ તેહમાં તરીજા પુરૂષનાં અને કવચનને સારૂં [illegible] બવંદ-વપરાએલો મલેછે. જેમકે:— [illegible] સઘલાં આદમીઓ હમેશે હમેશે લગી અમરગ રેહસે.

વર્તમાંનની બીજી રીત.

અથવા

અપૂર્ણ વર્તમાંન.

હ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ [illegible]	[illegible] હું થાઉં છેઉં.	૧ [illegible]	[illegible] હું થાઉં છેઉં.
૨ [illegible]	[illegible] તું થાએછે.	૨ [illegible]	[illegible] તું થાએછે.
૩ [illegible]	[illegible] તે થાએછે.	૩ [illegible]	[illegible] તે થાએછે.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ [illegible]	[illegible] હમો થઈએછે	૧ [illegible]	[illegible] હમો થઈએછે.
૨ [illegible]	[illegible] તમો થાઓછો	૨ [illegible]	[illegible] તમો થાઓછો.
૩ [illegible]	[illegible] તેઓ થાએછે.	૩ [illegible]	[illegible] તેઓ થાએછે.

રીતિ વર્તમાંન.

પુ૦	ઈ૦ એકવચન.	પુ૦	સે૦ એકવચન.
૧	[Pahlavi] [Pahlavi]* હું થતો રેહુંચ.	૧	[Pahlavi] [Pahlavi] હું થતો રેહુંચ.
૨	[Pahlavi] [Pahlavi] તું થતો રેહચ.	૨	[Pahlavi] [Pahlavi] તું થતો રેહચ.
૩	[Pahlavi] [Pahlavi] તે થતો રેહચ.	૩	[Pahlavi] [Pahlavi] તે થતો રેહચ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[Pahlavi] [Pahlavi] હમે થતા રહીએચ.	૧	[Pahlavi] [Pahlavi] હમે થતા રહીએચ.
૨	[Pahlavi] [Pahlavi] તમો થતા રેહોચ.	૨	[Pahlavi] [Pahlavi] તમો થતા રેહોચ.
૩	[Pahlavi] [Pahlavi] તેઓ થતા રેહચ.	૩	[Pahlavi] [Pahlavi] તેઓ થતા રેહચ.

ભુતકાલ.

પુ૦	ઈ૦ એકવચન.	પુ૦	સે૦ એકવચન.
૧	[Pahlavi] [Pahlavi] હું થએઓ.	૧	[Pahlavi] [Pahlavi] હું થએઓ.

* રીતિ વર્તમાંનની અંદર જેમ ભૂત કૃદંતનો તેમજ ભુતકાલનો સેગો એકસરખી રીતે વપરાએલોછે.

૨ [illegible] [illegible] તું થએઓ,	૨ [illegible] [illegible] તું થએઓ.
૩ [illegible] [illegible] તે થએઓ,	૩ [illegible] [illegible] તે થએઓ.
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] [illegible] હમે થએઆ,	૧ [illegible] [illegible] હમે થએઆ.
૨ [illegible] [illegible] તમો થએઆ,	૨ [illegible] [illegible] તમો થએઆ.
૩ [illegible] [illegible] તેઓ થએઆ,	૩ [illegible] [illegible] તેઓ થએઆ.

ભતકાલની બીજી રીત.

ઈ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] [illegible] હું થએઓ,	૧ [illegible] [illegible] હું થએઓ.
૨ [illegible] [illegible] તું થએઓ,	૨ [illegible] [illegible] તું થએઓ.
૩ [illegible] તે થએઓ,	૩ [illegible] તે થએઓ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હમે થએઆ,	૧	[illegible] હમે થએઆ.
૨	[illegible] તમો થએઆ,	૨	[illegible] તમો થએઆ.
૩	[illegible] તેઓ થએઆ,	૩	[illegible] તેઓ થએઆ.

અપૂર્ણ ભૂત.

	ઈ૦		સે૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] હું થાતો હતો,	૧	[illegible] હું થાતો હતો.
૨	[illegible] તું થાતો હતો,	૨	[illegible] તું થાતો હતો.
૩	[illegible] તે થાતો હતો,	૩	[illegible] તે થાતો હતો,
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હમે થાતા હતા,	૧	[illegible] હમે થાતા હતા.
૨	[illegible] તમો થાતા હતા,	૨	[illegible] તમો થાતા હતા.

૩ તેઓ થાતા હતા, ૩ તેઓ થાતા હતા.

અપૂર્ણ ભૂતકાલની બીજી રીત.

ઈ૦ સે૦

પુ૦ એકવચન. પુ૦ એકવચન.

૧ હું થતો હતો, ૧ હું થતો હતો.

૨ તું થતો હતો, ૨ તું થતો હતો.

૩ તે થતો હતો, ૩ તે થતો હતો.

પુ૦ અનેકવચન. પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમો થતા હતા, ૧ હમો થતા હતા.

૨ તમો થતા હતા, ૨ તમો થતા હતા.

૩ તેઓ થતા હતા, ૩ તેઓ થતા હતા.

પૂર્ણભૂત.

ધ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હું થઈ રેહો,	૧ [illegible] હું થઈ રેહો.
૨ [illegible] તું થઈ રેહો,	૨ [illegible] તું થઈ રેહો.
૩ [illegible] તે થઈ રેહો,	૩ [illegible] તે થઈ રેહો.

બીજી રીત.

ધ૦	સે૦
પુ૦ એકવચત.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] [illegible} હું થઈ રેહો,	૧ [illegible] [illegible] હું થઈ રેહો.
૨ [illegible] [illegible] [illegible] તું થઈ રેહો,	૨ [illegible] [illegible] [illegible] તું થઈ રેહો.
૩ [illegible] તે થઈ રેહો,	૩ [illegible] તે થઈ રેહો.
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] [illegible] હમો થઈ રેહા,	૧ [illegible] [illegible] હમો થઈ રેહા.
૨ [illegible] [illegible] [illegible] તમો થઈરેહા,	૨ [illegible] [illegible] [illegible] † તમો થઈ રેહા.
૩ [illegible] [illegible] તેઓ થઈ રેહા,	૩ [illegible] [illegible] તેઓ થઈ રેહા.

† હુંએ ૧૮૨ મા નંબર વાલા ફેકરામાં જણાવીછે કે પૂર્ણભૂતકાલની મહમજ બતલાવ્વા માટે [illegible] ના સેગાની પાસે [illegible] નો સેગો વપરાએછે, તે મા૦ ગે૦ ના દાખલા ઉપરથીછે, પણ તેહને મલતો બીજો દાખલો મને મલિઓ નથી, માટે કાએદા પરમાંણે [illegible] અથવા [illegible] ના સેગાઓ ઉપલાં રૂપાખ્યાપનમાં હુંએ મેલેલાછે.

ભૂતભૂતકાલ.

ઈ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	**પુ૦ એકવચન.**
૧ હું થએઓ હતો,	૧ હું થએઓ હતો.
૨ તું થએઓ હતો,	૨ તું થએઓ હતો.
૩ તે થએઓ હતો,	૩ તે થએઓ હતો.
પુ૦ અનેકવચન.	**પુ૦ અનેકવચન.**
૧ હમે થએઆ હતા,	૧ હમે થએઆ હતા.
૨ તમો થએઆ હતા,	૨ તમો થએઆ હતા.
૩ તેઓ થએઆ હતા,	૩ તેઓ થએઆ હતા.

આએ કાલને સારૂં અને ને બદલે અથવા ના સેગાઓ પણ વપરાએલાછે, જે વીસેના દાખલાઓ, હમોએ ૧૮૩ માં ફેકરામાં જણાવેલાછે.

વર્તમાંનભૂત.

પુ૦ — પુ૦ એકવચન.

૧ હું થએઓ છેઊં,

૨ તું થએઓછે,

૩ તે થએઓછે,

પુ૦ — પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમો થએઆ છઇએ,

૨ તમો થએઆ છેઓ,

૩ તેઓ થએઆછે,

સ્ત્રી૦ — પુ૦ એકવચન.

૧ હું થએઓ છેઊં.

૨ તું થએઓછે.

૩ તે થએઓછે.

સ્ત્રી૦ — પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમો થએઆ છઇએ

૨ તમો થએઆ છેઓ.

૩ તેઓ થએઆછે.

૨૧૧. ભવીશ્યકાલને માટે દરએક ક્રિયાપદના વરતમાંનના સેગાઓ વાપરેઆમાં આવેલાછે; પણ તે ઊપરાંત પાછલથી થાએલાં લખાંણોમાં [illegible] ક્રિયાપદના વરતમાંનના સેગાઓ ભુતકાલના સેગાની આગલ મેલાઈને ભવીશ્યકાલના અરથને સારૂં વપરાએલા આપણને મલેછે; જેમકેઃ— [illegible] (પતેત૦) કોઈ શખશને તે કેહતો રેહ કે હું તુંને કપડાં આપસ; પણ તે તેહને આપે નહી. [illegible] (પતેત૦) તે દરએક રાત સતાવન વરસની થસે. હાલની ફારસી જબાંનમાં ભવીશ્યકાલને સારૂં જે خواستن હેવાં સામાન્ય રૂપના વર્તમાંનના સેગાઓ ભૂતકાલના સેગાની આગલ વપરાએછે, તે ઊપલા શેકરામાં આવેલા [illegible] [illegible] ખોઆહદ જાહુનત–અને [illegible] [illegible] ખોઆહમદાદ–ને મલતાછે.

આગ્નાર્થ.

વર્તમાંન.

પ૦			સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible] / [illegible] હું થાઊં,	૧	[illegible] / [illegible] . . / [illegible] . .	હું થાઊં.
૨	[illegible] તું થા,	૨	[illegible] થા. / [illegible] તું થા.	
૩	[illegible] તે થાએ,	૩	[illegible] તે થાએ.	

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો થાઈએ,	૧	હમો થાઈએ.
૨	તમો થાઓ,	૨	તમો થાઓ.
૩	તેઓ થાએ,	૩	તેઓ થાએ.

શકયાર્થ.

ઈ૦	વર્તમાંન.	સે૦	
પુ૦ એકવચન.		પુ૦ એકવચન.	
૧	હું થાઈ સકું,	૧	હું થાઈ સકું.
૨	તું થાઈ સકે,	૨	તું થાઈ સકે. અ૦
	તું થજે,	,,	તું થજે.
		,,	
		,,	
		,,	
		,,	
		,,	
		,,	
૩		૩	
	તે થાઈ		તે થાઈ
,,	સકે.	,, †	સકે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[Pahlavi] [Pahlavi] હમો થાઈ સકીએ,	૧	[Pahlavi] [Pahlavi] હમો થાઈ સકીએ
૨	[Pahlavi] તમો થાઈ સકો, તમો થજો,	૨	[Pahlavi] તમો થાઈ સકો, તમો થજો.
૩	[Pahlavi] [Pahlavi]—[Pahlavi]—[Pahlavi] તેઓ થાઈ સકે,	૩	[Pahlavi] [Pahlavi]—[Pahlavi]—[Pahlavi] તેઓ થાઈ સકે,
	[Pahlavi]		[Pahlavi]
	[Pahlavi] ,,		[Pahlavi] ,,
	[Pahlavi] ,,		[Pahlavi] ,,
	[Pahlavi] ,,		[Pahlavi] ,,
	[Pahlavi] ,,		[Pahlavi] ,,
	[Pahlavi] ,,		[Pahlavi] ,,

---

† ઉપલી શક્યાર્થની રીતમાં બતલાવેલી ચેઆર નીશાંનીઓ સેવાએ એક પાંચમી નીશાંની શક્યાર્થને સારૂં વપરાએલી અમોને મલીછે તે [Pahlavi] છે. જેમકે:—(વન૦પર૦ ૫) [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] · [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] આપણ તેઓથી રીમન ન થાઈ સકીએ. [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] · [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] આપણથી તેઓ રીમન થાઈ સકેય. [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] જુજકો સાથે અડકવાથી રીમન કરી સકેછે, પણ આંતરે અડકવાથી રીમન નથી કરી સકતાં. [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] (અન૦ આ૦) તને જે કાંઈ કરેલું હોએય તે રવાંનને જરૂર મલેય. [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] (દજી૦ ૯ હા.) અહુરમજદે કહેલું હતું કે બેહું જણ જરૂર મલસે, અને જેઆરે હોમને તે મલસે તેઆરે મલતાંવાર તે તેહને ઓલખશે.

જો કે તરીજા પુરૂષ સેવાએ પેહલા પુરૂષને સારૂં શક્યાર્થની નીશાંની [Pahlavi] અને [Pahlavi] ઘણી કમ જોએઆમાં આવેછે, પણ [Pahlavi] હમોએ ઉપર જણાવેલા પેહલા ફેકરામાં પેહલા પુરૂષ અનેકવચનના સેગાની આગલ વપરાએલી આપણ ને મલીછે, અને તેમજ તે નીશાંન **સસ્તેચ**ની પેહલવી શરેહમાં પેહલા પુરૂષ એકવચનના સેગાની આગલ વપરાએલીછે, જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] એટલેજે તેઓની મદદ હું મેલવી સકું અને (બીજાઓને) આપી સકું.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] / [illegible] " / [illegible] " / [illegible]	[illegible] હમો થાઈ સકીએચ,
૨ [illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] / [illegible] " / [illegible] " / [illegible]	[illegible] તમો થાઈ સંકોચ,
૩ [illegible] અ૦ [illegible]	† [illegible] / [illegible] " / [illegible] " / [illegible]	[illegible] તેઓ થાઈ સંકેચ,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] / [illegible] " / [illegible] " / [illegible]	[illegible] હમો થાઇ સકીએચ
૨ [illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] / [illegible] " / [illegible] " / [illegible]	[illegible] તમો થાઇ સંકોચ.
૩ [illegible] અ૦ [illegible] [illegible]	[illegible] / [illegible] " / [illegible] " / [illegible]	[illegible] તેઓ થાઈ સંકેચ.

ભૂતકાલ.

ઈ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	**પુ૦ એકવચન.**
૧ [illegible] અ૦ [illegible] { [illegible] } હું થાઈ સકેઓ,	૧ [illegible] અ૦ [illegible] { [illegible] } હું થાઈ સકેઓ.
૨ [illegible] અ૦ [illegible] { [illegible] } તું થાઈ સકેઓ,	૨ [illegible] અ૦ [illegible] { [illegible] } તું થાઈ સકેઓ.
૩ [illegible] અ૦ [illegible] { [illegible] } તે થાઈ સકેઓ,	૩ [illegible] અ૦ [illegible] { [illegible] } તે થાઈ સકેઓ.
પુ૦ અનેકવચન.	**પુ૦ અનેકવચન.**
૧ [illegible] અ૦ [illegible] { [illegible] } હમો થાઈ શકેઆ,	૧ [illegible] અ૦ [illegible] { [illegible] } હમો થાઈ સકેઆ.
૨ [illegible] અ૦ [illegible] { [illegible] } તમો થાઈ સકેઆ,	૨ [illegible] અ૦ [illegible] { [illegible] } તમો થાઈ સકેઆ.
૩ [illegible] અ૦ [illegible] { [illegible] } તેઓ થાઈ સકેઆ,	૩ [illegible] અ૦ [illegible] { [illegible] } તેઓ થાઈ સકેઆ.

આએ અર્થને લગતા ભવીષ્યકાલને સારૂં એના વર્તમાંનના સેગાઓ વપરાએલાછે.

[illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

હુ૦ — વર્તમાંનકાલ. — સે૦

હુ૦

પુ૦ એકવચન.

1 [illegible] / અ૦ / [illegible} — [illegible] હું થાઈ સકુ,

2 [illegible] / અ૦ / [illegible] — [illegible] તું થાઈ સકે,

3 [illegible] / અ૦ / [illegible] / [illegible] — [illegible] અ૦ [illegible] તે થાઈ સકે,

સે૦

પુ૦ એકવચન.

1 [illegible] / અ૦ / [illegible] — [illegible] હું થાઈ સકુ.

2 [illegible] / અ૦ / [illegible] — [illegible] તું થાઈ સકે.

3 [illegible] / અ૦ / [illegible] / † [illegible] — [illegible] અ૦ [illegible] તે થાઈ સકે.

૬૦

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] અ૦ [illegible] [illegible] હમો થાઈ સકીએ,

૨ [illegible] અ૦ [illegible] અ૦ [illegible] [illegible] તમો થાઈ સકો,

૩ [illegible] અ૦ [illegible] [illegible] તેઓ થાઈ સકે,

સે૦

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] અ૦ [illegible] [illegible] હમો થાઈ સકીએ.

૨ [illegible] અ૦ [illegible] અ૦ [illegible] [illegible] તમો થાઈ સકો.

૩ [illegible] અ૦ [illegible] [illegible] †[illegible] [illegible] તેઓ થાઈ સકે.

† જુઓ "દાદસ્તાંને દીની" કેતાબની ૪૭ મી, તથા ૫૨ મી પુરશીશના જવાબમાં [illegible] કેટલીએક દરજે (પોતાની) સફાઈમાં રાખનાર સ્તુતી કરવાને લગતી પવીતર પેદાએશનાં વપરાંણમાં તે આવી સકે. [illegible] ભલાઓ પાસેથી જોલમ કરીને લીધેલી હોએ, તે દોલત આએ રીતે તેઓ છીનવી લીએતો તે વાજબીછે.

ભતકાલ.

ધ૦

પુ૦ એકવચન.

૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] હું થાઈ સકેઓ,
૨	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] તું થાઈ સકેઓ,
૩	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] તે થાઈ સકેઓ,

સે૦

પુ૦ એકવચન.

૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] હું થાઈ સકેઓ.
૨	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] તું થાઈ સકેઓ.
૩	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] તે થાઈ સકેઓ.

પુ૦ અનેકવચન.

૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] — હમો થાઈ સકેઆ,
૨	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] — તમો થાઈ સકેઆ,
૩	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] — તેઓ થાઈ સકેઆ,

ભવીષ્યકાલનાં રૂપ વર્તમાન પરમાંણે મલેછે.

પુ૦ અનેકવચન.

૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] — હમો થાઈ સકેઆ.
૨	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] — તમો થાઈ સકેઆ.
૩	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] — તેઓ થાઈ સકેઆ.

ક્રિયાપદની ગરદાંન.

વર્તમાંનકાલ.

૨૧૨. આએ ક્રિયાપદમાં વર્તમાંન અથવા ભવિશ્યને સારૂં આવાફદ, અને ભૂતકાલને સારૂં આવાફસ્ત, એવા બે સેગાઓ સાહીઆકારક રૂપમાં વપરાએલા મલેછે, અને તેહની આગલ પુરૂષ સર્વનાંમો મેલેઆમાં આવેછે. એમાં દરએક પુરૂષ બીજી અથવા તરીજી વીભકતીમાં વપરાએછે. જેમકે:—

હુ૦ વર્તમાંનકાલ.

પુ૦ એકવચન.

૧ " — મહને થવું પડેચ, હુંએ થવું જોઇએચ,
૨ અ૦ — તુંને થવું પડેચ, તુંએ થવું જોઇએચ,
૩ " — તેણે થવું જોઇએચ, તેહને થવું પડેચ,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ " — હમોએ થવું જોઇએચ, હમોને થવું પડેચ,
૨ અ૦ — તમોને થવું પડેચ, તમોએ થવું જોઇએચ,
૩ " — તેઓને થવું પડેચ, તેઓએ થવું જોઇએચ,

સે૦

પુ૦ એકવચન.

૧ " — મહને થવું પડેચ. હુંએ થવું જોઇએચ.
૨ અ૦ — તુંને થવું પડેચ. તુંએ થવું જોઇએચ.
૩ " — તેણે થવું જોઇએચ. તેહને થવું પડેચ.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ " — હમોએ થવું જોઇએચ. હમોને થવું પડેચ.
૨ અ૦ — તમોને થવું પડેચ. તમોએ થવું જોઇએચ.
૩ " — તેઓને થવું પડેચ. તેઓએ થવું જોઇએચ.

ભૂતકાલ.

હ૦ પુ૦	એકવચન.	સે૦ પુ૦	એકવચન.
૧	" મને થવું પડીઉં,	૧	" મને થવું પડીઉં.
૨	અ૦ તુંને થવું પડીઉં,	૨	અ૦ તુંને થવું પડીઉં.
૩	" તેહને થવું પડીઉં,	૩	" તેહને થવું પડીઉં.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	" આપણુને થવું પડીઉં, હમોને થવું પડીઉં,	૧	" આપણુને થવું પડીઉં. હમોને થવું પડીઉં.
૨	અ૦ તમોને થવું પડીઉં,	૨	અ૦ તમોને થવું પડીઉં.
૩	" તેઓને થવું પડીઉં,	૩	" તેઓને થવું પડીઉં.

એને લગતો ભવીશ્યકાલ વર્તમાંનનાં રૂપને મલતોછે.

સંસ્યાર્થ.

વર્તમાંન.

હ૦ પુ૦	એકવચન.	સે૦ પુ૦	એકવચન.
૧	હું થાઉં,	૧	હું થાઉં.
૨	તું થાએ- તું થજે,	૨	તું થાએ- તું થજે.
૩	તે થાએ,	૩	તે થાએ.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[illegible], [illegible]	હમો થઇએ,	૧	[illegible], [illegible]	હમો થઇએ.
૨	[illegible], [illegible]	તમો થાઓ,	૨	[illegible], [illegible]	તમો થાઓ.
૩	[illegible]	તેઓ થાએ,	૩	[illegible], [illegible], [illegible]	તેઓ થાએ.

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	"	[illegible] હું થએઓ, હું થએઓ હોત, હું થાત,	૧	"	[illegible] હું થએઓ. હું થએઓ હોત. હું થાત.
૨	[illegible] [illegible], [illegible] ", [illegible] ", † [illegible] ", [illegible] "	[illegible] તું થએઓ, તું થએઓ હોત, તું થાત,	૨	[illegible] [illegible], [illegible] ", [illegible] ", [illegible] ", [illegible] "	[illegible] તું થએઓ. તું થએઓ હોત. તું થાત.
૩	"	[illegible] તે થએઓ, તે થએઓ હોત, તે થાત,	૩	"	[illegible] તે થએઓ. તે થએઓ હોત. તે થાત.

† વળી કેટલીએક ઠેકાણે [illegible] [illegible] અને [illegible] ને બદલે [illegible], [illegible], [illegible] અને [illegible] અથવા [illegible] ના સેગાઓ વપરાએલા જોએઓમાં આવેછે; જે મકે—[illegible] (પુર૦નીo) સવાબને લગતું કોઇબી પવીતર કાંમ જે મેં કીધું હોએ તેહને બદલે માહરી જા તને નેકી આપજે. [illegible] (કાર૦)

પુ૦		અનેકવચન.
૧	"	[illegible]
		હમે થએઆ,
		હમે થએઆ હોત,
		હમે થાત,
૨	[illegible]	[illegible]
	[illegible] "	તમો થએઆ,
	[illegible] "	તમો થએઆ હોત,
	[illegible] "	તમો થાત,
	[illegible] "	
૩	"	[illegible]
		તેઓ થએઆ,
		તેઓ થએઆ હોત,
		તેઓ થાત,

પુ૦		અનેકવચન.
૧	"	[illegible]
		હમે થએઆ.
		હમો થએઆ હોત.
		હમો થાત.
૨	[illegible]	[illegible]
	[illegible] "	તમો થએઆ.
	[illegible] "	તમો થએઆ હોત.
	[illegible] "	તમો થાત.
	[illegible] "	
૩	"	[illegible]
		તેઓ થએઆ.
		તેઓ થએઆ હોત.
		તેઓ થાત.

હેવું કરૂં કે દુનીઆંમાં તારા કરતાં સુખી કોઇ નહી હોએ. [illegible] (મા૦ ગો૦) જેઓની ઉમર ૧૫ વરસ પછીની નહી હોએ તેહવાં આદમીઓને તેણે બોલાવેઆં. [illegible] (કાર૦) જો તારો વીચાર મારી સાથે બરોબર અને એક મલતો હોએ. [illegible] (દાદ૦) તેઆરે તે હાડકાંને કાએદાસર અસ્તુદાંનની અંદર (મેલે), કે જે (અસ્તુદાંન) હેવી રીતે જમીનથી ઉનચું બનાવેલું, અને હેવી રીતનાં છાપરાં સાતનું હોએ, કે કોઇબી તરેહથી નસાની ઉપર વરસાદ નહી પડે. [illegible] (દાદ૦) તેહને (અસ્તુદાંનને) રોશની મલવા સારૂં તેહમાં સુરાખ પાડેલું હોએ. [illegible] (વન૦ ૩) કે તેમાં ગુજરેલાં આદમીને આપેલું (ઇઆને મેલેલુ) હોએ. વલી 'દાદસ્તાને દીની' માં કેટલેએક ઠેકાંણે [illegible] ને બદલે વર્તમાંનની માફક ભુતકાલના સેગાની પાસે [illegible] આઇદ, વપરાએલા મલેછે; જેમકે:— [illegible] જો કાલબુદને ખાનારાં પાખશીઓએ જેઆરે (તે કાલબુદને) નહી ખાધું, તો તે સડેલું, કોહેલું અને કેરમ વાલું થાએ.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible]	હું થએઓ, હું થએઓ હોત, હું થાત,	૧	[illegible]	હું થએઓ. હું થએઓ હોત. હું થાત.
૨	† [illegible]	તું થએઓ, તું થએઓ હોત, તું થાત,	૨	[illegible]	તું થએઓ. તું થએઓ હોત. તું થાત.
૩	[illegible]	તે થએઓ, તે થએઓ હોત, તે થાત,	૩	[illegible]	તે થએઓ. તે થએઓ હોત. તે થાત.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[illegible]	હમે થએઆ, હમો થએઆ હોત, હમો થાત,	૧	[illegible]	હમે થએઆ. હમે થએઆ હોત. હમો થાત.
૨	[illegible]	તમો થએઆ, તમો થએઆ હોત, તમો થાત,	૨	[illegible]	તમો થએઆ. હમો થએઆ હોત હમો થાત.
૩	[illegible]	તેઓ થએઆ, તેઓ થએઆ હોત, તેઓ થાત,	૩	[illegible]	તેઓ થએઆ. તેઓ થએઆ હોત તેઓ થાત.

---

† જુઓ પેહલવી વીરાફનાંમાં મધે [illegible] એ વીરાફ હમો મજદીઅસનાંનોના પેગમબર તું સલાંમત આ એઓ ! [illegible] તું એહરેમનની દીન ઉપર ચુસત રેહી. [illegible] તુંએ કાંએ નહી સીખવી, કે હું પછી ખુબી તથા નેકી કરત.

શક્ય શંસ્યાર્થ.

ઇ૦ વર્તમાનકાલ. સે૦

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧ † [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] [Pahlavi]; [Pahlavi] "; [Pahlavi] "; [Pahlavi] "	[Pahlavi] હું થાઈ સકું,	૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] [Pahlavi]; [Pahlavi] "; [Pahlavi] "	[Pahlavi] હું થાઈ સકું.
૨ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] [Pahlavi]; [Pahlavi] "; [Pahlavi] "; [Pahlavi] "	[Pahlavi] તું થાઈ સકે,	૨ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] [Pahlavi]; [Pahlavi] "; [Pahlavi] "	[Pahlavi] તું થાઈ સકે.

† ઈજા૦ હા. ૬૪ મો [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] જો હું તમારી પરારથના કરી સકુતો તે જગોએ પોહચું. કેટલીએક વેલા [Pahlavi], [Pahlavi] અને [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ને બદલે [Pahlavi] આદ્-પ્રત્ય [Pahlavi] ની સાથે જોડાઇને આવેછે જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] (ઈજા૦ હા. ૬૨ મો) પગને ચેત (આપ) કે હું જે ભલુ કાંમ પગથી થાઈ સકે તે કરી સકું. [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] (દીન૦ ૬ ૬૦) જેટલાં સારાં કાંમ તે કરે તે હેવી ઇછાએ, કે હું વધારે કરી સકુતો કેહવું સારૂં!

3 [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] / [Pahlavi] " / [Pahlavi] " / [Pahlavi] " } [Pahlavi] તે થાઈ સકે.

પુ૦ અનેકવચન.

1 [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] / [Pahlavi] " / [Pahlavi] " / [Pahlavi] " } [Pahlavi] હમો થાઇ સકીએ.

2 [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] / [Pahlavi] " / [Pahlavi] " / [Pahlavi] " } [Pahlavi] તમો થાઇ સકો.

3 *[Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] / [Pahlavi] " / [Pahlavi] " / [Pahlavi] " } [Pahlavi] તે થાઈ સકે,

પુ૦ અનેકવચન.

1 [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] / [Pahlavi] " / [Pahlavi] " / [Pahlavi] " } [Pahlavi] હમો થાઈ સકીએ,

2 [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] / [Pahlavi] " / [Pahlavi] " / [Pahlavi] " } [Pahlavi] તમો થાઈ સકો,

---

* જુઓ વનદીદાદ પર૦ ૩ જી, તથા ૧૩ મી, [Pahlavi] ગોગોશપે કહેલુંછે કે ઉપાએ થાઈ સકેતો, [Pahlavi] તેઓ એમ નહી બોલે, કેમકે તે ભલું (કાંમ) કરી સકેચ.

૩ … તેઓ થાઈ સકે,

૩ … તેઓ થાઈ સકે.

ભૂતકાલ.

ઈ0

પુ0 એકવચન.

૧ … હું થાઈ સકેઓ હોત, હું થાઈ સકત,

૨ … તું થાઈ સકેઓ હોત, તું થાઈ સકત,

૩ … તે થાઈ સકેઓ હોત, તે થાઈ સકત,

સે0

પુ0 એકવચન.

૧ … હું થાઈ સકેઓ હોત. હું થાઈ સકત.

૨ … તું થાઈ સકેઓ હોત. તું થાઈ સકત.

૩ … તે થાઈ સકેઓ હોત. તે થાઈ સકત.

† … (વન0 ૮ મી ૫૨૦) જો કહ્યુ તે (નસા) સુકો હોવા છતાં આલુદે કરવા જોગ હોએ, ઇઆને તેઓ કોઈ ચીજને રીમન કરી સકતા હોએ.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] [illegible]	[illegible]	
		હમો થાઈ સકેઆ હોત,	
	[illegible] [illegible]	હમો થાઈ સકત,	
૨ [illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] [illegible]	[illegible]	
		તમો થાઈ સકેઆ હોત,	
	[illegible] [illegible]	તમો થાઈ સકત,	
૧ [illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] [illegible]	[illegible]	
		તેઓ થાઈ સકેઆ હોત,	
	[illegible] [illegible]	તેઓ થાઈ સકત,	

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] [illegible]	[illegible]	
		હમો થાઈ સકેઆ હોત.	
	[illegible] [illegible]	હમો થાઈ સકત.	
૨ [illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] [illegible]	[illegible]	
		તમો થાઈ સકેઆ હોત.	
	[illegible] [illegible]	તમો થાઈ સકત.	
૩ [illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] [illegible]	[illegible]	
		તેઓ થાઈ સકેઆ હોત.	
	[illegible] [illegible]	તેઓ થાઈ સકત.	

આશીરવાદાર્થ.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] [illegible] મને થાઓ,	૧ [illegible] [illegible] મને થાઓ
મને થજો,	[illegible] ,, મને થજો.
૨ [illegible] [illegible] તુંને થાઓ,	૨ [illegible] [illegible] તુંને થાઓ.
અ૦ તુંને થજો,	[illegible] ,, અ૦ તુંને થજો.
[illegible] તું થજે,	[illegible] તું થજે.
	[illegible] ,,
૩ [illegible] [illegible] તેને થાઓ,	૩ [illegible] [illegible] તેને થાઓ
તેને થજો,	[illegible] ,, તેને થજો.
,, [illegible] તે થાઓ,	,, [illegible] તે થાઓ.
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] [illegible]	૧ [illegible] [illegible]
હમોને થાઓ,	[illegible] ,, હમોને થાઓ.
હમોને થજો,	હમોને થજો.
૨ [illegible] [illegible]	૨ [illegible] [illegible]
અ૦ તમોને થાઓ,	[illegible] ,, અ૦ તમોને થાઓ.
[illegible] તમોને થજો,	† [illegible] તમોને થજો.
તમો થજો,	તમો થજો.

† જુઓ "માદીગાનિ ચતરંગ" તથા "કારનામે અરથ શદર પાપકાંન" [illegible] પછી તખતરી તુરત ઉઠીને ઉભા થાએઓ અને તેણે (પાદશાહને) કહીઉં કે તમો જીવતા રેહજો! ખોદાતાલાએ આએ બુજોરગી, ખોરેહ, હીમત અને ફતેહમંનદી તમોને બખશી લીદ્ધે તેથી તમો ઇરાંન અને બીજાં દેશના લોકો ઉપર હકુમત ચલાવો છેઓ. [illegible] અરદેશીર બોલીઓ કે તું શું કેહચ! મોબદાંન મોબદે કહીઉં કે તમો જીવતા રેહજો! જેમ હુંએ કહીઉં તેજ પરમાંણેછે.

૩ [illegible] [illegible]-[illegible]		૩ [illegible] [illegible]-[illegible]	
	તેઓને થાઓ,	[illegible] „	તેઓને થાઓ.
	તેઓને થજો,		તેઓને થજો.

કૃદંત.

	ઈ૦		સે૦	
કર્તૃવાચક	[illegible]	થાતું,	[illegible]	થાતું.
	[illegible]	થનાર,	[illegible]	થનાર.
કર્મવાચક	[illegible] / [illegible]	થએલું,	[illegible] / [illegible]	થાએલું.
ક્રિયાવાચક	[illegible] / [illegible]	હોનારત,	[illegible]	હોનારત.
	[illegible]	થવું,	[illegible]	થવું.

સકર્મક ક્રિયાપદ.

[illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

મૂલ ભેદ.

સ્વાર્થ.

	ઈ૦	વર્તમાંનકાલ.		સે૦
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] હું આપું,		૧	[illegible] હું આપું.
૨	[illegible] તું આપે,		૨	[illegible] તું આપે.
૩	[illegible] / [illegible] / [illegible] તે આપે,		૩	[illegible] તે આપે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હમો આપીએ,	૧	[illegible] હમો આપીએ.
૨	[illegible] તમો આપો,	૨	[illegible] તમો આપો.
૩	[illegible] [illegible] } તેઓ આપે,	૩	[illegible] તેઓ આપે.

અપૂર્ણ વર્તમાન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] [illegible] હું આપુંછું,	૧	[illegible] [illegible] હું આપુંછું.
૨	[illegible] [illegible] તું આપેછે,	૨	[illegible] [illegible] તું આપેછે.
૩	[illegible] અ૦ [illegible] [illegible] } [illegible] [illegible] તે આપેછે,	૩	[illegible] અ૦ [illegible] [illegible] } [illegible] [illegible] તે આપેછે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] [illegible] હમો આપીએછે,	૧	[illegible] [illegible] હમો આપીએછે.
૨	[illegible] [illegible] તમો આપોછેઓ,	૨	[illegible] [illegible] તમો આપોછેઓ.
૩	[illegible] [illegible] તેઓ આપેછે,	૩	[illegible] [illegible] તેઓ આપેછે.

રીતી વર્તમાન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] [illegible] } [illegible] હું આપતો રેહુંચ,	૧	[illegible] [illegible] } [illegible] હું આપતો રેહુંચ.
૨	[illegible] [illegible] } [illegible] તું આપતો રેહચ,	૨	[illegible] [illegible] } [illegible] તું આપતો રેહચ.
૩	[illegible] [illegible] } [illegible] તે આપતો રેહચ,	૩	[illegible] [illegible] } [illegible] તે આપતો રેહચ.

પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ હમો આપતા રહીએચ,	૧ હમો આપતા રહીએચ.
૨ તમો આપતા રેહોચ,	૨ તમો આપતા રેહોચ.
૩ તેઓ આપતા રેહચ,	૩ તેઓ આપતા રેહચ.

ભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ હુંએ આપીઉં,	૧ હુંએ આપીઉં.
૨ તુંએ આપીઉં,	૨ તુંએ આપીઉં.
૩ તેણે આપીઉં,	૩ તેણે આપીઉં.

પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ હમોએ આપીઉં,	૧ હમોએ આપીઉં.
૨ તમોએ આપીઉં,	૨ તમોએ આપીઉં.
૩ તેઓએ આપીઉં,	૩ તેઓએ આપીઉં.

બીજી રીત.

ઈ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] હુંએ આપીઊં,

૨ [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તુંએ આપીઊં,

૩ [Pahlavi] તેણે આપીઊં,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] હમોએ આપીઊં,

૨ [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તમોએ આપીઊં,

૩ [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તેઓએ આપીઊં.

સે૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] હુંએ આપીઊં.

૨ [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તુંએ આપીઊં.

૩ [Pahlavi] તેણે આપીઊં.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] હમોએ આપીઊં.

૨ [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તમોએ આપીઊં.

૩ [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તેઓએ આપીઊં.

અપૂર્ણભૂત.

ઈ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi] [Pahlavi]
હું આપતો હતો,
ઈ૦

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [Pahlavi] [Pahlavi]
હમો આપતા હતા,
ઈ૦

સે૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi] [Pahlavi]
હું આપતો હતો.
ઇ૦

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [Pahlavi] [Pahlavi]
હમો આપતા હતા.
ઇ૦

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] } [illegible] હું આપતો હતો, ઈ૦

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] } [illegible] હમો આપતા હતા, ઈ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] } [illegible] હું આપતો હતો. ઈ૦

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] } [illegible] હમો આપતા હતા. ઈ૦

રીતી ભૂત.

ઈ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] અ૦ [illegible] } [illegible] હું આપતો રેહો,

૨ [illegible] અ૦ [illegible] } [illegible] તું આપતો રેહો,

૩ [illegible] અ૦ [illegible] } [illegible] તે આપતો રેહો,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] અ૦ [illegible] } [illegible] હમો આપતા રેહા,

૨ [illegible] અ૦ [illegible] } [illegible] તમો આપતા રેહા,

૩ [illegible] અ૦ [illegible] } [illegible] તેઓ આપતા રેહા.

સે૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] અ૦ [illegible] } [illegible] હું આપતો રેહો.

૨ [illegible] અ૦ [illegible] } [illegible] તું આપતો રેહો.

૩ [illegible] અ૦ [illegible] } [illegible] તે આપતો રેહો.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] અ૦ [illegible] } [illegible] હમો આપતા રેહા.

૨ [illegible] અ૦ [illegible] } [illegible] તમો આપતા રેહા.

૩ [illegible] અ૦ [illegible] } [illegible] તેઓ આપતા રેહા.

બીજી રીત.

ઈ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	અ૦ હું આપતો રેહો, ઈ૦	૧	અ૦ હું આપતો રેહો. ઈ૦

પૂર્ણભૂત.

ઈ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	અ૦ હું આપી રેહો,	૧	અ૦ હું આપી રેહો.
૨	અ૦ તું આપી રેહો,	૨	અ૦ તું આપી રેહો.
૩	અ૦ તે આપી રેહો,	૩	અ૦ તે આપી રેહો.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	અ૦ હમો આપી રેહા,	૧	અ૦ હમો આપી રેહા.
૨	અ૦ તમો આપી રેહા,	૨	અ૦ તમો આપી રેહા.
૩	અ૦ તેઓ આપી રેહા	૩	અ૦ તેઓ આપી રેહા.

બીજી રીત.

ઈ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] અ૦ [illegible] હું આપી રેહો,
ઇવી૦

સે૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] અ૦ [illegible] હું આપી રેહો.
ઇવી૦

ભૂતભૂતકાલ.

ઈ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ " [illegible] હુંએ આપીઉં હતું,
૨ [illegible] અ૦ [illegible] તુંએ આપીઉં હતું,
૩ " [illegible] તેણે આપીઉં હતું,

સે૦

પુ૦ એકવચન.

૧ " [illegible] હુંએ આપીઉં હતું.
૨ [illegible] અ૦ [illegible] તુંએ આપીઉં હતું.
૩ " [illegible] તેણે આપીઉં હતું.

ઈ૦

પુ૦ અનેકવચન.

૧ " [illegible] હમોએ આપીઉં હતું,
૨ [illegible] અ૦ [illegible] તમોએ આપીઉં હતું,
૩ " [illegible] તેઓએ આપીઉં હતું,

સે૦

પુ૦ અનેકવચન.

૧ " [illegible] હમોએ આપીઉં હતું.
૨ [illegible] અ૦ [illegible] તમોએ આપીઉં હતું.
" [illegible] તેઓએ આપીઉં હતું.

વર્તમાનભૂત.

ઈ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] હુંએ આપીઉછે,

સે૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] હુંએ આપીઉછે.

૨ તુંએ આપીઉછે,

૩ તેણે આપીઉછે.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમોએ આપીઉછે,

૨ તમોએ આપીઉછે,

૩ તેઓએ આપીઉછે,

૨ તુંએ આપીઉછે.

૩ તેણે આપીઉછે.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમોએ આપીઉછે.

૨ તમોએ આપીઉછે.

૩ તેઓએ આપીઉછે.

ભવિષ્યભૂત.

પુ૦ એકવચન.

૧ " હું આપનાર હતો,

૨ અ૦ તું આપનાર હતો,

૩ " તે આપનાર હતો,

પુ૦ એકવચન.

૧ " હું આપનાર હતો.

૨ અ૦ તું આપનાર હતો.

૩ " તે આપનાર હતો.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.
૧	"	[illegible] હમો આપનાર હતા,	૧	"	[illegible] હમો આપનાર હતા.
૨	[illegible] અ૦	[illegible] તમો આપનાર હતા,	૨	[illegible] અ૦	[illegible] તમો આપનાર હતા.
૩	[illegible] "	[illegible] તેઓ આપનાર હતા,	૩	[illegible] "	[illegible] તેઓ આપનાર હતા.

૨૧૩. ભવિષયકાલને શારૂં વર્તમાંનકાલનાં છએ રૂપ એકસરખી રીતે વપરાએલાંછે. ભવિષય વર્તમાંનને સારૂં કર્તૃવાચક વિસેષનની પાસે [illegible] ને લગતા વર્તમાંનના સેગાઓ વપરાએલાછે; ભવિષયભૂતને સારૂં [illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદના ભૂતકાલના સેગાઓ કર્તૃવાચક વિસેષનની પાસે મેલેઆમાં આવેલાછે. વર્તમાંન ભવિષય અથવા અપુર્ણ ભવિષયને સારૂં ઊપલાં બેહું ક્રિયાપદના વર્તમાંનના સેગાઓ ભૂતકૃદંતના સેગાની પાસે મેલેઆમાં આવેલાછે. ભૂતભવિષયને સારૂં ભૂતકાલના સેગાની પાસે મજકુર ક્રિયાપદના વર્તમાંનકાલના સેગાઓ વાપરેઆમાં આવેલાછે, અને ભવિષય ભવિષયકાલને સારૂં ઊપલા સેગાઓ કર્તૃવાચક વિસેષનની પાસે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

ભાવષયકાલ.

	ઈ૦		સે૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] હું આપસ,	૧	[illegible] હું આપસ.
	ઈ૦		ઈ૦

ભવિષયવર્તમાંન.

૧	[illegible] [illegible] [illegible] હું આપનાર છેઊં. ઈ૦	૧	[illegible] [illegible] [illegible] હું આપનાર છેઊં. ઈ૦

ભવિષ્યભૂત.

	[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]
૧	અ૦	હું આપનાર હતો,	૧	અ૦	હું આપનાર હતો.
	[illegible]	ઈ૦		[illegible]	ઈ૦

બીજી રીત.

	[illegible]	[illegible] [illegible]		[illegible]	[illegible] [illegible]
૧	[illegible]	અ૦ હું આપનાર	૧	[illegible]	અ૦ હું આપના
	[illegible]	[illegible] હતો,		[illegible]	[illegible] ર હતો.
		ઈ૦			ઈ૦

અપૂર્ણ અથવા વર્તમાન ભવિષ્ય.

		ઈ૦			સે૦
પુ૦		એકવચન.	પુ૦		એકવચન.
	[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]
૧	અ૦	હું આપતો હઈસ,	૧	અ૦	હું આપતો હઈસ.
	[illegible]	ઈ૦		[illegible]	ઈ૦

ભૂત ભવિષ્ય.

	[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]
૧	અ૦	હુંએ આપીઊં હસે,	૧	અ૦	હુંએ આપીઊં હસે.
	[illegible]	ઈ૦		[illegible]	ઈ૦

ભવિષ્ય ભવિષ્ય.

	[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]
૧	અ૦	હું આપનાર હસ,	૧	અ૦	હું આપનાર હસ.
	[illegible]	ઇ૦		[illegible]	ઈ૦

આજ્ઞાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

ઈ૦			સે૦		
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible] [illegible] [illegible]	હું આપું,	૧	[illegible] [illegible] [illegible]	હું આપું,
૨	[illegible]	આપ,	૨	[illegible] [illegible]	તું આપ.
	[illegible]	તું આપ,			
૩	[illegible] [illegible] [illegible]	તે આપે,	૩	[illegible]	તે આપે.
પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[illegible] [illegible] [illegible]	હમો આપીએ,	૧	[illegible] [illegible] [illegible]	હમો આપીએ.
૨	[illegible]	તમો આપો,	૨	[illegible]	તમો આપો.
૩	[illegible] [illegible]	તેઓ આપે,	૩	[illegible] [illegible]	તેઓ આપે.

સકયાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

ઈ૦			સે૦		
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible]	હું આપું, હું આપી સકું,	૧	[illegible]	હું આપું. હું આપી સકું.

૨ [illegible] તું આપે,	૨ [illegible] તું આપે,
[illegible] ,, તું આપી સકે,	[illegible] ,, તું આપી સકે,
[illegible] ,, તું આપજે,	[illegible] ,, તું આપજે.
[illegible] ,,	[illegible] ,,
[illegible] ,,	[illegible] ,,
[illegible] ,,	[illegible] ,,
[illegible] ,,	[illegible] ,,
[illegible]	[illegible]
૩ [illegible] ,, તે આપે,	૩ [illegible] [illegible] તે આપે.
[illegible] તે આપી સકે,	[illegible] તે આપી સકે.
[illegible]	
[illegible]	
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] હમો આપીએ, હમો આપી સકીએ,	૧ [illegible] હમો આપીએ. હમો આપી સકીએ.
૨ [illegible] તમો આપો,	૨ [illegible] તમો આપો.
[illegible] તમો આપી સકો, તમો આપજો,	[illegible] તમો આપી સકો. તમો આપજો.
૩ [illegible]	૩ [illegible]
[illegible] ,, તેઓ આપે, આપી	[illegible] ,, તેઓ આપે, આપી
[illegible] ,, સકે,	[illegible] ,, સકે; જરૂર આપે.
[illegible] ,,	[illegible] ,,
[illegible] ,,	[illegible] ,,
[illegible] ,,	[illegible] ,,
[illegible] ,,	[illegible] ,,

શકી આર્થ.

[illegible] ને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાન.

ઇ૦ એકવચન.

પુ૦			
૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible]	[illegible] હું આપી સકુંચ, ઇ૦

સે૦ એકવચન.

પુ૦			
૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible]	[illegible] હું આપી સકુંચ. ઇ૦

ભૂતકાલ.

૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible]	[illegible] હું આપી સકેઓ, ઇ૦

૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible]	[illegible] હું આપી સકેઓ. ઇ૦

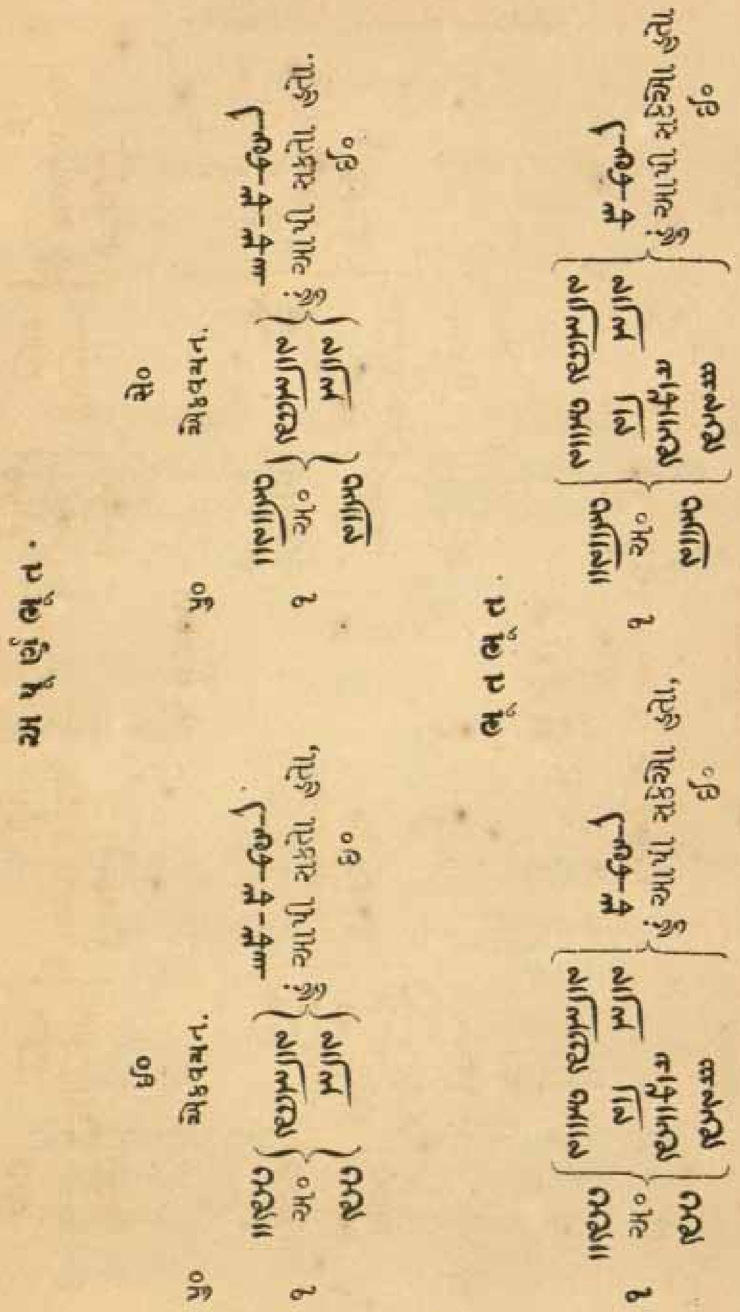

[illegible] ને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

ઈ૦ સે૦

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] હું આપી સકું, ઈ૦	૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] હું આપી સકું. ઈ૦

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] હું આપી સકેઓ, ઈ૦	૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] હું આપી સકેઓ. ઈ૦

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.			પુ૦	એકવચન.		
૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible]	[illegible] હું આપી સકેઓ. ઈ૦	૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible]	[illegible] હું આપી સકેઓ. ઈ૦

[illegible] ને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

ઈ૦ સે૦

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] મને આપવું પડેચ, હુંએ આપવું જોઇએ, ઈ૦	૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] મને આપવું પડેચ. હુંએ આપવું જોઇએ. ઈ૦

ભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન. | પુ૦ એકવચન.

૧ અ૦ મને આપવું પડીઊં, ઈ૦ | ૧ અ૦ મને આપવું પડીઊં. ઈ૦.

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન. | પુ૦ એકવચન.

૧ અ૦ મને આપવું પડીઊં, ઈ૦ | ૧ અ૦ મને આપવું પડીઊં. ઈ૦

સંસ્યાર્થ.

વર્તમાનકાલ.

ઈ૦ | સે૦

પુ૦ એકવચન. | પુ૦ એકવચન.

૧ હું આપું, | ૧ હું આપું.

૨ તું આપે, | ૨ તું આપે.

૩ તે આપે, | ૩ તે આપે.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[Pahlavi] / [Pahlavi]	હમો આપીએ,	૧	[Pahlavi] / [Pahlavi]	હમો આપીએ.
૨	[Pahlavi] / [Pahlavi]	તમો આપો,	૨	[Pahlavi] / [Pahlavi]	તમો આપો.
૩	[Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi]	તેઓ આપે.	૩	[Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi]	તેઓ આપે.

ભૂત.

ઈ૦ / સે૦

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ "	[Pahlavi] હુંએ આપીઉં હોએ, હુંએ આપીઉં હોત,	૧ "	[Pahlavi] હુંએ આપીઉં હોએ. હુંએ આપીઉં હોત.
૨ [Pahlavi] [Pahlavi] " [Pahlavi] "	[Pahlavi] તુંએ આપીઉં હોએ, તુંએ આપીઉં હોત,	૨ [Pahlavi] [Pahlavi] " [Pahlavi] "	[Pahlavi] તુંએ આપીઉં હોએ. તુંએ આપીઉં હોત.
૩ "	[Pahlavi] તેણે આપીઉં હોએ, તેણે આપીઉં હોત,	૩ "	[Pahlavi] તેણે આપીઉં હોએ. તેણે આપીઉં હોત.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ "	[Pahlavi] હમોએ આપીઉં હોએ, હમોએ આપીઉં હોત,	૧ "	[Pahlavi] હમોએ આપીઉં હોએ. હમોએ આપીઉં હોત.
૨ [Pahlavi] [Pahlavi] " [Pahlavi] "	[Pahlavi] તમોએ આપીઉં હોએ, તમોએ આપીઉં હોત,	૨ [Pahlavi] [Pahlavi] " [Pahlavi] "	[Pahlavi] તમોએ આપીઉં હોએ. તમોએ આપીઉં હોત.
૩ "	[Pahlavi] તેઓએ આપીઉં હોએ, તેઓએ આપીઉં હોત,	૩ "	[Pahlavi] તેઓએ આપીઉં હોએ. તેઓએ આપીઉં હોત.

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible]
હુંએ આપીઊં,
હુંએ આપીઊં હોત-હોએ,

૨ [illegible]
તુંએ આપીઊં,
તુંએ આપીઊં હોત-હોએ,

૩ [illegible]
તેણે આપીઊં,
તેણે આપીઊં હોત-હોએ,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible]
[illegible]
હમોએ આપીઊં,
હમોએ આપીઊં હોત-હોએ,
હમો આપત,

૨ [illegible]
તમોએ આપીઊં,
તમોએ આપીઊં હોત-હોએ,
તમો આપત,

૩ [illegible]
તેઓએ આપીઊં,
તેઓએ આપીઊં હોત-હોએ,
તેઓ આપત,

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible]
હુંએ આપીઊં.
હુંએ આપીઊં હોત-હોએ.

૨ [illegible]
તુંએ આપીઊં.
તુંએ આપીઊં હોત-હોએ

૩ [illegible]
તેણે આપીઊં.
તેણે આપીઊં હોત-હોએ.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible]
[illegible]
હમોએ આપીઊં.
હમોએ આપીઊં હોત-હોએ.
હમો આપત.

૨ [illegible]
તમોએ આપીઊં.
તમોએ આપીઊં હોત-હોએ.
તમો આપત.

૩ [illegible]
તેઓએ આપીઊં.
તેઓએ આપીઊં હોત-હોએ.
તેઓ આપત.

શકયશં સ્યાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

	ઈ૦		સે૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] „ / [Pahlavi] „ / [Pahlavi] „	૧ અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] „ / [Pahlavi] „ / [Pahlavi] „
	[Pahlavi] હું આપી સકું, ઈ૦		[Pahlavi] હું આપી સકું. ઈ૦

ભૂતકાલ.

	ઈ૦		સે૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] „	૧ અ૦ [Pahlavi]	[Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] „
	[Pahlavi] હું આપી સકેઓ હોત, હું આપી સકત, ઈ૦		[Pahlavi] હું આપી સકેઓ હોત હું આપી સકત. ઈ૦

આશીરવાદાર્થ.

ઈ૦			સે૦		
પુ૦		એકવચન.	પુ૦		એકવચન.
૧	,,	[Pahlavi] મને આપજો,	૧	,,	[Pahlavi] મને આપજો.
૨	[Pahlavi]	[Pahlavi] તુંને આપજો,	૨	[Pahlavi]	[Pahlavi] તુંને આપજો.
૩	,,	[Pahlavi] તેહને આપજો,	૩	,,	[Pahlavi] તેહને આપજો.
પુ૦		અનેકવચન.	પુ૦		અનેકવચન.
૧	,,	[Pahlavi] હમોને આપજો,	૧	,,	[Pahlavi] હમોને આપજો.
૨	[Pahlavi]	† [Pahlavi] તમોને આપજો,	૨	[Pahlavi]	[Pahlavi] તમોને આપજો.
૩	,,	[Pahlavi] તેઓને આપજો,	૩	,,	[Pahlavi] તેઓને આપજો.

કૃદંત.

	ઈ૦	સે૦
કર્તૃવાચક	[Pahlavi] આપતો-તી-તું,	[Pahlavi] આપતો-તી-તું.
	[Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi] / [Pahlavi] } આપનાર,	[Pahlavi] / [Pahlavi] } આપનાર.

† પતવંદનાંમે અથવા નેકાહને લગતા બંદોબસતમાં ઉપલાં સર્વનાંમો ક્રિયાપદના સેગાની પછી વપરાએલાછે. જેમકે [Pahlavi] આપજો તમોને દાદાર અહુરમજદ.

કર્મવાચક } આપેલું, } આપેલું.

ક્રિયાવાચક } આપ, પેદાએશ. આપ, પેદાએશ.

} આપવું, } આપવું.

૨૧૪. આએ ભાષામાં **મતહ** જેવાં સેમીટીક ધાતુ ઊપરથી મદન-ક્રિયાપદ વપરાએલુંછે, જેનો અર્થ 'પોંહચવું' જેવો થાએછે, તેનું રૂપાખ્યાપન સેમેટીક ધાતુઓ ઊપરથી બનેલાં સામાન્ય રૂપોની રીત પરમાંણે થએલું નથી; પણ તદન જુદી રીતે થાએલું છે. સેમેટીક ધાતુની પાસે ll આવેઆ પછી મસદરની નીશાંની લાગીને સઘલાં પેહલવી સામાન્ય રૂપો બનેલાંછે, પણ આએ રૂપમાં તે ll મુતલક વપરાએલી નથી, ફકત અસલ ધાતુ મતહ-છે તેહને છેડેનો **હ** નીકલી જાઈને તેહની પાસે ll વધી ધાતુનો ત-મસદરી **ત** ની જગોએ વપરાએલોછે; અને ભૂતકાલ સેવાએ બીજા સઘલા કાલ અને અર્થોને લગતા સેગાઓ સાહીઆ કારક ક્રિયાપદોની મદદથી બનેલાછે; જેનું રૂપાખ્યાપન જુદુ બત લાવેઆ વના વીદયારથીઓને સહમજ પડી સકે નહી, માંટે હમો તે હની ગરદાંન વીગતે નીચે જણાવીએછે.

[illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

સ વા થં.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હું પોંહચું,	૧	[illegible] હમો પોંહચીએ.
૨	[illegible] તું પોંહચે,	૨	[illegible] તમો પોંહચો.
૩	[illegible] † તે પોંહચે,	૩	[illegible] તેઓ પોંહચે.

અપૂર્ણ વર્તમાંન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હું પોંહચુંછું,	૧	[illegible] હમો પોંહચીએછે.
૨	[illegible] તું પોંહચેછે,	૨	[illegible] તમો પોંહચોછો.
૩	[illegible] તે પોંહચેછે,	૩	[illegible] તેઓ પોંહચેછે.

† જુઓ "અંદરજે વજોરગ મતુન" [illegible] આપરગીઓ જેઆરે કાંમ સરંજાંમ પોંહચે (તેઆરે જાંણેચ.)

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હું પોંહચેઓ,	૧	[illegible] હમો પોંહચેઆ.
૨	[illegible] તું પોંહચેઓ,	૨	[illegible] તમો પોંહચેઆ.
૩	* [illegible] તે પોંહચેઓ.	૩	[illegible] તેઓ પોંહચેઆ.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	† [illegible] હું પોંહચેઓ,	૧	[illegible] હમો પોંહચેઆ.
૨	[illegible] તું પોંહચેઓ,	૨	[illegible] તમો પોંહચેઓ.
૩	[illegible] તે પોંહચેઓ,	૩	[illegible] તેઓ પોંહચેઆ.

અપૂર્ણભૂત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હું પોંહચતો હતો. ઈ૦	૧	[illegible] હમો પોંહચતા હતા. ઈ૦

---

* જુઓ દીન૦ હા. ૯ મો [illegible] તેહને તે આએપત પોંહચી. (દીન૦ ૬૦ ૭ મું.) [illegible] જેમ અહુરમજદ અને અમેશાસ્પંદોની તરફથી તમોને પોંહચેઓ, તેમ તમારીથી તમારી ઓલાદને અનાજ પોંહચજો.

† જુઓ પેહલવી વીરાફ [illegible] ૧૧૦ હુઅરેશત (નાં પરમાંન) થી હું ચીનવતપુલની આગલ પોંહચેઓ.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચતો હતો,	૧	હમો પોંહચતા હતા.
	ઇ૦		ઇ૦

પર્ણભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચી ચુકો,	૧	હમો પોંહચી ચુકા.
	હું પોંહચી રેહો,		હમો પોંહચી રેહા.
૨	તું પોંહચી ચુકો,	૨	તમો પોંહચી ચુકા.
	તું પોંહચી રેહો,		તમો પોંહચી રેહા.
૩ †	તે પોંહચી ચુકો,	૩	તેઓ પોંહચી ચુકા.
	તે પોંહચી રેહો,		તેઓ પોંહચી રેહા.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચી ચુકો,	૧	હમો પોંહચી ચુકા.
	" હું પોંહચી રેહો,		" હમો પોંહચી રેહા.
૨	તું પોંહચી ચુકો,	૨	તમો પોંહચી ચુકા.
	" તું પોંહચી રેહો,		" તમો પોંહચી રેહા.
૩	તે પોંહચી ચુકો,	૩	તેઓ પોંહચી ચુકા.
	" તે પોંહચી રેહો,		" તેઓ પોંહચી રેહા.

---

† જુઓ ફ૦જ૦ હા. ૯ મો ... ખાવાનો ખોરાક વગર ઘટનો, એટલેજે જેઆરે એક (ચીજ) ખવાઈ રેહી કે બીજી પોંહચી ચુકી.

ભૂતભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હું પોંહચેઓ હતો.	૧	[illegible] હમો પોંહચેઆ હતા.
૨	[illegible] તું પોંહચેઓ હતો,	૨	[illegible] તમો પોંહચેઆ હતા.
૩*	[illegible] તે પોંહચેઓ હતો,	૩	[illegible] તેઓ પોંહચેઆ હતા.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હું પોંહચેઓ હતો,	૧	[illegible] હમો પોંહચેઆ હતા.

૬૦ ૪૦

વર્તમાંનભૂત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	† [illegible] હું પોંહચેઓછું,	૧	[illegible] હમો પોંહચેઆ છઇએ.

---

* ઇજિશનેના ૯ માં હામાં [illegible] ને બદલે [illegible] નો સેગો વપરાએલો મલેછે. જેમકે [illegible] આગલથી જણાવાએ તે (જરતોશત) જાંણતો હતો કે તે હોમને મલસે, તેમ જે પુછવા સારૂં તેને મલવું જોઇતું હતું તેમ તે મલેઓ હતો. (વીરાફનાંમાં મધે) [illegible] જે તેના તાએબામાં પોંહચી હતી, તે ઓરતને નેકી નહી સીખવ્વાથી (તે મરદ) શરમીનદો થએઓ.

† ભૂતકાલના સેગાની આગલ નાંમ અથવા સર્વનાંમ વપરાએલું હોવા છતાં જો તેહની પછી આવનારૂં કોઈ સર્વનાંમ તે સેગાની પછી વપરાએલું હોએ તો, કાએદા મુજબ તે ભૂત વર્તમાંનનો સેગો હોવો જોઇએ; પણ કેટલાએક લખાં

૨ [illegible]	[illegible] તું પોંહચેઓછે,	૨ [illegible]	[illegible] તમો પોંહચેઆ છેઓ.
૩ [illegible]	[illegible] તે પોંહચેઓછે,	૩ [illegible]	[illegible] તેઓ પોંહચેઆછે.

ભવિષયકાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[illegible]	હું પોંહચસ,	૧	[illegible]	હમો પોંહચસું.
૨	[illegible]	તું પોંહચસે,	૨	[illegible]	તમો પોંહચસો.
૩	†[illegible]	તે પોંહચસે,	૩	[illegible]	તેઓ પોંહચસે.

નોમાં ભૂતકાલના સેગાની આગલ તથા પાછલ બેહુ જાતનાં સરવનાંમો વપરાએલાં છતાં તે સેગાએો ખાસ ભૂતકાલના અરથને સારૂં વપરાએલાછે. જેમકે પેહલવી વીરાફમાં— [illegible] હું એક જગોએ પોંહચેઓ, તાંહાં તે સુખીનાં રવાંનને જોઈડું; [illegible] હુંએ જોએઆ અમેશાસપંદોને, હુંએ જોએઆ બીજા ઇજદોને. [illegible] આદમીઓ શકમાં હતાં. (બુનદેહશને) [illegible] તેઓ બોલિઆં કે ગનામીનોએ પાંણી પેદા કીધું; [illegible] તેથી દેવો ઘણા કઉઆતદાર થાએ આ. આએ રૂપની રચના ફારસી જબાંનોમાં આપણને વારેઘડીએ મલેછે.

† ઇજશને હા. ૯ મો [illegible] અહુરમજદે કહેલું હતું કે, બેહુ જરૂર મલસે, અને જેઆરે તે હોમને પોંહચસે (ઇઆને મલસે) તેઆરે પોંચતાંવાર તેને તે પીછાંણસે.

ભવિષય વર્તમાંન.

પુ૦ એકવચન.		પુ૦ અનેકવચન.	
૧ [illegible] [illegible] [illegible]	[illegible] હું પોંહચનાર છેઊં, ઈ૦	૧ [illegible] [illegible]	[illegible] હમો પોંહચનાર છઈએ. ઈ૦

ભવિષયભૂત.

પુ૦ એકવચન.		પુ૦ અનેકવચન.	
૧ [illegible] [illegible] અ૦ [illegible] [illegible]	[illegible] હું પોંહચનાર હતો, ઈ૦	૧ [illegible] [illegible] અ૦ [illegible] [illegible]	[illegible] હમો પોંહચનાર હતા ઈ૦

આજ્ઞાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦ એકવચન.		પુ૦ અનેકવચન.	
૧ [illegible] [illegible], [illegible] ,, [illegible] ,,	હું પોંહચું,	૧ [illegible] [illegible], [illegible] ,, [illegible] ,, [illegible] ,,	હમો પોંહચીએ.
૨ [illegible] [illegible], [illegible] ,, [illegible] ,,	તું પોંહચ,	૨ [illegible] [illegible], [illegible] ,,	તમો પોંહચો.
૩ [illegible] [illegible], [illegible] ,,	તે પોંહચે,	૩ [illegible] [illegible], [illegible] ,,	તેઓ પોંહચે.

સકયાર્થ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હું પોંહચું,	૧	[illegible] હમો પોંહચીએ,
	[illegible] „ હું પોંહચી સકું,		[illegible] „ હમો પોંહચી સકીએ.
૨	[illegible] તું પોંહચજે,	૨	[illegible]
	[illegible] „ તું પોંહચી સકે,		તમો પોંહચી સકો.
	[illegible] „		[illegible] „ તમો પોંહચજો.
	[illegible] „		
	[illegible] „		
	[illegible] „		
	[illegible] „		
	[illegible] „		
	[illegible] „		
૩	[illegible]	૩	[illegible]
	[illegible] „ તે પોંહચે,		[illegible] „ તેઓ પોંહચે.
	[illegible] „ તે પોંહચી સકે,		[illegible] „ પોંહચી સકે.
	[illegible] „		[illegible] „
			[illegible] „
			[illegible] „
			[illegible] „
			[illegible] „

શકયાર્થ.

[illegible] ને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦		એકવચન.		પુ૦		અનેકવચન.	
૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] [illegible] [illegible] „ [illegible] [illegible]	[illegible] હું પોંહચી સકુંચ, ઈ૦	૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] [illegible] [illegible] „ [illegible] [illegible]	[illegible] હમો પોંહચી સકીએચ. ઈ૦

ભૂતકાલ.

પુ૦		એકવચન.		પુ૦		અનેકવચન.	
૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] [illegible]	[illegible] હું પોંહચી સકેઓ, ઈ૦	૧	[illegible] અ૦ [illegible]	[illegible] [illegible]	[illegible] હમો પોંહચી સકેઆ. ઈ૦

ભવીષયકાલનાં રૂપ વર્તમાંનકાલને મલતાંછે.

સકયાર્થ.

[illegible] ક્રિઆપદને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] } [illegible]	૧	[illegible] } [illegible]
	અ૦ } હું પોંહચું,		અ૦ } હમો પોંહચીએ.
	[illegible] } હું પોંહચી સકું,		[illegible] } હમો પોંહચી સકીએ.
	ઈ૦		ઈ૦

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] } [illegible]	૧	[illegible] } [illegible]
	અ૦ } હું પોંહચી સકેઓ,		અ૦ } હમો પોંહચી સકેઆ.
	[illegible] } ઈ૦		[illegible] } ઈ૦

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] } [illegible] [illegible]	૧	[illegible] } [illegible] [illegible]
	[illegible] } હું પોંહચી સકેઓ,		[illegible] } હમો પોંહચી સકેઆ.
	[illegible] } ઈ૦		[illegible] } ઈ૦

ભવીશ્યકાલનાં રૂપો વર્તમાંનને લગતાંછે.

શકયાર્થ.

[illegible] ક્રિયાપદ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] } [illegible]	૧	[illegible] } [illegible]
	અ૦ } મને પોંહચવું જોઇએ,		અ૦ } હમોએ પોંહચવું જોઇએ.
	[illegible] } હુંએ પોંહચવું જોઇએ,		[illegible] }
	ઈ૦		ઈ૦

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] [illegible] [illegible]	૧	[illegible] [illegible] [illegible]
	અ૦ મને જવું પડીશું,		અ૦ હમોને જવું પડીશું.
	[illegible] ઈ૦		[illegible] ઈ૦

ભવીષયકાલનાંરૂપ વર્તમાંનને લગતાંછે.

શંસ્યાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[illegible] [illegible]	હું પોંહચું,	૧	[illegible] [illegible]	હમો પોંહચીએ.
	[illegible] "			[illegible] "	
	[illegible] "			[illegible] "	
૨	[illegible] [illegible]	તું પોંહચે,	૨	[illegible] [illegible]	તમો પોંહચો.
	[illegible] "	તું પોંહચજે,		[illegible] "	
	[illegible] "			[illegible] "	
				[illegible] "	
૩	[illegible] [illegible]	તે પોંહચે,	૩	[illegible] [illegible]	તેઓ પોંહચે.
	[illegible] "			[illegible] "	
	[illegible] "			[illegible] "	
				[illegible] "	

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[illegible] [illegible]	[illegible]	૧	[illegible] [illegible]	[illegible]
	[illegible] "	હું પોંહચેઓ,		[illegible] "	હમો પોંહચેઆ.
	[illegible] "	હું પોંહચેઓ હોત,		[illegible] "	હમો પોંહચેઆ હોત.
	[illegible] "	હું પોંહચત,		[illegible] "	હમો પોંહચત.
૨	[illegible] [illegible]	[illegible]	૨	[illegible] [illegible]	[illegible]
	[illegible] "	તું પોંહચેઓ,		[illegible] "	તમો પોંહચેઆ.
	[illegible] "	તું પોંહચેઓ હોત,		[illegible] "	તમો પોંહચેઆ હોત.
	[illegible] "	તું પોંહચત,		[illegible] "	તમો પોંહચત.
૩	[illegible] [illegible]	[illegible]	૩	[illegible] [illegible]	[illegible]
	[illegible] "	તે પોંહચેઓ,		[illegible] "	તેઓ પોંહચેઆ.
	[illegible] "	તે પોંહચેઓ હોત,		[illegible] "	તેઓ પોંહચેઆ હોત.
	[illegible] "	તે પોંહચત,		[illegible] "	તેઓ પોંહચત.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચેઓ,	૧	હમો પોંહચેઆ.
	હું પોંહચેઓ હોત,		હમો પોંહચેઆ હોત.
	હું પોંહચત,		હમો પોંહચત.
૨	તું પોંહચેઓ,	૨	તમો પોંહચેઆ.
	તું પોંહચેઓ હોત,		તમો પોંહચેઆ હોત.
	તું પોંહચત,		તમો પોંહચત.
૩	તે પોંહચેઓ,		તેઓ પોંહચેઆ.
	તે પોંહચેઓ હોત,		તેઓ પોંહચેઆ હોત'
	તે પોંહચત,		તેઓ પોંહચત.

આશીરવાદાર્થ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ „	મને પોંહચો,	૧ „	હમોને પોંહચો.
૨	તુંને પોંહચો,	૨	તમોને પોંહચો.
૩ „	તેહને પોંહચો,	૩ „	તેઓને પોંહચો.

કૃદંત.

કર્તૃવાચક, પોંહચતાં, પોંહચતો, પોંહચનાર.

કર્મવાચક, પોંહચેલું.

ક્રિયાવાચક, પોંહચ.

પોંહચવું.

નાંમી ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

૨૧૫. હુંએ ૧૨૯ માં આંક વાલી કલમમાં જણાવીઊં છે કે નાંમને અકરમક ક્રિયાપદની હાલતમાં બતલાવવા સારૂં તેહને છેડે [illegible] પ્રત્ય સામાન્ય રૂપની નીશાંની દાખલ લગાડેઆમાં આવેછે, અને તેના દાખલાઓ હુંએ તાંહાં બતલાવેઆછે, પણ તે સેવાએ નાંમની પાસે [illegible], [illegible], અને [illegible], હેવા હરફો જોડાઈને તેની સાથે સામાન્ય રૂપનો [illegible] પ્રત્ય કેટલેએક ઠેકાંણે વપરાએલા મલેછે; તે ઊપરથી સીધ કરવાને બની આવેછે કે અવસતામાં નાંમી ક્રિયાપદ બનાવવા સારૂં મુખય પ્રત્ય [illegible] ય, છે, તેજ ય શું સકર્મક કે અકર્મક એ બેહુ જાતનાં રૂપોને સારૂં આએ ભાષામાં વપરાતાં સેમીટીક અને ઈરાંની બેહુ ઢેસમનાં નાંમોને લગાડેઆમાં આવેલોછે. ઊપર જણાવેલા તરણ આકારોમાંનો પેહલો [illegible] ય, એ અસલ [illegible] નો આકારછે, તથા બીજો [illegible] પેહલ્લાનો અને તરીજો [illegible] બીજાનો સંકોચાએલો આકારછે, અને તે આકારો અકર્મક તથા સકર્મક બેહુ જાતનાં ક્રિયાપદોના સેગાઓમાં એક સરખી રીતે વપરાએલા મલવાથી દરએક ક્રિયાપદને સારૂં ચોકસ કાએદો બંધાઇ સકતો નથી; તોપણ [illegible] ય, નો આકાર ઘણું કરીને અકર્મકને સારૂંછે, હેવું તેહને મલતા વધારે દાખલાઓ ઊપરથી આપણને ચોકસ કરવાને બનેછે. આએ વર્ગને મલતા સકર્મક તથા અકર્મક ક્રિયાપદોનું રૂપાખ્યાપન હું નીચે જણાઊં છું, તે ઊપરથી વીદીઆરથીઓને તેહની સહમજ મલી સકસે.

સવાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

સકર્મકને લગતું રૂપાખ્યાપન.		અકર્મકને લગતું રૂપાખ્યાપન.	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] હું જાહેર કરૂં,	૧	[illegible] / * [illegible] } હું જાહેર થાઉં.

* (દનિશને ૧૨ હા.) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તમો જે અમેશાસ્પંદો છેઓ તે તમારી તરફ હું ઘણો સખી થાઉં.

	[illegible] હું દુખ દેઉં,		[illegible] [illegible] } હું દુખી થાઉં.
૨	[illegible] તું જાહેર કરે,	૨	[illegible] [illegible] " } તું જાહેર થાએ.
	[illegible] તું દુખ દીએ,		[illegible] [illegible] " } તું દુખી થાએ.
૩	[illegible] તે જાહેર કરે,	૩	[illegible] [illegible] } તે જાહેર થાએ.
	[illegible] તે દુખ દીએ,		† [illegible] [illegible] ‡ [illegible] } તે દુખી થાએ.

† (વન૦ પર૦ ૭ મી) [illegible] + અહુરમજદ ! (માંણસ) જે પુનને માટે સહમજે કે હું કરૂંચ; પણ તે પુન તેથી દુર થાએ તે શીહુછે ? આએ વા ક્યમાં અવસતાના [illegible] અપરોદયેતે, ના તરજુમાં દાખલ [illegible] અપારદયફદ—બોલ વપરાએલોછે. એજ પરગરદમાં ઉપલા સવાલના જવાબમાં તેનું બખાંન [illegible] અપરોદયેદ—કરીને મલેછે. (દીનકરદ દ૦ ૩ જું) [illegible] તેથી જેઆરે વેહુઈજક નો વખત થાએ (ઇઆને કબીસો કરવાનો વખત આવે) તેઆરે જેટલાં આદમી આગલ કેડવેલી સજાથી અસકત થએઆં હોએ, તેઓને બેહદ રીતે જેમ બને તેમ ખુશી કરવાં તથા આરાંમ આપવો, અને તેઓની મેહનતનાં કાંમમાં ઘટાડો કરવો. (વન૦ પર૦ ૯ મી) [illegible] + [illegible] કારણ કે એ સપેતમાંન જરતોશત, ઇઓજદાથરેગર ખુશ થાએતો (તેથી) આતસની ખશનુદી થાએચ. (ઇજિશને ૧૦ હા.) [illegible] + + [illegible] તે મકાંન મધેથી ખરાબીનો નાસ થાએચ. (દાદસતાંન પુ૦ ૩૧) [illegible] વલી તે દોજખમાં સાથે રેહનાર થાએચ, અને નોકસાંનકારક દરૂજની તરફ ડગાવાથી તથા તેની તા બેદારીની ઇછા રાખવાથી પસતાએચ. (દાદસતાંન પુ૦ ૯) [illegible] જાંહાં શુધી કે તે સવાબ તેનીથી દુર થાએ નહી, તાંહાં શુધી તેહનો વધારો અટકે નહી. (દા૦ પુ૦ ૧૫) [illegible] + [illegible] જેમ એક ઘણાં જુનાં ઘરનો બારવટ લાંમબી મુદતે સુનેરી કારીગરી સાથે નકાંમો થાએચ અને ખરાબ થાએચ તેમ.

‡ (વનદીદાદ પર૦ ૮) [illegible] જેમકે તે (આતશ) ઘણો જલદી બુજાએ ઇઆને જલદીથી થંડો થાએ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હમો જાહેર કરીએ,	૧	[illegible] } હમો જાહેર થઇએ.
	[illegible] હમો દુખ દેઈએ,		[illegible] } હમો દુખી થાઇએ.
૨	[illegible] તમો જાહેર કરો,	૨	[illegible] } તમો જાહેર થાઓ.
	[illegible] તમો દુખ દેઓ,		[illegible] } તમો દુખી થાઓ.
૩	[illegible] તેઓ જાહેર કરે,	૩	[illegible] } તેઓ જાહેર થાએ.
	* [illegible] તેઓ દુખ દીએ,		† [illegible] } તેઓ દુખી થાએ.

* (દનિશને ૧૯ હા.) [illegible] કે જેઓ દરવંદછે, તેથી તેઓ મીનોઓને લગતી સખાવતને નોકસાંન કરેચ.

† (વનદીદાદ પર૦ ૧૯ મી) [illegible] કે તેની ઉપર બખશેશ કરનારા સેતારાઓની રોશનીઓ પરકાસે. (દાદસતાન પુ૦ ૩૧) [illegible] તે તાવેલાં લોહડાં ની મારફતે સરવેથી સરશ ધોવાંન થવાએ કરી તેઓ પાક થસે. (દાદ૦ પુ૦ ૫) [illegible] તો જો કે તે બુરાઈ કરવાથી બુરાઓની દુખી થાએછે; કેમકે જેમ ભલાઓને દેવો તથા બદકાર આદમીઓની તરફથી (દુખ) પોંહચેછે, તેમજ સેવટે દેવોની તરફથી અગનીત દુખ બુરાઓને પોંહચેછે.

અપર્ણ વર્તમાંન.

પુ૦ એકવચન.		પુ૦ એકવચન.	
૧ [illegible]	હું જાહેર કરૂંછું,	૧ [illegible]	હું જાહેર થાઉંછું.
[illegible]	હું દુખ દેઉંછું,	[illegible]	હું દુખી થાઉંછું.
૨ [illegible]	તું જાહેર કરેછે,	૨ [illegible]	તું જાહેર થાએછે.
[illegible]	તું દુખ દીએછે,	[illegible]	તું દુખી થાએછે.
૩ [illegible] અ૦ [illegible]	તે જાહેર કરેછે,	૩ [illegible]	તે જાહેર થાએછે.
[illegible] અ૦ [illegible]	તે દુખ દીએછે,	[illegible]	તે દુખી થાએછે.
પુ૦ અનેકવચન.		**પુ૦ અનેકવચન.**	
૧ [illegible]	હમો જાહેર કરીએછે,	૧ [illegible]	હમો જાહેર થાઇએછે
[illegible]	હમો દુખ દઇએછે,	[illegible]	હમો દુખી થઇએછે.
૨ [illegible]	તમો જાહેર કરોછો,	૨ [illegible]	તમો જાહેર થાઓછો.
[illegible]	તમો દુખ દેઓછો,	[illegible]	તમો દુખી થાઓછો.
૩ [illegible]	તેઓ જાહેર કરેછે,	૩ [illegible]	તેઓ જાહેર થાએછે.
[illegible]	તેઓ દુખ દીએછે,	[illegible]	તેઓ દુખી થાએછે.

રીતીવર્તમાંન.

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] { [illegible] હું જાહેર કરતો રેહુંચ, [illegible] હું દુખ દેતો રેહુંચ,

૨ [illegible] [illegible] { [illegible] તું જાહેર કરતો રેહચ, [illegible] તું દુખ દેતો રેહચ,

૩ [illegible] [illegible] { [illegible] તે જાહેર કરતો રેહચ, [illegible] તે દુખ દેતો રેહચ,

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] { [illegible] હું જાહેર થતો [illegible] " રેહુંચ. [illegible] હું દુખી થતો રેહુંચ [illegible] "

૨ [illegible] [illegible] { [illegible] તું જાહેર થતો [illegible] " રેહચ. [illegible] તું દુખી થતો રેહચ [illegible] "

૩ [illegible] [illegible] { [illegible] તે જાહેર થતો [illegible] " રેહચ. [illegible] તે દુખી થતો રેહચ [illegible] "

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] [illegible] { [illegible] હમો જાહેર કરતા રહીએચ, [illegible] હમો દુખ દેતા રહીએચ,

૨ [illegible] [illegible] { [illegible] તમો જાહેર કરતા રેહોચ, [illegible] તમો દુખ દેતા રેહોચ,

૩ [illegible] [illegible] { [illegible] તેઓ જાહેર કરતા રેહચ, [illegible] તેઓ દુખ દેતા રેહચ,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] [illegible] { [illegible] હમો જાહેર થતા [illegible] " રહીએચ. [illegible] હમો દુખી થતા [illegible] " રહીએચ.

૨ [illegible] [illegible] { [illegible] તમો જાહેર થતા [illegible] " રેહોચ. [illegible] તમો દુખી થતા [illegible] " રેહોચ.

૩ [illegible] [illegible] { [illegible] તેઓ જાહેર થતા [illegible] " રેહચ. [illegible] તેઓ દુખી થતા [illegible] " રેહચ.

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] [illegible] " — [illegible] હુંએ જાહેર કીધું,	૧	[illegible] [illegible] " [illegible] " — [illegible] હું જાહેર થએઓ.
	[illegible] [illegible] " — [illegible] હુંએ દુખ દીધું,		[illegible] [illegible] " [illegible] " — [illegible] હું દુખી થએઓ.
૨	[illegible] [illegible] " — [illegible] તુંએ જાહેર કીધું,	૨	[illegible] [illegible] " [illegible] " — [illegible] તું જાહેર થએઓ.
	[illegible] [illegible] " — [illegible] તુંએ દુખ દીધું,		[illegible] [illegible] " [illegible] " — [illegible] તું દુખી થએઓ.
૩	[illegible] [illegible] " — [illegible] તેણે જાહેર કીધું,	૩	[illegible] [illegible] " [illegible] " — [illegible] તે જાહેર થએઓ.
	[illegible] * [illegible] " — [illegible] તેણે દુખ દીધું,		[illegible] † [illegible] " [illegible] " [illegible] " — [illegible] તે દુખી થએઓ.

* (જુઓ વનદીદાદની બીજી પરગરદ) [illegible] તેઆરે તેઓએ જમશેદની આગલ ખબર કીધી, એટલે જે [illegible] તેની સાથે પુછપરછ કીધી. (વનદી૦ ૧૯ મી પર૦) [illegible] જરતોશતે ગનામીનોને તુરત જાણ કીધી.

† (જુઓ પેહલવી વીરાફ) [illegible] તે મરદ પેલી ઓરત જે તેહના તાએબામાં રેહેલી હતી, તેણીને ને કી નહી સીખવવાથી, તથા તેહની તરફ નહી ફેરવવાને લીધે બેહશતની અંદર અશો લોકોમાં શરમ વાલો થએઓ. (દાદસતાંન પુ૦ ૧ લો) [illegible] વલી ગહઓમરદની મારફતે તે ભલુ કાંમ થઇતીં કે, તે જરતોશતનો જનમ લાવનાર થાએઓ: [illegible] વલી જરતોશતની મારફતે તે ભલુ કાંમ થઇહિ કે, તેથી સોશીઓશ જનમનારછે, અને તેનેથી સઘલો સારો વીચાર, સારૂં બોલવું અને સારૂં કરવું (દુનીઆંમાં) ચાલુ થાઇહિ.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] હમોએ જાહેર કરીદું,

[illegible] હમોએ દુખ દીધું,

૨ [illegible] તમોએ જાહેર કીધું,

[illegible] તમોએ દુખ દીધું,

૩ [illegible] તેઓએ જાહેર કીધું,

[illegible] તેઓએ દુખ દીધું,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] હમો જાહેર થએઆ.

[illegible] હમો દુખી થએઆ.

૨ [illegible] તમો જાહેર થએઆ.

[illegible] તમો દુખી થએઆ.

૩ [illegible] તેઓ જાહેર થએઆ.

[illegible] તેઓ દુખી થએઆ.

ભૂતકાલની બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] હુંએ જાહેર કીધું,

[illegible] હુંએ દુખ દીધું,

ઇ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] હું જાહેર થએઓ.

[illegible] હું દુખી થએઓ.

ઇ૦

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] હમોએ જાહેર કીધું,

[illegible] હમોએ દુખ દીધું,

ઇ૦

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] હમો જાહેર થએઆ

[illegible] હમો દુખી થએઆ.

ઇ૦

અપૂર્ણભૂત.

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] } [illegible] હું જાહેર કરતો હતો,

[illegible] } [illegible] હું દુખ દેતો હતો,

ઇ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] [illegible] } [illegible] હું જાહેર થતો હતો.

[illegible] } [illegible] હું દુખી થતો હતો.

ઇ૦

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] { [illegible] હું જાહેર કરતો હતો, [illegible] હું દુખ દેતો હતો,

ઇ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] { [illegible] હું જાહેર થતો હતો. [illegible] હું દુખી થતો હતો.

ઇ૦

પૂર્ણભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] { [illegible] હું જાહેર કરી રેહો, હું જાહેર કરી ચુકો, [illegible] હું દુખ દેઈ રેહો, હું દુખ દેઈ ચુકો,

ઇ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] { [illegible] હું જાહેર થઈ રેહો. હું જાહેર થઈ ચુકો. [illegible] હું દુખી થઈ રેહો. હું દુખી થઈ ચુકો.

ઇ૦

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] અ૦ { [illegible] હું જાહેર કરી રેહો, હું જાહેર કરી ચુકો, [illegible] હું દુખ દેઈ રેહો, હું દુખ દેઈ ચુકો,

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] અ૦ { [illegible] હું જાહેર થાઇ રેહો. હું જાહેર થાઇ ચુકો. [illegible] હું દુખી થાઈ રેહો. હું દુખી થાઈ ચુકો.

ભૂતભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ [illegible]	[illegible] હુંએ જાહેર કરીઉં હતું,	૧ [illegible]	[illegible] હું જાહેર થએઓ હતો.
	[illegible] હુંએ દુખ દીધું હતું,		[illegible] હું દુખી થએઓ હતો.
	બ૦		બ૦

વર્તમાંન ભૂત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ [illegible]	[illegible] હુંએ જાહેર કરેઉંછે,	૧ [illegible]	[illegible] હું જાહેર થએઓછું.
	[illegible] હુંએ દુખ દીધુંછે,		[illegible] હું દુખી થએઓછું.
	બ૦		બ૦

ભવીષ્યકાલનાં રૂપો વર્તમાંનકાલનાં રૂપોને મલતાંછે.

આજ્ઞાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ [illegible] ,, *[illegible]	હું જાહેર કરૂં,	૧ [illegible] ,, [illegible]	હું જાહેર થાઊં.
[illegible] ,, [illegible]	હું દુખ દેઊં,	[illegible] ,, [illegible]	હું દુખી થાઊં.

* (વન૦ ૫ર૦ ૧૧) [illegible] ઘરને હું કેહવી રીતે પાક કરૂં. (વન૦ ૫ર૦ ૨) [illegible] હું આએ તારી દુનીઆનો વધારો કરૂં.

૨ * [illegible] „ } તું જાહેર કર,	૨ [illegible] [illegible] „ [illegible] „ } તું જાહેર કર.
[illegible] [illegible] „ } તું દુખ દે,	[illegible] [illegible] „ [illegible] „ } તું દુખી થા.
૩ [illegible] તે જાહેર કરે.	૩ [illegible] [illegible] „ } તે જાહેર થાએ.
† [illegible] તે દુખ દીએ.	[illegible] [illegible] „ } તે દુખી થાએ.
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ ‡ [illegible] [illegible] „ [illegible] } હમો જાહેર કરીએ,	૧ [illegible] [illegible] „ [illegible] „ } હમો જાહેર થઈએ.
[illegible] [illegible] „ [illegible] } હમો દુખ દેઈએ.	[illegible] [illegible] „ [illegible] „ } હમો દુખી થઈએ.
૨ [illegible] તમો જાહેર કરો,	૨ [illegible] [illegible] „ } તમો જાહેર થાઓ.
[illegible] તમો દુખ દેઓ,	[illegible] [illegible] „ } તમો દુખી થાઓ.

* (વન૦ પર૦ ૨) [illegible] મારી દુનીઆંનો તું વધારો કર.

† (વન૦ પર૦ ૯) [illegible] અથોરનાંનને પાક કરે, તેની તરફથી ભલાઈ સાથની દુઆ એકે, તું પનવંત રેહજે!

‡ (દિન૦ ૪૪ મો હા.) [illegible] તમો હમારી પરવરશી એટલા વાસ્તે કરોછો કે, હમો પુન કરીએ, ઇઆને સવાબનું કામ કરીએ.

૩	[illegible] [illegible] ,,	તેઓ જાહેર કરે,	૩ [illegible] [illegible] ,, [illegible]	તેઓ જાહેર થાએ.
	[illegible] * [illegible] ,,	તેઓ દુખ દીએ,	[illegible] [illegible] ,, [illegible] ,,	તેઓ દુખી થાએ.

શ ક યા ર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

પુ०	એકવચન.		પુ०	એકવચન.	
૧	[illegible]	હું જાહેર કરૂં,	૧	[illegible] [illegible] "	હું જાહેર થાઉં.
	[illegible]	હું દુખ દેઉં,		[illegible] [illegible] "	હું દુખી થાઉં.
૨	† [illegible] [illegible] " [illegible] " [illegible]	તું જાહેર કરે, તું જાહેર કરી સકે, તું જાહેર કરજે.	૨	[illegible] [illegible] " [illegible] " [illegible] [illegible] "	તું જાહેર થાએ. તું જાહેર થાઈ સકે.
	[illegible] [illegible] " [illegible] " ‡ [illegible]	તું દુખ દીએ, તું દુખ દેઈ સકે, તું દુખ દેજે,		[illegible] [illegible] " [illegible] " [illegible] [illegible] "	તું દુખી થાએ. તું દુખી થજે.

* (દિન० અપીઆચા) [illegible] તેઓ અહુરમજદની અકલનો અને તેમજ પુનનો નાસ કરે ઇઆને (તેને) ખરાબ કરે.

† (વન० પર० ૨૨ મી) [illegible] તેથી ધણો ઓરેહમંદ તું માંસરેસપંદ મારી (પેદાએશ) નું દુખ નીવારન કરે; [illegible] તેથી તું તાપેદારીને પસંદ કરનાર મારી (પેદાએશ) નું દુખ નીવારન કરે. (દિન० હા. ૧૧) [illegible] તે હોમનાં દરત વીસે કુશેશ કરજે.

‡ (દિન० હા. ૯) [illegible] એટલેજે દરએક વસતુનું દુખ નીવારન તું કરી સકેચ.

૩ *
તે જાહેર કરે,
તે જાહેર કરી સકે,

તે દુખ દીએ,
તે દુખ દેઈ સકે,

૩
તે જાહેર થાએ.
તે જાહેર થાઈ સકે.

તે દુખી થાએ.
તે દુખી થાઈ સકે.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમો જાહેર કરીએ,
હમો જાહેર કરી સકીએ,
હમો દુખ દેઇએ,
હમો દુખ દેઈ સકીએ,

૨ તમો જાહેર કરો,
તમો જાહેર કરી સકો,
તમો દુખ દેઓ,
તમો દુખ દેઈ સકો,

૩ †
તેઓ જાહેર કરે,
તેઓ જાહેર કરી સકે,

તેઓ દુખ દીએ,
તેઓ દુખ દેઈ સકે,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમો જાહેર થાઇએ.
હમો જાહેર થાઈ સકીએ.
હમો દુખી થાઇએ.
હમો દુખી થાઈ સકીએ.

૨ તમો જાહેર થાઓ.
તમો જાહેર થાઈ સકો.
તમો દુખી થાઓ.
તમો દુખી થાઇ સકો.

૩
તેઓ જાહેર થાએ.
તેઓ જાહેર થાઇ સકે.

તેઓ દુખી થાએ,
તેઓ દુખી થાઈ સકે.

---

* (વન્દ૦ ૫૨૦ ૮ મી) … જો તેઓ તેહને પવીતરાઈ નહી આપેતો તે પોતાનાં શરીરને નેરંગે તેમજ પાંણીએ પાક કરે.

† (દીન્કર્દ૦ હા. ૪૨) … ઇઓને તે આશમોગો સવાબનું કાંમ કરવાથી અટકાવ કરી સકેચ. (વન્દ૦ ૫૨૦ ૮ મી) … ઘરને અંદર અને બાહેરથી આતશની મારફતે તેઓ જરૂર ખુશબોદાર કરે.

[illegible] ક્રીઆપદ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] / [illegible] / અ૦ / [illegible] / [illegible] { [illegible] [illegible] / [illegible] „ / [illegible] „ / [illegible] } [illegible] હું જાહેર કરી સકુંચ,

[illegible] / અ૦ / [illegible] { [illegible] [illegible] / [illegible] „ / [illegible] „ / [illegible] } [illegible] હું દુખ દેઈ સકુંચ,

ઈ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] / [illegible] „ / અ૦ / [illegible] / [illegible] „ { [illegible] [illegible] / [illegible] „ / [illegible] „ / [illegible] } [illegible] હું જાહેર થાઈ સકુંચ

[illegible] / [illegible] „ / અ૦ / [illegible] / [illegible] „ { [illegible] [illegible] / [illegible] „ / [illegible] „ / [illegible] } [illegible] હું દુખી થાઈ સકુંચ.

ઈ૦

ભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન:

1 [illegible] અ૦ [illegible] — [illegible] [illegible] — [illegible] હું જાહેર કરી સકેઓ.

[illegible] અ૦ [illegible] — [illegible] [illegible] — [illegible] હું દુખ દેઈ સકેઓ. ઈ૦

પુ૦ એકવચન.

1 [illegible] [illegible] „ અ૦ [illegible] [illegible] „ — [illegible] [illegible] — [illegible] હું જાહેર થાઈ સકેઓ.

[illegible] [illegible] „ અ૦ [illegible] [illegible] „ — [illegible] [illegible] — [illegible] હું દુખી થાઈ સકેઓ. ઈ૦

[Pahlavi] ક્રિયાપદ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાનકાલ.

પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi] [Pahlavi]
અ૦
[Pahlavi] "
હું જાહેર કરી સકું.

[Pahlavi] [Pahlavi]
અ૦
[Pahlavi] "
હું દુખ દેઈ સકું.
ઇ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] "
અ૦
[Pahlavi] "
[Pahlavi] "
હું જાહેર થાઇ સકું.

[Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] "
અ૦
[Pahlavi] "
[Pahlavi] "
હું દુખી થાઈ સકું.
ઇ૦

ભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi]
અ૦
[Pahlavi]
[Pahlavi] [Pahlavi]
અ૦
[Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] "
[Pahlavi] "
હું જાહેર કરી સકેઓ,

[Pahlavi]
અ૦
[Pahlavi]
[Pahlavi] [Pahlavi]
અ૦
[Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] "
[Pahlavi] "
હું દુખ દેઈ સકેઓ,
ઇ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi]
[Pahlavi] "
અ૦
[Pahlavi]
[Pahlavi] "
[Pahlavi] [Pahlavi]
અ૦
[Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] "
[Pahlavi] "
હું જાહેર થાઈ સકેઓ.

[Pahlavi]
[Pahlavi] "
અ૦
[Pahlavi]
[Pahlavi] "
[Pahlavi] [Pahlavi]
અ૦
[Pahlavi] [Pahlavi]
[Pahlavi] "
[Pahlavi] "
હું દુખી થાઇ સકેઓ.
ઇ૦

[Pahlavi] ક્રિયાપદને લગતું રૂપાખ્યાપનં.

વર્તમાનકાલ.

પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi]
અ૦
[Pahlavi]
[Pahlavi] [Pahlavi]
હુંએ જાહેર કરવું જોઇએ,

પુ૦ એકવચન.

૧ [Pahlavi]
[Pahlavi] "
અ૦
[Pahlavi]
[Pahlavi] "
[Pahlavi] [Pahlavi]
હુંએ જાહેર થવું જોઇએ.

[illegible] / અ૦ / ॥[illegible] } [illegible] — હુંએ દુખ દેવું જોઇએ,

[illegible] / [illegible] " / અ૦ / ॥[illegible] / ॥[illegible] " } [illegible] — હુંએ દુખી થવું જોઇએ

ભૂત કાલ.

પુ૦ એકવચન. પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] / અ૦ / ॥[illegible] } [illegible] — હુંએ જાહેર કરવું પડીઉં, મને જાહેર કરવું પડીઉં,

૧ [illegible] / [illegible] " / અ૦ / ॥[illegible] / ॥[illegible] " } [illegible] — મને જાહેર થવું પડીઉં.

[illegible] / અ૦ / ॥[illegible] } [illegible] — હુંએ દુખ દેવું પડીઉં, મને દુખ દેવું પડીઉં,

[illegible] / [illegible] " / અ૦ / ॥[illegible] / ॥[illegible] " } [illegible] — મને દુખી થવું પડીઉં.

ઇ૦ ઇ૦

શંસ્યાર્થ.

વર્તમાનકાલ.

પુ૦ એકવચન. પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] / [illegible] " } હું જાહેર કરૂં,

૧ [illegible] / [illegible] " / [illegible] " } હું જાહેર થાઉં.

[illegible] / [illegible] " } હું દુખ દેઉં,

[illegible] / [illegible] " / [illegible] " } હું દુખી થાઉં.

૨ [illegible] / [illegible] " } તું જાહેર કરે,

૨ [illegible] / [illegible] " } તું જાહેર થાએ.

[illegible] / [illegible] " } તું દુખ દીએ,

[illegible] / [illegible] " } તું દુખી થાએ.

૩ [illegible] તે જાહેર કરે, ૩ [illegible] / [illegible] „ / [illegible] „ } તે જાહેર થાએ.

[illegible] તે દુખ દીએ, † [illegible] / [illegible] „ / [illegible] „ } તે દુખી થાએ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ [illegible] / [illegible] „	હમો જાહેર કરીએ,	૧ [illegible] / [illegible] „ / [illegible] „	હમો જાહેર થાઇએ.
[illegible] / [illegible] „	હમો દુખ દેઇએ,	[illegible] / [illegible] „ / [illegible] „	હમો દુખી થઇએ.
૨ [illegible] / [illegible] „	તમો જાહેર કરો,	૨ [illegible] / [illegible] „	તમો જાહેર થાઓ.
[illegible] / [illegible] „	તમો દુખ દેઓ,	[illegible] / [illegible] „	તમો દુખી થાઓ.
૩ [illegible] / [illegible] „ / [illegible] „	તેઓ જાહેર કરે,	૩ [illegible] / [illegible] „	તેઓ જાહેર થાએ.
[illegible] / [illegible] „ / [illegible] „	તેઓ દુખ દીએ,	[illegible] / [illegible] „	તેઓ દુખી થાએ.

† (વ૦ ૯ મી ૫૨૦) [illegible] તેથી દરજ કેમ ૨૬ થાએ, ઇઆને તેહને આન્જેજ કેમ કરાએ.

ભૂત કાલ.

પુ૦ એકવચન.

૧ " "
હુંએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
હુંએ દુઃખ દીધું, દેત, દીધું હોત,

૨
તુંએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
તુંએ દુઃખ દીધું, દેત, દીધું હોત,

૩ " "
તેણે જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
તેણે દુઃખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ " "
હમોએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
હમોએ દુઃખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

૨
તમોએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત.
તમોએ દુઃખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

૩ " "
તેઓએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
તેઓએ દુઃખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

પુ૦ એકવચન.

૧ " "
હું જાહેર થએઓ, હોત, થાત.
હું દુખી થએઓ, હોત, થાત.

૨
તું જાહેર થએઓ, હોત, થાત.
તું દુખી થએઓ, હોત, થાત.

૩ " "
તે જાહેર થએઓ, હોત, થાત.
તે દુખી થએઓ, હોત, થાત.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ " "
હમો જાહેર થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
હમો દુખી થએઆ, થએઆ હોત, થાત.

૨
તમો જાહેર થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
તમો દુખી થએઆ, થએઆ હોત, થાત.

૩ " "
તેઓ જાહેર થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
તેઓ દુખી થએઆ, થએઆ હોત, થાત.

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] હુંએ જાહેર કીધું, કીધું હોત, કરત,
[illegible] [illegible] હુંએ દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

૨ [illegible] [illegible] તુંએ જાહેર કીધું, કીધું હોત, કરત,
[illegible] [illegible] તુંએ દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

૩ [illegible] [illegible] તેણે જાહેર કીધું, કીધું હોત, કરત,
[illegible] તેણે દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] હું જાહેર થએઓ, થએઓ હોત, થાત.
[illegible] "
[illegible] "
[illegible] [illegible] હું દુખી થએઓ, થએઓ હોત, થાત.
[illegible] "
[illegible] "

૨ [illegible] [illegible] તું જાહેર થએઓ.
[illegible] [illegible] તું દુખી થએઓ, થએઓ હોત, થાત.
[illegible] "
[illegible] "

૩ [illegible] [illegible] તે જાહેર થએઓ, ઇ૦
[illegible] તે દુખી થએઓ, થએઓ હોત, થાત.
[illegible] "
[illegible] "

પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમોએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
હમોએ દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત

૨ તમોએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
તમોએ દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત.

૩ તેઓએ જાહેર કીધું, કીધું હોત, કરત,
તેઓએ દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ હમો જાહેર થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
હમો દુખી થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
"
"

૨ તમો જાહેર થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
તમો દુખી થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
"
"

૩ તેઓ જાહેર થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
તેઓ દુખી થએઆ, થએઆ હોત, થાત.
"
"

આશીરવાદાર્થ.

સકર્મક.

જાહેર કરજો,

દુખ દેજો,

અકર્મક.

જાહેર થજો.

દુખી થજો.

કૃદંત.

ક્રિયાવાચક, } જાહેર કરવું, } જાહેર થવું.

જાહેર કરાંણુ, જાહેરાત, જાહેરી.

} દુખી કરવું, } દુખી થવું.

દુખ કરાંણુ, દુખીઆરાપણું.

કર્તૃવાચક, } જાહેર કરનાર, } જાહેર થનાર.

જાહેર કરતાં, કરતો, } જાહેર થતાં, થતો.

} દુખ દેનાર, } દુખી થનાર.

દુખ દેતાં, } દુખી થતાં, દુખી થતો.

કર્મવાચક, જાહેર કરેલું, જાહેર થએલો.

} દુખ દીધેલું, } દુખી થએલો.

પ્રયોજક ક્રિયાપદ.

તથા ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાન કાલ.

ઈરાની.		સેમીટીક.	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું વરસાવિં,	૧	હું પોંહચાડું.
૨	તું વરસાવે,	૨	તું પોંહચાડે.
૩	તે વરસાવે,	૩	તે પોંહચાડે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હમો વરસાવીએ,	૧	[illegible] હમો પોંહચાડીએ.
૨	[illegible] તમો વરસાવો,	૨	[illegible] તમો પોંહચાડો.
૩	[illegible] / [illegible] તેઓ વરસાવે,	૩	[illegible] / [illegible] તેઓ પોંહચાડે.

અપૂર્ણ વર્તમાન.

ઈ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] [illegible] હું વરસાઊંછું,	૧	[illegible] [illegible] હું પોંહચાડુંછું.
૨	[illegible] [illegible] તું વરસાવેછે,	૨	[illegible] [illegible] તું પોંહચાડેછે.
૩	[illegible] [illegible] તે વરસાવેછે,	૩	[illegible] [illegible] તે પોંહચાડેછે.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] [illegible] હમો વરસાવીએછે,	૧	[illegible] [illegible] હમો પોંહચાડીએછે.
૨	[illegible] [illegible] તમો વરસાવોછો,	૨	[illegible] [illegible] તમો પોંહચાડોછો.
૩	[illegible] / [illegible] ,, [illegible] તેઓ વરસાવેછે,	૩	[illegible] / [illegible] ,, [illegible] તેઓ પોંહચાડેછે.

ભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] હુંએ વરસાવીઉં,

૨ [illegible] તુંએ વરસાવીઉં,

૩ [illegible] તેણે વરસાવીઉં,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] હમોએ વરસાવીઉં,

૨ [illegible] તમોએ વરસાવીઉં,

૩ [illegible] તેઓએ વરસાવીઉં,

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] હુંએ પોંહચાડીઉં.

૨ [illegible] તુંએ પોંહચાડીઉં.

૩ [illegible] તેણે પોંહચાડીઉં.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] હમોએ પોંહચાડીઉં.

૨ [illegible] તમોએ પોંહચાડીઉં.

૩ [illegible] તેઓએ પોંહચાડીઉં.

ભૂતકાલની બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] હુંએ વરસાવીઉં,

૨ [illegible] [illegible] તુંએ વરસાવીઉં,

૩ [illegible] [illegible] તેણે વરસાવીઉં,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] [illegible] હમોએ વરસાવીઉં,

૨ [illegible] [illegible] તમોએ વરસાવીઉં,

૩ [illegible] [illegible] તેઓએ વરસાવીઉં,

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] હુંએ પોંહચાડીઉં.

૨ [illegible] [illegible] તુંએ પોંહચાડીઉં.

૩ [illegible] [illegible] તેણે પોંહચાડીઉં.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] [illegible] હમોએ પોંહચાડીઉં.

૨ [illegible] [illegible] તમોએ પોંહચાડીઉં.

૩ [illegible] [illegible] તેઓએ પોંહચાડીઉં.

અપૂર્ણભૂત.

વરસાવતો હતો,　　　　પોંહચાડતો હતો.

પૂર્ણભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.　　　　પુ૦ એકવચન.

૧ " હું વરસાવી રેહો,　　　　૧ " હું પોંહચાડી રેહો.

૨ " તું વરસાવી રેહો,　　　　૨ " તું પોંહચાડી રેહો.

૩ " તે વરસાવી રેહો,　　　　૩ " તે પોંહચાડી રેહો.

પુ૦ અનેકવચન.　　　　પુ૦ અનેકવચન.

૧ " હમો વરસાવી રેહા,　　　　૧ " હમો પોંહચાડી રેહા.

૨ " તમો વરશાવી રેહા,　　　　૨ " તમો પોંહચાડી રેહા.

૩ " તેઓ વરસાવી રેહા.　　　　૩ " તેઓ પોંહચાડી રેહા.

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.　　　　પુ૦ એકવચન.

૧ હું વરસાવી રેહો, " ૬૦　　　　૩ હું પોંહચાડી રેહો " ૬૦

ભૂતભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible] [illegible] / [illegible] "	[illegible] હુંએ વરસાવીઉં હતું.	૧	[illegible] [illegible] / [illegible] "	[illegible] હુંએ પોંહચાડીઉં હતું.
૨	[illegible] [illegible] / [illegible] "	[illegible] તુંએ વરસાવીઉં હતું.	૨	[illegible] [illegible] / [illegible] "	[illegible] તુંએ પોંહચાડીઉં હતું.
૩	[illegible] [illegible] / [illegible] "	[illegible] તેણે વરસાવીઉં હતું.	૩	[illegible] [illegible] / [illegible] "	[illegible] તેણે પોંહચાડીઉં હતું.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[illegible] [illegible] / [illegible] "	[illegible] હમોએ વરસાવીઉં હતું.	૧	[illegible] [illegible] / [illegible] "	[illegible] હમોએ પોંહચાડીઉં હતું.
૨	[illegible] [illegible] / [illegible] "	[illegible] તમોએ વરસાવીઉં હતું.	૨	[illegible] [illegible] / [illegible] "	[illegible] તમોએ પોંહચાડીઉં હતું.
૩	[illegible] [illegible] / [illegible] "	[illegible] તેઓએ વરસાવીઉં હતું.	૩	[illegible] [illegible] / [illegible] "	[illegible] તેઓએ પોંહચાડીઉં હતું.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible] / [illegible] / [illegible]	[illegible] [illegible] હુંએ વરસાવીઉં હતું. / [illegible] " ઇ૦	૧	[illegible] / [illegible] / [illegible]	[illegible] [illegible] હુંએ પોંહચાડીઉં હતું. / [illegible] " ઇ૦

વર્તમાન ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible]	[illegible] [illegible] હુંએ વરસાવીઉંછે.	૧	[illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible]	[illegible] [illegible] હુંએ પોંહચાડીઉંછે.

પુ૦	પેહલવી	
૨	[illegible]	[illegible] તુંએ વરસાવીઉછે,
૩	[illegible]	[illegible] તેણે વરસાવીઉછે,

પુ૦	પેહલવી	
૨	[illegible]	[illegible] તુંએ પોંહચાડીઉછે.
૩	[illegible]	[illegible] તેણે પોંહચાડીઉછે.

પુ૦ અનેકવચન. પુ૦ અનેકવચન.

પુ૦	પેહલવી	
૧	[illegible]	[illegible] હમોએ વરસાવીઉછે,
૨	[illegible]	[illegible] તમોએ વરસાવીઉછે.
૩	[illegible]	[illegible] તેઓએ વરસાવીઉછે,

પુ૦	પેહલવી	
૧	[illegible]	[illegible] હમોએ પોંહચાડીઉછે.
૨	[illegible]	[illegible] તમોએ પોંહચાડીઉછે.
૩	[illegible]	[illegible] તેઓએ પોંહચાડીઉછે.

ભવીષયકાલનાં રૂપો વર્તમાંનકાલનાં રૂપોને મલતાંછે.

આજ્ઞાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦ એકવચન. પુ૦ એકવચન.

પુ૦	પેહલવી	
૧	[illegible]	હું વરસાઉં,

પુ૦	પેહલવી	
૧	[illegible]	હું પોંહચાડું.

૨ * [illegible] / [illegible] } તું વરસાવ,	૨ [illegible] / [illegible] } તું પોંહચાડ.
૩ † [illegible] તે વરસાવે,	૩ [illegible] તે પોંહચાડે.
પુ૦ અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧ [illegible] / [illegible] } હમો વરસાવીએ,	૧ [illegible] / [illegible] „ / [illegible] } હમો પોંહચાડીએ.
૨ [illegible] તમો વરસાવો,	૨ [illegible] તમો પોંહચાડો.
૩ ‡ [illegible] / [illegible] } તેઓ વરસાવે,	૩ [illegible] / ‡ [illegible] } તેઓ પોંહચાડે.

શક્યાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

ઈ૦	સે૦
પુ૦ એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧ [illegible] હું વરસાઊં, હું વરસાવી સકું,	૧ [illegible] હું પોંહચાડું.

* (ઈજી૦ હા. ૩૩ મો) [illegible] ઓ સાહેબ ભલાં મનની મારફતે તું મને વધાર ઈમાને મને વધારે ખુશાવતો કર. (વન૦ પર૦ ૨) [illegible] તેમાં ફરસંગની હદવેર એકદમ પાંણીને આગલ ચલાવ.

† (ઈજી૦ હા. ૧૦ મો) [illegible] સ્તુતી કરંછું વાદલી અને વરસાદની જે ઉનચા પાહડો ઉપર તારી જાતને વધારે.

‡ (ઈજી૦ હા. ૩૩ મો) [illegible] કે અહુરમજદ અને સફંદારમદ નકી કરાવે. (વન૦ ૮ પર૦) [illegible] તરંણવાર તેહને તે રસતાઓમાં ચલાવે.

૨ [Pahlavi]	તું વરસાવે,	૨ [Pahlavi]	તુ પોંહચાડે.
[Pahlavi] „	તું વરસાવી સકે,	[Pahlavi] „	તું પોંહચાડી સકે.
[Pahlavi] „	તું વરસાવજે,	[Pahlavi] „	તું પોંહચાડજે.
[Pahlavi] „		[Pahlavi] „	
[Pahlavi] [Pahlavi]		[Pahlavi] [Pahlavi]	
૩ [Pahlavi] [Pahlavi] — [Pahlavi]		૩ [Pahlavi] [Pahlavi] — [Pahlavi]	
[Pahlavi]	તે વરસાવે,	[Pahlavi]	તે પોંહચાડે.
[Pahlavi] „	તે વરસાવી સકે,	[Pahlavi] „	તે પોંહચાડી સકે.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ [Pahlavi] [Pahlavi]	હમો વરસાવીએ, હમો વરસાવી સકીએ,	૧ [Pahlavi] [Pahlavi]	હમો પોંહચાડીએ હમો પોંહચાડી સકીએ.
૨ [Pahlavi]	તમો વરસાવો,	૨ [Pahlavi]	તમો પોંહચાડો.
[Pahlavi] [Pahlavi]	તમો વરસાવી સકો,	[Pahlavi] [Pahlavi]	તમો પોંહચાડી સકો.
૩ [Pahlavi] [Pahlavi] — [Pahlavi]		૩ [Pahlavi] [Pahlavi] — [Pahlavi]	
[Pahlavi] „	તેઓ વરસાવે,	[Pahlavi] „	તેઓ પોંહચાડે,
[Pahlavi] „	વરસાવી સકે,	[Pahlavi] „	પોંહચાડી સકે.
[Pahlavi] „		[Pahlavi] „	
[Pahlavi] „		[Pahlavi] „	
[Pahlavi] „		[Pahlavi] „	
[Pahlavi] „		[Pahlavi] „	

શકયાર્થ.

[Pahlavi] ક્રિયાપદના સેગાઓ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાનકાલ.

ઈ૦ એકવચન.

પુ૦
૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] ,, / [Pahlavi] / [Pahlavi] } [Pahlavi] હું વરસાવી સકુંચ, ઈ૦

સે૦ એકવચન.

પુ૦
૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] ,, / [Pahlavi] / [Pahlavi] } [Pahlavi] હું પોંહચાડી સકુંચ. ઈ૦

ભૂતકાલ.

ઈ૦ એકવચન.

પુ૦
૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] / [Pahlavi] } [Pahlavi] હું વરસાવી સકેઓ, ઈ૦

સે૦ એકવચન.

પુ૦
૧ [Pahlavi] અ૦ [Pahlavi] { [Pahlavi] / [Pahlavi] } [Pahlavi] હું પોંહચાડી સકેઓ. ઈ૦

ભવીષયકાલના રૂપો વર્તમાંનને લગતાંછે.

શકયાર્થ.

[illegible] ક્રિયાપદના સેગાઓ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

ઈ૦

પુ૦ એકવચન.

[illegible] અ૦ [illegible} — [illegible] હુંએ વરસાવવું જોઇએ, ઈ૦

સે૦

પુ૦ એકવચન.

[illegible] અ૦ [illegible] — [illegible] હુંએ પોંહચાડવું જોઇએ. ઈ૦

ભૂતકાલ.

પુ૦ એકવચન.

[illegible] અ૦ [illegible] — [illegible] મને વરસાવવું પડીઊં, ઈ૦

પુ૦ એકવચન.

[illegible] અ૦ [illegible] — [illegible] મને પોંહચાડવું પડીઊં. ઈ૦

ભવીશ્યકાલનાં રૂપ વર્તમાંનને લગતાંછે.

શં સ્યા ર્થ.

વર્તમાનકાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[Pahlavi] / [Pahlavi] „	હું વરસાઊં,	૧	[Pahlavi] / [Pahlavi] „	હું પોંહચાડું.
૨	[Pahlavi] / [Pahlavi] „	તું વરસાવે,	૨	[Pahlavi] / [Pahlavi] „	તું પોંહચાડે.
૩	* [Pahlavi] / [Pahlavi]	તે વરસાવે,	૩	[Pahlavi] / [Pahlavi]	તે પોંહચાડે.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[Pahlavi] / [Pahlavi] „	હમો વરસાવીએ,	૧	[Pahlavi] / [Pahlavi] „	હમો પોંહચાડીએ.
૨	[Pahlavi] / [Pahlavi] „	તમો વરસાવો,	૨	[Pahlavi] / [Pahlavi] „	તમો પોંહચાડો.
૩	[Pahlavi]	તેઓ વરસાવે,	૩	† [Pahlavi]	તેઓ પોંહચાડે.

---

* (વન્દ૦ પર૦ ૫) [Pahlavi] ઘાતકી જેમ સ્તાંન જાએ અને પવન જમીનને જલદીથી સુકવે.

† (વન્દ૦ પર૦ ૬) [Pahlavi] તે હાડકાંઓને લેઇ જાઇને તેઓ પાંણી અને ઝાડ પાંન ઉપર પોંહચાડે.

ભૂતકાલ.

ઈ૦

પુ૦ એકવચન.

૧ હુંએ વરસાવીઉં,
હુંએ વરસાવીઉં હોત, હોએ,
હું વરસાવત,

૨ તુંએ વરસાવીઉં,
તુંએ વરસાવીઉં હોત, હોએ,
તું વરસાવત,

૩ તેણે વરસાવીઉં,
તેણે વરસાવીઉં હોત, હોએ,
તે વરસાવત,

સે૦

પુ૦ એકવચન.

૧ હુંએ પોહચાડીઉં.
હુંએ પોહચાડીઉં હોત, હોએ.
હું પોહચાડત.

૨ તુંએ પોહચાડીઉં.
તુંએ પોહચાડીઉં હોત, હોએ.
તું પોહચાડત.

૩ તેણે પોહચાડીઉં.
તેણે પોહચાડીઉં હોત, હોએ.
તે પોહચાડત.

પુ૦		અનેકવચન.
૧	"	[illegible]
		હમોએ વરસાવીઉં,
		હમોએ વરસાવીઉં હોત, હોએ,
		હમો વરસાવત,
૨	[illegible] [illegible]	[illegible]
	[illegible] "	તમોએ વરસાવીઉં,
	[illegible] "	તમોએ વરસાવીઉં હોત, હોએ,
	[illegible] "	તમો વરસાવત,
	[illegible] "	
૩	"	[illegible]
		તેઓએ વરસાવીઉં,
		તેઓએ વરસાવીઉં હોત, હોએ,
		તેઓ વરસાવત,

પુ૦		અનેકવચન.
૧	"	[illegible]
		હમોએ પોહચાડાઉં.
		હમોએ પોહચાડાઉં હોત, હોએ.
		હમો પોહચાડત.
૨	[illegible] [illegible]	[illegible]
	[illegible] "	તમોએ પોહચાડાઉં.
	[illegible] "	તમોએ પોહચાડાઉં હોત, હોએ.
	[illegible] "	તમો પોહચાડત.
	[illegible] "	
૩	"	[illegible]
		તેઓએ પોહચાડાઉં.
		તેઓએ પોહચાડાઉં હોત, હોએ.
		તેઓ પોહચાડત.

બીજી રીત.

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] { હુંએ વરસાવીદ,
[illegible] " હુંએ વરસાવીદ હોત, હોએ,
[illegible] " હું વરસાવત,

૨ [illegible] [illegible] { તુંએ વરસાવીદ,
[illegible] " તુંએ વરસાવીદ હોત, હોએ,
તું વરસાવત,

૩ [illegible] [illegible] { તેણે વરસાવીદ,
તેણે વરસાવીદ હોત, હોએ,
તે વરસાવત.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] [illegible] { હમોએ વરસાવીદ,
[illegible] " હમોએ વરસાવીદ હોત (અ૦) હોએ,
હમો વરસાવત,

૨ [illegible] [illegible] { તમોએ વરસાવીદ,
[illegible] " તમોએ વરસાવીદ હોત (અ૦) હોએ,
તમો વરસાવત,

૩ [illegible] [illegible] { તેઓએ વરસાવીદ,
[illegible] " તેઓએ વરસાવીદ હોત (અ૦) હોએ,
તેઓ વરસાવત,

પુ૦ એકવચન.

૧ [illegible] [illegible] { હુંએ પોંહચાડીદ.
[illegible] " હુંએ પોંહચાડીદ હોત, હોએ.
[illegible] " હું પોંહચાડત.

૨ [illegible] [illegible] { તુંએ પોંહચાડીદ.
[illegible] " તુંએ પોંહચાડીદ હોત, હોએ.
તું પોંહચાડત.

૩ [illegible] [illegible] { તેણે પોંહચાડીદ.
તેણે પોંહચાડીદ હોત, હોએ.
તે પોંહચાડત.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [illegible] [illegible] { હમોએ પોંહચાડીદ.
[illegible] " હમોએ પોંહચાડીદ હોત (અ૦) હોએ.
હમો પોંહચાડત.

૨ [illegible] [illegible] { તમોએ પોંહચાડીદ.
[illegible] " તમોએ પોંહચાડીદ હોત (અ૦) હોએ.
તમો પોંહચાડત.

૩ [illegible] [illegible] { તેઓએ પોંહચાડીદ.
[illegible] " તેઓએ પોંહચાડીદ હોત (અ૦) હોએ
તેઓ પોંહચાડત.

આ શી ર વા દા ર્થ.

	ઈ૦		સે૦
[illegible]	વરસાવજો,	[illegible]	પોંહચાડજો,

કૃ દં ત.

		ઈ૦		સે૦
કર્તૃવાચક,	[illegible]	વરસાવતું, તો, તી, તાં,	[illegible]	પોંહચાડતું, તો, તી, તાં.
	[illegible]	વરસાવનાર,	[illegible]	પોંહચાડનાર.
કર્મવાચક,	[illegible]	વરસાવેલું,	[illegible]	પોંહચાડેલું.
ક્રિયાવાચક,	[illegible]	વરસાવત, વરસાવણી,	[illegible]	પોંહચાડણ. પોંહચાડણી.
	[illegible]	વરસાવવું,	[illegible]	પોંહચાડવું.

શકય ભેદ અથવા કર્મણી વાચ્ય.

૨૧૬. હુંએ ૧૨૮ મી કલમમાં ઊભયવિધ ક્રિયાપદનાં મથાલાં હેઠલ કર્મણી વાચક રૂપનું વર્ણન કરીઊંછે, અને અતરે તેહનું રૂપાખ્યાપણ આપુંછું; તેહની આગમચ હુંએ જણાવવું જોઈએ છે કે કર્મણી વાચયં ક્રિયાપદનું સામાન્ય રૂપ જેમ સકર્મક તેમજ અકર્મક ક્રિયાપદનાં ધાતુને [illegible] યૈદન, પ્રત્ય લાગીને બનેછે. જેમકે; [illegible] સ્પુખ્તન, ઢાંકવું; તેહનું [illegible] સ્પુઝ્યૈદન, ઢંકાવું; [illegible] વરજીદન, એખતીઆર કરવું; તેહનું [illegible], વરઝ્યૈદન, એખતીઆર કરાવું; [illegible] જહૂન્તન, થવું; તેહનું [illegible] જહૂન્યૈદન, થવાવું; [illegible] અમૂન્તન, સુવું; તેહનું

[illegible] હમૂંન્યૈદન, સુવાવું. આએ કર્મણી વાચ્યંનાં સામા નીઅ રૂપને છેડે આવેલા [illegible] કાહાડી નાંખવાથી તેહનું જે રૂપ રેહછે, તે ભૂત, વર્તમાંન અને ભવીષ્ય, એ તરંણે કાલના અર્થને સારૂં વ પરાએલુંછે. જેમકે; [illegible] [1] ૨ સ્પોઝ્યેદ્, હું ઢંકાએઓ; [illegible] સ્પુઝ્યેદ, તે ઢંકાએચ, અથવા તે ઢંકાસે. આએ કર્મણી વાચ્યંને લગતી [illegible] ય, વર્તમાંન અને ભવિષ્ય કાલની અંદર તરીજા પુરૂષ એક તથા અનેકવચનના સેગાઓમાં વારેઘડીએ મ લેછે; પણ પેહલ્લા અને બીજા પુરૂષના સેગાઓની અંદર તેહનું વપરાંણ મુતલક મલતું નથી, અને તેહને બદલે ઘણું કરીને ભૂત કૃદંત ની પાસે [illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદના વર્તમાંન અથવા ભવીષ્ય ને લગતા પેહલ્લા તથા બીજા પુરૂષના સેગાઓ વપરાએલા મલેછે.

[illegible] સ્પુઝ્યૈદન, ઢંકાવું; તથા [illegible] માઈતુન્યૈદન, મરાવું; ક્રિયાપદોનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

ઢં૦			સે૦		
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧*	[illegible]	હું ઢંકાઉં,	૧	[illegible]	હું મરાઉં.
૨	[illegible]	તું ઢંકાએ,	૨	[illegible]	તું મરાએ.

* ભૂત કૃદંતને બદલે નાંમને તરીજી વીભકતી લાગીને કર્મણી વાચક રૂપને લગતા કેટલાએક સેગાઓ વપરાએલા મલેછે. જેમકે; (વ૦ ૫૨૦ ૩) [illegible] એટલેકે સઘલા બુરા વીચારો, બુરા વચનો અને બુરાં કાંમોથી હું પસતાઉંચ. [illegible] હેવા વીચારથી તે પસતાએ કે હવેથી આગલ ગુનાહ નહી કરૂં.

૩ † [illegible]	તે ટંકાએ,	૩ ‡ [illegible]	તે મરાએ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ [illegible]	હમો ટંકાઇએ,	૧ [illegible]	હમો મરાઇએ.
૨ [illegible]	તમો ટંકાઓ,	૨ [illegible]	તમો મરાઓ.

† (દાદ૦ પુ૦ ૩૭ મી) [illegible] અથો ફ્રેરોહરોની ઇજશને તે પવીતર જગોમાં ઇજીએ (ઇઆને કરાઇ એકે) કે. જે દરેમેહરનું મકાંન તે શુ જરેહાં રવાંનને વધારે નજદીકનું હોએ. કેટલીએક વેલા બૂતકાલના સેગાની પાસે [illegible] પેદ, જોડાઇને આવેછે. જેમકે; (દાદ૦ પુ૦ ૧૬) [illegible] તેથી શરીરનું ભલું કરવા સારૂં તેઓ તે શરીરને તેહની જગોએ કરે (ઇઆને મેલે), કે (તાંહાં) તે બદન તેને લગતા સબબને માટે ચારાએ.

‡ (વન૦ ૭ મી ૫૨૦) [illegible] સઘલી જગો એ તે મારેલા થાએ (ઇઆને મરાએ.) [illegible] (દીન૦) તેઓની રાહ રસમ કે મારગની ખરાબ મતલબના સંબંધથી, બોદાઇ માનને આડે આવવાને લીધે, અને તેમજ આદમીઓનું શતરૂપણું કરવાને લીધે, આદમીઓ નાં સઘલાં નોકસાંન તથા ઇજા તરીકે કેહવાએછે. [illegible] (દીન૦ ૬ ૬૦) જે કાંઈ સહમજાએછે, તે જાતી બુઠીએ સહમજાએછે. કોઈ કોઈ ઇમલાઓમાં [illegible] ને બદલે [illegible] ય, નો આકાર મલેછે, જેમકે (બુન૦) [illegible] જે કાંઈ જીનદગી ગુજારવાને માટે પેદા થતી યોગીઅ વસતુછે, તે જમીનમાં રોપ સુકાએય ને લોકો (તેનાં) ફલ ટોડય તેછે. જેમકે ઘહું, જવ, ચોખા અને તે વ ગેરે બીજા એજ પરમાંણેના તરેહવાર જવ અને ચણાને લગતા દાના, જેને લોકો અનાજને નામે બોલેછે.

૩ * [illegible]	તેઓ ઢંકાએ,	૩ [illegible]	તેઓ મરાએ.

અપૂર્ણ વર્તમાન.

પુ૦ એકવચન.		પુ૦ એકવચન.	
૧ [illegible]	હું ઢંકાઉંછું,	૧ [illegible]	હું મરાઉંછું.
૨ [illegible]	તું ઢંકાએછે,	૨ [illegible]	તું મરાએછે.
૩ † [illegible]	તે ઢંકાએછે,	૩ [illegible]	તે મરાએછે.

---

* (દાદ૦ ૩૨ મી પુ૦) [illegible] (ગુનેહગારોને) તેઓના તે ગુનાહથી કપાવા તથા ધોવાવાએ કરી, તથા તે એકસરખા તરીકાએ દોજખી રવાનીનો ગુનાહ સાફ થવાને લીધે, સઘલા બદ વીચારના દરૂજો દુખ પામેલા થાસે તથા ઘભરાસે. [illegible] એ પરમાણેના મારગથી, તે સરવેથી સરસ રેહમતના સાહેબની દયાલુ બખશેશની મારફતે, તેઓ મારી મેલવાએલા થાસે. (જામ૦) [illegible] ભલી દીન વાલાઓ જુદદીનોમાં હેવી રીત મેલાસે કે, જુદદીનને લગતામાંથી ભલી દીનને લગતો (શખસ) ઓલખાસે નહી. (અશેમ. સ્તુત.) [illegible] એટલેજે તે સઘલાઓ વખાણાએચ. (દીન૦ ૬ ૬૦) [illegible] તેથી સઘલી જગોએ ઘણા દેવ મારેલા થાએચ (દેઓને મરાએચ.)

† (દીન૦ ૪ ૬૦) [illegible] જેમ આલમ પાકીજગીથી (પાક ખોદાતાલાને) પસંદ પડતીછે, અને તેહની સાંમણેથી દરૂજની સઘલી આલુદગી ટલેછે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] } હમો ઢંકાઇએ છઇએ,	૧	[illegible] } હમોમરાઇએ છઇએ.
૨	[illegible] } તમો ઢંકાઓછો,	૨	[illegible] } તમો મરાઓછો.
૩	[illegible] } તેઓ ઢંકાએછે,	૩	[illegible] } તેઓ મરાએછે.

રીતી વર્તમાન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] } હું ઢંકાતો રેહું,	૧	[illegible] } હું મરાતો રેહું.
૨	[illegible] } તું ઢંકાતો રેહ,	૨	[illegible] } તું મરાતો રેહ.
૩	*[illegible] } તે ઢંકાતો રેહ,	૩	[illegible] } તે મરાતો રેહ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] } હમો ઢંકાતા રહીએ,	૧	[illegible] } હમો મરાતા રહીએ
૨	[illegible] } તમો ઢંકાતા રેહો,	૨	[illegible] } તમો મરાતા રેહો.
૩	[illegible] } તેઓ ઢંકાતા રેહ,	૩	[illegible] } તેઓ મરાતા રેહ.

---

* (દીન૦ ૪ દફ૦) [illegible] હમણાં કરાતું રેહછે, તે દાંનાઇને મલતુંછે કે નહી ? જોકે રીતી વર્તમાંનને સારૂં કાએદાસર [illegible] ને મલતો સેગો ઉપલા વાકયમાં મલિઓછે, તેમ ઘણે ઠેકાણે તે કર્મણી વાચક ભૂત કૃદંતના સેગા સાથે આપણને મલતો નથી; પણ તેહને બદલે સાદા ભૂત કૃદંતને [illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદના વર્તમાંનના સેગાઓ લાગીને બનેલો મલેછે. જેમકે; (વન૦ પર૦ ૫) [illegible] દરવંનદોનાં અંધારાં મકાંનને (દોજખને) તે પુરેછે. એટલેજે તે જગોમાં તેહની પુરણી કરાતી રેહછે.

ભૂતકાલ.

દં૦		મ૦	
* [illegible]	ઢંકાએઓ,	[illegible]	મરાએઓ.
[illegible]		[illegible] "	
[illegible] [illegible]		[illegible] [illegible]	
[illegible] "		[illegible] "	

ભૂતવર્તમાન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ †[illegible] [illegible]	હું ઢંકાએઓછું,	૧ [illegible] [illegible]	હું મરાએઓછું.
[illegible] "		[illegible] "	
[illegible] "		[illegible] "	
[illegible] "		[illegible] "	
[illegible] "		[illegible] "	
૨ [illegible] [illegible]	તું ઢંકાએઓછે,	૨ [illegible] [illegible]	તું મરાએઓછે.
[illegible] "		[illegible] "	
[illegible] "		[illegible] "	
[illegible] "		[illegible] "	

* (દાદ૦ દીન૦) [illegible] કાગલના કોઈબી તરેહના સવાલનો જવાબ હેવો હોએ કે, જેમાં કાંઈ નહી હોએ; તો તે બાબતને (આગલ) લખાએઆ જેવી હોવાને લીધે હું પડતી મેલસ. (દીન૦ ૪ ૬૦) [illegible] બીજો તાબેદાર અશેવેહસત, જેની મારફતે અહુરમજદથી બેહમનને હસતી મેલવવાને લગતી તાબે દારી થવાઈ. (દએ૦ નેમો. સ્પ૦.) [illegible] જેઆરે તેહનીથી બેહમન અપાએઓ, તેઆરે તેણે જે કાંઈ કીધું તે બેહમનની પુછપરછથી કીધું.

† (દીન૦ ૬ ૬૦) [illegible] દરવંદ આદમી (જેઆરે) સહમન્જેછે કે હું ઠગાઈઉંછું તેઆરે તે (પોતાનાં) રવાંનને સારૂં રદન કરતું થાએચ. (દએ૦ હા. ૯ મો.) [illegible] મીનો લોકોને લગતી પેદાએશ મેંથી ઘણો ફતેહમંદ તું અપાએલોછે. (ઇઆને તાહરી જાતને ઘણી ફતેહમંદ પેદા કરેઆમાં આવેલીછે.) [illegible] (દાદ૦ પુ૦ ૧) વલી તે મોહટાઈ દરએક આદમીને સારૂં નહી, પણ ઘણાજ ઓતમ પુરૂશોને સારૂં કેહવાએલીછે. (ઇઆને કેહવામાં આવેલીછે.)

૩	[illegible] (4 forms)	તે ઢંકાએઓછે,	૩	[illegible] (4 forms)	તે મરાએઓછે.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[illegible] (4 forms)	હમો ઢંકાએઆ છઇએ,	૧	[illegible] (4 forms)	હમો મરાએઆ છઇએ.
૨	[illegible] (4 forms)	તમો ઢંકાએઆ છેઓ,	૨	[illegible] (4 forms)	તમો મરાએઆ છો.
૩	[illegible] (4 forms)*	તેઓ ઢંકાએઆછે,	૩	[illegible] (4 forms)	તેઓ મરાએઆ છે.

પૂર્ણભૂતકાલ.

† [illegible] (2 forms)	ઢંકાઈ રેહેઓ, ઇ૦	[illegible]	મરાઈ રેહેઓ. ઇ૦

---

* આએ [illegible] અથવા [illegible] ને લગતા સેગાઓ સાથેનો એમલો ભૂતકાલ તરીજા પુરૂષ અનેકવચનના સેગાના અર્થને માટે પણ વપરાએલોછે. જેમકે:— (દીન૦ ૬ ૬૦) [illegible] જેઆરે તેહને ઇજદો જણાએઆ તો ઇજદથી તે હરગેજ પાછો ફરે નહી. [illegible] (વન૦ ૮ ૫૨૦) જેઆરે તેહના હાથો કોહણી સુધી તરણ મરતબે સારી તરેહથી ધોવાયા.

† (વન૦ ૮—૯ ૫૨૦) [illegible] જો હાથ ધોવાઈ રેહેઆ હોએતો પછી. વંદીદાદની ૫ મી પરગરદમાં [illegible] ના સેગાને બદલે [illegible] નો સેગો વપરાએલો મલેછે. જેમકે:— [illegible] જો તે ઉતાવલી (ખરાબ) ચાલ ચાલવાએ એમ બનીઉં કે, મારી સઘલી તનોમંદ દુનીઆંની પવીતરાઇ મરાઈ ગેઈ, ઇઆને તેઓનાં સવાબનાં કાંમનો રસતો બંજાઈ ગીઓ.

ભૂતભૂતકાલ.

[illegible] [illegible] } ઢંકાએઓ હતો, [illegible] [illegible] } મરાએઓ હતો.

૨૧૭. ભવીષયકાલને માંટે સઘલા વર્તમાંનકાલના સેગાઓ વપરાએલાછે. તેમજ ભૂત કૃદંતને [illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદને લગતા આગ્નાર્થના સેગાઓ લગાડેઆથી એ અર્થને લગતાં કર્મણી વાચ્યંનાં રૂપો બનેછે; જેમકે:— [illegible] [illegible] અથવા [illegible] [illegible] ઈઆ [illegible] [illegible] હું ઢંકાઊ, ઈ૦. એજ મુજબ [illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદના શકયાર્થ વર્તમાંનના સેગાઓ ભૂત કૃદંતની પાસે મેલાઇને એ અર્થને લગતાં શકયાર્થનાં રૂપો બનેછે; પણ [illegible] [illegible] અને [illegible] ક્રિયાપદના સેગાઓની સાહેતાથી બનેલા શકયાર્થનાં રૂપો કાંઇએક ફેરફારથી આવેછે, અને તે એમકે આગલ હમોએ જણાવેલાં સકર્મક તથા અકર્મક રૂપમાં મજકુર સાહીઆકારક ક્રિયાપદના સેગાઓ અસલ ક્રિયાપદના સેગાઓની આગલ મેલેઆમાં આવેલાછે, તેથી ઊલટી રીતે આએ કર્મણી વાચ્યં રૂપની અંદર તે પાછલથી મેલેઆમાં આવેલાછે; અને તેહનું રૂપાખ્યાપન આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછેઃ—

શક્યાર્થ.

[illegible] ના સેગાઓ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાનકાલ.

ઢ૦

પુ૦ એકવચન.

૧	[illegible]	[illegible]
	[illegible] „	
	[illegible] „	
	[illegible]	હું ઢંકાઈ સકુંચ,
	[illegible]	
૨	[illegible]	[illegible]
	[illegible] „	
	[illegible] „	
	[illegible]	તું ઢંકાઈ સકેચ,
	[illegible]	

ભ૦

પુ૦ એકવચન.

૧	[illegible]	[illegible]
	[illegible] „	
	[illegible] „	
	[illegible]	હું ભરાઈ સકુંચ.
	[illegible]	
૨	[illegible]	[illegible]
	[illegible] „	
	[illegible] „	
	[illegible]	તું ભરાઈ સકેચ.
	[illegible]	

૩ [Pahlavi] † ... } [Pahlavi] } તે ઢંકાઈ સકેચ,

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [Pahlavi] ... } [Pahlavi] } હમો ઢંકાઈ સકીએચ,

૩ [Pahlavi] ... } [Pahlavi] } તે મરાઈ સકેચ.

પુ૦ અનેકવચન.

૧ [Pahlavi] ... } [Pahlavi] } હમો મરાઈ સકીએચ.

---

† [Pahlavi] (મા૦ ગો૦) જે સવાલો મારીથી તું પુછે તેહના મારીથી આ ખાસો થવાઈ સકે નહી. [Pahlavi] (વન૦ ૫ પ૨૦) તેહને સારૂં જાહેર થાએ લી હાંની હોએ તે, સારી કુશિશથી ઢંકાઈ સકેચ. [Pahlavi] (વન૦ ૧ પ૨૦) વલી તે જે અફરાસીઆબને લગતી (જાદુઈ) કેહવાએચ તે તેઓથી કરાઈ સકેચ, પણ તે ઉતરાઈ સકતી નથી. [Pahlavi] (કાર૦ અર૦) પછી તે પકડાઈ સકવાનો નથી. [Pahlavi] (દીન૦ ૬ ૬૦) તેથી પાછું આવાઈ સકે, ઇઆ નહી? [Pahlavi] (દાદ૦ ૪૫ પા૦) જો તેઓથી તે (ધંધા) માંખી ગુજરાંન કરી નહી સકાએતો નાજરપણાંને લગતા ધંધામાં ગુજરાંણ કરવું.

૨ [illegible] } [illegible] તમો મરાઈ સકોચ.

૩ [illegible] } [illegible] તેઓ મરાઈ સકેચ.

૨ [illegible] } [illegible] તમો ઢંકાઈ સકોચ,

૩ [illegible] } [illegible] તેઓ ઢંકાઈ શકેચ,

ભૂતકાલ.

ફ૦		સે૦	
* [illegible] અ૦	ફેંકાઈ સકીઉં.	[illegible] અ૦	મરાઈ સકીઉં.
[illegible] " [illegible]		[illegible] " [illegible]	
[illegible] "		[illegible] "	
[illegible] "		[illegible] "	

ભવીષયકાલના સેગાઓનાં રૂપો વર્તમાંનકાલને મલતાંછે.

શંસ્યાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

ફ૦		સે૦	
† [illegible]	ફેંકાઈ સકે.	[illegible]	મરાઈ સકે.
[illegible] " [illegible]		[illegible] " [illegible]	
[illegible] " "		[illegible] " "	
[illegible] " "		[illegible] " "	

* [illegible] (મા૦ ગો૦) નહી ખોરશેદની મારફતે કે નહી આતશની મારફતે તવાઈ સકીતેં. [illegible] (વન૦ ૧ ૫૨૦) આએ હાલતમાં તે રેહતે કે તેઓથી (તાંહ) જવાઈ સકીઉં નહી હોત. [illegible] (વન૦ ૨ ૫૨૦) જમશેદનાં રાજની અંદર ઘાતથી તેહનો ઉપાએ સોધી સકાએઓ નહી; પણ કાઉસ (ની હકુમતમાં સોધી) સકાએઓ. [illegible] તે ઘાત થી ખલક ઉપર પોંહચાઈ સકીઉં નહી.

† [illegible] (મા૦ ગો૦) કારણકે તે મુએલો પાછો જીવતો થાએ, તોપણ આએ સવાલનો ખોલાસો કરાઈ સકે નહી. [illegible] (દીન૦ ૭ ૬૦) હેવી રીતે તું જાલવણી કરજે (કે) તે ઉપર ફરીને કોઇથી જખમ અને નોકસાન કરાઈ સકે નહી.

ભૂતકાલ.

પ૦	સે૦
* [illegible]	[illegible]
[illegible] " "	[illegible] " "
ઢંકાઈ સકેઓ, ઢંકાઈ સકત, (અ૦) ઢંકાઈ સકેઓ હોત.	મરાઈ સકેઓ, મરાઈ સકેઓ હોત, (અ૦) મરાઈ સકત.

[illegible] ક્રિયાપદ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાનકાલ.

	પ૦			સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible] " [illegible]	હું ઢંકાઈ સકું.	૧	[illegible] " [illegible]	હું મરાઈ સકુ.
૨	[illegible] " [illegible]	તું ઢંકાઈ સકે.	૨	[illegible] " [illegible]	તું મરાઈ સકે.
૩	† [illegible] [illegible] " [illegible]	તે ઢંકાઈ સકે.	૩	[illegible] " [illegible]	તે મરાઈ સકે.

* [illegible] (વન૦ ૧ પ૨૦) આએ હાલતમાં તે રેહત, કે તેઓ (દાઓને ખલકના લોકો) થી (તાંહ) જવાઈ સકીઈ નહી હોત, તેમજ એક કેશવરથી બીજાં કેશવરમાં તેઓનાં ફરોહરો સેવા એ રેહવાત નહી.

† [illegible] (દીન૦ ૪ ૬૦) બીજી અથોરનાંનને લગતી દરએક હાજત ચાલુ રાખવાને પુરૂ પડાઈ સકે. [illegible] (વીર૦) એ પરમાણેની અતાશે તંગીને લીધે દરએક જાગુથી ઉભુ રેહવાઈ સકે નહી. [illegible] (દી૦ ૪ ૬૦) બેહુના એકઠા મેળાવરા થી સાચી અને સારી બનાવટ થવાઈ સકે નહી. [illegible] (વન૦ ૩ પ૨૦) પણુ જો કશુ કોઈ ચીજનો (સવાબ), જો સવાબને મળતો હોએતો તે નહી ઢંકાઈ સકે.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[Pahlavi] [Pahlavi] / " [Pahlavi]	હમો ઢંકાઇ સકીએ,	૧	[Pahlavi] [Pahlavi] / " [Pahlavi]	હમો મરાઈ સકીએ.
૨	[Pahlavi] [Pahlavi] / " [Pahlavi]	તમો ઢંકાઈ સકો,	૨	[Pahlavi] [Pahlavi] / " [Pahlavi]	તમો મરાઈ સકો
૩ †	[Pahlavi] [Pahlavi] / " [Pahlavi]	તેઓ ઢંકાઈ સકે,	૩	[Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] [Pahlavi]	તેઓ મરાઈ સકે

શ કે સં ક્યા ર્થ.

ભૂ ત.

* [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] " [Pahlavi]	ઢંકાઈ સકેઓ, ઢંકાઇ સકેઓ હોત, ઢંકાઇ સકત,	[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] " [Pahlavi]	મરાઇ સકેઓ, મરાઇ સકેઓ હોત, મરાઈ સકત.

[Pahlavi] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન [Pahlavi] ને મલતુંછે તેથી અતરે તેહની વીગત આપવાની હમોને જરૂર જણાઈ નથી.

શં ક્યા ર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

	ઈ૦			સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] " / [Pahlavi] "	[Pahlavi] હું ઢંકાઉં,	૧	[Pahlavi] [Pahlavi] / [Pahlavi] " / [Pahlavi] "	[Pahlavi] હું મરાઉં.

---

† [Pahlavi] (મા૦ ગો૦) તે વસ્તુઓ કેહીછે કે આદમીઓ જેહને છુપાવા ચાહે, પણ તેઓથી તે છુપાવી સકાએ નહી? [Pahlavi] (દા૦ ૧૭ પા૦) જેથી તે તરફ કુતરાં અને કોહલાંથી જવાઈ સકે નહી. [Pahlavi] (વીસ૦ ૯ ક૨૦) એક એકે, તેઓ કપાઈ સકે નહી.

* (દાદ૦ ૧૫ પા૦) [Pahlavi] જો મારીથી આએ બદન સાથ (ની હાલતમાં) ગુનાહની ગુજારેશ કરવાએ રવાંનને છોડવાઈ સકીઉં હોત.

૨	[illegible]	તું ઢંકાએ,
૩	[illegible] † [illegible]	તે ઢંકાએ,

૨	[illegible]	તું મરાએ.
૩	[illegible]	તે મરાએ.

પુ૦ અનેકવચન. પુ૦ અનેકવચન.

૧	[illegible]	હમા ઢંકાઇએ,
૨	[illegible]	તમા ઢંકાઓ,
૩	[illegible]	તેઓ ઢંકાએ,

૧	[illegible]	હમા મરાઇએ.
૨	[illegible]	તમા મરાઓ.
૩	[illegible]	તેઓ મરાએ.

ભૂતકાલ.

[illegible]	ઢંકાત,
‡ [illegible]	ઢંકાઇઉ હોત,
[illegible]	ઢંકાઇઉ હોએ,
[illegible]	ઢંકાઇઉ,

[illegible]	મરાત.
[illegible]	મરાઇઉ હોત.
[illegible]	મરાઇઉ હોએ.
[illegible]	મરાઇઉ.

---

† [illegible] (વન્૦ ૯ ૫૨૦) જેઆરે તેહના હાથ તરણ મરતએ ધોવાએ; [illegible] (વન્૦ ૯ ૫૨૦) એટલેકે તે કેમ આજેજ કરાએ?

‡ (દીન૦ ૬ ૬૦) [illegible] તેઓ દરૂજના હાથમાંથી તે બદનને કેહવી રીતે લેઇ સકે, કે દરૂજ પોતે આએ દુનીઆંમાં તે બદનથી આજેજ કરાએઓ હોએ. [illegible] (વન્૦ ૧ ૫૨૦) ઓ સપેતમાંન જરતોશત! જો કશુ ખુશી આપનારી જગોને હુંએ પેદા કરી નહી હોતતો, કેહે સુખ આપાત નહી.

આશીરવાદાર્થ.

* [illegible] [illegible]	દંકાઓ, (અ૦) દંકાજો.	[illegible] [illegible]	મરાઓ, (અ૦) મરાજો.

કૃદંત.

	ક૦		સ૦	
વર્તમાંન, †	[illegible] [illegible] [illegible]	દંકાતું, (અ૦) દંકાનાર,	[illegible] [illegible]	મરાનાર, (અ૦) મરાતું.
	[illegible] [illegible] "	દંકાતાં.	[illegible]	મરાતાં.

* (દીન૦ ૫૯ હા.) [illegible] આએ મકાંનમાંથી તાબેદારીએ કરી નાંકૂરમાંની ટલજો. [illegible] મહને તે જગોએ સુખ દેખાજો, અને અરશેશ વંગની લાંબની મુદત વેર માહરી સાથે દોસતી રેહજો. [illegible] (દીન૦ ૪૩ હા.) એટલેજે તનપસીનને વખ તે પાછું કતલ થવું પડે તેહવી વસતુ મહને અપાતીમાં.

† (દીન૦ ૪૫ હા.) [illegible] જે કાંઈ હવેથી આગલ કરાતાર; [illegible] (વીસ૦ ૧૦ ક૨૦) હવેથી આગલ ઉનચે અપાનાર. (ઇઆને મેલાનારછે) [illegible] (અશેમ. સ્તુત.) એક મરદ ઓઆખને સારૂં શુએ, અને સુતાં સુતાં ફેર મરદાતાં જે અશેમને પડે. [illegible] એક મરદ ઓઆખથી જગાતાં, અને હોશીઆર થવાતાં જે અશેમને પટે, ઇઆને એક અશેમ વોહુ પઢીને છે. [illegible] (વન૦ ૧૮ ૫૨૦) જેઆરે ઉંઘમાંથી ઉઠાએઆ પછી એક મરદ તુરત અશેમની વખાંણ કરે ઇઆને તરણ અશેમ વોહુ પડે. આએ જગોએ અવસતાના [illegible] નાં અર્થને સારૂં પેહલવી તરજુમાંની અંદર [illegible] નો ઇમલો લખાએલોછે, તે [illegible] ને બદલે આવેલોછે. [illegible] (દીન૦ ૪૩ હા.) જેમ ભલા પુરશથી એક મરદને સારૂં પરમાંણ પરમાંણેનાં કાંમો કરાતાં રેહ, તેમ.

ભૂત, [illegible] † [illegible] અ० [illegible] } ઢંકાએલું, [illegible] [illegible] } મરાએલું.

ક્રિયાવાચક, [illegible] ‡ [illegible] [illegible] } ઢંકાંણ, [illegible] [illegible] } મરાંણ.

[illegible] [illegible] [illegible] } ઢંકાવું, [illegible] [illegible] } મરાવું.

૨૧૮. આએ ભાષામાં વપરાએલાં સામાન્ય રૂપનો મોહટો ભાગ અવસતા જબાંનનાં ધાતુઓ ઊપરથી બનેલોછે, તેથી અવસતાના કાએદા પરમાંણે સામાન્ય રૂપની નીશાંની [illegible] તન, ની આ

---

† (દાદ૦ ૨ પા૦) [illegible] પેદા કરનારની મરજી મુજબ રેહવા સારૂં પેદાએશ પેદા કરેઆમાં આવેલીછે. [illegible] (દાદ૦ ૩૦ પા૦) વલી બેહશત અને ગરોથમાંનની અંદર તે ગુજરેલાં રવાંનને તેહને સારૂં કરાએલાં સઘલાં સવાબનાં પરમાંણ અને સંબંધ પરમાંણેનું સુખ, ખુશી, અને રાહતછે.

‡ (દાદ૦ ૩૧ પા૦) [illegible] ખુરા વીચારનારા દફજો, તે (આદમી) ઓના ગુનાહને લગતાં કપાંન અને ધોવાંનથી દુખી થાએચ. [illegible] (દાદ૦ ૧ પા૦) કારણ કે જે કાંઈ શુરજની રોશની દેખાએચ, તે અંધારાનાં ઢંકાંણ થીછે, અને સાંજના સાએઆનાં ઢંકાંણથી, દુનીઆને પરકાસણ, તથા દાહડા અને રાતોનું ચલણછે.

ગલ ધાતુનો જે અક્ષર મૃદુ: હોએતો તે બદલાઈને તેજ સ્થાનનો કઠોર થાએછે; તેમજ જો ધાતુનો છેલ્લો અક્ષર કોઈબી જાતનો હ્રસ્વ, કે દિર્ઘ સ્વર હોએછેતો ત, નો કઠોર ઉચ્ચાર તેહના મૃદુ:માં બદલાઈ જાએછે, અને ત, ને બદલે તેહનો ઉચ્ચાર દ થાએછે; અને તેજ રીત ફારસીમાંબી કાએમ રહેલીછે; પણ સેમેટીક ભાષાનાં ધાતુઓમાં એ રીત મુતલક વાપરેઆમાં આવેલી નથી, માંટે તેહમાં ધાતુનો અસલ અક્ષર કોઈબી જાતનો ફેરફાર થએઆ વગર જેમનો તેમ રેહછે. અવસ્તા જબાંનને લગતાં ધાતુને સામાન્ય રૂપની નીશાની તન, લાગતી વખતે જે ફેરફાર થાએછે, તે વીસે ફકત આટલોજ ખોલાસો કરીને આગલ ચાલી સકાતું નથી; કેમકે એ સેવાએ કેટલાંએક ધાતુઓનાં અસલ રૂપમાં મસદરને લગતો પ્રત્ય લાગવાથી જુદા જુદા ફેરફારો થએલાછે. વાસતે તેહને લગતા સાધારણ તરીકાઓની ટુક વીગત સામાન્ય રૂપ, ધાતુ અથવા આજ્ઞાર્થના સેગાઓથી હમો અતરે આપીએછે. જોકે ધાતુ, અને આજ્ઞાર્થનું રૂપ ઘણું કરીને એક સરખું હોએછે; તોપણ કેટલાંએક આજ્ઞાર્થનાં રૂપો ધાતુથી જુદા આકારમાં વપરાએલાં મલેછે, તેથી તેહની વીગત અતરે આપવાની હમોને જરૂર જણાઈછે.

કાએદો પેહલો.

૨૧૯. સામાન્ય રૂપનાં તન, પ્રત્યની આગલ આ, આવેલો હોએ અને તેહની આગલ જો ત, અથવા હ, હોએતો આજ્ઞાર્થ રૂપમાંથી તે આ, નીકલી જાએછે. જેમકે:—

સામાન્ય રૂપ.		ધાતુ.	આગ્નાર્થ.
يستادن	હોવું, ઉભુ રેહવું; અ૦	يست	يست
فريستادن	મોકલવું;	فريست،	فريست
اوفتادن	પડવું; અ૦	اوفت	اوفت
اوستادن	ઉભુ થવું, ઉઠવું; અ૦	اوست	اوست
* نيهادن	મેલવું; અ૦	نيه	نيه

કાએદો બીજો.

૨૨૦. સામાન્ય રૂપના પ્રત્ય ની આગલ ઊ, આવેલો હોએતો આગ્ના રૂપમાં તે બદલાઈને આઇ, થાએછે, અને જો આકાર બદલાતો નહીતો ઊ, નો ઉચ્ચાર વ અથવા ઓ, નો થાએછે. જેમકે:—

સામાન્ય રૂપ.		ધાતુ.	આગ્નાર્થ.
فرمودن	ફરમાવવું; અ૦	فرمو	فرمای
نمودن	દેખાડવું; અ૦	نمو	نمای
آزمودن	તપાસવું; અ૦	آزمو	آزمای
اوزمودن	તપાસવું; અ૦	اوزمو	اوزمای
ستودن	સ્તુતી કરવી, તારીફ કરવી; અ૦	ستو	ستای

* સેમેટીક ધાતુઓ ઉપરથી બનેલાં સામાન્ય રૂપમાં જોકે કસો ફેરફાર થાએલો નથી; તોપણ મેલવું, અને હુભુ રેહવું, અથવા હોવું: એ બે સામાન્ય રૂપમાં ઉપલી રીતને મલતો આ, વધારા તરીકે વપરાએલોછે.

સામાન્ય રૂપ.		ધાતુ.	આગ્નાર્થ.
[illegible] سرودن	ગાવું; અ૦ [illegible]	سرو [illegible]	سرای [illegible]
[illegible] بودن	થવું; અ૦ [illegible]	بو [illegible]	بو [illegible]
[illegible] درودن	અનાજ કાપવો;	درو [illegible]	درو [illegible]
[illegible] اشنودن	સાંભળવું; અ૦ [illegible]	اشنو [illegible]	اشنو [illegible]

કાએદો ૩ જો.

૨૨૧. સામાન્ય રૂપની નીશાંની [illegible] ની આગલ જો ધાતુને લગતી [illegible] ઈ, આવેલી હોએતો આગ્નાર્થમાં તેહની પાસે [illegible] ન, વ ધારેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

સામાન્ય રૂપ.		ધાતુ.	આગ્નાર્થ.
[illegible] چيدن	ચુટવું, વીછવું; અ૦ [illegible]	چي [illegible]	چين [illegible] †
[illegible] رچيدن	પસંદ કરવું, ચુટી કાહાડવું; અ૦ [illegible] પા૦ گزيدن	رچي [illegible]	رچين [illegible]
[illegible] ديدن	જોવું; અ૦ [illegible]	دي [illegible]	دين [illegible]

કાએદો ૪ થો.

૨૨૨. જે આગ્ના રૂપને છેડે [illegible] ન્દ, [illegible] ત, [illegible] હ, [illegible] દ, અને [illegible] ઈ, આવેલી હોએતો સામાન્ય રૂપની નીશાંની [illegible] ની આગલ તે બદલાઈને [illegible] ર, થાએછે. જેમકે:—

† આએ ઉપર જણવેલાં સામાન્ય રૂપોમાંનું પેહલું અને બીજું રૂપ અવસતાના પાંચમાં વર્ગનાં ધાતુ ઉપરથી બનેલુંછે, તેથી એ વર્ગની નીશાંની દાખલ આગ્ના રૂપમાં તેહને લગતો [illegible] ન, વપરાએલો આપણને મલેછે. તરીજું સામાન્ય રૂપ ઉપલા વર્ગને મલતું નથી; પણ તેહના વર્તમાંનકાલનાં આકારમાં [illegible] વેન, બોલ વપરાએલોછે, તે ઉપરથી તેનાં આગ્ના રૂપમાં [illegible] دين થએલોછે.

આગ્ના રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસતા.
بند બાંધ,	بستن બાંધવું.	બંદ—બાંધવું.
شکند તોડ,	شیکستن તોડવું.	સ્કેન્દ—તોડવું.
پتوند સંબંદ કર,	پتوستن સંબંધ કરવો.	પૈતી + વીન્દ.
اوفت પડ,	اوفستن પડવું.	અવ + પત.
کاه ઘટ,	کاستن ઘટવું.	કસ—ઘટવું.
خواه ચાહ,	خواستن ચાહવું.	વસ—ચાહવું.
* نشهد / نشین } બેસ,	نشهستن બેસવું.	નીશહદ—બેસવું.
† روی ઉગ,	روستن ઉગવું.	રૂદ—ઉગવું.
شوی ધો,	شوستن ધોવું.	

કાએદો ૫ મો.

૨૨૩. આગ્નાર્થમાં છેલ્લો અખશર ર, લ, જ, હોએ અને તેહની આગલ જો આ, ય, આવેલો હોએતો સામાન્ય રૂપમાં ર, લ, અને જ, નો શ, થાએછે. જેમકે:—

---

* એ એમલાનું શહી ઉકલાંમણ **નશહુદ**, હોવું જોઇએ; કેમકે તે અવસતાના નીશહદ્—બોલ ઉપરથી નીકલેલોછે, પણ દ, નો એમલો પેહલવી લખાંનની એક સરખી રૂપને લીધે ન, ને મલતો આવ્વાથી તેહનું વન ચાંન **ન**, કરી થાએલુંછે, અને તેજ ઉપરથી ફારસીમાં તેહને મલતો ن વપરાએ છે અને લખાએછે.

† روی માં વપરાએલો છેલ્લો અખશર અસલ દ, છે પણ દ અને ઈ, નો એક સરખો આકાર હોવાને લીધે અસલ ઉચ્ચાર એ બોલમાં સચ વાઈ રેહેઓ નથી; અને ફારસીમાંબી તે ي ઈ, નાજ આકાર અને ઉચ્ચારથી વપરાએલોછે, અને તેમજ شوی બોલમાંબી બનીઉછે. કેમકે એને મલતો સંસક્રીત બોલ **शुध** to be clean, ને અરથે આપણને મલેછે. અવસતામાં સ્ના, બોલ વારેઘડીએ વપરાએલો ઉપલા અર્થને સારૂં આપણને મલેછે.

આગ્ના રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસતા.
دار રાખ,	داشتن રાખવું.	પકડવું.
انبار ઢગ કર, પુર,	انباشتن ઢગ કરવો, પુરવું.	જખીરો કરવો.
انگار ધ્યાન પોહચાડ,	انگاشتن ધ્યાન આપવું,	જોએલું, તપાસેલું.
هیل છોડ, હેઠે મેલ,	هیشتن છોડવું, હેઠે મેલવું.	નાંખવું, તજવું.
افراز ઉઠાવ,	افراشتن ઉઠાવવું.	ઉઠાવવું.
پز પજ,	پشتن પજવું.	પજવું.
برز ભુંજ,	برشتن ભુંજવું.	ફા० برشتن ભુંજવું.

કાએદો ૬ ઠો.

૨૨૪. સામાન્ય રૂપની નીશાંની ની આગલ સું ઈરાંની કે શેમેટીક એ બેહુ જાતનાં ધાતુની પાસે જો સ, વધારાનો આવેલો હોએતો તે આગ્ના રૂપમાંથી હમેશ નીકલી જાએછે. જેમકે:—

આગ્ના રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસતા.
زیو જીવ,	زیوستن જીવવું.	જીવ—જીવવું.
دان જાંણ,	دانستن જાંણવું.	દા—જાંણવું. ઝન—જાંણવું.
دوبار દોડ,	دوبارستن દોડવું.	દ—દોડવું.
قیمون ઉઠ,	قیمونستن ઉઠવું.	સે० قوم કવમ to Stand.
فلون પડ,	فلونستن પડવું.	સે० نفل નેફલ to fall down.

કાએદો ૭ મો.

૨૨૫. સામાન્ય રૂપની નીશાંની ની આગલ આવેલા ર, ની આગલ જો ઊ, આવેલો હોએતો તે ઘણું કરીને આગ્ના રૂપમાં આ, અથવા ઈ, સાથે બદલ થાએછે, ઈઆતો નીકલી જાએછે. જેમકે:—

આજ્ઞા રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસતા.
آجار	آجوردن દુઃખ દેવું.	નેરે—દુઃખ દેવું.
سپار	سپوردن સોંફવું.	સ્પેરે—સોંફવું.
هوشمار	هوشموردن ગણવું.	હુશ મેરે—ગણતરી કરવી.
اپیر	اپوردن લુટવું.	અપ્પર—લુટવું,
ودیر	ودوردن ગુજરવું.	વરેત—ફરી જવું.
میر	موردن મરવું.	મૃ—મરવું.

કાએદો ૮ મો.

૨૨૬. આજ્ઞા રૂપને છેડે જ, આવેલો હોએચતો તેહની આગલ સામાન્ય રૂપની નીશાંની તન, આવેઆથી તે બદલાઈને ખ, થાએછે. જેમકેઃ—

આજ્ઞા રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસતા.
سپوج	سپوختن છુપાવવું.	છુપાવવું, ઢાંકવું.
افروج	افروختن સલગાવવું.	સલગાવવું.
آموج	آموختن સીખવવું.	+ સં૦ मुज to Sound.
پاهریج	پاهریختن દુર રેહવું, પરેહજ કરવી.	+ આસપાસથી તરક કરવું. સં૦ सृज. to abandon.
انداج	انداختن નાંખવું.	+ હન + તચ.
پج	پوختن પકાવવું.	પચ—પકાવવું.
تج	تاختن દોડવું.	તચ—દોડવું.
توج	توختن ઓછું કરવું, સજા કરવી.	તુશ—નોકસાંનનો બદલો લેવો, દુઃખ દેવું. સં૦ तुद, to inflict pain.
سوج	سوختن બાલવું.	સુચ—બાલવું.

تاو	تاوختن તાવવું.	વી + તય—તાવવું.	
گومیز	گومیختن મેલવું.	વી + મીઝ. સં० मिश्र to mix to mingle or join.	
ساج	ساختن બનાવવું.	સૂજ—બનાવવું.	
بوج	بوختن છોડવું.	બૂજ—છોડવું.	

૨૨૭. આએ ઊપલા કાએદાથી ઊલટી રીતે, અવસતાનાં ધાતુ જાંણવું, તે ઊપરથી બનેલાં નાંમ પીછાંણ, ઓળખાંણ, ઊપરથી આએ ભાષામાં શનાસ્—પીછાંણ, હેવું એક ધાતુ વપરાએલુંછે; જેને છેડે વપરાએલો સ, સામાન્ય રૂપની નીશાંની ની આગલ ખ, સાથે બદલ થાએછે. જેમકે; شناس પીછાંણ, તેહનું સામાન્ય રૂપ شناختن પીછાંણવું; અથવા ઓળખવું. પરોફેસર સ્પીગલનું હેવું મતછે કે બેહસ્તુનનાં પાહડ ઊપર કદીમ ઈરાંની ભાષામાં લખાએલી તખતીમાં વપરાએલા ક્ષનાસાત્ય, બોલ ઊપરથી ઊપલાં સામાન્ય રૂપે જનમ લીધેલોછે; પણ ગાથાનાં આફ્રીનગાંનમાં તથા ફરવરદીન યસ્તમાં ક્ષનાઉત્થેમનાઓ; હેવો બોલ વર્ત० કૃ० સ્ત્રીલીંગ પેહલ્લી અનેકવચનમાં વપરાએલો આપણને મલેછે.

કાએદો ૧૦ મો.

૨૨૮. સામાન્ય રૂપની નીશાંની ની આગલ આવેલા ફ—નો ઊચ્ચાર આજ્ઞા રૂપમાં અવસ્તાના વ, ને મલતો થાએછે, અથવાતો તે બ, સાથે બદલાએછે, અને જો તેમ નથી બનતુંતો ફ—ની, આગલ વધારાનો ત, આવેછે. જેમકે:—

સામાન્ય રૂપ.	આજ્ઞા રૂપ.	અવસતા.
کوفتن કેહવું.	کوب કેહ.	ગવ—બોલવું. સં० गु. to sound.
رفتن જવું.	روب જા.	ફ્રીથ—ગુજરવું. સં० ईर. to go.
کوفتن કુટવું.	کوب કુટ.	કુપ—ઠોકવું અવાજ કરવો.
بتکوفتن અથડવું.	بتکوب અથડ.	+—અથડવું.
نهوفتن ઢાંકવું.	نهفب ઢાંક.	વેરેનવ—ઢાંકવું.
وشوفتن ખરાબ કરવું.	وشوو ખરાબ કર.	ક્ષુભ—ખરાબ કરવું.
فریفتن ઠગવું.	فریو ઠગ.	ફ્રેબ દેનાર. સં० दम्भ, to deceive.
تافتن તપવું.	تاو તપ.	તપ—તપવું.
شکافتن આવાજ કરવો, વજાડવું.	شکاو વજાડ.	
هوشتافتن ઉતાવલ કરવી.	هوشتاو ઉતાવલ કર.	+
فروافتن પડવું, ફરેહર ફરવી.	فروافت પડ, ફરેહર કર.	—પસંદ કરવું. —ચાલુ કરવું.
آشوفتن વીખરાવું. ખરાબ થવું.	آشوفت વીખરા. ખરાબ થા.	خشوب ખરાબ થવું.

૨૨૯. એ સેવાએ بدیرفتن કબુલ કરવું; گرفتن પકડવું; અને اشنوفتن સાંભલવું; આએ તરણ مصدر ની અંદર સામાન્ય રૂપની નીશાંની ની આગલ આવેલો ૫, તે નાં આજ્ઞા રૂપમાંથી નીકલી જાઇને તેહનું રૂપ پذیر-તથા اشنو અને گیر કરીને આપણને મલેછે. જેને લગતાં ધાતુઓ અવસ્તાનાં પૈત્યસ્રુ-નજદીક થવું; ગેરેવ-પકડવું; અને سرو સાંભલવું; એ બોલો ઉપરથી નીકલેલાંછે.

વગર કાએદાનાં ક્રિયાપદો.

૨૩૦. ઊપર જણાવેલા તરીકાઓ સેવાએ જે ક્રિયાપદોમાં બીજો કેટલોએક કાએદાથી ઊલટો ફેરફાર થાએલોછે, તેહની એક મુખતેસર નોધ હમો નીચે આપીએછે.

સામાન્ય રૂપ.	આગ્ના રૂપ.	ભાવવાચકનાંમ.
[illegible] آکوختن ટાંગવું.	[illegible] آویژ ટાંગ.	[illegible] ટાંગણી.
[illegible] آمدن આવવું.	[illegible] آی આવ.	[illegible] આમદ.
[illegible] آموختن સીખવવું.	[illegible] آموخت સીખવ.	[illegible] કેલવણી.
[illegible] آمیختن મેલવવું.	[illegible] آمیخت મેલવ.	[illegible] મેલવણી.
[illegible] یستادن છીનવી લેવું.	[illegible] یستان છીનવી લે.	[illegible] છીનવંણ.
[illegible] گومیختن મેલવવું.	[illegible] گومیخت મેલવ.	[illegible] મેલવણી.
[illegible] خاستن ઊઠવું.	[illegible] خیز ઊઠ.	[illegible] ઊઠાંણ.
[illegible] خوفتن શુવું.	[illegible] خوپس શુ.	[illegible] સુવાંણ.
[illegible] گوردن ચુસી ખાવું.	[illegible] گورت ચુસી ખા.	[illegible] ચુસાંણ.
[illegible] گوسستن તોડવું.	[illegible] گوسل તોડ.	[illegible] તોડાંણ.
[illegible] گرفتن પકડવું.	[illegible] گیر પકડ.	[illegible] પકડાંણ.
[illegible] نبشتن લખવું.	[illegible] نبیس લખ.	[illegible] લખાંણ.
[illegible] نهوفتن ઢાંકવું.	[illegible] نهومب, [illegible] نهمب } ઢાંક.	[illegible], [illegible] } ઢાંકણ.
[illegible] فروافتن { આગલ ચાલવું, રેવાજ આપવો.	[illegible] فروام, [illegible] فروافت { આગલ ચાલ. રેવાજ આપ.	[illegible] { ચાલંણ, [illegible] રેવાજ
[illegible] فروختن વેચવું.	[illegible] فروش વેચ.	[illegible] વેચાંણ.
[illegible] بختن ભાગ પાડવો.	[illegible] بخش ભાગ પાડ.	[illegible] વેહચણી. વાંટણી.
[illegible] بوختن છુટવું.	[illegible] بوخت છુટ.	[illegible] છુટક.
[illegible] وریختن ચારવું.	[illegible] ور ચાર.	[illegible] ચારણ.

[illegible]	وندیدن, મેલવવું.	[illegible]	وند મેલવ.	[illegible]	હાસેલ.
[illegible]	وشتن, ફેરવું.	[illegible]	ورد ફેર.	[illegible]	ફેરાંણ.
[illegible]	سختن તોલવું.	[illegible]	سنج તોલ.	[illegible]	તોલણી.
[illegible]	سرپشتن ખમીર કરવું.	[illegible]	سرپش ખમીર કર.	[illegible]	ખમીર.

આએ ઊપલી વીગતની અંદર જણાવેલાં કેટલાંએક સામાન્ય રૂપોના આજ્ઞાર્થના સેગાઓ કોઈ કોઈ વેલા કાએદાસર વપરાએલા બી લખાંણની અંદર આપણને મલેછે; પણ તેઓનો મોહટો ભાગ ઊપલી રીતે વપરાએલો હોવાથી હમોએ તેને બેકાએદે ક્રિયાપદોના વર્ગમાં દાખેલ કરેઆંછે.

ઊપસર્ગ.

૨૩૧. આએ ભાષામાં જેમ ઈરાંની તેમજ સેમીટીક નાંમોની આગલ કેટલાએક ઊપસર્ગો જોડાઈને વપરાએલાછે, તેઓની ઊતપનતી અવસ્તા જબાંનમાં વપરાએલા ઊપસર્ગો ઊપરથી થાએલીછે. નાંમની આગલ આએ ઊપસર્ગો જોડાઈને આવેઆથી તેઓ ઘણીએક વખતે અર્થમાં ફેરફાર કરેછે, અને કેટલીએક વખતે ફાલતુ વપરાએલા આવેછે. જેમકે:—

[illegible] અ–અથવા [illegible] અન– આએ ઊપસર્ગોમાંનો પેહલો વ્યંજનથી શરૂ થતા શબદની આગલ મેલેઆમાં આવેછે, અને બીજો સ્વરથી શરૂ થતા લોગતની આગલ મુકાએછે. આએ બેહુ ઊપસર્ગોની ઊતપનતી અવસ્તાના [illegible] અ, અને [illegible] અન્, ઊપરથી થાએલીછે, અને તેહનો અર્થ વગર, સેવાએ, ઊલટું, અને નહી, નો થાએછે. જેમકે:—[illegible] અકેનારે–વગર હદનું; [illegible] અબેનમન–છોકરા વગરનું; [illegible] અખવાબ–વગર ઊંગનું; [illegible] અબેશ–

દુઃખ વગરનું; અરાસ-કમારગનું; અનઈર-નાફરમાંન; અનઆવ-પાંણી વગરનું; અનઅવરવસ્તરગ-કપડાં વગરનું; અનોશ-વગર મોતનું. કેટલીએક વેલા અન-કાએદાથી ઊલટી રીતે વ્યંજનથી શરૂ થતા શબ્દની આગલ બી વપરાએલા મલેછે. જેમકે:—અનબીન-નજર વગરનો, અથવા અનદીઠ; અનલાલા અવરૂનેદ-તે ઊપર ખોધે નહી. એ સેવાએ કેટલાંએક નાંમોની આગલ અ-વગર અરથે વપરાએલો આવેછે. જેમકે:—અવ૦ ઊપરથી અદુર-દુર; અવ૦ વક્ષ-ઊપરથી અવખ્શ-વરધી.

૨) આ-આએ ઊપસર્ગ નજદીક, તથા પાસેના અર્થને સારૂં વપરાએલોછે, અને તે ફકત શેહરના લોગતની આગલ આપણને મલે છે. જેમકે:—આદેહયઈ-શેહરની આગલનું. શેહરની આગલનાં પાક ફરોહરોની હું યાદ કરૂંછું. (ઈજ૦ હ. ૨૬) અવ૦ આદખીઊ-ઊપરથી ઊપલા બોલની ઊતપન્તી થાઈછે.

૩) ઓજ-ઓજ-અથવા આજ-આએ ઊપસર્ગની ઊતપનતી અવસ્તાના ઊજ-બોલ ઊપરથી ઊપલા તરંણ આકારમાં થાએલીછે, અને તેનો અર્થ દુર, પેલીગમ, અને ઊનચેનો થાએછે. જેમકે:—ઓજદેહયઈ-શેહરની પેલી ગમનું. ઓજદેહ-અથવા ઓજદેસ-અને ઓજદસ્ત-ઊનચે બનાવેલું, ઊનચે આપેલું; એટલેજે બુત અથવા પુતલું. જે ઊપરથી બુતપરસ્તી કરનારને ઓ

જદેસ્તપરસ્ત, અને બુતપરસ્તીને ઓજદેસપરસ્તી–અથવા ઓજદેસ્તપરસ્તગી–કરીને કેહછે. પાછલથી ઓજદેસ–નો આકાર બદલાઈને આજદીવ–બોલ બુત અથવા પુતલાંને અરથે વપરાએલો આપણને મલેછે. પા૦ બુતપરસ્તીને અરથે લખાએલુંછે.

૪) અક–આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના અક–બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે, અને તે ખરાબ–તથા બુરાંને અરથે વપરાએલોછે. જેમકે:— અકદીન–બુરી દીન વાલો. અ૰ બુરી દીન, બુરો તરીકો.

૫) હુ–સારૂ, ખુબ; આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના હું–બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે, અને તે નાંમની આગલ જોડાઈને આવેછે, અને તેહનો અર્થ સારૂ, ખુબ; એવો થાએછે. જેમકે:— હુમત્–સારો વીચાર, સારૂં વીચારનાર; સારા ખવાસનું; સારાં સરીરનું; સારી આબરૂનું; ખુશબોદાર; સારી નજરનું. હાલની ફારસીમાં خوب બોલે જનમ લીધોછે તેહનું મુલ જો ઊપલા ઊપસર્ગને આપણ ગણીએતો તે ભુલ ભરેલું નથી.

૬) અવર્–ઊપર, પાસે, તરફ, ચોગીય; અવ૰ ઊપરથી આએ ઊપસર્ગની ઊતપત્તી થાએલીછે. પા૦ અને ફા૦ بر તેહને મલતો આવેછે. બુર્જોરગ વીચારનું; ઊનચું કાંમ કરનાર; ઊપર ઢાંકેલું; પાંથરેલું; ખાવાજોગ; પોશાક પેહડેલો; હાવનીમની ઊપરનું. (ઈઆને હાવનીમ વજાડવાનો દસ્તો.) મગરૂરી.

૭) [illegible] અવ્-અથવા [illegible] અવા-આએ ઊપસર્ગ નહી, ઊલટું, ખરાબ, વગર, અને વીના; હેવા અરથને સારૂં નાંમની આગલ જોડાઈને આવેછે. એને મલતો અવ૦ [illegible], સં૦ अप, પા૦ [illegible] અને શ૦ بی આપણને મલેછે. આએ ઊપસર્ગ સાથના બોલો પેહલવીમાં આપણને બેહદ મલેછે. જેમકે:—[illegible] વગર શકનું; [illegible] વગર ધાસતીનું; [illegible] નકામું; [illegible] ઊલટો મારગ પકડનાર-કમારગી; [illegible] ખુદાપા વગરનું; [illegible] વગર હાજેતનો; [illegible] ખરાબ મારગનો. પાછલથી [illegible] નો ઈમલો ખરાબ થાઈને તેને બદલે [illegible] અદવ-બોલ વપરાએલોછે, અને તે ઊપરથી [illegible] અદવદાદ-હેવો મીસર શબ્દ વગર કાએદા, ને અરથે પુશકલ જગોએ વપરાએલો મલેછે.

૮) [illegible] દુષ્-અથવા [illegible] દુ-આએ ઊપસર્ગને મલતો અવસ્તામાં [illegible] અથવા [illegible] દૂજ્-સં૦ दुष्, પા૦ [illegible], શ૦ دژ આપણને મલેછે. એનો અરથ ખરાબ, ઊલટું, હેવો થાએછે. જેમકે:—[illegible] બુરા ખવાશનું; શ૦ دژخیم, [illegible] બુરો વીચાર; [illegible] બદનાંમી વાલું; [illegible] ખરાબ સહમજનું.

૯) [illegible] ની-અથવા [illegible] ન-આએ ઊપસર્ગ ઘણો કમ વપરાએલોછે, અને તે અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] અને તેમજ સં૦ निस् અથવા निर् ને મલતોછે. એનો અરથ વીના, બાહેર, અને નીચું; હેવો થાએછે. જેમકે:—[illegible] નીચ ઈછ્છા, બુરો લોભ, [illegible] બદ દુઆ, [illegible] ખાહેશ વગરનું. શ૦ نژند અને نفرین.

૧૦) [illegible] હમ્-આએ ઊપસર્ગ સાથે, એખટું; હેવો અરથ બતલાવ્વા સારૂં નાંમની આગલ જોડાઈને આવેછે, અને તે અવસ્તાના [illegible]

હમ, સં० सम्-અને ફા० هم અથવા هم ને મલતોછે. જેમકે:— [Pahlavi] એક દીનવાલો; [Pahlavi] સાથે કાંમ કરનાર; [Pahlavi] સાથે ઊભો રેહનાર; (ઈઆને સાંબો હરીફ.) [Pahlavi] સાથે પુછપરછ કરનાર; [Pahlavi] સાથે બેલનાર; ફા० همتا, همدین, انباز.

૧૧) [Pahlavi] જવીદ-વીનાં, ઊલટું, અને જુદુ; એવો અરથ બતલાવ્યા સારૂ આએ ઊપસર્ગ બોલની શરૂઆતમાં વપરાએછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] પાંણી વગરનું, [Pahlavi] [Pahlavi] ઝાડ પાંન વગરનું, [Pahlavi] [Pahlavi] ઊલટા ચુકાદાનું, [Pahlavi] [Pahlavi] દેવથી એહલાએદુ-દેવ વગરનું, [Pahlavi] [Pahlavi] ઊલટા વીચારનું; એને મલતો અવસ્તામાં [Avesta], અથવા [Avesta], પા० [Pahlavi] અને ફા० جد અથવા جدا બોલ આપણને મલેછે.

૧૨) [Pahlavi]—અ० [Avesta] એ ઊપસર્ગ નાંમની આગલ સાંમણે, ઊપર, અને તરફ, હેવા અર્થને સારૂં વપરાએલોછે; અને તે અવસ્તાના [Avesta] બોલને મલતોછે. જેમકે:—[Pahlavi] પાછો આપ, સાંમનો બદલો, ફા० پاداش, પા० [Pahlavi]; [Pahlavi] સજા, સાંમણી પુછપરછ; અવ० [Avesta] [Avesta], પા० [Pahlavi], ફા० پادافراه; [Pahlavi] હકુમત કરનાર, ફા० پادشاه; [Pahlavi] પાછો સખુન, ઈઆને જવાબ—પ્રતિઊત્તર, અવ० [Avesta] [Avesta], પા० [Pahlavi], ફા० پاسخ.

ઈલગા. (AFFIXES.)

૨૩૨. [Pahlavi] ઈચ, અથવા [Pahlavi] ચ-આએ બે હરફો નાંમ અને વીશેષનોની પછવાડે હમેશ જોડાઈને આવેછે, અને તેહનો અરથ કોઈ, કાંઈ, ખચીત, બી, અને, ઈત્યાદીનો થાએછે. જો આપણ એને

સામાન્ય સર્વનાંમ અને ઊભયાન્વયીઅવ્યયના વર્ગમાં મેલીએતો તેમાં ભુલ ભરેલું કાંઈ નથી. એઓની ઊતપન્તી અવસ્તાના ચીદ્, અથવા ચ–ઊપરથી થાએલી જણાએછે. એ વીસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછે. જેમકે:— કાંઈ ચીજ; કોઈ શખશ; ખચીત તું; તુંબી; બીજો કાંઈ; જે કોઈ; દોજખીઓબી; ખશુશન શએદો. †

પ્રત્યયો.

૨૩૩. આએ ભાષામાં ધાતુ, નાંમ અને વીશેષણને છેડે કેટલા એક પ્રત્યયો લાગવાથી તેહના જુદા જુદા અર્થો થાએછે; તે પ્રત્યયો જેટલા હમોને મલી આવેઆછે તેટલા તેહની વીગત સાથે હમો અ તરે આપીએછે.

૧) આ– અ, આક, આએ પ્રત્યયો ધાતુને લગાડેઆથી ઘણાંએક કર્તાની મતલબનાં નાંમો બનેલાંછે, તેમજ તે બીજાં નાંમોને લગાડેઆથી તેહને લગતાં વીશેષણો અને વીશેષણને લગાડેઆથી ભા

---

† જેમ એક વીધવા ઓરત, કે તેહની પાસેથી કાંઇ ચીજ (કોઇ) છીનવી લીએ, તે હને તેથી કાંઇબી કરાઈ સકે નહી. (અન૦ આ૦). જે પરમાંણે કે વાઘ જંગલમાં કોઇ શખ્સથીબી બીહતો નથી; (અન૦ આ૦). ખચીત તુંએ જે કાંઈ જોઈઉ તે સાચેસાચું હમોને કેહ. (વીર૦). પલીદી તથા નસા અને બીજી કાંઈ નજીસી પાંણી માં મુતલક નહી લેઈ જાએ. (મા૦ હ૦ અમ૦). અને વલી પોતાને નકી કરવા સારૂં. (મા૦ ચતરંગ.) કારણકે તબીઅત બીગડી, સરીર ભાગી તુટી ગીઉં, અને બદનને મુકી જાઈ જીવ નીક લી ગીઓ, કે હીલ ચાલ કરનારી સકતી કાંમ કરવાથી બંધ પડેછે.

વવાચકનાંમો બનેલાંછે. જેમકે:—[Pahlavi] દાન્-નું [Pahlavi] જાંણનાર, [Pahlavi] નું [Pahlavi] જોનાર, [Pahlavi] નું [Pahlavi] બોલનાર, [Pahlavi] નું [Pahlavi] આપનાર, [Pahlavi] નું [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] કુશેશ કરનાર, ઊદીઓગી; [Pahlavi] નું [Pahlavi] નસા, નાશ પાંમેલું; [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] સઘલું, હમેશે; [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] જાતે પેદા થનાર, સાહેબ; [Pahlavi] નું [Pahlavi] ઈજાદ, [Pahlavi] નું [Pahlavi] બાજુ, [Pahlavi] નું [Pahlavi] ઊંચ ચું અથવા ઊંચાઈ, [Pahlavi] લાંમણુ અથવા લંબાઈ, [Pahlavi] નું [Pahlavi] ગરમી, હુનાલો; [Pahlavi] નું [Pahlavi] વસંત રૂતુ, [Pahlavi] બીહકનું, તે ઊપરથી [Pahlavi] બીહક, [Pahlavi] દુઃખી, તે ઊપરથી [Pahlavi] દુઃખીઆરાપણું, [Pahlavi] કઊઅતદાર, તે ઊપરથી [Pahlavi] કઊઅતમનદી, કુદરત. આએ પ્રત્ય અવસ્તાના ઊપલી મતલબને લગતા [Pahlavi] પ્રત્યને મલતોછે, અને પાજંદ તથા હાલની ફારસીમાં તે [Pahlavi], ا આ, ના ઊચ્ચારથી રહેલોછે. જેમકે:—[Pahlavi], دانا, જાંણનાર; [Pahlavi], بینا, જોનાર; [Pahlavi], [illegible], ઊનચું; [Pahlavi] [illegible], લાંમણું; [Pahlavi], گرما, હુનાલો; [Pahlavi], همه, સઘલું.

૨) [Pahlavi] આંન—અથવા [Pahlavi], આએ પ્રત્ય નાંમની સેવરે જોડાઈને આવેછે, તેઆરે તે નાંમને વીશેશણની હાલતમાં લાવેછે; જેમકે. [Pahlavi] ઊમેદ, હાજત, તેનું, [Pahlavi] ઊમેદવાર, હાજતમંદ; [Pahlavi] ફરજ વાલું. [Pahlavi] નવરે (ખુશે) જીવનાર, [Pahlavi] કીમતી, [Pahlavi] બોલનાર, [Pahlavi] આપનાર, [Pahlavi] લાર કરનાર.

૨) કોઈ શખસની બુનીઆદ અથવા નીસબત તેહનાં બાપ ઈઆ કોઈ નીઆગાંનની સાથે જણાવવા સારૂં બાપ અથવા નીઆગાંનનાં નાંમની સાથે [Pahlavi] પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[Pahlavi]

સપેતમાંનની ઓલાદનો જરતોશત; મારસપંદનો આદરબાદ; પાપકનો અરદેશીર; કોબાદનો ખુસરૂએ; અરદેશીરનો શાહપુર. ૩) છઠી વીભકતીના અર્થૈને સારૂં નાંમ અથવા વીશેષણની સાથે જોડાઇને આવેછે. જેમકે:— અશોનું; જુઠાનું; જોતીનું; હમેશનું.

૩) આને—આએ પ્રત્ય નાંમ અથવા વિશેષણની સાથે જોડાઇને આવેછે, તેઆરે તેહનો અર્થ મલતું, સરખું, જેવું, બરાબરનું; હેવો થાએછે. જેમકે:— એકમલતું, એકસરખું; મરદના જેવું, મરદની બરાબરીનું; હાલની ચાલુ ફારસીમાંબી પ્રત્ય એજ મતલબને સારૂં વપરાએલોછે, કેમકે તેહમાં પણ , , , હેવાજ બોલો ઊપલી મતલબસર વપરાએલાછે.

૪) ઓમંન્દ—અથવા ઓમન્દ—આએ પ્રત્યયો અવસ્તાના મન્ત્‌—પ્રત્યને ઊપસર્ગ લાગીને તે ઊપરથી બનેલા છે. આએ પ્રત્યયો નાંમની સેવટે જોડાઈને અથવા છુટા આવેછે, અને તેહના સંબંધથી રાખનાર, વાલું, ભરેલું, સાથનું, હેવો અર્થ બતલાવનારાં વીશેષણો બનેછે. જેમકે:- દુઃખ ભરેલું; હોમ સાથનું; મોહત વાલું; નુરમંદ, ખોરેહ વાલું; જાણવંત; આરાધના વાલું; અકલમંદ; પાંણી સાથનું. પાજંદ, અથવા ફારસીમાંબી , અથવા એ પ્રત્ય નાંમની સાથે જોડાઈને વપ

રાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:— શરીર સાથનું; પ્રલવન્ત; બુદ્ધીવાંન. કોઇ કોઈ વેલા ને બદલે ઈમન્દ, પ્રત્ય વપરાએલા મલેછે; જેમકે શાએદેમંદ, નશા ભરેલું.

૫) આવન્દ—આએ પ્રત્ય અવસ્તાના વન્ત—પ્રત્યની આગલ આ—વધીને બનેલોછે, અને તે નાંમની સાથે જોડાઇને આવેઆથી, ઊપર જણાવેલા પ્રત્યના અર્થને બરોબર મલતાં વીશેષણો બનાવેછે. જેમકે:— બુજોરગી ભરેલો; જોરાવર; સગાઈ વાલું; દુઃખકારક; હીમતવાંન; ઈચ્છાવન્ત, મોરાદ ભરેલું. આએ પ્રત્યનું વપરાંણ હાલની ફારસીમાંબી એજ રીતે રહેલું આપણને મલેછે; કેમકે خویشاوند, ورزاوند અને دماوند ઈતીઆદી બોલો તેમાં આપણને વારેઘડીએ મલેછે.

૬) ઇ—આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના અ, ઇ, અને ય, પ્રત્યયો ઊપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે; કેમકે અવસ્તાના ય, ઊપરથી પેહલવીમાં કેટલાએક પ્રત્યયોએ જનમ લીધોછે, તેમાં અથવા ય, એ મુખ્ય પ્રત્યછે, અને તેહનો સંખ્સેપ આકાર ઇ—અથવા ઈ, આપણને મલેછે; તેમજ અવસ્તાના કેટલાએક બોલોની સેવટે આવેલા અ—ને બદલે પણ ઊપલો આકાર વપરાએલો આપણને મલેછે. (એ વીસેનો ખોલાસો પેહલવી અક્ષરોની તબદીલ હમોએ અવસ્તાના અક્ષરો સાથે બતલાવીછે તેમાં આગલ કરેલોછે.) આએ પ્રત્ય ધાતુ, અથવા નાંમની સાથે જોડાઇને આવેછે તેઆરે તેહનો અર્થ વાલું, ભરેલું, કરનાર, લગ

તું, હેવાં વીશેષણોને લગતો થાએછે. જેમકે:— [illegible] ગન્ધાતું, બદબોઈ ભરેલું; [illegible] આગેવાંન; [illegible] વધનાર; [illegible] બલનાર; [illegible] હમેશને લગતું; [illegible] ખાલેસ, નીરમલ; [illegible] વચનું; [illegible] જોનારને લગતું (ઈઆને જોનાર તરીકેનું); [illegible] ચાકરી કરનાર; [illegible] બંધવાલો, કેદી, તાબેદાર; એને મલતો ફારસીમાંઆપણને ه મલેછે. જેમકે:— گنده ગન્ધાતું; بنده તાબેદાર; ساله વરસનું, વરસ વાલું. [illegible] આએ બોલની સેવટે આવેલો [illegible] એ [illegible] ને મલતોછે; પણ પાછલા વખતમાં તેહનો ઊચ્ચાર [illegible] અથવા [illegible] સાથે તેના એકસરખા આકારને લીધે બદલાઈ ગીઓછે; જેનો અર્થ છુપી રીતે હલાક કરનાર, હેવો થાએછે. પાજંદમાં એ બોલ [illegible] અથવા [illegible] એ બેહુ રીતે આપણને મલેછે. એ સેવાએ કેટલાંએક ભાવવાચક તથા બીજાં નાંમો આએ પ્રત્ય લાગીને બનેલાંછે. જેમકે:— [illegible] ખસલત, [illegible] વેર, [illegible] ખાહેશ, ઈછ્છા; [illegible] એલાજ, ઊપાએ; [illegible] તરફ, [illegible] મરજી, ઈછ્છા; [illegible] ઘર, [illegible] નુર, કીરતી; [illegible] વર્ણ, જાત; [illegible] ટોલો, [illegible] કીનારો, કાંઠો. એ બોલો, અવસ્તાના [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] અને [illegible] ઊપરથી બનેલાછે; અને તે ફારસીમાં کینه, چاره, نیمه, گاه, کده, خوره, کناره કરી આપણને મલેછે.

૭) [illegible] આયન્દહે—આએ પ્રત્ય નાંમ અથવા ધાતુને લગાડવાથી પ્રયોજક વીશેષણો બનેછે. જેમકે:—[illegible] ભાગ, હીસ્સો; તે ઊપરથી [illegible] બખશેશ કરાવનાર, ભાગ પરાવનાર;

[illegible] માફી, તે ઉપરથી [illegible] માફી કરાવનાર; આએ પ્રત્ય અવસ્તાના [illegible] પ્રત્ય ઉપરથી બનેલોછે. ફા૦ [illegible] પ્રત્ય એજ અર્થને સારૂં આપણને મલેછે.

૮) [illegible] ક—આએ પ્રત્ય ધાતુને લાગીને, કેટલાંએક નાંમો, તેમજ વીશેશણો બનેલાંછે. જેમકે:— [illegible] બચ્ચું; [illegible] આજાર; [illegible] અદેખાઈ; [illegible] બપાવો, અથવા મમાવો; [illegible] શુકું; [illegible] એક; આએ પ્રત્ય અવસ્તાના [illegible] પ્રત્ય ઉપરથી બનેલોછે, તેથી તેહનો ઉચ્ચાર આએ ભાષામાં તેમજ ફારસીમાં એકસરખી રીતે ક, નો રહેલોછે. ઉપલા લાગતોને મલતા ફારસી બોલો, یک એક, خشک શુકું, رشک અદેખાઈ, ઈતીઆદી આપણને મલેછે.

૯) [illegible] કાર—આએ પ્રત્ય ઉપસર્ગ અને નાંમની સાથે જોડાઈને આવેછે, તેઆરે તેહનો અર્થ 'કરનાર', 'વાલો', હેવો થાએછે. જેમકે:— [illegible] સાથે કાંમ કરનાર, [illegible] પાપ કરનાર, [illegible] નોકસાંન કરનાર, [illegible] મોરાદવંતો. પાજંદ અથવા ફારસીમાં આએ પ્રત્ય વપરાએલોછે તેમાં [illegible] ક—ને બદલે گ ગ એઓછે. જેમકે:— گناهکار ગુનાહ કરનાર, ستمگر જોલમ કરનાર, زیانکار નોકસાંન કરનાર, کامگار મોરાદવંતો.

૧૦) [illegible] અથવા [illegible] ગર—આએ પ્રત્ય ઉપલા [illegible] પ્રત્ય ઉપરથી [illegible] નો લોપ થાઈને બનેલોછે, અને તે નાંમની સેવટે જોડાઈને આવેઆથી ઉપલીજ રીતે "કરનાર", "રાખનાર" ઈતીઆદી અર્થનાં વીશેશણો બનેલાંછે. જેમકે:— [illegible] ફતેહ કરનાર, [illegible] ઈછાકારક કાંમ કરનાર, [illegible] પવીતર કાંમ કરનાર, [illegible] સકતીવાંન, [illegible] આરાધના કરનાર,

ચુક કરનાર, તકસીરવાર; હેશાબ શુમાર કરનાર, સવાબકાર, કાંમ કરનાર, કઊઅતદાર, હકુમત કરનાર. આએ પ્રત્ય પા૦ અને ફા૦ કરીને આપણને મલેછે.

૧૧) કીન, અથવા ગીન્—આએ પ્રત્ય જેઆરે નાંમની શવટે જોડાઈને આવેછે તેઆરે તેને સંબંધ અથવા એખતીઆર બતલાવનારાં વીશેષણની હાલતમાં લાવેછે. જેમકે:— ભએ ભરેલું; ગુનાહ ભરેલું; શરમ વાલું; દુ:ખકારક; રૂનું. કોઈ કોઈ વેલા ની આગલ વધારાનો આ— દાખેલ થાએલો આવેછે. જેમકે:— ઊનનું, ઊનથી બનાવેલું; પાછલથી એ પ્રત્યમાંની વચેની ઈ, નીકલી જાઇને કેટલાએક બોલોને અથવા, પ્રત્ય લાગેલા આપણને મલેછે. જેમકે:— ગમગીન, ઊદાસ; શરમીનદું; ગોસા ભરેલું. વલી કોઈ કોઈ ઠેકાંણે નાંમને છેડે ફકત —ને બદલે તેહનો આગલો એકજ અક્ષર આપણને મલેછે. જેમકે:— સીજગ— દુ:ખકારક; આએ કીન—પ્રત્યની ઊતપનતી ચોકસ જણાતી નથી; પણ સંસકરીત ईय—પ્રત્યની આગલ વધારાનો क દાખેલ થાઈને कीय, પ્રત્ય કેટલાંએક નાંમોને છેડે વપરાએલોછે, જેમકે— स्व પોતે, તેહનું स्वकीय પોતાનું, પોતાને લગતું; राज હકુમત, તેનું राजकीय હકુમત વાલું, રાજ ધરાવનાર; તેહને આએ પ્રત્ય નજદીક મલતો આવેછે. ફારસીમાં گین અથવા گن એજ પ્રત્યને મલતો આપણને મલેછે. જેમકે:— بیمگین ધાસતી ભરેલું, سهمگن ભયંકાર.

૧૨) ઘન—આએ પ્રત્ય કેટલાંએક નાંમોની સેવટે જોડાઇને આવેછે, તેઆરે તેહનો અર્થ 'મારનાર' 'ઈજા દેનાર' હેવો થાએછે. જેમકે:— સાંપને મારનાર, મુજી જાનવરને મારનાર. આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના ઘન—પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે.

૧૩) ગાન—આએ પ્રત્ય ન—થી આખર થતાં નાંમોની સેવટે અનેકવચનના અર્થને સારૂં આવેછે. જેમકે:— દુઆઓ, છોકરીઓ, ઈત્યાદી.

૧૪) જાર—આએ પ્રત્ય જગો, મકાંન, અને હાર અથવા કતાર, હેવો અર્થ બતલાવ્વા સારૂં કેટલાંએક નાંમોની સાથે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— ફુલની હાર, ખેતરની હાર, ગોસપંદની જગો, બુતખાનું—બુતની જગા. પાજંદ તથા હાલની ફારસીમાં એ પ્રત્ય વપરાએલો આપણને મલેછે, તેમાં જ—ને બદલે કાએદા પરમાંણે , નું લખાંણ રહેલુંછે. જેમકે:— બુતખાંનું, ફુલની વાડી અથવા ફુલનું ખેતર.

૧૫) તાર (અથવા) દાર—આએ પ્રત્ય ઈરાંની અને સેમેટીક એ બંધે જાતનાં ધાતુને લાગીને તેહનાં કર્તા રૂપી નાંમો બનેલાંછે. જેમકે:— આપનાર, પેદા કરનાર; સીખવનાર; પાલનાર; ઠગનાર; મારનાર; કરનાર; મારી નાંખનાર; ખેડનાર; ખાનાર; બોલનાર. પણ જે ધાતુઓને સામાન્ય રૂપની નીશાંની લાગેલી હોએછેતો તેહ

ની સેવટે [Pahlavi] પ્રત્ય જોડાઈને આવેછે. જેમકે:—[Pahlavi] એ ખેતીઆર કરનાર; [Pahlavi] માફ કરનાર; [Pahlavi] ખરીદ કરનાર. આએ પ્રત્યયો હાલની ફારસીમાં ઊપલાજ અર્થને સારૂં ધાતુની સેવટે જોડાઈને વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:— زادار પેદા કરનાર, پروَرار પાલનાર, آمرزار બખશનાર, માફ કરનાર. એ સેવાએ આએ પ્રત્ય કેટલાંએક ધાતુને લાગીને આવ્યાથી તેહનો અર્થ કર્મણી વાચ્યંમને લગતા અથવા સાદા ભૂતકૃદંત નો થાએછે. જેમકે:—[Pahlavi] પકડાએલો, પકડમાં આવેલો; [Pahlavi] મોતની હાલતમાં આવેલું, અથવા નાસ પાંમેલું. આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના [Pahlavi] તર, અથવા [Pahlavi] પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે. જેમકે:—[Pahlavi] આપનાર; [Pahlavi] પકડનાર; [Pahlavi] જોતી.

૧૬) [Pahlavi] ત—અથવા [Pahlavi] અને [Pahlavi] તે—આએ પ્રત્ય ધાતુને લાગવાથી તેહનો ભૂતકૃદંત થાએછે. જેમકે:—[Pahlavi] આપ, તેહનું [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] આપેલું; [Pahlavi] જા, તેહનું [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] ગએલું; આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના [Pahlavi] ત, ઊપરથી થાએલીછે. પાજંદ તથા ફારસીમાં ઊપલાજ અર્થને સારૂં [Pahlavi] અથવા [Pahlavi] પ્રત્ય વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:— [Pahlavi] આપેલું; [Pahlavi] કહેલું.

૧૭) [Pahlavi] તન—આએ પ્રત્ય સામાન્ય રૂપની નીશાંની દાખલ ધાતુની સેવટે જોડાઈને આવેછે.

૧૮) [Pahlavi] તર—આએ પ્રત્ય ધાતુને લાગીને કેટલાંએક કુટંબી નાંમો બનેલાંછે. જેમકે:—[Pahlavi] માએ; [Pahlavi] બાપ; [Pahlavi] ભાઈ;

[illegible] છોકરી ; જે ઊપરથી સેમીટીક [illegible] માએ, અને [illegible] બાપ,
એ બે નાંમોની વચે વધારાની [illegible] ઈ, દાખેલ કરીને તેહને આએ
પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેલોછે. જેમકે :—[illegible] માએ, [illegible]
બાપ ; ઈતીઆદી. આએ પ્રત્ય અવસ્તાના [illegible] અને સંસકરી
ત તૃ, ને એકસરખી રીતે મલતોછે. કેમકે એ ભાષાંઓમાં
[illegible] માતૃ માએ, [illegible] પિતૃ બાપ, [illegible] ભાઈ. ઈ
તીઆદી નાંમોમાં ઊપલો પ્રત્ય આપણને મલેછે. તેમજ એ પ્રત્ય
ફારસી مادر , پدر , برادر , دختر ઈત્યાદી નાંમોમાં વપરાએલો આ
પણને મલેછે, અને તેજ પરમાંણે તે ઘણીખરી એરીઅન ભાષા
માં ઊપલાં નાંમોની અંદર વપરાએલોછે. ૨) વલી [illegible] પ્રત્ય
જોડાઈને કેટલાંએક તરફ અથવા દસાને લગતાં તેમજ બીજાં નાં
મો બનેલાંછે. જેમકે:—[illegible] ઊગમણ, [illegible] પસચમ,
[illegible] દક્ષણ, [illegible] ઊતર, [illegible] અતરે, આએ તરફ ;
[illegible] આગલી ગમ, [illegible] ફરશોસ્તર, [illegible] કપડું, [illegible]
રાશી–ઈત્યાદી. આએ [illegible] પ્રત્યની ઊતપતી અવસ્તાના [illegible] ત્ર–
પ્રત્ય ઊપરથી આએલીછે. પાજંદ તથા હાલની ફારસીમાં પણ એ
પ્રત્ય ઊપલી મતલબને મલતો આપણને [illegible] باختر , [illegible]
ઈત્યાદી બોલોમાં મલેછે. ૩) [illegible] પ્રત્ય વિશેષણને છેડે જોડાએલો
આવેઆથી અધીકાર્થની નીશાની દાખલ તે ગણાએછે. જેમકે:—
[illegible] ભલું, તેનું [illegible] વધારે સારૂં ; [illegible] ભુરૂ, તેનું [illegible]
વધારે ભુરૂં ; [illegible] આગલ, તેનું [illegible] વધારે આગલ. [illegible] ઊ
નચું, તેનું [illegible] વધારે ઊનચું, ઈત્યાદી. આએ પ્રત્ય ઊપલાજ
અર્થને સારૂં અવસ્તામાં વપરાએલા [illegible] પ્રત્યને મલતોછે. પા

જંદ તથા હાલની ફારસીમાંથી તેનું વપરાંણ ઊપલી મતલબને સારૂ ચાલું રહેલુંછે; કેમકે એ ભાષાઓને લગતાં લખાંણમાં [illegible], تر પ્રત્ય અધીકાર્થને સારૂં વિશેષણની સેવટે વપરાએછે. જેમકે:- [illegible] વધારે સારૂં, [illegible] વધારે લાંમબું, [illegible] વધારે નાંધલું, ઈત્યાદી.

૧૯) [illegible] તુમ-આએ પ્રત્ય વિશેષણને છેડે અતિસ્યાર્થની નીશાંની દાખલ જોડાઈને આવેછે, અને તેહની ઊતપનતી અવસ્તાના [illegible] પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે, કે જે ઊપલાજ અર્થને માંટે અવસ્તામાં વપરાએલોછે. હાલની ફારસીમાં આપણને એ પ્રત્યને બદલે થોડેએક ફેરે વપરાતો ترین પ્રત્ય મલેછે. આએ પ્રત્ય تر અને ین એ બે જુદા જુદા પ્રત્યયો મલીને બનેલોછે.

૨૦) [illegible] દાન-આએ પ્રત્ય મકાંન, અથવા વાસંન, હેવો અર્થ બતલાવ્વા સારૂં નાંમની સેવટે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— [illegible] જીવાંમ રાખવાનું વાસંન; [illegible] બરસમને મેલવાનું વાસન, ઈઆને માહરોએ; [illegible] બંદીખાંનું, તુરંગ; [illegible] હાડકાંને રાખવાની જગો; [illegible] આતશને રાખવાનું વાસન, ઈઆને આફરંગાંનીઊં. અવસ્તામાં [illegible] પ્રત્ય ઊપલીજ મતલબને સારૂં વપરાએલોછે, તે ઊપરથી આએ પ્રત્યની ઊતપનતી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે. ફારસીમાં قلمدان કલમ મેલવાનું વાસન; شکردان શાકર રાખવાનું વાસંન; نمکدان નીમખદાંની, ઈત્યાદી બોલોમાં دان પ્રત્ય આપણને મલેછે.

૨૧) [illegible] દાર-આએ પ્રત્ય નાંમની સેવટે રાખનાર, માંનનાર, હેવો અર્થ બતલાવ્વા સારૂં જોડાઈને આવેછે. જેમકે:—[illegible] આભાર માંનનાર; [illegible] હમેલ ધરાવનાર; [illegible] ચોક

શી રાખનાર; [illegible] દોલત ધરાવનાર; એને મલતા ફા૰ سپاسدار , بردار , نگهدار બોલો આપણને મલેછે.

૨૨) [illegible] નાક–આએ પ્રત્ય કેટલાંએક ભા૰ વા૰ નાંમની સેવટે વીશેષણનો અર્થ બતલાવનાર તરીકે વપરાએલોછે. જેમકે:— [illegible] ધાસતી વાલું કરનાર, [illegible] ગોસ્સા વાલું કરનાર, ઈત્યાદી. આએ પ્રત્ય [illegible] ઈન, અને [illegible] આક–એ બે પ્રત્યયો જોડાઈને બનેલા [illegible] નો [illegible] ઈ–નીકલી જાઇને રહેલો આકારછે. એ પ્રત્ય ફારસીમાં પણ આપણને મલેછે. જેમકે:— دردناک દુખી, ترسناک ધાસતી ભરેલો; ઈત્યાદી.

૨૩) [illegible] નદ–અથવા [illegible] નદ–આએ પ્રત્ય ધાતુને લાગી કેટલાંએક વિશેષણો બનેલાંછે. જેમકે:—[illegible] જીવનાર, જીવતું; [illegible] સંતોશી, રાજી રેહનાર; [illegible] દંખ દેનાર; [illegible] જનાર; [illegible] તેજી ભરેલું; આએ પ્રત્ય અવસ્તાના [illegible] પ્રત્યને બરોબર મલતો આવેછે. એ ઊપરથી પાજંદમાં [illegible] અથવા [illegible] અને ફારસીમાં نده અથવા ند પ્રત્યયો ધાતુની સેવટે ઊપલાજ અર્થને સારૂં વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:—[illegible], زنده જીવતું; [illegible], خرسند સંતોષી, ખુશ; [illegible], بلند ઊંચું.

૨૪) [illegible] પાન્–આએ પ્રત્ય નાંમની સેવટે જોડાઈને આવેઆથી રાખનાર, ધરાવનાર, સંભાલ કરનાર, જાલવનાર, હેવી મતલબનાં વિશેષણો બનેછે. જેમકે:—[illegible] પાએદાર રાખનાર, બચાવનાર; [illegible] સકતીવાંન; [illegible] લડાઈમાં બચાવ કરનાર (ઢાલ); [illegible] જાગીરદાર; [illegible] ઢોરની જાલવણી કર

નાર; [illegible] બદીખાંનાંનો ઊપરી. આએ પ્રત્યની ઊતપન તી અવસ્તાના [illegible] અથવા [illegible] શબદ ઊપરથી થાએલી છે. કેમકે [illegible] રનમાં બચાવ કરનાર (ઈઆને ઢાલ); તથા [illegible] [illegible] ઘોડની પાસબાંની કરનાર, હેવા શબદો અવસ્તામાં વપરાએલા આપણને મલેછે. પાઝંદ તથા હાલની શા રસીમાં એ પ્રત્ય [illegible] અથવા [illegible] અને بان મલેછે. જેમકે:—شتربان ઊંઠની તપાસ રાખનાર; شبان ગોવાલીઓ; مرزبان જાગી રદાર; دربان બારનાં આગલ ચોકી કરનાર.

૨૫) [illegible] પત્—આએ પ્રત્ય સાહેબ, ધણી, માલેક, ગુરૂ, હેવો અર્થ બતલાવ્વા સારૂં નાંમની સેવટે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— [illegible] ઘર ધણી, [illegible] શેહરનો માલેક (પાદશાહ), [illegible] ગાંમ ધણી, [illegible] પવીતરાઈ ધરાવનારનો ગુરૂ, [illegible] ધરમની કેલવણી આપનાર, [illegible] સેનાપતી, લશકરનો સરદાર. પા ઝંદમાં આએ પ્રત્ય [illegible] અને શારસીમાં بد કરી આપણને મ લેછે. જેમકે:—[illegible], موبد પારસીનો ધરમગુરૂ. [illegible], سپهبد લશકરનો સરદાર; અવસ્તાના [illegible] સાહેબ, બોલ ઊપ રથી આએ પ્રત્યની ઊતપનતી થાએલીછે. સં० पति, ધણી, બોલ એને મલતો આવેછે.

૨૬) [illegible] બાર—આએ પ્રત્ય લાગીને કેટલાંએક એખતીઆર બતલાવનારાં વિશેષણો બનેલાંછે. જેમકે:—[illegible] મજબુતી વાલું, મકમ; [illegible] બોજા વાલું; પા० તથા શારસીમાં [illegible], وار, એ પ્રત્યને બદલે વપરાએલા આપણને મલેછે.

૨૭) [illegible] બર—આએ પ્રત્ય નાંમની સેવટે જોડાઈને આવેઆ

થી, રાખનાર, ધરાવનાર, કરનાર, ઈતીઆદી અર્થ બતલાવેછે. જેમકે:—[Pahlavi] દોલત રાખનાર (ખજાંનચીન), [Pahlavi] ઈનસાફ કરનાર, નીઆધીશ; [Pahlavi] દસ્તુર—દીનની દાંનાઈ ધરાવનાર; ૨) લેઈ જાનારનો અર્થ બતલાવેછે, અને તે અવ○ [Pahlavi] લેઈ જાવું, હેવાં ધાતુ ઊપરથી નીકલેલોછે. જેમકે:—[Pahlavi] સંદેસો લેઈ જાનાર, [Pahlavi] ખોરાક લેઈ જાનાર, [Pahlavi] અવસ્તાનો અભેઆશ કરનાર, [Pahlavi] મુજદ લેનાર, (મજુર). આએ પ્રત્ય પા○ તથા ફારસીમાં [Pahlavi], [Pahlavi], ور અને [Pahlavi], بر, એ આકારોમાં રહેલો આપણને મલેછે. જેમકે:—[Pahlavi], دستور દીનનો એલમ જાણનાર, [Pahlavi], گنجور ખજાંનો રાખનાર, داور, અથવા [Pahlavi] داور નીઆધીશ, پیغامبر, [Pahlavi], مانترور, [Pahlavi], مزدور ઈત્યાદી.

૨૮. [Pahlavi] માર—આએ પ્રત્ય નાંમ તથા વીશેષણને જોડાઈને વપરાએલો થોડેએક ઠેકાંણે મલેછે; અને તે નાંમને વીશેષણ તથા વીશેષણને ભા○ વા○ નાં○ બનાવેછે, અને તેહમાં હેસાબ તથા ગણતરીનો અર્થ બતલાવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] જોસી, રાસીનો વરતારો કરનાર, [Pahlavi] પાછી વરતનુક (ઇઆને સજા.) [Pahlavi] સેતારાની ચાલની ગણતરી કરનાર; જેને મલતો ફા○ ستاره شمر આપણને મલેછે. લા○ Astranomer ને જો આપણે એની સાથે મેલવીએતો તેહમાં આપણ ભુલ કરસું નહી.

૨૯. [Pahlavi] માલ—આએ પ્રત્ય કેટલાંએક નાંમ અને અવ્યચોની સેવટે જોડાઈને આવેછે; અને તેથી તેઓને હરીફાઈ, તથા લડત કરનાર, એવી મતલબનાં વીશેષણો બનાવેછે. જેમકે:—[Pahlavi]

આગલથી હરીફાઈ કરનાર, (ઈઆને વાદી), [illegible] પાછલથી હરીફાઈ કરનાર, (પ્રતીવાદી), [illegible] સાથે હરીફાઈ કરનાર, અથવા હમનબરદ, [illegible] કાંન ચીમેટનાર; આએ પ્રત્ય અવ○ [illegible] ધાતુ ઊપરથી બનેલાં સા○ રૂ○ [illegible] ફા○ [illegible] ઊપરથી જનમ પાંમેલાછે, અને તે પા○ [illegible] તથા ફા○માં [illegible] કરીને એકસરખી રીતે આપણને મલેછે. જેમકે:—[illegible], [illegible] એકેક સાથે લડત કરનાર, [illegible] વાદી, [illegible] પ્રતીવાદી, گوشمالی સજા, گوشمالکار સજા કરનાર.

૩૦) [illegible] મન્દ—આએ પ્રત્ય અવ○ [illegible] પ્રત્ય ઊપરથી બનેલુંછે, અને તે કેટલાંએક નાંમોને છેડે આવેઆથી તેહને વાલું, ધરાવનાર, ઈત્યાદી અર્થ કરનારાં વીશેષણો બનાવેછે. જેમકે:— [illegible] સફાઈદાર, [illegible] વીદવાંન. એને મલતું પા○ [illegible] અને ફા○ مند પ્રત્ય આપણને મલેછે.

૩૧) [illegible] અથવા [illegible] ચાક—આએ પ્રત્ય નાંમને લાગાથી તેહનું વીશેષણ બનાવેછે. જેમકે:— [illegible] ચલકાટ ભરેલું, ભભુકદાર; [illegible] રૂમી, રૂમને લગતું; [illegible] એખલો, તનહા.

૩૨) [illegible] યાર—આએ પ્રત્ય નાંમની સેવટે જોડાઈને આવેછે, તે આરે તેહનો અર્થ મદદગાર, અથવા રક્ષન કરનાર, અને ધરાવનારનો થાએછે. તેમજ તે જોડાઇને કેટલાંએક વીશેષ નાંમો પણ બનેલાંછે. જેમકે:—[illegible] શેહરનું રખ્શન કરનાર, [illegible] પાદશાહ, શેહરનો મદદગાર, [illegible] હોશ ધરાવનાર, [illegible] માહીઆર, [illegible] મતુનીઆર; જેને મલતા ફારસી બોલો شهریار, هوشیار, ماهیار અને [illegible] ઈત્યાદી આપણને મલેછે.

૩૩) ય-અથવા અને ઈ-આએ પ્રત્ય અવસ્તાનાં ય, પ્રત્ય ઊપરથી ઊતપન થાએલાછે, અને તે નાંમ, વીશેષણ અને ક્રિ૦ અ૦ ની સેવટે જોડાઈને આવેછે. જેઆરે તે વીશેષણ અથવા ક્રિ૦ અ૦ અને સા૦ નાં૦ ની સાથે આવેછે તેઆરે તેહને ભા૦ નાં૦ અથવા સામાન્યરૂપ બનાવેછે; અને નાંમની સાથે આવેછે તેઆરે તેહને સંબંધ, તથા એખતીઆર બતલાવનારૂં વીશેષણ બનાવેછે. અને ભાવ૦ ના૦ ની પાસે આવેઆથી કોઈ વેલા વીશેષણ અને કોઈ વેલા સામાન્યરૂપની હાલત બતલાવેછે. જેમકે:— ખાલેસી, નીરમલપણું, રાહત, સુખ ચેન; હલાકી, દુઃખ; તવાનાઈ, સકતીવાંનપણું; હીમતવાંનપણું, ઠગાઈ, બેદીનસાહી, બુરજીગરી, ખેડુતપણું; માતાપણું, અથવા માત થવું; પીતા થવું, અથવા પીતાપણું; મુફલેસી, કંગાલીઅત; મીઠાસ, અકલમંદી, વીદવાંન થવું; મોહટાઈ, પસ્તી, નીચાઈ; પાદશાહી, રાજ; દુનીઆઈ, દુનીઆંને લગતું; બેહશતી, ગરોથમાંનને લગતું, ઈરાંની, ઈરાંનનો રેહવાસી; તુરાંનનો રેહવાશી, ગાથાને લગતું, ગાથા વાલું; કીમત વાલું, કીમતી; કાંનને લગતું, કાંન વાલું; જાલમી; અથવા ચાલનાર, અથવા ચાલવું; બોલનાર, અથવા બોલવું; કરનાર અથવા કરવું. અસલ અવ૦ માં આરાધનાને લગતું, વખાંણને લગતું,

[illegible] અહુરમજદને લગતું, [illegible] [illegible] સંઘરવું, [illegible] અથવા [illegible] નાંખવું, [illegible] ખેડેલું કરવું, [illegible] હકદાર, યોગીય, આપ વાલો. એવા શબદો [illegible] અ થવા [illegible] પ્રત્ય લાગીને બનેલા આપણને મલેછે. સંસકરીતમાં પણ એજ પરમાંણે નાંમને य લાગાથી એખતીઆર અથવા સંબંધ બતલાવનારાં વીશેષણો, તેમજ ભા૰ ના૰ બનેલાંછે. જેમકે:—ग्राम ગાંમ, નું ग्राम्य ગામડીઓ; मुख મોહડું, નું मुख्य સરદાર, વડુ માંણસ; अर्घ આબરૂ, નું अर्घ्य આબરૂ આપવાજોગ; सखि દોસત, મીત્ર, નું सख्यं દોસ્તી; वणिज् સોદાગર, નું वणिज्या સોદાગ રી, વેપાર; ઇત્યાદી. પા૰ તથા ફારસીમાં ـه અથવા ـی ઊ પલા પ્રત્યની જગોએ એકસરખી રીતે વપરાએલી આપણને મલેછે.

૩૪) [illegible] ય—આએ પ્રત્ય કાંઈ જુદો નથી, પણ ઊપલાજ અ ૧૦ નાં [illegible] પ્રત્ય ઊપરથી બનેલોછે. જેમકે:—کلی=અવ૰ [illegible] દરીઆ, [illegible]=[illegible] ઘરને લગતું, [illegible]= [illegible] દાહડાને લગતું; ઇત્યાદી.

૩૫) [illegible] ઈ—આએ પ્રત્યને કેટલાએકો ईक કરીને વાંચેછે; પ ણ તે હમોએ ઊપર જણાવેઆ પરમાંણે અવ૰ના [illegible] ય—ઊપર થી જનમ લીધેલો પ્રત્યછે; માંટે क ના ઊચ્ચારનો આધાર આપ ણને મલતો નથી. આએ પ્રત્ય ઈરાંની તેમજ સેમેટીક બોલોને જો ડવાથી વીશેષણ તથા ભા૰વા૰ અને સા૰નાંમો બનેલાંછે. જેમકે:— [illegible] અકલ વાલું, [illegible] કરનાર, [illegible] ઘટતું, લાએક; [illegible] વધારો કરનાર, [illegible] બુજોરગ, માનવંત; [illegible] જા તી, પોતાનું; [illegible] સકતીવાંન, [illegible] દીનનું, દીનને લગતું;

લિપી, લખવાનો હોનર; મદદ કરનાર, ભરોશો, ખાતેરી.

૩૬) યાહ-આએ પ્રત્ય નીરજીવ પદારથોને લાગીને આવેછે, તેઆરે તે અનેકવચનની નીશાંની દાખલ ગણાએછે. જેમ કે:— શેહરો, નદીઓ, પાહડો; ઈત્યાદી. ફારસીમાં એને લગતો ها પ્રત્ય મલેછે. જેમકે:— جاها જગાઓ, شهرها દેશો. ૨) ક્રિયા વીશેષણ અવ્ય તરીકે નાંમ તથા વીશેષણની પાસે વપરાએલો મલેછે. જેમકે— પાપી થવા સારૂં, કાએદા પરમાંણે, જોવા સાથે, જાંણી જોઈને, બચગીથી, દોસ્તીથી, સચાઈથી, ઈત્યાદી. આએ પ્રત્યની ઉતપનતી અવ૦ યસ-અથવા યો, પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે. જેમકે:— , દીનના હોકમ પરમાંણેની જગો, દીનની રાહે કરેલું. પાજંદમાં એ પ્રત્ય ઈહ, ના ઉચ્ચારમાં આપણને મલેછે. જેમકે:— ખુબીથી, ખુબી ભરેલી રીતે, દાંનાઈથી, દાંનાઈ ભરેલી રીતે; એને મલતો સીરીઆક ભાષામાં **યત** પ્રત્ય આપણને મલેછે. જેમકે:— **દકયો**-ખાલેસ, સાફ, નું **દકયોયત**-સફાઈથી, સફાઈ ભરેલી રીતે. ઈત્યાદી.

૩૭) ઈન-અથવા ઈને-આએ પ્રત્ય નાંમની સેવટે આવેછે તેઆરે તેને સંબંધ અથવા એખતીઆર બતલાવનારૂં વિશેષણ કરેછે. જેમકે:— રૂપાનું, સુનાંનું, સુનેરી, ઓરવરનું, છોએનું, પથરનું, ચાંમ

ડાંનું, ᵒ રૂનું; ᵒ અદેખું, ᵒ કરોધ વાલું, ગો સા ભરેલું, ᵒ દુ:ખકારક, ᵒ પસતાવાને લગતું, ᵒ લાકડાંનું. આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના ᵒ પ્રત્ય ઊપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે. કેમકે:—ᵒ રૂપાનું, ᵒ શુનાંનું, ઈત્યાદી બોલો અવ૦ માં આપણને મલેછે. એ ઊપરથી ફા૦ ᵒ અથવા ᵒ પ્રત્યયો એજ અર્થને સારૂં નાંમની સાથે વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:— ᵒ શુનેરી, ᵒ ઊનનું.

૩૮) ᵒ ઈવન્દ—આએ પ્રત્ય ભા૦ વા૦ નાંમની સેવટે વીશષણના અર્થને સારૂં જોડાઇને આવેછે. જેમકે:—ᵒ બીમીવન્દ—ભએ ભરેલું, ᵒ સેહમીવન્દ—ધાસ્તી ભરેલું. જેમ ᵒ ખુન્નેરગો ભરેલું, ᵒ હીમતવાંન, એ બોલોમાં ᵒ આ—વધારા તરીકે દાખેલ થાએલોછે, તેમ આએ પ્રત્યની અંદર વધારાની ᵒ ઈ, દાખેલ થાએલીછે; બાકી અવસ્તાના વિશેષણ બનાવવાને સારૂં વપરાતા ᵒ વન્ત—પ્રત્ય ઊપરથી આએ પ્રત્યયે જનમ લીધેલોછે.

૩૯) ᵒ ઈસ્ત—આએ પ્રત્ય અતિસ્યાર્થકની નીશાંની દાખલ વિશેષણની સેવટે જોડાઇને આવેછે. (જુવો સરે ૬૫ મે પે૦ ૬૬ મો)

૪૦) ᵒ વાને—આએ પ્રત્ય કોઈ કોઈ વેલા ધાતુ, અથવા નાંમની સેવટે જોડાઇને આવેછે, અને તેહને વિશેષણના અર્થમાં બદલી નાંખેછે. જેમકે:—ᵒ ઊડ, તેનું ᵒ ઊડનારૂં, પર રાખનાર, પંખેરૂં; ᵒ ફરજ, તેનું ᵒ અથવા ᵒ ફરજ વાલું. આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવ૦નો ᵒ વદ—પ્રત્ય જોડાઈ

ને બનેલાં વિશેષણનો આકાર પુર૦ ૫-૧ વચનમાં થાએછે. જેમકે:— અમવદ-નું અમવાક-હીમતવાન; તે ઉપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે.

૪૧) વાર-વારે-અથવા વર-આએ પ્રત્યયો ધાતુ અથવા નાંમોને લાગીને કેટલાંએક એખતીઆર બતલાવનારાં વિશે પણો તથા નાંમો બનેલાંછે. જેમકે:— ઉમેદ રાખનાર, વરસ વાલું, વરસને લગતું; પાદશાહને લાએક નું, વખાંણ કરવાજોગ, વખાંણદાર; કાંનની બાલી, માથાંની ટોપી, દોલત રાખનાર, દાવર, નીઆધીસ, લોભી, વેર રાખનાર, હશમ ત વાલો, કંગાલ, દુ:ખી; આએ પ્રત્યને લગતો અથવા હેવો પ્રત્ય અવસ્તામાં ઉપલાજ અર્થને સારૂં વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:— હશમત ધ રાવનાર, કાંનનું ઘરેણું, માથાંની ટો પી. આએ પ્રત્ય વૃ, અથવા વર-પસંદ કરવું, એ ધાતુ ઉપરથી બનેલો ધારેઆમાં આવેછે. સંસકરીતમાં પણ એ વર પ્રત્ય ઉપલા અર્થને માંટે વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:— ईश् સકતીવાંન થવું, તેનું ईश्वर સકતી ધરાવનાર; भास પરકાશવું, તેનું भास्वर પરકાશવાન, ચલકાટ ધરાવનાર; ઈત્યાદી. આએ પ્રત્ય ફારસીમાંબી એજ રીતે રહેલોછે. જેમકે:— دانشور દાંનાઈ વાલો, کینور વેરી, વેર ધરાવનાર, رنجور દુ:ખી, جانور જીવ ધરાવ વનાર, سروار માથાંની ટોપી, گوشوار કાંનનું જેવર; ઈત્યાદી.

૪૨) વન્દ-આએ પ્રત્ય અવ૦ વન્ત-પ્રત્ય ઉપ

રથી બનેલાછે, અને તે ભા૦ નાં૦ ની સેવટે જોડાઇને આવેછે, તે આરે તેહુને એખતીઆર બતલાવનારૂં વિશેષણ બનાવેછે. જેમકેઃ– રૂદન વાલું, અફસોસ વાલું, તરફ વાલું, બુજોરગી વાલું, તેજી વાલું; એને મલતો પા૦ પ્રત્ય આપણને મલેછે.

૪૩) વશ–આએ પ્રત્ય મીસાલ અથવા તરેહનો અર્થ બતલાવનાર તરીકે વિશેષણની સાથે જોડાઇનિ આવેછે. જેમકે:— હુવશ–સારી તરેહનું, ચંદરના જેવું. ફા૦ ગોલાબનાં ફુલની કલી જેવું.

૪૪) સ્તાન–આએ પ્રત્ય લાગીને કેટલાંએક જગો તથા મકાંન બતલાવનારાં નાંમો બનેલાંછે. જેમકે:– કીરીઆનું મકાંન (ઇઆને પુશતક), દખમાંની જગો, દશતાંનખાંનું, ઈનસાફની જગો, અદાલત; નીશાલ, લખવા વાંચવાની કેલવણી મેલવ્વાની જગો; વીદીઆ મેલવ્વાની જગો, મદરેસા; ધરમની કેલવણી લેવાની જગો, હેરબદનું મકાંન; પશુનું મકાંન, ગાવખાંનું, ગાએનું મકાંન; ઈત્યાદી. પ્રત્યની ઊતપનતી અવ૦ બોલ ઊપરથી થાએલીછે; કેમકે અવસ્તામાં સ્તાન–બોલ જગો તથા મકાંનના અર્થને સારૂં વારેઘડીએ આપણને મલેછે. જેમકે:— ગાવખાંનું, ઊંટખાંનું, ઊંટને રેહવાની જગો. સં૦ સ્થાન, અને ફા૦ પ્રત્યયો એને મલતા આપણને મલેછે.

૪૫) શ–આએ પ્રત્ય વિશેષણ તથા નાંમની સેવટે ભા૦

વા૰ નાંમનો અર્થ બતલાવવા સારૂં આવેછે, અને એની ઊતપનતી અવસ્તામાં સ્ત્રીલીંગ નાંમને છેડે વપરાએલી અથવા ઈ–ને પેહલ્લી એકવચનનો પ્રત્ય શ–લાગીને તેહનો ઊચ્ચાર અથવા ઈશ–કરીને થાએલોછે, તે ઊપરથી થાએલીછે; જોકે પેહલવીમાં ઈ, નો ઈમલો લખાંણની અંદર રહેલો નથી; પણ તે ઊચ્ચારમાં રહેલોછે, તેથી શ–ની આગલનો અખ્શર હમેશ زیر જેર–થી બોલેઆમાં આવેછે; જેમકે રાદેશ–સખાવત, નીઓકેશ–નેકી, શાદેશ–ખુશી, દાનેશ–દાંનાઈ, વેહેશ–ભલાઈ, વીનાકેશ–દેખાવ, નજર, જનેશ–માર, દાતોબરેશ–દાવરી, નીઆધીશપણું, ઈત્યાદી. અવ૰ સખાવત, ખુશી, સલાહ સંપજ. એને મલતો પા૰ પ્રત્ય આપણને મલેછે. જેમકે:— (આફ્ર૰ દહમ૰) સચાઈ, ભલાઈ, ચલંણ, અથવા ચાલવું; હાલની ચાલુ ફારસીમાંબી એ પ્રત્ય ش ના આકારમાં આપણને મલેછે; પણ તેમાં ش ની આગલનો અક્ષર زیر ને બદલે زبر જબર–ના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—کنش કુનશ–કાંમ, دهش સખાવત; પણ بارش બારેશ–વરસાદ, માં અસલ ઊચ્ચાર રહેલો આપણને મલેછે.

૪૯) શંને–આએ પ્રત્ય આજ્ઞારૂપને છેડે જોડાઈને આવે છે, અને તેને ભા૰ વા૰ નાંમ બનાવેછે. જેમકે:— કરણી, ભાષા, ખુશી, વરધી, ઈત્યાદી. પા૰ અથવા અને ફ્રા૰ પ્રત્યયો ઊપલાજ અર્થને સા

રૂં વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] નાં મની સ્તુતી, [illegible] બદલો, ફા૦ [illegible] આપ. આએ [illegible] પ્રત્યની ઊતપનતી વીશે જુઓ ફેકરો ૨૦૧ મો.

૪૭) [illegible] શનેશ–આએ પ્રત્ય ધાતુને જોડાઈને આવેછે, અને તેથી ભા૦ નાં૦ વિશેષણ અને સામાન્યરૂપ બનેછે. જેમકે:—[illegible] મીનશનેશ–વીચાર, વીચારનાર, વીચારવું; [illegible] બોલી, બોલનાર, બોલવું; [illegible] ખોરાકી ખાવું, ખાનાર; [illegible] માફીજત, લેઈ જવું, લેઈ જાનાર. પા૦ [illegible] મલેછે.

સમાસનાંમ.

૨૩૪. પેહલવી ભાષામાં અવસ્તા અને સંસકરીત તેમજ હાલની ફારસી ભાષાની માફક તરેહવાર રીતે બનેલા જોડ શબદોછે; તેમાંથી જોડ શબદોની સહમજ નીચે જણાવેલી પાંચ મુખ્ય રીતમાં હમો આપીએછે.

દવંદ સમાસ. (Copulative Compound.)

આએ પેહલ્લી રીતમાં બે નાંમોની વચે આવનારો શબ્દયોગી અવ્ય [illegible] વ, અથવા [illegible] ચ, નો લોપ થાએછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] પશુ (અને) માંનસ, [illegible] [illegible] ખોરાક (અને) મીઅજદ, [illegible] [illegible] ખોરદાદ (અને) અમેરદાદ, [illegible] [illegible] [illegible] એક પંચવાડીઊ (અને) એક માસ. અવસ્તામાં એ ઢપની જોરણી ઘણી વાર આપણને મલેછે. જેમકે:—[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] આએ આરાધનાંની અંદર હું ચાહુંચ ખાંનાંને (અને) મીઅજદને (તથા) ખોરદાદ (અને) અમેરદાદ

(તથા) ખુબી આપનાર ગોસપંદ (અને) પાંણી (તથા) ઓરવર (અને) કાઠી (તથા) બેએને.

તત્પુરૂષ સમાસ. (Compound of Dependency.)

બે જોડાએલા શબ્દોમાં પેહલા શબ્દનો આધાર તે પછીના શબ્દની ઊપર હોએ, અથવા પેહલા શબ્દની વીભકતીનો લોપ બીજા શબ્દની સાથે તેહનો સંબંધ હોવાથી થાએઓ હોએ તેહને તત્પુરૂષસમાસ સહમજવો. જેમકે:—[illegible] દહયોપત–શેહરનો ધણી, [illegible] બન્દાનપત–બંદીખાંનાંનો ધણી, [illegible] [illegible] વેહ દોસ્ત–ભલાનો મીતર, [illegible] દીનખુરદાર–દીનને ધરાવનાર (ઈઆને દીનદાર), [illegible] [illegible] દીન નમુદાર–દીનને દેખાડનાર, [illegible] [illegible] આશતીબવીહુન–સુલેહને પસંદ કરનાર, [illegible] [illegible] દીન આકાસ–દીનથી વાકેફકાર, [illegible] [illegible] જવીદ શીદા–દેવથી જુદુ, [illegible] [illegible] રાસ્ત ગોબશને–સાચી વાત, અથવા સાચું બોલનાર, [illegible] [illegible] શીદા દાદે–દેવનું આપેલું.

કર્મધારય સમાસ. (Adjective Compound.)

નાંમનો ગુણ બતલાવનારૂં વિશેષણ નાંમની આગલ આવીને, સંબંધ બતલાવનારી [illegible] એઝાફત–વગર, નાંમની સાથે જોડાએછે, તેહને કર્મધારય સમાસ કરી જાણવો. (એને ફારસી વ્યાકર્ણ બનાવનારાઓ [illegible] ને નાંમે ઓલખેછે.) જેમકે:—[illegible] [illegible] વેહ મરદ–ભલો પુરૂષ, [illegible] [illegible] અહલોબ ગબના–અશો મરદ, [illegible] [illegible] પાહલુમ ખાનાંન–ઓત્તમ મકાંન (ઈઆને દુનીઆં), [illegible] [illegible] યોશદાસર દમીક–પાક જમીન, [illegible] [illegible] સલીઆ બખ્ત–ખરૂબખત, [illegible] [illegible] જવીદ રસ્તગશ–ઊલટી ચાલચલણ.

બહુવ્રીહિ સમાસ. (Possessive Compound.)

આએ વર્ગ ઊપલા વર્ગોને મલતોછે; પણ માતરે તેમાં તફાવત એટલોજછે કે એ વર્ગમાં નાંમો ગુણ બતલાવનાર તરીકે વપરાએલાંછે, અને તેથી તેઓ વિશેષણ તરીકે ગણાએછે. જેમકે:— બરસમ યદમન—બરસમ સાથના હાથ વાલો, (ઈઆને હાથમાં બરસમ રાખનાર), અનહોમા દાદસ્તાન—અહુરમજદી ઈનસાફ વાલો, જરદ ગોશ—પીલા કાંન વાલું, સપીદ ગુન—સફેદ રંગ વાલું, બીવર ચશમ—દશ હજાર આંખવાલો, કદબા ગોબશને—જુઠું બોલનાર, ફરારૂન કુનશને—સારૂં કાંમ કરનાર, ઈરગ ગોશ—હજાર કાંનનો, હજાર કાંનવાલો; [illegible] જવીદ બેશ—આજાર વગરનું, નીરરોગી; અવસ્તામાં આએ જોરણી વારેઘડીએ વપરાએલી આપણને મલેછે. જેમકે:—[illegible] સુનેરી રંગ વાલું, [illegible] હજાર થાંભ વાલું; ઈત્યાદી. આએ રીત હાલની ફારસીમાં પણ વપરાએલીછે. જેમકે:—نیک دیدار સારા દેખાવ વાલો, خوش چهره સારો ચેહરો રાખનાર, ઈત્યાદી.

અવ્યયભાવ સમાસ. (Particle Compound.)

નાંમ અથવા ધાતુને ઊપસર્ગો, તથા અવ્યયો અને ક્રિયાવિશેષણો લાગીને જે જોર શબ્દો બનેલા હોએચ, તેહને અવ્યયભાવ સમાસ કરીને કેહછે. જેમકે:—[illegible] સબબ વગરનું, [illegible] નાએોરાદ, ઈચ્છા વગરનું; [illegible] હમેશે બલતો, [illegible] નાપસંદ કરનાર, [illegible] સાથની પુછપરછ, [illegible] હમેશાં

સારૂં વીચારનાર, [illegible] તૈયાર બનેલું, [illegible] એકસરખા રંગ નું, એક તરેહનું; [illegible] આગલથી જાંણનાર, [illegible] પછવા ડેથી સાહમજનાર, [illegible] [illegible] વગર કાએદા સાથની અકલ, [illegible] [illegible] દીન સાથની જગો; ઈત્યાદી.

વિલક્ષણ સમાસ. (Anomalous Compound.)

ઊપર જણાવેલી શબદોની જોરણીમાં થાએલા સમાસો સેવાએ, કાએદાથી ઊલટી રીતે પ્રમાંણ વાચક ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયનો લોપ થાએલા જોર શબ્દો આએ ભાષામાં વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:– [illegible] [illegible] જમીનની પોહલાઈ શુધીનું; [illegible] [illegible] સુરજની ઊનચાઈ વેરનું: [illegible] [illegible] નદીની લંબાઈ જેટલું; [illegible] [illegible] સેતારાના જેવા જડાવનું; [illegible] [illegible] સુરજ ના જેવા દેખાવનું; [illegible] [illegible] વરસની મુદ્દત શુધી; ઈત્યાદી. આએ વિલક્ષણની સમાસ જોરણીને લગતા એજ અરથના શબ દો અવસ્તામાં [illegible] કરીને મલેછે. પા૦ લખાંણમાં પણ એ રૂપ વપરાએલી [illegible] ની અંદર આપણને મલેછે.

અ વ્ય યો.

૨૩૫. ભાષાની અંદર અવ્યયો, વગર ગરદાંનનાં શબદો દાખલ ગણાએછે; જેમાં ક્રિયાવિશેષણ, ઊભયાન્વયી, શબ્દયોગી, અને કેવલપ્રયોગી અથવા ઊન્દારવાચી અવ્યયોછે. એને અરબી તથા ફારસી વ્યાકર્ણમાં حرف ને નાંમે જણાવેલાછે.

ક્રિયાવિશેષણ અવ્યય.

૨૩૬. આએ ભાષામાં જેમ ઈરાંની અને સેમેટીક ક્રિયાપદો વપરાએલાંછે, તેમજ ક્રિયાવિશેષણ અને બીજા અવ્યયો પણ એ બેહુ ભાષાઓનેલગતા વપરાએલાછે. ક્રિયાવિશેષણ અવ્યય ઘણી તરેહથી બનેલાંછે; જેમાં પેહલ્લી રીત એછેકે નાંમ તથા વિશેષણની સેવટે ઈહા-પ્રત્ય જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— દાદ-કાએદો, તરીકો; રાસ્ત-સાચુ; તેનું દાદીહા-કાએદાસર, વાજબી રાહે. રાસ્તીહા-સાચી રીતે, સાચવટથી. સરજમાનીહા-લાંમબી મુદતવેર; ઈત્યાદી. ૨) જેમ ફારસીમાં કેટલીએક વેલા به ક્રિયાવિશેષણ તરીકે વપરાએલા નાંમ અથવા વિશેષણની આગલ આપણને મલેછે, તેમ પેહલવીમાં મલેછે. જેમકે:— પસ્તાવા સાથે, ગુનાહ તરીકે, છુપી રીતે.

એ સેવાએ આએ ભાષામાં તરેહવાર રીતની જોડણીથી નાંમ, સર્વનાંમ અને વિશષણો ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયો તરીકે વપરાએલાં આપણને મલેછે; તેમાંથી વખત-ઠેકાંણું-રીત અથવા હાલત-હા તથા નકાર અને જથો બતલાવનારા અવ્યયોની થોડીએક વીગત હમો અતરે આપીએછે.

વખત બતલાવનારાં ક્રિ૦ વિ૦ અવ્યયો.

અયોકબાર—એકવાર, એક વખતે; (ફા૦ یکبار). **અયોકરદગી** અથવા **અયોકરદગશ**—એકવાર; એકમરતબે; એકબારગી. (અવ૦ સં૦ સકૃત્ ફા૦ یکبارگی). **ઓકનુ**—અથવા **અકનુ**—હમણાં; હવડાં;

આએ વખતે. (અવ૦ અને, ફા૦ اکنون અથવા کنون Chald. כען now. સં૦ अधुना). **અકનીન**–એકનદર; મલીને; જુમલે; સાથે. (અવ૦ Chald. אכחדא અથવા כאחדין together, at once. Samar. اکنس). **અકરજ**–કોઇ વખતે; કધુ; કોઈ કાલે. (ફા૦ هرگز સં૦ कर्हिचित्). અથવા **અગીન**–ત્યારે; તારે; (૬૦ પા૦ પા૦ اکنون; Chald. כען). **અજશ**–ત્યારે; તારે; તે વખતે. (અવ૦ ઊપરથી). **અદૂર**–તાંહાંવેર; તે વખત શુધી; ૨) જાંહાંવેર, જે વખત શુધી. (Chaldee-Samariton. עד અને על, જેહનો પેહલવી આકાર અને થાએલોછે, તે બેહુ આકારો જોડાઇને બોલ બનેલો ધારેઆમાં આવેછે; એમાં עד નો અસલ આકાર ની અંદર ફેરવાએઆ વગર જેમનો તેમ રહેલોછે). અદમત્–કેહારે; કેહી વખતે; (Syr. ܐܡܬܝ). **અમત** અથવા **અમત્ય**–જેઆરે; જારે; જે વખતે. (Syr. امتي અથવા متي Hibru. તથા Samar. مص Chald. מתי, אמתי). **અરઅત**–રખેને; કદાચ. (Chald-Samar. לא, અને અવ૦ ઊપરથી બનેલા **અત**–ના મેલાવરાથી એ બોલ બનેલોછે. એજ વપરાંણ ઊપરથી ફારસીમાં مه અને گر જોડઇને مگر બોલ વપરાએલોછે.) **અવાજ**–પાછુ; ફરીને; બીજી મરતબે. (અવ૦, પા૦, ફા૦ باز). અથવા **અવદૂમ**–સેવટે; છેલ્લે સરવારે. (અવ૦, પા૦, ફા૦ فرجام). **અવદૂમચ**–છેક છેલ્લે; આખેરશ. અથવા **અવલા**–પેહલ્લે; પેહલ્લાં;

(Chald. אוּל Arab. اول). **અવલન્**–પેહલે; પેહલાં. **અવલવારે**–પેહલ્લી વખત; પેહલ્લી મરતબે; (**અવલ**–અને વારે). **અહર્**–પછી; તેઆરે. (Hib. אחר to be behind. Chald. آخر). **આહરમેન્**–પછી; (આએ અવ્યય અવ૦ નાં વપરાંણ ઊપરથી અને એ બે શબ્દો જોડાઈને બનેલોછે). **આહર મેન જક**–તેવાર પછી, ત્યાર પછી. (અવ૦ ફા૦ پس ازان ની રૂપને મલેછે). **આહરીચ**–છેક છેહલ્લે, છેલ્લે સરવારે. (અને મલીને એ રૂપ બનેલુછે.) **એમરોજ**–આજે; આજને દીવસે; આંજ. (અવ૦ અને ઊપરથી ફા૦ امروز). **અનાજોમ** અથવા **રગોમન જોમ**–આજે, આજને દીવસે. (Chald. הנא this, અને یوم day; તથા یومین now. અને یوم day. મલીને). **કનૂ**–હમણાં; હવડાં; હાલી. (અવ૦ ફા૰ کنو Chald. كدر now;). **કનૂઈચ**–હવે પછી; હવેથી. **કનૂચ**–હમણાંજ; આએ પલે; હમણાંનું હમણાં. **મેન કનૂ ફ્રનાજ**–હવેથી આગલ; હવે પછી. **દુદ**, દુદ બીજીવાર; ફરીને (આએ બોલ Chald. Samar. تنين second, another,) ઊપરથી બનેલો ધારે આમાં આવેછે; કેમકે અવ૦ અથવા ઊપરથી બનેલા આકારો અથવા આપણને મલેછે; જેહમાં પેહલ્લો અક્ષર ૩ દ–છે. જોકે تنين ઊપરથી બનેલો નો એ મલો تنى **તની**–કરીને વંચાઈ સકેછે; પણ જેમ પેહલવીમાં ન–ઊ, અને વ, એ તરંણે રીતે વંચાઈ સકેછે, તથા નો–ઈ, દ, ગ,

અને જ-નો ઊચાર થાએછે, તેજ પરમાંણે ચેઆલદી તથા હીબરૂમાં ઇ, અને દ, તથા ન, અને ઊ, અથવા વ, નો આકાર એક બીજાને ઘણુંજ થોડે ફેરે મલતો આવેછે; એટલા માંટે શિપલા સેમેટીક બોલનો ઊચ્ચાર ફેરવાઈને તની, ને બદલે દૂદ થાએતો તેહમાં અચરત થવા જોગ કાંઈ નથી.) [Pahlavi] દૂદીય-વલી ફરીને; વલી બીજીવાર. (આએ આકાર [Pahlavi] દૂદ, અને [Pahlavi] ય, જોડાઈને બનેલોછે.) [Pahlavi] દી, અથવા [Pahlavi], [Pahlavi] દીવગેઈ કાલે; (ફા० دی અથવા دیروز). [Pahlavi] ચીગુન-જેહારે; જે વખતે. (અવ० [Pahlavi] અને [Pahlavi] મલીને). [Pahlavi] જાવેદાન-હમેશાં; સદા; સદાકાલ. (અવ० [Pahlavi], ફા० جاوید અથવા جاودان). [Pahlavi] જુદ-જલદી; ઊતાવલે. (Chald. Hib. to fast. હીબરૂ અને ચેઆલદી ભાષામાં મ નો આકાર ત ની સાથે મલતો આવેછે; તેથી [Pahlavi] ની અંદર મ ને બદલે ત નું લખાંન થાએલુંછે; અને પેહલવીમાં ઊચ્ચારની સેહલાઈને માંટે [Pahlavi] નો ઊચ્ચાર દ થાએછે). [Pahlavi] જુદજુદ-વારેઘડીએ; દર વખતે. [Pahlavi] [Pahlavi] દાનર દાનર-દર વખતે; વારેઘડીએ; (અવ० [Pahlavi]). [Pahlavi] દાનરે-કોઈ વખતે; કોઈ કદાચ. ([Pahlavi] અને સામાન્ય સર્વનાંમની [Pahlavi] મલીને બનેલો જોડ શબ્દછે). [Pahlavi] દારે-કોઈ વખતે; કોઈ કદાચ; (આએ [Pahlavi] માંથી [Pahlavi] ન-નીકલી જાઈને બનેલો આકારછે.) [Pahlavi] દૂગાને-ફરીને; બીજી મરતબે; (અવ० [Pahlavi] અને [Pahlavi] મલીને તે ઊપરથી બનેલો શબ્દછે). [Pahlavi] [Pahlavi] દેન દમાન-તુરત; તેજ વખતે; તાબરતોર. [Pahlavi] દેન-તુરત; તાબરતોર. [Pahlavi] દેદીગર-બીજી મરતબે; ફ

રીને; (અવ૰ ઊપરથી ફા૰ نیز). નૂન-હવડાં; હમણાં; હાલી; (અવ૰ ઊપરથી). નખુસ્ત-નજેસ્ત-અથવા નજસ્ત-પેહલ્લાં; પરથમ; પેહલ્લી મરતબે. (અવ૰ ઊપરથી ફા૰ نخست). પીશ-આગલ; આગલે વખતે. (અવ૰ ઊપરથી પા૰ , ફા૰ پیش). પરીર-અથવા પરિર-ગેઈ પરમ. પરકસ્ત-કદાચ; કોઈ વખતે; (પા૰). પસચ-પછી; (અવ૰ , ફા૰ پس از). પ્રનાગ-આગલ; આગલે વખતે; ૨) જલદી; ઊતાવલે; (અવ૰ પા૰ ફા૰ فراز અથવા فرا). પ્રદા-આવતી કાલે; (ફા૰ فردا). પ્રદૂમ-પેહલ્લાં; પેહલ્લી વખતે; (અવ૰ , ફા૰ فرتم). બાસતાન-હમેશાં; સદાકાલ; (અવ૰ અથવા). બના કનુ-તુરત; તેજ વખતે; (અવ૰ ની રૂઢી ઊપરથી). માર-અથવા માહર-આવતી કાલ; (Chald. محر, syr.). મવન-કેહારે; (Hib. متی). મેન જક અમત-જેઆરથી, જે વખતથી. રાઇક-મોડે; અસુરે. (Chald. رخیق). , رخوار રખાર-ફરીને; બીજી વખતે; (Chald. الوهر). રવીન-આગલ; અગાઊ; (Syr.). રગોમન જોમ-આજે, આજ; (Chald. ل અને یومن નું , અને یوم નું). વદ-શુધી; લગી; વેર; (Syr. عد, until,). વદ અમત-જાંહાંવેર; જાંહાંતલક; જાંહાંશુધી. વદ જક-તાંહાંવેર; તાંહાંશુધી; તાંહાંલગી. સતવર-

ઊતાવલે; જલદી; (અવ૦ , ફા૦ سترک). અથવા હાન-ફરીને; બીજી મરતબે. ૨) હજુરલગી; અદ્યાપિ; હમણાં શુધી; (Chald. عود, yet, again, પા૦ هان, જોઓ ને અવ૦ સાથે સરખાવીએતો નો અને નો બનવો જોઇએ). હાનચ-અથવા હાનીચ-તેઆરે ખશુશ; તેઆરે ખરેખર; ૨) જાંહાંવેર; જાંહાંશુધી; ૩) હજુરવેર; હજુર તલક; હમણાં લગી. હનજમાન-શેવટે; છેલ્લે; છેહલે વખતે. અથવા હમા-હમેશાં; જાશુક. (અવ૦ , પા૦). હમા મેન જક-તાંહાં શુધી; તાંહાં લગી. હમીશે-હમેશાં; જાશુક; સદા. (ફા૦ همیشه) હમદમાન, અથવા હમજમાન-તેજ વખતે; તેજ વેલા; તાબડતોબ; (અવ૦ અને ઊપરથી). હમવાર-અથવા હમવારે-વારેઘડીએ; દર વખતે; વારંવાર; (ફા૦ هموار).

ઠેકાણું બતલાવનારાં ક્રિ૦ વિ૦ અવ્યયો.

એદર-અતરે; હીંયાં; આ જગોએ; (અવ૦ , ક૦ પા૦ , પા૦ , ફા૦ ایدر). અજીર-નીચે; હેઠલ; તલે; (અવ૦ , પા૦ ازیر, ફા૦ زیر). અજપર-ઊનચે; ઊપર; (અવ૦ , પા૦ , ફા૦ زبر). અજપરનીમે-ઊનચેથી; ઊપલી બાજુએથી; (અવ૦ , પા૦). અવર-ઊનચે; ઊપર; (અવ૦ , સં૦ उपरि, ફા૦ بر; અથવા بر). અન્દા-શુધી; લગી; (Samar. اندا, ایدکا).

અનદર-અંદર; મધ્ય; (અવ૦ [illegible], ફા૦ اندر , સં૦ अन्तरे). [illegible] **અનદરૂન**-અંદરની બાજુએ; અંદર; ([illegible] અને [illegible] જોડાઈને બનેલો શબ્દછે. અવ૦ [illegible] [illegible] ની રૂઢી ઊપરથી). [illegible] **અમત**-જાંહાં; જે ઠેકાંણે. [illegible] **અરીક**-દુર; લાંબે; આઘે; દુરદરાજ; (Chald. [illegible] અથવા [illegible], long. ارك , to Extend, Prolong.). [illegible] **આગ**-કાંહાં; કિયે ઠેકાંણે? (Hib. اى , અથવા آى , Chald. آهن , અથવા آي ,) ૨) જાંહાં; જે ઠેકાંણે. [illegible] [illegible] **આગ જીનાક**-કેહી જગોએ; કિયે ઠેકાંણે. [illegible] **આહરીચ**-પછવાડે; પુઠે; (એ શબ્દ [illegible] **આહર** અને [illegible] ચ, એ બે અચયો જોડાઈને બનેલોછે. કોઈ કોઈ વેલા [illegible] ચ, જોડાઇને આવેછે, તેઆરે તેહની અને જોડાએલા શબ્દની વચ્ચે વધારાની [illegible] ઈ, દાખેલ થાએલી આપણા જોવામાં આવેછે, તેજ પરમાંણે આએ શબ્દની અંદર તેહનું લખાંણ થાએલુંછે). [illegible] [illegible] **કના જીનાક**-હર કેથે; કોઈબી જગોએ; (આએ શબ્દ [illegible], Chald. [illegible] અને [illegible] જોડાઇને બનેલોછે). [illegible] [illegible] **કનામચએ જીનાક**-હર કેથે; કોઈબી જગોએ; જાંહાં તાંહાં; ઠાંમે ઠાંમ. [illegible] **તમમન**-તાંહાં; ત્યાં; (Syr. [illegible], Chald. تم , [illegible] અથવા تمن , Samar. અને Hibru. تمن , تم). [illegible] **દયેન** (અથવા) **દીફન**-અંદર; વચ્ચે; (Aram. [illegible]). [illegible] **દર**-વચ્ચે; અંદર; (અવ૦ [illegible] ઊપરથી, ફા૦ در). [illegible] **દૂર**-લાંબે; આઘે; (અવ૦ [illegible], પા૦ [illegible], ફા૦ دور). [illegible] **નેયુન**-નીચે; હેઠલ; (અવ૦ [illegible] અને [illegible] ઊપરથી, ફા૦ نگون). [illegible] **નજદીક**-પાસે; કને; નજદીક; (અવ૦ [illegible], પા૦ [illegible], ફા૦ نزديك અથવા

فرٰ). [Pahlavi] પીરામુન (અથવા) [Pahlavi] પીરમુન–આસપાસ; ચોતરફ; ફરતું; (અવ૦ [Avesta], અને [Avesta] ઊપરથી, પા૦ [Pazand], ફા૦ پیرامون). [Pahlavi] પદીરે–સાંમણે; સન્મુખ; (અવ૦ [Avesta] અને [Avesta], પા૦ [Pazand], ફા૦ پذیره). [Pahlavi] પરૂન–સાંમણે; સાંમે; સન્મુખ; (અવ૦ [Avesta]). [Pahlavi] પરૂન્તર–પેલી તરફ; આગલી ગમ; (અવ૦ [Avesta]). [Pahlavi] પસજ–પછવાડે; પાછલથી; (અવ૦ [Avesta], સં૦ પશ્ચા, ફા૦ پس અથવા پسر). [Pahlavi] પસશ–પછવાડે; પાછલથી: (એમાં [Pahlavi] ચ, ને બદલે [Pahlavi] શ–વપરાએલોછે). [Pahlavi] ફ્રરોત (અથવા) ફ્રરોદ–નીચે; તલે; હેઠલ; (અવ૦ [Avesta] અને [Avesta] ઊપરથી પા૦ [Pazand], ફા૦ فرود). [Pahlavi] ફ્રનાજ–આગલ; પાસે; સાંમણે; (અવ૦ [Avesta], સં૦ प्राक, પા૦ [Pazand], ફા૦ فرا). [Pahlavi] બાલા–ઊંનચે; (અવ૦ [Avesta], પા૦ [Pazand], ફા૦ بالا). [Pahlavi] બીરૂન–બાહેર; બાહેરની તરફ; બાહેરની બાજુએ; (Chald. بر , બેર–Hib. بعد , ફા૦ بیرون ; આએ શબ્દ [Pahlavi]– بر બેર, અને [Pahlavi]– [Pahlavi] જોડાઈને બનેલોછે). [Pahlavi] બના–બાહેર; બાહર; (Chald. برا , Samar. [illegible] , Syr. برى , પા૦ [Pazand], ફા૦ بر). [Pahlavi] મદમ–ઊપર; માંથે; (Hib. مسم , Chald. م અને عم જોડાઈ معم). [Pahlavi] [Pahlavi] મદમ જીનાક–તાંહાંજ; તેજ જગોએ. [Pahlavi] રતમમન–અતરે; હીયાં; આ જગોએ; (Chald. [illegible] અથવા [illegible]). [Pahlavi] રાઈક–લાંબુ; દુર; (Chald. رحیق). [Pahlavi] રવીન–નજદીક; પાસે; આગલ; (Chald. [illegible]). [Pahlavi] રોઈન્ન–આગલ; અગાઊ; (Chald. [illegible]). [Pahlavi] [Pahlavi] રોઈન્નો આહર–આગલ પછવાડે; (અવ૦ [Avesta] . [Avesta] ની રૂદી ઊપ

રથી). [Pahlavi] લાલા–ઊનચે; ઊપર; (Chald. لعل , لعلا અથવા ل અને علي જોડાઈને لعلي, Samar. لعلا). [Pahlavi] વદ–શુધી; લગી; તલક; (Syr. અને Chald. عد , Samar. اود ઓદ–અથવા عدد). [Pahlavi] વર–ઊપર; ઊનચે; (Chald. અને Syr. عل , Samar. ول , પા○ [Pahlavi]). [Pahlavi] [Pahlavi] વર તમમન–તાંહાં; પેલી જગોએ; (Syr. [Pahlavi]). [Pahlavi] [Pahlavi] વર પદીરે–સાંમણે; મોકાબલે. [Pahlavi] [Pahlavi] વર રવીન–પાસે; નજદીક.

રીત અથવા હાલત બતલાવનારાં ક્રિ○ વિ○ અવ્યયો.

[Pahlavi] (અથવા) [Pahlavi] અઈ–એમ; એ પરમાંણે. (અવ○ [Pahlavi]). [Pahlavi] અઈદૂન–એ પરમાંણે; એમ; હેવી રીતે; (અવ○ [Pahlavi], પા○ [Pahlavi], ફા○ ايدون). [Pahlavi] અયોગાને–બરોબર; એકસરખું. [Pahlavi] ઓકનુ–ઘણુંકરીને; અગત કરીને. [Pahlavi] ઓશતાવ–જલદી; ઊતાવલે; (અવ○ [Pahlavi] અને [Pahlavi], ફા○ شتاب). [Pahlavi] [Pahlavi] ઓમાનાક ઓઈ (અથવા) [Pahlavi] [Pahlavi] ઓમાનાક વરમન–તે પરમાંણે; તે મીસાલે; (અવ○ [Pahlavi] ની રૂઢી ઊપરથી). [Pahlavi] અગીન–હેવી રીતે; તેમ; તેહવું; (Chald. اكين). [Pahlavi] અચ–તેજ પરમાંણે; તેમજ; (આએ શબ્દ Chald. اپ અથવા اف , ઊપરથી બનેલોછે; પણ [Pahlavi] પ, અને [Pahlavi] ચ, [Pahlavi] અ, ની સાથે જોડાઈ જવાથી પ અને ચ નો એકસરખો આકાર હોવાને લીધે તેમાં આવેલો [Pahlavi] પ, (અથવા) [Pahlavi], [Pahlavi] ચ, થી વંચાએઓછે). [Pahlavi] એદમત–કેમ; કેહવી રીતે; (Chald. ايد). [Pahlavi] એમત–કેમ; કેહવી રીતે; (આએ આકાર [Pahlavi] નો સંક્ષેપછે). [Pahlavi] અવાજ–જાહેર રીતે; ખોલ્લું; વીસતા

રીને; (અવ૦ ઊપરથી; અથવા અને મલી ને). **અવીન**—તે પરમાંણે; તેમ. ૨) એ પરમાંણે; એમ; હેવું; (અવ૦). **અવીર**—ઘણીએક રીતે; ઘણીએક તરેહથી. ૨) હેવું; હેવી તરેહનું. **અવીરતર**—ચોકસ રીતે; સારી તરેહથી. **અવીન ઓમાનાક**—તે મીસાલે; તે પરમાંણે; આએ તરેહથી; એમ. **ચીગૂન**—જેમ; જે પરમાંણે; કેમ; કેહવી રીતે; (અવ૦ અને , પા૦ , ફા૦ چگونه). **ચી**—(અથવા) **ચે**—કેમ; સી રીતે. (અવ૦ અથવા). **ચેમ**—કેમ; સી રીતે; કેહવી પરકારે. **જવીદ જવીદ**—તફસીલવાર; વીગતે. **જવીતર**—બીજી રીતે; જુદી તરેહથી; (અવ૦ , ફા૦ جز). **જુદ**—ઊતાવલે; જલદી. **જકીચ**—તેજ પરમાંણે; તેમજ; (આએ અવ્યય અને ના મેલાવરાથી બનેલોછે, અને તેહમાં ને બદલે તેહનો સંક્ષેપ આકાર વપરાએલોછે). **જકચે**—તેમજ; તેજ પરમાંણે; (એમાં ને બદલે વપરાએલોછે). **તીજ**—જલદી; ઊતાવલે; (અવ૦ વેહતું, તેજી વાલું). **નામચેશતી**—વીગતે; તફસીલવાર. **મેમન**—કેમ; સીરીતે; (Samar. , Chald.). **રાસ્ત**—બરોબર; ખરેખરૂં; (અવ૦ , ફા૦ راست). **હમઅંગોશીદ**—તે મીસાલે; તે માફક. **હમઆઈનીને**—તેજ પરમાંણે; તેજ માફક; તે માફક. **હમો**—એવી રીતે; તેમ; તે પરમાંણે; (અવ૦). **હમગુને**—એ તરેહથી; તે પરમાંણે; ૨) એકસરખી રીતે. **હમદીન**—(અથવા) **હામોદીન**—તે પરમાંણે;

તે પરકારે; તે રીતે; (અવ૰ અને). હમગનશ–તે પરમાંણે; તેમ; (અવ૰ અને). હમચીગુન–તે પરમાંણે; ૨) જેમ; જેહવું; જે પરમાંણે. (અથવા) અવા–શાથે; મલીને; (Syr. , પા૰ ; ફા૰ અથવા). જવિદ–જુદું; અલાહેદું; (અવ૰ , ફા૰). બીગાને–જુદી રીતે; હેલાએદી રીતે; જુદું; છુટું; (અવ૰ અને). શેતમન–સાથે; મલીને; (Samar. અથવા , Chald. અને Syr.). અમત–કેમ; સાસારૂ. ચે–સાવાસતે; કેમ; (અવ૰ , ફા૰). મેમન–(અથવા) મેમનરા–સાસારૂ; કાંએ; સામાંટે. અવેચેમ–વગર સબબે; શેકટ; વગર કારણે; (અવ૰ અને). મવન–કાંએ; સાસારૂ; (Syr.).

હા તથા નકારને લગતાં ક્રિ૰ વિ૰ અવ્યયો.

અર–માં; નાં; (Samar. અને Chald.). અર અત–કદાચીત; રખેને; મગર. કમ–નહી; (અવ૰ , ફા૰). દુનસ્ત–ઠીક; ભલે; વારૂ; બના–નહી; નાં; (Samar.). યાવશ–નહીતર; નહીતો. પરગરત–માબાદા; કદાચ. રવીત–નથી. (Chald. ; અને મલીને. Samar. , Syr.). લા–નહી; નાં; (Syr. Chald. Hib. અને Arab.). લા અકરજ–હરગીજ નહી; કદી નહી. લાચ–નહીજ; કધુ નહી.

જથ્થો બતલાવનારાં ક્રિ૦ વિ૦ અવ્યયો.

અમર–બેહદ; પુશકલ; (અવ૦ અને). **અન્દક**–થોડુંએક; જરાક; (ક૦ પા૦ , ફા૦ اندک). **અન્દક ફ્રનાજ**–થોડુંઘણું. **અવીર**–ઘણું; વધારે. **અવદ**–પુશકલ; ઘણુંએક; (Syr. عبد). **કેમ**–ઓછું; કમ; થોડું. **કબદ**–ઘણું; અતિશય. (Chald. અને Hib. كبد to be heavy.). **ચન્દ**–કેટલું; ૨) જેટલું; (અવ૦). **નખુસ્ત**– (અથવા) **નજેસ્ત**–પેહલાં; પરથમ. **નજદીકતર**–ઘણુંકરીને; અકસર. **પુર**–ઘણું; વધારે; પુશકલ; (અવ૦). **પરગાંન**–વધારે; ઘણું; (અવ૦ અને). (અથવા) **ફ્રેહ**–વધારે; ઘણું; (અવ૦). **ફ્રહેસ્ત**–ઘણુંજ; અતિશય; પુશકલ; (અવ૦). **માદેવર**–ઘણુંકરીને; અકસર; **મનકુમચ**–મુતલક; તદન; જરાબી. **રબા**–વધારે; પુશકલ; (Hib. רב, Chald. Syr. רב (અથવા) רבא Arb. رُبَّ). **વેશ**–ઘણું; વધારે; (ક૦ પા૦ , પા૦ , , ફા૦ بیش). **વદ**–મુતલકમુદલ; તદન. **વસ**–ઘણું; વધારે; (ફા૦ بس, અવ૦). **વસ્યાર**–પુશકલ; ઘણું; વધારે; (ક૦ પા૦ , ફા૦ بسیار). **હાવન્દ**–સરખુ; બરાબર; (અવ૦ ,). **હમગુનચ**–જરાક; થોડુંએક; જરાબી; ૨) તદન; બીલકુલ.

શબ્દયોગી અવ્યયો.

૨૩૭. શબ્દયોગી અવ્યયો નાંમ તથા સર્વનાંમની આગલ તેઓ ની વચ્ચેનો સંબંધ બતલાવ્વા સારૂં મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] પેલી ચોપડી મેજ ઉપર મેલો. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ઘોડો તેહના સવાર સાથે દોડેછે. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તેઓ પાદશાહની આગલ આવેઆછે. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] હું જે જરતોશત છેઉં તે માહરા વગર.

આએ ભાશામાં નીચે લખી જણાવેલા ઈરાંની તથા સેમીટીક બોલો શબ્દયોગી અવ્યયો તરીકે વપરાએલાછે, જેહનો મોહટો ભાગ ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયોની અંદર વપરાએલા બોલોને મલતોછે.

[illegible] ازبر — [illegible] اور, ઉપર. [illegible] ازیر નીચે, હેઠલ. [illegible] اواج પછવાડે. [illegible] ابا સાથે. [illegible] اندر અંદર, મધે. [illegible] اومانااک, અથવા [illegible] امانااک મીસાલે, માફક. [illegible] آخرمن પછી. [illegible] هچ કરતાં, થી. [illegible] جویدمن સેવાએ, વગર. [illegible] پون સાથે, અંદર, માં. [illegible] در માં, અંદર. [illegible] نزدیک પાસે, આગલ. [illegible] پیرامون આસપાસ. [illegible] پیش આગલ. [illegible] پدیره સાંમણે. [illegible] برون આગલ. [illegible] پس અથવા [illegible] پسش પછવાડે. [illegible] برون સારૂ, વાસતે. [illegible] [illegible] بومیان વચે, દરમીઆંન, વચમાં. ૨) અંદર, માં. [illegible] [illegible] برای — [illegible] برای સારૂં, વાસતે. [illegible] فراز આગલ, દુર, નજદીક. [illegible] فرود નીચે, હેઠલ. [illegible] بیرون બાહેર. [illegible] بی વગર, સેવાએ. ૨) થી,

ને, (Chald. Samar. بزا). بغایون સેવાએ, વગર. بنامدم વાસતે, સારૂ. مدم અંદર, ઊપર. من (Chald. من , Syr. من) સેવાએ, કરતાં, થી. من بهر વાસતે, સારૂં; (Chal. لبديل , بديل). من آهر અથવા آهر પછવાડે, પુઠે. ور તરફ, (Samar. ول), ૨) ઊપર, (Samar. عل), ૩) માં, સાથે, વાસતે, માંટે, (Syr. عل). وربیش આગલ. ورمیان વચ્ચે, વચમાં. ور روبن આગલ. وریدیره સાંમણે. روتمن સાથે, થી. جوبت સેવાએ, વતરોગે, વગર; (અવ૦ અથવા , સં૦ વિ, ફા૦ جد). بغون جوبت સેવાએ, વગર. جوبت من સેવાએ, વગર. بغایون સેવાએ, વગર. من સેવાએ, વગર. بغامن સેવાએ, વગર, (અવ૦ , ફા૦ بغر). بزا મી સાલે, માફક.

ઊભેયાનવયી અવ્યયો.

૨૩૮. ઊભેયાનવયી અવ્યયો શબ્દો તથા વાકયચોની એક બીજા સાથે જોરણી કરવા સારૂં વપડાએછે. જેમકેઃ— અહુરમજદને લગતાં બેહશતની રોશની તથા ખુશી અને શુખ તેહનું પોતાનું થાએછે. * * ગનામીનોએ કહીઊં કે, તમો સામાંટે અહુરમજદની રોટી ખાઓચ અને માહરૂં કાંમ કરોચ, તથા પોતાના પે

દા કરનારનો વીર નહી રાખતા અને માહરી મરજીનું કાંમ કરોચ? [illegible] દરએક વસતુ આદમીઓને મલેચ તે ભાએગથીછે કે કરણીથી? [illegible] જો તેઓ દેવાંનાં સગને નહી બાંધે, (અને) તે ખાડા ઈઆ કુવા ઈઆ ખીન ઈઆ નદી અથવા ગરનાલાંનાં પાંણીમાં પડે. [illegible] હોકમ હોએતો હું રૂહને લગતાઓની આરાધના કરૂં. [illegible] જો મારૂં માથું કાપે, તોપણ હું (મજદીઅસની દીનને) ધીકારૂં નહી. [illegible] તમોતો મહને પસંદ કરોચ, પણ જેઓની મરજી નહી હસે તેઓ એકીન લાવસે નહી; માંટે તમો મજદીઅસનાંનો મત આપો.

નીચે લખી જણાવેલા અવ્યયો ઊભયાંનવયી તરીકે વપરાએલા, આએ ભાષામાં લખાએલાં પુશતકો અને રેસાલાઓની અંદર આપણને મલેછે:—

૧ વ–અને, ને, તથા; ૨) તેથી, તેઆરે; ૩) પણ; ૪) માંટે, વાસતે; (અવ૦ [illegible], [illegible], સં૦ उत, ક૦ પા૦ [illegible], પા૦ [illegible], ફા૦ [illegible], Chald. Syr. [illegible]). [illegible] અ– (અથવા) [illegible]– અચ– તોપણ, તે છતાં, તોબી, તથાપિ, પણ; (Chald. [illegible], પેહલવીમાં [illegible] ય–અને [illegible] ચ–નો આકાર એક બીજાને મલતો આવ્વાને લીધે, આએ ફેરફાર થાએલોછે). [illegible] અથવા [illegible], [illegible] અઈ–કાંએકે;

૨) એટલેજે, ઈઆને, એમછેકે; ૩) કે; ૪) તો; (Samar. તથા Hib. , અથવા). અગર—જો, અગર; (પા૦ , ફા૦ اگر). અત—જો, અગર; ૨) જોકે, તો જોકે; (અવ૦ , ક૦ પા૦ ; સં૦ यदि; Chald. اس). અર—અગર, જો; ૨) પણ; (Samar. અથવા ; Arab. , Chald. અથવા). એમત—જો, અગર; ૨) કે; ૩) કારણકે; ૪) પણ; ૫) અને; (Chald. Samar. અથવા ; Chald. مثل, because). એમતચ—જો કદી, અગરજો; (આએ અવ્યય Chald. અને અવ૦ જોડાઈને બનેલોછે). અતચ—(અથવા) અતમેમન. અગરજો, જો કદી; (અવ૦ , ફા૦ اگرچه; મેમન—એ ને બદલે વપરાએલોછે). અદીન—અથવા અદીન્ન—પણ; ૨) તોપણ; ૩) તો; ૪) અગર; (Syr.). અદીન્ન પવન—તોપણ. અદ્દુપ—અથવા, ઈઆ; ૨) અને, તથા; ૩) કે; (અવ૦ , પા૦ અથવા , ફા૦). ઓમન્ત—એમછેકે; ૨) એટલેજે. ઓમનાત—એમછેકે; ૨) કે; ૩) એટલેજે. અદીત મવન—પણ. આગ—એટલેજે, ઈઆને; ૨) કે; ૩) કારણકે; ૪) અને; ૫) જો; (Chald. , અથવા , Arab. يعني; જો આગ—ને , અથવા ની સાથે મેલવીએતો , અથવા ને બદલે અને અથવા ને બદલે થાએલા જણાએછે. દયન—ની અંદર વપરાએલા ન, નો આકાર —ના આકાર સાથે મલી જવાથી ન, ની જગોએ તે ગ વં

થાએલોછે). આગચ–કારણકે. આહરચ–તોપ
ણ, તોભી, તે છતાં. અઈવશ–નહીતો, નહીતર; (Chald.
, Whether.). અરઅત–નહીતો, નહીતર.
આહર–તેઆરે, હવે; ૨) તે પરથી, તેથી; ૩) પછી.
એમ ચેમ રા–એટલા વાસતે, એ કારણસર; (એમાં , અને
એ તરણ અવ્યયો જોડાએલાછે). અજશ–તેઆરે;
૨) તે ઊપરથી, તેથી; (અવ૰ ઊપરથી). ચ–જો, કશુ;
૨) કારણકે, કેમકે; ૩) બી, ભી; ૪) તો; ૫) અને, તથા. (આ
અવ્યય હમેશાં શબ્દને છેડે જોડાઈને આવેછે. એની ઊતપનતી અ
વસ્તાના , અને ઊપરથી થાએલીછે). ચે–
કેમકે, સાવાસતે કે, કારણકે; (અવ૰ , સં૰ हि). પવન–
માંટે, વાસતે; ૨) પણ, બલકે; (Chald.). બના–પણ,
બલકે; ૨) વાસતે, માંટે; (Chald. , Samar.).
બના અમત–પણ, બલકે; (એ ઊપરથી ફારસીમાં વપરાએ
લોછે). બનાશ–તોપણ, તોભી, તોએપણ; (આએ અવ્યય
ની અંદર ની સાથે જોડાએલોછે તે ઊચ્ચારની સેહલાઈ
ને માંટે ને બદલે વપરાએલોછે). બના અત–પણ,
મગર, નહીતર. મેમન અત–જો કશુ, અગરજો.
હાન–(અથવા) હાંન–અને; ૨) વલી. વઅમત–
પણ જો, બલકે. કનુ–હવે. કનુચ–હવેતો. મેમન–
કારણ કે, કેમકે, સાવાસતે કે; (Chald.). મવન–કે, કાર
ણ કે; ૨) જો; (Syr.). લા અત–નહીતર, ન
હીતો. ચીગુન–જેમ, જે પરમાંણે. ચીગુન

અમત-(અથવા) **ચીગુન મવન**-કારણ કે. **હમ**-બી, બી. **અના મવન**-એટલા વાસતે કે. **મેમ ન રા**-સાવાસતે કે. **મેમન વદ**-કારણ કે. **શાયેદ આગ**-કદાચ, મબાદા; (ફા૦ શાયદ).

કેવલપ્રયોગી અવ્યયો.

૨૩૯. કેવલપ્રયોગી અવ્યયો, મનનો જોસ્સો અથવા વિકાર બત લાવ્વા સારૂં વાપડેઆમાં આવેછે. જેમકે:- ** અફશોસ હોન્જો! આવી રીતે અંત લાવનાર માંણશ ઊપર. અરે! શું કરવા કેહેચ. અએ! અશો જરતોશત.

નીચે લખી જણાવેલા કેવલપ્રયોગી અવ્યયો આએ ભાષામાં સાધારણ રીતે વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:—

અયા-અરે, એ, રે; (Syr.). **અએ**-અરે, એ, રે; (અવ૦, Syr. ઇઈ- ah, alas;). **અના**-અરે, ઓ; (Hib., ho! Wao!). **અંગાર**-જોની, જોતા ખરો; (અવ૦ અને; ફા૦ انگار). **આહ**-ઓ, અરે; (Hib., oh! alas!). **હા**-જો, જો વારૂ; (Hib. અને Choldy., lo! bihold.). **વાએ**-અફસોસ, હાઅ; (ફા૦ وای). **કાશ**-કેહવું સારૂં! **મેમન**-છદ, ચહ્લ; (Hibru. તથા Samaratic. મે- Choldy. What, How.)

ɩ એજાફત વીસે.

૨૪૦. આએ ભાષામાં નાંમની સેવટે ફારસીમાં વપરાતી اضافت તરીકે એક ɩ વપરાએલીછે; જેનું વપરાંણ તરણ જુદા જુદા અર્થને સારૂ થાએલુંછે; તેમાં એક, નાંમનો વીશેષણની સાથે સંબંધ બતલાવ્વા સારૂં વપરાએલીછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] **પત્‌મોજને નોક પતમોખ્ત**—નવો પોશાક પેહડેઓ. હીઆં [Pahlavi] નો સંબંધ [Pahlavi] ની સાથે બતલાવ્વા સારૂં **પત્‌મોજન,** ની સેવટે ɩ, ی, લગાડેઆમાં આવેલીછે; એને ફારસીમાં کسرهٔ توصیفی કરીને બોલેછે. બીજું બે નાંમો મધેથી પેહલાંનો સંબંધ બીજાં નાંમની સાથે બતલાવ્વા સારૂં આગલાં નાંમની પછવાડે **એજાફત,** ની ɩ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] **દસ્તુબરે દીન આકાસ**—વાકેફકાર દીનનો દશતુર. [Pahlavi] [Pahlavi] **બેનમને અરથશતર**—અરદેશેરનો છોકરો. [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] **બબાએ અતુન ફ્રોબગ**—અદરફરોબગની દરગાહ. આએ એજાફતને ફારસીમા کسرهٔ اضافی ને નાંમે બોલે છે. તરીજું નાંમની સેવટે સંબંધી સર્વનાંમ તરીકે વપરાએછે. જેમકે:—[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] **મરદુમે દયેન ગોમન અંબામ ઓમન્દ**—જે આદમીઓ આએ વખતમાંછે. [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] જે ચોજદાથરેગરી આપણ કરેઆમાં લાવીએચ.

વાકય રચના.

૨૪૧. વાકય રચના, એ વ્યાકર્ણનો એક ભાગછે, જે વાકયચોની અંદર બરોબર રીતે બોલોને કેમ વાપડવા, અને વાકયની ગોઠ

વણ કેહવી રીતે કરવી, તેહની સહમજ આપેછે. વાકય–પુરતી રીતે મતલબ સહમજાએ હેવી શબ્દોની એક જોરણીછે. આએ ભાષામાં વાકયચોનું બંધારણ બે રૂઢી ઊપરથી થાએલુંછે; તેમાં અવસ્તાના સઘલા તરજુમાની વાકય રચના તે અવસ્તાના વાકયચોનાં બંધારણને બરોબર મલતી કરેઆમાં આવેલીછે. અને તરજુમા સેવાએ એ ભાષામાં જુદે જુદે વખતે લખાએલાં પુશતકોની વાકય રચના કદીમ પારસી (ઈઆને કીશીનીશરમ) નાં લખાંનની ઢપને મલતી આવેછે; જેહની ઢપછપ ચાલુ ફારસી તથા અરબીથી ઘણે દરજને જુદી અને એહલાહેદી માલુમ પડેછે.

આએ ભાષામાં નાંમ, વિપેશણ, સર્વનાંમ, વીભકતી, ક્રિયાવિપેશણ અને ક્રિયાપદની જોડણી કેહવી રીતે થાએછે, તે વીશેનું ટુક વરણન હમો અતરે આપીએછે.

નાંમ.

૧) વજન અથવા માપ બતલાવનારાં નાંમો, જેહની સાથે તે નાંમો સંબંધ રાખતાં હોએચ તેહની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકેઃ– નવ કાદી પોહલું; એક તનાફુર ગુનાહ; 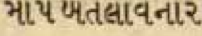 સાઠ ફરસંગ જમીન.

૨) જેઆરે એક વાકયમાં બે (અથવા બેથી વધારે) નાંમો આવેલાં હોએ, અને તે નાંમોની અંદર એક વીશેષ નાંમ અને બીજાં તેહનો દરજજો તથા અધીકાર અને કાંમ બતલાવ્વા સારૂં સાધારણ નાંમ તરીકે વપરાએલાં હોએ, તેઆરે વીશેષનાંમ સાધારણ નાંમની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— અરદવાન સરદાર; પાપક ઈજારેદાર.

૩) એક વીશેષનાંમ તેનાં બીજાં નાંમો અથવા ભાષાના બીજા ગુણ બતલાવનારા ભાગોની સાથે જોડાઈને આવેછે, તેઆરેબી તે નાંમ આગલ આવેછે, અને તેહની પછી ગુણ બતલાવનારા શબ્દો મેલેઆમાં આવેછે, તથા તેઓની વચેના સંબંધની જોડણી રાખવા સારૂં તે નાંમ તથા ગુણ બતલાવનારા શબ્દોને છેડે એજાફત લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:— રૂમનાં મોઘરાઈ (શેહર) નો રેહવાસી સેકનદર. સફેદ સીનગારેલો હાથી.

૪) જેઆરે એક વીશેષ નાંમની સાથે બીજાં એકથી વધારે નાંમો સંબંધ ધરાવતાં હોએતો, સંબંધ ધરાવનારાં નાંમો આગલ આવેછે, અને વીશેષ નાંમ તેની સેવટે વપરાએછે; આએ નાંમોની રચનાની અંદર સંબંધ રાખનારાં દરએક નાંમની આગલ ઊભી આન્વયી અવ્યયનો વપરાએછે, અને વીશેષ નાંમની આગલનાં સંબંધ ધરાવનારાં નાંમને છેડે એજાફત લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:— ઈરાંન શેહરના કેટલાએક દશતુરો, તથા દાવરો તથા એરવદો તથા મોબદો તથા દીનદારો અને હીકમતવાલા દાંનાવોને કતલ કીધા.

૫) જે વાકયમાં નાંમ, કર્તા (Subject) અને વિશેષણ તેહના માહમુલ (Predicate) તરીકે વપરાએલું હોએચ, તેઆરે નાંમ આગલ અને વિશેષણ તેહની પછવાડે આવેછે. જેમકે:— આએ છોકરો, લાએકછે. જે કાંઈ મીનોને લગતી વસતુ, વધારે લાએકની.

૬) જે વાકયની અંદર એકથી વધારે નાંમો એકેકની પાસે જોડાઈને આવેલાં હોએ, અને તે સઘલાં નાંમો એકસરખી રીતે એકજ વીભકતી સાથે જોડાએલાં હોએતો, તે વીભકતી જો નાંમની આગલ આવનારી હોએતો, પેહલ્લાં નાંમની આગલ, અને નાંમની પાછલ વપરાતી હોએતો, સરવેથી છેલ્લાં નાંમની પાસે, મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] જુલમ તથા બેમરવતી અને ખોટી બેઈનશાફીએ કરી, મારી મરદાંનગીને પોતાની કરાસે નહી. [illegible] * [illegible] મીનોચેહરે એરચના કીનામાં સેલમ અને તુરને મારી નાંખેઓ.

૭) વાકયની અંદર કોઈબી નાંમ તે વાકયના કર્તા અથવા કર્મ તરીકે હોએતો તે, ક્રિયાપદની આગલ આવેછે; તેમાં જો તે નાંમ કર્તા તરીકે હોએતો તે પેહલ્લી વીભકતીમાં આવેછે, અને જો તે કર્મની જગોએ હોએચ તો બીજી ઈઆ ચોથી વીભકતીમાં વપરાએલું મલેછે. જેમકે:— [illegible] અરદશીર ૧૫ વરસની ઊમરને પોંહચેઓ. [illegible] અરદવાંનને ખબર થાઈ. [illegible] જવાબની આગમચ, સવાલ કાએદાસર કરજે.

૮) ક્રિયાપદને લગતો કર્તા વાકયની અંદર ઘણુંકરીને મથાલે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] પાદશાહોના પાદશાહે બીજે દાહડે બુજરચમેહરને પાસે બોલાવેઓ; [illegible] બીજા દીનના દશતુરો તથા મોબદો હતા.

૯) જો એક વાકયની અંદર બે નાંમો આવેલાં હોએ, અને તેમાં નું એક નાંમ ક્રિયાપદનાં પેહલ્લાં અથવા નજદીકનાં કર્મ તરીકે બીજી વીભકતીમાં વપરાએલું હોએ, તથા બીજું નાંમ છેલ્લાં કર્મ તરીકે ચોથી વીભકતીમાં વપરાએલું હોએતો, ઘણું કરીને પેહલ્લાં કર્મને લગતું નાંમ આગલ અને છેલ્લાં અથવા પાછલાં કર્મને લગતું નાંમ તેહની પછી મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] લોરાસપને પાદશાહી સપુરદ કીધી; [illegible] આદમીઓને સજા કરવા, શોકી માં થતો.

૧૦) જેઆરે એક વાકયમાં બે વીશેષ નાંમો આવેલાં હોએ, જેમાં નાં પેહલ્લાં નાંમનો સંબંધ બીજાં નાંમની સાથે હોએતો, પેહલ્લાં નાંમને [illegible] એજાફ્ત લગાડવાને બદલે બીજાં નાંમની સેવટે [illegible] આંન-પ્રત્ય જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— [illegible] બોખતેનો વજોરગમતુન (ઈઆને બુજરચમેહર); [illegible] મારાસપંદનો આદરબાદ; [illegible] સપેતમાંનનો જરતોશત; [illegible] પાપકનો અરદેશીર; [illegible] કોબાદનો ખુસરો (ઈઆને નોશેરવાંન).

૧૧) જે વાકયમાં પેહલ્લું નાંમ, તે પછીનાં બીજાં નાંમની સાથે સંબંધ રાખતું હોએ, અને તે બીજાં નાંમો કોઈબી જાતનાં વીશેષણની સાથે સંબંધ ધરાવતાં હોએતો, તેઓની આગલ શબ્દયોગી અવ્યય આવેછે, અને સંબંધ બતલાવનારી [illegible] એજાફ્ત છેલ્લાં નાંમની સેવટે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible]
[illegible]

અરદવાંન, તું તથા હું અને દુનીઆં મધેનાં ઘણાંએક આદમીઓ ઊપર તન, આતમા, દોલત અને માલમતાની અંદર વધારે સરસાઇ ભોગવનાર (છે).

વીશેષણ.

૧) વિશેષણ લીંગ, વચન અને વીભકતીની અંદર નાંમની સાથે મલતું રેહ્ય. જેમકે:— [illegible] [illegible] સારાં છોકરાં; [illegible] [illegible] [illegible] દાહેઆ પુરૂષને.

૨) એક વીશેષણ, બે અથવા બેથી વધારે કોઈબી લીંગમાં વપરાએલાં નાંમનો ગુણ બતલાવનાર તરીકે વપરાએલું હોએય તો તે, قلب اضافت માં પેહલ્લાં નાંમની આગલ, અને کسرهٔ توصیفی માં છેહલાં નાંમની પછી મેલેઆમાં આવેછે, જેમકે:— [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ઘણો ભાએગસારી ખાવંદ અને ઓરત, તેણે મેલવેલાં અસલ સાનથી (છે); [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] બુરી ચકુનમ અને શરમને માંટે પોતાનાં રવાંનને દોજખમાં સપુરદ માં કરતો; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] કે તારી ઊપર ભારી દુઃખ અને ગમ નહી પોંહચે.

૩) જેઆરે એક વાકયમાં એકથી વધારે વીશેષણો કોઈ શખસને લગાડેઆમાં આવેલાં હોએ, અને તે વાકય જો قلب اضافت વાલો હોએતો, નાંમ હમેશાં સઘલાં વીશેષણોની પછવાડે આવેછે. જેમકે:- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] પરહેજગાર તથા કાંમની અજમાએશવાલા અને ચાલાક તથા સારી ખસલત ધરાવનારા પુરૂશની સાથે પુછપરછ કરજે.

[Pahlavi] * * [Pahlavi] એજ રીતે મોહટું કે નાંધલું, સરદાર કે ચાકર અને દરવેશ આદમી, તે મકાંન મધે આવશે.

૪) એક વાકયમાં બે વીશેષણો આવેલાં હોએ, જેહમાં પેહલ્લાંની મતલબનો આધાર બીજાં વીશેષણની ઊપર હોએતો, નાંમને તે બેની વચ્ચે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] *તકસીરવાર આબરૂવાલો પુરૂષ; [Pahlavi] આગેવાં ન ચહડતે દરજ્જેનો પુરૂષ.

૫) કેટલીએક વેલા બે જુદા જુદા વાકયચોની જોડણી એકજ વાકયની અંદર થાએલી હોએચ, તેઆરે તેમાં વિશેષણ પેહલ્લા વાકયને લગતાં ક્રિયાપદની પછી એકજ ઠેકાંણે આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] કારણ કે સખુન કેહવા સારાછે, તેમજ સાચવ્વા (સારા) છે.

૬) જેઆરે એક નાંમને છઠી વીભકતીનો સંબંધ બતલાવનારી [Pahlavi] એજાફત લાગીને, તેહની પાસે બીજું નાંમ અથવા સર્વનાંમ આવેલું હોએ, અને પેહલ્લાં નાંમને લગતું વીશેષણ کسرهٔ توصیفی હોએતો, તે વાકયની અંદર, કર્મની પછી આવેછે. જેમકે:- [Pahlavi] તુંને માહરી ઘણી કઠણ સીખાંમણ એ (છે) કે, તું એકદીલી અને તાબેદારી કરજે.

૭) કેટલીએક વેલા વાકય રચનાની અંદર નાંમની પછી તેહનું ક્રિયાપદ આવી ગીઆ પછી, સેવટે તે નાંમને લગતાં વીશેષણો લખેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi]

[Pahlavi text] હું અહુરમજદના પેદા કરેલા, ઘણી પાસબાંની વાલા, હીમત આપનારા, ચેનવદપુલ ઊપર ગીઓ. [Pahlavi text] તેઓને મીનોઈ (આવતી દુનીઆંની) અંદર વધારે ભારી દુઃખ અને સજા (છે).

સર્વનાંમ.

૧) વાકયચોની અંદર સર્વનાંમોની જોડણી નાંમ અને વીશેષ ણોની માફક થાએલીછે; માંટે તે વીશેનું ફરીને વરણન કરવાની જરૂર નથી. પણ દર્સક, સંબંધી અને પ્રશનાર્થક સર્વનાંમોનાં વપરાંણ વીશે હમો અતરે કાંઈક ખોલાસો કરીએછે.

૨) જે વાકયની અંદર દર્સક અને સંબંધી એ બેહુ સર્વનાંમો કોઈ બી જાતનાં નાંમને સારૂં વપરાએલાં હોએચતો તેહમાં પેહલું દર્સક અને તે પછી સંબંધી સર્વનાંમ આવેછે. જેમકેઃ— [Pahlavi text] તે (કે) જેને સારૂ આએ સવપનો જોએઓ; [Pahlavi text] જે મને દેખાએઓ, તે સવપનો ખરો પડેઓ; [Pahlavi text] તે (કે) જેનો બાપ અને માએ નથી.

૩) કેટલાએક વાકયચોમાં દર્સક તથા સંબંધી સર્વનાંમોનો લોપ થાઈને તે વાકયચોનું બંધારણ થાએલુંછે. જેમકેઃ— [Pahlavi text] જે કાંઈ નહી મલે (તે) વીશે તસદી અને રંજ માં ખેંચતો; [Pahlavi text] જેને મરવત નથી (તેહની) મતા લેતોમાં. [Pahlavi text] તું તે શખસને આપ, (જે) હમારા કરતાં વધારે સવાબકાર (હોએ).

૪) જે વાકયમાં દર્સક તથા સંબંધી, એ બેહુ સર્વનાંમો કોઈબી જાતનાં નાંમને સારૂ વપરાએલાં હોએતો, શબ્દયોગી અવ્યયો સંબંધી સર્વનાંમની આગલ મેલેઆમાં આવતા નથી; પણ ફકત તેહનાં દર્સક સર્વનાંમની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] તે પુરૂષની સાથે સંબંધ રાખીને કાંમ કરનાર માં થતો, કે જેની (સાથે) તેહનાં માં બાપ નારાજી અને નાખુશ (હોએ).

૫) દરએક વાકયની અંદર સંબંધી સર્વનાંમો [Pahlavi] **મવન** અને [Pahlavi] શ–સેવાએ દર્સક, પ્રશનાર્થક અને સામાન્ય સર્વનાંમો તેઓને લગતાં નાંમ અથવા સર્વનાંમની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] આએ વસ્તુ; [Pahlavi] આએ કાંમ; [Pahlavi] તે પુરૂષ; [Pahlavi] તે શખસ; [Pahlavi] તે ગુનાહ; [Pahlavi] આએ સજા. [Pahlavi] આએ કોહો પુરૂષ; [Pahlavi] આએ કેહી જગો; [Pahlavi] કેહી વાંણી. [Pahlavi] દરએક સખસ; [Pahlavi] દરએક નેકી; [Pahlavi] દરએક કાંમ. [Pahlavi] જે સ્વપનો હુંએ જોએઓ તે સાચો પડેઓ.

૬) જો કોઈ વાકયમાં નજદીક અને દુરનો સંબંધ બતલાવનારાં દર્સક સર્વનાંમો, કોઈબી જાતનાં નાંમને બતલાવવા સારૂં વપરાએલાં હોએચતો, તે વાકયમાં પેહલ્લાં નજદીકનો સંબંધ બતલાવનારૂં અને તે પછી દુરનો સંબંધ બતલાવનારૂં સર્વનાંમ આવેછે, જેમકે:— [Pahlavi] આએ રવાંન તે ગુનેહગાર

પુરૂષનું (છે); [illegible] જે પે લાં બાલવાનાં લાકડાંમાંથી વહેલું, તે આએ પાંણીછે.

૭) જે વાકયમાં દર્શક અને પ્રશનાર્થક એ બેહુ સર્વનાંમો એ કજ નાંમને સારૂં વપરાએલાં હોએયતો તેહમાં પરથમ દર્શક સર્વ નાંમ અને તેવાર પછી નાંમની આગલ કે પછવાડે પ્રશનાર્થક સર્વ નાંમ આવેછે. જેમકે:— [illegible] આએ કેહી જગો? [illegible] આએ કેહી નદી? [illegible] આએ જગો કેહી? [illegible] આએ માંણસ કીહું? [illegible] આએ આદમીઓ કીહાંછે?

વીભકતી.

૧) વાકયની અંદર નાંમને આગલ તથા પછવાડેથી લાગનારા વીભકતીના અવ્યયો આએ ભાષામાં તરેહવાર રીતે વપરાએલાછે; તેમાં જે અવ્યયો નાંમની આગલ આવનારાછે, તેઓ નાંમની આગલ, જો તે નાંમને લગતું વીશેષણ અથવા સર્વનાંમ તેહની આગલ નહી આવેલું હોએતો મેલઆમાં આવેછે, જેમકે:— [illegible] * * [illegible] † [illegible] અરદેશે રે તાંહાંથી નાહસવાને કેડવીઊં, (અને) તેણે કનીજકને કહીઊં. પણ જો એમ નહી હોએ, અને નાંમની આગલ તેહને લગતું વી

† "કારનાંમે અરથશદર પાપકાન" ની અંદર આવેલા ઉપલા ફેકરામાં, ચોથીને સારૂ [illegible] ને બદલે [illegible] વપરાએલો આપણને મલેછે, તે 'નહી' અથવા 'માં' ના અર્થને સારૂ વપરાતો [illegible] નથી; તેમજ તે કોઈ નકલ કરનારની ગફ લતીને લીધે ચુકથી લખાએલો એમલો પણ નથી; પણ સેમીટીક ભાષામાં [illegible] જેવો અવ્યય 'ને' અથવા 'તરફ' ના અર્થને સારૂ વપરાએલોછે, તે ઉપરથી [illegible] નો પેહ લવીમાં , વ થાઇને [illegible] થાએલોછે, તે , વ નો ફેરફાર કરેઆ વગર કારનાંમાના બ નાવનારે અસલ [illegible] ના એમલાને મલતો [illegible] અલ-નોજ આકાર અતરે લખેલોછે.

શેષણ અથવા સર્વનામ આવેલું હોએતો, તે વીશેષણ અથવા સર્વનાંમની આગલ વીભકતીનો અવ્યય મેલેઆમાં આવેછે. અને તેમજ જો તે વીશેષણ અથવા સર્વનાંમ સેવટે આવેલું હોએ અને વીભકતીનો અવ્યય નાંમની પછી આવનારો હોએ તો તે, વીશેષણ અથવા સર્વનાંમની સેવટે મેલાએછે. જેમકે:— [illegible] ઘણા જણને આલુદે કરેચ; [illegible] આએ દુનીઆંની બીજી પેદાએશને દાદારના વીચારથી ચલાવ્વા સારૂ માણસો તેથી સકતીવાંન થાએચ; [illegible] દર ચેહારે તરફથીછે; [illegible] આએ તરણ શુભ દાહાડામાં; [illegible] * * [illegible] ઈરાંન શેહરના કેટલાએક દશતુરો તથા નીઆધીસો અને હીકમતવાલા દાનાવોને કતલ કીધા.

૨) જેઆરે એક વાકયમાં એકથી વધારે નાંમ, સર્વનાંમ અને વીશેષણો એકબીજાની પાસે આવેલાં અને એકજ વીભકતીમાં વપરાએલાં હોએતો, આગલ આવનારા વીભકતીના અવ્યયો પેહલ્લાં નાંમ, સર્વનાંમ અને વીશેષણની આગમચ મેલેઆમાં આવેછે; અને સેવટે આવનારા અવ્યયો, છેક છેડેનાં નાંમ, સર્વનાંમ અને વિશેષણની પાસે મેલાએછે. જેમકે:— [illegible] જોલમ તથા બેમરવતી અને ખોટી બેદીનસાફીએ કરી, માહરી બાહદુરીને પોતાની કરાસે નહી; [illegible] બારમાએ નેરંગ અને પાંણીએ કરી નાહવું. [illegible]

[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] જજીશ, અર્દવીજીશ અને વીજીશ (સગ) ને સારૂ જાંણીતું (છે).

૩) જે વાકયમાં નાંમને ચોથી વિભકતી લગાડવા શારૂં [Pahlavi] અને [Pahlavi] એ બેહુ અવ્યયો આવેલા હોએયતો [Pahlavi] નાંમની આગલ અને [Pahlavi] નાંમની પછવાડે આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] આએ દીનને સારૂં આદમીઓનો શક કરવા.

૪) કેટલાએક વાકયયોમાં નાંમની આગલ આવનારા વીભકતીના અવ્યયો નાંમને બદલે ક્રિયાપદની અથવા બીજાં નાંમની આગલ મેલેઆમાં આવેલાછે. જેમકે:—[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] એક પુરૂષને સંદેસો લેઈ જનાર તરીકે મોકલેઓ; [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] જેમ તાહરા વરવાઓએ મારી આરાધના કીધી, તેમ તું પણ માહરી આરાધના કર. [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] કે જેમાં અહુરમજદની ભલી પેદાએશ અપાએલી (છે).

અપવાદ—"બુનદેહશને" માં કાએદાથી ઊલટી રીતે [Pahlavi] નાંમની પછી આવનારો અવ્યય નાંમની આગલ વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:—[Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] તે જગોએ એ પરમાંણુની સરદીને મારી સકાતી નહી.†

† જો કે આએ વાકયમાં ઉપલી રીતનું લખાંન થાએલુંછે; પણ જેઆરે આપણે તે ઉપર બારીકીથી ધેઆંન પોંહચાડીએય તેઆરે આપણુને જણાએછે કે, એમાં માતરે ફેરફાર એટલોજ થાએલોછે કે [Pahlavi] ને બદલ [Pahlavi] અને [Pahlavi] ની જગોએ [Pahlavi] નકલ કરનારની ભુલથી લખાએલોછે.

શબ્દયોગી અવ્યય.

૧) શબ્દયોગી અવ્યય ઘણુંકરીને નાંમ, સર્વનાંમ અથવા બોલીના બીજા ભાગો જેઓની સાથે તે શબ્દયોગી અવ્યયનો સંબંધ હોએચ તેહની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] જો તારો વીચાર મારી સાથે બરોબર અને એકમલતો હોએ; [illegible] હમેશાં ગોસપંદો સાથે રેહતો; [illegible] જે તંન મરણ પાંમેચ તે જમીનની સાથે મલેચ.

૨) જેઆરે એક વાકયની અંદર એકથી વધારે નાંમ એક બીજાની પાસે જોડાઈને આવેલાં હોએ, અને તે દરએક નાંમ એક ચોકસ શબ્દયોગીની ઊપર આધાર રાખતું હોએતો, તે દરએકને સારૂ જુદો જુદો શબ્દયોગી અવ્યય વપરાતો નથી; પણ તેહને બદલે પેહલ્લાં નાંમની આગલ એક શબ્દયોગી અવ્યય મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] જુઠું બોલનારા તથા ઠગારા અને ચોરી કરનારા પુરૂષ સાથે વાત કરવી નહી જોઈએ.

૩) કેટલીએક વેલા શબ્દયોગી અવ્યયો વાકય રચનાની અંદર નાંમની આગલ આવેઆને બદલે નાંમની પછી અથવા ક્રિયાપદની આગલ મેલેઆમા આવેલા આપણને મલેછે. જેમકે:— [illegible] તેની સાથે સારી રીતે તકરાર કરવી જોઈએ; * * [illegible] અરદેશરે બે ઘોડાને જીન કીધું, અને એક ઊપર પોતે અને બીજા ઊપર કનીજક બેઠી.

ક્રિયાવિશેષણ અવ્યય.

૧) જે ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયો વિશેષણનો ગુણ બતલાવેછે, તે વિશેષણની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] હમણાં હવી ભારી સજા અને ફટકા રવાંનને ખમવા પડેચ; [illegible] આએ માંણસો કોણછે કે એ પરમાંણે દુખીછે. જો એકજ વાકયમાં એકથી વધારે વિશેષણો એક બીજાની પાસે આવેલાં હોએ, અને તેઓનો ગુણ બતલાવનારૂં એકજ ક્રિયાવિશેષણ હોએચતો, તે ક્રિયાવિશેષણ અવ્યય વિશેષણના પેહલા શબ્દની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— [illegible] તેઓની જગો તથા બેઠક ઘણી રોશન, ભપકાદાર અને ચલકાટ ભરેલી હતી.

૨) જે ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયો વ્યપારનું રૂપ બતલાવેછે, તે અવ્યયો જે ક્રિયાપદનો ગુણ બતલાવેચ તેહની આગલ મેલેઆમાં આવેછે, અથવાતો તે ક્રિયા વિશેષણો જે ક્રિયાપદો સુરાનાને ઘણાંજ ઊપીઓગી હોએચ તેઓના કર્તા અને કર્મની અગાઊ મેલવામાં આવે છે. જેમકે:— [illegible] તેઓ કોણછે, અને અતરે સામાંટે ઊભાંચ; [illegible] કે જે ગેતી (આએ દુનીઆં) ની અંદર (તરાજુનાં) પલ્લાં, ધરી અને જોખ તથા ભરત બરોબર નહી રાખતો હતો; [illegible] તાંહાંથી નાહાસવાનો વીચાર રાખેઓ; [illegible] સાસાને તેમ કીધું; [illegible]

[Pahlavi text] * [Pahlavi text] તે (કે) જે બુરા હવસને નંગની તરે, ગોસ્સાને તાબેદારીની તરે અને લોભને સંતોશની તરે ઘણી સારી રીતે રાખે. [Pahlavi text] તેણે અરદેશેરને જવાબ લખેઓ કે તુંએ દાહપણની રીતે કાંમ કીધું નહી. * * [Pahlavi text] તેણે અરદેશેરને તુરત અરદવાંનની આગલ મોકલેઓ; [Pahlavi text] હેવી રીતે એક તીર ગોર ઊપર મારેઓ; [Pahlavi text] એ પરમાંણે આએ પાદશાહી. તે પુરૂષને મલસે. [Pahlavi text] દુનીઆંને પાછી એક રાજ તરે લાવસે.

૩) પ્રશનરૂપી ક્રિયાવિશેષણો ઘણુંકરીને વાકયની શરૂઆતમાં અને કોઈ કોઈ વેલા ક્રિયાપદની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકેઃ- [Pahlavi text] તું અશા શી રીતે આવેઓ ? [Pahlavi text] તમો સાવાસતે એ પરમાંણેનું કાંમ કરોચ ? [Pahlavi text] ઓ અહુરમજદ! ગુજરેલાં માંણસોનાં બદનને હમો કાંહાં લેઈ જાઈએ? [Pahlavi text] તેહનું મોત હમો કાંહાં મેલવીએ? [Pahlavi text] તે ગુજરેલા પુરૂષની ઊપર તે દરૂજે નસસ કેઆરે દોડેચ ? [Pahlavi text] તેઓને હમો કાંહાં મેલીએ ? [Pahlavi text] તેણે આએ દુનીઆંમાં કેમ રેહવું જોઈએ? [Pahlavi text] હાથમાં એક કાંમને હમો કેમ આવીએ ?

[illegible] હું કેઆરે આવેઓ, કેહારે જવસ, કેમ જવસ અને કાંહાં જવસ.

૪) વખત, જગા અને સરખાંમણી બતલાવનારાં સંબંધરૂપી ક્રિયા વિશેષણ અવ્યયો, તેમજ તેઓના પરસ્પર સંબંધી અવ્યયો તેઓને લગતા વાકયયોને મથાલે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકેઃ— [illegible] જેઆરે તેણીઓએ સાંભલીઊં, તેઆરે તેણીઓ ઘણીજ જલદી આવી પોંહચી; [illegible] જેઆરે તેણે તે સખુન સાંભલેઆ. [illegible] જે પરમાંણે હું પવીતરાઈ મેલવ્વા સારૂં ઊલટ ભરેલો અને ગુનાહ કરવાથી દુર રેહનારો છેઊં; [illegible] * * [illegible] તેજ પરમાંણે કાંમ કરવાની બલાંમણ કરવાથી, ખલકના પાદશાહોને બુરી હુકુમત કરવાથી હું દુર રાખનાર છેઊં. [illegible] તેટલી નેકી અને શુખ તેહને મલીઊં; [illegible] જેટલી બધી નેકી, જે તેણે ગેતી (આએ દુનીઆં) માં જોઈ હતી. [illegible] તેહનાં રવાંનને તેટલી હલાકી અને બુરાઈ પોંહચી, કે જેટલી તે સખતી ગેતીની અંદર તેણે કોઈ વખતે જોઈતી નહી. જગાને લગતાં ક્રિ૦ વીશેષણોમાં ઘણુંકરીને પરસ્પર સંબંધી અવ્યય, સંબંધી અવ્યયની આગલ આવેછે. જેમકેઃ— [illegible]

[Pahlavi] તાંહાં, (કે) જાંહાં ઊતારો લેવા સારૂ નેક કરણીછે.

ક્રિયાપદ.

૧) ક્રિયાપદને તેહના વિષય પરમાંણે એક કર્તા હોએચ, અને તે તેહના સઘલા કાલોની અંદર લીંગ તથા વચનમાં પોતાના કર્તા સાથે મલતું રેહચ. જેમકે:— [Pahlavi] દરએક જણ એમ વીચારેચ કે, હું એખલો છેઊં. [Pahlavi] જેઓ તે ઊપર બેઠાંછે.

૨) જો કોઈ આબરૂદાર અને દરજાવાલા પુરૂષને આંમણસાંમણ એકબીજાને સારૂ લખાંણ અથવા બોલવું કરેઆમાં આવીઊં હોએ ચતો, ઈજ્જતને ખાતર તેહને લગતું ક્રિયાપદ અનેકવચનમાં આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] ** [Pahlavi] તેણે (અરદવાંને) પાપક ઊપર પતર લખેઓ કે, હમોએ સાંભલીઊં ચ કે, તમોને એક લાએકી વાલો છોકરોછે, તેહને હમારી દરબાર ખાતે તમો મોકલો.

૩) જો કોઈવાકયમાં માતરે એક ક્રિયાપદ હોએ અને તેહના કર્તા તરીકે એકથી વધારે નાંમો એકવચનમાં વપરાએલાં હોએતો, તે ક્રિયાપદબી એકવચનમાંજ આવેછે. જેમકે:— [Pahlavi] સરોશ અશો અને આદર ઈજદ કેહવા લાગા કે, આએ જગોને 'હમેસ્ત ગાન' કેહચ.

૪) વાકય જો કોઈ બાબત કેહવાને લગતો, ઈઆ આગ્નાવાચક, અથવા પ્રશ્નાર્થક હોએતો, તેહને લગતું ક્રિયાપદ ઘણુંકરીને વાકયની સેવટે આવેછે. જેમકે:—[illegible] ખુબીવંતો પુરૂષ સુખ પાંમેચ; [illegible] અતીશીઘ્ર આપ તમાંથી, અકલ સઘલાઓને છોડવેચ. [illegible] * [illegible] તમો તમારી જગોએ બેસો, અને તમારામાંથી જે આએ કાંમને માંટે ભલો હોએ, તે એકને ચુટી કાહાડો. [illegible] * [illegible] તે પાપી કેહી જગોએ ગીઓચ, અને હમો (તેહને) કેહારે પકડી સકસું?

૫) આએ ભાષામાં જેઆરે એક મિશ્રિત વાકયનો પેહલો ભાગ તે વાકયના બીજા ભાગોની સાથે સંબંધ રાખતો હોએચ, તેઆરે તે બીજા ભાગોની આગલ, તેહને લગતા શબ્દયોગી અવ્યયો મેલેઆમાં આવેછે. જે વીસેના દાખલાઓ આએ પુસતકમાં આગલ આવેલા પેહલવી ફેકરાઓ ઊપરથી વાંચનારને જણાસે.

સેમીટીક પ્રત્યયો.

૨૪૨. આએ ભાષામાં નાંમની સેવટે નીચે લખી જણાવેલા કેટલાએક પ્રત્યયો વપરાએલા આપણને મલેછે, તેહની ઊતપનતી સેમીટીક ભાષાના અનુબંધો ઊપરથી થાએલીછે. જેમકે:—

[illegible] ય—આએ પ્રત્ય સેમીટીક ભાષામાં અનેકવચનના અર્થને સારૂં નાંમની સેવટે આવેછે. જેમકે:— [illegible] **મલકય**-"પાદશાહો"; [illegible] **શેમીય**-આસમાંનો. એજ મુજબ [illegible] [illegible] માં [illegible] ય-અનેકવચનને સારૂં વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:—

હમારા ક રતાં તમારા વીદવાંનો વધારે વીદવાંન હોવા જોઈએ.

યાહ—આ પ્રત્ય નીરજીવ પદારથોનાં અનેકવચનને સારૂં પેહલવીમાં વપરાએલોછે, અને તેહને મલતો સેમીટીક પ્રત્ય **યહ** આપણને મલેછે. જેમકે:— **બેત્યહ**—ઘરો; **શોમ્યહ**—આસમાનો. (જુઓ નાંમને લગતા અનેકવચનના ફેકરાઓ.)

ઈમ—આએ પ્રત્ય સેમીટીક ભાષામાં દીવીવચન, તેમજ અનેક વચનના અર્થને સારૂં વપરાએલોછે, અને તેજ મતલબસર તે **દાદસ્તાંને દીની** કેતાબની અંદર પેહલ્લા સવાલના જવાબમાં વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:— † દાહડાઓ (અને) રાતોનું ગુજરવું દેખાએચ.

ઈન—અથવા **ઈન**—આએ પ્રત્ય સેમીટીક ભાષાને લગતો છે, અને તે નાંમની પછવાડે અનેકવચનના પ્રત્ય દાખલ વાપરેલ ડીએ વપરાએલોછે, જેમકે:— بنين છોકરાઓ; عينين આંખો; ملين બોલો; ملكين પાદશાહો. તેમજ આએ પ્રત્ય પેહલવી પુસ્તકોમાં ઘણી જગોએ વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:— (વન૦ ૪ પર૦) જો તે કેહકે મારીપાસેછે, પણ હું તુંને આપતો નથી, તો તાંહાંજ તે ચોરોનો ચોર અને વાટપાડાનો વાટપાડો.

---

† જો કે કાએદા પરમાંણે **લેલીઆ** નું અનેકવચન **લેલીઆઆન** છે; પણ આએ બોલની અંદર **લેલ**ની પાસે **ઈમ**નો પ્રત્ય જોડાઈને તેવાર પછી **યાઆન**નો પ્રત્ય તેહને લગાડઆમાં આવેલોછે.

સેમીટીક પેહલવી શબ્દ કોશ.

અ.

અબ—(અથવા) **અબુ**—નાં૦ બાપ, પિતા. (Hib. Chald. અને Arab. اب અથવા ابو Syr. ابو એબુ.)

અબીતર—નાં૦ બાપ, પિતા. આમ્એ બોલ અસલ અબુ-છે, તેહને તર—હેવો અવસ્તાનો પ્રત્ય લાગીને થએલોછે.

અપ્હુનતન—ક્રિ૦ રાંધવું, પકાવવું. (Hib. Chald. અફ્હ અથવા અફા Syr. افو એફો to cook, bake.)

અપમન—નાં૦ બરડો, પીઠ. (Hib. گب Back. ઘણુંકરીને પેહલવીમાં સેમીટીક ب બ—ને બદલે પ—નો એમલો આપણને મલેછે, જેમકે નું. આમ્એ એમલામાં ની અંદર આવેલો ગ—પ—ની સાથે જોડાઈ જવાથી ગ ને બદલે અ વંચાએલો ધારેઆમાં આવેછે.)

અતઓર—(અથવા) **અતાર**—નાં૦ ખાંડ. (Hib. اهل અહલ to be sweet.)

અતોત—વિ૦ તેજ, જલદ, તીખ્શન. (Chald. ططا એતત—to be sharp, a thistle. Hib. ططا અતત—to go softly.)

અતીમુનતન—ક્રિ૦ ભરવું, પુર કરવું. (Arab. اطم અથવા اطام પેટ બંધ થવું. જાડો કબજ થવો. Hib. اطم અતમ Syr. اطيمو અતીમો—to shut.)

અત્વુનતન—ક્રિ૦ શીવ્વું, સાંધવું. (Chald. خطط ખતત to sew. Arab. خطة—خياطة کردن).

અજદરૂનતન—ક્રિ૦ કાપણી કરવી, કાલવું. ૨) ચાલવું, ઝાટકવું, વા દેવો. (Talmud. جدر to reap. Chald. جبر ચબર to heap up, store up.)

અદા—નાં૦ આત્મા, પ્રાણ; (Chald. خي ખઇ અથવા خيا ખયા Hib. خيه ખયહ Syr. خيو ખીઓ to live, be, exist. ઘણું કરીને સેમીટીક બોલીમાં વપરાએલી ખ, નો ઉચ્ચાર અને તેમજ તેહનું લખાંન પેહલવીમાં દ—થી કરેલુંછે; એટલુંજનહી પણ કેટલાએક અવસ્તાના

પોથીમાં વપરાએલી • અથવા ઇ—ને પણ પેહલવી લખાંણ કરનારાઓએ ઇ—ના ઉચ્ચારથી લખીને તેહનું વપરાંણ કરેલુંછે, જેમકે:— નું ગેબી; નું રીત, તરીકો; અને નું અઇવરજ—લડાઇ કરનાર, લડાએક.)

અદરી—નાં૦ શખસ, આદમી, પુરૂષ. (Hib. ایش આઇશ a man.)

અદમુનહતન—ક્રિ૦ વીશવાસ લાવ્યો, માંનવું. (Chald. هیمین અથવા هیمن Syr. هیمن હઇમેન—to believe. ایمن અઇમન to be faithful. Chald. یمنو Arab. ایمان faith.)

અરબોનીના—નાં૦ ચિભડું, ફુટ, ખડબુચ. (Chald. بوجیلن ફા૦ خربزه. આએ બોલ ધારવામેછે અર—અને બોનીના—એ બે લાગતો જોડાઇને બનેલોછે, અને અર—એ ફારસી خر ને બદલેનો એમલો હોવો જોઇએ; કેમકે નો અર્થ "**માલીક નામએ અસવરી**" ની અંદર "કાકડી" નો કરેલોછે; અને એજ ફરહંગમાં બોલની નીચે خربزه બોલ તેહના અર્થને સારૂ મેલેલોછે; માટે નો માએનો "ધવેડાંને ખાવાની કાકડી" હેવો થવો જોઇએ. આપણે જેહને **ખડબુચ** કહીને બોલીએચ તે બોલ خربزه ઉપરથી નીકલેલોછે અને خربزه બોલની ઉતપનતી ઉપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે.)

અરબીતા—નાં૦ ઘરનો માર, માલીઓ. (આએ બોલ Chald. عل અલ—'ઉપર'; અને **બીતા**— 'ઘર' એ બે શબ્દ મલીને બનેલોછે.)

અરપુનતન—ક્રિ૦ સીખવું, ભણવું. શિખવવું, ભણાવવું. (Hib. الف અલફ to learn; الف to teach. Chald. الف એલફ—to learn, Syr. الف એલફ અથવા طلف થલફ—to learn, الف અલેફ—to teach. Arab. الف to learn.)

અરરૂનતન—ક્રિ૦ ધોવું, સ્નાન કરવું; (Syr. خلل ખલેલ—to purify. Chald. خلل ખલલ—to wash.)

અરરૂન—નાં૦ મેંઢું, ગાડરૂ, ઘેટું. (આએ શબ્દને બરોબર મલતો લાગત સેમીટીક ભાષામાં મલી આવતો નથી; પણ Chald. ارف a ram. Syr. اروثو અરનો—a bullock. તથા عرقو એરકો—a sheep, lamb. હેવા શબ્દો એ બોલના એમલાને તથા માએનીને થોડઘણે મલતા આપણને મલેછે. Arab. حروف થેકાર.)

અરતા—નાં૦ જમીન, ધરતી,ભોંઇ. (Chald. أرع land; Hib. أرض earth. Arab. ارض Syr. ارعو અરઓ—the earth, land.)

અરસીઆ—નાં૦ તખ્ત, સિંહાસન, ગાદી. (Syr. عروس અરોસ-a bed, couch, bier. Chald. Samar. عرس અરઅસ a bed, couch. Arab. عرش.)

અરકુનતન—ક્રિ૦ વેહચવું, ભાગ પાડવો. (Hib. خلق ખલક to divide. Chald. خلق to share, portion off.)

અરકીઆ—નાં૦ કુવો, વાવ. (આએ લોગતને બરોબર મલતો શબ્દ સેમીટીક ભાષામાં આપણને મલતો નથી; પણ તેહને ઘણે દરજજે મલતા નીચે લખી જણાવેલા શબ્દો આપણને મલેછે. જેમકે—Arab. اكرت કુવો, قعر ઉંડું. Hib. خور to hollow, bore. خلد હલદ to dig. હીબરૂ અને ચેઆલદી ભાષાના અખશરોમાં દ અને ક નો આકાર એક બીજાને મલતોછે, માટે આએ લોગતમાં દ ને બદલે ક વનચાએઓ હોએતો તે બની શકે હેવુંછે.)

અરમુનતન—ક્રિ૦ શુવું, ઉંઘવું, ઓઆબ કરવો. (Chald. عرام અરઆમ a bed. Syr. خلم ખલઅમ to dream. Chald. خلم ખઅલઅમ to dream.)

અસદર—નાં૦ સિંહ, વાઘ. (Chald. اري અથવા ارة a lion. Samar. اريه અરીહ—lion, m. આએ اريه શબ્દની અંદર અસદર—બોલને લગતા ચેહારે અખશરો કાંઇએક ફેરફારે આવેલાછે; જેમાં સદ ને બદલે يه થાએલોછે, અને ر સેવટે આવેઓ જોઇએ તેહને બદલે ا અ ની પાસે આવેલોછે; પણ જેઆરે અરબી اسد અસઅદ—ની સાથે આપણુ અસદર ને મેલવીએય તેઆરે, ر ર સેવાએ સઘલો એમલો એકસરખી રીતે મલતો આવેછે.)

અસરૂનતન—ક્રિ૦ બાંધવું, કેદ કરવું. (Hib. أسر અથવા أشر Chald. اسر Syr. اسر એસર Arab. أسر to bind.)

અસેતુનતન—ક્રિ૦ જોવું, દેખવું, ભાલવું. (Samar. بس to conceive. Chald. Samar. عمي અથવા عمه to see. હીબરૂ તથા ચેઆલદી મ નો આકાર સ ને નજદીક મલતો આવેછે, તે ઉપરથી ની અંદર મ ને બદલે સ વપરાએલો હોએ હેવું માનિઆમાં આવેછે.)

અજ, **અજગ**—નાં૦ બકરો. (Syr. عزو એઝુ a goat. Chald. Samar. عز goat. m. Hib. عز એઝ she-goat.)

અજબા—નાં૦ કોહોલું. શિયાલ. (Arab. عقف , ضواع).

અજરા—અથવા **અજોરા**—નાં૦ ડુકર, ડુકાર, સુઅર, ભૂંડ. (Syr. خزيرو ખજીરો—a sow. Arab. خنزير hog. અનેકવ૦ خنازير, خنازر Hib. خزير , a swine, boar)

અઝીતુનતન—ક્રિ૦ જોવું; સહમજવું. (Chald. خزا , خزه અને خزي to see, behold. Samar. خزه to see, understand. Hib. خزه Syr. خزو ખજો. to see.)

અશકહુનતન—ક્રિ૦ મેલવવું, ઉત્પન્ન કરવું. (Hib. Hiph. هشكح હેશકય—to cause. Chald. Afel. اشكح અશકય—شكح અથવા شكح to find. ઉપરથી.)

અશરીઆ—વિ૦ દશ. ૧૦. (Syr. عشرا એશરો—Chald. عشرا અશોરા Hib. عشره અશોરહ "ten" Arab. عشره).

અકબીઆ—નાં૦ ધોરી નસ, ધોરી રગ. (Arab. عرق).

અલોચા—(અથવા) **અલીઆ**—નાં૦ દુધ. (Arab. حليب દુધ. Chald. خلا, خله, خلي to be sweet. Syr. خلي to be sweet.)

અમ—નાં૦ માએ, મા, માતા. (Hib. Chald. Samar. Arab. ام Syr. امو એમો—a mother.)

અમીતર—નાં૦ મા, માતા, માએ. (જુઓ બોલમાં કરે લો બોલાસો.)

અમરા—નાં૦ દારૂ, શરાબ. (Chald. Samar. عمر Syr. خمرو ખઅમરો—wine. Samar. خمر Vine. Arab. خمر).

અમરા અથવા **અમના**—નાં૦ ધપેડું, (Chald. Samar. خمار , خمور , خمر Syr. خمروء ખમોરો. an ass.)

અમોતીઆ—નાં૦ ચાકરડી, દાસી. (Chald. خمت to bow. one's self down. Chaldee-Samaritan. امه અમહ—خمه ખમહ—Maid-Servant. Syr. اموثا અમોતઅ a handmaid. Arab. امت .)

અના—દર્શ૦ સ૦, ક્રિ૦વિ૦ આએ, એ. તે, પેલું. એમ, એ પર માણે. (Syr. هنو હોનો, (અથવા) هن હોન, ether. Hib. Chald. هوا હુઅ, (અથવા) هوا હવા, هوه હવહ. he.)

અનાહુનતન—ક્રિ૦ મુકવું, મેલવું, રેડવું, મુકરર કરવું. (Chald. Samar. خوا ખવા to place, set. Syr. خنف ખનત to put forth.)

અનીતુનતન—ક્રિ૦ જાણવું, સમજવું, કલ્પવું, ધ્યાનમાં આવવું. (Hib. هو to conceive. Syr. هون હુન, to be prudent, wise. Chald. هون હુન, to understand. Samar. خنا, خني to indicate. Syr. خنو ખનો, to observe.)

અનબમન—નાં૦ દરાખ, દ્રાક્ષ, અંગુર. (Chald. Hib. અને Arab. عنب એનબ, Syr. عنبو એનબો, a grape.)

અનશુતા—નાં૦ માંણસ, મનુષ્ય, આદમી. (Sye. انوشوتو અનોશુતો humanity. انوشو અનોશો, (અથવા) انوش અનોશ, a man. Hib. Chald. انوش અનોશ, Arab. انسان અથવા ناس).

અનશોપા—નાં૦ શ્વાસ. (Arab. هنديا).

અયોમન—નાં૦ આંખ. (Hib. Chald. Arab. عين eye. Syr. عين અઇન to see consider.)

ઓમીદ—નાં૦ ખાહેશ, ઇછ્છા, ઉમેદ. (Chald. خمد ખમદ to desire. Samar. خميد desirable.)

અવરા—નાં૦ ધુલ, ગિરદ, ધુળાડું. (Chald. Arab. عفر dust. Syr. عفرو અફરો. Hib. حفر to throw dust.)

અવરૂનતન—ક્રિ૦ ખણવું, ખોધવું. (Hib. Chald. Arab. خفر ખફર to dig, search out. Syr. خفر ખફર, to search out.)

ઓપમન—નાં૦ ચેહેરો, સુરત, શેકલ. (Chald. Samar. ايم countenance. Syr. ايم અપીમ—ابين અપીન—face, countenance.)

ઓબસીઆ—નાં૦ બંદીખાનું, જેલ. (Chald. خبش ખબશ to bind. Arab. حبس.)

આ.

આસીઆ—નાં૦ છાતી, ઉર. (Syr. خديو ખદયો, the breast.)

આઈતગુનતન—ક્રિ૦ લાવવું, લઇ આવવું. (Syr. آيتي.)

[illegible] બ.

[illegible] **બાતર**—ક્રિ૦ વિ૦ પછી. (Chald. Samar. باتر અથવા بتر, Syr. بوتر બુતર—'after.' Arab. بعد.)

[illegible] **બાજરા**—નાં૦ વાવણીનો દાનો, રોપણીનો અનાજ. (Syr. بدر બદ્‌,અર, to saw, scatter. Hib. بدر બેદર, Chald. بدر બદર.)

[illegible] **બબા**—નાં૦ બારણું, દરવાજો. (Chald. بوب અથવા بب Arab. باب) ૨ દરગાહ, દેવાંનખાંનું. ૩ કાએદા, બંદોબસ્ત, ધારો. ૪ બાબત, બીના, પ્રકરણ, બાબ.

[illegible] **બતમાહુર** અથવા [illegible] **બતમાર**—નાં૦ ગેઈ કાલ. ('ગેઈ કાલ' ના અર્થને સારૂ Chaldy માં تملي તમલી, Syr. માં تموري તેમોરીઅ:, અને Samar. માં تمل તમલ, હેવા બોલો આપણને મલેછે, તે [illegible] ને બરોબર મલતા આવે હેતું નથી; પણ مخر મખર, બોલ Chaldy. અને Samar. માં, તથા مخر મઓર, હેવો શબ્દ Syr. માં 'આવતી કાલ' ના અર્થને સારૂ વ પરાએલોછે, અને તે ઉપરથી પેહલવીમાં [illegible] માર, અથવા [illegible] માહર, શબ્દ એજ અર્થને સારૂ વપરાએલો મલેછે, માટે [illegible] **બાતર**, નો સંખ્શેપ આકાર [illegible] **બત**, ની સાથે [illegible] **માહુર**, અથવા [illegible] **માર**, જોડાઇને [illegible] **બતમાહુર** અથવા [illegible] **બતમાર**, એ બોલો 'આવતી કાલ' ને સારૂ બનેલાછે હેવું ચોકસ ઠરેછે.)

[illegible] **બખેન**—નાં૦ ચાકર, નોકર, શેવક. (જોકે આએ બોલને બરોબર મલતો લોગત સેમીટીક ભાષામાંથી મહને મલી આવેઓ નથી, તોપણ Syr. માં بعث બઅત, to tread down. હેવે અર્થે એક શબ્દ મલેઓછે તે આએ શબ્દની મતલબને મલેછે.)

[illegible] **બરાહુ**—નાં૦ જાલ, જવલા, ભભુકો, આંચ. (Hib. Chald. بهر બહર, to shine. Samar. بهر to be pure. Chald. بهيل flame' Chald. Samar. بعير lamp, flame. بعر to burn.)

[illegible] **બરાહેને**—વિ૦ નાગું, નગ્ન, ઉઘાડું. (Chald. بريشن બરીશન. naked. જો કે [illegible] નો દમલો [illegible] **બરીશન**, કરીને વગર શકે વંચાઈ સ કેછે; પણ કદીમ પેહલવી વીદીઆર્થીઓએ જેમ બીજા સેમીટીક બોલોના ઉચ્ચાર થોડેઘણે ફેરફારે કરેલાછે, તેમજ આએ બોલનો અસલ ઉચ્ચાર પણ તેઓએ ફેરવે લોછે. અને પા૦ [illegible] તથા ફા૦ [illegible] બોલોની ઉતપનતીનું મુલ ઉપલો શબ્દછે.)

બરબીતા—નાં૦ રાજ્ય સભાસદ, અદાલતનો વકીલ, રાજદરબારી મસલહત આપનાર. (Syr. بولاوطا બુલયોત્ય, senator, counsellor. Arab. برزيا.)

બરહુનીદન—ક્રિ૦ ઉતપન કરવું, પેદા કરવું, જાહેર કરવું. (આએ સામાન્યરૂપની બાંધણી ઈરાંની ધાતુઓનાં બંધારણ પરમાંણે થાએલીછે; પણ એનું ધાતુ સેમીટીકછે, અને તેહને મલતું Hib. برا બરા, Chald. برا બરા, (અથવા) بري બરી, Samar. برا બરા, અને Syr. برع બરેઅ, to create. 'પેદા કરવુ' હેવું ધાતુ આપણને મલેછે. અને એજ પરમાંણે **લરજીદન**—ધ્રુજવું; **નકીરીદન**—જોવું; **લકીખ્તન**—ચાટવું. ઈત્યાદી સામાન્યરૂપો જો કે તેહનાં ધાતુઓની ઉતપનતી સેમીટીક ભાષામાંથી થાએલીછે, તે છતાં તે ઈરાંની બાંધણીમાં વપરાએલાછે. જે ઉપરથી ફારસીમાં لرزيدن , نگريدن અને ليسيدن એ વાં સામાન્યરૂપો ઉપલા અર્થને સાર વપરાએલાછે; પણ તે ઈરાંની નથી, કેમકે Hib. زلل જલલ, to tremble, shake. ઉપરથી તથા Chaldee-Samaritan. عكل અગલ, to see. ઉપરથી ; અને Syr. لكك લખક, to lick, ઉપરથી ; હેવાં રૂપો બનેલાંછે, હેવું માંનવાને આપણને થોડોજ શક રેહછે. જો કે ઉપલી સરખાંમનીમાં زلل નું બનવામાં ; જ, નો ર, થાએઓછે તે, જેમ અવસ્તાના ઙ નો પેહલવી અથવા ર, થાએચ તેમ કા એદાસર બનેલુંછે, અને તે અખ્શર ફેરવાઈને પેહલવીમાં આગલને બદલે પછવાડે વપરાએઓછે, અને તેમ એક બીજામાંથી નીકલેલી ભાષાઓની અંદર ઘણા બોલા માં બનેલુંછે. عكل નું —نگريدن, બનવામાં ع ને બદલે પેહલવીમાં ।, ન, થએલો છે, તેહનું કારણ દેખાઈતુંછે કે, સેમીટીક ع ને બદલે પેહલવીમાં ।, વ, થાએલોછે, અને તેહનો આકાર ।, ન, ને મલતો આવવાથી અતરે વ, ને બદલે ન, થાએલોછે, અને ની પાસે ઈ, આવેલીછે તે ભુતકરીદંતની નીશાંની તરીકેછે, સેમીટીક ધાતુઓને ભુતકરીદંતની હાલતમાં લાવેઆ પછી તેહની પાસે સામાન્યરૂપના પ્રત્યયો મેલાએલાં ઘણાં **મસદરો** પેહલવીમાં વપરાએલાછે, જેમકે:—كتب કતબ—લખવું; તેહનો ભુ૦ક્રિ૦ كتيب કતીબ, તે ઉપરથી **જકતીબુનતન**—લખવું. عرق એરક—નાહસવું; તેહનો ભુ૦ ક્રિ૦ عريق એરીક, તે ઉપરથી **વરીકુનતન**—નાહસવું. પેહલવીમાં ع ને બદલે ।, વ, થાએલો ઘણા બોલોમાં આપણને મલેછે. જેમકે—عزل જવું, ગુજર કરવી; તે ઉપરથી **વજરુનતન**—જવું, ગુજરવું. عطر જવું, રવાંના થવું, ગુજરી જવું. તે ઉપરથી

વદરદન—જવું, આએ દુનીઆંથી ગુજર કરવી. عل—ઉપર, માં, ને; તે ઉપરથી, **વર**—ઉપર, માં, ને.)

બજગુનતન—ક્રિ૰ ઉડવું. (Hib. ברז to flee away, depart. Chald. ברז અથવા ברח to flee. જો કે આએ બોલ અર્થમાં ને થોડે ફેરે મળતો આવેછે, પણ સાદી નજરે જોતાં ઉચ્ચારમાં તે બરોબર મલતો નથી; તોપણ ׳ ને બદલે પેહલવીમાં ... થાએલો સહમઝીએતો, ה હ, નો હમલો પેહલવીમાં બરોબર ... ને મલતોછે, તેથી ધારીઆમાં આવેછે કે પેહલવીમાં તેહનો ઉચ્ચાર ફેરવાઇને ગ થાએલોછે. જો હીબર בזק બજક, to disperse. ની સાથે આપણે ને મેલવીએતો ઉચ્ચારમાં નજદીક મલતો આવેછે; પણ અર્થમાં થોડો ઘણો દુર જાએછે.)

અથવા **બજેહ**—નાં૰ ગુનાહ, તકસીર, ચુક. (Chald. בזה અથવા בז to despise. Syr. בזה બજેહ, Chald. בזע બજઅ, to spoil, tear.)

બસ્ત—નાં૰ બાગ, બાગીચો, ચમન, વાડી. (Chald. بوستن બુસ્તન, garden.)

બસરીઆ—નાં૰ માંસ, ગોશત, સાખ. (Chald. بيسرا બિસેરા, Hib. بشر બશેર, Arab بشر, Syr. بيسروا બઇસિરો; flesh.)

બસીમ—વિ૰ સારૂં, મજેનું. (Chald. بسم બેસમ, Syr. بسم બસમ, to be sweet, to rejoice. Hib. بشم બશોમ, to be pleasant.)

બશાદનતન—ક્રિ૰ શીજવવું, રાંધવું, બાફવું. (Chald. અને Hib. بشل બશેલ, to be cooked, ripened; Samar. بشل to boil, Syr. بشل બશેલ, to boil, cook, ripen. برشتن બરેશતન-બાફવું, રાંધવું, ભુજવું; એવા અર્થને સારૂ પેહલવીમાં તેમજ ફારસીમાં જે સામાન્યરૂપે વપરાએલછે, તેહનું અસલ મુલ આએજ સેમીટીક بشل બશેલ, બોલછે. ફકત છેડેનો ل લ, કે જે પેહલવીમાં ફેરવાઇને ર સાથે બદલ થાએલોછે, તે વચ્ચે આવ્વા સેવાએ તેહમાં બીજો કસો ફેરફાર થાએલો નથી. પેહલવીમાં બરીજન, અને ફારસીમાં برزن, બોલ—લોહડી, તલવાનો પેનો, અને કહડાઇના અર્થને વાસતે વપરાએલોછે, તેહની ઉતપનતી એજ બરેશતન, બોલ ઉપરથી થાએલીછે.)

બકરા—નાં૰ બાજી, પાલો, ઝાડપાંણ. (Hib. בקא બકઅ, અથવા בכה બકહ, tree. بكور પાક, Chaldee—Samar. براه બરાહ, desert,

wilderness. برة બરહ, અથવા براى બરાઇ, field. Arab. بقل—ترة وسبزة .)

બલુન—નાં૦ જંગલી મેહનડું, ગેટું. (Syr. بروا બ-રો: a lamb.)

બેનપશમન—સર્વનાં૦ ખુદ, પોતે. (Chald. Samar. نفش નફશ, life, soul; તેહને આગલથી ب જોડાઇને બનેલો શબ્દછે. Rabbin. بنفشو બનફશો, by himself. Arab. نفس Syr. نفيش નફઇશ, to become whole.)

બનતમન—નાં૦ દીકરી, છોકરી. (Chald. Samar. برت બરત, daughter. Arab. بنت .)

બેનમન—નાં૦ પુત્ર, છોકરો, દીકરો. (Chald. Syr. بر બર, Hib. بر બર, અથવા برى બરી, son, child. Arab. بن બન.)

બવીહુનસ્તન—ક્રિ૦ પસંદ કરવું. ૨ માંગી લેવું, વિનંતી કરવી. ૩ પુછવું, માંગવું. ૪ ખાહેશ કરવી, ચાહવું. (Hib. بعه બઅઅ, Chald. بعه બઅહ (અથવા) بعا બઆ, to ask, Syr. بعوا બઓ:, to ask, seek, will.)

બાહુનતન—(અથવા) બાહુનસ્તન—ક્રિ૦ રડવું, આંસુ પાડવાં. (Hib. بكا બકા, Chald. بكا બકા, અથવા بكه બકહ, to weep. Syr. بكوا બકો:, to weep. Samar. بكه બકહ to weep, بكي બકી, grief, mourning.) ૨ કરવું, બનાવવું. (Chald. بعل બઅલ, to make, work, do.)

બીતા—નાં૦ ઘર, ઇમારત, હવેલી. (Syr. بيتا બીતા, بيتو બઇતો, Hib. અને Arab. بيت બએત, house.)

બીલા અથવા બીલા—નાં૦ કુવો, વાવ, વાવડી. (Chald. بير બએર, Syr. بيرا બયરા, Samar. بار અથવા بير, Arab. بير બએર, well.)

બીના—નાં૦ મહીનો, માસ, માહ. (આએ બોલનો પેહલો અખશર ب બ, નીકલી જાઇને વપરાતો શબ્દ Chaldy. અને Samaritan માં ירח ઇરહ, કરીને આપણને મલેછે, અને તેહનો અર્થ "મહીનો" કરીને થાએછે. Hibru માં ירח યરેહ, બોલ "ચન્દર", તથા "ચન્દરમાહને ફેરી કરવાનો વખત" અને "મહીનો" એવા અર્થને મારૂ વપરાએલોછે. અને તેમજ Syriac. માં يرحو ઇરિખો, the moon, a month. (ચન્દર, મહીનો) એ

અર્થે આપણુને મલેછે. અરબીમાં غرث અથવા فرة બોલ 'મહીના' ના અર્થને માટે વપરાએલોછે. સેમીટીક ر ર પેહલવીમાં ו ન સાથે અને ه હ = આ, સાથે બદલ થાએલો વારેઘડીએ આપણુને મલેછે, તે પરમાણે ઉપલા બોલની અંદર ... બીરહ, નું પેહલવી ... બીના, થાઇછે.)

૭ ૫.

પતસાર—(અથવા) **પતિસાર**—નાં૦ શરૂઆત, પ્રારંભ, આરંભ. (આએ બોલ Chaldy. Samaritian, અને Arab. فتح ફતહ, Syr. فتح ફેતખ, to begin, open. (આરંભવું, શરૂ કરવું.) તેહની સાથે મેલવાઇ સકેછે. કેમકે સેમીટીક **પતખ** અથવા **ફતખ**નું પેહલવી **પતસ**, અને ... **ચા** કે જેનો આકાર ... **શ** ને મલતોછે, તેને બદલે ... **આર** નું લખાં ન થાઇ સકે હેવુંછે. જેમકે ... **શનાસ**નું ... **શનાખ**—ઓળખવું; ... **નસોબાર** નું ... **નખોબાર**—ફરીને. તેમજ ... નું ... જેમકે:— ... **આશમોગ** નું ... **હારમોગ**; ... **અશો** નું ... **હાલોબ**, ઇત્યાદી.)

પરસતન—ક્રિ૰ ઉડવું. (Hib. અને Syr. פרח પરઅદ, to fly, flee. "ઉડવુ", પેહલવીમાં સામાન્યરૂપના ... **તન**—ની આગલ આવેલો ... **દ** હમેશ ... **સ** માં બદલ થાએછે. જેમકે:— ... **રૂદ** ઉપરથી ... **રોસતન**, "ઉગવું".)

પરશુનતન—ક્રિ૰ ઓલાસો કરવો, સમજાવવું. (Hib. Chald. Samar. અને Syr. فرش ફરઅશ, to explain, interpret. Arab. فسر ભાડેથી બેઆંન કરવું; استفسار ઓલાસો, વીગત ચાહવી.)

પરહુનસતન—ક્રિ૰ સોધવું, તલાશ કરવી, ખોલ કરવી; ૨. મા રાદવંતુ થવું, ઇછ્છા મેલવી. (Hib. פרה to search out, Chald. فرة to flourish. Hib. Chald. فرا, Samar. فرة, Syr. فروا ફરોઃ, to be fruitful. Arab. انفراع—ستدن دختری અસલ فرع.)

પરશીઆ—નાં૦ ઘોડેસવાર, સવાર, તુરકસ્વાર. (Syr. فروشوا ફરેશોઃ, horseman. Chald. فرش ફરશ, Arab. فارس. સેમીટીક નાં બોલો સેવટે ... **આ**, હેવો પ્રત્ય જોડાએલો આપણુને મલેછે, તે આએ ભાષામાં અનેકવચનને માટે વપરાતો ... **યહ**, પ્રત્યછે; પણ પેહલવીમાં તેહનું વપરાંણુ તેહવી મતલબથી થાએલું આપણુને ઘણું કમ મલેછે. કેમકે ... **શમસીઆ**—સૂર્ય; ... **સુસીઆ**—ઘોડો; ... **કમરીઆ**—ચંદ્ર. ઇતીઆદી બોલો

એકવચનને વાસ્તે વપરાએલા આપણને મલેછે. આએ **પરશીઆ**, બોલની અંદર આવેલા ર ને બદલે ન થાઇને વપરાએલો બીજો **પન શીઆ**, બોલ એજ અર્થને સારૂ આપણને મલેછે.)

પસહુનતન—ક્રિ૦ પરાગંદા કરવું, વીખરી નાંખવું, પ્રસારવું, ફેલાવવું. (Chald. Hib. فشا ફશા, فشه ફશહ, to spread, to be propagated.)

પજપુનતન—ક્રિ૦ ખેંચવું, તાણવું. (જોકે આએ શબ્દની ઉતપનતી સેમીટીક ભાષા ઉપરથી થાએલીછે; પણ તેને બરોબર મલતો બોલ એ ભાષાના શબ્દ કોશમાં આપણને મલતો નથી; પણ અરબીમાં جزب જજબ, બોલ "ખેંચવા" ને અર્થે આવેલોછે, તે આએ શબ્દને કેટલેએક દરજ્જે મલતો આવેછે.)

પસકુનતન—ક્રિ૦ કાપવું, વેતરવું. (Hib. پسق પસક, Chald. پسق Syr. پسق to cut, cut off; Arab. فلق ચીરવું.)

પકદ—નાં૦ શજા, શિક્ષા, શાસન. (Syr. پکد પકદ, Chald. پکر પકર, to bind, retard. Syr. پکو પકુ, a blow. આએ બોલની અંદર આવેલા ક, જ, સાથે બદલ થાઇને **પજદ**, બોલ ઉપલા અર્થને સારૂ વપરાએલો આપણને મલેછે.)

પકીતા—નાં૦ ઉસ્તાદ, શિક્ષક, શિકવનાર. (Hib. پقید પકીદ overseer, officer; Chald. Samar. پقد પકદ, to command, Syr. پقد પકદ, to decree, command. Syriac માં اپیطرونو એપીતરૂકો, હેવો બોલ 'શિક્ષક' ને અરથે આપણને મલેછે; પણ તેહનો શંબંધ આએ બોલની સાથે મેલવતાં ઘણો દુર જાએછે.)

પગદન—નાં૦ શિક્ષા, સજા, શાસન. ૨ આંકુશ, ચાંનક, દાબ. (Chald. پگد પેગદ, Syr. پگد to bridle, restrain.)

પલગ અથવા **પંગ**—અરધો ભાગ, નિમ ભાગ, અર્ધ. (Aram. پلگ પલગ, a half. Chald. Samar. Syr. پلگ પલગ, to divide.)

પુમમન—નાં૦ મુખ, મોહોડું, મોહો. (Hib. Chald. فوم ફુમ, Samar. فم ફોમ, mouth. Syr. فوما ફૂમો:, a mouth, edge.)

પીરાહુન—નાં૦ પોશાક, ડગલો, જબ્ભો. (Syr. پیرتو પેરતો:, priest's garment.)

પીલ—નાં૦ હસ્તી, હાથી, પીલ. (Chald. پیل પીલ, Hib. پل પુલ, Syr. پلو પીનો, elephant. Arab. فیل , ફી૦ پیل .)

૭ ત.

તાબા—નાં૦ સોનું, સુવર્ણ, હેમ, કનક, કંચન. (Aram. دهب દેહબ, gold.)

તાલમન—નાં૦ કોહોલું, શિયાલ, લોંમડી. (Chald. تعل તઅલ, અથવા تعلا તઅલા, fox.)

તબરૂનતન—ક્રિ૦ ભાંગવું, તોડવું, ફોડવું. (Hib. Chald. Samar. تبر તેબર, અને Syr. تبر તબર, to break.)

તબના—નાં૦ ઘાંસ, ઘાસ, ચારો. (Chald. تبنا તેબના, grass. تبن તબન, straw. Arab. نبات)

તતરૂનતન—ક્રિ૦ વરસાદ પડવો, વરસાદ વરસવો. (Hib. Chald. Samar. مطر મતર, to rain, Syr. مطر, امطر to rain. પેહલવીમાં **મતર** ને બદલે **તતર** થવાનો સબબ હીબરૂ **ત** અને **મ** નો આકાર એકસરખોછે, તેહને લીધે **મ** ને બદલે **ત** વંચાઇને ઉપલો ફેરફાર થાએલોછે.)

તતરા—નાં૦ હુનાલો, ગરમીની રૂત.

તતમમન—નાં૦ ફાલુ, લોખડી. (Chald. تمون)

તતમતા—નાં૦ બાલારીચ, બાલાખીચ, રીછ.

તરનાવરીઆ—નાં૦ મરઘો, કુકડો. (Rabbin. ترنغول તરી નવલ, a cock. એ સેવાએ Chald. ترنگولا તરનગુલા, બોલ "પંખેરાં" ને અરથે વપરાએલો આપણને મલેછે, અને તે પેહલવીમાં વપરાએલા **તન ગુરીઆ**, શબ્દને મલતો આવેછે.)

તશીઆ—વિ૦ નવ, ૯. (Chald. Hib. Samar. અને Syr. تشع તશઅ, અથવા تشعا તશઆ, nine.)

તફતુનતન—ક્રિ૦ વકીલ થવું, કાએદો સહમજાવ્વો. (Chald. અને Hib. تفت તે,ફત, to be a lawyer.)

તકરૂનતન—ક્રિ૦ તોલવું, જોખવું. (Chald. Hib. Samar. تقل તેકલ, અને Syr. تقل તકલ, to weigh.)

તકી, અથવા **તગી**—વિ૦ જોરાવર, કઉઅતદાર, બલવાંન. (Chald. تقف તકફ, to be strong. ઉપરથી Samar. تقيف તકીફ, strong.)

તલબા—નાં૦ ચરબી, ચીકણાઈ, ચીકાશ. (Samar. ترب, fat, fatness. Syr. ترب અથવા ترّيب to fatten.)

તલતા—વિ૦ તરણ, ૩; (Chald, Samar. تلت, Syr. تلت તલૈત, Arab. ثلث અથવા ثلاث, three.)

તલીન—અથવા **દલીન**—વિ૦ બે, ૨; (Syr. ترين તરીન, Chald. تري તરી, two.)

તમમન—ક્રિ૦ વિ૦ તાંહાં, ત્યાં. (Chald. تمم તેમમ, અથવા تم તમ, Hib. شم શમ, Samar. تمن તમન, અથવા تمّن તમન્ન, Syr. تمون તમોન, there.)

તનગુરીઆ—નાં૦ પરનદુ, મુરગ, પંખેરૂ. (Chald. ترنگول તરન્ગુલ—"મરગી".)

તોપા—નાં૦ સેબફલ, સેબ. (Chald. تفا, Hib. تفوه Arab. تفاح તોફ્ફા.)

તોપા—નાં૦ પોશાક, લેબાસ. (Chald. توتبا, Arab. ثوب.)

તોખતન—ક્રિ૦ પશ્ચાતાપ કરવો, પસ્તાવું, પશેમાન થવું, ગુનાહ, ની તોબેહ કરવી. (Syr. توخ તુખ, to repent.)

તોરા—નાં૦ બલદ, બેલ, ગોધો, આખલો. (Syr. تورا તઉરો:, Chald. Samar. تور તુર, Arab. ثور સોર, Hib. شور શોર, an ox, bullock, bull. **તોરા**, ની અંદર આવેલો ર, પેહલવીમાં ન, સાથે બદલ થાઇને **તોના**, હેવો બીજો બોલ પેહલવી લખાંનોમાં એજ અર્થને સારૂ વપરાએલો વારેઘડીએ આપણને મલેછે.)

તઓમા—અથવા **તનમા**—નાં૦ લસણ, લશણ. (Chald. توم તુમ, Syr. توموا તઉમો:, Arab. ثوم અથવા فوم Hib. شوم શુમ, garlick.)

તોમનીઆ—વિ૦ આઠ, ૮; (Syr. تمنيا તમોનીઆ, Chald. Samar. تمني તમની, Arab. ثمان eight.)

તહુનતન—ક્રિ૦ દલવું, પિસવું, ભરડવું, વાટવું. (Syr. طحن તખન, to grind. Arab. طحن 'દલવુ', طحان 'દલનાર'.)

તનુર—નાં૦ પદરખાંતાંની ભઠ્ઠી, ભઠ્ઠી. (જો કે આએ બોલ આ પણને અવસ્તામાં **તનૂર**, કરીને એજ અર્થને સારૂ વપરાએલો મલેછે;

તોપણ તે સીરીઆકમાં تنورا તનૂરોઃ, અને સેમેરીટનમાં تنور તનુર' 'furnace' (ભઠ્ઠી), ને અર્થે વપરાએલો આપણને મલેછે. એજ મુજબ પેહલવીમાં તુરૂ અથવા તરૂ—"બચ્ચું" હેવા અર્થને સારૂ અવસ્તાના શબ્દ ઉપરથી વપરાએલો એક શબ્દછે, તોપણ તેહને મલતો تلو તલો, બોલ સીરીઆકમાં "youthful", (જુવાન, તરૂણ) ને અર્થે વપરાએલો શબ્દ આપણને મલેછે.)

તીબા—નાંo હરણ, મૃગ. (Chald. طبيا તબીઆ, Syr. طبيو તબીઓ, Hib. جبي જબી, Arab. ظبي a deer, roe.)

તીના—નાંo અનજીર. (Syr. تينة તીનહ, Chald. تينا તીના, Samar. تانة તાનહ, Arab. تين અથવા تينت a Fig.)

તીના—નાંo કાદવ, મટોડી. (Syr. طينوا તીનોઃ, Chald. طينا તીના, Ara. طين clay, earth.)

ज જ.

જાતુનતન—ક્રિo આવ્યું. (Chald. Samar. اتا અતા, અથવા اتة અતહ, Syr. اتوا એતોઃ, to come, go.)

જાતન—નાંo ફરેશતો, ઇજદ. (આએ બોલનો ઉચ્ચાર **માલીક નામે અસવરી** 'ઇઆને પેહલવી પાજંદ શબ્દ કોશ' ની અંદર **જાતન**, કરીને આપેલોછે, તે સહી અને વાજબીછે. જેમ **ફરેસ્તાદન**—"મોકલવું"; આએ ક્રિયાપદ ઉપરથી **ફરેસ્તે**, ઇઆને 'ઇજદ' અથવા 'ફરેશતો' હેવો બોલ નીકલેલોછે, તેમજ સેમીટીક ધાતુ اتا અતા—અથવા اتة અતહ—ઉપરથી **જાતુનતન**—"આવ્યું" હેવું ક્રિયાપદ બનેલુંછે, અને તે ઉપરથી **જાતન**, બોલ 'આવનાર' ને અર્થે આપણને મલેછે. જેમ **ફરેસ્તે**, બોલનો અર્થ "મોકલેલો" હેવો થાએછે, અને તેહની મતલબ ઉપરથી 'ઇજદ' ને તે નાંમ આપેઆમાં આવીઉછે; તેજ મુજબ **જાતન**—"આવનાર" એ બોલની મતલબ ઉપરથી 'ફરેશતા' ને એ નાંમ આપેઆમાં આવેલુંછે. **જાતન**, બોલની સેવટે આવેલો **ન**, સેમીટીક ભાષાના કાએદા પરમાણે આગ્ના રૂપની નીશાંનીછે, તેથી **જાતન**, બોલનો લોગવી અર્થ **આવ**, હેવો થવો જોઇએ; પણ આપણે જાંણીએછે કે આગ્નારૂપી શબ્દો પેહલવી અને તેમજ ફારસી ભાષામાં اسم فاعل (ઇઆને કર્તારૂપી નાંમ) તરીકે વપરાએલા વારેઘડીએ આપણને મલેછે; જેમકેઃ—**શીકન ગુમાંની વજાર**—ઇઆને

"સંધિને તોડનારો બોલાસો", "જુઠું બોલનાર" ઇત્યાદી. હાલ માં કેટલાએક સાહેબોએ આએ બોલના અસલ ઉચ્ચારને ફેરવી તેહને અવસ્તાના યજત, બોલની સાથે મેલવ્વાની કોશેશ કરીછે, તેમાં તેઓએ પુરતી તલાશ કરેઆ વગર ઉતાવલ કરેલીછે; કેમકે યજત, બોલ ઉપરથી નીકલેલા પેહલવી ઈજત, અથવા ઈજદ, બોલનું લખાંન આપણને મલેછે, તે જાતન, ના ઇમલાથી તદન જુદુછે.)

જાશ—નાં૦ પત્થર, ઘોંડો, પાષાંણ. (Arab. جرى.)

ગાસુનતન—ક્રિ૦ પોતાના સવાધીનપણાંમાં ધરાવ્વું, રાખવું. (Chald خسن ખસન, to possess, Arab. حسنا possession.)

જામતુનતન—ક્રિ૦ પોંહચવું, આવ્વું. (Syr. مثوا મતો:, to come, reach. Chald. Samar. મતહ, to arrive. માં આ, વધેલો જણાએછે, તે કાંતો અસલ સેમીટીક ય, ની અંદર આવેલી ઈ, અને અ, ને બદલે પેહલવીમાં જ, અને આ, થાએઓ હોએ, ઇઆ તો ની અંદરનો હુ, પેહલવીમાં આગલ વપરાએઓ હોએ.)

જાયા—નાં૦ ધમની, ધોરી નસ.

જાઈતગુનતન—ક્રિ૦ લાવ્વું, લેઈ આવ્વું. (Chald. אתא અતા, to come. ઉપરથી પ્રયોજકનું રૂપ બનેલુછે, અને તેમાં અસલ ઈ, ને બદલે પેહલવીમાં ગ, નો ઉચ્ચાર થાએલોછે. કેટલીએક વેલા ગ, નીકલી જાઇને એજ અર્થને સારૂં જાઈતુનતન, નો ઇમલો લખાંણ માં વપરાએલો આપણને મલેછે.)

જાન્યઙ્નતન—ક્રિ૦ લુટવું. (Chald. گزل ગઝલ, to spoil. પેહલવી જાન્યઙ્નતન, માં આવેલો જા, એ સેમીટીક ય, ઉપરથી (ની માફક) બનેલોછે, અને ન, એ અશલ ગ, ઉપ રથી, ગ, અને ન, ના એકસરખા આકારને લીધે વંચાએલોછે. પેહલવીમાં હુજલ, બોલ 'લુટારો', 'વાટપાડો' એ અર્થે આપણને મલેછે, તેહમાં વપ રાએલો હુ, અસલ નથી; પણ ગ, અને ચ, અથવા ગ, એ બેના એક બીજા સાથે જોડાવાથી તેહનો આકાર હુગ, કરીને વંચાએલોછે, બાકી અ સલ સાથે મેલવતાં તેહનો ખરો ઉચ્ચાર ગજલ, કરીને થવો જોઇએ. અવ સ્તામાં બોલ હજલ, ના અર્થને સારૂ વપરાએલોછે, તે ઉપર ધેઆં ન બેંચાવાથી એ ફેરફાર થએલો ધારેઆમાં આવેછે.)

આનુનતન—ક્રિ૦ હોવું, થવું, બનવું. (Hib. حيه ખ્યહ, અથવા حيه ખ્યહ, to breathe, live. Syr. هوا હુઅ, to be, to happen. જો કે કાએદા પરમાંણે નો ઉચ્ચાર જહુવુનતન, કરીને થવો જોઇએ; પણ જેમ બીજા લોગતોની અંદર અખ્શરના એકસરખા આકારને લીધે તેહના પેહલવી ઉચ્ચારમાં ફેરફાર થએલોછે, તેમ એમાં પણ હુ, ની જગોએ આ, અને વ, ની જગોએ ન, વંચાતો આવેલોછે.)

જદમન—નાં૦ નસીબ, ભાગ્યેગ. (Syr. گدا ગદા, fortune. Hib. گد ગઅદ, અથવા گد ગદ, good fortune, luck, Arab. جد.)

જકતલુનતન—ક્રિ૦ મારી નાંખવું, કાપી નાંખવું, કતલ કરવું. (Chald. قتل કતઅલ, Hib. قتل કઅતલ, to kill, slay, cut. Syr. Samar. અને Arab. قتل કતઅલ, to kill.)

જકતીબુનતન—ક્રિ૦ લખવું, લખાણ કરવું, લખ કરવો. (Hib. كتب કતબ, Chald. Syr. كتب કતબ, to write, describe, prescribe. ભુતક્રિદંત كتيب 'લખેલું', તે ઉપરથી લખેલું કરવું, લખત કરવું.)

જકનીમુનતન—ક્રિ૦ ઉઠવું, ઉભું થવું. હોવું. (Chald. قوم કોમ, Hib. قوم કુમ, to rise, stand, live. Syr. قوم કુમ, અથવા قم કોમ, to arise, live. Arab. قيام to arise. قايم to stand.)

જલતા—નાં૦ ચાંમડી, ખોલ. (Hib. گلدي ગેલદી, peel, skin. Arab. جلد.)

જલકા—નાં૦ ભાજીપાલો, તરકારી, શાકભાજી. (Hib. يرق યરક, vegetable, cabbage. Chald. يرق યરક, to be green, ઉપરથી يرقا યરકા, green, vegetable.)

જમરૂનતન—ક્રિ૦ બોલવું, કેહવું. (Syr. يمر યમર, Hib. Chald. امر અમર, to say, order. Arab. ممرر મમરર, [illegible].)

જમલુનતન—ક્રિ૦ કેહવું, બોલવું. (Syr. ملل મલેલ, Chald. ملل મલઅલ, to speak.)

જમલા—નાં૦ ઉંટ, ઉંટ. (Chald. گملا ગમલા, Hib. گمل ગમઅલ, Syr. گملوا ગઅમલો:, a camel. Hib. گمل ગઅમલ, to carry. Arab. جمل ઉંટ.)

જમનુનતન—ક્રિ૦ કેહવું, બોલવું. (આએ સામા-પરૂપની ઉતપત્તી માં આવેલા) ર, ને બદલે । ન, થવાથી થાએલીછે.)

જમીતુનતન—ક્રિ૦ મરવું, મરણ પાંમવું. (Syr. Chald. Arab. موت મુત, અથવા ميت મીત, to die.)

ઝુજન—નાં૦ દીરમ; એક જાતનો ઠરીાંની રૂપાનો સીકો. પૈસા, નાંણું, જર. (Syr. زوز! જુઝો:, a penny. Chald. زوز ઝુઝ, a denarius, or penny. Samar. zzj money.)

જોસબુનતન—ક્રિ૦ લેવું, પકડવું, મેળવ્વું. (Chald. نسب નસ્અબ, to take, receive. Syr. نسب નસ્અબ, to take. એમાં સેમીટીક । ન, ને બદલે પેહલવીમાં । ઓ, થએલોછે, તે ફેરફાર । ન, અને । વ, ના એકસરખા આકારને લીધે બનેલોછે.)

જોસગુનતન—ક્રિ૦ પાછું લેવું, છીનવી લેવું, લેવું, પકડવું. (Hib. نسگ નઅ'સગ, to draw back. نشگ નઅ'શગ, to lay hold of.)

જોમ—નાં૦ દાહડો, દીવસ. ૨ વખત, વેલા. (Hib. Chald. Syr. يوم યોમ, a day. Chald. Samar. يوم day, day time. Arab. يوم.)

ચ.

ચબુન, (અથવા) **ચપુન**—નાં૦ વસ્તુ, ચીજ. માલ, મતા. (Chald. زبين જબીન, Syr. ضبوتا જબૂતા:, a thing, matter.)

ચચા—નાં૦ ગરૂડ પક્ષી, ઓકાબ. (Chald. زيزا! ઝીઝા, Arab. غزن an eagle.)

ચદરૂનતન—ક્રિ૦ ચુંટવું, વીનવું. (Syr. زدق જદ્અક, to be just, righteous. Chald. زدق જદ્અક, to be equal. Hib. ضدد જઅદદ, to search for.)

ચોલમન—નાં૦ ગરદન, ડોક, ડોકી. (Syr. ضورا! જઉરો:, the neck. Chald. ضور જઉર, the neck.)

ચોબા, (અથવા) **ચીપા**—લાકડું, બાલવાની કાડી. (Syr. ضوف અથવા صوف, to burn; તે ઉપરથી ضوفة અથવા صوفة બાલવાને લગતી વસતુ અથવા 'બાલવાનાં લાકડાં'; હું ધારૂંચ કે ફારસીમાં વપરાતા چوب

શબ્દની ઉતપનતી ઉપલોજ સેમીટીક મુલથી થાઈ હસે. કેમકે અવસ્તાનાં એરેમ, બોલ ઉપરથી પેહલવી એરમ, અને ફારસી هزم બોલોની ઉતપનતી થાએલીછે.)

ખ.

ખા—નાં૦ ભાઈ. (Syr. اخوا અખો:, Chald. Samar. અને Arab. اخ brother.)

ખાતમન—નાં૦ બેહન. (Chald. اخت અખ્અત, Hib. اخوت અખોત, Samar. અને Arab. اخت અખ્ત, sister.)

ખાઈતુનતન—ક્રિ૦ સીવાડવું, ભોકાવું. (આએ સામાન્યરૂપ **ખતુનતન**—'સીવ્વું' તે ઉપરથી કર્મણિ વાચ્યમનું રૂપ લેઇને બ નેલુંછે. સેમીટીક ભાષામાં કર્મણિ વાચ્યમના કાલબોધક કૃદંત (passive participle) ને સારૂ, ધાતુના છેલ્લા અખ્શરની આગલ ي ઈ, વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે ધા૦ قتل કતઅલ—'મારી નાખવું', તે ઉપરથી તેનો કર્મણિ વાચ્યમ કાલબોધક કૃદંત قتيل કતીલ—'મરાએલો', અથવા 'મરાએલું'.)

ખલીઆ—નાં૦ સરકો, શુકત. (Syr. خلوا ખલો:, Arab. خلّ ખલ્લ, vinegar.)

ખોમશીઆ—વિ૦ પાંચ, ૫. (Syr. خمش ખમેશ, Chald. خمش ખમેશ, Samar. خمس ખમેસ, અથવા خمش ખમેશ, અને Arab. خمس અથવા خمسه five.)

દ.

દાબા—નાં૦ સુંનું. (Chald. دهب દહબ, Syr. دهبو દહબો, gold.)

દાબુનતન—ક્રિ૦ આપવું, પેદા કરવું. (Chald. يهب યહબ, Hib. يهب યહબ, Syr. يهب યહબ, to give, place, put. Arab. وهب, બખશવું.)

દાબહુનસ્તન—ક્રિ૦ હસવું. (Chald. دحك દહક, to laugh, Arab. ضحك, મજાખ કરવી; હસવું.)

દાલુનતન—ક્રિ૦ બીહીવું, ધાસતી ખાવી. (Chald. دحل દહલ, Hib. دحل, Syr. دخل દખેલ, to fear. Arab. هول, ધાસતી, બીહીક.)

દબ્બુનસ્તન—ક્રિ૦ ચાહવું, ખાહેશ કરવી. (Chald. صبا સબા, Syr. صبوا સબો:, to will, desire.)

દદ્દનતન—ક્રિ૦ લેઇ જવું. (Chald. درد દરદ, to take away. Chald. درا to disperse. Samar. دلا અથવા دلا to draw, Syr. دلوا દલો:, to draw up, elevate.)

દપગુન—દપીન્ન—નાં૦ નવીસંદો, લખનાર, વાંચનાર. (Hib. دبر દબ'બર, to speak, to rule. Chald. دبر દબર, to rule, navigate. પેહલવીમાં ઘણું કરીને સેમીટીક ي ઈ, નો ઉચ્ચાર ગ, અને ر ર, નો ઉચ્ચાર ન, કરીને થાએલોછે, માટે દપગુન, બોલને દપીર, ઉપરથી બને લો શહમજ્વો. એ ઉપરથી એલમ સીખવાની મદરેસાને દપીન્નસ્તાંન, નું નાંમ આપેઆમાં આવેલુંછે, અને એલમ અથવા વીદીઆને સારૂ દપીન્નશ, બોલ વપરાએલોછે; જે ઉપરથી ફારસીમાં دبيرستان અથવા دبستان બોલો ઉપલી મતલબને સારૂ વપરાએલાછે.)

દાલમન—નાં૦ ઓકાબ, ગરૂડ પક્ષી. (Arab. دال an eagle.)

દકનીઆ—નાં૦ ખજુરીનું ઝાડ. (Syr. دقلوا દેકલો:, a palm-tree. Hib. دقل દકલ.)

દક—સર્વં૦ તે, પેલું. (Hib. دك દઅક, (અથવા) دك દેક.)

દકીઆ—વિ૦ પાક, ચોખ્ખું, નીર્મળ, ચોખ્ખું. (Chald. دكا દકા, to be clean, pure. Samar. دكي, pure. Syr. دكي દકી, અથવા دكوا દકો:, to be pure, to cleanse.)

દમદમીઆ, અથવા દમીઆ—નાં૦ દરિયો, સમુદ્ર, સાગર. (Chald. Samar. يم યમ, 'sea;' ઉપરથી બેવરાએલો આકારછે. Syr. يموا યમો:, the sea. Arab. يمّ યમ્મ, the sea. plur. يموم.)

દમા—દમીઆ—નાં૦ નદી, નદ. (Chald. Samar. يم યમ, the sea. ઉપરથી.)

દમીઆ—નાં૦ લોહી, રુધિર. (Chald. دم દમ, Syr. دموا દમો:, Arab. دم, دمي અને دما, blood.)

દીકન—નાં૦ દાહડી. (Syr. دقنوا દઅકનો:, Chald. دقن the beard.)

દુમબે, અથવા દમ્બે—નાં૦ પુછડું, છેડો. (Syr. دونبو દુમ્બો, the tail, extremity. Chald. دنبا દન્બા, the tail, end.)

દેબા, (અથવા) **દેબા**—નાં૦ વરૂ, ધાંડગો. (Syr. دیبا દીબાઃ, (અથવા) دیب દઅ'બબ, a wolf, Samar. دیب, Arab. ذیب plur. ذوب.)

દીના—નાં૦ ઇનસાફ, ચુકાદો. ૨ મત, વીચાર. (Samar. دین judgment, m. دینه f.)

દોબરા—નાં૦ તલવાર. (Chald. Samar. دبر pestilence.)

ર.

રબા—વિ૦ કદ, માપ, અને સંખ્યામાં મોહટું, દરજજા વાળું. (Chald. ربا રબા, رب રબ, અને ربب રબ્બ, to be great. Syr. ربا રબાઃ, to be multiply. Hib. رب to be multiply. Chald. Samar. ربه રબહ, to be great. رب great (મોહટું), more (વધારે), lord (સાહેબ), master (ધણી, માલિક), ربه mistress (સેઠાંણી), ربو greatness (મોહટાઇ), Arab. رب મુરબ્બી.)

રબ્બમમન—નાં૦ અંતઃકરણ, હૃદય, મન, હૈડું, વચગાળો. (Chald. لبب લેબબ, Hib. لب લેબ, (અથવા) لبب લઅબબ, the heart (હૃદય), the seat of thought (વીચારની જગો); the seat of will and resolution the midst (વચગાળો) Samar. لب.)

રપાહુ, (અથવા) **રપીઆ**—નાં૦ નોકર, ચાકર, દાસ. (Chald. Samar. ربي રબી, youth, a servant, m.)

રપીતા—નાં૦ ચાકરડી, દાસી, બાંદી. (Chald. Samar. ربه damself. આએ રપીતા, બોલની અંદર આવેલા પ, નો એમણો જરા ફેરવાએઆથી બીજો **રચીતા,** બોલ એજ અર્થને માટે પેહલવી પુશતકોમાં વપરાએલોછે.)

રપમમન—નાં૦ ગોલાંમ, તાબેદાર. (આએ બોલની ઉતપનતી **રપાહુ,** અથવા **રપીઆ,** શબ્દોની અંદર આવેલા આ, અથવા ઈ, ની બદલી મ, ની સાથે થવાથી થાએલીછે. Chaldy. Samar. અને Syiac માં رمي રમઅ, એવું એક ધાતુ આવેલુંછે, અને તેનો અર્થ એ ઉપલી તરણે ભાષામાં એકસરખી રીતે to lie down (નીચે પડવું, શુઇ જવું;) કરીને કરેલોછે; તેમજ હીબરૂમાં لب લબા, બોલ to bow (નમવું, શીજદા

કરવો), એ અર્થને સારૂં વપરાએલોછે, અને આએ બેહુ શબ્દોના એકમલતા અર્થ ઉપરથી તાબેદાર રેહવાની તથા ફરમાંબરદાર થવાની મતલબ નીકલી સકેછે. અને ܪܟܢ અથવા רָכַן, એ ધાતુ પેહલવી ... અથવા ... ને ઘણું કરીને અર્થ તથા ઉચ્ચારમાં મલતું આવેછે; માટે હેવું ધારવામાં આવેછે કે ... **રપમમન**, બોલમાં વપરાએલો ... **મ**, ખરચીત ... **આ**, નો આકાર ફેરવાઇને બનેલોછે; અને તેહની પાસે ... **મન**, પ્રત્ય જેમ સેમીટીક નાંમોને છેડે પેહલવીમાં ... **મન**, વપરાએલોછે, તેમ નાંમના પ્રત્ય તરીકે આવેલોછે.)

... **રપમમુનતન**—ક્રિ૦ તાબેદાર રેહવું, ફરમાંબરદારી કરવી. (આ સામાન્યરૂપ Chald; Samar. Syr. ܪܟܢ to be down, Hib. רָכַן to bow, ઉપરથી બનેલાં ... હેવાં એક નાંમ ઉપરથી બનેલુંછે.)

... **રતુનતન**—ક્રિ૦ દોડવું. (Chald. Hib. רהט રઅહત, to run. Syr. ܪܗܛ રહઅત, to run.)

... **રપુન**—નાં૦ ઢાલ. (Arab. نفي, Chald. لبني , بني.)

... **રદદા**—વિ૦ સાચું, ખરૂં, વાજબી. (Chald. ردا રદા, Syr. ردو રદો:, to chastise. 'સજા કરવી', 'ગુનાહથી પાક કરવું'.)

... **રખશ**—નાં૦ ઘોડો. (Chald. رقش a horse.)

... **રહતુનતન**—ક્રિ૦ દોડવું. (Chald. رها રઆ, અથવા رها રજા, to run.)

... **રસપીના**—નાં૦ પાનખર રૂત.

... **રકીતા**—નાં૦ ચેલો, શાગરીદ. (આએ બોલ ... લ, અને ... **કીતા**, એ બે શબ્દો જોડાઇને બનેલોછે.)

... **રોરમના**—... **રોમના**—નાં૦ દારમ, દાડમ, અનાર. (Chald. ريمونا રિમોના, અથવા رموا રૂમઅના, Hib. ريمون રિમુન, Syr. رومونو રૂમોનો:, Arab. رمان રોમ્માન, a pomegranate.)

... **રોઈશમન**—નાં૦ માથું, મથારૂં, છેડો, અંત. (Hib. راش રાશ, Chald. ريش રેશ, راش રાશ, Samar. ريش, Syr. ريش a head, extremity.)

... **રમીતુનતન**—ક્રિ૦ નાંખી દેવું, ફેંકી દેવું, ફેંકવું, ઉરાડવું. (Chald. رما રમા, અથવા رمه રમહ, to cast, throw. Syr. رمو રમો:, to throw.)

રીશુનતન—ક્રિ૦ ખમીર ચઢાવ્વું, માંન ચઢાવ્વું, ખમીર ચઢાવીને ફુલાવ્વું. (Chald. Samar. ليش લીશ, 'dough.' "ખમીર ચહડાવેલો આટો" Hib. ليش 'to be strong.')

ઝ.

ઝાબા—નાં૦ શુંનું. (Hib. ذهب; 'gold'. Arab. ذهب.)

ઝબઝબા—નાં૦ શુરજ, શુરય, ખોરશેદ. (આએ શબ્દ Hib. صبه ઝબ્હ, અથવા ضبه ઝબ્હ, 'to shine', (પરકાશવું), ઉપરથી બેવરાઇને બનેલો હોએ, અથવાતો ضبا ઝબા, બોલ એજ ભાષામાં 'ખોદાનો યઝમાંન' હેવે અર્થે વપરાએલોછે, તે મતલબ ઉપરથી બનેલો હોએ.)

ઝઝરા—નાં૦ પરનદુ, પંખેર, પખ્ખી. (Syr. مصروا અથવા مضروا ઝઝરો:, 'a cricket', 'moth.')

ઝરપુન—નાં૦ જેમસ્તાંનની રૂત, શિયાલો. (Hib. ضرب ઝ-રપ, 'to melt.' (પાંણીનું પીગલવું.) Chald. زلب; ઝલપ, અથવા زرب ઝરપ, 'to flow.' (પાંણીનું વેહવું; જુવાર આવ્વો.) Syr. زلو; ઝોલપો, 'effusion.' "વરષ્ટી; વરસાદનું વરસાંન.")

ઝરમા—નાં૦ વસંત રતુ, બાહરની મુસમ. (Chald. زما; 'green herb.' અવ૦ ...)

ઝરહુનતન—ક્રિ૦ જનમવું, જનમ પાંમવો; જનમ આપવો, જનવું. (Hib. زرخ; ઝ-રખ, 'to rise.' صرخ સ-રખ, 'to be clear.' Samar. زرح, 'to rise.' Syr. زرخ; ઝ-રઆખ, 'to rise.')

ઝરીતુનતન—ક્રિ૦ જમીન ખેડવી, બીં વાવ્વું, ખેતી કરવી. (Syr. زرع; ઝઅ'રઅ, 'to sow.' Chald. Samar. زرع; ઝરઅ, Arab. زرع.)

ઝક—સર્વ૦નાં૦ તે, પેલું. જે. (Chald, دى that, which; دخ દખ, دا દા, 'this.' Hib. زخ; ઝેખ, 'this.' Syr. د દ, 'who', 'which'; 'that.' આએ સીરીઆક د દ, પેહલવીમાં નાંમની સેવટે વપરાતી ی ઈ, કે જેહને આપણ સંબંધ બતલાવનારી اضافت ને નાંમે બોલખીએછે, તેહના અર્થ અને મતલબને બરોબર મલતો આવેછે.)

ઝકતલુતન—ક્રિ૦ મારી નાંખવું, કાપી નાંખવું, ઠાર કરવો. (જુઓ જકતલુનતન.)

… **જકપહુનતન**—ક્રિ૦ ઉચકવું, ઉઠાવવું, ઉનચે રાખવું, ટાંગવું. (Chald. زقف; 'to hang.' Syr. زقف; જઅ'કફ, 'to lift up.')

… અથવા … **જકર**—નાં૦ પુરૂષ, નર. ૨ નરજાતીનું. (Hib. زکر; જ-કર, Samar. Chald. دکر દકર, Syr. دکروا દેકરો:, Arab. ذکر, 'a male.')

… **જકીઆ**—નાં૦ પખાલ, પાંણીની મશક. (Chald. سق સેક, 'a sack.' (કોથરો, ગુણ) Samar. سق, Syr. زقو; જિક્કો, 'a bottle.')

… **જીગા**—નાં૦ પવન, વાયુ, વા. (Syr. زیقو; જીકો, 'a vehement wind,' (જોશ ભરેલો પવન). Arab. زهلق; અથવા عزاج;.)

… **જહુનતન**—ક્રિ૦ ખરીદવું, વેચાતું લેવું. ૨ વેચવું. (Syr. Chald. Hib. زبن; જ'બન, 'to buy', 'purchase.' Chald. Hib. صدا સ'દા, (અથવા) ضدا જ'દા, 'to design.')

… **જજફ્નતેરીઆ**, (અથવા) **જજરા**—નાં૦ મુરગ, પરનદ. (Syr. ضفر જેફર, 'a bird, sparrow.')

… **જમરફનતન**—ક્રિ૦ ગાવું, સરોદ કરવો. (Chald. زمر; જમેર, Syr. زمر; જ'મર, 'to sing.')

… **જોબા**—નાં૦ ચોર. (Chald. زوب; જુપ, અથવા زیب; જીપ, 'to adulterate', (છીનાલીનું કાંમ કરવું.) Hib. صوب સુખ, 'to afflict.' (દુખી કરવું, ઈજા કરવી.) زوب; 'flow away.' نب; 'to follow after.' Syr. زنو; જનો, 'to commit fornication.' જો કે ઉપર જણુવેલા બોલો, આએ … શબ્દના અર્થની સાથે મતલબને લગતી માંએનીથી મલતા આવે છે, પણ હું એ બોલને Syr. گنب ગ'નબ, તથા Hib. گنب ગ-નબ, 'to steal', (ચોરી કરવી), હેવાં ધાતુ ઉપરથી બનેલા Syr. گنوب ગ-નોબ, તથા Hib. گنب ગ'નબ, 'thief' (ચોર) ની સાથે મેલવ્વાને વાજબી ધારેછુ:—કેમકે સેમીટીક ગ, નો પેહલવી … જ, બનેલોછે; જેમકે … ગમલા, નું … જમલા—"ઉંટ"; … ગેલદી, નું … જલતા—"ચાંમડું"; તેમજ પેહલવી … જ, નો પાછલથી … જ, બનેલોછે, જેમકે … જકતલુનતન, નું … જકતલુનતન—"મારી નાંખવું"; એ સેવાએ … બોલની અંદર … ન, ને બદલે પેહલવીમાં ઓ, નો ઉચ્ચાર થએલોછે, તે પણ પેહલવી … ન, અને … ઓ, ના એકસરખા આકારને લીધે બની સકવા જોગ ફેરફારછે.)

ـوپمـن જુપમમન—નાંo કરજ, દેન. (Hib. زوب; જુપ, અથવા صوپ સુપ, 'to borrow.')

زوز જુજન—નાંo દીરમ, એક જાતનું રૂપાનું ચલન, (Chald. زوز જુજ, Syr. زوزا જઉજોઃ, 'a denarius, or penny.')

ـزـ જીના—નાંo હથીઆર. કડીઆત, સકતી. (Syr. زين જાએન, Chald. زين, 'to arm.' (હથીઆરબંધ થવુ), તે ઉપરથી زينه જીનહ—હથીઆર, કડીઆત.)

ـزـ જીનદાન—નાંo બંદીખાંનું, કેદખાંનું. (Syr. زيرو; જીરોઃ, 'a chain.' બેડી. صمن સઆન, 'to bind.')

ـس સ.

ـســ સતુનતન—ક્રિo ચાલવું, જવું, સીધારવું. (Chald. سطا સ'તા, 'to go astray.' "વાટ ચુકીને જવું"; "આડે મારગે જવું". Hib. ستو સતહ, 'to pass the winter.' "શીઆલાનું જવું"; Syr. سطا સતોઃ, 'to go astray, incline.' ستوي સતોઇ, 'to pass the winter.')

ـسـ સબ-સબા—નાંo બાલ, રૂઆં. (Arab. سبيب અથવા سبيبت "ઘોડાની પેશાની અથવા કપાલ ઉપરના બાલ." Syr. شنطو સનતો, 'hair.')

ـســ સપરજલીઆ—નાંo સફરજલ, સફરજન, બેદાણા. (Arab. سفرجل.)

ـسـ સરકોતા—નાંo છુપો ભેદ, મર્મ, રેહસ્ય. (Arab. سر અથવા سريرت "ભેદ"; "મર્મ". Syr. سرك સ'રક, to apprehend. "મતલબ સેહમજવી.")

ـســ સરીતુનતન—ક્રિo હમખીસતર થવું, સોહબત કરવી. (Hib. Chald. شرا શરા, to loose, "મોકલું કરવું"; "ઢીલું કરવું." Arab. مباشرت "સોહોબત", Syr. شرخ, to be lascivious. "સ્ત્રી લંપટ થવું.")

ـســ સજીતુનતન—ક્રિo ચાલવું, જવું. (Hib. شگا શ-ગા, to wander. "અહીં તહીં રખડવું"; "ભટકવું.")

ـسـ સલીઆ—વિo ખરાબ, નઠારૂં, ભુંડું, જબુન. (Chald. سرا સરા, 'to be corrupt.' "ખરાબ થવું"; "બીગડવું". Chald. Samar.

سروخ અથવા سروة, 'wicked; impious.' "પાપી"; "નાપાક". Syr. سرى સરી, અથવા سروا સરો:, 'to be corrupt.' Arab. شر અથવા شرير.)

સકીના—નાં૦ છરી, પાલી, ચપ્પુ, ચાકુ. (Chald. Samar, سكين, Arab. سكين સેક્કીન, 'knife', Syr. سكنيوا સક્કીનો:, 'a knife. sword.')

સમગ—નાં૦ તમ, તીલ. (Syr. سموا સમો:, سم સમ, 'a medicine.')

સુબરા—નાં૦ ઉમેદ, આશા. (Hib. Chald. سبر સેબર, 'to hope, expect', (આશા કરવી) તે ઉપરથી سبورا સબ્બુરા, અથવા سبر સેબેર, 'hope, expectation.' Syr. سبر સ-બર, 'to hope.')

સુસીઆ—નાં૦ ઘોડો, અશ્વ. (Hib. سوس સુસ, Chald. અને Samar. سوس સોસ, Syr. سوسيا સૂસીઆ, 'a horse.')

સોસો-બરબીતા—નાં૦ પાલેલું ચલીઉં, અથવા બગલો. (આએ બોલનો અર્થ 'માલીક નામે અસવરી' ની અંદર پرستوک નો આ પેલોછે, જેનું વપરાંણ પાછલથી ફારસીમાં پرستو અથવા پرستک કરીને રેહેલુંછે, અને તેહનો અર્થ **રીચેરડસને** 'a swallow.' કરીને કરેલોછે; પણ આએ **સોસો-બરબીતા**, બોલ તરણ શબ્દોની જોરણીથી બનેલોછે. જેમ કે:—**સોસો-બર-બીતા**, જેમાં **સોસો**, બોલ હીબરૂ سوس સુસ, ની સાથે મલેછે, જેનો અર્થ 'ચલીડો', 'બગલું' અથવા હેવીજ જાતનાં બીજાં પરંદાનો થાએછે; અને ચેઆલડી તથા સેમેરીટન, અને સીરીઆકમાં بر બર, એ બોલ 'છોકરો' અથવા 'બચ્ચું' હેવે અર્થે આપણને મલેછે, અને بيتا બીતા, નો અર્થ 'ઘર'નો થાએછે. તે ઉપરથી **સોસોબરબીતા**, બોલનો મોરાદી અર્થ "ઘરનું પાલેલું ચલીડ" હેવો થાવો જોઇએ, અને તે વાજબીછે. અરબી سفونيت, سفونوت અને سفونو બોલો એજ અર્થને સારૂ વપરાએલા આપણને મલેછે.)

સોકા, (અથવા) શોકા—નાં૦ બજાર, ચૌટું, ગુજરી. (Syr. شوقوا શોકો:, 'market-place.' Arab. سوق સોક.)

સોબાહુર—નાં૦ ગેહું કાલ. (આએ બોલ **સો**, અને **બાહુર**, એ બે શબ્દો જોડાઇને બનેલોછે; તેમાં **સો**, એ અસલ ઉચ્ચાર વાલો લાગત નથી, પણ **દીવ**, અથવા **દીવ**, જેનો અર્થ 'ગેહું કાલ' નો થાએછે, અને તે ઉપરથી ફારસીમાં دى દી, અથવા دیروز 'ગેહું કાલ' ના અ

ર્થને સારૂ વપરાએલોછે; તે દીવ, નો એમલો અખ્શરની એકસરખી વલાંત ને લીધે સો, કરીને વંચાએલોછે.)

શિમીતુનતન—ક્રિ૦ ધારવું, વીચારવું. (Hib. شمع શ-મઅ, 'to understand,')

સીકુનતન—ક્રિ૦ ફાડવું, ચીરવું. (Chald. سدق સદક, 'to tear', "ફાડવું", "ચીરવું" Syr. سدق સેદક, 'to tear' Arab. شق શક.)

શ.

શારમન—નાં૦ બાલ, કેશ, રૂવાં. (Hib. Chald. અને Arab. شعر શેઅર, Syr. شعروا શઓરો:, 'a little feather, down, hair.' شعيل 'બાલ વાલું.')

શારમન—નાં૦ ભવાં, ભમર, અબરૂ. (જો કે આએ બોલને બ રોબર મલતો લાગત, શેમીટીક ભાષામાંથી મલી આવતો નથી; પણ Chald. અને Syr. માં شهر શહર, બોલ 'ચોકી કરવી' અથવા 'ચોકીદાર થવું' હેવા અર્થને સારૂ વપરાએલો આપણને મલેછે, અને તેહની મતલબ આંખનાં ભવાં ની સાથે સંબંધ ધરાવનારીછે; કેમકે જેમ એક છજીઉ બારીની અંદર વરસાદનાં જાપટાંને આવ્વાનો અટકાવ કરેછે, તેમ આંખનાં ભવાં આંખની ઉપર આવનારા આસેબોથી આંખની ચોકી કરનાર તરીકેછે.)

શબા—વિ૦ સાત, ૭. (Hib. Chald. અને Syr. شبع શબઅ, Arab. سبع 'seven.')

શબકુનતન—ક્રિ૦ છોડી દેવું. છુટકારો આપવો. (Chald. Samar. شبق શેબક, 'to leave, forsake.' Syr. شبق શબક, 'to leave, allow.')

શપશીર—નાં૦ તલવાર. (Syr. سپسيروا સપસીરો:, 'a sword.' આપણને ફારસીમાં شمشير બોલ 'તલવાર' ના અર્થને સારૂ વપરાએલો મલેછે, તેહની ઉતપનતી આએ ઉપલા બોલ ઉપરથી થાએલીછે.)

શપીર—વિ૦ સારૂં, ભલુ, ગુનગારૂ. (Chald. Samar. شپير શેપીર, 'fair, good.' شپر શેપર, 'to be fair.' Syr. شپر શપર, 'to be beautiful.' شپروا શપરો:, 'the dawn,' "બાંમદાદ.")

શતા—વિ૦ છ, ૬. (Chald. شت, Syr. شت શેત, 'six.')

શતાર—નાં૦ કીનારો, કાંઠો, કોર. (Chald. شطر શેતર, 'a side', Syr. سطرو! સેતરો:, 'the side.' Samar. سطر 'extremity.')

અતમતા—નાં૦ નાલું, જોએ. (Arab. سعيد 'a brook.' હું ધારૂંછ કે **શતાર**—'કાંઠો' અને **મતા**—'ગાંમ' એ શબ્દો ની જોડણીથી આએ લાગત બનેલોછે, જેનો અર્થ 'ગાંમનો કાંઠો' કરીને થાએછે, અને તેહની મોરાદી માંએની ઉપરથી 'નાંહની નદી' અથવા 'નાલું' એહવું નાંમ નીકલીઉં હોએ.)

શતમન—નાં૦ કુન, પેઠક, ગાંનડ. (Hib. شوت શુત, 'to sit.' Syr. اشتوا એશતો:, 'a foundation.')

શગરા—નાં૦ ઝાડ, દરખત. (Arab. شجرة, شجر, شجرا plur. اشجار.)

શદુનતન, (અથવા) **શગુનતન**—ક્રિ૦ મોકલવું. (Syr. شدر શદર, (અથવા) شگد શગદ, 'to send.' Chaldee-Samar. شگد શગદ, 'to send, send out.' Chald. شدر 'to send.')

શરકુનતન—ક્રિ૦ મેલવવું, પાંમવું. (Hib. Chald. شكح શેકહ, 'to find, acquire.' Samar. شقع 'to find.' Syr. شكخ શકખ, 'to find.' આએ પેહલવી શબ્દની અંદર સેમીટીક ક હ, ع અ, અને خ ખ, ને બદલે ر નો આકાર બનેલો ધારેઆમાં આવેછે.)

શરીતુનતન—ક્રિ૦ ખોલવું કરવું. (Chald. شرا અથવા شرة, Hib. شرة 'to loose', Syr. شرو! શરો:, 'to loosen.')

શરપુનતન—ક્રિ૦ ચાવવું. (Hib. شرب શ'રપ, 'to absorb, consume, join together.')

શલ્લુનતન—ક્રિ૦ ધોવું, સ્નાંન કરવું. (આએ શબ્દ અસલમાં ג જ, અને **અહલુનતન** છે, તેથી એનો ઉચ્ચાર **જઅહલુનતન**, કરીને થવો જોઇએ, અને તે Syr. ܫܚܠܘܢܬܢ **ચખલ્લુનતન**, ની સાથે મલેછે; પણ ג જ, અને ע અ, ને એક બીજા સાથે જોડાવાથી તેહનો આકાર શ, ના જેવો હોવાને લીધે, પાછલથી તેહેનો અસલ ઉચ્ચાર ભુલ ભરેલી રીતે ફેરવાએલોછે.)

શલીતા—નાં૦ પાદશાહ, હાકમ. (Chald. شلط શેલત, Hib. અને Syr. شلط શલત, 'to rule, have dominion', (હકુમત કરવી, રાજ

ચલાવવું,) તે ઉપરથી Samar. 'lord, governor.' Arab. سلطان 'પાદશાહ'; سلطنت 'હકુમત', 'રાજ.')

શજદા—વિ૦ પાપી, ગુનેહગાર. (Chald. شود શેદ, અથવા شيد શેદ, 'a demon.' (દેત, ભૂત.) Hib. شدد 'to hurt, injure.' ઉપરથી شدد શેદ, 'the destroyer', 'નાશ કરનાર'; આએ પેહલવી બોલની અંદર વપરાએલો ک જ, ચેઆલડી ઉ, અથવા ઈ, ને બદલે થાએલોછે; હીબરૂમાં ઉ, અથવા و વ, અને ઈ, નો આકાર ز જ, ને નજદીક મલતોછે, તે ઉપરથી આએ ફેરફાર થાએલો ધારેઆમાં આવેછે.)

શફતીના—નાં૦ હોઠ, ઓષ્ટ. (Syr. سفتوا સેફતો:, 'lip, edge, extremity.' (હોઠ, કીનારી, છેડો.) Chald. Samar. شفه શેફેહ, Arab. شفه અથવા شفيت plur. شفوات; આએ બોલની અંદર આવેલો ین ઈન, પ્રત્ય અનેકવચનની નીશાંની દાખલ વપરાએલોછે.)

શકબહુનતન—ક્રિ૦ હેઠે મેલવું, હેઠે નાંખવું, નીચે મેલવું. (Chald. شكب શે,કબ, Hib. شكب શ,કબ, 'to lie, lie down.' Samar. شكب 'to lie down, sleep.' Syr. شكب શકેબ, 'to lie.')

શકના—નાં૦ ફકીર, મીસકીન, મુફલેસ, કંગાલ. (Chald. سكن સેકન, 'to be poor.' Arab. مسكين મેસ્કીન, 'poor.' Syr. سكن 'to be poor, needy.')

શકીદુનતન, (અથવા) **શકદુનતન**—ક્રિ૦ તાએશ ભરેલું રેહવું, તપવું, તપાવવું, ઉજમ રાખવો. (Hib. شقد શ,કદ, 'to be sleepless, watch.' જો કે '**માણીક નામએ અસવરી**' ની અંદર નો ઉચ્ચાર **શકદુનતન**, કરીનેજ આપેલોછે; પણ હું ધારૂંછ કે આએ સામાન્યરૂપનાં ધાતુ ની સેવટે આવેલો ـ ઈદ, નો એમલો હ, ના આકારને એકસરખી રીતે મલતો હોવાથી, **શકીદુનતન**, ને બદલે તે **શકદુનતન**, કરીને વંચાએલોછે.)

શગીતુનતન—ક્રિ૦ તીરે કરીને વીંધી નાંખવું, તીર મારવો, તીરઅંદાજી કરવી. (Hib. شك શેક, 'thorn' તે ઉપરથી شكك શકક, 'to prickle, to cut.' شوكه શુકેહ, 'a thorn, prickle, transf. to a pointed weapon.' Arab. شوك , شوكت , 'કાંટો, કંટક.')

શમ—નાં૦ નામ, સંગ્ના. (Hib. અને Chald. شم શેમ, Arab. اسم 'a name', Syr. شمه શ'મેહ, 'to name.')

શમસ્યા—નાં૦ સુર્ય, સુરજ, રવી, ખોરશેદ. (Hib. شمش શેમેશ, 'the sun.' Samar. شمش, Arab. شمس શમ્સ.)

શમીઆ—નાં૦ આસમાંન, આકાસ. (Hib. شمي 'heaven.' Syr. شميا શમીઓ:, 'heaven,' 'air' Arab. سما સમા.)

શમશદર—નાં૦ કાંદો, પીઆજ. (Syr. ممورد سمارداه; 'a flower.')

શમીતુનતન—ક્રિ૦ નાશ કરવો, ભાંગી ફોડી પાયામાલ કરવું, ફના કરવું. (Hib. شمد શ,મદ, અથવા صمت સમત, 'to destroy', 'lay waste.')

શના—નાં૦ બોલી, ભાષા, જબાંન. (Chald. لشن લેશન, Syr. لشون લેશોન, 'a tongue', 'language.' Arab. لسان. આએ ઉપલા પેહલવી બોલમાંથી ɣ લ, નીકલી જઇને તે અધુરા આકારથી વપરાએલોછે.)

શનત, (અથવા) શુત—નાં૦ વરસ, સાલ, વર્ષ. (Hib. Chald. شنه શ,નહ, Syr. شنا શનો:, Arab. سنه, 'a year.')

શેપકા—નાં૦ વનકર. (Arab. شبكه શબકહ.)

શેલમન—નાં૦ દોજખ, જહાન્નમ, નરક. (Hib. شيول શેઓલ, 'hell.')

શુમારમન—નાં૦ બીલાડી, બિલ્લી. (Chald. شونر શુનર, 'a cat.' Arab. سنور સનવ્વર. હીબરૂ અને અરબી શબ્દમાં વપરાએલા ن ન, ને બદલે પેહલવીમાં ε મ, થાએલોછે તે ફેરફાર આએ બેહુ અખ્શરોનાં એકસરખાં સ્થાંનને લીધે બનેલોછે.)

શુમન—નાં૦ પેશાંની, કપાલ, નીદાર. (જો કે એને મલતો શબ્દ સેમીટીક ભાષામાં મને મલેઓ નથી; પણ Syriac માં شوموا શુમો:, 'a swelling', "સુજી આવેલું"; "ઉસંપઈ આવેલુ". હેવા અર્થનો શબ્દ આવે લોછે, તે જેમ ઉચ્ચારમાં નજદીક મલતો આવેછે, તેમ અર્થની અંદર તેહની મતલબ સાથે સરખાવતાં "પેશાંની" કે જે બદનનો બાહેર નીકલી આવેલો એક ભાગછે, તેની સાથે મલી સકેછે. ફારસીમાં پیشاني બોલ 'નીદાર' ના અર્થને સારૂ વપરાએલોછે, તેહનો અર્થબી "આગલ નીકલી આવેલું" એવોજ થાએછે.)

શુન—નાં૦ લસંણ, લસન. (Hib. અને Chald. شوم શુમ, Arab. ثوم 'garlick.')

શીદા—નાં૦ દેવ, શેતાન. (Hib. شیط શેત, 'the back slider, sinner, wicked.' emph. شیطا શીતા, Arab. شیطان.)

શીકુનતન—ક્રિ૦ છોડી દેવું, પડતું મેલવું. (Chald. شکن શેકન, 'to lie', 'settle down.' Hib. شکھ શ'કહ, 'to leave.')

ક.

કાલા—નાં૦ પોકાર, બુમ, આવાજો, ગોંઘાટ, કલો. (Hib. قہل કહલ, (અથવા) قول કુલ, 'a voice of man, sound, noise.' Chald. قول, قل, Syr. قل કોલ, Arab. قیل و قال.)

કામા—નાં૦ આટો, લોટ. (Hib. قمخ કમખ, Chald. قمخ કમખ, 'to grind, pound.' قمخ કેમખ, 'meal.' Samar. قمخ 'flour.')

કબેદ—વિ૦ ક્રિ૦વિ૦ ઘણું, પુશકલ, વધારે, વારેઘડીએ. (Hib. کبد કબેદ, 'numerous.' Arab. کبس અથવા کبیسه.)

કપા—નાં૦ કડછઈ, કડછી. ચમચ, ચમચો. (Syr. کفوا કફો:, અથવા کپوا કપો:, 'a handful.' Samar. کف અથવા کپ 'the paw.' Hib. کپ, کپي, 'pan, dish, curved, hollowed', Chald. Syr. کپا 'to bend, bow down.' par. کفچه, کبچه. "માલીક નામે અસવરી" માં **કપા**, નો અર્થ **કફીજ**, કરીને પેહલવીમાં લખેલોછે, અને ઉપરથી ફારસી کفچه અથવા کبچه બોલો "કડછી" અથવા "ચમચા" ના અર્થને સારૂ વપરાએલાછે.)

કતા—નાં૦ ચોપડી, પુશતક, રેસાલો, ચોપાંનીઉં. (આએ બોલ **કરીતા**, ની અંદરથી ર રી, નીકલી જાઇને બનેલોછે, અને તેહની ઉતપનતી Hib. તથા Chald. قرا "પડવું"; "વાંચવું". હેવાં ધાતુ ઉપરથી થાએલીછે.)

કતરૂનતન—ક્રિ૦ રેહવું, ડરવું, સબર કરવી, થોભવું. ઓટી રેહવું, વાત જોવી. (Chald. کتر કતર, Syr. کتر ક-તર, 'to tarry, wait.')

કતફે—નાં૦ ખાંધ, ખભું. (Chald. کتف કતેફ, Syr. کتفوا ક-તફો:, 'the shoulder.' Arab. کتف.)

કદબા—નાં૦ જુઠું, ખોટું, લબાડી. (Chald. Hib. Samar. کدب કદબ, 'to lie, falsify.' Syr. کدیب ક-દેબ, 'to lie, falsify, deny.' Arab. کذب, کذبان 'a lie.')

કદરૂનતન—ક્રિ૦ માપવું, મોજવું. (Arab. قدر—قد؛ ازا اندا کردن و پیمایش, Chald. کول કુલ, 'to measure.' کور કુર, کد કદ, 'a measure.' Syr. قول અથવા نکیل! એત્તકીલ, 'to measure.' قد را! ક-દો:, 'a certain measure.')

કદહુનસ્તન—ક્રિ૦ ઉગવું, ઉછળવું, વધવું. (Hib. قدح કદેહ, 'to grow.')

કરજદમન—નાં૦ પેટ, ઉદર, શિકમ. (Chald. کرسا કરેસા, Samar. کرش, کرس, Rabb. کرس કરસ, 'the belly, womb.' Syr. کرسوا! કરસો:, Arab. قلح, 'the belly.' પેહલવીમાં ૦ સ, નું લખાંણુ ૦ જદ, કરીને વંચાવાથી **કરસમન**, ને બદલે **કરજદમન**, નો ઉચ્ચાર થાએલોછે.)

કરીતુનતન—ક્રિ૦ પઢવું, વાંચવું, બોલાવવું. (Syr. قرا! કોરા, 'to call, read.' Hib. Chald. Samar. قرا! કરા, 'to cry, call, cry out, invoke.' Arab. قرات 'ભણવુંવું, પઢાંણુ.')

કરરૂનતન—ક્રિ૦ જડવું, વીધવું. (Hib. قره કરહ, قرا! કરા, 'to meet with, to join, connect.')

કસ'પા—નાં૦ રૂપું, ચાંદી. કીમત, ભાવ. (Syr. کسپو! કેસ્પો:, (અથવા) کسفو! કેસ્ફો:, 'silver, money.' Chald. Samar. کسف કસફ, 'to desire', 'silver, money', Arab. قیسور.)

કસપમન—નાં૦ રત્ન, જવાહેર, ગોહેર, હીરો, મોતી. (Arab. قصب કસબ, Syr. کسفیا કસફીઆ, 'pearls.')

કશમક—નાં૦ અનાજનું કનસલું. (આએ બોલ '**માલીક નાં મે અસવરી**' ની અંદર આવેલોછે, તાંહાં તેહેનો અર્થ کس—خوشه, કરીને કરેલોછે; જે ઉપરથી કેટલાએક સાહેબો એ બોલનો અર્થ زیتون 'an olive', અથવા 'an olive tree', નો કરેછે; પણ તે ખરો નથી. Chaldee માં کسم કસમ, બોલ 'an ear of corn', ને અર્થે વપરાએલો આપણને મલેછે, અને તે હમોએ કરેલા ઉપલા અર્થને બરોબર મલતો આવેછે.)

કશોતા—નાં૦ કમાંન, ધનુષ્ય, કાંમઠું. (Arab. قوس અથવા جشو, 'bow.' Hib. قشت કેશેત, 'a bow', قشت કશત, 'an archer.' Chald. قشت કશત, 'to throw, shoot an arrow.' Chaldee

Samar. قشت, અથવા قشت કશુત, 'bow, archer.' Syr. قشت કશત, 'to shoot', قشت કશીત, 'a shoot.')

કફૂરૂનતન—ક્રિ૦ બોરવું, બોરકું કરવું. સાફ કરવું, લુછવું. (Chald. كفر ક'ફૂર, 'to wipe away.' Syr. قفل કફલ, 'to uncover.' Arab. قفر — بيابان بي آب و گياه .)

કકા—નાં૦ દાંત, દંત. (Chald. કકા, 'tooth.')

કલબા—નાં૦ કુતરૂ, કુતરો, કુત્રો. ચોકીદાર, પાસબાંન. (Hib. كلب ક'લબ, Chald. كلب કલબ, Syr. كلبو! કલબોઃ, 'a dog.' 'to bark.' Arab. كلب, 'a dog.')

કલુનતન—ક્રિ૦ ખરાબ કરવું, ફાડવું, તોડવું. (Hib. Chald. قرع કરઅ, 'to rend', Samar. قلى કલી. 'to break.')

કલમા—નાં૦ દરાખ, દરાક્ષ. દરાખનો બાગ, દરાખનો માંડવો. (Samar. كرم, 'vineyard.' Chald. كرم ક'રમ, 'a vine,' Arab. كرم 'vine,' plur. كروم .)

કલીઆ—નાં૦ મેંઢું, ઘેટું. (Hib. كر કર, 'a lamb.')

કમચા—નાં૦ ટોલ, ટીડ. (Syr. قمصو! કમસોઃ, 'a locust', Samar. قمص 'a fowl', Hib. قمص ક-મસ—'હાથ (અથવા) મોહડાંએ બચકો ભરવો.')

કમરીઆ—નાં૦ ચાંદ, ચંદ્ર, ચાંદો, ચંદ્રમા. (Hib. كمر કમર, 'to glow, burn,' Chald. كومر કુમર, 'a priest.' Samar. كمر, 'to warm.' Arab. قمر, 'the moon.')

કનારસ—નાં૦ માછલી, માછી, માત્સ્ય. (Chald. Rabb. كرش કરશ, 'a species of fish.' Syr. قلو! ક-લોઃ, 'a fish.')

કના—વિ૦ ક્રિ૦વિ૦ શગલું, તમાંમ. દરએક, દરીએક. (Syr. كل, Samar. كهل, كل, كلو, كلول 'all.')

કનાંમ—સં૦નાં૦ કોઈ, કાંઈ. (Syr. قنوم કનોમઃ, 'person, substance.')

કનીતુનતન—ક્રિ૦ પઢવું, વાંચવું. (આએ એમસો ઉપરથી) ર, ની જગોએ ા ન, નું વપરાંણ થાઇને બનેલોછે.)

કનશીઆ—નાં૦ મીજલસ, શભા, અનજુમન. (Syr. كنش

ક'નશ, Chald. كنس ક'નસ, 'to collect, gather.' ઉપરથી Syr. كينشوا કેનશો:, Chald. كنيشة અથવા كنيسة, Samar. كنوش 'council, convention.' كنشة 'congregation.')

કનીઆ—નાં૦ વાંસ, બાંબુ. લાકડી, બરૂ. (Chaldee. Samar. قنه કનહ, 'stalk, reed.')

કુતીના—નાં૦ ખચ્ચર. (Syr. كودنوا કૂદ'નો:, 'a mule.' Chald. كودنا કુદના.)

કુઝ'બરતા, (અથવા) **કુઝ્'બરતા**—નાં૦ ધાણા, કોથમીરનાં બી. (Chald. كوسبر કુસ'બર, અથવા كوسبرتا કુસ'બરતા, Syr. كوسبرتوا કૂસ'બરતો:, Arab. كزبرة, 'coriander.')

કુરાસે—નાં૦ ચોપાંનીઉં, રેસાલો. બોલાસો, બેઆંન. (આએ શબ્દ Syr. قرا કોરા, 'to call, read', ઉપરથી બનેલોછે; એમાં **કુરા**, ની સેવટે **સે**, હેવો પ્રત્ય જોડાઇને આવેલોછે તે, અસલ અવસ્તાના ચ, ઉપરથી વપરાએલો પેહલવી , છે, પણ તેહનો આકાર લખાંણમાં કંઇએક ફેર વાઇને થવાને લીધે, તેહનું વંચાંણ 'સે' કરીને થએલુંછે; માટે જો આપણે ઉપલી રીતે ના અર્થ કરવા વાંચીએતો તે, 'વાંચવા (અથવા) કેહવાને લગતું' હેવો થાએછે, અને તે તેહના અસલ અર્થને એકસરખી રીતે મલેછે.)

કેશક—નાં૦ ગોલાંમ, દાસ, બંદો. (Syr. كوشا 'to bind together.')

કુકા—નાં૦ ચંદ્ર, ચાંદો, ચંદરમાહ. (Syr. كيوسا કયોસા, 'the full moon.' Hib. كوكر કોકર, 'a round shape, round cake.')

કુકબા—નાં૦ તારો, સેતારો, ધરેહ. (Chald. كوكب કોકબ, Samar. كوكب કુકબ, Syr. كوكبوا કૂકબો:, Arab. كوكب 'a star.')

કુકપા—નાં૦ તારો, સેતારો, ધરેહ. (આએ બોલ كوكب ની અંદર આવેલો ب બ, ૦ પ, ની સાથે બદલ થાઇને બનેલોછે.)

કુકમા—નાં૦ કુજો, ઘડો, બરણી, તરબાંણ. (Syr. قوقوا કૂકો:, 'a cask.')

કુમતરા—નાં૦ અમરૂત, અમરતફલ. (Arab. كمثرا, 'plur.' كمثريات.)

કઉન—ક્રિ૦ વિ૦ હમણાં, હવડાં, હાલ, હાલમાં, હવે. (જો કે

"માલીક નાંમે અસવરી" ની અંદર ..., નો ઉચ્ચાર ... કરીને આપેલોછે; પણ પાછલથી અખ્શરની એકસરખી વલાંનને લીધે તેહનો ઉચ્ચાર کنو કરીને બો લાવા લાગો, અને તે ઉપરથી ફારસીમાં کنو અથવા کنون બોલો એજ અર્થને સારૂ વપરાએલાછે. આએ શબ્દ Chaldee کنن ની સાથે મલેછે.)

... **કુના**—નાં૦ બકરીઉં, ગોસપંદનું બચ્ચું, નાધલું મેહનકું, હલવાંન. (જો કે આએ શબ્દ સેમીટીકછે, પણ તેને મલતા ઉચ્ચાર અને અર્થ વાલો કોઈ શબ્દ, આએ ભાષાની શાખાએમાંથી હમોને મલેઓ નથી; તોપણ Syrac માં !کريو ગરીઓ:, અથવા !کرا ગરા, બોલ 'a whelp, a young lion', અને Samar. માં کور 'lion's whelp', ને અર્થે વપરાએલો આપણને મલેછે, અને તે ગોસપંદનાં બચ્ચાંને ઠેકાણે દરંદાં જાંનવરનાં બચ્ચાંને સારૂ વપરાએલોછે; પણ જો ر અને ز ના આકારને ... સાથે બદલ થાએલો ગણીએતો આ શબ્દ Syr. !کرزو કરજો:, 'a buck, goat, ram.' સાથે મલેછે.)

... **કહોબન**—વિ૦ જુનું, પુરાતન, પુરાણું. (Arab. قحب 'old.' Chald. کوک કોક, 'to be aged.')

... **કોબા**—નાં૦ જુઠું, ખોટું, લબાર. (આએ શબ્દ ... **કદબા**, ઉપરથી ... દ, ને બદલે ઈ, વંચાઇને બનેલોછે.)

... **કોપા**—નાં૦ પત્થર, ધીંડો, પાષાંણ, સંગ. (Samar. کيپ, Syr. کيپ કીપ, (અથવા) !کيپو કીપો:, 'a stone, rock.')

... **કીતા**, ... **કીદા**—નાં૦ ચોપડી, કેતાબ, પુશતક. (આએ બોલ ... **કરીતા**, ઉપરથી તેહની અંદરનો ر ર, નીકલી જાઇને બનેલોછે.)

... **કીમુનસ્તન**—ક્રિ૦ ઉઠવું, ઉભુ થવું, ઉભુ રેહવું. (Hib. قوم કુમ, Chald. قوم અથવા قم કોમ, 'to rise, stand, live'; Syr. قوم કુમ, અથવા قم કોમ, 'to arise, live.')

... **કીના**—નાં૦ મેંઢું, ઘેટું. (Hib. کر 'lamb.')

... ગ.

... **ગબા**—નાં૦ કરછઈ, ચમચ, ચમચો. (Hib. گبا, 'to gather, to put together, or to dig; to both significations the noun derived therefrom suits.)

ગબાહુ—નાંo ઊંચું થાન. (Hib. گبُّا ગેબ'આ, 'dweller on hills.')

ગબરૂનતન—ક્રિo પકડીને લેઈ જવું, ઘસડીને લેઇ જવું, ચલાવવું. (Hib. گبر ગબર, 'to conduct oneself haughtily.' Samar. یبل યબલ, 'to bring, remove.' Syr. یبل ઇબલ, 'to bring, convey.')

ગબ,મમન—નાંo પીઠ, બરડો, વાંસો. (Hib. گب ગબ, 'the back.')

ગબના—નાંo પુરૂષ, નર, માંટીડો, બાપડો. (Hib. گبر ગે,બેર, 'a man, warrior.' Chald. گبر ગબર, 'to be strong, to make firm.' Samar. گبر 'a man, any one, m. powerful, strong.' Syr. گبر ગ'બર, 'a man.')

ગપરહુનતન—ક્રિo ખાહેશવંતુ થવું, ઇછા મેલવી, ફલદરૂપ થવું. (Hib. فره ફરેહ, (અથવા) پره પરહ, to bring forth (fruit.) برخ 'to bloom.' Chald. بره 'to be fruitful.')

ગદમન—નાંo કીરતી, ઓરેહ. સારૂં બાગ્એગ, ચહડતે દરજ્જેનું નસીબ. (Hib. گد ગદ, 'good fortune.' Syr. گدو ગદો:, 'fortune.')

ગરજદમન, (અથવા) **ગરોજદમન**—નાંo બુરો વીચાર, તોહમત, બોહતાંન. (Syr. قرصوا કરસો, અથવા قرضوا કરસોહ, 'accusation.')

ગરીતા—નાંo લખવાની ટેબલ. દુવાત, કલમદાંન. (Chald. گشر ગશર, 'a table.' Syr. کوسو કોસો:, 'a cup.' کشا કોશા, 'bind together.')

ગુબશયા—નાંo મધ. (Chald. دبش દ'બશ, Hib. دبشی દબ'શી, (અથવા) دبش દ'બશ, 'honey, either from bees or berries.' Samar. دبش, Syr. دبیشو દબ'શો:, Arab. دبس 'honey.')

ગોપતા—નાંo પનીર. (Hib. گبینه ગબીનહ, Chald. گوبنا ગુબના, Samar. گبنو ગબનું, 'cheese.')

ગોપકુનતન—ક્રિo ઉનચે આવવું, તલુ થવું. (Syr. گپ ગઅપ, 'to be eminent.' Hib. گبه ગપપ, 'to be high.')

ગોમન—સર્વoનાંo આએ, આ, એ. (Hib. Arab. m. دن દેન, دنه દેનહ, f. 'this.')

લ.

લા—ક્રિ૦ વિ૦ નાં, નહી. (Hib. Chald. Samar. Arab. لا લા, Syr. لو લૉ:, 'no, not.')

લાલા—વિ૦ ક્રિ૦વિ૦ ઉંનચું, બુલંદ. ઉંનચે, બુલંદીએ. (Samar. لعل, 'above', Arab. عالی અથવા علی.)

લાખ્મા—નાં૦ રોટી, ભાખરી, રોટલી, નાંન. ખાંણું, ખોરાક, અન્ન. (Hib. لحم લેખેમ, 'food, nourishment, bread.' Chald. Samar. لحم લ'ખમ, 'bread, food.' Syr. لحمو લખમા:, 'bread.' Arab. نعمت અથવા لقمة.)

લબના—નાં૦ દૂધ. (Hib. لبنه લબનહ, 'the white one.' Hib. خلب ખ-લબ, Chaldee Samar. خلب Arab. حليب અથવા لبن, لبان 'milk.')

લકા—નાં૦ હદ વાળી જમીન, સરજમીન. (Hib. ارك એરેક, 'length, extension, length of a town.')

લગરમન—નાં૦ પગ, ટાંટિયો, ટાંગ, ટંગડી. (Hib. رگل રેગેલ, 'to go', رگل રગલ, 'to move the feet.' Chald. رگل ર'ગલ, 'to go', Samar. رگل 'foot.' رگل آی 'footman.' Syr. رگلو રેગલો:, 'a foot.' Arab. رجل 'foot.')

લમકા, (અથવા) **રમકા**—નાં૦ ઘોડી. (Hib. Chald. رمك, 'a mare.' Arab. رماق.)

લેલીઆ—નાં૦ રાત, રાત્ર. (Hib. ليل લઇલ, Aram. ليليا લેલયા, Chald. ليل લઇલ, (અથવા) لول લુલ, Samar. ليل (અથવા) ليلي, Syr. ليلو લઇલો:, (અથવા) لليو લલીઓ:, અને ليليو લેલીઓ:, Arab. ليل (અથવા) ليلات (plur. ليال, ليايل, અને ليالي) 'the night.')

લીખતન—ક્રિ૦ ચાટવું, ચુસવું. (Syr. لكخ લ'કખ, 'to lick, lap.' Samar. لكخ 'to lick.' Arab. لحك.)

મ.

માદીઆંન, (અથવા) **માદીગાંન**—નાં૦ બાબત, ચીજ, વાત, મીના.

માશીઆ—નાં૦ તેલ. (Hib. Samar. Aram. مشخ મ'શ્ખ, 'oil.')

માકર—નાં૦ ગેઈ કાલ. (આએ શબ્દ ધારવામેલે ... નો શંખેપ આકારછે.)

માલમન—વિ૦ ભરેલું, પુર્ણ, ભરપુર. (Hib. ملا 'to fulfil', ملیا મલેઆ, 'full.' Chald. Samar. ملیا મ'લેઆ, 'to fill.' 'to fulfil.' Syr. ملو| મલોઃ, 'to be full, perfect.' Arab. ملا, ملان, مملو, 'full.')

માલીક—નાં૦ હરફ, અક્ષર; શબ્દ, બોલ. (Hib. میلوة મિલોહ, f. of manifold significations, like دبر દબ્બર, word, speech, conversation, transf. to a thing, matter, from ملل મ-લલ.)

માનમન—નાં૦ પ્યાલું, વાટી, જાંમ, કાંસીઓ. (Hib. مان માન, 'a vessel', Samar. مان માન, 'vessel, weapon.' Syr. موان મોઆંન, 'an instrument.')

માહુર, મહુર—નાં૦ આવતી કાલ. (Syr. مخور મખોર, Chald. Samar. مخر મખર, 'tomorrow.')

માહૂનતન—ક્રિ૦ મારવું. (Chald. مخا મ'ખા, 'to smite, destroy.' Hib. مخا મ-ખા, 'to smite, strike, clap.' Samar. مخه મખહ, مخو મખુ, 'to smite.')

મતા—નાં૦ શેહેર, નગર, નગરી. (Syr. موتوا મોતાઃ, 'city.' Chald. متا.)

મતાર—નાં૦ રાશિ, રાશિ ચક્ર-મંડલ. આફતાબ અને બીજા ગ્રહોને ફરવાની હદ. (Hib. مطره મત-રહ, 'place of keeping, from نطر નતર; 2, aim, target.')

મતરા—નાં૦ વરસાદ, મેઘ. (Hib. مطر મ-તર, 'to rain', همطير હિમતીર, 'to cause to rain.' Chald. مطر મ'તર, 'to rain.' Samar. مطر 'rain.' Syr. مطر (અથવા) امطر અમ'તર, 'to rain. Arab. مطر 'rain.' plur. امطار.)

મતન, (અથવા) મદન—ક્રિ૦ પોંહચવું, આવ્યું. (Syr. مطو| મતોઃ, 'to come, reach.' Hib. مطا મ'તા, 'to come to, reach to',

Samar. મતહ, 'to arrive.' Arab. مت , 'પોહચ.' Chald. મ'તા, 'to come, meet, happen.')

મદ—નાં૦ દેરમનો ચોથો ભાગ, ૨ાા જવનાં વજનનો એક રૂપાનો સીક્કો. (Hib. મદ, 'a measure.')

મદમ—શ૦ ક્રિ૦ અ૦ ઉપર, પર. આગલ, તરફ, વીસે, બાબે. (Samar. مقدم, 'before.')

મદમમુનસ્તન—ક્રિ૦ સકવું, યોગીય થવું, બાબેક થવું. પસંદ કરવું, ચાહવું, ખાહેશ કરવી. (Hib. દ-મહ, 'to be like, become like.' Chald. દ'મા, દ'મહ, દ'મી, 'to be like.' Syr. દમો:, 'to be like', 'to resemble.' ની શરૂઆતમાં વપરાએલો દ મ, સેમીટીક ભાષાઓના કાએદા પરમાણે 'કાલબોધક કૃદંત' તથા નાંમો બનાવ્વા સારૂ ધાતુની આગલ મેલાતા ઉપસર્ગ તરીકે આવેલોછે.)

મદીના, (અથવા) **મદિના**—નાં૦ પરગણું, પ્રાંત, જિલ્લો. શેહેર, નગર. (Hib. Aram. મદીના, 'a province, a country.' મદીનહ, 'district of a certain jurisdiction.' Samar. 'city.' Arab. مدينة (plur. مداين) 'a city.')

મર—નાં૦ સાહેબ, સરદાર. (Hib. Chald. મરેઆ, અથવા مري મરે, 'a lord, master.' Samar. مر, 'lord.')

મરબોચા—નાં૦ ખડબુચ, ખડબુચું. (Chald. મલપ, પુનીઆ, Syr. મલપૂનો:,)

મર-શીઆ—નાં૦ એરવદ, અધિઆરૂ, જરતોશતીઓનો ધરમ ગુરૂ. (Syr. મૂલશીઓ:, 'a leader, guide.')

મજદા—નાં૦ બાલ, કેશ, રૂવાં. (Chald. મજ્જા, Syr. મેનો:, 'hair.' મેઝ્ઝા, 'fine linen.')

મજદુનતન—ક્રિ૦ વેચવું. ખરીદવું. (Hib. મ-હર, 'to buy.' Hib. مكر મ-કર, Chald. مكر મ'કર, 'to sell', Samar. مور 'to buy.' Syr. مور મૂર, (અથવા) મોર, 'to buy.')

મજદુબર, (અથવા) **મજદુર**—નાં૦ મજુર, હેલકરી. (Hib. 'to bind gird, restrain.' હું ધારૂંચ કે , અને બોલોમાં વંચાએલો ર દુ, સેમીટીક ح ને બદલેછે અને તેહેની સેવટે

વપરાએલો **બર**, અથવા **વર**, એ એખતીઆર બતલાવનારાં વિશેષણના પ્રત્યયોછે. જો કે અવસ્તામાં **મીજ્દ**, બોલ 'ઇનાંમ' અથવા 'બક્ષીશ', ને અર્થે વપરાએલો આપણને મલેછે, જે ઉપરથી પેહલવીમાં અને ફારસીમાં مزد શબ્દોનું વપરાંણ થાએલુંછે, તોપણ હું ઉપલા શબ્દોનાં ધાતુને સેમીટીક مزج ની સાથે મેલવ્વાને વધારે વાજબી ગણુંછેઉં.)

મઝના—નાં૦ તરાજુ, તરાજવું, કાંટા, તોલ. (Arab. میزان 'a balance.' Hib. ازن અજિન, 'pointed weapon.' ازن અઝન, to weigh, ઉપરથી. Chald. ازن 'to weigh.' Syr. مسنا મઝના, (અથવા) مسرتا મઝરતા, 'a balance.')

મસનાક—નાં૦ ચાંમડાંનું કવર, ગલેફ. (Chald. Samar. مسن મસન, Syr. مسنوا મ'સનો:, 'a shoe.')

મશાક્નતન—ક્રિ૦ ચુંટવું, વીનવું, સાફ કરવું. (Chald) شلم શલમ, 'to be sound, complete.' Samar. شلم 'perfect, just.'.

મશકાર—નાં૦ ચાંમડાંનું મીઆંન, કવર, ગલેફ. (Chald. Samar. مشک મ'શક, 'skin.' Syr. مشکوا મિશકો:, 'a skin.')

મશમશયા—નાં૦ નાખલું આલુ. (Arab. مشمش.)

મશોઆ—નાં૦ તેલ. (Hib. Samar. مشخ મ'શખ, 'oil.')

મકદક્નતન, (અથવા) **મકબલુનતન**—ક્રિ૦ કબુલ કરવું, કબુલવું, કબીઉ માનવું. (Syr. Chald. کدن ક'દન, 'to subdue.' Arab. قبول, 'consent.' مقبول 'કબુલ થાએલું.' Syr. Samar. قبل ક'બલ, 'to receive', Chald. Samar. Syr. قطر ક'તર, 'to bind.')

અથવા **મગરતા**—નાં૦ ચોપડી, દફતર, પુસતક. કાગજ, પત્ર. (Hib. مگللت મગિલ-લત, 'something rolled together, roll of manuscript, scroll.' હું ધારૂંછ કે આએ બોલ قرا 'પઢવું', વાંચવું.' તે ઉપરથી બનેલા **કરીતા**, શબ્દનો સંકોચાએલો આકાર કરીને બને લોછે, અને તેહની આગલ સેમીટીક ભાષાના કાએદા પરમાણે કેટલાંએક નાંમો બનાવ્વા સારૂ **ઉપસર્ગ** તરીકે વપરાતો **મ**, મેલેઆમાં આવેલોછે.)

મગોશીઆ—નાં૦ પારસીઓનો ધરમગુરૂ, જરતોશતી ધરમગુરૂ, એરવદ. (Syr. مگش મગોશ, (અથવા) مگوشو મગૂશો:, 'a magian.' Chald. مگوش અથવા مگوشیا, 'a magian priest.')

મગોઈ—નાં૰ મજદયસ્નની ધરમ પાળનાર, જરતોશતી, યજદાંપર સ્તી દીનનો તાબેદાર. (Hib. مگ મગ, 'a magion. a magi, a priest.' (among the persians) ; hence رب مگ, 'head magi.')

મલાઈ, (અથવા) **મેલોહ્નિ**—નાં૰ નીમક, ખાર, મીઠું, લૂણ, ક્ષાર. (Hib. ملح મેલખ, 'a salt flood', ملح મલખ, 'to salt.' ملح મ'લખ, 'salt', ملحه મ'લેખહ, 'saltness.' Samar. ملح 'salt', Syr. ملح મ'લખ, 'to salt', Arab. ملح (plur. املاح) 'salt.')

મલકા, (અથવા) **મલુકા**—નાં૰ રાજા, પાદશાહ, રાએ. (Hib. ملك, 'to rule, be king', ઉપરથી ملک મેલેક, 'a king', Chald. ملک મલેક, emphat. ملكا મલકા, Syr. ملک મલેક, emphat. ملكوا મલકોઃ, 'a king.' Arab. ملک અથવા مليک.)

મલકોતા—નાં૰ રાણી, બેગમ, રાજાની બેહરી. (Hib. ملكوه મલ'કોહ, 'Queen, pl. princesses, who descend from kings.' Chald. emp. ملكوتا મલ'કોતા, Arab. ملكه, 'a princess.')

મલકુતા—નાં૰ રાજ્ય, બાદશાહત, રાજ. (Hib. ملكوت મલ'કુત, (pl. ملكيوت મલકૂયોત.) 'kingdom, dominion, empire.' Arab. ملكة અથવા ملكوت, 'a kingdom.')

મેમન—સર્વનાં૰ ક્રિ૰વિ૰ અને નાં૰ કોણ ?, કહ્યું ?, શું ?, જે કાંઈ, કેમ, કેહવી રીતે, શાવાસ્તે. દોલત, મતા. (Syr. مي મી, Chald. ما, અથવા مه, 'what.' Hib. مي મી, ' who ? generally of persons, but also of inanimate objects.' Samar. مه, 'how, why', Syr. مدين મોદીન, 'wherefore, therefore.' Syr. مومونو મોમૂનો, 'wealth.')

મનદુમ--નાં૰ કોઈ ચીજ, વસ્તુ, પદાર્થ, જિનસ. (Chald. مندعم મેન'દઅમ, (અથવા) مدعم મેદ'દઅમ, Syr. مدوم મતઉમ, (અથવા) مديم મેદેમ, 'any thing, any one.')

મનીતુનતન—ક્રિ૰ ગણવું, ગણતરી કરવી. (Chald. منا મ'ના, 'to number, count.' Hib. منه મનહ. Samar. مني મની. Syr. منا મના, 'to number, distribute.' Arab. منه, منّ , 'ગણતરી.')

મનશીઆ—નાં૰ પારસીઓનો ધરમગુરૂ, મોબેદ, જરતોશતી ઉ

પાધીઓ. (આએ શબ્દ **મગોશીઆ**, બોલની અંદરથી , **ગ**, નીકલી જાઇને બનેલોછે.)

મોદા—નાં૦ શબ્દ, બોલ, સખુન. (Chald. મ'લલ—'બોલવું', એ ધાતુ ઉપરથી બનેલાં ક્રિયાપદ ઉપરથી આએ શબ્દની ઉતપનતી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે, તેથી એનો ઉચ્ચાર **મનીઅ**, કરીને થવો જોઇએ; પણ પેહલવી , **ન**, અને , **ઈ**, નો આકાર, , **વ**, અને , **દ**, ને એકસરખી રીતે મલતો આવ્વાને લીધે, આએ શબ્દના અસલ ઉચ્ચારમાં ફેરફાર થાએલોછે. Chald. મેલ'લા—'શબ્દ', મેલલ્યા—'શબ્દો'. Samar. મેલહ, 'word, saying.')

મોદીના—નાં૦ શેહેર, નગર. પરગણું, પ્રાંત, જેલ્લો. (જુઓ **મદીના**, શબ્દનું વર્ણન.)

મોરેતા, (અથવા) **મોરેતા**—નાં૦ કલમદાન, ખડીઓ કલંમ વગેરે લખવાને લગતી વસ્તુ મેલવાનું વાસન, દુવાત. (Samar. , 'the filling.')

મુક—નાં૦ જોડો, પગરખું, બુટ. (Syr. موکوا મૂકો:, 'a shoe.')

મોઈ—નાં૦ પારસી ધરમગુરૂ, મોબેદ, જરતોશતી ઉપાધીઓ. (Syr. معوها 'a magian, wiseman.')

મવન—સર્વનાં૦ કોણ ?, કિયું ?, જે. (Syr. مون મોન, (અથવા) من મન. 'who ? which ? who.' Samar. من મન, 'who ? what.')

મોના—નાં૦ ખોદા, ઇશ્વર. ખાવંદ, માલિક, શેઠ. (Syr. مونوا મોનો:, Hib. મરેઆ, Chald. مرن મરન, અથવા مرنا મરના, 'the lord.')

મોનતા—નાં૦ શેઠાંણી, બાનું, અમીરની બઇરી. (ઉપરથી.)

મીઆ—નાં૦ પાંણી, જલ, આબ. (Syr. મીઆ. Hib. مي મી. Chald. موي મોઈ, emp. મયા. Samar. ميم અને Arab. ماء, 'water.')

મીતા—નાં૦ જોડો, પગરખું, બુટ. (Chald. Samar. مسن મસન. Syr. مسنوا મસનો:, 'a shoe', Hib. મતહ, 'to cover.')

મીલવાઈ—નાં૦ નીમખ, મીઠું. (જુઓ **મલાઈ**, નું વર્ણન.)

૧ ન.

નાદાંન—નાં૦ ઉજેડું, ઉજાસ, પ્રકાશ, રોશની. (આએ શબ્દ 'માલીક નામે અસવરી' ની અંદર આસમાંનને લગતી વસ્તુઓના બાબમાં સૂર્ય નાં નાંમની આગલ આવેલાછે. આએ શબ્દનો ઉચ્ચાર અસલમાં **નારીઆ,** કરીને હોવો જોઇએ, કેમકે સેમીટીક نهر નહર, જેનો અર્થ 'to shine' અથવા 'light', નો થાએછે, તે ઉપરથી એની ઉતપનતી થાએલી મારા ધારેઆમાં આવેછે. ઘણી વેલા પેહલવી શબ્દોની અંદર વપરાએલા **ર,** નો આકાર વચ્ચેથી ઘસાઈ અથવા તુટી જવાને લીધે, તેહનું રૂપ **દ,** ના આકારને બરોબર મલતું હોવાથી **ર,** ને બદલે તે **દ,** વંચાએલોછે, તેમ આએ શબ્દની અંદર પણ બનેલુછે. એજ પરમાંણે આએ **નાદાન,** શબ્દની સેવટે **ચા,** ને બદલે **આન,** પ્રત્ય આકારના સેહજ ફેરફારે બનેલોછે.)

નબતુનતન—ક્રિ૦ ઉગવું. (Chald. נבט ન'બત, 'to look forth', Hib. 'to look.')

નતરૂનતન—ક્રિ૦ સંભાલવું, જતનમાં રાખવું. બચાવ્વું, રખેવાલી કરવી. ચોટી રેહવું, વાત જોવી, ખબર કરવી. (Hib. نطر ન-તર, 'to guard, to keep, to preserve, to watch.' Syr. Chald. Samar. نطر નતર, to watch, keep.' Arab. نظر.)

નપચુનતન—ક્રિ૦ ચાંપવું, દાબવું. નિચવ્વું, પિલવું. (Syr. نفص ન'ફસ, 'to pour forth, to shake off', Hib. نفص નફસ, 'to dash scatter.')

નપશમન—સ૦ના૦ પોતે, ખુદ, જાતે. (Samar. Hib. نفش નેપેશ, 'life, soul, person; with suff. نفش is used for self, in the sense of a reflective pronoun.' Arab. نفس 'self.')

નદુક—વિ૦ સારૂં, નેક, ભલું, રૂડું. (Chald. Samar. نیوق અથવા نيوقا 'desirable.')

નેજા—નાં૦ લડાઈ, કજીઓ. (Samar. نزء 'quarrel', Arab. نزاع.)

નેસહુનતન—ક્રિ૦ જડવું, ચપટાવ્વું. ચડાવ્વું, ઓસવું, ઘાલવું. Chald. نعص ન'અસ, 'to fix', نسا ન'સા, 'to take up, lift up.')

નસીમ, (અથવા) **નસીમન**—નાંo નમન, નમસકાર, સલાંમ. (Hib. نسک ન'સક, 'to worship a deity.')

નકદર—નાંo નજર, દ્રષ્ટિ, દર્શન. (Hib. نکر નકર, 'to see.')

નકસર—નાંo નજર, દ્રષ્ટિ, દર્શન. (Hib. نصر નસર, 'to look at, to see, to watch.' نوصر નોસેર, 'watcher.' Arab. نظر.)

નકસુનતન—ક્રિo મારવું, ઠાર કરવો, મારી નાંખવું. (Chald. Syr. نکس નકસ, 'to slay, kill.' Samar. نکس 'to slay.')

નકસીઆ—નાંo દોલત, ખજાંનો, ધન, સંપત, દ્રવ્ય. (Syr. نکسوا નેકસો:, 'riches.' Chald. Samar. نکس નકસ, 'wealth, treasure.' Hib. نکس નેકેસ, 'property, goods, wealth.')

નગલીઆ—નાંo આતશ, અગ્નિ. (Hib. نیر 'light, lamp.' પેહલવીમાં ગ, સેમીટીક ي ઈ, ને બદલે બનેલો ધારેઆમાં આવેછે.)

નગીરીદન—ક્રિo જોવું, નજરે દેખવું, ભાળવું. (Hib. نکر 'to see', ઉપરથી ભુતકૃદંત , نکیر , બનીને તેહને સામાન્યરૂપનો પ્રત્ય **ઈદન,** લગાડેઆમાં આવેલોછે. Samar. عکل , અથવા هکل 'to see,')

નુકા—નાંo દોલત, ખજાંનો, દ્રવ્ય.

નુરા—નાંo આતશ, અગ્નિ. (Hib. Chald. Samar. نور નુર, (અથવા) نورا નુરા, 'fire.' Syr. نور ન'વર, 'to give light'; ઉપરથી نورا નુરો:, 'light, fire.' Arab. نور plur. انوار.)

નીજક—નાંo ભાલો, નેજો, બરછી. (Syr. نیزکوا નઈજકો:, 'a spear, lance.' ફાo نیزه અથવા نیف , نیزک.)

નેશમન—નાંo બઈરી, બાયડી, ઓરત, નાર, સ્ત્રી. (Chald. Samar. نس અથવા نش 'a woman, a wife.' plur. نسین અથવા نشیم 'women, wives.' Hib. نایشه ન-એશહ, 'to take a wife.' Arab. نسا નસા, 'a woman.')

નેહર—નાંo ઝરો, નાલુ; નદ, નદી. (Samar. نهر 'river', نخل 'stream.')

ו વ.

વ—ઉo અo અને, તથા. (Hib. Chald. Samar. و વ, અથવા ו વ, Syr. અને Arab. و વ.)

વબલુનતન—ક્રિ૦ ગુજારવું, જવું; ચાલવું. (Hib. عبر અબર, 'to pass over something, to pass through a place, to pass beyond something.' Chald. Samar. عبر 'to pass over', Syr. عبر અબર, 'to pass over, transgress.')

વાદુનતન—ક્રિ૦ કરવું, બજાવવું, બનાવવું. (Hib. عبد અબદ, 'to do, to make, to work, to labor, to serve.' Chald. Samar. Syr. عبد 'to make, perform, to serve.' આએ **વાદુનતન,** ના એમલામાં પ્રથમ વપરાએલો , **વ,** સેમીટીક ب **બ,** ની ઉપરથી બનેલો ધારેઆમાં આવેછે, ફકત સેમીટીક ધાતુમાં ب **બ,** બીજા અખશર તરીકે વપરાએલોછે, અને પેહલવીમાં તે શરૂઆતમાં આવેલોછે, એ સેવાએ બીજો કસ્સો ફેરફાર થાએલો નથી.)

વાગુનતન—ક્રિ૦ ધરવું, પકડવું. (Syr. اخد એખદ, Chald. اخد અ'ખદ, 'to take, seize.' Arab. اخذ, گرفتن Samar. اخد 'to lay hold of.' અને Hib. તથા Samar. اخز 'to seize.' આએ વાત ઇઆદ રાખવી જોઇએછે કે, સેમીટીક ع અને ا **અ,** ને બદલે પેહલવીમાં ઘણા શબ્દોની અંદર , **વ,** વપરાએલોછે, તે મુજબ **વાગુનતન,** મ પણ સેમીટીક ا **અ,** ને બદલે પેહલવી , **વ,** થાએલોછે, અને દ, ની જગોંએ તેના એકસરખા આકારને લીધે ગ, વંચાએલોછે. સેમીટીક خ **ખ,** પેહલવીમાં એકસરખા આકારને લીધે અગત કરીને **આ,** અથવા **અ,** કરીને વંચાએલોછે, જેમકે **ખા,** અને **ખાતમન,** નું સેમીટીક خا , અને اخت 'ભાઈ (અને) બેહન.')

વબેન—નાં૦ ચાકર, નોકર, તાબેદાર. (Hib. عبد એબેદ, (અથવા) અબદ, 'a slave, servant.')

વદ—શ૦અ૦ શુધી, લગી, વેર, તલક. (Syr. Hib. Samar. عد અદ, 'until , even, till, whilst.')

વદના—નાં૦ વખત, વેલા, કાલ, સમય. (Hib. Chald. Samar. عدن એદાન, 'time, opportunity.' Syr. عدن અદાન, (અથવા) عدنوا અદાનો:, 'time, period.' Arab. عدن .)

વર—શ૦ક્રિ૦અ૦ ને, વાસતે, તરફ, ગમ, ઉપર. (Samar. ال અલ, 'to', عل 'upon, concerning, against.' Hib. عل અલ, 'upon, onover.')

વરતા—નાં૦ ગોલાબનું ફુલ, ગુલાબ. (Syr. وردا વરદો:, Chald. وردا, વરદા, Arab. ورد અથવા وردت 'a rose.')

વરકતા—નાં૦ હાડ, હાડકું. (Chald. عرقوم (અથવા) عرقوما, Arab. عظم 'a bone.')

વરમન—સર્વનાં૦ તે, પેલું. (Hib. ال અલ, (અથવા) ال એલ, dem. pron. 'that.')

વરીખતન—ક્રિ૦ નાહાસી જવું, નાહાસભાગ કરવી. (જો કે આએ સામાન્યરૂપ ઉપરથી ફારસીમાં گریختن 'નાહસી જવું' એવું એક મસદર વપરાએલુંછે, પણ તેહની ઉતપનતી સેમીટીક ભાષામાંથી થાએલીછે; કેમકે Syr. અને Chald. عرق અરક, 'to flee', ઉપરથી તેનો ભુતકૃદંત عریق બનીને આએ સામાન્યરૂપે જનમ લીધેલીછે, અને જંદના કાએદા પરમાંણે ત, ની આગલ ક, આવેઆથી તે ખ, સાથે બદલ થાએલીછે.)

વરીકુનતન—ક્રિ૦ નાહસી જવું, નાહાસભાગ કરવી. (Syr. અને Chald. عرق અરક, 'to flee', ઉપરથી તેહેનો ભુતકૃદંત عریق બની ને તે ઉપરથી આએ સામાન્યરૂપ બનેલુંછે.)

વજરૂનતન—ક્રિ૦ જવું, ગુજરી જવું, ગુજર કરવી. પાછું ફરવું, પાછું જવું. થવું, રેહવું. (Chald. عزل અજલ, 'to depart.' Samar. عزل અથવા ازل 'to go, walk, depart.' Syr. عزل 'to spin.' (ફેરવવું). Chald. Hib. Samar. ازل અથવા عزل 'to go away.' Arab. عزل—وزن ازکنیزک و د ورشدن بیکسوشدن Samar. عزر અજર, 'to return, dwell.' Chald. خزر ખ'જર, 'to return, go round.' પેહલવી પુશતકોમાં **વજરૂનતન**, ક્રિયાપદ જેમ જુદા જુદા અર્થને સારૂ વપરાએલુંછે, તેમ તેહને લગતા અર્થો ઉપલાં સેમીટીક ધાતુઓ ઉપરથી આપણને મલી આવેછે, અને તે ઉપરથી આપણા આગલા ઇરાંનની સરજમીન ઉપર વસનાર નીઆગાંનો સેમીટીક ભાષાનું કેટલું બોહલું માન ધરાવતા હતા તે વાતની આપણને હાલમાં સાબેતી મલેછે.)

વશતમુનતન—ક્રિ૦ ખાવું પીવું, ખાણું ખાવું, જમવું. (આએ સામાન્યરૂપ نشت નેશત, 'to drink', અને طعم તએમ, 'to taste, eat', હેવાં બે Syriac ધાતુઓ જોડાઇને બનેલુંછે, તેથી એનો ઉચ્ચાર કાએદા પરમાણે **નેશતએમુનતન**, કરીને થવો જોઇએ; પણ ઉ

ઉચ્ચારની સેહલાઇને સારૂં نشت , [illegible] નેશત, અને طم , [illegible] તએમ, એ બે શબ્દોને જોડાતાં એકજ સ્થાનના બે અખ્શરો હોવાને લીધે એક [illegible] ત, નો લોપ થએલોછે, અને طم , [illegible] તએમ, ની અંદરથી ع , [illegible] નીકળી ગીઓછે. [illegible] વશતમુનતન, ની શરૂઆતમાં સેમીટીક ن ન, ને બદલે પેહલવી [illegible] વ, વંચાએઓછે, તેહનું કારણ પેહલવીમાં પાછલથી [illegible] ન, અને [illegible] વ, ની શે કલ એકસરખી હોવાને લીધે બનેલુંછે, અને હેવો ફેરફાર સેમીટીક ધાતુઓ ઉપ રથી બનેલા ઘણા પેહલવી શબ્દોમાં થાએલોછે.)

[illegible] **વશમમુનતન**—ક્રિ૦ સાંભલવું, શ્રવણ કરવું. (Hib. שמע શ,મઅ, 'to hear, to hearken to', Chald. Samar. שמע શ'મઅ, 'to hear, obey.' Syr. ܫܡܥ શ'મઅ, 'to hear.' Arab. سمع—شنواي , اسماع—شنودن , استماع—گوش نهادن , [illegible] **વશમમુનતન**, ની શરૂઆતમાં વપરાએલો [illegible] વ, Chaldee, અને Syriac ભાષાના પાંચમા વર્ગ Aphel ને લગતોછે, તેથી [illegible] નો સહી અર્થ 'સાંભવું' તેને બદલે 'સંભલાવું' હેવો passive માં થવો જોઇએ. [illegible] **વશમમુનતન**, માં આવેલો છેલ્લો [illegible] મ, સેમીટીક ع ને બદલે આવેલોછે, અને ઘણી વેલા પેહલ વીમાં શબ્દની છેડે વપરાએલા સેમીટીક [illegible] અ, અથવા ع , ને બદલે પેહલવીમાં [illegible] મ, થાએલોછે, જેમકે Chaldee צבא સબા, અને רבע રબઅ, ધાતુઓ ઉપર થી પેહલવી [illegible], [illegible], [illegible], ઈત્યાદી શબ્દોની ઉતપનતી થાઇછે.)

[illegible] **વફલુનતન**—ક્રિ૦ પડવું, પડી જવું. ખરી પડવું, ગલવું. (Chald. Syr. Hib. Samar. נפל ન'ફલ, 'to fall, fall down.')

[illegible] **વ'કદ**—નાં૦ માદા, સ્ત્રી જાતીય, સ્ત્રી જાત સંબંધી. (Hib. נקד ન,કદ, 'to sprout, to grow.' נקד નેકેદ, 'descendent', (વંશી, વંશને લગતું, વંશજ.) 'off spring, (ઓલાદ.) 'spring, (ઝરો, ઉગમ.) જોકે [illegible] વ,કદ, બોલ 'ઓરત' અથવા 'માદા' ને અર્થે સેમીટીક ભાષાની અંદ રથી આપણને મલી આવતો નથી, પણ તેહને લગતી મતલબને મલતો ઉપર જણાવેલો હીબરૂ נקד નકદ, શબ્દ આપણને મલેછે.)

[illegible] **વનજદુનતન**—ક્રિ૦ ઠોકવું, કુટવું, અફાડવું. (Hib. Samar. נקה નકહ, (અથવા) נקא નકા, 'to strike, to smite.' હું ધારૂંછ કે נקה નકહ, ને બદલે પેહલવીમાં [illegible] વનજદ, હેવો આકાર, અને ઉચ્ચાર ભુલ ભરેલી રીતે પાછલથી થાએલોછે, આએ પેહલવી [illegible] વનજદ, બોલમાં [illegible] ક,

અને , ન, નો થોડું ફેર એકબીજાને મળી શકે હેવો આકાર હોવાને લીધે ક, ને બદલે ન, બનેલોછે, અને તેમજ ـ હુ, નો આકાર તેહની આગલનો ભાગ ઇ આએ રીતે જરા લખાંનની અંદર વધવાને લીધે તેહનો ઉચ્ચાર ઇ જદ, કરીને થાએલોછે.)

વનકા—નાં૦ દોલત, દરબ. (Hib. عنق અનક, 'ornament of the neck.')

ـ હુ.

હુનીતા—નાં૦ મેદી. (Hib, הדסה હદસહ, 'myrtle', Chald. અને Arab. هدس.)

હોબસ્યા—નાં૦ બંદીખાંનું, કેદખાંનું, ઠુરંગ. (Hib. અને Chald. חבש હબશ, 'to bind, to tie round.' Arab. حبس — وقف کردن چیزیرا — احباس ,بازداشت کردن.)

હુપમન—નાં૦ ચેહેરો, શીકલ, રૂપ. (Hib. حنونه f. 'hypocrisy.' حنف હનેફ, 'to cover, to conceal.' ઉપરથી.)

હોચત, પમન—નાં૦ આંગલું. (Hib. اصبع એસ'બાઅ, pl. اصبعوت) 'finger.' ધા૦ صبع 'to seize, to attack.' ઉપરથી. Samar. اصبع, Syr. صبع, Arab. اصبع 'a finger.')

હોચરત—નાં૦ પોશાક, લેબાશ.

હુનીઆ—નાં૦ કાંન, કર્ણ. (Chald. اذن અદન, 'the ear.' Samar. اذن, Syr. اذنوا અદનોઃ, اذنوا એદનોઃ, Arab. أذن ઓઝન, 'the ear.')

હીર—નાં૦ દોલત, મતા. (Hib. خيل ખઇલ, 'strength, power, transf. to wealth, property.')

ـ ઈ.

યતિબુનતન—ક્રિ૦ બેસવું. (Hib. Chald. Samar. يتب યતબ, 'to sit', يتيب યતિબ, 'sitting.' Syr. يتيب ઈતિબ, 'to sit.')

યદમન—નાં૦ હાથ, હાત, દસ્ત. (Hib. יד યદ, 'the limb which seizes, the hand.' Chald. יד યદ, 'a hand, power.' Syr. ܐܝܕ યોદ, ܐܝܕܐ અઈદા, 'a hand.' Arab. يد.)

યજબા—નાં૦ કોહોલુ, શિયાલ. (Hib. זאב એજબોઅ, 'beast of prey', 'hyena." (તરસ, દિપડું.)

યજબાહુનતન—ક્રિ૦ ઈજવું, યાદ કરવું, ભજવું. અરજ, અથવા વીનંતી કરવી. (Hib. זבח જેબહ, 'offering of sacrifice, thank offering.' Samar. זבח 'to sacrifice', Arab. ذبح 'an offering.')

યજરૂનતન—ક્રિ૦ લેઈ જવું. (Hib. זרע જરઅ, Aram. דרע દરઅ, 'to carry, to bear..')

ઈહુાન—નાં૦ ઈજદો, ફરેશતાઓ. ખોદા, પરમેશ્વર. (Hib. יה યહ, 'the poetic abbreviated name of.' יהוה યહો-વહ, with the same signification as', יהוה યહો-વહ, 'God.' Syr. יה યહ, 'God.' પેહલવી પુશતકોમાં **ઈહુાંન**, શબ્દ 'ઈજદો' તથા 'ખોદા' એ બેહુ અર્થને સારૂં વપરાએલોછે, તેમજ પેહલવી અને પાજંદ લખાંનોમાં **યજતાંન**, અથવા , **યજદાંન**, બોલ ઉપલા બેહુ અર્થોને સારૂ વપરાએલાછે, અને તેહની ઉતપનતી અવસ્તાના **યજતાનુંમ**, શબ્દ ઉપરથી થાએલીછે. ફારસીમાં જે ایزد બોલ 'ખોદા' ને સારૂ વપરાએલોછે તેહની ઉતપનતી પા૦ **યજદાં**, શબ્દ ઉપરથી થાએલીછે.

સમાપત.

આ પુસતકમાં કેટલેએક ઠેકાંણે છાપતાં ભુલો થઈછે તેહેનું શુધ્ધી પતરક.

પરૂ.	સતર.	અશુધ.	શુધ.
૧૩	૪	بیشن	بیش
〃	〃	[illegible]	[illegible]
૧૭	૧૧	ખજા	ખાજા
૨૭	૧૯	નોમજ	નમાજ
૨૯	૪	[illegible]	[illegible]
〃	૯	[illegible]	[illegible]
〃	૧૩	نحت	نخت
૩૨	૩	પુના	પુરના
૩૫	૫	[illegible]	[illegible]
〃	૬	[illegible]	[illegible]
૪૦		Ethiapic	Athiopic
〃		Phenicion	Phœnician
૪૧	૫	ખહુ	અખ
૪૨	૬	જમના	જમના
〃	૮	ગબના	ગબના
૪૪	૧૬	[illegible]	[illegible]
૫૨	૯	ચાલ	ચાલો
૬૪	૩	રસતામાં	તે રસતાઓમાં
〃	૧૫	સલશ	સલીઆ
૬૬	૩	(દન૦ ૫)	(દીન૦ ૫)
૭૬	૧૬	સવનાંમો	સર્વનાંમો
૭૮	૫	આવેછે	આવેલુંછે
૮૦	૧૫	તે	તેનું

પૃષ્ઠ.	સતર.	અશુધ.	શુધ.
૮૩	૧૬	ચુપેઆ પાનાંનાં	પુસતકમાંનાં
૯૩	૨૧	એ	એમ,
૧૧૨	૨૦	[illegible]	[illegible] સુધું,
૧૧૪	૨૧	તબેર	તબર
૧૧૫	૧	સબેર	શબર
"	૨	અલેપ	અલપ
"	૭	તબેર	તબર
"	૧૦	કતેબ	કતીબ
"	૧૧	મકેર	મકીર
"	૧૫	નજેલ, જવું;	નજલ, પાંણીનું વેહવું;
"	"	નકેલ	નકૂલ
"	"	નતેર, કાએમ રેહવું;	નતર, સંભાળવું.
"	૧૮	હેરર	ખલલ
"	"	મેલલ	મલલ
"	૨૧	હેરક	ખલક
"	"	હેરમ	ખલમ
"	૨૨	હુકેર	ખકૂર
"	"	જેરઅ	જરઅ
૧૧૬	૩	ઈહેબ	ઈહુબ
"	"	ઈતેબ	ઈતબ
"	૧૩	કરવા	કરવી.
"	૧૫	[illegible]	અતા
૧૧૯	૫—૧૦	[illegible]	[illegible]
"	૧૩	[illegible]	[illegible]
"	૧૭	પણ	કારણ કે
૧૨૩	૨	કોટ	કોલ
૧૩૪	૧૮	[illegible]	[illegible]
૧૪૦	૧૩	[illegible]	[illegible]
૧૪૦	૨૧	[illegible]	[illegible]

સફો.	સતર.	અશુધ.	શુધ.
૧૫૬	૧૧	પેહલો	બીજો
૧૫૯	૧૪	સતર	સદિ
૧૬૦	૫	(વન૦ ૪૫૦)	(વન૦ ૫૨૦ ૪)
૧૭૧	૧	[illegible]	[illegible]
૧૭૨	૪	વર્ઇદને	વર્ઇદીને
૧૭૪	૧૧	[illegible]	[illegible], [illegible]
૧૭૬	૨	માગ્યેઆ,	હમારી માગ્યેઆ,
૧૭૭	૯	[illegible]	[illegible]
૧૮૦	૧	જેને	તેને
"	૫	મોજારે,	મોજારેઅ,
૧૯૦	૮	ભતકાલનો	ભૂતકાલનો
૧૯૫	૨૦	મુજબનું સુખ,	મુજબની હકુમત,
૨૦૩	૯	[illegible] દી,	[illegible] દી,
"	૧૧	[illegible] પદીરફતશ,	[illegible] પદીરાફતી,
૨૧૭	૧૧	ભતકાલ,	ભૂતકાલ,
૨૧૮	૭	ભતકાલની	ભૂતકાલની
૨૬૭	૬	પર્ણું	પૂર્ણું
૨૭૯	૧	અપર્ણું	અપૂર્ણું
૩૧૪		[illegible]	[illegible]
૩૨૬	૨૬	ચલણુછે,	ચલણુ જણાએચ.
૩૨૮	૪	અ૦ [illegible]	અ૦ [illegible]
૩૩૦	૪	સંબંદ	સંબંધ
૩૩૧	૧૬	૬—	૬૧૨.
૩૩૩	૧૭	૧૦ મો	૯ મો
૩૩૬	૧૦	ઉપસગા	ઉપસર્ગો
૩૪૦	૨૦	ઇસ્રગા	ઇસ્રર્ગો
૩૪૨	૧૯	નવરે	નાવરે
૩૫૬	૧૩	માત થવું,	માતા થવું,
૩૫૯	૯	વીશષણુ	વીશેષણુ,

સફો.	સતર.	અશુધ.	શુધ.
૩૭૪	૧૭	مقم	مقدم
૩૮૧	૧	વીર	વીચાર.
૩૮૪	૧૫	ha Wao,	ho, Wo,
"	૧૭	oh	ah
"	૧૮	bihold	behold
૪૦૮	૧૦	Syc,	Syr,
"	૨૩	eountenance,	countenance,
૪૧૨	૧	نرة	ترة
૪૧૯	૩૦	حمل	جمل
૪૨૩	૨૭	Syiac	Syriac
૪૨૭	૧૧	સનુનતન,	સાનુનતન,
૪૩૬	૧૬	વાંચીએ	માંગીએ
૪૩૭	૭	Syrac	Syriac

સાંકળીઉં.

	સફો.
દીબાચો	
વરણ વીચાર	૧
પેહલવી ભાષાના મુળાક્ષરોનો કોઠો	૨
અખશરોની જોરણીના દાખલાઓ	૫
સ્વરોની બાબતમાં	૧૧
અક્ષરોની તબદીલ	૧૬
સેમીટીક શબ્દોની બાબતમાં	૪૦
શબ્દોત્પત્તિ	૪૩
નાંમ	૪૬
લિંગ	૪૭
વચન	૫૦
વિભકતી	૫૩
વિભકતી રૂપ	૬૦
વિશેષણ	૬૧
કેવલ સંખ્યા વિશેષણ	૬૮
ક્રમ સંખ્યા વિશેષણ	૭૦
સર્વનાંમ	૭૨
પ્રથમપુરૂષ સર્વનાંમ	૭૩
દ્વિતીયપુરૂષ સર્વનાંમ	૭૭
તૃતીયપુરૂષ સર્વનાંમ	૮૦
પ્રશ્નાર્થક સર્વનાંમ	૮૪
સંબંધી સર્વનાંમ	૮૮
નાંમવાચક સર્વનાંમ	૯૦
દર્શક સર્વનાંમ	૯૩
અનિયમિત સર્વનાંમ	૯૮
ક્રિયાપદ	૧૧૨
ઉપસર્ગ	૧૧૮
ક્રિયાપદોના વર્ગ	૧૨૭

	પૃષ્ઠ.
ઉભયવિધ ક્રિયાપદ	૧૩૨
પ્રયોજક ક્રિયાપદ	૧૩૪
ભેદ વિચાર	૧૪૦
રૂપ વિચાર	૧૪૦
અર્થ વિચાર	૧૪૧
સ્વાર્થ	૧૪૧
આજ્ઞાર્થ	૧૪૧
શક્યાર્થ	૧૪૭
સંશયાર્થ	૧૬૪
આશીરવાદાર્થ	૧૭૭
કાલ	૧૮૦
વર્તમાન	૧૮૦
અપૂર્ણ વર્તમાન	૧૮૫
રીતિ વર્તમાન	૧૮૭
ભૂત	૧૮૮
અપૂર્ણ ભૂત	૧૮૯
પૂર્ણ ભૂત	૧૯૦
ભૂતભૂત	૧૯૧
વર્તમાન ભૂત	૧૯૩
ભવિષ્ય	૧૯૫
અપૂર્ણ ભવિષ્ય	૧૯૬
વર્તમાન ભવિષ્ય	૧૯૭
ભૂત ભવિષ્ય	૧૯૭
ભવિષ્ય ભવિષ્ય	૧૯૭
કૃદંત	૧૯૮
વર્તમાન કૃદંત	૧૯૮
ભૂત કૃદંત	૨૦૦
સામાન્ય રૂપ	૨૦૨
ધાતુ રૂપ	૨૦૬
[illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૨૦૮
[illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૨૧૪
સકર્મક ક્રિયાપદ	૨૪૪
[illegible] અથવા [illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૨૪૪
[illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૨૬૫

સફો.

નામી ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન ૨૭૬

પ્રયોજક ક્રિયાપદ ૨૯૬

[illegible] તથા [illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન ૨૯૬

કર્મણી વાક્ય ૩૧૦

[illegible] સ્પુજયૈદન } તથા [illegible] માધતુન્વૈદન } ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન ૩૧૧

સામાન્યરૂપની નીશાંની [illegible], અને [illegible] ની આગલ ધાતુના અખ્શરોના ફેરફાર થવા વીસે ૩૨૫

શબ્દોની આગલ વપરાતા ઉપસર્ગો ૩૩૬

પ્રસર્ગો ૩૪૦

પ્રત્યયો ૩૪૧

સમાસનામ ૩૬૩

દ્વંદ સમાસ ૩૬૩

તત્પુરૂષ સમાસ ૩૬૪

કર્મધારય સમાસ ૩૬૪

બહુવ્રીહિ સમાસ ૩૬૫

અવ્યયભાવ સમાસ ૩૬૫

વિલક્ષણ સમાસ ૩૬૬

અવ્યયો ૩૬૬

ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયો ૩૬૭

શબ્દયોગી અવ્યયો ૩૭૯

ઉભયાનવયી અવ્યયો ૩૮૦

કેવલપ્રયોગી અવ્યયો ૩૮૪

એજાફત વીસે ૩૮૫

વાક્ય રચના ૩૮૫

સેમીટીક પ્રત્યયો ૪૦૨

સેમીટીક પેહલવી શબ્દ કોશ ૪૦૪

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL ... GOVT

CATALOGUED.

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY

GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI.

Please help us to keep the book clean and moving.

S. B., 148. N. DELHI.